

LEXICON TOTIUS LATINITATIS

AB

AEGIDIO FORCELLINI

SEMINARII PATAVINI ALUMNO

LUCUBRATUM

DEINDE

A

JOSEPHO FURLANETTO

EIUSDEM SEMINARII ALUMNO

EMENDATUM ET AUCTUM

NUNC VERO CURANTIBUS

FRANCISCO CORRADINI ET JOSEPHO PERIN

SEMINARII PATAVINI ITEM ALUMNIS

EMENDATIUS ET AUCTIUS

MELIOREMQUE IN FORMAM REDACTUM

Secunda impressio anastatice confecta
quartae editionis aa. 1864-1926 Patavii
typis mandatae cum appendicibus quibus
aucta est prima anastatica impressio
a. 1940 edita.

LEXICON TOTIUS LATINITATIS

AB

AEGIDIO FORCELLINI

SEMINARII PATAVINI ALUMNO

LUCUBRATUM

DEINDE

A

JOSEPHO FURLANETTO

EIUSDEM SEMINARII ALUMNO

EMENDATUM ET AUCTUM

NUNC VERO CURANTIBUS

FRANCISCO CORRADINI ET JOSEPHO PERIN

SEMINARII PATAVINI ITEM ALUMNIS

EMENDATIUS ET AUCTIUS

MELIOREMQUE IN FORMAM REDACTUM

Secunda impressio anastatice confecta
quartae editionis aa. 1864-1926 Patavii
typis mandatae cum appendicibus quibus
aucta est prima anastatica impressio
a. 1940 edita.

LEXICON TOTIUS LATINITATIS

AB

AEGIDIO FORCELLINI

SEMINARII PATAVINI ALUMNO

LUCUBRATUM

DEINDE

JOSEPHO FURLANETTO

EIUSDEM SEMINARII ALUMNO

EMENDATUM ET AUCTUM

NUNC VERO CURANTIBUS

FRANCISCO CORRADINI ET JOSEPHO PERIN

SEMINARII PATAVINI ITEM ALUMNIS

EMENDATIUS ET AUCTIUS

MELIOREMQUE IN FORMAM REDACTUM

TOM. I

CURANTE JOSEPHO PERIN

CUM APPENDICE

EIUSDEM

MCMLXV

ARNALDUS FORNI EXCUEDEBAT BONONIAE
GREGORIANA EDENTE PATAVII

QUID PRÆSTABITUR

IN HAC NOVA

FORCELLINIANI LEXICI EDITIONE ORATIO

PUBLICE HABITA PRID. NON. AUG. ANNO MDCCCLIV.

A

FRANCISCO CORRADINI

SEMINARIU PATAVINI ALUMNO, PROFESSORE AC TUNC STUDIORUM PRÆFECTO
QUÆ PRÆFATIONIS LOCO PROPONITUR

Egregie profecto Catus Cornelius Tacitus, aut quicumque ille fuerit auctor Dialogi de causis corruptæ eloquentiæ (c. 37.): « Crescit cum amplitudine rerum viſ ingenii, nec quisquam claram et illustrem orationem efficere potest, nisi qui causam parem invenit ». Hæc una sapientissimi viri sententia mihi hodierna die coram vobis verba facturo nonnihil animi addidit. Quippe me nunc primo in publicam hanc arenam ex majorum instituto descendere jussum terrebat virium mearum infirmitas, quæ quam exiguae sint, neque ad tantum pondus excipiendum accommodatae, planissime sentio; vehementer angebat hic ipse ornatissimus dicendi locus, in quo præteritis annis viri cum plurimi, tum ingenii vi, eruditio copia et eloquentiæ flumine præstantissimi sibi ipsi pepererunt famam nominis immortalem; timore præser-tim summo afficiebat hæc litteratorum hominum celebritas tanta, quibus nihil afferri decet, nisi quod fuerit industria elaboratum, artificio politum, numeris denique omnibus absolutum. Nihilo tamen secius tanta me trepidatione dejectum erexit et recreavit aliquantulum, quod præ manibus est, argumentum; adeo vastum, ut mihi quidem verba deesse possint, res pro-fecto non possit; adeo insigne, ut sine ullo etiam oratorio fuso et ornato ipsum sua stet ac fulgeat præstantia, magnitudine, gravitate. Agitur enim perantiquum et maximum Italiæ de-cus, quantum in nobis est, conservandum; agitur explenda justissimi. quo dœti viri jamdiu laborant, desiderii expectatio; agitur præclarissima hujuscce nostri Seminarii gloria ab obtrectatorum criminationibus si non in pristinam splendoris amplitudinem vindicanda, at saltem pro virili parte tuenda; uno verbo agitur nova Forcelliniani Lexici editio. Siquidem, Audi-tores, quo tempore in Britannia et Gallia ac præcipue in Germania philologiæ studium sum-mo est in honore, omnium pectora inflamat, exercet ingenia, perque operosas præstantium virorum lucubrationes non modo in dies amplificatur, verum etiam ad ipsum propemodum perfectionis fastigium evebitur; quo tot ac tanta quotidie typis eduntur accurate ac diligenter expensa, emenda, illustrata, unde antiquitas ipsa nova quadam luce ac majestate præfulget omniumque oculos in se convertit; quo denique, ut latina propius attingamus, per alios Grammatici vel nonnulli vel omnes, per alios Oratorum vel Historicorum fragmenta, Fabula togata, Synonyma, multaque præterea classicorum auctorum opera mira ingenii sagacitatem diuturnisque vigiliis elaborata, maximo cum rei litterariae emolumento, denuo prodie-

runt⁽¹⁾: eo sane tempore dcdecret, Italiā hanc nostram, qua magistra ac duce in latinis præcipue litteris ediscendis nationes ceteræ per tot sæcula usæ sunt, ab iisdem nunc studiis abhorrente eaque per summam ignaviam aut contemptum negligere; præsertim cum omnia nuper commemorata in causa sint, cur litterati homines, qui recte sentiunt, vehementer ac merito id latīnum Lexicon jamdudum efflagitent, quod cum tempori, tum firmiori artū disciplinarumque prosectui apte conveniat ac satisfaciat. Quod si res ita se habet, cuius crit, quæso, onus tam grave atque arduum subire? Id certe jure suo sibi vindicat Seminarium hoc nostrum, in quo latina lingua duobus abhinc sæculis a majoribus nostris non modo culta, sed habita in deliciis ac posteriorum fidei religiose commissa, in regno vcluti suo dominatur; in quo prima hujusmodi Lexici jacta sunt fundamenta, quæ in mirabilem nunc et pæne dixcri immensam ædificii molem assurgunt; in quo demum, ut ceteros mittant, tria illa eminuerunt præclarissima latinitatis lumina, Faccioli, Forcellini et Furlanetto, de quibus nulla unquam ætas conticescet. Neminem igitur nobis refragaturum esse arbitror, si Forcellinianum Lexicon auctius et emendatius edendum nunc denuo curamus; quippe quos impellit atque arguit non vana aliqua jactantia, sed illustre majorum exemplum; non audacia, sed officium; non privatum nostrum, sed publicum hujus loci decus et nomen: paucis, hoc opus jubemur, eoque libentius aggredimur, quod, etiamsi deterrcamur ingenii nostri conscientia, tamen in ipsa virium infirmitate et velle et conari grandia gloriosum est.

Quo vero longa hæc via tutior nobis muniatur, et quibus undique scatet difficultatibus pateat expedita, optimum factu duximus, Auditores, hodierna luce vestris oculis brevi diligenterque subjicere quid in toto primum Lexico conficiendo, quid deinde in singulis ejusdem partibus seu vocabulis exhibendis præstabimus; eo sane consilio, ut qua valetis plurimum sapientia nobis opitulari, si qua fuerint, et erunt fortasse multa, addenda, aut detrahenda, aut in melius quomodocumque mutanda pro vestra nos humanitate docere, atque ita cum de nobis, tum de latinis præcipue litteris bene mereri velitis⁽²⁾. Quapropter hac in re pertractanda illud etiam nos juvat, quod tali pacto consultum est et vestræ, Auditores humanissimi, dignitati, quos tantæ causæ judices constituimus; et commissæ nobis juventutis emolumento, quæ romanarum aliarumque rerum studiis tunc se majori dabit alacritate, cum videat per quos ipsa litteris ac disciplinis imbuitur, eos labori parcere nulli et libris diu noctuque inhærere.

Si res quæcumque, non ex specie et magnitudine, sed ex fine adeoque usu judicandæ sunt, atque hinc pateat oportet, qua ratione tractandæ sint ac perficiendæ; id prosectorum

(1) Quæ hic singillatim memorantur, hæc sunt: M. Terenti Varronis de Lingua Latina librorum quæ supersunt emendata et annotata a Carolo Odofredo Müllero a. 1833. Gottingæ. — Sexti Pompei Festi de verborum significatione quæ supersunt cum Pauli epitome emendata et annotata a Carolo Odofredo Müllero 1839. Gottingæ. — Corpus Grammaticorum Latinorum veterum collegit, anxit, recensuit ac potiore lectionis varietatem adjectit Fridericus Lindemannus Sociorum opera adjutus. Lipsiæ 1831. et seqq. Hoc vero Grammaticorum Corpus est imperfectum; continet enim Donatum, Probum, Eutychium, Arusianum Messium, Maximum Victorinam, Asperum, Phocam, Pauli Diaconi excerpta, Sext. Pompeii Festi fragmenta, Isidorum et Charismi; ceteri desiderantur. Idem tamen Lindemannus multo ante Nonium et Prisciani opera minora edidit. Omnia hæc a Guilielmo Freund plurimi bebentur; tametsi mendis non careant et nimio fortasse studio novitatis laborent. — Oratorum Romanorum Fragmenta ab Appio inde Cæco usque ad Q. Aurelium Symmachum colligit atque illustravit Henr. Meyerus. Editio Parisina auctior et emendatior curis Friderici Dübuer. 1837. — Vitæ et fragmenta veterum Historicorum Romanorum. Composuit Augustus Krause. Berolini 1833. — De Fabula Togata Romanorum. Accedunt Fabularum Togatarum reliquiae. Scripsit et edidit Joannes Henricus Neukirk. Lipsiæ 1833. — Lateinische Synonyma und Etymologieen von Ludwig Döderlein. 7. Th. Leipzig 1826-39. — Singula vero classicorum auctorum opera quæ denuo prodierunt videsis in Indice Scriptorum Latinorum, qui Præfationes excipit. Hoc loco unum illud edjicimus, anno tantum proxime elapsò nobis introiuisse Inscriptiones Regni Neapolitanæ Latinæ, quas edidit Theodorus Mommsen Lipsiæ 1852., et Inscriptorum Latinarum selectarum Volumen Tertium, Collectionis Orellianæ supplementa emendationesque exhibens, quod edidit Guilielmus Henzen Turici 1856; ex quibus jam inde ab initio nonnulla in Lexicon inseruimus.

(2) Quæ ab Auditoribus, eadem et a Lectoribus enixa postulabamus cum primum anno 1854. hæc oratio typis commissa et pervulgata est. Pergratum sane nobis fecerit (hæc ipsa verba tunc protulimus) quicumque singulari humanitate præditus ad tantum hoc opus perficiendum consilio nos aut opera jurcrit, ejuademque mentio in ipsa Lexici Præfatione pro meritis babebitur». Maximæ itaque gratiæ a nobis et aguntur et habentur cum cl. viro Joseph Trivellato in Seminario Patavino Professori emerito, de quo et infra pag. XII.; tum Cæs. Reg. reipublicæ litterariae in Austraciaco Imperio Præfectis (italice Ecc. I. R. Ministero della Pubblica Istruzione), qui cl. Vindobonensem Professorem (quantum conjectura assequi potui) hæc de re sententiam regaverunt eamque manu scriptam ac summo studio elaboratam 7. Cal. Januar. anni 1857. summa benignitate mihi tradendani curarunt.

ligentius considerandum putamus, cum quæstio est de litterario negotio, in hac tanta præsertim, non dicam copia, sed importuna librorum undique ingruentium colluvie. Quibus igitur usui esse debet omnigenum illud ac prope infinitum totius latinitatis Lexicon? Haud sane adolescentibus: etenim si recte humanas vires aestimare velimus, nec nimio plus postulare audeamus, quam quod ætas et ingenium per se ferre possunt; ac proinde præ oculis habeamus imitandam sapientissimi patrisfamilias prudentiam, qui mensas apparatissimas struere, non eumdem tamen pueris cibum ac viris præbere curat: facile intelligemus opus hoc tantum officere potius, quam prodesse adolescentibus, qui nimirum in ipso latinæ linguæ limine constituti, accuratissimo quidem Lexico, quod adhuc in votis est, veluti duce ac præsidio maxime indigent, brevi tamen, ne ingenti rerum mole proposita vel suapte natura laboris impatientes a studiis multo magis deterreantur, vel mente et ratione adhuc impares omnia turbent, pervertant, et plurima persecuti nihil admodum teneant. Illis itaque hujusmodi Lexieon est comparandum, qui liberalium disciplinarum cursu confecto adultoque ingenio polentes, pro suscepto vitæ instituto, vel etiam quo impotenti abripiuntur animi studio oceanum ipsum tentare eupiunt ac latissimæ romanarum litterarum provinciæ velificari; eamque non peragrare tantummodo, verum etiam potiri vehementer exoptant. Quibus idcirco omnis apparatus ornatusque, instrumenta præsidiaque omnia suppeditanda sunt, quæ tanto huic proposito quomodocumque conducant; et si quid forte peccandum, id copiâ potius quam inopia, ne qui tam multa et magna constanter audent, aliorum incuria prohibeantur, quominus exoplata regionem obtineant atque uberrimos tot laborum fructus tandem aliquando percipient.

Qui vero poterunt vel eruditii hujusmodi homines absolutam romanarum litterarum scientiam aquirere, immo ipsos, quod caput est, ætatis aureæ scriptores penitus intelligere, et quanti quisque sit habendus acri judicio perpendere, nisi latinam linguam ab infantia repetentes ad summam usque senectutem sedulo prosequantur? clarissimorum enim, qui Augusti ævo floruerunt, auctorum præstantia, aureaque illa sermonis elegantia, gravitas, pulcritudo tune tantummodo plena in luce collocabitur, cum hinc innoteseet qualis fuerit horrida atque ineulta, etsi robusta, superiorum antiquitas, et quænam inde in posterum excerpta, quænam expolita, quænam omnino rejecta, quænam denique nova prolata; illinc vero patebit quam longe posteriora sæcula quibusque de eansis aberraverint, quamvis eo pervenerint aliquando, ut mirabili quadam ingeniorum vi ac rerum dignitate sermonis damna compensarent. Haec sane in causa fuerunt, eur jaundudum inter eruditos plane convenerit, totius latinitatis Lexieon nihil aliud esse, nisi omnium ad unam carum vocum historiam, quas exhibent scripta, quæ adhuc supersunt, romanæ litteraturæ monumenta. Ex qua definitione colligitis, tria nobis potissimum esse inquirenda, quibus veluti cardinibus totum vertitur Lexicon: ac primo quidem rectene historia vocum appetetur et sit; deinde quo temporis orbe concludantur monumenta seu scriptores, quorum auctoritate consistit; denique utrum omnes omnino voces, quæ in ipsis occurront, complectatur oporteat: paueis, quanam sit indole seu natura, quibus innitatur fundamentis, quibusque partibus constet.

Jam vero Lexieon suapte natura esse vocum historiam quisque sibi facile persuadeat, eum hoc aliaque historiæ genera inter se vel obiter conferat. Nonne sermo ipse ceteris aliquis populi eventis per se adnumerandus? Nonne cum natione ipsa tam arcto conjungitur vinculo, ut una simul adolescat, vigeat, intereat, cumque moribus, institutis, imperio, religione immutetur? Nonne voces, æque ac res gestæ, ad trutinam revocandæ sunt et criticæ artis ope diligenter exentiendæ, ut certæ secernantur a dubiis, et omnes quidem recenseantur, sed illæ velut ingemæ ac civitate donatae, haec vero tamquam libertinæ vel exteræ sua nota insigne; illa denique verborum monstra, quæ librariornm inscritiæ in classica scripta, proinde quasi maculæ in solem, irrepserunt, argumentis refutata firmissimis longe ablegentur? Historiæ profecto est enarrare, quibus ab exordio populis regnum aliqued coleretur,

quibus teneretur legibus, quibus initii profectum excresceret; qua fines suos modo victoriis latius protulerit, hostium modo incursionibus brevius præciderit; quantum apud exteras nationes gratia et auctoritate valuerit, aut contemptui fortasse habitum sit; quomodo justitia, sapientia bonisque moribus floruerit, ac deinde in ambitionem, avaritiam libidinemque cum degenerasset, senio tandem confectum suo ipsum vitio perierit: — Lexici vero est edocere, undenam voces originem duxerint, quam ad legem formentur, quibus a se progenitis linguam ditaverint; utrum proprio tantummodo sensu, angustis quasi limitibus, se ipsæ contineant, an per metaphoras novis quasi armis instructæ, novo corporis habitu novaque specie decoræ longe lateque vagentur imperiumque propagent; qua ætate maximo essent in honore, aut contra oblivione obrutæ in tenebris delitescerent; quibus de causis nativam oris honestatem sonique dulcedinem ita paullatim efferarent, ut languore tandem fastidioque laborantes penitus interierint, quemadmodum per belle Horatius ⁽¹⁾:

Ut silvæ foliis pronos mutantur in annos,
Prima cadunt: ita verborum vetus interit ætas,
Et juvenum ritu florent modo nata vigentque.
..... mortalia facta peribunt,
Nendum sermonum stet honos et gratia vivax.
Multæ renascentur, quæ jam cecidere, cadentque
Quæ nunc sunt in honore vocabula, si volet usus,
Quem penes arbitrium est et jus et norma loquendi.

Quæ cum ita sint, quid dubitamus de scriptorum ætate definienda? Namque si Lexicon historiæ indolem rationemque præsesfert; si quamlibet historiam, ne quis in dubium vocet aut respuat omnino, testimonia confirmare necesse est cum plura, tum digna quibus fides ab omnibus habeatur; si denique penes usum arbitrium et jus et norma loquendi: ea sane lex est, ut ad nostrum Lexicon conficiendum monumenta adeunda sint atque investiganda usui tantum æqualia, quæ scilicet ab ipsis latinæ linguae incunabulis ad sæculum usque sextum post Christum natum conscripta sunt, quo tempore cum jam Romanorum in Occidente imperium funditus eversum esset, lingua etiam interiit, seu vulgari civitatis aut populi sermone haud amplius est usurpata. Quicumque igitur fuerint scriptores, nullo gentis, populi, natalis loci, aut religionis discrimine, dummodo latina lingua usi sint et in memorata superius tempora inciderint, eorum omnium opera tamquam propria jure sibi vindicat atque addicit romana litteratura; eademque propterea inter documenta recenset, quibus rite perpensis ac pro cuiusque auctoris ætate, ingenio, doctrina, re qua de agitur scribendique ratione merito æstimatis tota sermonis historia innititur et consistit. Ceteri omnes latinæ linguae vel ortum prægressi, vel interitum subsecuti omnino rejiciendi. Nam quæ ante urbem conditam in Latio finitimusque regionibus usuvenero dialecti, ac plurimi velut rivi in unum regale flumen collati, ipsæ quoque variæ ac dissimiles, inter se paullatim commixtæ in illum tandem coahuere sermonem, qui vi et magniloquentia sua romani imperii dignitatem amplitudinemque exæquaret, quanvis abditas nonnullarum vocum notiones extricare fortasse valeant et aliqua interdum luce perfundere, tamen non modo nobis per pauca sui reliquerunt et saepius obscura vestigia, sed etiam haud prorsus latina ⁽²⁾. Qui vero sæculo septimo post Christum natum ac deinde in posterum scriptores extiterunt, etsi multa

⁽¹⁾ Ait. Poet. v. 60-72.

⁽²⁾ Ita ex. gr. latinis quidem cognata, nec tamen prorsus latina sunt umbrica vocabula si sues, seu facito, scriptu servato, nomineper pronomine etc.; aut osca kuaissstur quæstor, alkafed adfiscavit, fefacust fecerit, nep neque etc.; aut etrusca etera altera, phuius filius, arils ætatis etc.; Harum tamen dialectorum cognitionem latinæ linguae studiosis et juvandam et utilē esse arbitramur; ac proinde bene de ipsis meretur Ariodantes Fabretti, qui *Lanzii*, *Gorii*, *Amaduttii*, *Guarinii*, *Mommsenii* aliorumque de vetustissimis Italorum Inscriptionibus opera collegit, in alphabeticum ordine redigit composuitque *Glossarium Italicum*, in quo omnia vocabula continentur ex umbricis, sabinitis, oscis, volscis, etruscis celeisque monumentis quæ supersunt collecta et cum interpretationibus variorum explicantur.

nobis latine prodiderint, sermonem tamen usurparunt, non patrium et suum, sed alienum, non ex ipso matris ore et quotidiano vitæ commercio expressum arreptumque, sed ex grammaticorum ludis per vim et veterum libris multo sudore comparatum; eorumque proinde auctoritas in antiquis vocabulis, quæ sunt a classicis mutuati, est supervacanea, in novis, quæ per se ipsi finxerunt, admodum nulla: nisi forte quis eorum, quemadmodum Paulus Diaconus et plerique Glossarum auctores, ex germano aliquo latinitatis fonte, qui eidem præsto erat, neque ad nos usque malo quodam fato pervenit, latices, aliquando fortasse turbidos, semet haurire testetur⁽¹⁾. — Quod si quispiam a nobis quærat, cur ejusmodi scriptorum tempora ad finem sexti sæculi producamus, cum Romanorum in Occidente imperium per Odoacrem multo ante, anno scilicet a Christi nativitate quadringentesimo scptuagesimo sexto, labefactatum corruerit; id a nobis jure fieri fatebitur, dummodo animadvertat sæculi sexti scriptores Romulo Augustulo, Julio Nepote, Leone Thrace aliisque novissimis imperatoribus saltem adolescentiam egisse, atque idcirco jam inde a pueritia latina lingua non institutos modo, sed iinbutos fuisse. — Hæc, Auditores, de scriptorum ætate definienda ipsi sentimus; hæc rei natura, ni fallimur, postulat; hæc sapientissimi viri, quorum vestigiis insistimus, jamdiu nos docuerunt et gravissima sanxerunt auctoritate: quamobrem nobiscum merito gratulamur, certis hisce terminis cautum esse, ne quid utrimque peccetur: Ægidius enim Forcellini, vir si quis alius optime de litteraria republica meritus, cum ingens illud opus elaboraret non iis tantum qui latina intelligere, sed et qui latinc scribere vellent, in Augusti ætate quamplurimum immoratus tantoque illectus nitore tamque nativa elegantia quodammodo irretitus, nedum a senioris ævi scriptoribus, ab Ennio, Pacuvio, Lucilio aliisque vciustissimis (quod non sine maxima verecundia proferre ausim) nimium parcus abstinuit; et contra Jacobus Baileyus, vir ceteroquin doctissimus, præpostera augendi Lexici libidine abreptus, eo nonnunquam processit, ut e Litholexico Campolongi, Guilielmo Britone aliisque id genus, absinas, abnormes barbarasque voces excerpserit, aureamque latinitatem squalore ac sordibus contemerarit.

Neque nos latet, in iis etiam auctoribus, qui a nobis citandi præscripti sunt, verba interdum occurtere a Tulliana vcnustate abhorrentia et inconditum quiddam barbarumque sonantia: an vero hæc quoque ex honestissimo ceterorum numero sunt exturbanda? Minime gentium, Auditores: omnes enim omnino voces (quod postremum nobis est inquirendum) Lexicon complectatur oportet, quas monumenta exhibent superius probata; secus mancum esset ac mutilum, nec linguae historiam absolveret.

Sed quoniam hujusmodi causa non hac tantum continetur quæstione, quam paucis modo præcidimus, quin alias et gravissimas gignit; ut tota prorsus et recte admodum agi possit, in vocibus Lexico inserendis cum notionis, tum originis ratio, quæso, habeatur.

Ac primo quidem voces omnes, si notio eisdem subjecta inspiciatur, in duo summa genera facile partiri possumus; quippe aliæ sunt peculiaria deorum, hominum locorumque nomina, quæ propria vocantur; aliæ vero res qualitatesque indicant: omnes profecto latinæ linguæ studiosis perutiles, immo necessariæ sunt, sed tamen inter se maxime differunt; illæ namque singulæ singulis, hæ singulæ pluribus conveniunt; illæ suapte natura ad historiam pertinent, hæ vero ad philologiam; illæ denique in unum congestae atque in ordinem distributæ Onomasticon, hæ Lexicon proprie constituunt. — Ergone Onomasticon a Lexico se jungetur? ergone fabulosa illa flumina, montes campique tot carminibus celebrati, nobilissimæ urbes, heroes ac viri domi bellique clarissimi, vividæ ipsæ, venustæ atque Homero Virgilioque dignissimæ deorum imagines, e sede illa sua, quam duobus abhinc sæculis obtinent, nullo timore, nulla verecundia, religione nulla dejicientur, exterminabuntur? Absit, ut tantum hoc litterarium scelus in nos admittamus: non sumus e vana stultissimorum homi-

(1) Quapropter in hac nova editione ex Latinorum Scriptorum Indice expuncti sunt Alcuinus, Aldhelmus sive Adelhelmus, Eros, Strabus Gallus et quidam alii, qui post sextum a Chr. nativitate sæculum floruerunt.

num turba, qui tune se magnifice jactant, cum in avos majoresque convicia temere fundunt eorumque facinora spernunt; et nihil novi moliuntur, nisi prius vetusta omnia e fundamentis convulsa prostraverint; et coagmentant quidem, sed tantum ruinas: — præsertim cum (idque recte callemus) nullo resistente connexa dissolvere, extrueta diruere, e plurimis aliqua demere, multa omittere nihilque addere facile factu sit, joculare, puerile; at vero fracta debilitataque recreare, prægrandia incepta persicere, quædam addere eaque aptare prioribus, nova proferre, magnorum virorum parva menda non depravare, sed sapienter corriger, hoc sane arduum, laboriosum, virile. — Sed tamen, Auditores, quæ dieam, diligenter attendite. Fatemur equidem Onomasticon æque ae Lexicon ad latina penitus intelligenda mirum quantum conferre, altera enim alterius poseit opem res et conjurat amie: verum eum inter se, ut supra diximus, plurimum discrepent, haud plane abhorret aut absurdum est, seorsum per se utrumque consistere. Quid quod recentiores omnes interpretes, viri singulari sapientia prædicti, ex quibus satis erit nostrates commemorare Joannem Casparem Orellium et Angelum Maium, proprietum nominum indicem a verborum indiee secreverunt? Quid quod nedum germanica, anglica, hispanica etc., sed ipsa italica Lexica a mythis et a geographieis historicisque vocabulis prorsus abstinuerunt, quamvis nemo possit hisce destinatus præsidiis ne ad poetarum quidem principem Dantem Aligherium accedere? Quid quod latinum Lexicon nimia laboraret mole, cum bene multa nec sibi semper consentanea de diis commenta exhibere, totam ferme hebraicam, græcam romanamque historiam contexere, totum antiquum orbem describere cogeretur; ut silentio præteream cum patronymica, tum pæne innumera quæ inde formantur adjectiva præsertim geographiea, quorum pauca tantum Aegidius Forcellini persecutus: « Cetera, inquit, si requiratis, vos remitto ad geographos, quorum res si meo operi inseruissem, crevisset profecto in duplum, et sua mole ab utendo deterruisset »⁽¹⁾. — Sed Lexico ingerantur saltem præcipua, ita enim nonnulli autumant. At, quæso, si aliqua, eur non omnia? Quænam deinde præcipua dueentur? Anne inter nomina propria, quæ in iisdem classieorum scriptis occurunt, alia utpote præelara longa interpretatione et Lexici ope illustrentur neeesse est, alia vero utpote obseura omnino prætereunda? et quæ fama jamdiu pervulgata, aliunde quisque sibi facile comparet, immo a pueritia plerumque aeeepit, eadem a Lexico fuse tractentur; omittentur vero, quæ per se ignobilia quamplurimos latent, ac majus propterea legentibus negotium facessunt? aut quibus patricium genus, fortuna, divitiæ, potentia vivis obtigerunt, laudes honestumque locum etiam mortuis tribuemus; quos vero ex infima plebe homines adversæ res, inopia ærumnæque oppresserunt et una fortasse virtus crexit, hos etiam post funus per summam injuriā oblivioni mandabimus? Liceat per nos memorari Cajum Julium Cæsarem, ob cujus effrenatam imperii cupiditatem totus pæne terrarum orbis civili sanguine redundavit; liceat Claudium Neronem, teterimum crudelitatis omnisque turpitudinis monstrum: modo ne sileatur de Lucio Fabio et Marco Petrejo in Cæsaris exercitu eenturionibus, qui virtute incredibili per hostes et vulnera gloriosam inortem oppetivere suisque saluti fuerunt; neque de Lucio Arruntio Stella, in quo virtus ipsa a Nerone excisa est. — Id itaque consilii cepimus, Auditores, ut in fine Lexici Onomasticon adjiciamus, breve quidem, sed opportunum, emendatius et auctius; eunctisque a nobis tali pacto consultum iri confidimus, quibus etiam arridet gravissima Bartholomæi Borghesii et Josephi Furlanetti sententia, qui affirmant, romana cognomina linguæ historiam absolvere; quippe aliquam semper habent significationem, atque interdum singularia ac nova vocabula latine scribentibus suppeditant, quædam vero aliis dubiæ aut significationis aut lectionis confirmandis valde inserviunt; quibus illud etiam accedit, quod plura vocabula, quæ nunc ab Italibz usurpantur, nee in veterum auctorum scriptis leguntur, ope cognominum apud Romanos a primis usque reipublicæ temporibus jam usitata fuisse compertum est⁽²⁾. — Utinam vero aut nobis, primo

(1) In totius latinitatis Lex. Praef. ed. Patav. ann. MDCCCLXXVII. p. XLVI. n. VI.

(2) Barth. Borghesius in Dec. S. obs. 4. p. 13; — Jos. Furlanetto in totius latinitatis Lex. Praef. ed. Patav. ann. MDCCCLXXVII. p. VII. n. XIII.

hoc labore haud improspere exanclato, aut aliis in posterum hujusce loci alumnis, quibus provinciam cessuri sumus, Onomasticon liceat lucubrare, quod numeris omnibus absolutum nostra hæc tempora deceat tantamque artium disciplinarumque amplitudinem: liceat nempe omnia denuo classica Romanorum opera exutere quæque superiores fugerunt lexieographos diligenter arripere, omnia græca cum latinis conferre, omnes inscriptiones lapidesque consulere, omnes rei numariæ scriptores pervolvere omnia tandem exsculpta signa marmorea, ænea, fictilia, pictas tabulas, vasa, instrumenta et cetera id genus, quæ aut multis abhinc annis eruta sunt, aut a Poinpejorum Hereulaneisque ruinis totâque Italâ, quasi quodam vastissimo antiquitatis monumentorumque sepulcro, quotidie nova excitantur, inquirere, interpretari, colligere: ut nomina propria indeque derivata adjectiva omnia ad unum per ordinem digesta exhibeantur; ac non solum mythi, sed latens innotescat mythorum sensus, hoc est euneta veterum sapientia mirificis exornata coloribus; non solum numina eorumque dotes, sed innumera etiam numinum symbola; non dii generatim, sed in quo a græcis latini differant, non eadem enim Athenis quæ Romæ Juno colebatur; historica insuper facta puris fontibus exhaustantur, absonæ quoque seque inter pugnantes proferantur auctorum sententiæ; antiquus eum novo componatur orbe; falsa rejiciantur, confirmantur dubia, vera illustrentur, plurimæ quoque tabulæ, geographicæ præsertim et chronicæ ad utilitatem adjiciantur; atque ita eum maxima in latinas litteras redundant emolumenta, tum ad veterem nominis famam nostro huic Seminario gloriæ cumulus accedat. — Quod si quis ecclæsiasticæ adscriptus militiæ aliam sibi querat laudis materiem ac segetem, is latinum Lexicon illis vocibus confidere aggrediatur, quæ apud scriptores christianos christiana significatione usurpantur; præter enim quam quod seniori præsertim ævo ad novæ religionis dogmata esserenda recteque tradenda nova in romanam linguam inveeta sunt vocabula, ea ipsa, quæ jampridem usuvenrant, ad aliam atque antea significationem plus minusve detorta sunt, ut omnia in unum congesta totum plane theologicarum disciplinarum orbem concludant; quæ a nobis propterea, maxima qua possumus parsimonia, tractanda esse censemus⁽¹⁾.

Hucusque, Auditores, de voeibus, et nimis fortasse multa, disseruimus ratione habita notionis iisdem subiectæ: restat, ut ad earum originem animum advertentes pauca dicamus. Nemo erit profecto tam ignarus tamque injustus rerum omnium æstimator, qui affirmet cuncta e Lexico amandanda esse vocabula ab externis nationibus mutuata. Namque ut omittam quæ Horatius ipse docuerat⁽²⁾:

. . . . . Si forte necesse est
Indiciis monstrare recentibus abdita rerum,
Fingere cinetutis non exaudita Cethegis
Continget, dabiturque licentia sumpta pudenter.
Et nova fictaque nuper habebunt verba fidem, si
Græco fonte eadant;

ut silentio illud etiam præteream, quod plurimi faciendum est, ejusmodi voes patrii sermonis egestatem rerumque novitatem patfacere, atque idcirco historicas et linguæ et populi notas præseferre: eorum exploratumque est, cum penes usum sit arbitrium loquendi, hæc eadem vocabula, etiamsi aliunde originem duxerint, exoticæ nequaquam haberri posse, dummodo usu sancta ac eivitate donata fuerint. — Jam vero quæ a celtico, gallio, hebraico, persico etc., sermone in latinum inducta sint, brevi adnotabimus, propriis quoque litteris exhibuti, quandcumque copia nobis erit, persæpe namque vetustarum linguarum litteræ vel nos latent omnino, vel quæ fuerint ambigitur. — Quæ autem a græco fonte derivata sunt

(1) *Verba partim græca, partim barbara etc.*, quæ vulgo *Expulsa* dicuntur, et quorum Index, manus plane ac mutilus, in ceteris editionibus Forcelliniano Lexico subjicitur, consulto a nobis præterita sunt silentio; in hac enim editione omittuntur, quippe quæ ad medias et infirmas latinitatis Lexica pertinent. (2) Art. Poet. v. 48-53.

vocabula, trifariam partimur ⁽¹⁾. Primum genus est eorum, quæ utrique linguae, græcæ et latinæ, jam inde ab initio communia fuerunt, priusquam scilicet altera ab altera se jungeretur, germanæ tamquam sorores ex una eademque paterna domo nubendi causa diversæ abeuntes: hisce græca opponemus, exempli gratia *ager*, *pator*, *spelunca*, ἄγρος, πατέω, σπηλαιον, ut facile cuique pateat, utraque inter se arctissimo cognitionis vinculo colligari. — Alterum genus eorum est, quæ a græcis hausta latino sermoni adjecta sunt, postquam ipsi sua facies erat suusque habitus valde dissimilis; quæque utrum græca meracissima sint et latinis tantum litteris reddita, non secus atque *aegoceros*, *chelys* etc.; an parce detorta latinum quiddam præseferant, sicut *apologatio* ab ἀπόλογος; vel, ita enim a grammaticis nuneupantur, hybrida sint, quemadmodum *chamætortus*, monere curabimus. Sed postquam «Græcia capta serum victorem cepit et artes Intulit agresti Latio» ⁽²⁾, et Corinthus deinde Athenæque subactæ omnium in se Latinorum oculos converterunt scientiarum luce percusos, factum est, ut a victa debellataque provincia populus romanus gentium dominus plerasque technicas voces accipere non recusarit, quæ a vetustis codicibus modo græcis, latinis modo litteris exhibentur. Qui paucis abhinc annis classicorum opera typis committere inque vulgus edere studuerunt, ea se lege obstrinxere, ut quæ technicæ voces in antiquis scriptoribus Cicerone, Varrone, Quintiliano, Celso etc., præter unum Plinium, occurrunt, græcis litteris proferrentur; latinis vero quæ in Gellio, Prisciano, Isidoro aliisque recentioribus, etiamsi præposita interdum verba *Græci vocant* maximam injiciant dubitationem. Eadem ferme lex et nobis rogatur; quamquam semperne sit religiose servanda, repugnante aliquando codicum auctoritate, certant eruditæ et adhuc sub judice lis est. — Tertium denique vocabulorum genus est, de quibus nulla in græcis Lexicis mentio, veluti exempli gratia *borsycites*, *cæsapon* etc.. tametsi nemo infitias eat, hæc eadem græca esse, et perantiqui forsitan sermonis vestigia putanda; quæ proptercedum a græcis lexicographis injuriâ neglecta esse dolemus, nos peculiari nota instruemus.

Ne quis vero putet hisce tantummodo finibus nostrum qualecumque fuerit opus circumscribi; etenim, præter ea de quibus infra dicturi sumus, plures insuper falsæ lectiones, quæ adhuc in Forcelliniano Lexico prostant, extrudentur: multa inserentur omissa verborum participia; obscura quædam illustrabuntur, auferentur dubia; qui in auctorum locis eitandis irrepserunt errores tollentur; romanæ antiquitates et emendatius agentur et fusius; novi demum significatus, nova prorsus vocabula adjicientur. Ex his quædam nobis insigne munus afferent sapientissimi aliqui viri, quos ego præsentes intueor, quorumque gratia et consuetudine magnopere gloriæ: addet multa præclarissimus bujusee loci professor, qui multos jam annos in latinas litteras totus incubuit, et cum studiosæ juventutis utilitatib; tum suo etiam nomini editis operibus jampridem eonsuluit ⁽³⁾: nonnulla et ipsi dabimus, qui pro suscepto vitæ instituto eorum in primis amore jamdiu delectamur.

Sed quid ego ista commemoro? Sunt, sunt nobis, Auditores, immanes præclarissimi aedificii moles, prægrandia elementa, est infinitus propemodum latinitatis thesaurus, quem per summum dedecus apud exteram nationem Parisiis imprimendum. nunc demum, Superis vobisque faventibus, Patavii in lucem edi gaudemus. O sapientissimum virum atque omni eruditioñis genere præstantissimum. Joseph Furlanetto, quibus te nunc laudibus efferam? quo animi studio complectar? qua prosequar verecundia? Tu postquam per tot annos omnem curram omnemque operam in latinum Lexicon augendum et emendandum contuleris, nullique labori, sumptui nulli pepercenis vel in pretiosissimis tibi libris comparandis vel in itineribus ad cultum doctrinamque suscipiendis, ac de re litteraria optime meritus obtrectatorum conviciis invictum pectus objeceris; tandem invidia major, corpore fortasse, non animo fractus,

(1) Confer Wörterbuch der lateinischen Sprache von doct. Wilhelm Freund, Leipzig 1834. Erst. Band. Vorrede.

(2) Horat. Ep. lib. II. ep. IV. 156-157.

(3) Cl. Professor Joseph Trivellato, qui typis edidit *Carmina Jacobi Vittorelli in latinum versa*, necnon nuperrime plura *Carmina cum latina, tum itala summo studio, mira sagacitate atque augusto lingua nitore elaborata*; quique et pridem Joseph Furlanetto et nunc mihi multa ex classicis auctoriis in Lexicon inserenda perhumaniter tradidit. Illic dignis a Furlanetto laudibus effertur (P. infra VII. n. 14.).

neque senectute ipsa deterritus, opus aggredi ausus es difficillimum ae pæne immensum, quod universam concluderet latitatem: sed repentino letalique morbo correptus, eum tanta hæc imperfecta vehementer doleres, ad nostrum hoc Seminarium, patriam veluti domum, morientes oculos pia grataque recordatione convertisti, ipsumque scripsisti rerum omnium vere tuarum heredem, ea nimirum spe recreatus, fore ut locus hie semper latinis litteris domicilium præbiturus et sedem, nunquam pateretur te tuaque inhonesta oblivione deleri ⁽¹⁾. Equis vero unquam putasset, cum me, paucis abhinc annis, summa benevolentia complexus vehementi animi ardore hæc ipsa docebas, cupiebasque tantorum tibi laborum imparem socium adjungere; ecquis, inquam, putasset, tanto nunc civitatis lumine extincto tantoque duee prærepto, mihi metipsi illa tua pervolvenda esse Lexici volumina, in quibus nulla sane pagina litura, adjectione, mutatione caret, nulla non exhibet quatuor vel quinque loca nova, illustrata, emendata; illas inquireendas epistolas, quas tibi Angelus Maius, Bartholomæus Borghesius, Joannes Labusius aliique præstantissimi viri dederunt omnium doctrinarum copia, quam quæ maxime, plenas; illa tua denique incepta præclarissima perficienda? Perficiemus autem, Auditores, infirni licet viribus, iniquo tempore, fortunarum periculo: ne per nostrum scelus litteraria respublica tanto diutius careat beneficio, aut ne saltem ingrati animi nota huic nostro Seminario inuratur.

Quapropter alacriores ad alteram orationis partem gradum facimus, quid in singulis vocibus a nobis præstandum sit indicaturi.

Cum totum generatim Lexicon natura sua nihil aliud esse, nisi sermonis historiam jam inde ab initio defenderm; singula profecto membra sive articuli quibus Lexicon ipsum contextur, uniuscujsque vocis quasi quamdam historiam legentium oculis repræsentet neesse est, quæ mutuato ab herbaria scientia vocabulo monographia posset nuneupari. Quoniam vero in unaquaque voce duo sunt consideranda, sonus et res, ex altero enim ipsius vocis matribus conflatur, ex altera notio subjicitur; ille autem grammaticis coeretur legibus, hæc intellectu et ratione percipitur: ita omnia Lexici membra sive articuli duabus necessario partibus constant, grammatica nempe et philosophica.

Grammaticæ artis est syllabarum quantitatem definire, verbi notationem inquirere, omnigenani positionem declinandique rationem docere, indolem naturamque tradere, sensum denique lingua reddere, quam lectors probe noscant et calcent; hoc est vocis prosodiam, etymon, formas, syntaxim versionemque proponere: philosophici autem muneris est multiplices vocabulorum significaciones recte admodum interpretari atque in ordinem apte disponere, quo tempore, a quibus, quoties usurpatæ sint voces, in quo demum a similibus differant demonstrare; scilicet exegesim, chronologiam, rhetoricam, eam quam italicæ statistica vocamus, ac tandem homonyma extundere, perpendere, summaque sollertia præ oculis exhibere. Singula paucis, no vos, Auditores, quos magna tantum decet et eogitare et saeere, tamquam e gradu dejectos, in confusam ineptiarum nugarumque farraginem per vim obtrudamus, aut patientia vestra, qua tamdiu hæc sustinuitis, videamur abuti.

De prosodia non est cur tantopere laboremus; namque syllabarum quantitatem, qua vocum pronunciationi earminibusque condendis consultur, omnem sibi indicandam improbo aperitaci labore Josephus Furlanetto proposuit; idque ita est assecutus, ut non modo Lexicon loco sit illius libri, qui *Gradus ad Parnassum* vulgo appellatur, verum etiam, præter pauca quæ vel abdita vocum etymologia nullaque apud latinos poetas auctoritate omissa sunt, vel forte typothetarum incuria falsa irrepserunt, nihil omnino desideretur.

Majus profecto negotium nobis facessit etymon: quemadmodum enim chymicæ artis cultores ignis ope omnigenisque canaliculis instructi, corpora sagaci artificio scrutantur, mira

(1) Extant hæc manu scripta, cuicunque tamen adeunda, in Bibliotheca Seminarii Patavioi, ac propterea nonnunquam a nobis in hac editione citantur.

inter se componunt varietate, novas induere formas cogunt, in suasque ipsa partes omnino dissolvunt; sed cum ad prima ventum est elementa, quamvis ingenio plura fortasse ulterius jaculantes, humano tamen limite repulsi, a quacumque investigatione prohibentur, eaque simplicium nomine cum donaverint, inaccessa naturae arcana vcrecundo prosequuntur silentio: ita ferme lexicographi in vocum etymis inquirendis. Facillima sane nobis res est cum derivatis, quibus satis erit uncis inclusum vocabulum illud subjicere, quod primum et perinde quasi truncus habetur, unde cetera omnia tamquam rami tenduntur viridianibus foliis surculisque pubescentibus exornati, non aliter exempli gratia ac si vocibus *innotesco*, *nominatum*, *nominare*, *nomen* etc. verbum *nosco* adjiciatur. Verum cum ipsa linguæ principia scrutari conamur, etiamsi præclarissimi viri, quorum familiam dicit Vossius, latinis etymis extricandis omnes industriae nervos intenderint viamque nobis munierint, saepius tamen hæremus ac summis urgemur difficultatibus; eoque magis, quod nostris hisce temporibus litterati homines in contrarias omnino distrahuntur sententias. Namque ut illos etiam omittamus qui romanarum vocum causas, similitudinem et originem ab antiquo petunt Celtarum sermone, cuius aut nulla omnino supersunt, aut si qua proferunt vestigia, utpote admodum incerta obvolutaque tenebris, tamquam pura puta grammaticorum deliramenta sanus quisque rejicit: hinc magna cruditorum cohorte premimur, qui a græco fonte omnia cadere majorum auctoritate freti contendunt; illinc vero in aciem prodeunt recentiores pro vetustissima Indorum lingua (sanscritam vocant) pugnaturi, a qua cum græca, tum latina veluti germanæ originem duxerint, altera quidem suavior et cultior, asperior altera et horridior, ambæ tamen nescio quid magnificum et imperiosum præseferentes. Nos vero pacati homines, quippe qui delectati litterarum otio in umbratili tantum palestra exercemur, dimicantium animos componere rati, utrique parti consulendum censemus, præscritim cum multa utrumque vis multaque argumentorum præsidia: — itaque una cum sanscritis græca indicabimus, dummodo pro re nata ultro se obtulerint, neque nimis longe petita sint: exempli gratia *nosco*, confer sanscritum *gnā*, *gnarus noscere*, *nāhma nomen* et græca γνῶμη *nosco*, νόος *mens*, ὄνομα *nomen* et sic porro; quo sane pacto et recentiorum linguarum, quæ ferme omnes nedum italica ipsa a sanscrita derivari putantur, et doctorum quoque ratio a nobis habebitur, cum nemo unquam fuerit aut esse possit, qui græca studia in homine latino non probet.

Etymon vero excipient vocis natura, formæ, syntaxis; ita ut brevi tradatur, quæ sit orationis pars, quænam apud veteres vel etiam apud poetas peculiares occurrant positiones, quibus gradibus, participiis, casibus vocabulum gaudeat, etc. etc.; non solum enim rei natura postulat, ut hæc aliaque id genus a vocis notione sejungantur, verum etiam legentium imperat expectatio, quos ad novum paragraphum, uti vocant, accedentes in aliam atque ante vocabuli significationem sc̄ offendere ratos, istiusmodi argutiae admodum frustrarentur. — Grammaticæ rei finem imponet italica, germanica, gallica, anglica et hispanica versio⁽¹⁾; quæ tamen propriam tantummodo verborum notionem reddat, vel si qua fuerit abstrusior, expediatur; translatas enim per se quisque facile arripiet.

Parvi tamen interest hæc agi, si cum ceteris conseruantur, quæ facem præbente philosophia consequantur oportet. Vetus querela est, inquit Furlanetto, in Lexicis plerumque primas vocabulorum notiones minime suo loco positas fuisse, nec proprias inde derivatas significations, nec proxime translatas eis esse subjunctas⁽²⁾. Undenam vero, queso, hæc lex, quæ a ratione ipsa lata est omniumque princeps lexicographos urget, tanidiu neglecta jacuit, nisi ex latini nitoris immodico studio? quo sane factum est, ut quidquid operæ et laboris subeundum videbatur, totum ætatis aureæ scriptoribus insumeretur; qui vero præcesserant qui-

(1) Germanicam versionem mutuabimus a Guil. Freund (Wörterbuch der lateinischen Sprache, Leipzig 1834), gallicam a M. Tbeil (Dictionnaire Latin-Français rédigé d'après les meilleurs travaux allemands et principalment d'après le grand ouvrage de Freund, Paris 1853), anglicam a Jac. Bailey (Totius latinitatis Lexicon . . . . edidit, anglicam interpretationem in locum italicæ substituit etc. Jacobus Bailey, Londini 1826), hispanicam denique ab A. Berbrugger (Nouveau Dictionnaire Français-Espagnol, Paris 1845).

(2) In totius latinitatis Lex. Pref. ed. Patav. ann. MDCCCLXVIII. p. v. n. vii.

busque tamquam parentibus honor maximus erat deferendus, ii ferme omnes levi quadam manu excussi essent, vel prorsus inexplorati. Hanc sibi muneris partem susceperebat Furlanetto, sed nuperrime vir, si quis alias sagacissimus, Guilielmus Freund ⁽¹⁾, quem duetorem hac in re, quantum sollertia possumus, prope sequemur, non modo sibi depoposcit, verum ita egit luculenter, ut leges cum regiæ, tum duodecim Tabularum, columnæ rostratae Seipionumque inscriptiones, senatusconsultum de Bacchanalibus, fragmenta Ennii, Pacuvii aliorumque ad Accium usque et Sisennam, nec non ipsa Plauti, Terentii, Lucretii et Varronis opera diligentissime inquisita acriterque perpensa in Lexicon inferrentur, indeque deprompta exempla principe loco, ut decebat, donarentur. Quæ porro ex vetustissimis hisce fontibus nunc demum erumpentibus in latinas litteras emolumenta redundant! Hinc linguae historia, quoad longissime potest mens nostra respicere spatium præteriti temporis, ab ipsa saltem pueritia repeti; hinc primæ vocabulorum notiones, quæ hactenus latuerunt, e tenebris erui; hinc plures auctorum sententiæ, quæ lucem desiderabant, perspicue innotescere; hinc denique, ut alia mittam, rectius de posterioribus sæculis deque Augusti ætate præsertim judieum ferri, multa enim, quorum repertores Virgilius, Ovidius aliisque vulgo habebantur summisque propterea laudibus ornabantur, nunc demum ab Ennio, Nævio, Lucilio ceterisque superiorum temporum scriptoribus adumbrata esse intelligimus.

Neque vero hoc pacto exegeseos munere nobis perfuncti videmur, aut servum pecus utenur aliorum tantu'modo industria, quin et de nostro addendum aliquid cogitaremus, nec, si recte sentio, importune. Si populi enim humanitas, et artium disciplinarumque cultura, nec non rerum notio sive indoles tunc solummodo plena collocantur in luce, cum doles, quæ rebus ipsis vel natura conveniunt, vel falso etiam ab hominibus affictæ sunt, omnes omnino ante oculos nobis versentur; vocis quoque notio absoluta patebit, cum omnia prorsus epitheta nominibus attributa, omnia nomina verbis connexa, quæ apud optimos minimum auctores occurrunt, ex ordine proponantur; quod scilicet, quantum in nobis est, præstare statuimus. Tametsi enim una eademque sit vox ejusque notio, non modo scire juvat quam longe lateque fuerit dominata, verum etiam quot ex varia junctura et collocatione colores traxerit quamque diversos; quoties namque cum aliis connectitur, toties ferme peculiarem quamdam speciem oris dissimilemque habitum induit: non aliter atque lux, quæ corpora non solum septemplici radio depingit, sed et uno eodemque colore mira cum varietate distinguit, semperque eadem est et diversa tamen, sive rubra veris decus puellarumque delicium rosas exornet, sive rutila papaverum splendore prata lætificet micantibusve galeæ cristis bellatorem honestet, vel punicea in occulto tyrii muricis gremio purpuram regibus elaboret, vel denique fulva leonis jubam teriore ac majestate circumdet ⁽²⁾.

Quod vero ad ceteras attinet philosophici muneris partes, chronologiam scilicet, rhetoramicam, eam quæ italicice *statistica* nuncupatur, et denique homonyma, quoniam exegeseos est, ut vidimus, vocum notiones, non quidem per tempora, sed ex diversa earumdem significative apte disponere, et idoneis auctorum allatis locis, non tamen omnibus, confirmare; ita quicumque Lexico manus admoveat, conjectura per se profecto nequit arguere, qua ætate vocabulum usuvenerit, qua contra obsoleverit; utrum ligatam numeris, vel etiam solutam debeat orationem, soccone an cotlurno gaudeat, oratorio eoque sublimi dicendi generi an humili et presso epistolarum stilo conveniat; cui arti potius arriserit atque in deliciis habitum sit; semelne, raro admodum, vel frequenter et passim occurrat: quæ omnia et si qua sunt

(1) In opere superius commemorato, cui titulus: Wörterbuch der lateinischen Sprache.

(2) Illud etiam optimum factu esse duximus, ut plantarum herbarumque nominibus synonyma non modo ex græcis Theophrasto, Dioscoride, Hippocrate aliisque, verum etiam ex Linneo et recentioribus excerpta adderemus: cuius rei cl. in Cæs. R. Patavina Universitate rei herbariæ Professor Robertus De-Vistiani auctor nobis potissimum fuit, immo et instrumenta suppeditavit, inter quæ egregium sanc opus, cui titulus: *Commentaires sur la Botanique et la Matière Médicale de Pline composés pour le Pline de la Collection Panckoucke par A. L. A. Féé Professeur d'Histoire Naturelle et de Botanique. Édition en trois Tom., tirée à cinquante exemplaires seulement. Paris 1833.* Atque ultimam aliquis eadē sollertia in latinos scriptores incumberet atque animalium synonyma pari diligentia edenda curaret!

alia, maxima qua possumus diligentia et cura, monere studebimus; — quo magis denique vocabulum legentibus innotescat, sub articuli finem quamplurima recensemus homonyma, quod a nemine in Lexico perfectum adhuc reperimus, et in quo quæque differant, duce præsertim Döderlinio ⁽¹⁾, demonstrandum scriptorumque auctoritate illustrandum suscipimus.

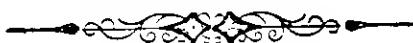
Hæc, Auditores, sicut exposui, in proxima Forcelliniani Lexici editione, pro virili parte, prestanda conabimur; ex quibus profecto intelligitis, æquales tantum latino sermoni scriptores in romanam a nobis recipi civitatem, locupletius emendatiusque Onomasticon sub finem adjici, nonnulla verborum monstra rejici et amandari, illustrari plurima, nova quædam vocabula inseri, etyma nunc primum sanscrita, græca sæpe fusius proponi, exegeseos præsertim munera rectius absolvvi, synonyma pertractari, cuncta denique ordinis et collocationis vim præseferre, cuncta operose ad logicæ artis regulas exigi, ut totius latinitatis Lexicon, quantum humana patitur conditio, suo non impar nomini exhibeat ⁽²⁾.

Quid itaque nunc mihi restat, Auditores, nisi ut unde exorsa est, eodem terminetur oratio, vosque orem atque obtester, ne vestram fidem implorantibus consilio nobis deesse velitis; et quæ supervacanea, falsa, aut manea visa fuerint, ut ea pro vestra humanitate ac sapientia æquo animo doceatis ac libere fatcamini? In mala enim tempora incidimus, Auditores, quibus nullus propemodum latinis litteris honor vulgo defertur; quibus muta saxa, bruta animantia atque aridæ mathematicorum notæ mentes adolescentium distinent, ac Tullianam magniloquentiam et suavissima Virgilii carmina pæne in oblivionem adducunt; quibus denique Seminaria una cum alumnorum educatione conviciis passim petuntur. Nostris ipsi auribus non raro accepimus, nostrisque oculis in pervulgata quadam ephemeride legimus, quæ quamque importuna homines, non dicam inimici, sed rerum ignari per contemptum effutiant; nos nimirum vetusta majorum nostrorum gloria beatos otio desidiaque torpere, perinde quasi nihil reliquum sit aut intentatum, quod operam et industriam efflagitet; nos angustis profecto scientiarum limitibus contineri, vetera leviter attigisse, nova prorsus ignorare, ac nequin græce, (quod ecclesiasticos viros pudcat) latine quoque nescire. Nos vero jurgiis opprobriisque silentium, verbis facta opponenda censuimus.

Majorem itaque sustinemus expectationem, gravius periculum et discrimen nobis manet subeundum, hoc præsertim sæculo, quo scilicet homines tot tantisque artium miraculis assueti, quippe qui viderint oceano pontes imponi, vias ferreas non modo sterni et muniri, sed montium quoque viscera audacter perrumpere ipsoque in aere tuborum ope suspensas tot hominum simul peregrinantium millia incredibili celeritate comportare, ac demum per immensa camporum marisque spatia tenui filo deducto disjunctissimas quasque gentes uno ictu uniusque cogitationis momento inter se colloqui commerciaque agere: id sane ingenii opus exposcut, quod in tanta scientiarum luce nihil offendat, nusquam incurrat, dispiceat nemini. Quamobrem etsi nos impellant et urgeant latinarum litterarum amor, majorum exempla, hujusce loci decus et nomen, gratique animi officium; arduum tamen onus deprecabimur, nisi vos, Auditores sapientissimi, præsto sitis, vestraque benevolentia et gratia nobis ad bene sperandum quasi signum aliquod extollatis.

(1) Lateinische Synonyme und Etymologien von Ludwig Döderlein, Leipzig 1826-39.

(2) Maximo in hac nova editione (sætear enim quod sentio) mibi fuit adjumento Latinum Lexicon, cui titulus: *Handwörterbuch der lateinischen Sprache. Unter Mitwirkung von D. Lübker, Gymnasialdirector zu Parchim und D. Hudemann zu Kiel herausgegeben von D. Reinhold Klotz ordentlichem Professor der classischen Philologie an der Universität zu Leipzig. Braunschweig 1853.* Hoc sane opus, quod sero nimum, anno scilicet 1856., ad me pervenisse doleo, præter brevitatem quam ipse titulus postulat et plura hypothetarum menda, numeris ferme omnibus est absolutum ac summis propterea laudibus exornandum. Doctissimus itaque ejusdem Auctor publicum hoc mei erga se grati animi testimonium, quæso, libenter excipiat. — Nonnulla debemus etiam libello, qui inscribitur: *Nachtrage zu Forcellini's latein. Lexicon, mit einem grammatischen Excuse, von D. C. Kärcher. Karlsruhe 1854.*

NB. Quæ superioribus Editionibus præmissa fuerunt, omnia subjicere censuimus, cum quia hoc in more positum semper fuit, tum quia illa partim editionum historiæ⁽¹⁾ maxime inserviunt, partim vero sunt admodum necessaria, ut, puta, Index Scriptorum Latinorum qui hoc in Lexico adducuntur. Horum autem summa hæc est:

- I. Em. ac Rev. Antonio Marino Cardinali Priolo Episcopo Patavino Seminari.
- II. Cajetani Cognolati in Seminario Patavino Studiorum Præfecti Præfatio.
- III. Clericis Seminarii Patavini latinæ consuetudinis assequendæ cupidis Ægidius Forcellinus.
- IV. Epistola, quam Jacobus Facciolatus Josepho Lastæ Id. Januar. ann. MDCCLVI. dederat.
- V. Nonnulla ex autographo ipsius Forcellini.
- VI. Lectori benigno Josephus Furlanetto. Præfatio in Lexici editionem ann. 1827.
- VII. Lectori benigno Josephus Furlanetto. Præfatio in Appendices.
- VIII. Index Scriptorum Latinorum eorumdemque operum, quorum auctoritate vocabula eorumque significaciones in hoc Lexico adducuntur et explicantur.

I.

EMINENTISS. AC REVERENDISS.

ANTONIO MARINO CARDINALI PRIOLO

EPISCOPO PATAVINO

SEMINARIUM

Opus hoc, Princeps eminentissime, jussu olim avunculi tui GEORGII CARDINALIS CORNELII civitatis hujus episcopi designatum atque susceptum, te vero ad eamdem sedem rerumque nostrarum regimen vecto typis postea commissum, te demum auspice ac patrono feliciter evulgamus. Ac si quis rei bujus amplitudinem animo complecti potest, et bæc volumina non tan oculis quam ingenio metiri, is certe eximiā quamdam mentis animique magnitudinem in eo mirabitur, qui de hoc opere primum cogitans præsidia maxima ad illud contexendum liberaliter comparavit; euni vero, quo potissimum auctore e tenebris est erutum, et cum eruditis viris opinione citius communicatum, de latinis litteris optime meritum profecto existimabit. Nos vero, qui eam tibi rem nuncupamus, quæ tuorum voluntate incepta est, tuis in ædibus lucubrata, tuo demum jussu atque opera per typographum absoluta, nemini certe officiose facere videri possumus, nec veterem consuetudinem sequi, ut magnis voluminibus magna nomina præponantur. Sed quamvis non aliis auspiciis quam tuis ornari ac muniri bujusmodi opus a nobis poterat, muneris tamen loco ÆGIDIU FORCELLINI recordationem accipies; cum et bominem probe noveris, et multas magnasque ejus animi dotes plurimi semper feceris, et apertum simplexque optimi senis ingenium præ ceteris adamaveris. Quamquam ea ipsa, quæ libris bisce continentur, quæque latinæ linguæ usibus, dignitati ac splendori maxime inserviunt, ad te afferri, tibique nuncupari ita debuerant, ut, quamvis aliter facere ne liberum quidem nobis fuerit, rationē tamen atque couilio id omnino fecisse existimemus. Latina lingua Religionis ipsius veluti administra, ejus sacra ac cæremonias complexa, latius ab ea, quam ab ipsa olim principe terrarum gente propagata, Romanæ Ecclesiæ gravissima nuncia, ejusque nota quædam, qua mores ritusque a ceteris discerni possint, hæc, iuquam, lingua in eorum tutela esse profecto debet, quibus amplissima munera, ac splendidissimæ dignitates Religionis, et Ecclesiæ præsidia quælibet ac decora sanctissime commendata esse testantur. Superi faxint, ut, quemadmodum bæc urbs latinarum litterarum domicilium semper olim est habita, ac nostris etiam temporibus apud Italas exterisque gentes haberi solet, ita nos ad verissimam existimationem alendam atque corroborandam, tum labore ac sollertia nostra, tum hoc ipso opere a nobis edito contulisse aliquid videamur.

(1) Editiones Seminarii Patavini typis impressæ jam inde ab initio hæ sunt: *Calepinus Septem Linguarum cura Jac. Sartori, qui et Supplementum addidit, a. 1708.* — *Calepinus septem Linguarum cura Jac. Facciolati primum editus est a. 1718.; deinde annis 1726., 1731., 1736., 1741., 1747., 1752., 1758., 1772. et 1779.* Quæ prima editio extat in Biblioteca Seminarii Patavini, eam Ægidius Forcellini plurimis notis atque adjectiōibus manu propria exaratis instruxit, iisque posteriorem editionem a. 1772. locupletavit. — *Totius Latinitatis Lexicon consilio et cura Jac. Facciolati, opera et studio Ægidii Forcellini Seminarii Patavini alumni lucubratum typis committi cœptum est a. 1771., tametsi multo post in lucem prodierit. Altera editio facta est a. 1805.; tertia aucta et emendata a Josepbo Furlanetto a. 1827.*

II.

CAJETANI COGNOLATI

IN SEMINARIO PATAVINO STUDIORUM PRÆFECTI

PRÆFATIO

PRIMÆ HUJUS LEXICI EDITIONI, ANN. MDCCCLXXI. EVULGATE, PRÆPOSITA,
ET AB AUCTORE IN SECUNDA EDITIONE, ANN. MDCCCV., RECOGNITA

I. Qui olim, florentibus Romanorum opibus, bene loquendi laude celebrabantur, ii non jam populi consuetudine, sed multis litteris, et iis quidem reconditis et exquisitis, sunt hoc assequuti; fuitque scientiae ejusdam ac rationis ea oratio, quæ non modo a pervagato sermone longe dissonaret, sed elegans quoque esset ac splendida, majestatem quamdam haberet et imperium consularc. Nos vero, qui eam linguam, quæ Romanorum fuit, neque a nutrice hausimus, neque a populi consuetudine arripimus, illam tamen vel in veterum libris omnino agnoscere, vel puram ac sincere in nostra ipsi scripta transferre contendimus, summo studio ac labore niti necesse est; cumque plurimi ad hæc studia sese conferant, paueos tamen esse scimus rerum harum intelligentes ac doctos, paucissimos vero, qui germanam latinitatem optima imitatione assequantur, et ornatae factæque orationis laude commendentur. Cum vero plurima parare sibi adjumenta debeat latinæ consuetudinis assequendæ cupidi, tum illud in primis, ut uberem ac dissipatam verborum copiam complecantur, ut nitidissima quæque internoscant, ut propriam nativamque singulorum significationem maxime intelligent: hoc enim totius rei veluti solum et fundamentum; his veluti ex radicibus optimus sermo coalescit; et ipse C. Julius Cæsar, eum de ratione latine loquendi ad Ciceronem accuratissime scriberet, *verborum delectum originem dixit esse eloquentiæ* (a). Quemadmodum enim jurisperiti, quos interpretandi studium atque necessitas in illa veterum vocum investigatione detinuit, priscam verborum proprietatem dignitatemque retinuerunt, optimumque loquendi morem cultu hoc atque delectu corroborarunt; ita illud inclinatæ jam latinitatis argumentum semper fuit, cum ipsa verba a nativa significatione prava loquentium consuetudine delorquerentur. *Animadvertere est*, inquit A. Gellius (1), qui post Itadriani tempora florere cœpit, *pleraque verborum latinorum ex ea significatione, in qua nata sunt, decessisse vel in aliam longe, vel in proximam; eamque decessionem factam esse consuetudine et inscritia temere dicentium, que cuimodi sint, non didicerint*. Quare vix quisquam est romanæ linguae et eloquentiæ studiosus, qui carere Lexicis sine sua fraude possit; est enim percommode optimas quasque totius Latii veluti exsuvias aliorum labore ac studio collectas explicatasque intueri. Atque hactenus quidem bisce præsidii non omnino caruimus; erat tamen adhuc locus aliquis iis omnibus, de quibus olim in suo *De Lexicorum Latinorum jejunitate* libello Olaus Borrichius querebatur. Hac vero ætate, qua optimi quique latinae linguae auctores pristinæ integritati criticorum opera sunt restituti, eosque docti homines commentariis ornarunt, laboriosis vero verborum indicibus locupletarunt; qua plurima romanarum antiquitatum monumenta in luecum edita, explicata, illustrata; collecti inscripti lapides; numismata demum, ac litterata quæque rudera ab eruditissimis viris ad omnem usum congesta: bujusmodi certe opus conseribi poterat, in quo, non dicam jam studiosorum vota ac posteritatis judicia conquiescerent, sed eorum saltem, qui in hoc ipso rerum genere antea laborarunt, diligentia ac laus vinceretur. Quare cum vetus illud Ambrosii Calepini Lexicon scholas teneret, essetque illud, ut de eo loquitur Morhofius (2), *sacra studiorum anchora, ad quam confugiebant qui in latina lingua se exercere volebant*, idem tamen, quamvis expurgatum, auctum, perpolitum, ad explicandam comparandamque latinitatem minime satis esse iis ipsis videretur, qui in eo interpolando sæpius laboraverant, de novo condendo cogitari cœptum est; quod jam olim inchoatum, pauuis demum abhinc annis absolutum atque descriptum, nunc jam, quod bene vertai, per typographum evulgamus. Ac profecto si quis rei hujus amplitudinem animo complecti potest, et quam difficile latini sermonis regnæ atque præsidia constituentur, intelligit; si quis cetera hujusmodi syntagma per doctissimos viros toties edita cum nostris hisce conferre voluerit, is de *ÆCIO FORCELLINO* optimè judicabit, qui per annos ferme quadraginta idem saxum volvens, opus hoc, in quo latine voces omnes, ac multiplices earum significationes atque usus continentur, lueubravit. Fuit in illo ingenium, litteræ, cura, cogitatio, diligentia; erat ille romanarum rerum scientissimus, et earum artium, quæ Latinis olim placuerant, rudimenta attigerat; Græci doctus; in veterum Latinorum libris versatus, volutatus. Illum ego eum vivum colerem, tum etiam nuper extinxit maximum dolui; neque unquam ejus hominis memoriam dimittam, qui eum litterarum studiis eos mores conjunxit, ad quos formandos litteræ ipsæ sunt inventæ. Atque ipse quidem in eo sermone, qui nostram hunc proxime sequetur, operi suo præfabitur; ego interim ea persequar, quæ de se ipse poterat verissime dicere, sed ab omni specie ac pompa remotissimus omnino reliquit.

(a) Ilæc nempe verba ex ejus lib. I. de *Analogia* assert *Cic. ad Brut. c. 72.*

(1) Noct. Att. lib. XIII. cap. 29. De auctoris hujus ætate vide Fabricii Biblioth. Lat. I. 3. c. 1. ab Ernesti auctom.

(2) Polyhist. Litterar. Tom. I. lib. IV. cap. IX. § 9.

II. Id igitur ipse præstitit, quod sane in hoc opere potissimum est, ut in afferendis scriptorum locis, quæ exemplo et auctoritati esse debent, ea non jam e suis sedibus avulsa ac solitaria spectaret, ut fere solent alienarum rerum descriptores, sed in ipso contextu et continuatione sermonis apud autores legeret, et ipsa loci comprehensione verissimum sensum interpretando extunderet; quod quidem, præsertim si quid rarius atque insolens in verborum significatione occurreret, esse maxime necessarium existimavit. Eum itaque, qui ætatum omnium scriptores tractare debeat, et in opus transferre, in eas etiam artes, quæ minus liberales habentur, invadere necesse est; resque variis conjecturis implicatas, et abdito plurimorum verborum sensum explicare; antiquis rebus, ac jam deperditis, afferre lucem; bistoriam omnem, eruditionemque complecti. Quot sunt, inquit Carolus Du Fresne (3), in mechanicis artibus, quæ latine reddi non possunt, cum et forte non noverit *Latinum ipsum, vel, si novit, ad nos vocabula ista non pervenerint; aut certe si alicubi exstant, horum vim non omnino percipiamus; quod in unica Vitruviana architectura licet observare, in cuius vocabulorum notionibus investigandis insudarunt tot viri eruditii; adeo ut de unica Seamillus voce integri exstant commentarii?* Hæc omnia feliciter evolvit FORCELLINUS; iisque, uti debuerant, explicatis, copiam commendationemque Lexico suo comparavit: qui etiam cum in ea incideret, quæ, ut recte exponantur, penitioris cujusdam scientiae aut artis præsidia postulant, ea, ne sibi a viris, in sua quibusque re, doctissimis unquam deessent, diligentissime cavit. Nam et ex Julio Pontedera, totius antiquitatis et eruditionis peritissimo, multa quæsivit; et de Frontino, Vegetio, Vitruvio sæpe est cum celeberrimo Joanne Poleno colloquutus; et Joannis Baptiste Morgagui uti voluntatem ac studium, ita ingenium quoque ac doctrinam suis usibus paratam habuit. Hunc enim virum non ipsa tantum anatomica studia commendant, in quibus plane regnat, et artis ipsius prope nomen est; sed ipsa quoque critice principem habet, ac jaet: qui et multa in A. Cornelio Celso emendavit; scripsitque plurima sane doctissima (4) in eos autores, qui rusticæ præcepta, et rem veterinariam latina consuetudine tradiderunt; pulcherrimis demum episolis Æmiliam suam illustravit (5). Atque ille quidem postremis hisce mensibus multa mihi de hoc opere, multa de FORCELLINO commemoravit; illud magnis laudibus, hunc vero lacrimis prosequutus. Virum egregium, sibique multorum consiliorum societate conjunctissimum exstinctum doluit; triste sibi magnarum virtutum desiderium relicturn dixit; alterum ab altero adjutum sæpe comunicando, et monendo. Quem ille sermonem cum mecum habuisset, ejus voce post semper carui; carebo etiam quamdiu ero: hujus quippe anni exitus fuit buic Gymnasio, buic Urbi, Italiæ toti ex ejus morte luctuosissimus. Sed nostra jam persequamur.

III. Hæc igitur in hoc FORCELLINI Lexico, quæ certe nusquam alibi; uti etiam illa exemplorum copia, quam in unius vocis, aut ejusdem sententiæ explicatione ubique affectavit; quam quidem cum multis ipse rationibus excusat (c), ego multis commendandam existimo. Pluribus enim scriptorum locis in unam vocem sententiamque congestis, varios ejusdem vocis veluti nexus, ac multiplices, quas veluti explet, commissuras facile animadvertis; ex quo verbi ipsius potestas, sensus, usus, explicatio magis elucescit. Habet præterea unaquæque verborum significatio suos veluti gradus, quasi vanescentia discrimina ex varia cum aliis vocibus compositione nata; quæ profecto impercepta lateant necesse est, si illa dcsit exemplorum copia: hæc autem qui non animadvertis, aut sibi negligenda esse ducat, is certe de latina lingua existimare aut leviter, aut nihil potest. Hanc demum exemplorum varietatem si quis attendat, is etiam duarum vocum, quarum tanta videtur esse similitudo, ut eumdem præstare usum ubique possint, varios veluti significationis gradus ac differentiam facile intelliget. Duæ enim voces, in quibus est significationis communio, tunc solummodo indistincte atque promise adhiberi possunt, cum generalem quamdam rei ipsius notionen explicamus; at, si quos habet res ipsa gradus, exponendi sint, tunc illa significationis communio evanescit, et ad alias voces configiendum est; quibus isti veluti gradus exprimantur. Magna profectu esset ejus sermonis egestas, ac magna in eo elegantia inopia, in quo verbum verbo supponi ubique posset; tunc enim generalem tantummodo sensum, nunquam vero illos, de quibus ajebam, unius ejusdemque rei multiplices gradus loquendo scribendoque significaremus (5). Hæc itaque ex ipsa exemplorum copia unusquisque intelliget, ac verissimam Latini sermonis incoleam, copiam, elegantiam assequetur; nisi forte pollutas lue quadam aures habet, ac nondum ex grammaticorum fæce enatavit.

IV. Variæ porro, et quadam sæpe similitudine inter se coniunctæ, aliquando etiam sibi dissidentes unius ejusdemque vocis significationes sedibus et explicatione in hoc Lexico distinguuntur; aliquibus passim adjectis, atque idoneis testibus comprobatis, quæ in aliis id genus operibus non apparent. Atque illud quidem rerum harum scriptoribus eommune est, ut proprium ac nativum verbi sensum primo exponant, deinde figuratas significationes subjiciant; at non eam ubique rationem tenent, quæ in hac significationum serie maxime esset, ut quidam ajunt, adhibenda. Qui enim sensus a primo illo ac naturali

(3) In Præfatione ad Glossarium Mediæ et Infimæ Latinitatis § XIV.

(4) Vide Epistolam Julii Pontederae ad hunc ipsum Morgagnum in Scriptoribus Rei Rusticæ editis a Jo. Mattbia Gesnero Lipsiæ an. 1735. pag. 1195.

(b) Nempe iis XIV. epistolis, quæ inter ejus opera editæ, Æmiliae appellantur.

(c) Vide ejus epistolam Clericis Semioarii Patavini huic præfationi subiunctam § IV.

(5) D'Alembert, Mélanges etc. Tōm. IV. pag. 149. Nullam esse vocem alteri omnino geminam defoitionibus et exemplis demonstratum est a Girard in ea lingua, qua nunc utuntur Galli. Multo rectius et uberioris id ipsum præsttit Stosch in lingua Germanorum, tribus editis voluminibus ann. 1770., 1772., 1773. Ilorum tamen aliorumque industriam vicit nuper Gallus alter Roubaud quatuor voluminibus, quæ Parisiis prodierunt ann. 1786. sub titulo: *Nouveaux Synonymes* etc. (* Utriusque Galli scriptoris Girard, et Roubaud elucubrations, novis additis exemplis ex Beauzée, D'Alembert, Diderot, Marmontel etc., melius digestæ, et tribus voluminibus comprehensæ editæ postea sunt Burdigalæ ann. 1802. in 12.º) Quod igitur in vernacula lingua scriptores isti sunt executti, id in latina tentatum est a J. B. Gardin Dumesnil singulari volumine Parisiis edito ann. 1777. in 12.º, quod ann. 1788. in 8.º recognitum et amplificatum rursus editum sub titulo: *Synonymes Latins et leurs différentes significations* etc. (* Tertiam vero hujus operis editionem iterum recognitam, emendatam et auctam curavit Jannet Parisiis ann. 1819. in 8.º)

PRIORUM EDITIONUM

minus deflectit, is, ex illorum sententia, proximum tenere locum debet, qui vero magis, is minus proximum; seteri vero qui ab illo descendunt, et figurati dicuntur, per deductos originis veluti gradus exponeudi. Quod quidem præstare optime posset et probe expensa linguae ipsius progressio, et idearum sese ordine in humana mente evolventium certissima scientia, et rerum, quæ alieno verbo ponuntur, probe intellecta ac per gradus notata similitudo; atque ii primum transferendi modi explicandi essent, quos necessitas genuit inopia coacta et angustiis; illi deinde, qui, confirmata jam ac celebrata lingua, ideo sunt adhibiti, ut orationi splendoris aliquid arcesserent. Hunc itaque exponendarum significationum ordinem nonnulli docent; qui tamen a philosophis potius, quam a grammaticis est expelendus; quique etiam in hujusmodi operibus constanter adhibitus, et res aliquando perturbaret, et arbitrio plus aequo tribueret. Ego satis illustri ordine ea prosequutum FORCELLINUM existimo, ex quibus omnis exsistit singulorum verborum virtus atque laus.

V. Jam illud sequitur, ex quo maxima fieri debet huic operi commendationis accessio; plura enim in eo, quam in ceteris, vocabula; nonnullis enim vocibus romanæ civitatis possessionem FORCELLINUS vindicavit. Idonei rei hujus testes fuerunt grammatici veteres, scriptoresque latini non pauci, quos, cum verborum indicibus carerent, diligenter ille percurrit; ac præterea numismata vetera, ac tandem litterati lapides. Horum ille collectiones omnes in oculis habuit; vidit æneas tabulas Heracleenses (6); eos etiam vidit, quos in *Antiquitatibus Beneventanis* (7) vel emendavit, vel protulit omnium primus Joannes *De Vita*; fecitque magna, quæ in eo erat, antiquitatis notitia, diurna in latinis rebus exercitatio, collecta et expleta undique eruditio, ut iis, qui probæ notæ essent, utendum sibi existimaret. Gavisus ille vehementer esset, si ex clarissimi viri Scipionis Masseji *Arte Critica Lapidaria* proscire potuisset; at editum est postumum illud opus anno tantum MDCCCLXV. (8), quo tempore a nobis FORCELLINUS discesserat, domique vivens et imortalitati jam proximus, æterna solummodo cogitabat. Eo in opere Massejus inscriptiones ab eruditorum ferme consensu ad hanc diem receptas, et commenticias tamen, sedulo perquirit, inque redintegratum judicium, novis tabulis, novisque testibus adhibitis, pertrahit (9); et eum infinito pene hostilium lapidum numero bellum sibi gerendum suscepit; ut disjecta attritaque ubique gentium sticticia marmora jaceant, informibus que et vulgaribus saxis, ut antequam inscriberentur, rursus tandem accenseantur (10). Multa quippe ex simulatis istis antiquitatis exsuviiis rebus omnibus illata damna; perlubata temporum ratio, immunita litterarum dignitas, inusta historiæ labes, populorum ac gentium jura temerata; verba demum, quæ toto Latio exsulare debuerant, minime idoneis testibus in Latium invenientur. In grammaticis itidem, inquit Massejus (11), et in rhetorics, ut minora quoque attingamus, qui titulis acquiescat omnibus, fallacias hauriet quamplurimas: hinc verba videas tamquam latina et prisca a Lexicis etiam quandoque recensita, quæ romana frui civitate minime possunt, quippe quæ iniquis tabulis, hoc est captione inscriptionis sive adscita. Hinc Lexicon Patavinum saepè uominat, velut illud nostrum Ambrosii Calepini; ac nimium eorum fidem reprehendit, qui quædam illi vocabula ex falsa lapidum auctoritate adjecterunt. Quare cum FORCELLINUS ipse illas voces a Massejo in veteri Calepini Lexico notatas in suum transtulerit, iisdemque lapideis testibus firmaverit; fuit certe nobis in hoc sermone de *Arte Critica Lapidaria* dicendum, ne viri antiquitatum omnium peritissimi sententiam atque judicium aut ignorasse, aut neglexisse videremur. Ac de toto quidem Masseji opere videant eruditæ; ex quibus ille qui nuper Venetiis obiit, quique alias cum Massejo certaverat (12), Michael Lazari, plura in scriptis reliquit, quæ *Artem illam Criticam Lapidariam* impugnant; multarum vero rerum scriptor Franciscus Antonius Zacharias jam illud existimavit, futurum profecto, ut multa Massejus in eorum collegi voces, quas Cl. Massejus vel dubias habet, vel omnino rejicit, prout illi lapides ipsi, ex quibus desumptæ sunt, summae cœlestis.

(6) Alex. Symmachii Mazochii Commentariorum in Regii Herculaneensis Musæ Tabulas Heracleenses Pars I. et II. Neapoli 1754. fol.

(7) Thesaurus Antiquitatum Beneventanarum. Romæ 1754. fol.

(8) Cl. viri Scipionis Masseji Marchionis Artis Criticæ Lapidariæ Quæ extant . . . . . edita a Sebastiano Donato. Opus postumum. Lueæ 1765. ex Typographia Leonardi Venturini, fol. Præmittitur hoc opus Tomo I. supplementi ad Novum Thesaurum Veterum Inscriptionum el. viri Lud. Ant. Muratorii.

(9) Artis Criticæ Lapidariæ lib. III. cap. III. col. 188.

(10) Ibid. col. 189. (11) Ibid. col. 158. (12) De Equestri Ordine Constantiniano Iquisitio in Epistolam Scip. Masseji etc. Venetiis 1725. 4.º

(13) Pag. 490. *Istituzione Antiquario-Lapidaria* ossia Introduzione allo studio delle antiche Latine Iscrizioni in tre libri proposta. In Roma 1770. 8.º

Questo troppo rigido scrittore (Massei) ha sparso il Pirronismo sopra troppe Iscrizioni, onde ha meritato, che il poco fa defunto chiarissimo letterato Veneziano Michele Lazari distendesse contro il medesimo varie Dissertationi, le quali sono tuttavia inedite; e che a pag. 490., il predetto nostro Autore (P. Zaccaria) si dichiari di credere, che s'egli alla sua opera cresce rimesse le mani dopo la pubblicazione del Museo Veronese, avrebbe molti suoi giudizi ritrattati, o mitigati. Novelle Letterarie pubblicate in Firenze l'anno MDCCCLXX. col. 616.

Citari etiam debet eruditissima Joann. Amadutii ad Janum Plancum (Bianchi) archiatrum Ariminensem epistola, in qua *Inscriptiones nonnullæ Ariminenses a falsitatis nota, quam Scipio Massejus inusserat, vindicantur*. Lucæ 1767. 12.º

Exstat itidem egregium opus Petri Laurentii Del Signore, cui titulus, *I Marmi Riccardiani difesi dalle censure del Marchese Massei*. Firenze 1781. 4.º

[* Tandem Jo. Casp. Orellius in opere, cui titulus: *Inscriptionum Latinarum selectarum amplissima collectio*. Turici 1828. 8.º ad pag. 55. hæc habentur: « Masseji Scipionis utilissima sane est ad ingenium acuendum, multasque obscuriores sæpe fraudes detegendas eius Ars critica lapidaria. Sed a tumultuaria ejus iniquiore censura permultos lapides jam vindicarunt Zaccaria, Del Signore, Marinus (Fratelli Arvali), et Vermigliolius (Iscrizionibz antiche Perugine); idemque non frequenter per totam buce librum fecimus, etsi omnes, quorum fides ab eo præcipue impugnata est, data opera defendere nosiri officii minime duximus. Nam ut in quarta circiter parte eorum, quos in suspicionem vocat, verum fortasse viderit, loque tamen plurimi maneat inconcussi, ut viderunt jam imperfecti operis editor Seb. Donatus, et Klotz in *Actis litterar.* vol. 4. p. 405. egregie hac de re disputao. V. ibid. quæ sequuntur.]

aut dubiæ aut damnatæ fidei videntur esse; FORCELLINUS vero et Latii jure carere minime putat, et ea litterata marmora idoneos rei hujus testes existimat. Has ego nunc ob oculos ponam, remque omnem fideliter peragam; ipsas plerumque tabulas in conspectum adducam, ut ipsæ quodammodo pro se loquantur; dicam ego aliquid aliquando, verecunde tamen ac dubitanter. Quamquam id maxime animos addit, quod est a doctissimis viris Joanne Francisco Seguiero, et Sebastiano Donato (quorum alter Masseji opus exscripsit, alter edidit et illustravit) de eodem opere judicatum. *Equidem nos*, inquit Donatus (14), *non omnia epigrammata, quæ in Arte Critica Lapidaria censoria virgula notantur, rejicienda esse putamus.* Nam neque ipse Cl. auctor ea omnia rejectit, et ad spuria et suppositicia amandavit. *De nonnullis enim titulis subdubitatis, alios ad examen revocandos vult, alios interpolatos, non paucos quadratariorum vel exscriptorum oscitantia vitiatos credit,* (*vel ita monstrosi et exesi sunt, ut sensus percipi non possit*), nonnullos obiter attigit, alios in Museo Veronensi pro genuinis eculgare minime dubitavit, (*ut aliquando in nostris adnotationibus ad hoc opus observabis*), plerosque eruditorum judicio reliquit, de aliis vero cur dubitet, rationem non adserit. Nam istiusmodi disputatio ob mortem ejusdem auctoris infecta remansit. Et revera multa quidem (*ut ad me scripsit Cl. Seguiarius immortalis nostri Masseji laborum, studiorum, et itinerum tot annos comes, amicus in paucis, et contubernialis*) erat retractaturus, si operi ultimam manum adhibuisset. Nam cum anno 1749. Museum Veronense edidisset, videtur quasi animum retraxisse ab Artis Criticæ Lapidariæ eculgatione (15). . . . . Quis credat (16) in absolutissimum Gruterianum Corpus, in Reinesianum Syntagma, in Sponii Miscellanea, in Fabretti Collectionem tot lapides spurios irrepisse? Quot obelo notavit noster auctor, cum eos pro sinceris admiserint hi celeberrimi collectores? Esto, aliquando peccaverint; an fieri potest, ut in plerisque marmoribus emendentur?

VI. Ac mihi quidem earum vocum, quas modo proferam, ac FORCELLINI ipsius, qui Latii jura iisdem tribuit, facilis et in medio posita defensio esset, si quos lapides Massejus minime probat, nibilque babere ait antiquæ majestatis et elegantiae, eos tunc temporis inscriptos putaret, atque etiam ad fallendum propositos, cum veteris libertatis obliiti demisere animum Romani, ac fortunæ suæ similia facere atque scribere cœperunt; iis, inquam, temporibus, quibus nobilissima eorum lingua una eum imperio ad senium properabat. In hoc enim opere iis quoque auctoribus locuni aliquando esse voluit FORCELLINUS, qui ferream ac luteam eliam latinæ linguae ætatem attigerunt; quod eos in optimis Lexicis admissos receptosque viderit; quodque verborum quorundam, quibus utuntur, explicatio, si minus latine scribere, latina saltem intelligere cupientibus maxime sit opportuna. Quare inscriptiones etiam, in quibus aut insolens verbum est, aut inurbana dictio, aut sermo non omnino purus ac nitidus, in Lexicis stare possunt, et ad illa eadentis latinitatis tempora referri; nisi cetera rei falsitatem prodant, vulgares indoctasque manus, ac posteriorum ætatum sive stilum, sive sealprum. At rei lapidariæ detrimenti aliquid Massejus timuit, si ita sensisset; ideoque inscriptiones plurimas novitiis marmoribus vetusta specie afficias esse arbitratur; cumque his vetustatis spoliis (17) jam a decimo sexto ineunte sæculo atria, horti, villæ in Italia exornari cœpissent, videreturque non omnibus elegantiae et magnificentiae numeris satisfecisse, qui istiusmodi cimeliis careret, fuisse tunc, qui, cum sincera non essent ad manus, eorum imitatione spuria configi paterentur, vel saltem ad loculos omnes venuste complendos ficticia cum legitimis admisceri. Hinc ad res patrias illustrandas, ad civitatum et municipiorum tuenda jura, ad rerum antiquarum, latinitatis doctrinæque laudem ostendandam, ad augenda splendideque oruanda volumina, ad explendum denique fallendi, mentiendi novandique studium vetera monumenta plurima recentiorum hominum sive scalpro, sive calamo simulata fuisse arbitratur; idque per ea tempora, quibus latinæ litteræ ab Italibz excitatae ad auream illam Augusti ætatem proxime tandem accesserunt. Ego vero, et quosdam esse lapides, quorum fides ex toto non constat, alios etiam, quos corrigi et emendari oporteat, nonnullos demum, quos docti viri probare minime debeant, omnino existimo; at vix crediderim, per ea sæcula, quæ proxime sunt elapsa, ita rem lapidariam dolo malo vitiatam fuisse, ut pæne singula suspicionem movere debeant, plurima vero negligi omnino atque damnari. Ex illis potius litteratorum marmorum fodinis, quæ Romæ sunt, rerum harum supelix aucta est. *Innumera monumenta*, inquit Cl. Muratorius (18), *ex pomario Urbis, præcipueque ex suburbanis cryptis et locis, per tria proxime præterita sæcula in lucem prodiere.* Neque facile enumeres tot alia, quæ ante paucos annos, et nuper etiam ibi eruderata fuerunt. Quis Cyriaci Aneconitani egregium opus ineunte sæculo quintodecimo susceptum ignorat? Quis Fratris Joannis Jucundi Veronensis vetustas inscriptiones eodem labente sæculo collectas non audivit? Utinam eruditissimus viris, qui in hoc rerum genere postea laboraront, ipsa marmora licuisset inspicere! Emendassent illi plurima, ac rei lapidariæ melius consuluisserent. *At indocti homines* (19) *nihili facientes veneranda antiquitatis frusta, aut a majoribus suis collecta, aut in effossionibus sibi oblata, nullo negotio ipsa distrahunt, dilacerant, atque in omnem usum, præcipue aedificiorum, sine ullo discrimine disperdunt.* Alia deferuntur ad marmorarios atque statuarios, inhumanos videlicet antiquitatis lanios, qui, expunctis omnibus vetustatis notis, eadem ad nova quæque opera, prout utilitas poscit, reformant, seu potius deformant. Denique non levis eorum pars ad calcarias translata, atque igne soluta, calcem marmorariis et cæmentariis artificibus utilem præbet. Quoniam igitur primo illo indiciorum genere, quod ex ipsis inspectis lapidibus peti debet, uti plerumque criticæ artis periti minime possunt, ad alterum configiunt, quod ex ipsa verborum consideratione haberi solet: atque hoc nimirum in iis, quæ modo exponam, fere semper Massejus adhibuit.

(15) Monitum editoris *Artis Criticæ Lapidariæ* pag. IV.

(16) Vide Museum Veronense pag. CLXXV. (16) Pag. V. citati Moniti.

(17) *Artis Crit. Lap. lib. III cap. II. col. 158.*

(18) In Præfatione ad Thesaurum Novum Veteram Inscriptionum. Mediolani 1739.

(19) Cl. Muratorius in eadem Præfatione.

VII. Per usitatam litterarum seriem eas, de quibus ajebam, voces enumerantibus occurrit primus verbum *Ædituo*, de quo ita in *Arte Critica Lapidaria* (20). *Inauditum verbum Ædituare recens Glossarii Calepiniani editio recensuit et recepit*, *Lucretium memorans*, qui ædituentes dixit, non ædituantes; sed vtre a duobus hisce epigrammatis decepta (21), quibus inanius nihil. *Ligorii munere utrumque habemus*, quem et alia duo a *Grutcro* descripta effudisse non dubito, eadem prorsus forma, Vixit Annos totidem, *Ædituavit* Annos totidem. Ac Lucretii quidem locus lib. VI. de Rer. nat. v. 1273. ita allatus est in nostro illo Calepini Lexico:

Hospitibus loca, quæ complerant ædituentes;

ita nimis ut Massejus legendum putat; at cum ibi verbum *Ædituo* duplice efferatur modo, legaturque *Ædituo*, *as* et *is*, idecirco post citata Reinesii epigrammata, in quibus est *Ædituavit*, Lucretii versus citatus est, ut alterius quoque modi, quo verbum hoc inflecti potest, exemplum esset. *FonCELLINUS* vero et *Ædituens* posuit, et *Ædituo*, *as*; ac primæ quidem voci Lucretii auctoritatem apposuit; alteram vero duabus illis, quæ sunt apud Reinesium, inscriptionibus, ea etiam quæ est apud *Gruterum* pag. MLXXXVIII. num. 5. confirmavit. Hanc ego proponam: C · CICVRINO · ASIA | TICO · AEDITVO · SVL^(*) | VANI · LITTORALIS | PARENTI · SANCTISS | T · CICVRINVS · DIMA | RVS · POSVIT | AEDITVAVIT · ANN | XVI · VIX · LXX | MENS · IX · D · VII. Duos Reinesii lapides Massejus rejicit; erratumque esse ait in *Ædituo Sepulcri*, in *Sacerdote Sergiæ Familiæ* et in clausula *Fecit Sibi, Et Suis Amicis*, quæ ridicule, inquit, excogitata sunt et inepte. Duo vero, quos assert *Gruterus*, quorum primus habetur pag. cccxii. n. 5., alter vero a *Forcellino* citatus est, a nobis descriptus, ideo tantum suspicionem Massejo invenit, quod eos ex *Ligorii* fodiinis erutos putet; huic enim sponsori non ita facile credendum esse doctissimi viri jamdudum monuerunt (22). Veruni apud *Gruterum* nihil omnino de *Ligorio*. Primum quippe lapi- dem (quod a *Sebastiano Donato* notatum est, et in postrema *Gruteri* editione, qua nos ultimur, quæque *Amstelædami* prodit an. MDCCVII., legi potest) primum, inquam, lapidem ponit *In villa Julia extra Portam Flumentanam, ad viam Flam. ara marm. grandis: litera bona, sed incorrecta, eidemque lapidi subscriptum est, Exscripsit Smelius; vidit Pighius, et habet Boiss. VI. antiq. 59.* Alterum vero, qui certe latine loquitur, et est a *Forcellino* adbibitus, *Ronæ* esse ait *ad horrea Diocletiani*; legiturque post ipsum, *Grutero Boissardus T. VI. 126*. Ne igitur de duobus illis Reinesii epigrammatis longo sermone disseriamus, hoc unum dicimus, voci *Ædituare* satis jam consultum esse in hoc Lexico eo *Gruteri* lapide, qui citatus est. Vidi ego hujus C. Cicurini Asiatici magnæ formæ monumentum ære expressum apud Cel. Montfauconium, a quo ita describitur, quique de eo ita loquitur (23): *De Silvano litorali egimus Tomo primo: quid autem esset ædituus, secundo Tomo diximus. In supremo lapide repræsentantur Cicurini pater atque filius: in lateralii autem facie arbor atque delphinus: arbor meo judicio Silvanum subindicat, qui semper cum arbore conspicitur; delphinus vero Silvanum litoralem, qui, ut ipsum nomen sonat, in litore maris colebatur. Huic seilict monumento vox Ædituavit inscripta est. Meminerit Massejus id se docuisse (24): Inter veritatis argumenta, id præcipue computo, cum ingentibus lapidibus insculptæ occur- runt epigraphæ; animadverti scilicet, noluisse ut plurimum epigrammatum adulteratores multo impendio nærias suas proferre: difficilius etiam, ubi multæ molis saxa fuissent incidenda, clam, et in abdito peragi opus potuisset: eapropter sumptuosas arcas, et magnas istas quadratasque bascs, priscas et genuinas deprehendi fere semper. Vox illa tandem et nitida est, et nihil omnino a latina consuetudine abhorret. Ædituor enim Nonii testimonium habet, qui c. 2. n. 52. Pomponii verba referens apud Gellinum lib. 12. c. 10., Qui postquam tibi appareo, atque æditumor in templo tuo, legit ædi- tuor; utramque vero terminationem huic verbo factam esse, omnino dicendum est.*

VIII. Eum quoque lapidem Massejus subruit, qui est apud Reinesium Cl. I. p. 3. n. 2., cuius auctoritate tres illæ voces *Arithmeticus*, *Fistularius*, *Imaginarius* a Lexicorum scriptoribus allatæ sunt et explicatae. Ecce lapidem ex eodem Reinesio: DIIS OMNIBVS COELESTIBVS | P · GAISIDIO^(*) Q · F · SABINIANO | FISTVLARIO · CANTORI · IMAGI | NARIO ARITHMETR^(**) · VIXIT · A · XLIII^(***) | M · X · D · III · IN · FR · P · XXX · RETRO | XL · CVIVS INGENIVM ELOQVI NEMO | C · TIPIERNVS C · F · SACERDOS. *Latinarum prima*, inquit Massejus (25), quam *Fabretius* quoque ex aliis sibi schedis adoptavit, Diis omnibus Cœlestibus insueta formula inscribitur, et nunquam auditis gentibus Gaisidia ac Tipernia insignitur: in ea orationis elegantiam et connexionem observes velim. In Fronte Pedes XXX. Retro XL. (^{****}) Cujus Ingenium Eloqui Nemo: sed magis quæ per se fallaciam salis indicat, votivæ et sepulcralis formæ commixtionem, depravationemque. *Ex hac tamen tabula tria ab eruditis viris et a quibusdam quoque Lexicographis arrepta vocabula, et latinitatis jure sine alia auctoritate ulla donata videas; Imaginarius pro pictore, Fistularius pro fistulatori, Arithmeticus pro calculatore.* Monuerat jam Reinesius ipse (26) ab hoc sepulrali cippo separanda esse quæ prescripta sunt, *Diis Omnibus Cœlestibus*, et esse illa loco non suu; atque ita Massejo insuetam formulam, et sepulcralis formæ commixtionem, depravationemque objicienti jamdudum satisfactum est. Sed illud ego etiam animadvertis, Cœlestes quoque Deos sepulcrorum patronos a veteribus fuisse habitos, Inferosque cum Superis in sepulcrorum titulis aliquando commixtos. Multa de re hac apud

(20) Lib. III. cap. IV. col. 410.

(21) Syntagma Inscriptionum antiquarum Reinesii. Lipsiae et Francfurti 1682. pag. 388. n. 53. et 54. e MSS. Antiq. Ligorio Langermannus.

(*) Apud Montfauconium SYL. (22) Vide Muralorum in Praefatione al. citata; sed præcipue pag. I. et II. Novi Thesauri.

(23) Antiquitas explanatione et schematis illustrata. Gallice et Lat. Parisiis 1722. T. V. P. I. Lib. II. cap. VIII. pag. 66.

(24) Artis Crit. Lap. lib. III. cap. II. col. 161. 162. (*) Apud Fabretium Q. GRISIDIO.

(***) Apud eundem ARISMETR. (****) Apud eundem XLIV. (25) Ibid. cap. IV. col. 391. 392.

(****) Apud Massejum LX. (26) In Nota, seu Comment. ad hunc lapidem

celeberrimum Montfauconium (27). Urnam ille commemorat, quam Parisiensi Litteratorum Academiæ miserat P. de la Chaize; ejus inscriptio insolens visa est: D. M. | SVLPICIO | NOTO AESTE | SVPERI. *Invocari videntur Dii illi Cœlestes pro Sulpicio Noto, qui, cum sit defunctus, ideoque sub ditione Inferorum Deorum, ex cœlesti providentia nihil sperare poterat.* Id scilicet Academicis explicandum erat; explicarunt autem alii aliter. Eorum opiniones (quas omnes Maffejus et rejecit et irrisit Artis Crit. Lap. I. 3. c. 4. col. 477. 478.) Montfauconius recenset; bæc demum ipse (28). *Deos cœli precatur (Sulpicius Notus), ut urnam suam tutam prætent ab injuriis, quæ inferri poterant; verbi caussa, ossa cineresque ejiciendo, id quod tunc magnum scelus existimabatur, ingensque defunctis infortunium . . . . Etsi vero defunctorum anima sub potestate esset Deorum Inferorum, urna et ossa, quæ in terra erant, sub potestate et jurisdictione Cœlestium, atque etiam sub ditione Inferorum Deorum esse arbitrabantur, ob affinitatem animæ et corporis.* Vide cetera apud eundem. Vedit hujus urnæ titulum etiam Muratorius; a Maffeo enim acceperat (29). Atque hæc quidem, quæ modo diximus, ab eo quod agimus, omnino aliena iis videri debent, qui illud potius a *Sulpicio Noto* peti arbitrantur, ut quod vitam in terris adhuc degunt, ii sibi faveant, tumulum suum tueantur, cineres et ossa ne inquietent: ajunt enim, et exemplis probant *Superos*, ex latina consuetudine, ab iis, qui infra nos sunt, eos recte vocari qui adhuc vivunt. Horum ego opinionem commemoro, et in medio relinquo. Venio nunc ad gentem Gaisidiā, atque Tipherniam, quas nunquam Maffejus audijt. De P. Gaisidio, quem Fabrettus (30) Q. Grisidium esse voluit, multa docuit idem Reinesius, eumque Cæsidium fuisse probat, et a gente Cæsia profectum; idemque Tiferniam gentem cam esse dicit, quæ a Cicerone (31) Titurnia dicitur, primo illo nomine ex quodam Umbriæ oppido appellatam. Ego certe C. Tifernum apud Gruterum invenio pag. cmlxxiv. n. 42. Lapis esse dicitur Tiferni in Umbria; in *Città di Castello*. C. Tifernus est etiam apud Muratorium pag. cmlxxxiv. n. 7. in eo epigrammate, quod perperam Donius alterius cujusdam marmoris partem fecerat. Ea porro, de qua loquimur, inscriptio pedes primum habet in *Fronte* et *Retro* assignatos; tum ad P. Gaisidium redit verbis illis, *Cujus Ingenium Eloqui Nemio*. Nullus hic verborum nexus. Sed in hoc quadratarios vel descriptores accuso. De hoc enim lapide illud etiam habet Reinesius (32): *In uno hoc marmore duas vel etiam tres epigraphas a descriptoribus, qui chartæ parcerent, et disjunctas junctim exhiberent, deformatas una esse, non vana suspicio est.* Maffejus ipse plures lapides ita a descriptoribus aliquando consutus fuisse in *Arte Critica Lapidaria* animadvertisit. Quæ igitur in eo lapide, de quo bactenus diximus, habentur verba, ab iis notari possunt, qui Lexicon scribunt, et non aurum modo argentumque, sed ferrum etiam lutumque tractant; neque lapides tantum, sed litterata etiam rudera in opus congerunt. Nihil de voce *Arithmeticus* in Calepino; admisit illam operis bujusce scriptor, explicuitque qui *arithmetica callet*, testimonio usus ejus lapidis, de quo dictum est. Recte hoc: quis enim et grammaticum et mathematicum a Latinis non audivit? Vocem vero *Imaginarius*, ii, quæ in veteri Lexico legebatur, in suum quoque transtulit; pictoremque esse dixit, vel statuarium, qui imagines facit; ex eodem Reinesii lapide, et ejusdem Reinesii explicatione. Voci tandem *Fistularius* in utroque Lexico locus est; is esse dicitur, qui fistula canit; citata est Fabretti inscriptio; illa scilicet, quam dederat Reinesius (d).

IX. *Celtis*, ieste Plinio lib. XIII. H. N. cap. XVII., arbor est de genere lotorum, in Africa. Hac voce genus quoque scalpri, quo lapides inceduntur, significari nonnulli existimarunt. Citatus a Vossio (33) Gruteri lapis (34), et Vossium ipsum et ceteros sefellit, *FORCELLINUM* quoque. Est in eo lapide, lin. 23. *Malleolo et celte litteratus silex*. At inscriptio tota fabulosa est, et ridicula, ut iuquit Antonius Augustinius (35). Ridiculam esse, qui eam legerit, fateri debet; fabulosam esse ex Maffeo sciens; neque eam certe pro antiqua haberi quisquam voluit. *Prolixam*, inquit (36), *Gruteri paginam Sergii, e Pola Istriæ civitate histrionis, epitaphium implet*. Pro antiquo acceperunt multi, et ob ea verba malleolo et celte litteratus silex in gravissima de versiculo Job (37) legendō atque explicando quæstione attulerunt: utitur eo testimonio *Vossius* quoque in Grammaticis, nec de auctoritate quidquam ambigit: contra explodunt alii tamquam commenticium, quibus Antonius Augustinius olim se ducem præbuit. At lepida illa inscriptio nec inter antiquas, nec inter spurias recenseri debet: composita enim et incisa fuit XV. sæculo, Veneti præfecti, festivo ingenio viri, jussu, neque Deorum Manium præmisso nomine, neque clausula ulla adjecta, quæ vetusta tempora mentiretur. Rem didici a Feliciano Veronensi, qui in MS. Collectione, de qua suo loco verba feci, eam inscriptionem in lapide vidisse narrat, quam Jacobus Raduarius Sergio Polensi parasito, et histrioni posuit. Hæc Maffejus. Lepidum sane errorem! Parasitus hic veluti a gente Serbia proiectus *FORCELLINUM* quoque decepit, et in ejus Lexico, tamquam in cœna lautissima, locum sibi esse voluit. Queror de Grutero, qui bane umbram adduxit. Nullum est igitur probati lapidis, aut idonei scriptoris testimonium, ex quo *Celtis* scalpri genus significet (e).

(27) Supplément au Livre de l'Antiquité expliquée. Tom. V. livr. III. chap. III. pag. 72. Parisiis 1724. Gallice et Latine.

(28) Pag. 74. (29) Novus Thesaurus Veterum Inscriptionum, pag. MDCCCL. n. 4.

(30) Inscriptionum Antiquarum cap. IX. pag. 625. n. 218. Romæ 1699. (31) Epist. Famil. lib. XIII. epist. XXIX.

(32) In nota citata.

(d) Licet de hoc lapide *Orellius* in *Collect. Inscr. Lat.* n. 2613. dixerit, *suspectissimum est hoc epigramma*, tamen in V. *IMAGINARIUS* §. 3. ejusdem lapidis interpretationem non improbandam mihi videor attulisse, quam tu confirmare aliquanlisper possis ex loco *Geltii* in *SUBITARIUS* in fin., et alio *Sidonti* in V. *TUMULTUARIUS* §. 2. in fin.

(33) Lib. I. de Arte Grammatica cap. XXXV. (34) Apud Gruterum pag. CCCXXIX. (35) Dialogo XI.

(36) Artis Crit. Lap. lib. III. cap. II. col. 185. et seq.

(37) Job c. XIX. v. 23. 24. *Quis mihi det, ut exarentur in libro stilo ferreo, et plumbi lamina, vel celte sculptantur in silice?* Neque ignoro in multis etiam MSStis legi certe: item in Complutensis, Stephanicis, Regiis, et Hentenianis seu Lovaniensibus. Verum non dubium, quin celte scripsit interpres. Vossius in A. G. lib. I. cap. XXXV.

(e) Hanc vocem ut spuriam ex verbis hic a Cogniato allatis e Lexico expungendam curavi. V. CELTIS §. 2.

PRIORUM EDITIONUM

X. Vocem *Contiro* et veteri Calepini Lexico FORCELLINUS addidit, et in suo quoque esse voluit. Sie illam explicuit, *simul tiro, ut commilito, simul miles*. Habet hanc vocem inscriptus lapis apud Reinesium Cl. VIII. pag. 517. n. 49. Est idem lapis apud Fabrettum pag. 438. n. 434.; extare dicitur, *Via Nomentana prope Templ. D. Agnetis in pariete*. Est etiam apud Muratorium pag. DCCCV. n. 4.; Romæ ponitur in Museo Albano. Lepideum hunc esse notæ satis bonæ existimat FORCELLINUS (38). Massejuni audiamus. *Inauditam* (39) vocem *Contiro* in latinitatis sacrarum incepit recens Lexicon Patavinum ex titulo hic recensito (40), qui *mihi nequaquam probatur*; nam isthuc nominis Cladi, sive Claud. Caro quid est? et quomodo inter tirones adhuc censebatur, qui annos XXXVII. exegerat, et stipendia jam confecerat VII., imo ex Fabretto XVII? nec placet monumentum ab Heredibus positum et Contironibus: compreendinare attamen oportet usque dum lapidem visam, quem exstare affirmat Fabrettus; eoque magis, quo vocem *Contiro* nequaquam improbo, qui Concivem in Museo videam (f). Addam ego vocem quoque *Commanipulo*, et *Commanipulus*, h. e. simul miles in eodem manipulo, a veteribus usurpatam; qua certe longe nitidior *Contiro*; cui illa opponitur, quæ est apud Gruteruni pag. DCXXIII. n. 7., *Conceteranus*. Gratum igitur feeisset Massejus, si lapidem quoque ipsum non improbasset. Ego illum ex Muratorio describam: D· M· | CLAUDIO CARO | MIL· COII· VIII (*) | PR· STIP· XVII· | VIXIT ANNIS | XXXVII | HERedes ET | CONTIRONES | BENEMERENTI | FECERVNT. Quærerit Massejus, quid istibue nominis sit *Cladi*, sive *Claud*. *Caro?* nomen militis, inquam ego, qui magnis rebus non claruerat, cujus quoque patriam ignoramus, quamvis patriæ nomen raro omittatur in iis inscriptionibus quæ ad milites pertinent, quod hi non modo ex omni Italia, sed etiam ex provinciis legerentur, nec eorum nomina illustria essent, populisque nota. Mirum fortasse hoc, et insuetum; at docuit ipse *Artis Criticæ Lapidariæ* auctor celeberrimus, ubi de nominibus agitur (41), mira quoque et insueta occurrere aliquando posse. Plura certe semel, aut bis deprehendas prænominiūm vice fungentia vocabula, quæ vix alias videris: *Nero* et *Paullus* modo cognomenti loco, modo prænominis cui non occurserunt (g)? etc. At quomodo inter tirones censebatur adhuc miles annorum triginta septem, qui stipendia septem promeruerat, h. e. totidem annos in armis exegerat? quia nondum veteranus, non evocatus, non centurio, non tribunus, non alarum aut cohortium præfectus, non alio in castris honestiore loco. Verum si annos decem supra septem inter milites fuit, ut ex Fabretto et Muratorio, adhuc ne inter tirones? adhuc certe. Eorum enim, qui communī militum nomine censebantur, duo fuerunt veluti genera; tirones, et veterani; horum alterum semper alteri opponitur; qui non veteranus, is, etsi miles non novus, tiro. Erat autem veteranus, qui legitima stipendia vel omnia, vel certe plurima confecerat (42); stipendia hæc, stante republica, fuere viginti quinque. Servius ad illud Virgilii Æneid. I. II. v. 157. *Fas mihi Grajorum sacra resolvere jura*, hæc habet. Plerumque dicuntur sacramento rogati qui post electionem in renpublicam jurant: et hi sunt, qui habent plenam militiam; nam et viginti quinque annis tenentur. Fuere postea viginti; eaque contraxit Augustus. Hoc docet Suidas: Βετεράνος πρώτη Ρωμαϊκής ὁ απόλυτος τῆς στρατιᾶς ἐν εἰσοδίᾳ δὲ οὐτοὶ ἑρεύεντο. h. e. Veteranus apud Romanos vocatur, qui militia liberatus est: hi autem ad annos viginti militabant. Hæc demum de veteranis in Romanis legibus (43): qui in legione, vel vexillatione militantes, post vicesima stipendia honestam vel causariam missionem consecuti erant. Novi equidem veterans milites in exercitu, veteranorum legiones saepe a scriptoribus nominari; at qui honestam vel causariam missionem consecuti erant, militiae aliquando rursus nomen dabant, rursus legionibus adscribabantur. Vide cetera apud Eq. Sertorium Ursalum (44) Romanæ antiquitatis peritissimum; et in hoc ipso Lexico vocem EVOCATUS § 2. Jam ad id redeo, cujus causa tam multa disserui. Nondum ergo e tironibus excesserat Claudio Carus, qui vicesuum militiae annum nondum expleverat, qui nondum erat veteranus. Quare, conspirantibus animis, ære conlato, heredes et contirones monumentum illi posuerunt; in quo sane quid tandem est, quod jure displiceat? Sed iltud fortasse de re bac tota dici tandem potest; Claudiu[m] Caru[m], qui tot stipendia promeruerat, e tironibus tunc jam excessisse, monumentum tamen illi positum ab iis, qui erant in octava illa cohorte contirones. Atque hæc quidem de voce *Contiro* (h). Ea, uti vidimus, non omnino Massejo displicet, quod vocem *Concivis* in Museo Veronensi observaverit. Inscriptio est ejusdem Musei pag. LXXXVII. n. 5., ac de ea ita ibi Massejus. Dolidum quidem, non inscriptionem, sed miserabile fragmen heic ostendi; magnificiendum tamen, quod Augusteis litteris concivis vocem nobis servarit, qua ante hoc marmor visum aureæ latinitatis cultores uti horruissent. Hanc tamen vocem minus latinam ait esse FORCELLINUS (45), qui et lapidem vidit (i), et celera, quæ ad hanc vocem spectant, diligenter collegit. Lapidem hunc, et banc vocem Latio movit Comes Rezzonico in *Plinianis Disquisitionibus* Parmæ editis ann. 1763. P. I. pag. 208. Est ea vox in hoc ipso Lexici hujus volumine primo. Qui eam legerit, is certe animadvertiset, inscriptorum lapidum fidem a FORCELLINO exploratam fuisse; nihilque ab eo omissum, quo illorum auctoritas aut minui posset, aut confirmari. De-

(38) Vid. voc. *CONTIRO*. (39) *Artis Crit. Lap. lib. III. cap. IV. col. 415.*

(40) Apud Reinesium citata pag. 517. Cl. VIII. n. 49. (f) V. infra adnotata in nota (i).

(*) Sic etiam apud Fabrettum; sed apud Reinesium VII.

(41) Lib. III. cap. IV. col. 441.

(g) Vide tamen quæ hac de re dixi in Lexico ad *NERO* §. 2. et ad *PAULUS* §. 4.

(42) Sagonius de Antiq. Jure Civil. Rom. lib. I. cap. XV. Vide Sertorium Ursatum in Comment. de Notis Romanorum pag. 339. Patavii 1672. fol.

(43) Cod. lib. VII. Tit. 64. leg. 9.

(44) *Discorso sopra una Stanza Sepolare etc.* in opere postumo cui titulus. *Marmi Eruditii etc.* Patavii apud J. Cominum 1719. pag. 305. et seqq. 4.(h) Hanc eamdem inscriptionem attulit etiam Orellius in *Collect. Inscr. Lat.* n. 3559., et vocem *Contiro* probavit ex comparatione cum similibus *commanipularis*, *contubernalis*, et *convicanus*.(45) V. *CONCIVIS*. (i) At non vidisse arguunt ea, quæ de hoc lapide dixi in V. *CONCIVIS*.

lectum quoque prudensque judicium ea indicant, quæ sunt in voce *Patraster*. Vocem banc latinis Lexicis addendam esse monuerat Massejus ex quodam lapide (46), quem ipse exscriperat prope Perusiam, ex quo etiam male compositum eum fuisse dicit, quem dederat Muratorius in Novo Thesauro pag. MDCXXXII. n. 9. At ea vox ex duabus aliis apud eundem Muratorium inscriptionibus sese antea latinis oculis ostenderat, neque Masseji lapidem expectabat. Vedit hæc omnia *FORCELLINUS* (47); vocem tamen ipsam *minus latinam* esse putat; et eas inscriptiones omnes ad cadentis latinitatis tempora referendas.

XI. Jam ad illud antiquitatis monumentum accedimus, quod omnium primus Eq. Sertorius Ursatus, postea Fabretus illustravit. Res ipsa, in qua modo versamur, et criticæ Masseji animadversiones nos etiam huc vocant; idque eo libentius agendum nobis esse ducimus, quod est monumentum ipsum Patavinum. Fuit illud in bac Urbe, in domo Bernardini Scardeonii rerum nostrarum historici, a quo primum est editum (48); illudque Gruterus ex eodem Scardeonio descriptis, ceterisque inseruit (49). Dedit illud Ursatus postea, sed paullo aliter, in *Monumentis Patavinis* (50), et Vicetiam asportatum esse dixit ad Hieronymo Gualdo, et in ea urbe apud eam gentem, una cum aliis antiquitatis exsuvii, in domestico Museo æternitati dicatum. Hæc Ursatus anno MDCLII., eo scilicet, quo *Monumenta Patavina* evulgavit. Anno vero MDCLXIX. eamdem inscriptiōnē ex litterato saxo fideliter exscriptam, atque eam omnino, quæ est apud Scardeonium, Vicetia accepit idem Ursatus, rursusque dedit, et eruditissima epistola illustravit (51). Per ea tempora saxum hoc cuidam Diana signo basis erat. Dixit etiam de hoc lapide Raphael Fabrettus, neque ea probans quæ Ursatus attulerat, nova addidit, ut in eo quædam explicaret (52). Hæc vero a P. Montfauconio commemorata postea sunt (53). Muratorius demum monumentū attulit (54) ex Ursato in *Monumentis Patavinis*; nihil adnotavit. Vides testium nubem; judicium tamen hic lapis non evasit, et Masseji sententia damnatus est. Liceat judicium ipsum redintegrare. Lapidem igitur sistimus, ut est a Scardeonio, et in ea epistola ab Ursato descriptus: D. M. | T. CAPELLI . T. F. | VINDICIS | IN . F . P . XXXVII | A . T . COX. S. P. XXVII | INTRA COX. P. XXXVII. Ita vero legendum esse Ursatus docuit: *Dis Manibus Titi Capelli Titi Filii Vindicis In Fronte Pedes Triginta Septem A Tergo Coxæ Selpucrum Pedes Viginti Septem Intra Coxam Pedes Triginta Septem*. Nihil ex hac lectione a Fabretto mutatum: Montfauconius, notam S quæ est in paenultimo lapidis versu, non *Sepulcrum*, sed *Supra* significare existimat (55). Monumentum hoc ob inusitatam vocem *Coxa*, quæ in eo est, novumque sepulcrorum spatia designandi modum ab ea inductum, Ursati ac Fabretti labores postulavit. Sed operam perdidere viri docti, inquit Massejus (56); *conimentationes enim suas in fallaci ædificarunt solo. Ea tabula pusilla est, cuiusmodi funebres hic loci non occurunt, nisi e subterraneis Romæ monumentis arcessitæ sint, quas e tam longinquò in has regiones ante me nemo merces adœxit: petræ color et facies vetustum ævum non redolent; puncta ad imum literarum, non ad medium. Singularia S in quinto versu importune posita quid sibi velit, nemo dixit. T pro tergo in lapide quis viderat?* Hæc Massejus, qui lapidem ipsum antea proposuerat, designatis pedibus in quarto versu XXXVI. tantummodo, in quinto solum XXII. Ego vero ea omnia mibi animadvertisco existimo, quæ ad hunc lapidem illustrandum Ursatus attulit, et ex iis de hoc monumento judicandum. Eum ergo lapidem Patavii inscriptum, Patavii positum Ursatus existimat: duos ex gente Capellia, Grutero teste, commemorat, eosque ex tribu Sucusana, sive Suburana, proindeque cives Romanos; eam gentem Patavium migrasse putat, ex quo Romani rempublicam cum Patavinis communicarunt (57); Titum Capellum, de quo in eo monumento, sub C. Julio Vindice fuisse eo tempore, quo prætor hic sub ipsum finem imperii Neronis, has etiam regiones, quæ communi tunc Transpadanæ Galliæ nomine censehantur, armato milite excurrerit, motus excitavit, interfectus tandem est, vel ipse sibi necem intulit; hinc T. Capellio, ut aliis etiam prætoris hujus militibus, cognomen Vindicis; vixisse illum Patavii cum gente sua, neque ideo civium Romanorum jura amisisse. Fuit sane monumentum illud longissimo tempore in domo Scardeonii; cui etiam rerum harum non ignaro petræ color ac facies veluta visa est duobus abbinc sœculis. Quis porro neget in his quoque regionibus, in quibus multa erant ex romana consuetudine, eas etiam tabulas fuisse, quæ veterum monumenta e subterraneis Romæ locis postea sœpe eruta imitentur? Lrides porro eruditæ ætatis puncta quidem habent non ad litteræ basim, sed ad latus, medioque fere in spatio, quod vocabula discriminat, insculpta; at quis verissimæ antiquitatis lapides aliquando non vidit, in quibus puncia ad imum pæne essent litterarum? Ex iis, qui veteres inscriptos lapides collegerunt, quique sunt a nobis in hoc sermone commemorati, unus fuit Raphael Fabrettus, qui, dum suos ederet, puncta, quæ versuum verba, sive litteras, quibus verba contrahuntur, distinguunt, altiora esse et in medio spatio posita voluerit, et hoc et certum antiquitatis indicium esse, et ad omnium temporum antiquitatem omnino pertinere visus sit existimare. Notam S in quinto monumenti hujusmodi nostri versu positam ab Ursato explicatam esse Massejus non animadvertisco. Singulare monumentum est; potest ergo solitaria littera T verbo *tergo* expli-

(46) Musei Veronensis pag. CCCLX. n. 7. (47) Vide in V. PATRASTER, i. e. vitricus, patrigno.

(48) Bernardino Scardeonii Canonici Patavini De Antiquitate Urbis Patavii, pag. 76. Basileæ 1560. fol.

(49) Pag. DCCCCV. n. 11. (50) Monument. Patav. pag. 276. 277. Patavii 1652. io fol.

(51) Undecima et ultima est ejus Operis, cui titulus: *Li Marmi Eruditi, ovvero Lettere sopra alcune antiche Iscrizioni etc.* Padova 1669. 4.º (52) Pag. 180. n. 377.

(53) L'Antiquité expliquée etc. Paris 1722. Tome V. P. I. liv. III. chapit. VI. pag. 112.

(54) In Nov. Thes. Veterum Inscript. pag. MDCLI. n. 14. (55) Cit. loco et pag. 112.

(56) Artis Crit. Lap. lib. III. cap. III. col. 200.

(57) Cicero Philippica XII. cap. IV. *Et ut omittam reliquias partes Galliæ, (nam sunt omnes pares), Patavini alios excluserunt, alios ejerunt, missos ab Antonio: pecunia, militibus, et, quod maxime deerat, armis nostros duces adjudicerunt. Fecerunt idem reliqui, qui quondam in eadem causa erant, et propter multorum annorum injurias alienati a senatu putabantur. Quos minime mirum est, communicata cum his repudiæ, fideles esse, qui etiam expertes ejus, fidem suam semper præstiterunt.*

cari; res ipsa postulat, postulare videtur certe, ut ilia explicetur. Lieuit Massejo antiquariis oculis saxum istud inspicere, nobis videre nostris non licuit; sed cum Vicetiae adhuc sit, omnia per litteras de eo cognovimus, de quo quidem dicemus postea. Lieuit interim nobis ita agere, uti agendum esse Massejus ipse docuit; qui multa præcipiens in eo lapidum examine, quod oculorum opera peragitur, nihil eorum certum omnino et ubique esse voluit, sed omnia prudenti inquisitioni temperanda aut excipienda commisit. Sunt hæc in ejus Arte Critica (58): *Nec monere prætermittamus, quadratarios veteres puncta intermedia non inferius ad literarum pedem, ut nunc mos est, sed paulo superius, et ad medianam altitudinis literarum impri-mere consuevisse, quod multi ex veteratoribus nostris non animadverterunt, neque imitati sunt . . . At illa nunquam nobis excidat consideratio, has observationes omnes, tamquam certos et indubitatos canones, minime usurpandas, sed cum moderamine inculpatæ prudentiæ adhibendas, et cum quibusque discussionibus ceteris conjungendas.* Id certe optime est a Massejo in Arte Critica constitutum. Quid enim est in re lapidaria tam certum, cui certissimum aliquod exemplum exceptionem non faciat? *Interpungebatur*, inquit idem Massejus (59), *ut plurimum verbis singulis in latinis marmoribus: at cum ea puncta dictionibus tantummodo distinguendis inservirent, non solebant ad finem versum incidi, ubi finis ipse distinguebat.* Quis boe neget? At marmor Musei Taurinensis puncta habet in fine versum. Hoc ipse Massejus voluit animad-verti. In hoc, inquit (60), *pyramido marmore puncta, ut vides, extremis versibus adjiciuntur.* Sed jam ea, quorum causa de hoc T. Capellii monumento dicere instituimus, persequamur. Aliqua tamen præmittenda, quæ ad veterum sepulcrorum ritus spectant; in iis non evagabor intemperanter.

XII. Ea fuit lex in XII. Tabulis: *Hominem mortuum in Urbe ne sepelito, neve urito.* Qui post bane legem in Urbe sepulti sunt, fuerunt aut ii, quibus hoc ante hanc legem virtulis causa tributum est, ut Publicolæ, ut Tuderto, quod eorum posteri jure lenuerunt; aut ii, si qui boe, ut C. Fabricius, virtulis causa, soluti legibus, consecuti sunt. Hæc Cicero lib. II. de Legibus c. XXIII. Imperatorum quoque leges in Urbe sepeliri sæpe velarunt (61). Extra Urbem igitur, prope illam tamen, sepuleris locus erat. Horti, agri, ossa ac cineres excipiebant:

Ante Urbem exsequiæ, tumulique, ignesque, rogique (62).

Suo quisque in agro partem aliquam sepulturæ destinabat. Qui fundum viæ publicæ proximum haberet, in ea parte, quæ viam spectabat, sepulerum condere jubebatur, ut viatores mortalitatis admonerentur. Est hoc in lege Sempronia: *Sepulcra extremis finibus circa decumanos et cardines, qui vicem itineris publici teneant, collocantur:* hoc vero in lege Julia, quæ est de Agrorum divisione: *Monumenta, sepulcræ, quæ post hæc in agris hac lege divisis assignantur, juxta decumanos ei cardines qui centurias terminabunt, vicemque viæ publicæ obtinent, collocantur.* Hinc Appia, Aurelia, Flaminia sepuleris celebres; hinc sæpe viatores in hisce inscriptis lapidibus appellati. Hæc quidem de honestis ac locupletibus viris: pauperes enim, quibus nulla agri pars, prouindeque nullum proprium privatumque monumentum, neque satis pecunia ad illud comparandum, communi et publico loco sepeliebantur:

Hoc miseræ plebi stabat commune sepulcrum (63).

Quæ terræ pars sepultum, aut humatum accepérat, ea multa religiosa jura complectebātur; ea erat omnino sacra; non eo falso, non arater ibat; non verti, non subigi, non coli poterat. Ne igitur sepulcrorum magnificientia, ne religio totum solum, in quo in monumentum erat, occuparet; ne terram, quæ viventibus fruges suppeditare potest, mortui minuerent (64); ne quis demum alterius sepulturæ partem usurparet, definiri plerumque solebat spatum, quod sepulcro destinatum erat, spatum scilicet loci religiosi; ut sna Manibus, Gentibus, Familiis, extinctis hominibus jura intemeralia essent; ut etiam sciretur, quid puri loci, h. c. neque sacri, neque religiosi, relinquetur. Excitatus et impositus lapis, eippus, columella, cui mortui nomen ac laus incisa erat, solemnes idecirco formulas habebat verbis sive notis expressas, *In Fronte Pedes . . . In Agro Pedes . . .* quibus latitudinem longitudinemque soli ad sepulerum spectantis veteres significabant. Latitudo enim, quæ pars anterior erat, et viam plerumque respiciebat, verbis illis, *In Fronte*, designabatur; longitudine vero, quæ posterior erat, et in campos excurribat, illis, *In Agro*, sive *Retro*. Piena exemplorum vetustas. Neque tamen *Frontis* nomine latitudinem semper veteres significabant, spatiumque viæ conterminum; neque longitudine ea semper apud eos pars erat, quæ in agro spectabatur. *Aliquando enim*, inquit Cl. Montfauconius (65), *ocurrunt sepulturæ loca, ubi longitudine illa facies esse intelligitur, quæ viam respicit; sic quippe legitur, in agro pedes sex, in longo pedes octo; alibi vero sic, in fronte pedes sexdecim, introsus pedes decem, ubi introsus pro introrsus legitur, significatque intra agrum;* optimèque animadversum est a P. Joanne Antonio Ursato (66), majorem spallii partem, sive anterior esset, sive posterior, pro longitudine assignata fuisse, minorem vero pro latitudine. *Aliqua autem*, pergit idem Montfauconius, *inscriptio frontis spatium limitesque denotat, per monumenta hinc et inde a lateribus secus viam posita: In Fronte Inter Monumentum Tili Rustici, et Lucii Gellii, In Agro Pedes Duodecimi. Hic, qua viam respicit, locus qua sit mensura non notatur, quia sufficiebat hinc et inde terminos adscribere.* Hic igitur veterum mos in designandis sepulcrorum limitibus.

Quid igitur in nostro hoc Titi Capellii monumento, post designatos in fronte pedes, nomen *Coxæ, Pedes a Tergo Coxæ, Pedes intra Coxam?* Dum Romæ esset Montfauconius anno MDCXCIX., familia Cæsenniæ amplissimum monumentum in

(58) Lib. III. cap. II. col. 176.

(59) Artis Crit. Lapid. col. 176.

(60) In Museo Veronensi pag. CCXXI. n. 4.

(61) Vid. Samuem Pitiscum in Lex. Rom. Antiq. V. Sepulcrum.

(62) Ovidius Metam. lib. XIII. v. 688.

(63) Horatius lib. I. Serm. VIII. v. 10.

(64) Cicer. ex Platone lib. II. de Legibus cap. XXVII.

(65) Citali Operis pag. 114. T. V. P. I.

(66) Adnotatione c in Epist. XIII. Eq. Sertorii Ursati Marmi erudit. Opera Postuma. Padova 1719. 4°

Portu Romano detectum est. Miræ antiquitatis exsviæ jussu atque opera Cardinalis de Bouillon luci redditæ. Ad Cæsenuiam gentem inscriptiones omnes spectabant. Harum maxima totum loci sepulturæ spatum ostendebat: en postremi versus, qui nobis describendi sunt, ut, quæ ex Montfauconio subjiciemus, optime intelligentur: SEPVLCRVM · MACEREIS . CIRCVMCLVSVM | IN · F · P · CCC · IN · AGRO · P · XCVI | Q · F · IVG. In Fronte pedes trecentos, in agro pedes nonaginta sex, qui faciunt jugerum (67). Est hoc maximum totius antiquitatis sepulcrum. Eas inter inscriptiones una fuit, cujus occasione nostram hanc T. Capellii Montfauconius citavit; et alteram altera illustravit. Ea fuit in urna marmorea; ecce illam: D · M · | L · FABRICI · L · F · PAL | CAESENNI · GALLI · EQ · ROM · | PONTIF · L · L · SCRIB · AEDILIC | OMNIBVS · HONOR · IN · COST · F — ITALICVS · P · DIGNISSIMO. Hæc ita legitur, inquit Montfauconius: *Dis Manibus Lucii Fabricii Lucii Filii Palatina* (tribu) *Cæsennii Galli Equitis Romani, Pontificis, Lucii liberti, Scribæ Aedilicæ, Omnibus Honorati: In Costa Fecit Italicus Patri dignissimo.* Videmus hic, pergit ille (68), *libertum equitem Romanum, eumdemque pontificem, et scribam aedilicium; nescio an uspiam alibi libertus reperiatur tot tantisque honoribus insignitus.* Hæc tandem addit. *Vox In Costa Fecit significat, ut quidem verisimile est, Italicum hunc sarcophagum posuisse ad latus illius magni loci macereis circumclusi, qui ad gentem Cæsenniam pertinebat:* ejus scilicet loci, cujus inscriptionis postrema verba paullo antea descriptsimus. Titi Capellii monumentum hic assert Montfauconius, et Fabretti in vocem *Coxa* interpretationem, de qua nobis postea dicendum erit; ac rursus ad *Costam* redit, et bæc scribit (69). *Vox in Costa significat, ut quidem videatur, alterum ex duobus angustioribus lateribus, quæ peduni nonaginta sex erant.* Sed quæ spes ex hoc Montfauconii monumento exorta erat, ut illi eliam, de quo nos agimus, auctoritas aliqua accederet, et opportuna explicatio per quamdam similitudinem adliberi posset, ea omnias evanuit. Eam enim inscriptionem aliter omnino legendam esse verissime docuit Cl. Muratorius (70); ita scilicet: *Lucii Fabricii Lucii filii Palatina* (tribu) *Cæsennii Galli, Equitis Romani, Pontificis Laurentis Lavinatis, Scribæ Aedilicæ, Omnibus Honoribus In Colonia Ostia Functi: Italicus (Libertus) Patrono Dignissimo.* Cui lectioni hæc addit: *Jam alibi monui, quum Laurens Lavinas occurrit, respicere hoc nomen pontificem, aut sacerdotem, templo celeberrimo addictum, quod in oppido ejus nominis situm describit Virgilius Lib. 7. Æneidos. Denique pro IN COST. lego IN C. OST. idest in colonia Ostia, quæ est in aliis saxis, atque a Plinio colonia nuncupatur, eratque oppido Laurento contermina.* Eumdem lapidem antea dederat idem Muratorius (71), et hæc adnotaverat: *Idest Pontifici Laurentum Lavinatum. Pro IN COST. legendum suspicor In Colouia Functi.* Sed posteriores cogitationes sapientiores babuit. Jam igitur de Patavino Titi Capellii monumento, quod prorsus singulare est, Ursati sententia afferenda. Is in ea Epistola, quam alias citavimus, voce *Coxæ* aliquid significari, quod ad agrorum limites pertineret, optime existimavil; cumque limites isti apud veteres, *rivis, fossis, arboribus antemissis, tumore terræ, collectione petrarum, naturalibus, et signatis lapidibus, viis, sepulceris, arboribus peregrinis, et aliis signis* (72) constituerentur, elatam terram, aggerem, *Coxæ* nomine indicari ex quadam Hadriani Turnebi interpretatione opinari se dixit. Verbum enim *Cossigerare*, quod apud Accium est, explicuit Turnebus, in *Coxam aggerare et attollere. Cossigerare*, inquit (73), *dicit Accius pro in coxam aggerare et attollere; nam cossam etiam pro coxa dicebant; testimonio est cossim pro coxim: Verba Accii; Bene proscissas cossigerare ordine porcas, bidenti ferro rectas (*) deruere.* Hæc ex Turnebi Ursatus, qui cetera dcinde persequitur, quibns notatæ in eo monumento dimensiones explicentur. Aggerem hunc *planeæ, atque uniusmodi superficie mensuræ veluti per machinam dureque admodum accommodari*, dixit Fabretius (74); cuius interpretationem antequam demus, in eam, quam Ursatus attulit, aliquid animadvertisimus. Verba Accii, *bene proscissas cossigerare ordine porcas*, sunt apud Nonium Marcellum c. I. n. 305. in voce *Porcæ*. At lectio est valde dubia; nam manu exarati Codices habent *Possigerare*; alii ita legunt, *prosit aggerare*; alii etiam *Cossimgirare* (75). Vocem *cossigerare* recensuit FORCELLINUS, ac Turnebi interpretationem adjecit; de lectionis tamen varietate monuit. At, sit certa lectio *cossigerare*; certa ne Turnebi interpretatio? Vereor equidem: in agro enim *porca* est quod in arando exstat, seu terra elata inter duos sulcos, ut ex Varrone et Columella didicimus (76), cuius postremi auctoris hæc verba damus ex lib. II. c. IV. *Liras rustici vocant easdeni porcas, cum sic aratum est, ut inter duos latius distantes sulcos mediis cumulus siccam sedem frumentis præbeant.* Cum igitur terræ elatio, terræ cumulus *porcæ* nomine denotetur, vix crediderim vocem alieni fuisse in eo Accii loco, quæ idem omnino significaret; iisque libenter accederem, qui ibi legunt *prosit aggerare*; hoc enim verbo satis monemur, ut *porcæ* bene attollantur; voem demum illam *Cossigerare* ex hoc ipso Lexico expungerem. Sed illud etiam esl, quod apud Varios *Auctores de Limitibus*, quos Wilelmus Goesius edidit et illustravit, in banc rem legimus. Faustus et Valerius VV. PP. per Gallias, et per Africam limites assignarunt; hoc inter cetera se fecisse dicunt: *Trifinium* (77) *quam maxime aliquando constituimus cum signis, id est cineribus aut carbonibus, et calce ibidem construximus, et superduximus, et super Coxam monticellum constituimus.* Hinc scilicet suspicio oritur, elatam terram, aggerem, *Coxæ* nomine minime significari; non enim agger aggeri ab iis, qui limites constituerunt, fuit imponendus. Ilis moveor, ut de Ursati aggre vehementer dubitem; quein ille ejusmodi fuisse in ea Epistola conjecit, ut non modo T. Capellii sepulcrum clauderet ac lueretur, sed a conterminis etiam agris immoderatam aquarum violentiam prohiberet. Sed jam ad alteram Fabretti interpreta-

(67) V. Monfauconium in toto Capite VI. lib. III. Primæ partis ejus voluminis atque operis, quod alias citavimus.

(68) Pag. 112. (69) Pag. 114. (70) In Novo Thesauro pag. DCXCIX. n. 8.

(71) Pag. CLIV. n. 4. (72) Var. Auct. de Limitibus Agrorum. (73) Adversariorum Turnebi lib. XXIX. c. XIX.

(*) Alii *tecta*. (74) Pag. 180.

(75) Vide Notas in Nonium pag. 1840. *Auctorum Latinæ Linguæ cum notis Gothofredi. Coloniae Allobrogum* 1622.

(76) Vide in hoc Lexico V. PORCA §. 6., et V. LIRA §. 1.

(77) *Rei Agrariae Auctores Legesque Variæ cura Wilelmi Goesii. Amstelredami* 1674. 4. pag. 306.

tionem accedimus. *Ipse*, inquit (78), *Siculus Flaccus . . . . haud obscure quid Coxa sit in agrorum mensura docet, et ad inscriptionem (Titi Capellii) simplici facilique via enucleandam conducit. Coxa igitur quemadmodum in humano corpore est os femoris ossi sacro per vertebram adstrictum, angulum internum in sui flexura constituens, ita in agris angulum internum signat; unde per Sicum angulo opponitur pag. 6. possessorum termini, qui omnibus angulis coxisque positi esse debent. Qua etiam naturali similitudine retenta, externus angulus Coxam claudens cubitus vocatur ab incerto inter Var. Aucto. de Limit. pag. 266. Pentagonum, quod interpretatur cubitos quinque. Hæc Fabrettus, qui etiam adjecto schématice tres illas dimensiones *In Fronte*, *A Tergo Coxæ*, *Intra Coxam*, nullo aggere indueto, explicat atque designat. Fabrettum secuti sunt, qui vetus Calepini Lexicon interpolarunt: hæc enim in eo legimus (79): *Quemadmodum in corpore humano coxa ossi sacro adjuncta angulum internum facit; ita in agris angulum limitaneum notat: citatur locis, quem ex Siculo Flacco Fabrettus attulit; exemplum additur ex hac Titi Capellii inscriptione; in qua tamen his typographus peccavit. Pedes enim A Tergo Coxæ ponuntur LXVII.; additur postea infra Coxam. Eamdeum interpretationem secutus est FORCELLINUS, eadem auctoritate usus, eodemque exemplo. Sed quæ sunt ex anatome, ea melius intellexit; dixit enim: *Quemadmodum in corpore humano femur coxae adjunctum, angulum internum facit; ita in agris coxa angulum internum limitaneum notat: in rotundos enim sinus, sive acetabula ejus ossis, quod Coxa dicitur, capita ossis femorū hinc et inde conjiciuntur. Titi Capellii inscriptionem fideliter FORCELLINUS deseripsit; Fabrettum et Ursatum de ea locutos indicavit. Eradatur, inquit Maffejus (80), ficticius hic titulus ab eximia, quæ paucis abhinc annis Patavii adornata est, latini Lexici editione, simul cum doctrina de voce Coxæ angulum agrorum internum significante. Lapidem igitur, quem ipsis oculis falsum deprehenderat, ex iis etiam quæ continet, omnino damnat. Sed falsitas, inquit (81), præcipue patet ex inauditis ipsis dimensionibus Intra Coxam, et A Tergo Coxæ. Id cogitavit qui confixit; ubi formulam nunquam visam minime intelligere faterentur omnes, proditum ipsum, et Siculi (Siculii, vel Seculei enuntiandum opinor) auctoris parum triti loco, ut arbitror, unico in medium producto, non sine populi acclamatione explicaturum. At Coxam, Sicilius dixit, Intra Coxam, et A Tergo Coxæ non dixit. Is de agrorum terminis sermonem habens, omnibus angulis coxisque positos esse debere monet: Fabrettus, coxam in agris angulum internum signare tradit, et ea similitudine externum angulum vocari cubitum notat. Ego, quid interni et externi anguli sint, ubi de agris agitur, vix intelligo; multo minus, quid anguli tergum. Externum angulum mathematici vocant, quem trianguli latus efficit, si producatur: constat ex Euclidis Propos. XXXII. Lib. primi, quæ docet omnis trianguli μέρη τῶν πλευρῶν προεξβαίνειν; uno laterum producto, τὴν ἔκτην γωνίαν, hoc est, qui extra triangulum fit, duobus internis aequalē esse; at in re limitanea, qui extra agrum anguli concipi possint, nemo considerat, et internos ab externis distinguit nemo. Coxa flexus seu flexura est, cum scilicet campus rectis lineis non circumscribitur, sed flexuosis: tunc enim necesse est, non extrelos angulos tantum, sed locos etiam, ubi inflectitur fundus, et procurrit, terminis designare: versuras itidem Flaccus appellat, et ubi habeat in flexis versuris, putat Rigaltius (nulla tamen necessitate) in coxis legendum esse; nam, inquit, in arte ista mensoria, Coxæ dieuntur flexus et versuræ terminoruin. Poterat eapropter, et in sepulcri area, ac religioso loco Coxa fortasse memorari; at vocabuli vim non intellexit, qui Pedes intra coxam, et a tergo coxae commentus est. Ille ex Maffeo continenter descripsimus; ea modo afferemus, quæ nobis videntur probabilia. Ac primo quidem illud monemus, ne de Siculi Flacci auctoritate quis dubitet. Auctor, inquit Maffejus, parum tritus; scilicet ut ii omnes qui penitorem agrariarum antiquitatum notitiam continent. Sed vetus auctor: sed is, qui consulendus omnino est, cum de agrorum conditione, ac limitibus agitur. Auctorem esse, inquit Nicomachus Rigaltius (82), inter veteres censendum, ex Boethiano agrimensorum catalogo satis constat. Sed nec ante Domitianus eorum, neque item post Nervæ tempora vixisse, ex eo fit verisimile, quod Domitianus de subsecivis edictum laudaverit, non item Nerva: quoniam tamen etiam de subsecivis aliquid edixisse, notavimus. Ad postrema igitur latitudinis tempora referendum est opus Sieuli Flacci *De Conditione Agrorum*: ejusque testimonij in latino Lexico locus esse debet. Illud deinde animadvertisimus, vocem Coxa his apud Sieulum Flaccum occurtere; semel apud alios Rei Agrariae Auctores. Primus locus in Sieulo Flacco is est, quem Fabrettus citavit: Ergo (83) convenientia, ut supra diximus, possessorum terminos consecrat, qui, ut ante dixeramus, omnibus angulis coxisque positi esse debent. Alter vero apud eumdem Flaccum sic est: Nam (84) et in ipsis generibus sicuti coxae sunt, terminos incenimus frequenter. Sed et petras naturales, quæ in finibus incedunt, sapere notatas incenimus. Tertium locum ex Fausto et Valerio ipsi nos jam adduximus; hoc etiam ibi legitur: Super Coxam monticellum constituimus. Illud igitur certum jam est, esse in hac voce sensum quendam alium omnino ab eo, quem omnes vident; vocem hanc ad agrarium antiquitatem pertinere; habere demum significationem, quæ ad agrorum limites spectat. Verum, angulum ne internum limitaneum notat? Hoc vero ne ipse quidem probo; in hoc ego quoque a Fabretto ceterisque dissentio. Et ne geometras hue vocem, quod sibi Maffejus faciendum esse duxit, unum hoc animadverto, ideo hanc explicationem Fabretto placuisse, quod apud Sieulum Flaccum ea legerit, possessorum termini, qui omnibus angulis coxisque positi esse debent; ideoque coxas angulis opponi, et hos quidem externos esse, illas vero internos angulos existimaverit. Hoc vero ex illis Flacci verbis, quomodo deduci possit, certe non video: diversi enim limites, et ad diversam agrorum figuram pertinentes ibi certe a Sieulo Flacco, qui generatim loquitur, significantur. Coxam ergo, ut Maffejus quoque ait, flexuram esse, versuram omnino existimio; cum scilicet ager recturam, ut Frontinus***

(78) Alias cit. pag. 180. (79) V. *Coxa*.

(80) Artis Crit. Lapid. lib. III. cap. III. col. 202. (81) Col. 200.

(82) In Observationibus et Notis in Rei Agrariae Auctores editos a Goesio, anno 1674. pag. 210. secundæ numerationis.

(83) Pag. 6. apud Goesium. (84) Pag. 13.

loquitur, non servat, sed flexis lineis circumseribitur. In versuris enim termini ponebantur. Figura Græcæ litteræ Γ versusam exhibet. *Hinc illa*, inquit Rigaltius (85), apud hosce scriptores (Rei Agrariæ) terminus in Gamma jacet. Et termini transversi Gammam faciunt; et similia. Coxam vero flexam versusam esse idem Rigaltius existimat, et in iis ejusdem Flacci verbis, *Alii* (86) tantummodo inflexis versusis etc. legi vult ac retineri, *Coxis* (87). Id quidem nulla necessitate ab eo factum esse dicit Maffejus; at fecit id Rigaltius auctoritate perveluti codicis Joannis Arcerii; ex quo codice Josephus Scaliger libellum Siculi Flacci *De Conditionibus Agrorum* describi antea curaverat. Nicolai Bigaltii adnotationem integrum subjicio. In FLEXIS VERSURIS Liber Arc. In coxis vel in risis. Omnino retinenda vox, coxis. Quod autem sequitur, vel in risis, irrepsit in aurem desribentis, pro, versusis, quod est glossema præcedentis vocabuli, coxis. Nam in arte ista mensoria Coxæ dicuntur flexus et versusæ terminorum: quando scilicet rigores sive recturas et rectos linearum cursus non seruant. Hujus vero significationis prompta et aperta ratio est. Rotundi enim coxæ sinus, quibus capita ossis femorum inserta sunt, totius humani corporis flexionibus et conversionibus inserviunt (88). Ita ergo in hoc Lexico ad bujus vocis significationem scribendum esset: «Quemadmodum circa coxas præcipue humani corporis flexiones conversionesque fiunt, ita in re Agraria flexus et versusæ camporum dicuntur Coxæ». Redeo jam ad Patavinum Titi Capellii monumentum. Si quid ego possem conjicere, si quid ex Ursati lectione mutare, quintum ejus Tituli versus ita legerem, A Termino Coxæ Sepulcrum Pedes XXVII. In versusis enim, quod jam vidimus, termini ponebantur, ideoque et in coxis; necesse enim est, ut ajebat Maffejus, non extremos angulos tantum, sed locos etiam, ubi inflectitur fundus et procurrit, terminis designare. Voluit ergo Titus Capellius sepulcri sui latitudinem esse pedum trigesima septem, qui in anteriore parte per solemnia verba In Fronto designatur. Antequam vero religiosi loci longitudinem præscriberet, notari voluit distantiam a termino coxæ, pedes nimis viginti septem, quos puros rei quod post religiosi loci sive sepulcri longitudinem voluit incipere; quam demum longitudinem esse jussit pedum trigesima septem intra coxam, hoc est citra coxam. Distantiam vero a termino coxæ ideo definitam fuisse existimo, ut extra fundi flexionem atque versusam commodius designari posset sepulcri longitudine, quæ et æquabiliter excurreret, et ad pedes septem supra triginta sese extenderet. Hæc certe probabiliter admodum videntur dici; in quibus tamen afferendis et explicandis adjutum me fateor ab iis, quæ Ursatus scripsit in postrema ejus Epistolæ parte, qua monumentum hoc illustravit. Aliam quoque explicationem subjiciam, neque illi deerit auctoritas. Dicam igitur, Titi Capellii fundum in trifinio fuisse, hoc est, in loco quem tres possessores attingebant (89); solitariam litteram T fuisse litteram limitaneam; per eam litteram trifinium significari consueisse. Quintus igitur Tituli hujus versus ita fortasse legendus; A Trifinio Coxæ Sepulerum Pedes viginti septem. Apud Varios Auctores de Limitibus a Goesio collectos pag. 269. est grandissima littera T, in cuius capile notatum est r sola: pagina vero 272. ita explicatur; T. si in termino inveneris, trifinium ostendit. Hanc quoque lectionem subjici, quam si quis probat, explicationem quinti ejus versus eamdem esse sciatis, quam antea dedi. Quæ spectant ad agros eorumque limites, varia fuerunt apud veteres ac diversis in locis omnino diversa; ac si quid insolens bac in re occurrit, quod tamen idoneo antiquitatis testimonio comprobetur, suspicionem movere criticis minime debet. Quare, si coxa legitima rei agrariæ vox est; si in coxis fuere limites, cur non dici potuit, A Tergo, a Termino, a Trifinio Coxæ, et intra Coxam? Dixi igitur de iis, ex quibus præcipue monumenti hujus falsitatem probare Cl. Maffejus conatus est. Hoc unum de hujus sepulcri titulo jure dici potest; singularem illum esse, et quādam habere veluti Patavinitatem. Ego ejus exemplar postremis hisce diebus Vicetia acceperim; ac de eo, ut dixi, omnia per litteras cognovi. Saxum hoc dominum, non locum, mulavit. In horto conspicietur ad ædem D. Francisci; isque locus ad Gualdios primum, tum ad Zoppios pertinet; nunc honesti cujusdam viri possessio est. Cæmentis ac lateribus adjunctis, signum sustinet ex Etrusco marmore; signum est nudi juvenis, cuius dextera leonis, ut videtur, caput babet; laeva, uvæ racemo innititur. Exurgit lapis ad duos pedes et plusquam tertiam pedis partem, ejus latitudo vix ab unius pedis mensura desicit; crassitudo, semissis est. Veteris monumenti formam possis agnoscere. Lapidis genus certe non durissimum; at molliores quoque lapides, in hisce nostris præsertim regionibus, adhibitos a veteribus omnino scimus; duos certe, quos nos vulgo dicimus di Nanto, paucis abhinc annis in agro Patavino repertos testari possum: habent ambo sepulcorum titulos: spectant ambo ad gentem Liviam. De hoc saxo, ita, ut vidimus, Maffejus; Petræ color et facies vetustum æcum non redolent. Petræ color, inquam ego, plumbum refert; qui certe color in lapide non durissimo, ulrum vetustatis larva, an vetustatis indicium sit, non ita facile dici potest. De punctis ad litterarum pedes notatis jam diximus. Puncta quæ verba litterasque distinguunt, non ita quidem in Romanis iuscriptionibus notabantur; erant tamen aliquando modo in imo pæne spatii loco, modo etiam in eo, in quo a nobis poni solent. Dicam demum, in secundo inscriptionis hujusce versu duas illas notas T. F. amplius non extare, et Capelli inscriptum esse, non Capeli, ut edidit Maffejus; in quarto versu pedes esse XXXVII., a quibus unum idem Maffejus detraxit; in quinto demum, pedes modo legi XXII., ut descriptis Maffejus, sed alteram denarii numeri notam vix conspici, primosque tantum duarum unitatum ductus apparere, qui profecto vestigia sunt notæ numeri quinarii, cum Scardonii et Ursati temporibus pedes essent in hoc versu XXVII. Hæc ego dubitanter respondi viro celeberrimo; cuius tamen non modo ingenio, sed oculis etiam insculptis antiquo scalpro litteris diutissime assuetis permitto omnia atque concedo. Scripseram hæc et jam seposueram, cum Specimen quoddam allatum est Observationum in Insulam Crexæ et Auxeri. Recens opus cum evolverem, quasdam etiam inscriptiones animadvertis, quarum undecima atque postrema hæc est: SEX. IVLIVS. C. F. NIGER. | AED. IIVIR. V. F. SIBI. | ET. IVL. . . . . ET. FR. | IN. FR. . . . . A. | TERGO . . . . . M. Sepulcri titulus habet, et in parva quadam Adriatici maris insula, cui nomen

(85) Pag. 216. secundæ numerationis apud Goesium.

(86) Pag. 4. Goesii.

(87) Cit. pag. 216. secundæ numerationis.

(88) Helsterus in Compendio Anatomico, n. 164.

(89) Siculus Flaccus pag. 6. apud Goesium.

Sansegō, detecta est (90). In quarto versu religiosi loci dimensiones notari incepunt; legitur enim *In Fronte*; quae igitur sequuntur, ad easdem dimensiones spectant. Omnia fere evanuerunt; relieta est integra vox *Tergo*, quae certe videtur a postrema quarli versus littera pendere. Verba igitur *A Tergo* ad sepulcri spantium designandum adhibentur. Quænam vox in quinto hujusce titoli versus vocem *Tergo* sequeretur, ne divinando quidem dicere possumus; sed jam est aliquid in hoc lapide, quod ejus, de quo antea diximus, novitatem et insolentiam minuit; aliquid etiam, quod Ursato, qui notaui T. in Capellii monumento pro *Tergo* explicuit, fortasse faveat. Illic demum consistimus (k).

XIII. Rem aliam aggredimur ab eruditis viris varie jactata. Spectat illa ad vocem *Iduaria*. Est apud Gruterum (91) inscriptus lapis, quem *FORCELLINUS* in V. CALENDARIS §. 2. descripsit. Ille ego primum legentium oculis subieciam; ea deinceps addam, quæ de illo sunt apud Massejum; dicam deum ipse aliquid, remque edisseram, ut potero. Ecce lapidem *Æsonæ* in Catalonia: L · VAL · L · FIL · | GAL · FAVENTINO | II · VIRALI | QVI · ANNONA | FRVMENTARIA | EMPTA · PLEBEM | ADIVVIT · ET · OB | ALIA · MERITA · EIVS | COLLEGIA · KA | LENDARIVM · ET · IDVARIA · DVO | CIVI · GRATISSIMO | POSVERVNT. Prima lapidis hujusce verba ita legenda: *Lucio Valerio Lucii Filio Galeria* (tribu) *Faventino Duoviri* ele. *Faventiam* hanc ad ceteriorem Hispaniam pertinere, ac *Barcinonem* coloniam fuisse *juris Italici*, dielamque esse *coloniam Barcinonem Faventiam* egregie (l) probat Ursalus (92). Nobis alia sunt modo agenda. Quoniam igitur Calendis eiususque mensis pecunia fenebris apud Romanos collecari solebat, et Calendis itidem ejus usura solvi, ideoreo eum librum, in quo feneratores eorum nomina perscribebant, quibus pecuniam senori dabant, ac solvendæ etiam pensionis quantitatem, Calendarium dicebant: *Libro de' crediti, Registro de' censi*. Id jam antiquæ leges, Latini auctores non pauci, lapides etiam testantur (93). Qui has tabulas servabat, is dicebatur *Calendaris Curator*, vel *Curator Calendarii*. Horum curatorum collegia etiam fuisse ex descripti lapidis auctoritate existimat *FORCELLINUS*. At quod Calendis eiususque mensis fieri solebat, id quoque Idibus factum esse, nonnulli existimant; ut nempe is quoque dies pro usurarum solutione destinaretur: hiue cas tabulas, in quibus senori localas pecunias et Idibus receptas vel recipiendas Rouani perscribebant, vel in quibus apochæ receptæ pecuniae condebantur, *Iduarias* dietas fuisse; qui eas scribebant, *Iduarios*. Rem probant eodem Gruteri lapide, ejusque testimonio eam vocem Latinitate donant (94). Hanc itaque sententiam, hanc vocem, hunc lapidi damnat Massejus. Ecce illum (95). *In hac charta est, que sic loquitur. Collegia Kalendarium Et Iduaria Duo Civi Gratissimo posuerunt: in Iduariis explicandis viri docti disputant, et ex hoc titulo Lexicographi vocem recensent: at civitatum Kalandaria cum marmora, tum antiquæ leges nobis ostendunt, Iduaria monumento comprobantur nullo. Kalandarium quid esset, facile intelligimus, tabule scilicet rationum publicarum et proventuum ex pecunia senori data, cuius usura cum antiquitus singulis mensibus penderentur, et quidem ineuntibus,*

quum tristes misero venere Kalendæ (96),

Kalandrii nomen ejusmodi codicibus inditum: at Iduarium quid esset, non intelligimus; neque enim Idibus usuræ colligebantur, ut *Pithœus* cogitavit (97) neque ex *Horatii* joco (98),

Omnem relegit Idibus pecuniam:

Quærit Kalendis ponere

Iduaria confestimi eruuntur. Auxium feneratorem eo loco a poeta vellicari puto, quod ante diem exigere conaretur, et rursus statim collocare; ceteroquin ipsis tantum Kalendis Mercedem, aut nummos unde unde extricasse æris debitores ipse met *Horatius* docet loco citato (99), itemque *Ovidius* (100),

(90) *Saggio d'Osservazioni sopra l' Isola di Cherso ed Ossero d' Alberto Fortis etc.* Venezia 1771. Pag. 242.

Pag. 121. Sansegō è un'isola lontana da Lossin picciolo sette in otto miglia all'Ovest, quindici da Ossero, trentacinque da Cherso, e poco più dalle foce dell'Arisia, alle quali giace dirimpetto.

Pag. 122. Quest'isola, a cui non trovo che alcuno scrittore abbia determinato un particolar nome antico, fu però anticamente abitata da gente riguardevole, e forse fu luogo di delizia di qualche ricco Romano stabilitosi nelle colonie del continente e dell'isole vicine. Alcune tavole di marmo Greco, e qualche lavoro di scalpello non affatto rude vi si vedono ancora. L'iscrizione accennata più sopra (pag. 121.) e che sarà riferita più sotto (pag. 242.), appartiene a non del tutto ignobile famiglia; e sarebbe una stravaganza il credere, che d'altronde vi fosse stata portata. Quel povero contadino che ha fabbricata la capanna, in cui ella si ritrova, l'ha scoperta nello scavare il terreno per prepararlo ad uso di meschina abitazione; e non si è nemmeno dato il pensiero di disotterrirla del tutto.

(k) Post tot cognoluta verba de hoc lapide, qui olim Patavii, nunc Vicetiae adhuc extat in domo Com. Tornieri, non incongruum videtur illum iterum adamassim lectorum oculis representare, qualis reapse nunc ibidem legitur: D. M. | T. CAPELLI | VINDICIS | IN. F. P. XXXVII | A. T. COX. S. P. XXI | INTRA. COX. P. XXXVII. In secundo itaque versu nunc non apparent vestigia litterarum T. et F., sed spatium tamen iisdem continendis remanet; in quinto nec XXII, nec XXVII, sed XXI tantummodo, quin inimmo ibique, lapide attenuatus inspecto, nullum aliud notarum vestigium appetat, quibus ob lapidis angustiam spatium praeterea deest. Illud denique notandum etiam est, litteras initiales alii longiores esse, nempe T., CAPELLI, VINDICIS, IN, F., P., A., T., COX., S., P., INTRA., COX., P., quod quidem fraudis alicujus suspicionem inducit. Quidquid tamen sit, *Orellius* in *Collect. Inscr. Lat.* n. 4564. hunc lapidem partim ex Gruterio, partim ex Fabretto, partim etiam ex Ursato retulit, et *Scip. Masseji* opinionem secutus est, qui spurium et ad eludendos viros doctos confictum pronunciavit, cui quidem sententiae me quoque subscripturum esse, iugennie fateor. (91) Pag. CCCCLXXVIII. n. 9.

(l) Immo perperam; nam Barcino quidem etiam Faventia colonia dicta fuit, ut habet *Plin. 3. 3. 4.*, minime vero absolute Faventia appellatur: adde quod *Æsonenses*, qui hunc lapidem posuerunt, civem suum gratissimum vocant ob ejus merita, ita ut vel ex ipso lapide manifestum sit, illum non Barcinonensem fuisse, sed *Æsonensem* civem: restat igitur, ut Faventino cognomen sit *L. Valerii*, cum certissime constet, sepe veteres Latinos cognomina sibi adscivisse ex urbibus, aut provinciis, unde iisdem, vel eorumdem progenitores oriundi fuerant. V. CALENUS §. 6., COLLATINUS §. 3., ROMANUS §. 7., SABINUS §. 2. (*In hac edit. omnia in ONOM.*) (92) Epistola VII. pag. 135. *Marmi Eruditæ*. Padova 1669.

(93) Vid. VV. CALENDE, CALENDARIS, CALENDARTUM in hoc Lexico. (94) Vid. V. IDUARIUS.

(95) *Artis Crit. Lapid. lib. III. cap. IV. col. 342. et seq.* (96) *Horatius Serm. lib. I. Sat. III. v. 87.*

(97) *Advers. II. 4.* (98) *Epod. II. v. 67.* (99) *Serm. lib. I. Sat. III. v. 87.* (100) *De Renied. Amor. v. 561.*

Qui puteal, Janumque timet, celeresque Kalendas.

Scaliger Curatorem Iduarii excudit ex G. ID. in Laziana (101) nullius frugis, quæ ubi primum assertur (102), habet IV. Verum fuerint Iduaria: posuerunt Collegia: quænam? Apianus, et ex eo in Hispanicarum collectione Occo, ut aliquid dicere viderentur, Collegia Kalendariorum scripsere. Quid autem Posuerunt Civi Gratissimo? Kalendarium Et Iduaria Duo: mirum plane est, ex novo hujusmodi honorificentie genere commentum quibuscumque non patefactum. Kalandarias siquidem et Iduarias tabulas honesto probatoque civi tradi par erat quidem, ut eas diligenter curaret atque integre; at in ejus honorem tamquam marmorea signa, vel monumentum perpetuum quoddam, publice statui certe illæ non poterant. Ego vero exigendarum usurarum duo maxime fuisse tempora, Calendas et Idus, prout in contractu convenisset, omnino existi-
stimo; et quæ de Alphio feneratore a Massejo dicuntur, certe non probro. Hæc enim apud Ciceronem lego Orat. I. in Catiliuam c. VI. Prætermitto ruinus fortunarum tuarum, quas omnes impendere tibi proximis Idibus senties: neque unquam existi-
maverim, bæc ideo a Cicero dicta, quod Catilina, qui multa tam multis debebat, ita cum singulis simili prorsus ratione pri-
vatim convenisset, ut dies pecuniae et usuræ essent Idus. Hæc etiam apud eundem Ciceronem lib. XIV. Epist. ad Atticum ep. XX. Jam vel sibi habeat numeros, modo numeret Idibus. Hisce testibus rem agit FORCELLINUS (103): hic certe spectat Horatii jocus, ita eum locum probatissimi interpretes acceperunt: neque profecto is esset in jocando lepos, qui in Horatio esse solet, si Calendæ atque Idus communem feneratorum consuetudinem statim non objicerent. Hisce vero testimoniis Ciceronis locum Epist. ad Attic. lib. X. ep. V. addiderunt nonnulli: Rogavi, ut, si quid posset, ex ea summa detraheret: pramisit: ad me nuper, H-S XXX emisse: ut scriberem, cui vellem addici: diem pecuniae Id. Novemb. esse. Sed alienum hoc ab eo quod agitur. Cicero de emptione loquitur divisorii cujusdam; nihil de usuris. Iis porro qui ære alieno premebantur, tristes fuisse Calendas alibi ait Horatius, celeres vero Ovidius; at quod Calendas nominent, de Idibus vero taceant, has quoque tristes celeresque non fuisse pecuniam soluturis dicendum est? Quare, si Calendis cujusque mensis accipi pecunia fenebris, Calendis vero atque Idibus usurae solvi solebant, quemadmodum libri erant, qui ad Calendas spectabant, ita etiam fuisse tabulas, quæ ad Idus pertinerent, Calendaria scilicet et Iduaria, eruditæ viri opinati sunt; et quemadmodum curatores Calendares, seu Calendariorum curatores fuisse certum est, ita Iduarios quoque, seu curatores Iduarii aut Iduariorum fuisse existimauit. In iis quæ Lazio babet libro 42. capite 9., quæ sunt apud Gruterum p. DXVII. n. 4. v. 6., DEC. G. ID. COLONIAE. |

AQVILEIENSIS, Scaliger legit *Curator Iduarii*; id quidem ex conjecturis, sed quæ probari possint: nam ubi apud eundem Gruterum pag. scilicet CCCXLV. n. 40. v. 6. ejusdem lapidis verba ita sunt, DECC. IV, legunturque, *Decurionibus Ju-
nioribus*, magis certe arbitrium valuit, quam ratio. Scaligeri explicationem attulit etiam rerum baruni doctissimus Eq. Ursatus in suo *de Notis Romanorum Commeutario*; illudque addidit; erant namque Iduarii, ut ex Bulengero, in sua *Amalthea Onomastica observat Laurentius*, qui pecuniam fenebrem Idibus relegebant. In *Breviario* vero et *Mantissa* ejusdem Com-
mentarii notam ID. Idibus. Iduariis. Idus. explicuit. Porro cum harum tabularum curatores publico munere fungerentur, id-
que agerent in coloniis etiam et municipiis, et proquæstoribus coloniarum fortasse successerint; cum de his titulus extet in Codice Theodosiano; cum demum inter Officia Domus Augustæ censerentur, quis unquam horum curatorum collegia fuisse negaverit? *Jus nomenque collegii*, inquit Joannes de Vita (104), in omni personarum statu, omnique de re, qua *Resp. pri-
vatim publiceque componebatur*, olim obtinuit. Lege cetera apud eundem in ea de veteribus collegiis Beneventanorum Dis-
sertatione; aut saltem quæstorum collegia a Suetonio (105) commemorata animadverte. Hinc quemadmodum Calendarium eu-
ratorum collegia apnd veteres, ita etiam collegia Iduariorum sive Iduaria; et hoc demum responderi Massejo potest a nobis
sciscitanti, Quodnam hoc tandem honoris genus? Kalendarium et Iduaria Duo Civi Gratissimo posita? bæc ne marnorea si-
gna? hæc ne monumenta? Iratus equidem buie lapidi vehementer essem, si ejus verba hoc modo composita vellere interpre-
tari. Ita potius; Collegia Calendarium, curatorum scilicet, et Collegia Iduaria Duo L. Valerio Faventino Posuerunt. Ita lapidis
hujusce fides ex toto constat; optimisque factum video, ut collegia eorum, qui publicas rationes, coloniarum et muriciorum
expensas redditusque in tabulis descriptos custodiebant, titulum Faventino posuerint, qui annona frumentaria en pta plebem
adjuverat. Vide enim quæ de curatoribus Calendarii sunt apud Norisium in Cenolaph. Pisaniis Dissert. I. c. III., apud Grute-
rum pag. CCCXLIV. n. 5 et alibi; et hujusmodi curatorum officium valde simile, idem etiam fortasse, ut ait FORCELLI-
NUS (106), fuisse invenies cum officio proquæstorum coloniarum. Ubi vero Calendarium curatorum collegia fuerunt, ibi Idu-
ariorum quoque fuisse, Collegia scilicet Iduaria, sive unum, sive uno plura, ex iis quæ haec tenus disseruimus, unusquisque
conjicit. Samuel Pitiseus in suo *Antiquitatum Romanarum Lexico* in V. *Collegium* citat hunc lapidem, et in eo mutat ali-
quid: *Collegia Calendariorum*, et *Iduaria suo Civi Gratissimo Posuerunt*: hoc ne recte, alii dixerint; explicationem ibi
allatam ego certe rejicio. Idem tamen crudelissimus auctor in V. *Idus* eundem lapidem rursus describit, neque a Grutero
quidquam discedit: hæc tandem addit: Quæ sunt duo collegia Iduaria, nec ipse intelligo. Quod si suspicioni locus sit in
re obscura, quia laudatur Faventinus presertim, quod annona frumentaria plebem adjuvit, forsitan videri possint ea col-
legia esse eorum, qui in municipio habebant curam pecuniae alimentorum infirmæ etatis ex plebe, aut annona popula
præbitæ: quorum munera meminit inscriptio apud Gruterum pag. 886. n. 4. . . . Illa tamen collegia Iduaria dici non
liquet: neque vero possunt, inquam ego. Nos igitur probabilia secuti sumus; FORCELLINUM certe defendimus, qui diem quoque
Iduum exigendis usuris communi Romanorum inore statutum fuisse dixit; qui primum hoc lapide est usus, ut curatorum Ca-
lendarium, seu Calendarii, collegia fuisse ostenderet; tum ejus testimonium vocis *Iduarius*, a, uni, apposuit: in caue expli-

(101) Gruterus pag. DXVII. n. 1. (102) Apud eundem pag. CCCXI. V. n. 10. v. 6. (103) Vid. V. IDUS.

(104) Dissert. V. in Thesauro Antiquit. Benevent. pag. 159. (105) In Claudio cap. XXIV. (106) In V. CALENDARIUM.

uit quid *Iduaria* fuisse putentur, quid *Iduarii*, orum. Verbum igitur *Iduaria* ad *Collegia* referri ipse etiam existimavit (m). Nova itaque collegia in Romanam antiquitatem induximus; idque unius lapidis testimonio, cui tamen si satis fidei per ea quæ diximus, conciliavimus, severe nimium is aget, qui de re ipsa dubitet, et lapidem e chartaceis fodinis erutum putet. Plura quidem antiquitatis exempla rem hanc testari nobis deberent; at, quod unum superest, quod unum proferri polest, ideo ne legiliniuni illud esse quisquam negabit? Templorum omnium, Deorum, Dearumque omnium sacerdotes in antiquis monumentis sepiissime memoranlur; fuisse vero *sacerdotes justitiae* ex uno quidem, sed tamen verissimæ antiquitatis lapide cognoscimus. Dedit illum Muralorius (107), et hæc adnotavit, quæ libenter transcribimus. *Rara Inscriptio*, utpote quæ nobis exhibet nusquam antea visum sacerdotem justitiae, sive *Astreæ*. Si hanc protulisset *Ligorius*, eam protinus rigidus quisquam censor ad imposturas anciandasset. Atqui marmor antiquum, vividum, Romæ apud clarissimum *Ficoronium* adhuc spectandum se præbet (n). Sed jam ad alia properamus.

XIV. Marmoream tabulam in agro Puteolano reperlam, quæque Neapoli esse dicitur a Gruteri (108) in domo *Hadriani Guelielmi*; quæ legem continet *parieti faciendo* a II. Viris Puteolanæ coloniæ latam; quam Morillonius et Pighius, aliqui noui pauci oculata manu excriperunt, Capaccius vero, Fabricius, Smetius, Brissonius, Scaliger (109), Salmasius, Gudius probarunt; hanc, inquam, tabulam antiquitatis consultissimus Massejus, antiquitati abjudicat, valde certe suspectam habet (110). Aeneis quippe tabulis leges et acta consignari solebant; hanc vero marmoream videt; hinc illi primum suspicio. Ego vero cypreas laminas egregie perscriptas, aplissima litterarum figurazione, lato profundoque vestigio, certum fere antiquitatis argumentum esse, in iisque acta et minantia legum verba exarari et ligari consuevit, jaundum didici, et ab ipso Massejo (111) intellexi; at vero numquam in provinciis marmoreas tabulas fuisse adhibitas ad eas præsertim leges, quæ neque agrariæ essent, neque sinuum regundorum, sed minorum veluti operum, hoc, inquam, nemo certe me docuit. Quanquam in ea tabula legis nomine, conditionem, paclum, normam, regulam significari libentius dixerim. Continet enim descriptionem faciendi operis; est, ut ipse Massejus ait, instrumentum paeta, quibus standum erat, constituens. Ita *Lex dedicationis aræ* est in quadam lapide, quem resert Ursatus in *Monumentis Patavinis* pag. 222. Ea enim marmorea tabula Salona in Dalmatia inventa fuit, Patavium postea asportata, ibique sita in pariete fornícis prope pontem *Dici Benedicti*. Ejus pars plus quam dimidia recens lucubratio est; Massejus tamen optime editam ab Ursato fatetur (112), qui nova a veteribus sejunxit. Hoc in ea et certum et velut: *Cn. Domitius Valens II. Vir. I. D. (coloniæ Martie Julie Salona) Legem Dixit In Ea Verba etc.* Decreti etiam ab *Æsculapii Hygiæ quo sodalibus olim lati initium hoc est*, (113) *Lex Collegi Æsculapi et Hygiæ*. Multarum rerum series *Lex* appellatur, quod has sibi partes collegium imponeret, ne quid in posterum negligeretur.

Sed eetera jam de hac tabula Puteolana dicamus. Auget enim Massejo suspicionem epocha quæ præfigitur oninino insucta Ab Colonia Deducta Anno XC (114). Nihil frequentius canerent monumenta municipalia, ubi deductis coloniis epochas condendi mos in Italia riguisset. Alia etiam quæ superadditur temporis nota mire prolata, nempe a Romanis consulibus, simulque a duoviris municipalibus, et his quidem primo loco positis. At vero cum natales coloniarum dies celebrari antiquitus consueverint, quod certe de Brundusina colonia apud Ciceronem legimus (115); cumque natalis sui diem publicis etiam monumentis coloniæ inseriberent, quod certe antiquus tapis Beneventanus testari polest (116), nemo unquam mirari debet, si quando in ipsis publicis tabulis annos ab colonia deducta numerarent. Duumviri porro Romanorum consulum imaginem præ se cerebant; eligebantur ex decurionum ordine; bini ad consulum exemplum erabantur; summissus utrisque magistratus erat; ipsi quoque ad annum plerumque illum obtinebant, iisdemque fere insignibus, quibus Romani consules, utebantur, toga prætexta (117), bacillis primum, tum fascibus, licet non eodem numero, lictoribus, virgarum jure (118). Magna horum magistratum in coloniis municipisque arrogantia fuit atque superbìa, non semel ab urbe principe castigata, quanam tamen fere numquam aliijecerunt: efferebantur enim coloni, ubi paullum assumpserant velutatis ac roboris. Vide quæ sunt apud Ciceronei Orat. II. de Leg. Agraria cap. XXXIV. ac passim alibi. Hinc factum arbitror, ut consulum etiam nominibus in publicis monumentis aliquando signalis, duumvirum nomina illis præscriberentur. Duumviri enim consuluni quoque nomen

(m) Vide, quæ ipse in V. *IPCARIUS* de hujus vocabuli interpretatione attuli; ex quibus patet, eam Hispaniæ urbem, cui olim *Æsona* fuit, nunc *Isona* nomen est, opulentam fuisse, et negotiationi apprime deditam, utpote quæ duo habuisset collegia feneratorum, unum Celendis, alterum Idibus fenebrem pecuniam exercere solitum. *Iduarius* autem vox Latina fuisse etiam arguitur ex cognomine Romano in veteri inscriptione, quæ in eadem voce citatur ex collectione *Seb. Donati*, quemque ipse ex Museo *Bened. Passionei* transcripsit. Hæc omnia si animadvertisset *Jo. Casp. Orellius*, fortasse in sua *Collect. Inscr. Lat.* n. 4053. pro sincero antiquitatis monumento eam inscriptionem habuisset, et *Massejo*, qui eam primus improbavit, minime obsecutus esset.

(107) Pag. CLIV. n. 1.

(n) Hunc eudem lapidem, qui talis est: *P · AELIO · TIMAEO — SACERDOTI · IVSTITIAE — P · AELIVS · STRATONICVS — PATER · DVLCISSIONIS* attulit etiam *Orellius* in *Collect. Inscr. Lat.* n. 2164., nihilque ibi adnotavit, quo ejusdem fidem et auctoritatem infirmaret.

(108) Pag. CCVII. in tres paginas divisa, littera satis bona, sed alicubi incorrecta.

(109) Vide Notas apud Gruterum. (110) Artis Crit. Lapid. lib. III. cap. IV. col. 304.

(111) Artis Crit. Lapid. col. 159. et Tomo V. *Osservazioni Letterarie* pag. 333. Mi persuadeva bensì da una parte, che fosser vere (Tabulae Eugubinæ) il non aver mai trovato iscrizioni false di metallo se non in pezzi piccoli etc., et in Museo Veroneasi pag. CLXXV. ementitas aeneas non reperisse me aliquando dixi, sed addidi, nisi exiguis tabulis: vide Oss. Lett. t. 5. pag. 333.; quod si alicudi non addidi, incaute egi.

(112) Col. 208. Artis Criticæ Lapidariae. *Morellus De stilo Inscript. Latin.* pag. 46. 47. (in edit. F. av. T. 1. pag. 62-64.) integrum tabulam describit, ac per singulas ejus partes optime explicat.

(113) Apud Fabrettum *Inscript.* pag. 721. n. 443. (114) In tab. cit. v. 1. (115) Epist. ad Attic. I. IV. ep. I.

(116) Apud Joannem De Vita Dissert. I. pag. 31. (117) Livius lib. XXXIV. c. VII.

(118) Vide notam a apud Joannem de Vita Dissert. IV. pag. 129. Norisium in Cenotaph. Pisani Dissert. I. c. III. pag. 67.

affectarunt (119); quod jam Cicero, in ea, quam citavimus, oratione, de Capuae duumviris loquens, fore aliquando prædixerat. Nonne arbitramini paucis annis fuisse nomen *consulis appetituros* (o)? At quæ nobis supersunt antiquarum legum actorumque veluti ex naufragio tabulæ, non omnia nos docere possunt; ac si quid insolens in earum aliqua occurrit, cum in tanta monumentorum paucitate conferri cum aliis non possit, non idecirco antiquitati abjudicanda; sed ea potius, quæ peculiaria habet, diligenter animadvertisenda. Neque hoc exemplis indiget alque testibus. Sospitiones ceteras denum congerit Massejus. Tabulam hanc Rutilio et Mallio Coss. inscriptam, anno scilicet ab U. C. DCXLIX., diversam esse ait ab iis, quas paullo ante ex Sigonio Gruterus (120) altulit; alium in ea esse loquendi scribendique modum, qui certe florentissimis illis Romanorum temporibus nequaquam respondet. At nemo unquam in tanta Romanarum provinciarum diversitale parem ubique loquendi scribendique modum quæsivit; nemo in antiquis ejusdem temporis monumentis diversum aliquid non animadvertisit. Sunt in ea tabula rata verba, solemnæ formulæ; est Romanæ consuetudinis, legumque vox: qui eam legerit, hunc aliæ, quas prælereo, Masseji suspitiones nequaquam movebunt. Serapl, inquit ille (121), in lapidibus pro Serapidi est, numquam pro Serapidis: Duovirates quis unquam audiit? non magis certe quam verbum inasserare, quod ab hoc titulo recens Calepini editio sibi sumpsit. Verba legis haec sunt. Lex. Parieti. Faciendo. In. Area. Quæ. Est. Ante. Aedem. Serapl. Trans. Viam. etc. Lege Serapidi, si placet; intellige dicatam; eam intellige, cui titulus inscriptus, Serapidi. Quamquam, quid vetat per contractam vocem Serapl significari Serapidis? Tria sunt quatuorve marmora, in quibus est pro Serapidi; in hoc vero pro Serapidis. Duovirates quis unquam audiit? In ea vero tabula pag. 3. v. 8. alii dnoviraliū legunt, alii duoviratum a reculo duovirates. FORCELLINUS (122) duoviraliū relinuit; de lectionis tamen varictate monuit. Est in antiquis monumentis et dnovir et duoviri pro duumvir et duumviri; vide exempla neque pauca, neque dubia in hoc ipso Lexico (123): quis non igilur et duoviralis probet pro duumviralis (p)? Id scilicet tabulæ bujuscæ testimonio probavit FORCELLINUS; eodemque vocem etiam inascro (124) Latinitate donavit, quod et in vcleri Calepino factum erat; explicuit demum quid in ea tabula significet antas projicere (125); et alia etiam quæ in ea sunt, quæque certe Latii jure carere minime debent. Quod vero in aversa marmore hujuscæ tabulæ parte legebatur (126), de M. Conjuncto, qui Iter Texit Et Teclum, id, inquit Massejus, meras nugas agi confirmat (127); mihi vero indicio est, aut eam tabulam primo adhibilam ut aliquid aliud inscriberetur, quod minime perfeculum est; aut postquam illa inscripta jam fuit, scalpro aliquando lusisse rerum harum artifices, litteris verbisque ex arbitrio compositis (q). Quæ in allera marmoris hujuscæ parte leguntur, ea non omnia Massejus retulit: sunt enim hæc: M · AVIANVS · M · F · | CONIVNCTVS · II · | VIR · ITER · TE | XIT · ET · TECTVM (dedit) S · P · (r).

XV. Vocem *Officialis* absolute positam, ut grammatici ajunt, pro ministro magistratus vetus Calepini Lexicon explicuit. Exemplum dedit Gruteri lapis (128), qui illa allatus est; *Officialis Ejus (consulis) Provinciae Aquitanie*. Male hunc lapidem explicatum esse animadvertisit Massejus (129): *Index Gruterianus* (130), et ex eo recens Calepini editio *Officialis Consulis memorant, sed inscriptione male accepta, quam non consulis, sed Provinciae Praesidis Officialis ponunt*. Vidi ego optimæ nocte lapidem apud Gruterum; erratumque esse falcor in Indice ejusdem Gruteri, in quo *Officialis Consulis Provinciae Aquitanie* niemorantur; erratum etiam in nostro Calepini Lexico, erratum demum in hoc a FORCELLINO: *Officialis enim praesidis provinciae, non consulis, titulum posuerunt* (*). Quæ buc spectant, ex eo epigrammate attulit Sebastianus Donatus in annotationibus: sunt autem hæc: L · IVLIO · etc. | v. 40. PRO · PR · PROVINCI | AE · AQVITANIAE · CON | SVLI · OFFICIALES | EIVS · PROVINCIAE · AQVITA | NIAE · OPTIMO · PRAESIDI | HOMINI · BONO Ceterum in ipsa vocis significacione nihil erratum est; magistratus enim ministris officiales dicebantur. Ulpianus Dig. lib. 36. tit. 4. leg. 5. Aut per viatorem, aut per *Officialem præfecti introducendus est in possessionem* (131). Neque hoc sane Massejus improbat:

(119) Rei hujus exempla plurima ex antiquis lapidibus ac scriptoribus desumpta vide in opere per hos dies edito, cui titulus: *Discorso Accademico sopra un'antica iscrizione trovata nell'antico Teatro della Città di Catania, recitato dal Principe di Bischari etc. In Catania 1771. fol.*

(o) Ita quidem olim putarunt viri ceteroquin doctissimi, at *Cajet. Marinus* in *Frat. Arv.* p. 278. et 430. probavit, eos, qui in antiquis monumentis consulum nomine appellantur, non duumviros coloniarum, sed reapse Romæ consules fuisse, eosque prælerea sufficiens, quorum quia igitur quondam fuerat viris eruditis consulatus annus, ideo eos consules appellatos esse pro duumviris iidem arbitrabantur.

(120) Pag. CCII. CCIII. (121) Col. 305. Art. Crit. Lap. (122) In V. DUUMVIRALIS.

(123) In V. DUUMVIR.

(p) At cum lapidem hunc *R. Guarinius* et *J. B. Zannonius* attente inspexerint, diligenter transcripserint, et alter Neapoli ann. 1824., alter Florentiae ann. 1826. editis opusculis doceo illustraverint, duoviratum, minime vero duoviraliū ibidem legendum esse perspexere, quos ego secutus novam vocem duovirates Lexico addendum potavi.

(124) Est in pag. 2. v. 1. hujus tabulæ. (125) Vid. V. ANTÆ. (126) In notis ad hanc tabulam apud Gruterum loc. cit.

(127) Col. 305.

(g) De hoc eximio lapide Putcolano. præter *R. Guarinium* et *J. B. Zannonium*, de quibus dixi in nota præcedenti (g), etiam *Hieron. Amatus* accurate postea disseruit in *Giorn. Arcad.* T. 33. p. 323-343, ubi nonnulla addidit, quibus ejus monumenti *adversaria evinccret*, et quædam ejusdem verba recte interpretatus est. Hoc cum faceret, licet in quibusdam cum *Cognolato* sentiat, illius tamen sententiam in aliis improbat, bis enim diriusculis quidem risus est verbis p. 341. Il Cognolato, che ammise in questa lapida ed altre non sostenibili supposizioni, preconizza e contesta esuberantemente la sua non intelligentia in queste cose.

(r) Hanc inscriptionem olim in aversa lapidis parte exitisse, idem *J. B. Zannonius* autem, cum vestigia serræ, quæ eamdem securerit, aperte apparent, *Hier.* vero *Amatus* putat, pro *Arianus* in lapide insculptum fuisse *Arianus*, altius nempe producta litteræ N postrema linea, ut sœpe in antiquis monumentis facultatum fuisse, nonnulli eruditæ; etenim apud *Mazochium* in *Tab. Heracl.* p. 259. habetur inscriptio prope Neapolio reperta his verbis: *D. Arianus Sp. F. Rufus*; unde patet, gentem *Arianam* ibidem natales sedesque suas habuisse.

(128) Pag. CCCXXII. n. 7. (129) Artis Crit. Lapid. lib. III. c. IV. col. 412. 413. (130) Pag. XX.

(s) Cum Masseji correctionem, utpote non improbabilem, admisicit *Cognolatus*, ideo in V. OFFICIALIS, ubi citatur eadem inscriptio, tocum ita interponxi, ut nihil futuris criticis emendandum hic reliquerim.

(131) Vid. V. OFFICIALIS in hoc Lexico.

Officiales enim, inquit, pro apparitoribus habeo (132): quo certe nomine ii omnes significabantur, qui alicui magistratui apparere ejusque iuiperio præsto esse apud Romanos solebant. Apparitores dicebantur etiam viatores. Lapis est apud Muratorium pag. DCC. n. 2. Prosdecio Viatori Qui Cos. Et Prætoribus Apparuit etc., quem ita illustrat idem Muratorius. Quoniam Viatores et Apparitores diversa fuisse officia credantur, ex ista inscriptione tamen deduci posse videtur, unum idem sub duobus nominibus fuisse. Tam isti, quam illi magistratibus præsto erant ad eorum officia exequenda. Adhibebantur etiam ad reos capiendos et in custodiam mittendos. Prosdecius iste eo nomine Officialis et minister fuit consul et prætorum Urbis. Ilæc iis addenda esse ducimus, quæ docte admidum scripsit FORCELLINUS in V. VIATOR. Qui ea legit, hæc quoque non importune a nobis addita existimabit.

XVI. Duo sunt apud Grulerum litterata marmora, in quibus insolens quædam occurrit vox, qua sepulcrum, in quo
vila functi quieseunt, significatur. Ea est *Quietorium*. Recensuit hanc vocem vetus Calpini Lexicon: eitati ab eo testes duo,
scilicet inscripti lapides; at eujus notæ essent, minime animadversum. *FORCELLINUS* vocem non omisit; easdem inscriptiones
adhibuit; esse illas notæ non quidem optimæ, sed probabilis admonuit. Ecce priuam (133). M · AVRELIVS · MVTIVS · NO-
LANVS | ANN · NAT · LXVI · FATVM | COMMVNE | PRAEVENIENS · QVIETORI | VM · HOC · SIBI · VIVENS · PA |
CLYME-
RAVIT · etc. Alteram, quæ lato lapide quadratæ formæ continetur, integrum dabo (134). D · M · | QVIETORIVM | CLYME-
NES | ET | LIBERTORVM | ET | RAPHIS De his vero ita Cl. Massejus (135): *Vocabulo Quietorium Christianismum sonanti ci-*
vitatem dedit recens Calepini editio ex duum Gruteriarorum lapidum auctoritate, quæ apud me nulla est; nam utrumque
Boissardus protulit, et priorem Mulii cognomentum, Nolani additio, aenorum profitendorum modus, locutio nequaquam
lapidaria Fatum Commune Praeveniens, accusant; posteriorem incongrua forma et servili capiti liberti attributi dehone-
stant. Neurum Boissardus protulit, neutrum scilicet dedit omnium primus: alterum enim ex inscriptionibus sumpsit Julii
Rosci (136); alterum Romæ fuisse scimus in vinea Cæsarini (137). Sepulcri hujus, seu polius urnæ optimani formam are
expressam vide apud Montsanconium, qui eam ita describit (138). Quæ hunc excipit uraa, quietorium Clymenes et liberto-
rūm et Raphis appellatur. Clymene in latere urnæ stat, manumque capiti imponit, quod est securitatis signum, ut dixi-
mus Tomo primo, et hic cum illa voce quietorium consentit. Ia latere opposito est Genius facem contra terram extin-
guens, symbolum frequentissimum in urnis sepulcralibus. Satis hæc contra Massejum, cuius verba, posteriorem incongrua
forma et servili capiti liberti attributi dehonestat, elianisi vellem reprehendere, eerie non possem; vix enim intelligo.
Sed Raphin servi fortasse nomen existimat; ac turpe esse ait, servum cum domino ejusque libertis fuisse compositum. At li-
beri, quos patronus testamento honoraverat, eo inferebantur, quo idem patronus; servi eliam aliquando quo dominus ejus-
que liberti. Docuit hoc ipse etiam Massejus (139). Quæ vero de primo illo lapide ab eo dicuntur, ea probant, optimis R. rei-
publicæ temporibus inscriptum illum non fuisse; pertinere illum ad posteriora tempora, ad ea scilicet, quibus divina Christi
religio sese extulerat, quibus tamen Latina lingua non interierat. Veteres quidem dixerunt aliquando eos, qui Jain obiissent,
quiescere: sunt illa apud Ciceronem (140) ex veteri quodam poeta:

Neque sepulcrum, quo recipiut, habeat, portum corporis:

Ubi remissa humana vita, corpus requiescat malis:

Vides, inquit ille, qui apud Ciceronem loquitur, quanto haec in errore versentur. Portum esse corporis, et requiescere in sepulcro putat mortuum. Magna culpa Pelopis, qui non erudierit filium, nec docuerit, qualenus esset quidque curandum: Veteres, inquam, dixere hoc aliquando; Christiani vero sublimioribus eruditis principiis quietis vocem, ubi de mortuis ageretur, frequentissime usurparunt. Dicuntur illi a Christianis scriptoribus modo Quietii, modo Quiescentes; Sacra Defunctorum Quies saepe commemoratur. Vide Carolum Du Fresne in Glossario Mediae et Insimae Latinitatis V. Quietorium; Samueleni Piliscum in Lexico Romanarum Antiquitatum V. Requietorium. Per ea igitur tempora vocem Quietorium in Latini adscitam existimo; et ex iis, quæ antea dixi, fluxisse postea solemnia verba sepulcrorum titulis inscripta, Heic adquiescit. Recte denum de duabus hisce inscriptionibus judicatum est a Forcellino, qui eas esse dixit nota non optimæ quidem, sed probabilis. Est apud Gruterum pag. CMLIV. n. 4., et pag. MXXX. n. 8. vox Requietorium; his tamen lapidibus, et huic loci Massejus pepercit.

XVII. Græcam vocem Σωτῆρα uno Latino verbo exprimi non posse ipse Cicero docuit (141); veritatem itaque, qui sicutem dedit. Probat Latini scriptores voce Salvator numquam usi sunt. Id in postremis Calepiniani Lexici editionibus notatum est. Quæ septima fuit anno MDCCLIII., id certe habet: ea utimur, dum haec scribimus. Antiquorem profecto adhibuit Maslejus, eum illa seripsit (142): cuius aoritatem vincit Lazius Quirino Salvatori aliam dedicans (143): hanc vocem hujus tabulae recenset inter Romanas Patavina Calepini editio, et adsciscit; sed quæ Lazius mittit, non id habent auctoritatis epigrammata. In annotationibus Sebastiani Donati editionem anni 1736 citatam video: sola fortasse ejus epigrammaticis auctoritas voci Salvator tunc apponetur. Ea igitur vox a probatis Latinæ linguae auctoribus non usurpata, adhiberi postea cœpit a Christianis scriptoribus; a quibus eam sibi fortasse sumpsit, qui lapidi inscripsit, Quirino Salvatori: is quippe titulus pro

(132) Col. cit. (133) Apud Gruterum pag. DCCCX. n. 2. (134) Pag. MCXXXI. n. 11.

(135) Artis Crit. Lapid. lib. III. c. IV. col. 367. (136) In nota apud Gruterum.

(137) V. Grulerum pag. ad hunc Lep. citata.

(138) *Aliquitas explanatione et schematibus illustrata. Tom. V. P. I. lib. II. c. IX. pag. 67.*

(138) Antiquitas explanatione et actionibus eius. (139) Art. Crit. Lap. cot. 218. Vide infra quæ a nobis dicuntur ad V. Tabernaclarius.

(139) Art. Crit. Lop. col. 273. (140) Idem. (141) Verr. IV. c. LXIII. (142) Artis Crit. Lop. lib. III. c. IV. col. 273.

(143) Est annul. Gravescot pag. XXIX. n. 5.

salute Cæsaris Nervæ Trajani Aug. est positus; neque est sane probabilis. Plura dabit de hac voce FORCELLIUS; remque omninem satis illustrant, quæ ipse assert ex D. Augustino lib. XIII. de Trinit. c. X. sub fin. Qui *Hebraice Jesus, Græce Σωτήρ, nostra autem locutione Salvator.* Quod verbum Latina lingua antea non habebat, sed habere poterat; sicut potuit, quando voluit. De duabus vero vocibus *Servator* et *Salvator* docte admodum et eruditè disserit V. C. Joannes Lamius in libro *De eruditione Apostolorum* pag. 101. et seq. editionis anni 1766., qui locus omnino consulendus.

XVIII. Vox etiam *Sodalitiarius* vel *Sodaliciarius* visa est FORCELLINO ex illo barbararum vocum sodalitio posse emergere, nixa lapide, quem Sponius (144) ac Fahrettus (145) attulerunt. Id illi visum cum vetus Calepini Lexicon interpolaret, visum etiam cum suum contexeret. Inscriptionem primum dabo: IVLIVS · BALERIANVS | QVI · VIXIT · ANXIS · N · XX | NATALI · SVO · D | SODALICIARIVS | BONVS · AMORATVS | FILETIVS · VSQVE · AT FOTSA Ea nunc subjiciam quæ de illa sunt apud Cl. Massejum (146), qui eamdem Florentiam apud Riccardios per somnum transtulit. *Vocabulum Sodalitiarius nulli aut scriptori, aut veteri monumento adhibitum recens et accurata Calepini editio consecravit Fabrettianæ inscriptionis testimonio, quæ itidem apud Sponium est . . . .* Ipsum lapidem postea describit; hæc tandem addit. *Summam mihi admirationem incuteret, viros doctissimos id genus nugas amplecti potuisse, nisi jam omnino comperisset, et in dies ulterius comperirem, in re lapidaria fascino, ut ita dicam, et incantatione quadam rempublicam litterariam universam alligatam hactenus et detentam.* Ut fidem liberem, en tibi Balerianus ab eodem scalpro, quod Bolumnius, Seberus, Flabio, Bela, Inbicto in his lapidibus protulit: en Annis Numero XX. ab eadem manu, quæ nuper Vela Numero IIII. et Cippis Numero IIII. edidit: en FOTSA ab eodem stylo, quo antea COITBERTO et CARISSTMO. Eundem œnigmaticum Genium adhuc certius ea demonstrant, Amoratus Filetius Usque At Fotsa, ex quibus tantumdem significationis eras, quantum ex illis, QVINQUE PEROVATVOR ETSICINT, et ex Aria Faraseinta. Amoratus cum Filetio (inscite pro Philætio) jocose junctus, ut e contraria significatione mirum quid eliceretur, et cum Latina perverterentur verba, tum Græca ex eadem coguatione judico, qua Latterninus, Minna, Italicenes, Buccio, Sussenatia Saneta a Fabretto (147) perhumaniter excepta, aliaque plura ejusdem novitatis nomina in hæc saxa prodicere. Quovis pignore contenderem, Amoratus usque ad fossam ex vernaculo sano alte eeneri prodisse. Illa, Die natali suo decessit e genuina alia decerpta sunt, sed perperam expressa; neque enim D pro decessit Romana est nota. Ipsissimum denique auctorem singularis vox Sodaliciarius prodit, de qua sermo erat, et quam alibi nequaquam reperias. Vidi ego inscriptos lapides, quos antea Massejus rejecerat, et quibuscum eum contulit, quem ego antea descripsi; me quoque ejus suspiciones nonnihil movent; nihil modo habeo, quo huic lapidi succurrarum; OEdipum conjectorem expecto, qui postremum ejus versum mihi ceterisque explicet: erratum in eo fortasse a quadratariis ac lapidariis; verum de integro esset, conjecturis adhibitis, resieendus: divinandi artem aliis relinquo. Quare donec litterato huic saxo melius beneficio temporis doctorumque hominum labore consulatur, vocem *Sodaliciarius* inter dubias rejicio. Videant cruditi viri, quid lapidis hujus interpolatoribus tribuere possint. Eam certe, inter ceteras, artis criticæ legem Massejus dedit (148): *Quid de interpolationibus dicam? quanto nobis studio ab ea fraude prospiciendum est, qua, legitimæ quidem, sed, versu, verbo, numero, intruso, dempto, viliato, productæ sunt inscriptiones haud infrequenter!* Sed ex ea etiam marmorea tabula, quæ olim Romæ erat apud Colotios, postea vero Florentiam deportata est, spes aliqua voci *Sodaliciarius* potest esse, fore ut inter Latinas aliquando recensetur. Legitur ea tabula apud Gruterum pag. DCII. n. 5. Extat Florentiae apud Riccardios. Ejus auctoritate minime est usus *FORCELLINUS*, quod aut non viderit, aut Fabretti lapidem maluerit. Vedit illam Smetius, edidit Mazochius, emendavit Gudius. Sed quædam adhuc in eo marmore corrigenda, illustranda omnia, ea demum resellenda, quæ Massejus objecit. Neque hic fortasse labor inanis esset; quem ideo nos non suscipimus, quod in FORCELLINI Lexico tabulæ hujus testimonium minime legitimus. Tabulam tamen ipsam, et Masseji animadversiones deseribomus; sunt enim ex arte critica: C · F | D & M | C · VERGILIVS · MARTA | NVS · COLONVS · AGRI · CAE- | LI · AENEI · (t) ANVLENÆ · CER | TAE · COLONAE · AGRI · SS · ANO | RVM · XXII · COIVGI · COIVGALI · | CASTAE · CARAE · BONE · PIAE · | FIDELI · DVLCI · CARE · AMAN | TISSIMAE · DESIDERATISSIME | SODALICIARIA · CONSILI BONI · B · M · | C · F Ad eam ita Massejus (149). C. Vergilium Martanum ducentis abhinc annis Mazochius edidit, comprobavit exinde Smetius. Ab inspectione non arguitur, sed a conceptis verbis. C. F. præfiguntur, hoc est Caju. Fecit; nove et inconsiderate; nam recepta formula, Vivens Fecit. Miri nominis Ager Caeli Aenei fuerit, quem Martanus coleret; idcircone conjux ejusdem agri Colona dicereetur? nostratis linguae mos apud Latinos non obtinebat, ut fabri conjux fabra, et coloni colona vocaretur. Ecquid sibi vult cojungi cojugali? hecne vetus locutio? Nœnia sequitur inficeta, Castæ Caræ Bone Piæ Fideli Care Amantissimæ Desideratissime; at non ita ineptiunt prisci lapides, neque ita desipiunt. Post undecies dandi casu enunciatam, Colona nostra easu recto Sodaliciaria prædicatur, et additur eodem lepore Consili Boni. Addam ego, illud etiam ab Eduardo Holtheno (150) observatum esse, postremam epigrammatis hujusec lineam ita esse in Codice Palatino; CONSILI · BONVM, cetera desiderari. Vox igitur *Sodaliciaria* non legitur in eo Codice. Multa igitur apud Romanos sodalitatum et sodalitii genera animadvertisi, multa sodalium nomina, collegia multa; at, qui ejusdem collegii erant, ii sodales diebantur, qui in aliquo sodalito, ii etiam sodales: ii demum sodales, qui imperatoribus in Divos relatis sac-

(144) Miscellan. Erud. Antiquit. pag. 296. (145) Pag. 329. n. 481.

(146) Artis Crit. Lapid. lib. III. c. III. col. 242. et seqq. (147) Pag. 649. n. 422.

(148) Artis Crit. Lapid. lib. III. c. II. col. 182.

(t) Pro CAELI legendum videtur C. AELI, ita ut C. Vergilius Martanus colonus fuerit agri C. AELI Aenei.

(149) Col. 242. (150) Variorum Corrigenda et Animadvertenda, pag. CCCXL. P. II. T. II. ejusdem Gruteri.

faciebant. Ne ego quidem vocem *Sodaliciarius* unquam offendit: Romana nota est SOD., ea sodalis explicatur; ut illa SOD. HADRIA. *Sodalis Hadrianalis*. Vide Ursatum in Notis Romanorum (u).

XIX. Bononiæ, inquit Massejus (151), quæ multis veteribus laudibus Marsilianum Institutum in sumnum scientiarum bonum nuper adjecit, apocryphas inscriptiones nequaquam offendit: sed in eximia Marchionum Beilaquarum, tertio ab ea urbe lapide, Tusculana Villa plures inspexi nitidissimas, quarum, etiamsi in Felsineis (152) valde ostententur et probentur communiter, paucis admodum fidendum arbitror. Ex his ea mibi seligenda est, quam Gruteris (153) exhibuit, et ipse etiam Felsineorum marmorum descriptor dedit (154). Ea parva labella est: EX · DOMO · CAESARVM | LIBERTOR · ET · SERVOR | QVOD · EST · COLLEG | TABERNACLARIORVM. Vocem *Tabernaclarius* hinc sibi sumpsit Calepini Lexicon; significari dixit eum qui tabernas consicit. Massejus haec contra (155). Collegium nugatorium et imaginarium; quis enim Tabernaclarios audivit? p.v iis, qui tabernas consiciebant, doctus ac recens Calepiniani Lexici editor accipit, qui hujus lapidis testimonio eam vocem Romana civitate donat: ego potius pro artificibus tabernaculorum acciperem, quam artem D. Paulus σχηματοῦ nobilitat, etc. At si fabros a tabernaculis ea voce intelligi Massejus velit dicat oportet contractam eam esse a voce *tabernacularius*, aut legat in eo lapide *tabernaculariorum*. Neque lectio auctoritate caret. Nam apud Gruterum eadē labella eodem in loco est aliter a Pighio citata atque descripta: ita scilicet: EX · DOMO · CAESARVM · | LIBERTORVM · ET · | SERVORVM · COT · (sic) EST · | COLLEGI · | TABERNACVLARIORVM. Hujus lectio- nis varietas omissa est in vecri Calepini Lexico; de ea monuit FORCELLINUS, qui tamen vocem *Tabernaclarius* ejusque explicationem ex Calepino retinuit. Ego igitur *Tabernaculariorum* legi malim; vocem *Tabernaclarius* ab hoc lapide minime accipio. Tabernarios (cujus quidem vocis alia est significatio) legi aliquando apud principes Latinæ linguae auctores; vidi etiam in quodam lapide apud Muratorium pag. CMLXV. n. 7., *Tabernaclarios* vero ne ipse quidem unquam audivi. Collegia quidem *Tabernaculariorum* a viris Romanarum antiquitatem eruditis memorantur. Samuel Pitiseus in V. *Collegium, Passim*, inquit, in antiquis lapidibus leguntur collegia fabrorum ferrariorum, tignariorum, dendrophororum, centonariorum, sagariorum, tabernaculariorum, tabulariorum, fænariorum. In ea vero, de qua agimus, tabella, ita omnino videtur legendum. Nam inter Officia Domus Augustæ fabros a tabernaculis invenio, a tabernis numquam. Montfauconius (156) enim columbaria duo Romæ ad Portam Capenam reperta exhibet atque describit. Plerique eorum, quorū nomina cinerariis illis ollis inscripta sunt, Augustales artifices atque ministri videntur esse; unus venator Cæsaris esse dicitur; alius tonsor, qui comæ ejus curam haberet, alius unctor, qui corpus ejus ungaret. *Hic duo oculares medici occurunt, quorum alter medicus ocularis, alter medicus ab oculis esse dicitur.* C. Julius Phronimus custos bibliothecæ Græcæ vocatur a bibliotheca Græca. *Est quidam scriba ab epistulis Latinis; alter ab epistulis Græcis . . . . Alius dicitur esse Augusti faber a tabernaculis, qui scilicet tabernacula, sive tentoria ejus fabricaret.* Ecce titulm ex ære ejusdem Montfauconii (157). Ti. Claudius. Amianthus. Aug. Faber. A. Tabernac. Hunc ipsum ceterosque titulos vide etiam apud Cl. Muratorium pag. CMXXVI. n. 45. Utrum vero *Tabernacularii* eam omnino artem exercuerint, quam D. Paulus nobilitavit, id ex ipsius vocis σχηματοῦ (158), quæ babetur in Actis Apostolorum cap. XVIII. v. 3., explicatione peti debet. Ego interpretem optimum D. Joannem Chrysostomum existimo. At, inquit (159), tabernacularum texendorum artifex hic (D. Paulus) non Sicilian modo atque Italiam, verum universum terrarum orbem verbum Dei prædicans peragravit, cum interim artem non intermitteret, sed vel tum quoque pelles consueret, officinæque suæ præcesset. Ego vero quæcumque subitaria tecta sive ex pellibus, sive ex stragulis, sive etiam ex frondibus, sive ex velis modo in castris, modo in via, modo in domesticis hortis, modo alibi excitatabantur, ea ad artem tabernaculariorum apud veteres Romanos pertinuisse dixerim; quicumque vero ea parabant, ex quibus fieri tabernacula consueverant, eos fuisse fabros a tabernaculis. Horum collegia certe Romæ fuerunt; fuerunt enim artium pæne omnium quæ manu exercentur; *tabernacularii* vero eam profitebantur, quæ et antiquissima erat, et insignes habebat usus. Veteres enim et voluptatis causa in tabernaculis sæpe habitabant, et iis in itinere utebantur, ut, ubi diversorum non esset, aut urbs attingi non posset, in illis noctu manerent. Multis locis ne tectum quidem accipio, et in tabernaculo maneo plerumque (160). Dabantur publice tabernacula legatis ac magistratibus in provincias ituris, imperatoribus etiam ad castra proficiscentibus: ipso demum comitiorum die, is qui comitiis præeral, tabernaculum extra Urbem rite capiebat. Ego igitur a tabernaculariis non discedo; lapidem illum, de quo aginus, ita lego, uti est a Pighio citatus; lectionemque hanc ipsius etiam Masseji explicatio probat. Lepides præterea quos in ea villa, quæ prope Bononię est, Massejus vidit (quos inter is etiam est, quem nos primo loco descriptsimus) negotium illi facessere cœperunt statim ac tam bene sibi invicem respondere vident, et idem ferme petrae genus, coronas, seu parerga propemodum eadem, litteras eadem mensura, verbaque in variis uniformiter exarata, ut ab eodem marmorario videri possint; eamdem denique ubique fere incorruptionem atque elegantiam, qua renident canidi isti lapides usquequaque (161). Quare, si qua illi ex ea re suspicio fuit, ac de tam pulcris ve-

(u) Nimis liberaliter hic *Massejo* concessisse videtur *Cognolatus*, ut nihil facienda sit auctoritas utriusque hujus lapidis, in quo *sodaliciaria* et *sodaliciarius* legitur, quasi vero istud a Latina lingua adjectivum repudiandum esset omnino; nam utrumque lapidem in suam *Collect. Inscr. Lat.* n. 4644. et 4794. super recepit Jo. Casp. Orellius, cum ipse viderit a Petr. Laur. Del-Signore in *Marmi Riccardiani* p. 268-280. satis superque utrumque lapidem a censura Massejana vindicatum fuisse.

(151) *Artis Crit. Lap. lib. III. cap. III. col. 216.*

(152) Vid. *Malvasiam Marmora Felsinea* etc. Bononiæ 1690. 4. (153) Pag. DCXLII. n. 8. (154) *Malvasia*, pag. 616.

(155) Col. 217. (156) In Opere al. citato Tom. V. P. I. lib. II. c. V. pag. 54. 55.

(157) Tome V. P. I. Planche XVII. à la pag. 54. (158) In *Vulgata. Scenofactoriæ artis.* (159) In *Epist. ad Rom. Hom. II.*

(160) Cic. lib. V. ad Attic. epist. XVI. (161) Loc. cit. in *Art. Crit. Lapid. col. 216.*

tustatis exsuvii dubitavit, tabeliam hanc ita legere Massejus debuerat, non ut est apud Gruterum primo loco descripta, non ut in Bononiensi villa inscripta est; sed ut est a Pighio citata, allata vero apud Gruterum secundo loco. Utramque ejus formam nos attulimus; dedimus illam utroque modo: tam varie a Pighio citata est, ut certe ab ea, quæ prope Bononiam nunc legitur, descripta minime videatur. Sed jam tabellam hanc totam, quo cumque demum legatur modo, Massejus damnat. Quare nec *tabernaculariis*, neque *tabernaculariis*, quos ego malo, ullus per Massejum in Latina civitate locus. Fabretto irascitur quodammodo Massejus, quod hanc inter ceteras e Grulero inscriptionem protulerit, ut probaret servilia capita dominorum sepulcris aliquando illata (162). Hanc ego causam minime attingo, quam jandudum viri antiquitatum peritissimi ex Fabretti sententia judicarunt (163): ipse demum Massejus, quod jam diximus, comprobavit. Lapidem ipsum defendo. *Idne sibi persuaderi* (inquit Massejus) (164) *vir doctus* (Fabretus) *potuit, antiquum titulum fuisse, cuius sententia nulla?* . . . *Quod si etiam verba coalescerent, qui fieri poterat, ut monumentum libertorum et servorum Cæsareæ domus externo item collegio pateret?* Mihi vero ejus tituli verba ita videntur explicanda: *Ex domo Cæsarum Libertorum Et Servorum Quod Est Collegii Tabernaculariorum*, b. e. ex numero liberorum ac servorum Cæsareæ domus, ii, qui sunt ex collegio *tabernaculariorum*, qui spectant ad illud collegium, qui collegium illud constituant: quæ quidem explicatio et Latinæ consuetudini, et veterum lapidum stilo optime nobis videtur convenire. Non unus aut alter ex libertis ac servis fuit in Cæsarea domo faber a tabernaculis; plures certe huic muneri atque artificio addictos fuisse omuino dicendum est: ii corpus, collegium quoddam, ex eorum quæ in Urbe fuisse diximus similitudine, constituebant. Servus aliquis a leetica, quoniam plures erant, qui hoc servitii genus præstabant, dicebatur ex corpore leeticulariorum, quorum decurio legitur apud Gruterum pag. DC. n. 4. Pulecherimæ antiquitatis lapis apud eundem Gruterum (165): **D**IS · M | TI · CLAVDIO | AVG · LIB | TIGRANO | EX · CORPORE | LECTICARIORVM | CAESARIS | VIXIT · ANNIS | LXXXV etc. | Cum vero lecticarii vilissimum essent hominum genus, in Cæsarea tamen domo libertos etiam a leetica fuisse ex hoc monumento intelligimus: quod tamen illi domui peculiare minime fuit: verum hoc ideo animadvertisimus, ne quis unquam miretur, ejus donus libertos fuisse etiam tabernacularorum artifices. Cum vero plures ex libertis ac servis Angustanæ domus idem munus atque artificium exercerent, unus erat qui ceteris præcesset; is dicebatur *præfector*, sive, ut alii malunt, *præpositus*: ex quo sane corporis seu privati collegii formam agnoscis. Collegia hæc in decurias dividebantur; ac *Magister in Familia* (fabrorum) *Prefectus Decuriæ* occurrit in quodam lapide Musci Kirkeriani (166). Est etiam apud Suetonium in Domit. cap. XVII. *Decurio cubiculariorum*; sed ecce tibi aliam ex Grutero tabulam (167): **D** · M | TI · CL | THALLVS | PRAEPOSITVS · VELARIORVM | DOMVS · AVGUSTANAE (168) etc. | Cubiculariorum etiam collegium videtur fuisse in domo Cæsarea. Apud Gruterum enim titulum legimus (169): **D** . | ZMARAGDI I L . DOMITIA · POLLIN | CVBICVLAR | EX · COLLEG | CVRANTE · NICOSTRATO | AMICO | B & M | . Sed rem hanc turbat Index Gruterianus, qui ad vocem *Cubicular.* ex colleg. Fabrettum citat pag. 484. in Columna Trajana; addam ego antiquas ejusdem Fabretti inscriptiones pag. 440., ex quibus locis intelligimus, collegium Concordiæ, cui servilis turba Augustanæ donus adscripta erat, in eo lapide, quem modo descriptius, posse significari. *Collegium Quod Est In Domu Ser- giae Paulinae* legitur in Museo Veronensi pag. CCLVI. 4. Verum hoc præternitto; ad Massejum redeo; cujus mihi suspicione omnes evelendæ sunt. Illud igitur *Tabernaculariorum* collegium eorum erat solummodo, qui in domo Cæsarum fabri erant a tabernaculis: non ergo monumentum *Externo Collegio* patebat; neque tam multi in illud inferebantur, ut non jam *parva tabella*, sed *magnus lapis*, quod Massejus ait, ejus titulum præ se ferre debuerit. Alia est inscriptio apud Gruterum (170), quæ ad nostram hanc proximè accedit: *Ex Domo Cæsarum Et Liviæ Libertorum Et Servorum*; sed ne hæc quidem Massejo placet. Ego id primum animadverto, ex ipsa linearum positione atque figura suspicionem facile oriri posse, verba quædam in hoc lapide desiderari. Vacua linearum spatia nullis quidem apud Gruterum punctis notantur; lineæ tamen ita exhibentur, ut certe in integro lapide, quamvis parva tabella fuerit et oblonga, minime esse debuerunt. Ecce illas, uti sunt apud Gruterum; nam Fabrettus (171), qui lapidem certe non vidit, sed ex codem Grutero descriptis, eas quidem retinuit, sed ex arbitrario melius concinnavit. **EX · DOMO | CAESARVM ET | LIVIAE | LIBERTORVM ET SERVORVM |** Ceteris deinceps respondet quæ Massejus objecit, quæ sunt utrique harum inscriptionum communia. *Quænam*, inquit (172), *hæc obscura et detruncata funerarii tituli formula?* . . . . *Dis Manibus non prælaudatis, nec ullo nomine, quo sententia constet, et verba regantur, proposito?* Ego Deos Manes, ac solemnies notas, quibus illi significabantur, in sepulcrorum titulis neque vidi, neque legi aliquando; idque etiam testari poterit quicunque veterum monumenta sive inquirit, sive tractat. Ludet operam quisquis exemplis uti voluerit (173). Neque vero præponi quidpiam duobus hisec titulis necesse erat quo sententia constaret, ac verba regerentur: cum enim tituli eo modo inseribuntur, duo illa verba *Locus Monumenti*, seu *Locus Sepulturæ, Monimentum, Memoriæ, Bonæ memoriæ*, adesse semper intelligimus. Inscriptionem hanc dedit etiam Gorius. attulit, probavit, explicavit, integrum existimavit Morellus de Stilo Lat. *Inscript.* pag. 425. Ita denique Massejus: *Servos ex domo audieimus, non ita libertos ex domo: formula, qua servis et libertis monumentum parabatur, hæc est: Libertorum Et Familiæ, domini et pa-*

(162) Vid. Fabretti *Inscriptiones*, pag. 42. n. 231. (163) Vid. Montfauconium T. V. P. I. Antiq. explan. et schem. illustratæ, pag. 53.

(164) Artis Crit. Lapid. col. 217. (165) Pag. DXCIX. n. 11. (166) Apud Murator. pag. CMXXXVI. n. 9.

(167) Pag. DXCIX. n. 7. (168) Varior. Lectiones vide in notis apud eundem Gruterum.

(169) Pag. DLXXVI. n. 5. Variorum Corrigenda et Animadvertenda. quæ collegit Edaardus Holthenus pag. CCCXL Part. II. Tom. II. ejusdem Gruteri *Iudicetur ead. Inscript.* quæ sic mutata aut decurtata apud Picr. Valer. in notis ad Virg. *Eneid.* lib. VII. pag. 137. **DIS · MANIBVS · OSSVIS · ZMARAGDI.** (170) Pag. CMXXXIV. n. 12. (171) Pag. 42. n. 232. (172) Col. 217. 218.

(173) *Forse alcune iscrizioni, che pur cominciano dal nome del de/unto in genitivo, ne sono senza, perchè quando furono ricopiate, la cornice, ove quelle sigle (D. M) erano incise, trovavasi rotta e mancante.* P. Zaccaria, Instituzione Antiquario-lapidaria. pag. 249.

tronii nomine statim adjecto. Ego hæc contra: Qui libertos ex domo numquam audivit, audiat primum ex hisce, de quibus agimus, inscriptis titulis; nihil enim audit, quod Latinæ aures fastidiant. Illud etiam rei insolentiam minuet, quod liberti servi adjungantur, qui certe ex domo dici solent. Libertis quidem ac servis ita monumentum inscriebatur, *Libertorum et Familiae* (174); at rata verba solemnisque formulæ in omni ferme in monumentorum genere varicatem aliquam exceptionenique habuerunt; ac si lapidem proferre licet, qui ad sepulcrales minime spectat, ipsos tum libertos, tum servos communis familiae nomine comprehensos intelligamus. Dedit illum ex Donio Muratorius (175). A OSTIENSIS | ASCLEPIADES | AEDITVS CAPI- TOLI | SIGNVM MARTIS | CORPORI FAMILIAE | PVBLICE LIBERTORVM | ET SERVORVM | D D | Quicumque in veteris eruditio[n]is linguarumque studio versamur, non id semper aut emendandum aut rejiciendum esse credimus, quod in aliquo monu[m]ento, sive scriptoris loco occurrit, et insolens est. Quantas id clades ederet! Diligentius illud animadvertisimus, nova extundimus, multa illustramus; seponimus illud aliquando, lueem ac testes expectamus. Tam rara est, inquit Cl. Muratorius (176), apud Latinos prærogativa Sacerdotum Coronatorum, ut hoc unum exemplum hactenus emersemus; lapidis scilicet, quem illi integrum emendatumque misit Vir Cl. Apostolus Zeno; quem postea dedit etiam Massejus in Musco Veronensi pag. CCXLVIII. Eadem tamen vox est etiam in Hispellate marniore (177), quod sane legitimum est; at cum illud protulisset Fabretius (178), miratus fortasse vocis insolentiam, viliatumque nomen suspicatus, pro Coronato posuit Correctori. Attamen certum certissimumque deinceps futurum est, inquit rursus Muratorius (179), in Hispellate marmore, quod sine dubitatione legitimum est, scriptum fuisse Coronatus; uti præter exemplum accuratissimi Abbatis Ferdinandi Passerini Hispellatis ad me missum, mouit me Cl. Vir Hyacinthus Vinciulus, qui inscriptionem hanc ex autographo describendam, me rogante, curavit. Itaque Coronatus, tum Daciae, ut supra vidimus (180), tum hic Tusciae et Umbriæ, nihil aliud mihi creditur fuisse, nisi Stephanophorus Græcorum, in eorum monumentis saepe recurrrens. Non ii vulgares sacerdotes, neque in uno templo conclusa eorum auctoritas, sed per universam provinciam extendebatur. Non in sacrificiis tantum sacrisque cibis coronam deserebant (quod cuncti, aut plerique sacerdotes facere consueverunt), sed etiam extra tempora, et in reliquis publicis actibus. Eorum quoque, ut opinor, fuit, soleminibus provinciæ ludis præses. Eorumdem ludorum mentionem habes in hac ipsa inscriptione. Hæc itaque attulimus, non ideo tantum, ut ejus veluti criticæ legis, quam antea proposuimus, exemplum esset, verum ut idem animadverteamus, quod de Sacerdotibus Coronatis Massejus dixit (181), et ex Massejo in hoc ipso Lexico FORCELLINUS (182); intelligi scilicet sacerdotes quosdam sacerorum privatorum, quibus nos esset coronatos incedere; Græci dictos στεφανηθόρους. Ego Muratorii explicationem poliorem habeo, neque Coronatos privatorum sacerorum sacerdotes fuisse umquam existimaverim: qui enim coronati ubique incedebant, ac totius provinciæ, uti vidimus, sacerdotes dicebantur, ii privata tantummodo saera facere et curare minime debuerunt. Sed in Musco Veronensi, ea lapidis verba, *Ter coronatus Daciae* explicuit Massejus, *hoc est, præcipuo sacerdotio ter in Dacia functus* (x). Non hæc sane iis respondent, quæ in Epistola ad Cardinalem de Polignac (183) Parisiensem anaglypticam tabulam illustrans ex Dionysio Italica-nasseo docuerat, quæque nos antea exposimus. In aliam ergo opinionem postea venit, ac Muratorio accessit. Rem tandem rursus turbavit Musei Veronensis pag. CCCXXI.; camdem enim Parisiensem tabulam exhibens, coronas communia sacerdotum insignia visus est existimare: *Tres, inquit, togatos vides coronam sacerdotalem gestantes; Deorum enim ministri et sacerdotes coronantur, inquit Tertullianus, De Cor. Milit. c. 40.* Nimis multa jani diximus, neque ea sane omnia, ut unicæ tabernacularius consulremus. Tabernacularius id ipsum fortasse est quod Tabernacularius; quemadmodum servus a cubiculo Cubicularius absolute dicebatur, apud Donium vero Class. VII. n. 449. legitur per syncopen in quodam lapide Cubicularius; et Vascularius apud Reinesium et Grulerum, Vascularius est apud Muralorium pag. DCCCXIV. Numquam tamen ea vox illum significat, qui tabernas consicit; explicationem ipsi dedimus. Neque id probo, quod a Carolo Du Fresne dictum est (184), tabernacularios eos fuisse qui tabernacula curabant in castris: *Gall. fourriers*. Exemplum attulit ex Epist. XIV. Petri Blesensis; scripsit ille saeculo a Christo nato undecimo. Curritur ad meretrices et tabernacularios curiales, ut inquiratur ab eis, quo princeps prefecturus sit. Ego eos ipsos intelligi puto, qui principi tabernacula consiciebant, et exibabant, sive in castris, sive in labore, sive in agro, sive alio demum quocumque in loco; neque eos esse existimo, quos Galli dicunt *fourriers*, sed quos ego Italice, si liceret, libenter dicere *padiglionieri*.

XX. Licit iam e sepulcris, in quibus hæc tenus conmorati sumus, efferre pedem, ac lueem aspicere. Quin immo, cum corum quæ in hoc opere FORCELLINUS præstilit, multa a nobis sermonis huius initio dicta sint, cetera vero sit ipse dicturus in suo, licet etiam præfandi sine aliquando facere. Itunc igitur operi in huc prodeunt felicia omnia tanta nunc voluntate precamur, quanto olim studio ejus auctorem coluimus, quanta ille benevolentia nos ipsos est prosecutus. Eos omnes appello, in quibus est Latinarum litterarum amor, qui Romanæ linguae et eloquentiae ingenium intelligent, qui ejus difficultates legendendo scribendoque experti sunt, qui non modo optimorum temporum, sed mediae quoque et infimæ Latinitatis auctores tractant: nemio certe Lexici hujus volumina tamquam frigida adjumenta contemnunt, nemo sibi alignando saltem consulenda esse non existinabit. Ita enim sumus omnes, ajusat olim Muretus (185), etiam qui paullo melius Latine loqui putamur, quam

(174) Vid. Fabretum p. 42. 43. (175) Pag. CLXXVII. n. 7. (176) In Novo Thes. Veterum Inscript. pag. CLV. n. 2.

(177) Apud eundem Muratorium pag. eadem n. 3. (178) Pag. 105. n. 250. (179) In nota ad hoc marmor, pag. cit. CLV. n. 3.

(180) In Lepide, de quo diximus, quemque Muratorio misit Apostolus Zeno. (181) *Osservazioni Letterarie* Tom. I. Artic. IX. pag. 233.

(182) In V. CORONATUS. (x) Immo potius in tribus Dacis præcipuo sacerdotio functus. V. DACIA in ONOM.

(183) Citato Artic. *Osservazioni Letterarie*. (184) In Gloss. Mediae et Infimæ Latinitatis. V. TABERNACULARII.

(185) Lib. II. Epist. XXXVI.

vulgus solet. Dum confidimus, nos jam eam facultatem consecutos, ut vel aliud agentes emendate loquuntur, multa inepta, et ne in pueris quidem ferenda, effundimus. Isti præcipue delicati, qui omnia sibi præter Ciceronem putere ajunt; qui, si sine Nizolio possint unam aut alteram epistolam scribere, germanos se esse Cicerones putant; qui Senecam contemnunt, Plinium irrident, Tacitum damnant, ad inferiorum vero temporum scriptores etiam naucent; qui me aut mirantur, aut miserantur, aut irrident, quod ex Apulejo ipso aut Sidonio quædam petenda esse dicam ad usum Latini sermonis: illi igitur ipsi sæpe ita et loquuntur, et scribunt, ut non eos modo, quos ipsi tantopere abjiciunt, quos præ se contemnunt, sed eorum pistores ac coquos multo Latinus locutos fuisse constet. Quandoquidem vero nullum opus est, cui melius beneficio temporis consuli ab hominibus non possit, et hæc ipsa verborum cura numquam fortasse ita erit consummata, ut nihil sit reliquum: ideo nos, de hoc Lexico in posterum etiam cogitantes, ea seponemus, quibus aut ipsum ditescere, aut ejus pars aliqua emendari possit; neque eorum, ad quos volumina ista pervenient, monitiones effugientur, modo ne sapientia careant atque benevolentia. Atque hanc quidem ab honestis viris facile nobis pollicemur, minimeque ab iis fuisse præsilitam, qui leve aliquid, neque ad Latina perlinens, in veteri Calepini Lexico notarunt, jure conquerimur: nisi forte liberaliter nobiscum egisse sibi videntur, cum opus illud octies tantum ad bæc usque tempora nobis editum, tricies vulgatum fuisse crediderunt. Æquiores illi nobiscum erunt, dum ea ipsa quæ tam severe sunt in veteri Lexico avimadversa, expulsa modo et emendata a FORCELLINO intelligent; nos vero nemini umquam molesti erimus, quod Lucani versum, qui est libro tertio Pharsaliae (v. 190), in quintum transtulerit. Si quis vero Latinæ linguæ salutem nostris hisce temporibus animo volvens, opus hoc, quod nuuc ratione et consilio vulgamus, serius quam oporteat, in lucem prodire existimaverit, hujus ego vobis tantum profecto tribuam, quantum illis tribuendum est, qui ea tantummodo Latina studia attigerunt, quæ prima illa puerili institutione continentur. Eos porro ex nostris Italics qui vernacula linguam unice amant et colunt, Latinam vero in hoc solo natam, et commune olim nationum vineulum, nostrorum hominum ingenii excitatam postea et excultam, vel intermittendam vel ablegandam esse putant, eos, inquam, adiungo, ne ita popularis sermonis amore ac studio detineri velint, ut eum negligant, sine quo Italica lingua retineri, augeri, ornari, restituи numquam potuissent. Iis tandem, qui fasces jamdiu Transalpinis hominibus submittendos esse ajunt, et quemdam ex eorum linguis eruditionis universæ campum aperire existimant, inulta quidem responderem, si, quam facile error ipse ostendi posset, possent etiam judicia hominum ad nova sæculi exempla in omnibus viventium Latinis verbis emendari. Verum, uon præfabor rursus; præfandi potius, ut antea ajebam, finem faciam, auctoremque hujus operis prædire sinam. Ipsam igitur optimi senis modesliæ plenissimam vocem excipite.

III.

CLERICIS

SEMINARI PATAVINI

LATINÆ CONSUETUDINIS ADSEQUENDÆ CUPIDIS

ÆGIDIUS FORCELLINUS

I. Jacobus Facciolatus magister meus, in litteraria republica illustre nomen, cum studiis vestris in hoc Seminario præcesset, et, ut quam rectissime procederent, sedula cogitatione atque ope niteretur, inter alia, quæ utiliter suscepit, Latinum et Græcum ΑΞΙΩΝ in manus sumpsit, et de utroque purgando et amplificando deliberavit. Et Græcum quidem, aliqua mea opera usus, plurima vero aliorum, quos longe major doctrina commendabat, ita auxit et adornavit, ut quanto vobis adjuvamento sit, qui in ejus linguæ studio versamini, testes locupletissimi esse possitis. Latinum vero, quod maiore cura indigere videbatur, uni mili resciendum imposuit, non quidem id seculus, quod satis in me ingenii esse putaret (novit enim ipse, et ego plane sentio, esse perexiguum), sed quod videret satis firmam meam valetudinem, et longissimi laboris patientem arbitraretur. Itaque me præbente manum, illo consilium atque opem, tandem post annos prope quadraginta, finis operi pâne immenso impositus est. Nunc restat, ut doceamini, quid illo duce et auctore præstiterim, et quam rationem novi Latini Dictionarii consciendi, post tot bujusmodi syntagma toties edita, secutus sim.

II. Prima cura fuit omnes Latinas voces diligenter describere, et exacte disponere per usitatam litterarum seriem, ut quærentibus facile occurrerent. Nec satis habui descriptas ab aliis sumere, quin auctores Latinos non paucos, qui indicibus verborum carebant, attente percurri, et præterea veteres grammaticos, et sex aut septem inscriptorum lapidum collectiones, et numisnata vetera, ex quibus plura decerpsi vocabula, quæ in aliis ΑΞΙΩΝ non habentur. Orthographiæ accuratam rationem babui, seculus auctores probatissimos, qui de ea professi scripserunt, et probæ notæ lapides, et numismata: et quotiescumque ea duplex esset, priore loco proposita est, quæ probatior videbatur: et eausas, cur ita videretur, in fine cuiusque vocis semper adjunxi. Subjeci fere omnibus tum Græcam, tum Italicam interpretationem: alias enim linguas, quæ bucusque addi consueverunt, ut speciosus titulus *Septem linguarum* inscriberetur, omniu[m] neglexi. Notationem vocis, seu clymologiam non omisi, modo esset probabilis, et nimis longe pœlita non videretur: qua in re sæpe Varronem ipsum peccasse, iampridem eruditæ animadverterunt. Quod ad Italicas voces attinet, nulla mili religio fuit iis etiani uti, quæ ab Etruscis non præbantur, et unice spectans, ut Latinam sententiæ nostris luculenter exprimerent.

PRIORUM EDITIONUM

III. Sequebatur potissima cura et maxime necessarius labor illa duo persequendi, quorum causa bujus generis libri sumuntur in manus, Latinarum vocum vim, et usum. Cum enim duo sint studiosorum genera, qui hoc opere indigent, et qui Latina intelligere, et qui Latine scribere volunt; illos satisfit, cum apte et plane sensus verbi expōnitur tum proprius, et, ut ita dicam, nativus, tum figuratus, qui ab illo descendit. Ego id fere semper servavi, ut primo loco indicarem, quae sententia cuique vocabulo proprio accepto subbesset: cui rei maxime servit notatio, cum aperta et conveniens est: deinde figuratas significaciones subjici tum solutæ, tum ligatae orationis, quod sufficere existimavi intelligere cupientibus: neque tamen omisi singularia multa edisserere, quae peculiare animadversionem requirere visa sunt. Habenda fuit cliam ratio quantitatis syllabarum, quam prosodiam dicitis; ne qui legunt, aut recitant, voces perperam enuntient, et dum in eo peccant, ne intelligere quidem videantur. Hac de causa, ubicumque tunc, et opus fuit, versum aliquem Latini Poetæ inserere optimum duxi, et initio vocum accentus notam appingere. Multo plura postulant ii, qui scribendo verba componere et sensa sua Latine explicare aggrediuntur. Docendi sunt enim, cuique voci quis sit locus in prorsa aut versa oratione, ut Apuleji verbis utar; qua ratione unumquodque verbum aut nomen inflectatur; quae antiqua vel obsoleta sint, quae usitata; quae nomina aut verba plena sint, quae deficiente; qui casus verbis tribuendi sint, quae nominibus genera. Ut præsea ab usitatis discernere per se quivis vestrum possit, consulat seriem scriptorum, quam a magistro meo mox dabo (a).

IV. Confirmanda erant hæc omnia afferendis scriptorum locis, quae exemplo et auctorati essent luebrantibus: qua in re præstanta nimius fortasse alicui videbor, et multa in eamdem sententiam congesta omittere potuisse. Sed non una me ratio movit, ut copiam affectarem. Quidam enim dicendi modi rariores non unius auctoritate contenti sunt, ut libere adhibeantur: quædam obscura, pluribus firmata exemplis planiora sunt: quædam vulgo male accepta, pluribus indigent, ut de vera ipsorum sententia, qui præce acceperant, persuadeantur. Illud vero me maxime impulit, ut copiosus essem, quod vobis adolescentibus laborabam, qui eum in scribendo sæpe inopiam queramini, nihil impensis queritis, quam abundantiam. Itaque in animo habui tale vobis opus confidere, quo in uno haberetis quae in Catepino, Doleto, Nizolio, Scoto, Manutio, aliisque multis phrasium atque elegantiarum collectoribus continentur. Ulinam vero faxit Deus, ut, si in hac re peccavi, nihil aliud præterea mihi objicere possint docti homines: unum hoc libenter agnovero, si in aliis longe gravioribus mihi parsum iri considam.

V. In taudandis designandisque auctorum locis banc legem mihi imposui, ut nullum admodum afferrem testimonium, quod non prius ipse meis oculis in ipso auctore vidisse: ac si fragmenta veterum afferenda essent, quorum libri perierunt, indicareni sollicite, unde haussem; appellareneque fideliter veteres grammaticos, qui ea nobis servata tradiderunt. Eaque lege adco me obstrinxisse profiteor, ut maluerim omittere exemplum aliquod, etsi maxime ad rem faceret, quam incerta pro certis venditare. Indicavi autem per libros, capita, sectiones, et in poetis per poematum et versuum numerum; in quibusdam etiam per paginas, ut in Arnobio, Apulejo, Grammaticis Eliæ Putschii, Capella, et Inscriptionum collectoribus. Sed quia non omnes editiones iisdem divisionibus scriptorum opera secuerunt, post seriem scriptorum, de qua supra dixi, babebitis catalogum editionum, quibus usus sun (b): ut non statim mihi culpæ vertatis, si quis locus in libro dissimili, quem vos versatis, indicationi mære non responderit. Non idecirco tamen in designando non erravi, cum longa experientia didicerim, sæpe in opere longo menti somnum obrepere, et manu aliud scribere, aliud in cogitatione fuisse.

VI. Id etiam fere semper custodivi, ut primo loco auctores afferrent aureæ, aut argenteæ ætatis: antiquiores quoque adderem, qui ostenderent, vocem illam de qua agitur, jamdiu esse in possessione civitatis Romanæ: post hos ad ferreos descendedem, quando metiores non occurribant. Falcor quidem quosdam etiæ, qui ad tutam ætatem pertinent et cadente Latinitate vixerunt: sed hoc ideo feci, quod factitatum videram a doctissimis illis viris, qui in Germania in Thesauro Basilii Fabri summa cum laude laborarunt. Movit me horum auctoritas: movit etiam illa ratio, ne in meo opere decesset aliquid, quod in editis aliorum hoc genus operibus legeretur. Neque tamen hoc vobis, puram atque emendatam orationem sectantibus, officere quidquam poterit, qui et auctoris ætatem ac stilum indidem (hoc est ex hoc ipso opere) cognoscere potestis; et verbum, quod usurpare vultis, ipsum per sese prodet, qua nota sit, et sæpe etiam me monente innolescat. Hoe idem eo facilius assequemini, quo tibentius habitabit in lectione optimorum scriptorum, Cæsaris, Ciceronis, Nepotis, Livii, Virgilii, Horatii, Phædri, Ovidii, qui in scoliis nostris ponuntur: quorum nitor loquendi ac puritas aures vestras ita inibuet, ut insolens verbum et inurbanam dictionem, nullo monstrante, deprehendatis. Quæretis ex me fortasse, cur geographicæ vocabula urbium, fluminum, montium, aliorumque locorum magnam partem omiserim. Ego vero admisi ea omnia, ex quibus adjectiva formantur, ut *Tiburtinus*, *Brixianus*, *Fertinus*, *Etnicus*, *Erymanthus*, *Pactolis*, *Padanus*, et sexcenta liujusmodi, quae non intollerentur non explicatis iis vocibus, unde ducentur. Cetera si requiratis, vos remitto ad geographos, quorum res si

(a) *Forcellinus* post hanc epistolam, et sequentem ipsius adnotationem de suscepti perfectique operis sui tempore, addiderat *Indicem scriptorum Latinorum per ætates, ex commentario Jac. Facciolati de ortu, interitu et instauratione linguae Latine*, quod una cum oratione habita in Semin. Patav. pro studiorum instauratione editum Patavii fuit ann. MDCCXIII. Sed cum ille Index vix quartam scriptorum partem continebat, quorum auctoritate prius *Forcellinus*, deinceps ego usi fuerimus in Latinis vocibus confirmandis, ideo alium, illo præternisso, et pleiorum meliorique ordine digestum subjungendum putavi.

(b) Hunc catalogum ideo omisi, quia post *FORCELLINI* a Seminario Patavino discessionem, ejusdemque obitum, *Facciolatus* et *Cognolatus* plura Lexico, quod ineditum per plures annos in bibliotheca ejusdem Seminarii jacuit, addiderat scriptorum loca ex recentissimis editionibus quas *FORCELLINUS* nec viderat, nec consultaverat, qua de re V. Leon. Targæ verba in adnot. 2. pag. 80. ad Cornelii Celsi editionem Veronensem ann. MDCCCX. ab eodem curatam. Attamen præcipuam editionem, qua *FORCELLINUS*, aut ego usi sumus, post brevissimam auctoris vitam in indice auctorum corumque operum citandam curavi, ut varietatis lectionum diversæque capitum divisionis ratio lectoribus constaret.

ne operi inseruisse, crevisset profecto in duplum, et sua mole ab utendo deterruisset. Vidi ego, et quis non? Græca Aegyptia, Etrusca, Gallica, Hispanica, etc., in quibus aut prorsus nulla, aut permodica geographiæ ratio habita est. Latina sum persecutus quanta maxima diligentia potui: in hoc unum industriam, vires, tempus collocavi: adolescens manum admovi, senex, dum perficerem, factus sum, ut videtis. Utrum nihil aliud, quam ab aliis descripserim, conferendo cum aliis intelligatis. Macti igitur animis, studiosi Clerici: Romanam eloquentiam amate, quæ vobis olim sanctæ Ecclesiæ inservientibus magnopere est futura: et præter assiduani curam, qua bene merentur de studiis vestris magistri seduli, hæc etiam a me subsidia habete.

IV.

EPISTOLA EDITA

VENETIIS ANNO MDCCCLVI.

INTER MENSTRUAS HISTORIÆ LITTERARIE MEMORIAS

APUD PETRUM VALVASENSEM T. VII. P. II. ARTIC. X.

JACOBUS FACCIOLOMATUS

JOSEPHO LASTÆ

VENETE PISANORVM BIBLIOTHECA PRÆFECTO

S. D.

Quid ais, o bone? Me ne Calepini Lexicum fecisse? Ego vero nec feci, nec fecisse velim. Hujus libri auctor Fr. Ambrosius est, patria Calepinus, instituto cœnobita Eremitanus; qui tantum operæ in eum contulit, quantum industrii cœnobitæ vires et tempora patiebantur. Laudandus hominis conatus, qui omnium ante se famam obscuravit, solusque grammaticas scholas diutissime tenuit. Auctus subinde a multis est, iterumque ac sæpius editus; jamque ita creverat, præsertim Passerattii sive opera, sive nomine, ut vix quippiam ad hoc studii genus addi posse videretur. Itaque cum ego Patavini Seminarii scholis præfector exutere illum cœpi, et palam prositeri, velle me multa expellere, quæ barbara essent, atque alia sufficere, crabrones excitavi, a quorum aculeis vix me servavit Apollo: Georgium dico Card. Cornelium, Episcopum Patavini, qui mihi uni credere maluit, totiusque rei arbitrium concessit. Illud quoque permisit, ut unum aliquem ex meis discipulis (nam eodem tempore Academiæ scholam regebam) deligerem ingenio moribusque spectatum, isque Ægidius FORCELLUS fuit, qui zothecula mea inclusus mihi uni auscultaret, operamque fideliter præberet. Sed cui hæc? Tu ipse circa tempora illa alumnus Seminarii eras, et omnia recte nosti. Quatuor admodum annis expurgatus, auctus et perpolitus liber est. non quidem ut debuit, sed ut potuit, urgente quotidie typographo. Placuit Latinitatis studiosis, et invidiam extinxit. Hinc crevit audacia, et majus aliquid cogitare cœpi. Scilicet ne ipse quidem mihi Caroli Stephani Thesaurus probabatur. Quid quæris? Novum concedere Latinæ linguae Lexicum aggressus sum, quod voces omnes, variosque earum usus complecteretur. ejusdem adhibita Forcellini opera, huic studiorum generi jam assueti planeque dicati. Vix se volumina apud me scripserat, euni Card. Cornelius sato cessit, percussoque pastore dispersæ sunt oves usque ad annum sæculi tricesimum. Tunc ego Seminarii curam denuo suscipere jussus, quantum publicæ Universitatis ratio pateretur, pristini operis cogitationem revocavi. eundemque adjutorem accivi, qui jam satis superque instructus, ipse per se, acceptis praesidiis, lucubraret. Tandem per varios casus, quos nihil attinet commemorare, ad calcem ventum est, vixque ego in plerasque litteras quippiam contuli præter consilium. Princeps hujus operis conditor atque adeo unus, Forcellinus est (1).

Jam habes de toto Calepini negotio, quo pertinet pars litterarum tuarum prima, etc.

Patavio Idib. Januar. ann. MDCCCLVI.

(1) Edidit iterum hanc epistolam Facciolatus an. MDCCCLIX. in calce libri, cui titulus: *Animadversiones Criticas in magnum Petri Dannerii Dictionarium*. Locum hunc ita mutavit: *Tandem per varios casus, quos nihil attinet commemorare, ad calcem ventum est; vixque ego in epistolam tertio edidit, anno scilicet MDCCCLXV., et est CLXX. inter ejus Epistolas Latinas (pag. 296)*. Locum hunc ita mutavit: *Tandem per toto Calepini negotio etc. Erat ille adhuc in vivis, cum typographus in hoc opere laborare jam cœperat. Hæc itaque in scriptis reliquit, quæ huic et litterarum amore diutius ferre non potuit scholarum Latinarum voces jure querentium deesse sibi adhuc satis copiosum Latinitatis Lexicum. Superi faciant, ut omnia illi bene vertant, quæ ad typographia hujus totiusque Seminarii felicitatem summo consilio et providentia jam instituit.*

PRIORUM EDITIONUM

V.

IX. CAL. MART. ANN. MDCCCLIII.

ÆGIDIUS FORCELLINUS

BERNARDINI FILIUS

SEMINARII ALUMNUS ET SACERDOS

ANNOS NATUS LXIV. M. V. D. XXVI.

Phœbus utrumque potum decies quater axe revisit,
Hoc nostra immensum dum manus urget opus.

Victori Calepino interpolando manus admovi ann. MDCCXV. prid. Id. April. Quæ interpolatio et quatuor fere annos absumpsis; et illud simul docuit, tot ac tanta esse in toto illo opere corrigenda, mutanda et addenda, ut nihil probabile emitti posset, nisi de integro recuderetur. Itaque sub finem ann. MDCCXVIII. jussu Card. Cornelli Episc. Pat., et ductu Jacobi Fa-cioliati Studiorum Praefecti animose aggressus tam vastum opus, tres annos cum dimidio in prima A littera insumpsi. Dunque pergerem alacriter, accidit ut a. MDCCXXIV. Seminarium relinquere cogerer, et opus omnino interniitare. Sed revocatus post annos fere seolem illud resumpsi Idib. April. ann. MDCCXXXI. strenue progrediens usque ad anu. MDCCXLII. Quo anno cum esset novum inibi onus impositum Confessarii Clericorum, lente admodum necesse fuit progredi, cum fere quotidie ab opere ad alia agenda avocarer. Novem fernie annos, quasi claudus, et subinde insistens, processi: tandemque ann. MDCCL. gravissimo illo munere liberatus, jubente Card. Rezzonico Episc. Pat., ad qualemcumque finem, Deo favente, perveni IX. Cal. Mart. ann. MDCCCLIII. Reliquum est, ut relegam, si vita suppetet, et alia manu describendum tradam.

Relegere incœpi prid. Non. Junii ann. MDCCLIII.: finem imposui V. Id. April. Ann. MDCCCLV.

Descriptio inchoata est III. Non. Decembr. ejusdem anni MDCCCLIII. a Ludovico Violato: confecta Idib. Novembr. ann. MDCCCLXI.

Hæc ex autographo ipsius Forcellini; qui tandem obiit Prid. Non. April. ann. MDCCCLXVIII. Eritque bonis doctisque viris illustre nomen.

*Eidem autographo hæc manu propria ipse Forcellinus præmiserat, quæ nunc primum adduntur:
Hæc collegi quomodo scivi, quomodo potui. Nemo enim omnia potest scire, inquit Varr. lib. 2. R. R. cap. 4.*

Id viro bono salis est, docuisse quod scierit. Quintil. lib. 12. c. ult.

Non solum scientibus ista, sed etiam dissentibus tradimus: ideoque paullo pluribus verbis debet haberi venia. Idem lib. 14. cap. 4.

Nemini umquam contigit non errare: et majus est quam ut convenire in humanam infirmitatem possit. Dacer. in prie-fat. Festi.

Omnium habere memoriam et penitus in nullo peccare, divinitatis magis, quam mortalitatis est. Imp. Justinian. ad senat. et omn. populos initio Digestor.

Χαλεπὸν γὰρ ἀνθρώπον ὄντα μὴ διαμαρτάνειν ἐν πόλλοις, τὰ μὲν δλως σύνοψαντα, τὰ δὲ χαχῶς χρίναντα, τὰ δὲ αμελέστερον γράψαντα.—Γα-λην. περὶ συνδέσεως φραγμάκων τῶν κατὰ τόπους, βιβλ. β. χεφ. α. περὶ τῶν ὑπ' Ἀρχιγένους γεγραμμένων.

Jos. Scaliger.

Si quem dura manet sententia judicis olim,
Damnatum ærumnis suppliciumque caput;
Hunc neque fabrili lassent ergastula massa,
Nec rigidas vexent fossa metalla manus.
Lexica contextat: nam cetera quid moror? omnes
Pœnaruin facies hic labor unus habet.

Quiunes ego, qui magnum aliiquid memorandumque fecerunt, non modo venia, verum etiam laude dignissimos judico, si immortalitatem, quam meruere, sectantur, victurique nominis famam supremis etiam titulis prorogare nituntur. Plin. lib. 9. epist. 19.

Quatenus nobis denegatur diu vivere, relinquamus aliiquid, quo nos vixisse testemur. Idem lib. 3. epist. 7.

Nihil turpius est, quam grandis natu senex, qui nullum aliud habet argumentum quo se probet diu vixisse, præter æ-tatem. Seneca de Tranquill. cap. 9.

PRÆFATIONES

VI.

LECTORI BENIGNO

JOSEPHUS FURLANETTUS

S. (1)

Alius alio plura invenire potest, nemo omnia.

Ausonius.

1. Cum Appendicem ad hoc Lexicon, typis hujus Seminarii ann. MDCCCXVI. evulgarem, in sine ejusdem præfationis pollicitus sum, si liberum mihi fuisset et vacuum tempus, multa alia me impostorum adjecturum fore novæ hujus Lexici editioni, quæ quidem præstare me posse sperabam et citius et cumulatius, quam modo concessuro tandem mihi est. Sed tunc gravissima onera mihi imposita, tum minime quæsiti honores attributi, tum frequentes invaletudines in causa fuerunt, cur vel invitus ab hujusmodi studiis avocarer. Unusquisque porro per se videt, tantum laboris exantlandum illi esse, qui totius Latinæ linguae Lexici corrigendi augendique curam suscepit, ut, nisi is pluribus auxiliis fatus, virorum principumhortamentis incitatus, et spe præmiorum illeclus fuerit, nihil, aut parum admodum in re tam ardua sibi proficiendum esse sperret. Hæc cum mihi defuerint, iis, quæ unius ingenii mei, quod quam debile et infirmum sit optime sentio, vires suppeditarunt, contentus ut sis, benigne Lector, oro obtestorque. Quare illud nunc tantummodo manifestandum tibi censeo, quid præstitum a me fuerit in hac tertia Lexici editione, ut eadem, licet adhuc imperfecta, saltem duabus prioribus aliquantis per emendatior et locupletior prodiret.

2. Novi enimvero, quid in tanta saeculi nostri luce, tamque propagato antiquitatum Latinarum studio, tum ab Italibus, tum ab exteris eruditissimis viris barum disciplinarum cultoribus actum fuerit. Veterum nempe auctorum opera, quæ jam edita fuerant, accuratiore interpretandi ratione illustrata sunt; alia etiam corumdem scripta, quæ præcipue in palinopsestis codicibus obsita et prorsus incognita jacebant, opes artis chemicæ, et industria doctissimi eujusdam viri (2), e tenebris emerse; veneranda denique Romanæ vetustatis monumenta marmore exarata, metallisque flata vel in sculpta, quæ negligentius, quam oportebat, vulgata fuerant, iterum fideliорibus oculis subjecta sunt, quæque ex terræ visceribus recens effossa bonus eventus in diis luminis oras emiserat, doctis commentariis instructa scriptorum veterum locis explicandis mirificam lueem attulerunt. Hæc omnia, quantum homini privato, et necessariis auxiliis opibusque destituto licuit, mihi comparavi, ex iisque vel nova vocabula improbo labore excerpta, Lexico addenda, vel, quæ ab aliis fuerant jam recensita, dubiæ tamen adhuc significationis, confirmando curavi.

3. Nolim tamen, queinquam arbitrari, me ideo nimis confidenter affirmasse, ea omnia, quibus emendandum augendum Lexicon esset, mihi explorata, collecta atque in ordinem digesta suis quæque locis reposita fuisse. Quod ut omnibus magis innotescat, inquirendum mihi esse existimo, quænam Lexicographi officia sint, ut Latinæ linguae Lexicon omni ex parte perfectum, quantum quidem humana patitur conditio, exornet, cuníque orbe eruditio communiect.

4. *Primum* itaque Lexicographi officium est, omnes voces, quæ apud quoscumque scriptores, et in omnigenis monumentis, a pueritia Latinæ linguae ad ultimam ejusdem sanctitudinem, reperiuntur, colligere; *deinde* earum originem, sive etymologiam vel ab eadem lingua, vel ab aliis quibusunque derivandam ostendere; *tertio* denique earumdem notiones, non quidem per tempora, sed ex diversa significatione, quæ vel propria et primaria, vel translatæ et derivata esse solet, ita apte disponere, et idoneis auctorum locis allatis confirmare, ut uniuscujusque vocabuli quasi quædam historia legentium oculis repræsentetur. Omnes vero voces cum dico, ea etiam nomina intelligo tum propria virorum seminarumque, et geographicæ urbium, fluminum, montium hisque similia, tum ab utrisque derivata adjectiva, quæ in veterum auctorum operibus plurima quidem extant, et negotium saepè facessunt lectoribus, nisi breviter quidem, sed uno tenore explicata reperiantur in Lexico, quin iidem ad historicos vel geographicos, qui nullibi opportune eadem nomina querentibus occurront, frustra amandentur. Minus autem recte asserit *Forcellinus* in sua præfatione § IV., se ea omnia geographicæ vocabula urbium, fluminum, montium, aliorumque locorum admisisse, ex quibus adjectiva formantur, ut *Tiburtinus*, *Brixianus*, et sexcenta hujusmodi, quæ non intelligerentur non explicatis iis vocibus, unde ducuntur; experientia enim didicí, non modo pleraque ex propriis, sed etiam sexcenta ex adjectivis inde formata illum omisisse, quorum maximum numerum de industria a me adjectum fuisse. passim reperies.

5. Quæ vero tria proxime proposui, an in *Forcellini* Lexico reapse extant, querendum in præsentia nihil est. Quoad primum, tam procul a vero est, quod *Cognolatus* in sua præfatione § I. affirmat, illum « id operis, in quo Latinæ voces

(1) Hæc Præfatio pertinet ad tertiam Forcelliniani Lexici editionem a. 1827.

(2) Scilicet *A. Maii*, philologi eximii, et ad prolatandas totius antiquitatis litteras tum Graecas, tum Latinas apprime nati, cuius quidem insigni fortuna et strenue sedulitati gratuletur tota eruditiorum natio, necesse est. Tot enim ille novis operibus ex Ambrosianæ, Vaticanae, Neapolitanæ et Veronensis Canonicorum bibliothecæ coilicibus ipsius opera editis hactenus orbi litterato inclaruit, ut vix ullus ad illius gloriam cunctus accedere queat. Eius itaque mentis plurima est in novis vocabulis huic Lexico insertis, et in iudice alphabeticò scriptorum Latinorum, quem alteri a *Forcellino* per actates digesto præmisimus.

PRIORUM EDITIONUM

» omnes, ac multiplicea earum significaciones atque usus continentur, lucubrasse», ut arbitrer, perperam omnino præmissum eidem fuisse hujusmodi titulum, *Lexicon totius Latinitatis*, cum plures auctores Latini levi quadam manu fuerint hactenus expensi, quidam alii inexplorati omnino sint, nec ii tantum ex insima, sed ex aurea et argentea Latinitate; ita ut quædam vocabula ex *Plauto*, *Terentio*, *Cicerone*, *Varrone*, aliisque hujus ætatis scriptoribus a me fuerint in civitatem Romanam pri-mum recepta, nonnulla etiam supersint, quæ *Appendici* propediem evulgandæ inserenda esse profiteor. Adde, ex scriptoribus inferioris Latinitatis adeo multa præternissa esse vocabula, ut pro certo affirmare minime dubitem, si cunus omnino scriptores ab ortu Latinæ linguae ad finem saeculi octavi a Christi nativitate, quos *Forcellinus* se admisisse in suo *Indice auctorum per ætates digesto* confessus est, iterum attenteque a perito aliquo lectore perecurrantur, decem et amplius vocabulorum milia, præter nomina propria ad geographiam et historiam pertinentia, et adjectiva inde derivata, haecenus non recensita reper-tum. Quod ne jactantius æquo quibusdam dictum esse videatur, testor, decies circiter centenas novas vocees suis quasque lo-cis in meo exemplari hujusce editionis marginibus adscriptas a me jam extare, quæ ideo in Lexico omissæ sunt, quia aliis incomptæ, et mihi veterum auctorum opera pervolventi sero nimis et extra alphabeti ordinem fortuito occurserunt.

6. Quoad vero etymologiam, perfunctorie quidem *Forcellinus* illi operam suam adhibuit, et magnam vocabulorum partem hoc adminiculo destitutam reliquit, suosque lectores ad etymologos sæpenumero remisit; aut, quemadmodum *E. Kærcher* (1) affirmat: «Sic et *Forcellinus*, qui vir, Herculis instar, labore vere stupendum adiit, in eruendo singularum vocum ἔτημα præter Græcam linguam, raro quidquam curavit; nisi quod miros Varronum, Festorum et aliorum errores nobis justo sæpius obtrudit». Ego equidem cum id ipsum factitatum a nostro Lexicographo viderem, sæpe novas vel ex Latina, vel ex Græca, vel pauculas quasdam etiam ex Hebraica et Syriaca et Arabica lingua petitas iis vocibus adjeci etymologias, quæ iisdem carebant, plures adjecturus, si oh causas initio statim hujus præfationis a me expositas id mihi persicere lieuisset.

7. Quod autem ad postremam muneric partem a Lexicographo præstandam pertinet, jam vetus querela est, in Lexicis plerumque primas vocabulorum notiones minime suo loco positas fuisse, nec proprias inde derivatas significaciones, nec proxime translatas eis esse sub junctas, et scriptorum multis quidem, sed non semper necessariis aut idoneis auctoritatibus con-firmatas. Videtur enim, mathematicorum more nihil, quod præponendum fuerat, posterius adducendum, omnesque vocum notiones ita secum invicem conjungendæ, ut nihil admittant, nisi quod cerium et rationum legibus confirmatum antea fuerit. Quapropter ut quid adhuc hac super re in Lexico Latino persicendum supersit, probe noscas, benigne Lector, quid sentiat jam supra citatus auctor, ipsissimis ejus verbis hic tibi legendum propono (2).

8. Donec igitur omnia veterum Latinorum auctorum scripta iterum perfecta et excussa, atque inde reperta vocabula in ordinem digesta atque illustrata non fuerint, mancum et imperfectum sit Latinum Lexicon, necesse est: sed hoc opus, hic la-hor est, quem unus homo, licet hujusmodi studiis idonens assiduam operam dederit, persicere plene ac cumulate numquam per se poterit. Quæ cum ita sint, quæso, benigne Lector, ne mihi culpæ vertas, si plura et meliora iis, quæ tibi nunc offero, præstare minime potui. Restal igitur, ut, qua cura collegerim, et qua ratione digresserim ea, quæ huic Lexico opportuna mihi videbantur, nunc breviter tibi ob oculos ponam.

9. Cum veterum Latinorum scriptorum opera haecenus inedita, et eruditorum virorum cura publici juris facta mihi un-decumque comparavisse, ac sedulo perlegissein; aliaque etiam plurimorum auctorum scripta jam edita attentis oculis per-lustrassem, nova inde mihi inventa vocabula, quæ *Forcellini* diligentiam effugerant, suis quaque locis, hoc signo * præposito, collocavi: sæpius etiam accidit, ut novi vocabulorum significatus mihi legenti sese offerrent, quos item suis locis inseren-dos curavi, nullo tamen signo prænotato.

10. Quoniam vero exploratum inter eruditos tandem est, Italam linguam, qua modo nos utimur, derivandam maxima ex parte esse a vulgari sermone, quem olim Romani passum vulgo usurpabant, nemo eat infitias. homini Italo non modo eas Latinas voces, quæ aureæ et argenteæ dicuntur ætatis, sed ferreæ etiam atque hincæ esse plurimi habendas, ut nempe recentioris Italici idiomatic originem et vim probe noscat et calleat. Hinc nulla inibi fuit religio, ea etiam vocabula recensere, quibus labentis Latinitatis tempore auctores in scriptis suis usi sunt, præcipue cum multa eorum, quæ aut nullius aut obseu-ræ antiquitalis ab eruditis diu habita, quæque infirmæ et barbaræ ætati adscripta fuerant, diligenti inquisitione in antiquissi-morum libris semel atque iterum inventa sint.

11. Sed cum *Forcellinus* in præfatione sua § III. professus fuerit, se duobus studiosorum generibus satisfecisse, Latine scilicet et intelligere, et scribere volentibus; ego antem satisfaciendum esse ratus etiam Latinorum scripta in Italicam lin-guam vertere cupientibus, sapissime Italicam vocibus Latinis interpretationem, quoties hæc decesset, adjeci, aut, si ea mihi præsto non fuerat, saltem vernacularm nostratrum indicavi, quo facilius quispiam me doctior Italicam aliquando posset extul-dere. Cumque itidem ille, ubi sæpe vernaculari aliquam vocem recentiorum Venetorum retulisset, quos minus recte aliquod-dere. Cumque itidem ille, ubi sæpe vernaculari aliquam vocem recentiorum Venetorum retulisset, quos minus recte aliquod-dere.

(1) In opusculo cui titulus: De optima Latini Lexici conficiendi ratione disputat *E. KÆRCHER* Bædensis, Lycei Carlsruhensis profes-sor. Carolstruhæ, typis Müllerianis, MDCCCXXVI. 8.º pag. 6.

(2) In opusc. superius citato pag. 32. (not.) 44. Novissimo tempore a *Furlanetto* Lexicon *Forcellini* denuo edendum curari, comprimitus. Cui idem præserium agendum erit, non ut novam et phrasium et animadversionum vim undique congestam in istum librum inseriat, sed ut et ety-mologæ, sæpius quam par est, jacenti medeatur, et in adumbrandis singularum vocum notionibus veras vel logicas, vel omnino linguae leges reli-giosius observeat, quam *Forcellinus*, qui nonnumquam tamquam alter *Typhæus*, ingenti mole oppressus fuisse videtur.

bus Italis jure communi usurpetur, an vernacula tantummodo Venetorum esset; ipse e contrario, quoties id mihi distingendum fuerat, curavi addendum, illam quidem ab Italis, banc a nostratis vulgo adbiberi.

12. Plurima etiam 1.º auctorum testimonia perperam citata, quo reapse loco essent querenda, indicavi; 2.º Verborum participia tum activæ, tum passivæ significationis atque formæ, et gradus tum nominum, tum adverbiorum sapissime adjunxi, et in calce vocabuli, lectorum commodo consulens, iterum indicandos putavi, propterea quod experientia cognoveram, eos, qui apud nos Latine scribunt, ab iis participiis, et gradibus nominum atque adverbiorum cauto abstinere, quoruim nulla apud idoneum scriptorem ipsis suppetit auctoritas; quamvis nemo non putet, cuilibet usitato verbo sua participia, cuilibet nomine et adverbio suos gradus minime denegandos esse, præcipue cum non omnia omnium Latinorum scriptorum vocabula, ut antea dixi, conquisita bactenus et in censu babita fuerint. 3.º Eadem de causa quoties vocabulorum exempla tum ex soluta, tum ex ligata numeris oratione deessent, toties addere non dubitavi, ubi eorum reperiendorum occasio se mihi obtulisset. 4.º Incertæ auctoritatis voces notavi, ut ab iis usurpandis, qui vellet Latine scribere, caveret; atque contra nonnullas, quas *Forcellinus* aut dubiae aut nullius esse affirmaverat auctoritatis, cum nova mibi occurserent loca, ipsis minus cognita, nullamque dubitationem admittentia, bis adductis, earum *advertisas* probavi: ita sœpe accidit, ut ea vocabula, quæ ille inter barbara amandaverat, ego inter Latina recensuerim; aliaque non pauca ab eodem et in barbaris, simulque in Lexico inserta, ex barbarorum numero eximenda curaverim. 5.º Ejus quantitatis syllabarum ratio, qua tantummodo vocum pronunciationi consultatur, a *Forcellino* babita fuerat; ego vero non modo pœnultimæ aut antepœnultimæ, a quibus apud Latinos pendet vocum pronunciation, sed omnium omnino syllabarum quantitatem milii indicandam improbo ac pertinaci labore proposui; ita ut, usitato quantitatis vel longæ, vel brevis, vel ancipitis apice vocabulis quibusque superposito, Lexicon nostrum esset loco etiam libri illius, qui in scolis *Gradus ad Parnassum*, vel *Regia Parnassi* vulgo appellatur. Fateor tamen, in quibusdam vocabulis non omnium syllabarum quantitatem mibi innotuisse, cum eorum plura aut a poetis Latinis non fuerint usurpata, aut eorumdem etymon incognitum adhuc sit, aut eadem a Græca lingua, in qua quædam vocales ancipiunt gaudent quantitate, deriventur: quoties id mibi contigit, toties vocales sine apice reliqui, ut alias me experientior, qua tandem quantitate eadem notandæ sint, nobis imposterum ostendat.

13. Cognominum etiam rationem sapissime babui, ea nimirum de causa, quod vidisse, *Forcellinum* quidem eorum nonnulla sigillatim memorasse, quoties illorum vocabulorum nulla alia apud Latinos auctores illi suppeteret auctoritas; alia vero plura, quæ sunt nomina jam usitata vel substantiva, vel adjektiva, in fine eorum nominum subjungenda curasse. Sed cum ille eorum pleraque omisisset, quæ quidem apud Romanos vel a dote quapiam, vel ab aliquo vitio animi corporis, vel a cuiusque patria et natione, vel ab arte præcipue rustica, vel a bestiis plerisque, vel a devictis gentibus et urbibus, vel denique a fortuitis quibuscumque causis derivantur, quæque aliquam semper habent significationem, atque interdum singulare ac nova vocabula Latine scribentibus suppeditant, quædam vero aliis dubiae aut significationis aut lectionis confirmandis valde inserviunt; quanta potui diligentia colligenda ea esse putavi, præcipue cum modo eruditæ antiquitatis cultores maximam in iisdem interpretandis curam ponere pviderem, quia nimirum plura vocabula, quæ nuoc ab Italis usurpantur, nec in veterum auctorum scriptis leguntur, ope cognominum apud Romanos a primis usque reipublicæ temporibus jam usitata fuisse tandem cognoverint.

14. In bis porro colligendis aut interpretandis, et in aliis etiam vocabulis aut novis buic Lexico addendis, aut jam editis, dubiis tamen, confirmandis, vel obscuris accuratius illustrandis sapissime usus sum opera et consilio viri præclarissimi, mihiq[ue] amicissimi, *Barpt. Borghesii*, cuius doctrinam et eruditionem, an urbanitatem et unius veritatis cognoscendæ amorem magis suspiciam, prorsus ignoro. Etiam *Jo. Labusius*, cuius familiaritate a plurimis aonis utor plenissima, multa mecum communicasset pro sua, qua pollet in veterum monumentis explicandis, vi mentis et ingenii acumine, maximi facienda, nisi pluribus distentus litterariis occupationibus id reliquum mihi sere tantum fecerit, ut tot ab eodem editis operibus, ad Romanam antiquitatem penitus illustrandam opportunis, uterer in locis quamplurimis; cuius etiam in quibusdam auctoritatem mihi citandam putavi. Sunt quoque non pauca, quæ *Jos. Trivellati* diligentiae me debere profiteor, qui, cum in hoc Seminario adolescentes sublinioris Latinæ eruditionis studiis deditos doceat, et ideo Latinos præcipue poetas diurna nocturnaque manus verset, horum quædam loca immerito antea omissa, vel quorundam verborum et locutionum vim solertia explicantem mihi perhumaniter indicavit.

15. Curavi denique, ut Lexicon, quam fieri posset, emendatissimum prodiret, ac propterea molestum sane ac prope italicum plagulas a typothetarum erroribus corrigendi laborem ultra suscepit. Qui autem eo usuri sunt, si alienus per me atlatatis adjectione gavisi fuerint, amplissimum me multi sudoris fructum retulisse gloriabor. Nihil enim optabilius homini suco, quam ut ingenii, si quas habet, et industriæ suæ vires ad aliorum commoda convertat.

16. Nunc restat, ut quid scriptor quidam Florentiae paucis abbinc annis a me peragendum postulaverit, ex ipsis verbis infra afferendis (1), benigne Lector, cognoscas; cur vero ejusdem postulatibus minime satisficerim, ex iis, quæ supe-

(1) *Ex Antologia, Giornale di Firenze*, ann. 1831, Gennajo p. 57.-69.

« Totius Latitatis Lexicon consilio et cura *Jacobi Faccioli*, opera et studio *Egidii Forcellini* Semin. Patav. alumni lucubratum, in hac tertia editione auctum et emendatum a *Josepho Furlanetto* alumno ejusdem. Seminarii. Patavii 1831, 4.º

Nelle più felici e sudate, nelle più belle e mirabili opere dell' ingegno, basia volersi attaccare a' difetti, e i pregi tacere, per toglier loro lode, per ricoprirle di derisione e di dispregio nell' opinione degl' inconsiderati e degl' inesperti: molto più ove si tratti di dizionari e di opere filologiche, dove le omissioni o le superfluità, gli sbagli di dichiarazione o di citazione, i falli d' ordine e di metodo sono inevitabili e p.à solida scienza, alla diligenza più sollecita e più sofferente. Ma e ne' dizionari e in tutte le opere dell' ingegno e della mano il men falla-

rius dixi de difficultatibus, quibus obliuetandum mihi fuit, cui libet perspicuum esse existimo. Quae autem satis acerbe mihi exprobrarunt nuperi editores Germani, hic ilidem inferius (1) relata habeas, velim. Ili siquidem verbis homine liberaliter educato plane indignis, quibusque uti solent ii tantummodo qui causæ suæ viribus diffisi, adversarii, non sine tantum sibi cogniti, existimationem elevare student, contumeliis me lassivere, quasi vero ego omnia, quæ huic Lexico deerant, addere, et emendanda corrigerem pollicitus essem, et promissis non steterim. Sed ut tibi, benigne Lector, constet, ipsos maria et montes promittendo, solito editorum more emptorem suum magnificis verbis invitasse, non eos quidem mordicus reprehendam; mortalium enim neino irreprobens vivit: sed quædam tantummodo, quæ illi censores hac illae peccaverint, paucis habet.

47. Quid *Forcellinus*, quid *Jac. Baileyus* (2), quid ego, quid ipsi tandem, ab eruditorum coborte adjuti, in Lexieo augendo et emendando præstiterint, quibusdam signis aut initialibus litteris distinguendum sibi proposuerunt: quam vero oscitanter id illi fecerint, paucis contentus exemplis ex innumeris, quæ tibi possem exhibere, hæc sunt. Verbo CATOMIDIO, eujus interpretatio a me allata ab ea, quam dederat *Forcellinus*, toto cœlo distat, et multis præterea auctorum locis, ab eodem omissis, et a me adductis, est confirmata, cum nullum Germani editores signum apposuerint, in eum errorem lectors suos inducent, ut credant, ita illud extare etiam in priore *Forcellini* editione. Cum in V. CLARUS ego § 3. 4. et 5., in PUTEUS § 2. et 3. addiderim, cum voce IDUARIUS, et PYCTA, et RUDUS aliasque perinillas novis significationibus, novisque exemplis ampliaverim, nihil hujusmodi indicarunt illi Aristarchi. Hinc factum est, ut lectors, quid cuique tribuendum sit, minime dignoscant, et unius esse existiment, quod alterius reapse labor extuderat.

48. Duo tamen præcipue sunt, quæ ego a Germanis editoribus expostulem, necesse est: *primum* nempe, eur, in toto

ce criterio a misurarne l' intrinseco pregiò consiste nel porre in balaocia le bellezze e le utilità dall'una parte, dall'altra i danni e i diletti. Se quelle prevalgono, la questione è decisa. Sarà lecito sempre, anzi dovere, notar nel lavoro le parti manichevoli e additare il rimedio; ma ciò senza spregio, senz'ira, con riverenza e con gratitudine. E infatti perchè mai dovrò io inalberarmi, irritarmi contro chi mi porge un bel dono per la sola ragione ch'egli potea porgermelo ancora più ricev? Questa pretensione tiranno basterebbe a togliere ogni riconoscenza, ogni vincolo d'obbligazione del mondo.

Con questa porina considerato il lavoro del sig. *Furlanetto* non può meritara che i ringraziamenti e le lodi de' dotti a degli erudit. In questa terza edizione del lessico *Forcelliano* egli ci porge un'aggiunta di 5000 vocaboli nuovi, e di 10000 correzioni almeno: e il valore di questa novella ricchezza non è punto scemata da quante rimangono ancora cose da aggiungere e da emendare. *Omissis.*

E perciò ci fa maraviglia insieme e dispiacere il sentire i nuovi editori del lessico latino in Germania, con sl dure parole avvilire e l'opera del buoo Padovano, e le giunte di cui l'ha arricchito il cb. *Furlanetto*. (*V. infra adnotationem sequentem*).

Per criticare il miglior dizionario che cura umana dar possa, basta volerlo. Potevano que' dotti Tedeschi compiere l'uffizio loro con dignità, senz'abbassare l'opera altri: potevan anco notare i difetti dell' Italiano lavoro, ma con parole meu duro.

Innanzi di finire rendiamo al aig. *Furlanetto* sincere le lodi a i ringraziamenti che merita il suo bel dano. Ma non tacciamo, che un mezzo facile a lui rimaneva di grandemente arricchire il suo *Forcellini*, approfittando dell'opera non solo di que' tanti maestri del Seminario, dove egli vive, molti de' quali d'altro non s'occupano se non di Latino, ma e de' più maturi ed intelligenti tra gli alunni, i quali, o con lievissima ricompensa, o pel solo premio dell'onore, o meglio per esercizio scolastico potevano essere chiamati a parte degli spogli de' classici, e potevano, quanto a frasi degli aurei, porgere una serie incredibile di belle ed utili giunte. Che se i lavori di codesti giovani fossero riusciti troppo meccanici, e bisognosi di correzioni e di ordinazione migliore, tali difetti potevano poi facilmente, raccolti i materiali, essere dall'editore medesimo riparati. Bastava dare agli alunni un libro intero da spogliare, da notar tutto quello che mancava nel *Forcellini*; le aggiunte inutili era ben facile di poi rigettarle. Ordinar poi questi spogli, scegliere, dichiarare, mostrare il vincolo delle idee, e la relazione delle idee colle voci, è opera propria solo d'un lessicista filosofo, o d'uomo almeno dalla natura dotato di più che mediocre accorgimento e criterio.

(1) *Ex programmata* "Aug. Voigtlander et Godofr. Herteli de Lexico iotius Latinitatis Ægidii Forcellini secundum tertiam editionem, " cuius curam gessit Jos. Furlanctus, correcto et aucto labore variorum. Schneeburg 1831. et seqq. T. 4. fol. n.

Interim cupide expectamus tertiam editionem Patavinam, curæ *Furlanetti* mandatam, quam locupletissimam fore expectare ei debebamus et jubebamur. Affertur tandem libri particula prima; inspicimus. legimus, relegimus, singula accurate consideramus; quid potas, nihil usquam reperimus. quo nostra inutilis reddatur opera: verba quidem videlicet addita permulta, maximam partem non nimis bonæ note, locos scriptorum additos paucos, nonnulla suo loco mota, correcta panca. Quod maxime querendum esse putaveramus, ut quæ de verborum significationibus non semper accurate, saepius minus dilucide, saepè sine ullo ordine *Forcellinus* tradidisset, quas verborum significationes omisisset, quos insignes locos neglexisset, quos minus recte intellexisset, aut ubi minus rectam scripturam secutus esset, quæ in particularum maxime doctrina confuse atque adeo incepit fere ubique proposuisset, ea auctiora, accuratiora, clariora, emendatoriæ prodirent, in his tantum abest, ut ad spem nostram accesserit Italus editor, ut gravissimam ei difficillimam operis partem intactum, et rem integrum esse facile intelligeremus. Verum hæc non ita dixi, ac si aut ille nihil, quod frugi esset, attulisset (neque enim aliorum bonis spernendis gloriam querimus), aut nos omnes illas officii partes extenuos, omnibusque satisfacturos putarem, quod scio quam sit difficile et arduum; sed tamen speramus, fore, ut æqui judices de iis, quæ suscipiant in hoc opere addenda et eliminanda, assentiantur, nostramque in bac re industriam non desuisse, concedant. *Omissis.*

Non incongruum videtur, his subjugere, quæ eisdem adversari maxime videntur, quaque leguntur in Bibliothèque universelle des sciences, belles lettres et arts redigée à Genève. Novembr. 1833. p. 248.

C'est ce lexicon de *Forcellini*, dont on publie actuellement deux nouvelles éditions, l'une en Italie, sous la direction et avec les additions et les corrections de M. Joseph Furlanetto; l'autre en Allemagne par les soins de MM. Woiglænder et Hertel, et avec des additions nombreuses, empruntées aux commentaires les plus estimables des auteurs classiques latins, ou fournies par les philologues, qui s'intéressent à cette entreprise. Nous n'avons eu sous les yeux, que quelques livraisons de l'édition talienne, et elles nous ont pleinement satisfait par la netteté de l'impression, l'heureuse disposition des matériaux, et la facilité des recherches. Quant à la seconde, nous ne la connaissons que par les critiques qui en ont été faites dans quelques journaux, et desquelles il résulte, que les matériaux recueillis n'ont pas toujours été choisis avec soin, ni coordonnés entre eux de manière à concourir au même but dans les questions controversées, et qu'on pourrait désirer une correction plus complète des passages qui font autorité: toutefois on rend justice à l'utilité de l'entreprise, aux peines que prennent les éditeurs pour mettre ce lexicon à la hauteur de la science en Allemagne, et aux efforts qu'ils ont déjà faits pour éviter quelques-uns des écueils qu'on leur a signalé.

(2) *En titulus nota editionis Londinensis: Totius I. tinitatis Lexicon consilio et cura Jacobi Facciolati, opera et studio Ægidii Forcellini alumni Seminarii Patavini lucubralrum edidit, Anglicam interpretationem in locum italicæ substituit, Appendixem Patavinam Lexico passim intertexuit, pauca de suo, distinctione per obelos facia, huc atque illuc sparsit. Auctarium denique adject Jacobus Bailey A. M. Regiae societas litterarum socius. Londini, 1826. T. 2. 4.*

Lexico omiserint in vocabulorum paragraphis, uti vocant grammatici, numeros apponere, quod et Jo. Matth. *Gesnerus* in suo *Thesauro linguae et eruditionis Romanæ* fecerat, et Emm. Jo. *Schellerus* in *Lateinisch-Deutsch Lexico* retinuerat (1), quodque ad varias vocabulorum significationes distinguendas et facillime querentibus inveniendas multum prodesse, ego equidem, cui særissime bujusmodi paragraphi in prioribus *Forcellini* editionibus maximo cum labore tempisque dispendio quereodi fuerunt, experientia doctus didiceram: ideoque io tertia hac editione admittendum existimavi. Hoc enimvero mibi videtur esse, *inventis frugibus, glande vesci*, quod veteri proverbio usurpatum fuit. Alterum est, cur, cum præcipua quædam præsto sit utilitas *Forcellini* Lexico utentibus, ut non modo cuilibet pæne vocabulo, sed eujuscumque fere locutioni imprimis notandæ, Italicam ipse brevem quidem, propriam tamen, interpretationem adjecerit, quod *Jac. Baileyus* adeo probavit, ut non modo omoibus Italicis *Forcellini* interpretationibus Anglicas ipse suffecerit, sed longe etiam plures de proprio addiderit, quo nempe Anglis suis, ut *Italis Forcellinus*, inserviret; e contrario Germani editores, ne gravem quidem illam ferrent molestiam, quæ toleranda est cuicunque propriam auæ gentis interpretationem Latinis vocibua apponere conanti, quod ipse quoque sexcenties verum esse comperi, in re perdifficili more Alexandri M., qui Gordii nodum cum solvere nequiverit, illum gladio incidisse perbibetur, Italicas quidem interpretationes veluti Germanis inutiles omittere, Germanicas vero nullas addere, suis viribus parum fortasse confisi, satius esse existimarint: qua quidem in re cum triplex dos ait, ut vidimus, Lexicorum, ut ea aliquam veterem linguam intelligere, et scribere, et in propriam vertere cupientibus opem ferant, banc postremam, nec facile cuivia contemnendam, iidem ipsi omnino neglexerunt.

19. Sunt tamen, ingenue fateor, quædam ex iis, quæ Germani editorea bac illac Lexico adjecerunt, non vulgaria, et alicujus etiam momenti habenda, non vero tanti, quanti ex ipsorum programmate eruditis fuerant expectanda. Hinc illud quoque tibi, benignè Lector, fatear, necesse est, cum Germanoruim editorum programma perlegisset, mecum reputasse, milles me in Lexico ab iisdem edendo objurgandum esse in iis, quæ ego addideram aut emendaveram, eiaque me propterea gratias acturum habiturumque fore, ubi tot me tantisque lapsum erroribus iidem liberassent; sed Germanica Lexici Latini editioe attentius perlustrata, ne millesimam quidem mearum additionum aut emendationum partem in dubium revocalam ab iis suis cognovi: ita ut, cum toties ipsissimis quidem verbis iidem, quæ ego edideram, retulerint, laudatorum potius mei, quam censorum personam egisse existimandi sint.

20. Liceat itaque mibi nostro Seminario atque adeo buic urbi, et Italiæ vebementer gratulari quod, licet modo Latinarum disciplinarum studia, et Romanæ eruditionis monumenta apud Transalpinos hominea tanto sint in bonore, ut infinita propemodum opera buc spectaotia in Germaniæ finibus elaborentur, et typis assidue edantur, optimum tamen Latini Lexici conficiendi exemplum a nostro *Forcellino* mutuati fuerint paucis abbinc annia et *Ruhnkenius* apud Batavos (2), et *Schellerus* apud Germanos (3), et nuperrime *Baileyus* apud Anglos, atque iterum apud Germanos Aug. *Voigtlanderus* et *Godofr. Hertelius*, qui idein ipsum a me novissime auctum emendatumque edendum curarunt. Sed potissimum laudes maximæ sint, et grates immortales babeantur *Gregorio Barbadico* S. R. E. Cardinali, Episcopo olim Patavino, et munificentissimo bujusce Seminarii Institutori ac Patri, qui præter assiduum litterarum scientiarumque omnium studium Latinam præcipue linguam ab atumnis excoli voluit, ut inde ejusdem cognitione et usus latissime propagaretur. Votis tanti Viri res optime cessit. Inter plures enim germanæ Latinitatis cultores scriptoresque elegantes *Egidius Forcellinus*, duce *Facciolato*, illud tam laboriosum, tam difficile, tam utile opus confecit, cuius laudem neque injuria temporum, neque invidorum obtrectatio unquam imminuet.

VII.

LECTORI BENIGNO

JOSÉPHUS FURLANETTUS

S.

PRÆFATIO IN APPENDICES (4).

O^{cto} circiter abhinc annis in præfatione tertiae editionis *Lexici totius Latinitatis* ab *Egidio Forcellino* elucubrati, et a me aucti et emendati, pollicitus sum, me propediem *Appendicem* bujns Lexici evulgaturum esse, quæ mille et amplius novarum

1 Imm. Joh. G. Scheller's ausführliches und möglichst vollständiges Lateinisch-Deutsches Lexicon oder Wörterbuch zum Behufe der Erkärtung der Alten und Uebung in der Lateinischen Sprache, in fünf Bänden; dritte von neuem verbesserte und sehr vermehrte Auflage. (h. e. Schelleri copiosum et in quantum fieri potuit plenissimum Latino-Germanicum Lexicon, explicandis veteribus auctoribus, et exercitationibus Latinæ Linguæ inserviens; tertia emendatior multoque auctior editio) Lipsiæ 1804. T. 5. 8.º

2 *Lexicon Latinum auctorum classicorum*, curante D. *Ruhnkenio*, Lugd. Bat. 1799. T. 2. 4.º

3. *P* supra in hac eadem pag. adnotat. (1).

4. Due *Lexici Appendices* ab J. Furlanetto elaboratae in lucem prodic. int Patavii ex Officina Sociorum titulo *Minerva a. MDCCXL*, a textum hujus Editionis recepta sunt.

PRIORUM EDITIONUM

vocum contineret. Sed anno MDCCLXXXVII cum typograpbo opus tradere incepissem, et fere ex parte diuidia typis impressum suisset, inopina mors viri mibi amicissimi, qui totum editionis negotium in se receperat, impedimento fuit, quominus eidem finis tunc imponeretur. Hinc factum est, ut, dum dies de die differtur, et Latinorum auctorum scripta assidua cura, ut meus est mos, versarer, nova itidem vocabula, aliasque plures additiones et emendationes colligerem, quæ partim priori, partim etiam alteri *Appendici*, inserenda essent, earumque omnium numerus triplo major, quam antea erat, fieret.

Plurimas vero voces ex labentis etiam Latinitatis Scriptoribus hinc inde collectas, et a me nunc primum Romana civitate donatas, *Lexico totius Latinitatis* addendas curavi, ut buic titulo opus ipsum magis responderet; et non modo classicorum, hoc est primi ordinis, sed cuiuscumque etiam ætatis auctorum vocabula comprehendenda esse putavi, præcipue cum viderem, Lexicographos immerito ea plerumque omisisse, quæ ad scientias pertinent, iisque fere colligendis sedulam operam dedisse, quæ ad artem oratoriæ, historiam ac poesin spectant. Hinc *Cælii Aureliani* opera medica, et *Anicii Boethii* philosophica compilare aggressus sum, cum deprehenderem illius quidem paucas tantummodo voces, hujus autem eas solum, quæ in opere *De consolatione philosophiæ* habentur, Latino Lexico additas fuisse. Versio quoque *Vet. Testamenti* ex textu Hebraico, et Novi ex Græco, quæ *Vulgata* nuncupatur, quæque partim ex pervertusta versione Italica, partim ex interpretatione *D. Hieronymi* est concinnata, minime negligenda mihi visa est; ideoque ex ea aliquot vocabula Lexico adjeci. Fateor equidem, quæ a *Cælio Aureliano*, ab *Anicio Boethio*, et a *Vulgato* interprete usurpata sunt, ad sequiorem Latinitatem pertinere; sed quis poterit certo affirmare, quæ in posterioribus scriptis reperiuntur, adhibita non fuisse etiam in vetustioribus? Satis itaque fuerit, adnotasse vocabulorum auctorem, cujus ætas et ratio scribendi jam innotescit, ut cuicunque liberum sit eadem omittere, si meliora occurrant.

Quamvis autem sextum et sexagesimum ætatis annum pene compleverim, nec firma sim valetudine prædictus, tanta adhuc mibi est animi vis et alacritas, ut ab incepto labore, dum vita suppetat, numquam desistam; nunc vero tranquillo quasi in portu collocatus, et beuescio FERDINANDI Augustissimi Imperatoris nostri, inexpectato decoratus honore, ac etiam pensione auctus, non abjiciam spem elucubrandi aliquid, quod nec mibi dedecori, et aliis utilitati esse possit. Huic itaque *Appendici* non ita multo post tempore duo alia maxime profutura a me esse adjicienda profiteor. Horum alterum est *Index etymologicus* secundum radices digestus Latinorum omnium vocabulorum, quæ alphabeticò ordine in Lexico Latino exposita sunt. Index hic illo valde locupletior erit, qui in Jo. Matthiæ Gesneri *Thesauro linguae et eruditioris Romanæ*, edito Lipsiæ anno MDCCXLIX., a Jo. Casim. Happachio, industrio et erudito adolescente confectus habetur, quia non solum vocabula omnia complectetur, quæ Latinæ sunt originis, quorum tamen plurima in illo desiderantur, sed ea insuper, quæ a Græca atque ab Orientalibus linguis derivantur, ab eodem Happachio consulto prætermissa. Alterum vero est *Elenchus alphabeticus* terminationum verborum, nominum, adverbiorum etc., in quo indicabitur eorum origo num Græca, num Latina, num Orientalis, vel incerta ea sit, eorumque significatio propria et primitiva exponetur. Hinc, quemadmodum alphabeticæ methodus in Latinis Lexicis usurpata uniuscujusque vocabuli initium reperiendi facilem cuilibet modum sufficit; ita *Elenchus* noster, terminatione jam cognita, ad integras Latinas voces non multo labore deprehendas valde conducet. Quod quidem percommode erit tum ad vocabula illa supplenda, quæ aut injuria temporum, aut nominum incuria in lapidibus, æncis tabulis, numismatibus, palimpsestis aliisque antiquis monumentis detrita aut inutila sunt, tum ad veram ac propriam eorum significationem ex ipsis terminationibus, facta harum comparatione, internoscendam.

Quod pro viribus ingenii dare potui, boni consulas, rogo, Lector benigne; quæque me daturum fore spero, paullisper expecta. Vale.

VIII.

INDEX

SCRIPTORUM LATINORUM
EORUMDEMQUE OPERUM

QUORUM AUCTORITATE VOCABULA EORUMQUE SIGNIFICATIONES
IN HOC LEXICO ADDUCUNTUR ET EXPLICANTUR (1).

A

ACCIUS (L. Accius sive Attius) Pisaurensis, historicus, poeta tragicus, L. Accii hominis libertini et poetæ comici filius, Ciceroni adolescenti jam senior notus et familiaris. Naturæ est ann. U. C. 584., mortuus ann. 671 (2). Illum animosi oris *Ovid.* 1. *Amor.* 15. 19., *Horat.* vero 2. *Ep.* 1. 56. al-tum appellat. Scriptit versibus hexametris *Annales*, quorum fragmenta referunt *Macrobi.* 1. *Saturn.* 7. *extr.*, *Priscian.* 5. p. 692. *Putsch.* et 6. p. 709. (corrigere 710.) et 718. et *Festus* in *Metelli* (3). Alia etiam scripsit, ejus enim *Parergorum librum I.* citat *Non.* 1. 305. (4). *V. ACCIUS* in ONOM.

Plerumque utimur editione *Frid. Henr. Bothii*, qui omnium accuratissime edidit *Poetarum Latii scenicorum fragmenta*, nempe *tragicorum et comicorum*, Halberstadii ann. 1823. et 1824. T. 2. 8°, et doce admodum ea est interpretatus.

Tragediarum ejus fragmenta passim citantur a *Cic.*, *Gell.*, *Non.*, *Macrobi.* aliisque, quarum hi sunt tituli:

1. Achilles,
2. Agisthus,
3. Aeneas seu Decius (5),
4. Agamemnonides,
5. Alcestis,
6. Alcmæon,
7. Alphesibœa,
8. Ampbitruo,
9. Andromacha,
10. Andromeda,
11. Antenorides,
12. Antigona,
13. Argonautæ seu Medea,
14. Armordm judiciorum,
15. Astyanas,
16. Athamas,
17. Atreus,
18. Autonedia,
19. Bacchæ,
20. Brutus (6),
21. Chrysippus,
22. Clytaenæstra,
(Decius *V. Aeneas.*)
23. Deiphobos,
24. Diomedes,
25. Electra,
26. Epigoni,
27. Epidaurusimache,
28. Erigona,
29. Eriphyla,
30. Eurysaces,
(Fidicinæ rectius Phinidae.)
31. Hecuba,
32. Hellenes,
33. Iliona,
34. Io seu Minotauros,
(Medea *V. Argonautæ.*)
35. Melanippa seu Menalippus,
36. Meleager,
(Menalippus *V. Melanippa.*)
(Minotauros *V. Io.*)
37. Myrmidonæ,
38. Neoptolemus,
39. Nyctegresia (corrigere Nyctegersia),
40. Oenomaus,
41. Paris,
42. Pelopidas,
43. Persides,
44. Philoctetes,
45. Phinidae seu Fidicinæ,
46. Phœnissæ,
47. Prometheus,
(Stasiastæ *V. Tropænum.*)
48. Telephus,
49. Tereus,
50. Thebæ,
51. Trachiniaæ,
52. Troades,
53. Tropæum seu Stasiastæ (7).

(1) Hunc Indicem ex Patavina editione a. 1887. hic integrum exhibemus cum suis etiam annotationibus, quas tamet, uncis inclusas aliquis litteris distinctas, suis quaque locis in textum inserimus: in fine vero cujusque paginæ ea tantum adnotavimus, que in hac nova editione nobis visa sunt aut addenda aut corrigenda. — Ne de singulis vero idem a nobis dicatur, hic satis est admonere, ex omnibus ferme Scriptoribus, qui hoc in Indice recensentur, nova plura cum vocabula, tum præcipue loca excepta suisse atque huic addita editioni.

(2) Aut certe vixit adhuc anno 887.

(3) Hæc Annalina fragmenta colligit Augustus Krause in opere, cuius titulus: *Vita et Fragmenta veterum Historicorum Romanorum*, Berolini 1855. 8.º, p. 178-179.

(4) Scripsit et opus, quod *Praedicum* dicitur a Plin. 18. *Hist. nat.* 84. 35. (800.), et *Praedicu*a a Gell. 80. 1.

(5) Hujuscem fabule, itemque aliis, cuius titulus *Brutus* (*V. infra n. 10.*), reliquias colligit atque illustravit etiam Jo. Henr. Neukirch in opere, quod inscribitur *De Fabula Togata Romanorum. Accedunt Fabularum Togatarum reliquiae.* Lipsiae 1857. 8.º p. 18-89.

(6) Vide quæ dicta sunt in nota n. 1.

(7) Apud Non. 8. 438. edit. vet. in v. *Latibulet* ejusdem Accii citatur etiam fabula, cuius titulus *Pulatores*.

ACRON (Helenius Acron seu Acro) scholiastes Horatii, Porphyrione antiquior, et Servio recentior. Nihil præterea certi de ejus patria, ætate et conditione statui potest (8). *V. ACRON* in ONOM.

Estant ejus

1. Scholia in Horatii opera.

ÆDITUUS. *V. VAL. ÆDIT.*

ÆMIL. *MACER V. MACER JCtus*, vel medicus.

ÆMILIUS PAULLUS (Lucius Æmilius Paullus) (10).

AFRAN. (L. Afranius) poeta comicus, togatarum fabularum scriptor, Menandri, Græci poetae, præcipuus imitator (11), iisdem ferme temporibus Romæ floruit, quibus Terentius et Statius Cæcilius in senium vergebant, nempe circa ann. U. C. 660. Is a *Cic. Brut.* 45. 167. dicitur homo perargutus, et in fabulæ etiæm disertus. *V. AFRANIUS* in ONOM.

Fragmenta ejus plura extant, quæ collegit et illustravit *Frid. Henr. Be-thius*, rujus editionem vide supra in **ACCIUS** (12).

Comædiarum ejus fragmenta passim citantur a *Gell.*, *Non.*, *Macrobi.* aliisque, quarum hi sunt tituli:

1. Abdurta,
2. Æquales,
3. Auctio,
4. Augur seu Augures,
5. Brundusia seu Brundusini,
6. Buero adoptatus,
7. Cinerarium seu Cinerarlus,
8. Compitalia,
9. Consobrini,
10. Crimen,
11. Deditio,
12. Depositum,
13. Divortium,
14. Emancipatus,
15. Epistola,
16. Exceptus,
17. Fratres,
18. Fratriz,
19. Idi,
20. Ima seu Imi,
21. Incendium,
22. Inlisci,
23. Libertus,
24. Mariti,
25. Matertera seu Materteræ,
26. Megalensis,
- (Neæra *V. Omen.*)
27. Omen, al. Homo, al. Neæra,
28. Pantaleus,
29. Patella,
30. Pompa,
31. Privignus,
32. Prodigus,
33. Proditus,
34. Promus,
35. Prosa, al. Rosa,
36. Purgamentum,
37. Repudiatus,
- (Rosa *V. Prose.*)
38. Sella,
39. Simulans,
40. Sorores,
41. Suspcta,
42. Talio,
43. Temerarius,
44. Thals,
45. Titulus,
46. Virgo,
47. Vopiscus.

AFRICAN. (Ses. Cæcilius Africanus) JCtus, sub Hadriano et Antonino Augg., qui ab ann. a Chr. n. 117. ad ann. 161. imperarunt, virit. *V. AFRICANUS* in ONOM.

(9) Illud tamen certi statui potest, Acronem sub finem saeculi a Christo tertii vixisse, Græca fuisse origine et Græcis potissimum hominibus Latinas literas discere epiuentibus commentatorum suum destinasse.

(8) Q. Ælius Tubero doctissimum jurisconsultus et antiquitatis peritissimus, præter incerti argumenti librum ad *C. Oppium*, qui Cassii, Scipionis Africani, Mari, Pompeji et Cæsari vitas composuit; ac præter librum super officio judicis, cuius meminit *Gell.* 44. 1., *historiam* quoque sermone antiquo usus conscripsit. Hunc Dionysius, Livius alique diligentissimum doctissimumque scriptorem consulunt, nec videtur leve prestatio argumentum, quod Livius, cum antiquiores potissimum sequi solet, hunc quoque æqualem ferme consulendum duxit. Hujuscem historie fragmenta refuerunt *Non.* in v. *Protinus et Luzuriabat, Charis.* 8. p. 181. *Putsch.*, *Gell.* 8. 4. et alii; eademque collegit Augustus Krause in opere, cuius titulus: *Vita et Fragmenta veterum Historicorum Romanorum*, Berolini 1855. 8.º p. 181-188, ubi plura de Tuberone vides. *V. TUBERO* et in ONOM.

(10) L. Æmilius Paullus, Africani pater, cos. a. U. C. 871. et 885., censor 885., personam principis civis facile dicendo tuebatur, ut sit *Cic. Brut.* 80. 80. Ejusdem fragmentum ex *Val. Max.* 8. 10. 8. refert *Henr. Meyerus* in opere, cuius titulus: *Oratorum Romanorum Fragmenta*, ab Appio inde Cæco usque ad Q. Auriolum Symmachum, edit. Parisiis. 1837. p. 804.

(11) Natus circa ann. 150. ante Chr.

(12) Pluribus de Afranio disseruit, ejusque fragmenta collegit atque illustravit etiam Jo. Henr. Neukirch in opere, de quo vide supra in nota n. 4., p. 169-179.

INDEX

Fragmenta ejus operum in Digestis habentur, quorum hi sunt tituli:

1. Quæstionum libri IX., 2. Epistolarum libri XX.

AGGEN. URB. (Aggenus Urbicus) scriptor rei agrariorum, incertæ admodum aetatis. Ejus opera habentur inter *Auctores rei agrariorum a Guil. Goesio. Amstel. 1674.* 4.º editos, quæ tamen editio omnium licet accuratissima hactenus habatur, ejusque in Lexico passim fiat mentio, novum expectat accutrioremque editorem. *V. AGGENUS URBICUS* in ONOM.

Extant ejus

I. In *Julium Frontinum commentariorum lib. II.* (quorum posterior diazographus inscribitur, quia constat variis figuris in æs incisis.),

2. De controversiis agrorum parts II.

AGROET. (Agrætius seu Agrætius) grammaticus, floruit medio circiter saeculo quinto a Chr. n. In Gallia, siquidem is videtur esse, quem nominat Sidon. *7. Ep. 5.* (13).

Extat ejus opus priori loco citatum inter *Grammaticos veteres ab Helio Putschio editos Hanoviae 1605.* 4.º p. 2266.-2275., quam editionem sequimus; alterum vero inter *Auctores Latinæ linguæ editos a Dionys. Goltfredo Coloniae Allobrogum ann. 1622.* 4.º p. 1346.-1352.

1. De orthographia et proprieitate et differentia sermouibus libellus.

2. Excerpta de Isidori.

ALBINOV. (C. Albinovanus Pedo) poeta beroucus, et, ut quibusdam videtur, elegiacus, vixit sub Augusto et Tiberio, notus sibi M. Seneca rhetori, et L. Senecæ philosopho fonsiliaris. Eudem tribulorū elegia ad Liviam de morte Drusi, licet alia eadem Ovidio triuendis satis probabilitate esse videatur, Ideoque inter hujus opera sœpe edita est. Alteram verum, tertiamque elegiam, multo minore, quam primam, jure Jos. Scaliger Pedaio Albinovano asserere conatur, cum in isdem nihil Augustel a se poeta, multo minus sidereo illo et sublimi Pedone dignum reperatur. Illi potius tribuendum est fragmentum berouco carmine scriptum, et a M. Seneca *Suasor. 1. ad fin.* nobis servatum, qui navigatio Germanici, Drusi filii, describitur, quam tertio Tiberii anno cum legionibus classi impositis tentavit per flumen Amisum, nunc Ems, in oceanum septentrionalem, quamque describit *Tacit. 2. Ann. 23.* Pedanii autem facilius dictionem refert Quintil. 6. 3. a *med.*, ejusque menimil *Jd. 10. 1. a med.* Illius denique narrationem de Sp. P. plinio, ob singularem vivendi rationem lycobonio appellato, profert L. Senec. *Ep. 122. ad fin.* *V. ALBINOVANUS* in ONOM. In *Consolatione ad Liv.* sequitur editionem *Chr. Dan. Beckii Lips. ann. 1783.* 8.º, in reliquis carminibus edit. Jo. Chr. Wernsdorff, qui inter *Poetas Lat. min.* Altenburgi ann. 1782. T. 3. p. 155.-182. et T. 4. p. 229.-235. editi et illustravit. Albinovani itaque sunt:

1. Consolatio (sua elegia) ad Liviam Augustam de morte Drusi Nero-

3. Elegia de Mæcenate moribundo, 4. Fragmentum de navigatione Germanici per oceanum septentrionalem.

2. Elegis in obitum Mæcenatis.

ALBINUS (Postumius Albinus) (14).

ALBINUS POSTUMUS (Spurius Postumius Albinus) (15).

ALBRIC. (Albricus seu Alfricus) Londiniensis, mythologus, vixit circa ann. 1217., qui Ideo inter classicos auctores a Munchero, et Augusto van Stoveren editus est, quis Fulgentium Planciadem compilasse dicitur. Hujus scriptoris editio Lugd. Bst. 1742. 4.º omnium optima habetur. Illius tamen auctoritatis ratio nulla hactenus, quod sciam, babita in Lexico est.

Extat ejus

1. De decorum imaginibus libellus.

ALCLIM. (Alclimus Ediclius Avitus) Vienensis episcopus, et versificator, floruit circa ann. a Cbr. n. 490., obiit ann. 523. Inter ejus tempora poetas doctissimus est habitus. *V. ALCLIMUS* in ONOM.

Extant ejus versibus hexametricis scripti libri sequentes:

1. De Mosalca historiæ gestis libri V. seu

1. De mundi origine, 4. De diluvio,
2. — origine peccatorum, 5. — transitu maris rubri.

3. — potentia Deli,
2. — consolatoria castitatis laude ad Fuscinam sororem liber (qui interdum liber VI. dicitur.)

ALCUINUS (Flaccus Albinus Aircinus) Anglus, a Carolo M. ann. 790. ad studia instauranda in Galliam evocatus. *V. ALCUINUS* in ONOM. Multa scripsit, quæ ad grammaticam pertinent (16).

Extant ejus

1. Grammatica (inter *Grammaticos veteres a Putschio editos p. 2075.-2143.*)
2. Dislogus de rhetorica cum Carolo M. (inter *Antiquos rhetores a Claud. Capperonio Argentorati editos ann. 1756.* 4.º p. 390.-409.)

ALDIHELMUS sive **ADELHELMUS**, Anglus, episcopus Shirburnensis, obiit ann. a Chr. n. 709. Plura scripsit, quæ Jo. Alb. *Fabrius in Biblioth. Lat. med. et inf. cel. recenset;* ex ejus opere de virginitate unicum, quod sciam, locum citat *Forcellinus* in *V. AURORESCO.* Multo tamen plura nova vocabula futuri Lexicographicis colligenda extant in iis ejusdem operi-

(15) *V. Funcius T. 6. p. 313.*, *Anet. Lat. Ling. a Guthfred. ed. p. 1346.*, et *Putsch. p. 2133.*

(16) Postumii Albinii fragmentum ex Annal. I. refert *Mabroch. s. Saturn. 16.*; sed nihil certi de ipso statui potest. Cf. *Augustus Kranse. Vita et Fragmenta veterum Historiorum Romanorum*, Berolini 1833. 8.º, p. 127.-131.

(17) Sp. Post. Albinus, qui editatatem ann. U. C. 596. consulatum ann. 608 ceperit, multe furunt orationes teste *Cic. Brut. 25. 9.*; ejusque fragmentum ex *Plin. 18. Hist. nat. 8. 8.* (13). refert *Henr. Meyerus* in opere super. cit. in nota 10.

(18) At nulla Alcuini habenda est ratio in hoc Lexico; quippe is post sext. Chr. nat. seculum dormit. V. quæ hoc de re disputata sunt in *Præfatione* hujus editioris.

bus, quæ nuper Romæ edidit ex MSS. Vatic. *A. Majus in Classic. Auct. T. 5. p. 387.-390.* et p. 501.-599. (17).

ALFENUS (P. Alfenus Varus) JCltus, Cremonensis, vixit imperante Augusto, et consul fuit ann. U. C. 755. *V. ALFENUS* in ONOM.

Extant ejus fragmenta possimi in Digestis (*Sæpe is Alfenus appellatur in Digestis, aliquando et Varus, ut Dig. 39. 3. 2. § 5.*) ex

I. Digestorum libris XL.

ALF. (Alfus Flavus) orator, M. Senecæ rhetoris æqualis, cujus fragmenta ille

I. *Controv. I. ad fin.* refert.

AMBROS. (Ambrosius) Romanis parentibus natus est in Gallia ann. a Chr. n. 334., episcopus Mediolanensis electus ann. 374., obiit ann. 397. *V. AMBROSIUS* in ONOM. Plura scripsit, quæ edita sunt studio et labore monachor. Ordinis S. Benedicti Parisiis ann. 1686.-1690. T. 2. fol., quam editionem sequimur.

Extant ejus

1. Hexameron libri VI.,

2. De Paradiso,

3. — Cain et Abel libri II.,

4. — Noe et arca,

5. — Abraham libri II.,

6. — Isaac et anima,

7. — bono mortis,

8. — fuga secuti,

9. — Jacob et vita beata libri II.,

10. — Joseph patriarcha,

11. — Elia et Jejunio,

12. — Nabuthe Iezraelita,

13. — Tobias,

14. — Interpellatione Job et David libri IV.,

15. Apologia prophetæ David,

16. — altera ejusdem,

17. Narrationes in psalmos XII.,

18. Expositio in psalmum CXVIII.,

19. — Evangelii secundum Lucam libris X. comprebens,

20. De officiis ministrorum libri III.,

AMMIAN. (Ammianus Marcellinus) Antiochiae natus fuisse videtur; floruit circa ann. a Chr. n. 380. *V. AMMIANUS* in ONOM.

Extant ejus

1. Berum gestarum libri XXXI. (quorum XIII. priores perierunt, alii ab XIV. ad XXXI. continent res gestas ab ann. a Chr. n. 352. ad 378.)

2. Excerpta de Constantio Chluro, Constantino M., aliisque Imperatoribus. (Hæc ejusdem operi subjungi solent, sed sunt auctoris ignoti.)

AMPBL. (L. Ampelius) floruit circa ann. a Chr. n. 370. Imlatum est Cornellum Nepotum, et in pluribus locis Florum sequitur. *V. AMPELIUS* in ONOM.

Extant ejus

1. Liber memoriae.

ANDRONIC. *V. LIV. ANDRONICUS.*

ANNIUS LUSCUS (Titus Annius Lucus) (18).

ANTIAS. *V. VAL. ANTIAS.*

ANTONIN. ITINER. (Antonini Augusti Itinerarium) Hoc nomine appellatur opus, quod accuratissime editum est Amstelodami ann. 1735. 4.º a Petr. Wesslingio, uno cum *Itinerario Hierosolymitanum*, in quo descriptæ sunt locorum distantiæ totius orbis, Romanis tunc cogniti, quodque, licet Antonini nomen præferat, fortasse sub primis Cæsaribus conscriptum, postea ducum militarium commentariis et cursuum publicorum viis locupletatum ad nos pervenit. Alterum vero *Itinerarium*, quod Hierosolymitanum nuncupatur, exaratum est quartio Cbristi saeculo ab homine Christiano, qui Burdigali discendens Hierosolymam profectus est, eoque consilio id digestum fuisse videtur, ut urbem Hierosolymam visere cupientibus fax itineris quodammodo præferretur, viaque demonstraretur (19). *V. ITINERARIUM* in ONOM.

(17) Quæ de Alcuino diximus in p̄ced. nota n. 18., eadem prorsus de Aldbelmo dicenda.

(18) T. Annius Lucus consul fuit ann. U. C. 600. cum Q. Fulvio Nobiliore, quem non indiscertum dicunt fuisse teste *Cic. Brut. 20. 19.* Ejus fragmentum ex *Festo* refert *Henr. Meyerus* in opere super. cit. in nota n. 10.

(19) Mense Januario anni 1831. in fundo Vicarello ad lacum Sabatinum sito, ubi veterum Aquas Apolinares fuisse jam maxime probabile est, cum fontis salutiferi antiquorum instauraretur receptaculum, in ipsa aqua, preter alia velutina, vasa nonnulla ærea et argentea reperta sunt, quorum plura Apollini, Nymphis, Silvano dicata erant, tria vero argentea in formam milliariorum redacta tria *Itineraria a Gadibus Roma usque inscripta exhibent* illæ asservantur nunc in Museo Kircheriano Collegii Romani: accuratissime vero edita sunt in opere, cui titulus: *Inscriptionum Latinarum selectarum amplissima collectio ad illustrandam Romanæ antiquitatis disciplinam accommodata.* Volumen tertium *Collectione Ocelliana supplementa emendationesque exhibens editum Gulielmus Henzen. Turici 1836. 8.º maj. p. 23.-27.* Porro de his *Itinerariis* ita doctissimum Hezen (ibid. p. 24.): « Quæ *Itineraria* cum diversis temporibus concepta haud paucis et numeris et mansiones nominibus inter se differant, ita ut hic propinqua esse censui, ut commode inter se comparari possint. Collato ita ea hic propinqua esse censui, ut modice loco proponemus, cum hoc magis ceteris conspirare patet; illud contra, quod primo loco legitur, haud paucas mansiones exhibere, que in Antoniniano iam non reperiuntur. *Itinerarium* denique secundo loco prolatum pluribus quidem et numeris et nominibus cum tertio convenit, sed nonnullæ mansiones in primo obviae in eo quoque extant, licet in tertio desiderantur. Quæ cum ita sint, facile apparet, antiquissimum certe esse *Itinerarium* primum, novissimum tertium, secundum autem ante tertium et post primum exaratum.

INDEX

LII

7. Megalensia seu Megarensia,
8. Socrus,
- AUCT. AD HERENN.** Rhetoricorum ad C. Herennium libri quatuor, qui plerumque cum operibus M. Tullii Ciceronis edi solent, quem habeant auctorem, incertum adhuc est. Alii enim ipsi Ciceroni, alii L. Cornificio seniori, alii M. Gallionis eos tribuant; at Chr. God. Schützius probabili conjectura contendit, auctorem horum librorum esse M. Antonium Gnipbonem, cuius vitam habes apud Sueton. Gramm. 7., qui Ciceroni paulo antiquior fuit, cujusque hic libros præ manibus habuit, cum suos de inventione rhetorica libros juvenili admodum aetate conscriberet (31).
- **B. AFRIC.** h. e. belli Africani,
— **B. ALEX.** — Alexandrini,
— **B. HISPAN.** — Hispaniensis,
— **LIB. 8. B. GALL.** h. e. libri octavi belli Gallici.
Hæc habet Sueton. Cœs. 56. Belli Alexandrini, Africani et Hispaniensis (librorum) incertus auctor est: alii Oppium putant, alii Hirtium; qui etiam Gallici bellii novissimum imperfectumque librum suppleverit.
- **CARM. seu PANEG. AD PIS.** V. SALEJUS.
- **AD MESSAL.** (carmen seu elegia ad M. Val. Corvinum Messalam). (*Scriptum fuisse videtur ann. U. C. 725. ab ignoto auctore, quem Virgilium fuisse nonnulli putant: editum vero fuit a multis, sed præcipue a P. Burmanno in Anthol. Lat. T. 1. p. 292., ab Heynio inter Catalecta Virgilii n. 11., a Wernsdorfio inter Poet. Lat. min. T. 3. p. 147., et a G. Pbil. Ed. Wagnero, qui Lipsie ann. 1816. 8.° idem edidit et perpetuo commentario illustravit. In citandis in Lexico locis usi sumus editione Heynii. V. AGLAIA et ELELEIDES.*)
- **DE CRUCE** Cyprano
— **GENESI** vulgo
— **SODOMA** tribuuntur.
- **AD SENATOR.**
- **DE PHIL. OMEA.** (Hæc elegia incerti auctoris est, sed Christiani, et sequioris aevi. Præter alias eam ediderunt et illustrarunt P. Burmannus in Anthol. Lat. T. 2. p. 423. et Wernsdorfius in Poet. Lat. min. T. 6. p. 2. p. 388., quos sequimur.).
- **COLLAT. LEG. MOSAIC. ET ROM.** (collationis legum Mosaicarum et Romanarum). (Auctor hujus collationis Christianus fuit, at post Codicem Theodosianum editum et ante Justiniani etatē scriptis, qui leges Romanas ex integris Papiani seu Papiani, Pauli, Domitii, aliorumque juris auctorum libris, item ex Cod. Theodosiano desumptas, et in XVI. titulos tributas cum legibus Mosaicis contulit. Editionem sequitur Lipsiensem A. Schultingii ann. 1737. p. 719-800.) (32).
- **DIAL. DE ORAT.** (dialogus de oratoribus). (Hujus auctorem plerique critici statuunt esse Cornelium Tacitum, qui ilium ann. a Chr. n. 75. scripsit. V. Spaldingum ad Quintilianum T. 2. p. 41. et 424.) (33).
- **EPIST. AD OCTAV.** (V. que adnotavimus ad CIC. epistolar. ad Brutum.).
- **EPIT. ILIAD. HOMER.** V. PSEUDO-PINDARUS.
- **EPITHAL. LAUR. ET MAR.** (epitbalium Laurentii et Mariae). (Hujus auctor antiquus quidem, sed inferioris Latinitatis tempore vixisse videtur, ex quo tamen plura nova vocabula in Lexico admisisimus: illud editum et illustatum fuit a P. Burmanno in opere cit. T. 2. p. 633. et a Wernsdorfio op. cit. T. 4. p. 488., quos sequimur.).
- **INCERT. DE REAGRAR.**, quorum hi sunt tituli:
- 1. Ordines Ouitlouum,
  - 2. De locis suourbanis vel diversis itineribus pergentium in suas regiones,
  - 3. Excerpta ex libris Magonis, Vegoje et Aruntis Vertumni,
  - 4. De terminis et de lineis partium orientalium,
  - 5. Excerpta ex Vitali, Fausto et Valerio,
  - 6. Ratio limitum regondorum,
  - **ORBIS DESCRIPT.** (34).
  - **PANEG. AD CONSTANTIN.**
  - **ITINER. ALEX. M.** (itinerarii Alexandri Magni). (Hoc opus ex Cod. bibliothecæ Ambros. primus edidit A. Maius Mediolani ann. 1817. 8.° ejus auctorem, licet anonymum, scripsisse constat ann. a Chr. n. 349., ut idem Maius arguit ex cap. 4. et 8.)
  - **LIBRI DE NOMINIB. ROM.** (Hic liber vulgo tribuitur Valerio Maximo, et hujus operibus subjungi solet.)
  - **PERVIGIL. VENER.** V. PERVIGIL. VENER.
  - **PRIAPEJ.** V. PRIAPEJ.
- AUGUSTIN.** (Aurelius Augustinus) Tagastæ in Numidia natus ann. a Chr. n. 354., defunctus ann. 430.: Tagastæ primum, mox Carthaginæ, Romæ ac Mediolani rhetoricon docuit: tandem apud Hipponenses munus presbyteri, deinde diuinorum.
- (34) In hac tamen Lexici editione Orellianam recensionem secuti hoc opus Ciceronis nomine inscriptus, ac Juxta Orellium, præter numeros librorum et capitum, paragrapheorum quoque numeros lectorum commodo attulimus. V. que ad CICERON.
- (35) Nos vero accuriorem emendationemque editionem sèpe consuluiimus, quam nuper curarunt E. Buckingius, A. Bethmann, Hellwegius et dum in vivis erat Puggeus, cui prefatus est Eduardus Buckingius, quoque inscribitur: Corpus Juris Romanii antiochianiani consilio professorum Bonnensium. Bonnae 1844. in 4.°
- (36) In hac Lexici editione hic dialogus Corn. Taciti nomine inscribendus nobis vobis fuit clarissimorum inter recentiores philologos sententiam seculis.
- (37) Editionem sequimur ab A. Mai curatam in Class. Auct. T. 3. p. 387.-409.
9. Supplicatio,
10. Tiro proficisciens.
- inde episopi obtiuit. Multa prædictus fuit facundia, acumen ingenii et doctrinarum copia: dictio ejus neque pura, neque elegans est.
- Extant ejus**
- 1. Retractionum libri II.,
  - 2. Confessionum libri XIII.,
  - 3. Contra Academicos libri II.
  - 4. De beata vita,
  - 5. — ordine libri II.,
  - 6. Soliloquiorum libri II.,
  - 7. De immortalitate animæ,
  - 8. — quantitate animæ,
  - 9. — musica libri VI.,
  - 10. — magistro,
  - 11. — libero arbitrio libri III.,
  - 12. — Genesi contra Manichæos libri II.,
  - 13. — moribus Ecclesiæ catholice, et de moribus Manichæorum libri II.,
  - 14. — vera religione,
  - 15. Regula ad servos Dei,
  - 16. De doctrina Christiana libri IV.,
  - 17. — Genesi ad litteram imperfectus liber I.,
  - 18. — Genesi libri XII.,
  - 19. Locationum libri VII.,
  - 20. Questionum in Heptateuchum libri VII.,
  - 21. Annotationum in Job liber,
  - 22. Speculum,
  - 23. De consensu Euangelistarum libri IV.,
  - 24. — sermone Domini in monte libri II.
  - 25. Questionum Euangeliorum libri II.
  - 26. — XVII. in Euang. secundum Matthæum liber,
  - 27. In Joannis Euangeliū tractatus CXXIV.,
  - 28. — Epist. Joano. ad Parthos tractatus X.,
  - 29. Expositio quarundam propositionum ex Epist. ad Romanos,
  - 30. Epistole ad Romaos inchoata expositio,
  - 31. Expositio Epistolæ ad Galatas,
  - 32. Exhortatio in Psalm. CL.
  - 33. Sermones CCCXIII.,
  - 34. De diversis quæstionib. LXXXIII. liber,
  - 35. De diversis quæstionibus ad Simplicianum libri II.,
  - 36. De octo Dulciū quæstionibus,
  - 37. — fide rerum, quæ non videatur,
  - 38. — et symbolo,
  - 39. — et operibus,
  - 40. Enchiridion de fide, spe, et caritate,
  - 41. De agone Christiano,
  - 42. — catechizandis rudibus,
  - 43. — continentia,
  - 44. — booo conjugal,
  - 45. — sancta virginitate,
  - 46. — booo virutatis,
  - 47. — conjugii adulterinis libri II.,
  - 48. — mendacio,
  - 49. Contra mendacium,
  - 50. De opere monachorum,
  - 51. — divinatione dæmonum,
  - 52. — cura pro mortuis gerenda,
  - 53. — patientia,
  - 54. — Symbolo ad catechumeos tractatus IV.,
- Sunt alii libri Augustino passim tributi, et ex quibus loca quædam citantur a Forcellino in Lexico: sed eos ideo omittimus, quia a Maurinis monachis, quorum editionem Parisiis ann. 1679-1701, T. 11. fol. sequimur, inter opera apocrypha rejecti sunt.
- AUGUSTUS** (C. Julius Cæsar Octavianus Augustus) natus Velitris ann. U. C. 691., obiit ann. 767., a Cbr. n. 14. (36).
- Extant ejus**
- 1. Fragmenta tum ligata, tum soluta oratione, quæ collegit Albert. Fabricius Hamburgi 1727. 4.°
- (38) Addendi sunt et ejus Commentarii seu Tractatus super Psalmos, et Epistole numero plurimæ, quarum loca in Lexico ab ipso Forcellino relata fuerunt.
- (39) Oratoria Cœs. Octav. Augusti fragmenta collegit et illustravit Henr. Heyerus in opere super. cit. (V. notam n. 10.) p. 541-513.

AVIAN. (Flavius Avianus) ex quorundam sententiis floruit circa ann. a Chr. n. 160., sed Rufo Avieno suppar fuisse videtur.

Extant ejus

1. *Fabulae XLII.* versu elegiaco exaratae.

AVIEN. (Rufus Festus Avienus) natus Volsinilis in Etruria, floruit circa ann. a Chr. n. 410.

Extant ejus

1. Phænonem, et
2. Prognostica ex Arato poeta Græco in Latinam linguam versibus hexametris versa,
3. Periegesis, seu Descriptio orbis terræ versibus hexametris ex Dionysio poeta Græco liberius interpretata.
4. Ora maritima (b. e. descriptio oræ maris mediterranei cum Ponto Euxino, et Mæotide, usque ad mare Scythicum: sed huius).

AUREL. ANTONIN. (Aurelius Antoninus) (37).

AURELIUS ARCADIUS CHARISIUS JCTus, qui imperante Diocletiano præses fuit Syria, scripsit sub Constantino M.

Extant in Digestis ejus fragmenta ex

1. libro singulari de munieribus civilibus,
2. ————— officio præfecti prætorio,
3. ————— testibus.

AUR. VICTOR (Sex. Aurelius Victor) major, historicus, Africanus Juliano Aug. ann. 360. amicè cognitus, præfector Urbi ann. 388. Ejus mentionem facit Ammian. 21. 10. § 6.

Extant ejus

1. Origo gentis Romanæ,
2. De viris illustribus urbis Romæ (38),
3. De Cæsaribus bistoria (ab Imp. Aug. usque ad Constantium Constantini M. filium) (39).

AUR. VICTOR (Sex. Aurelius Victor) minor, historicus, qui diversus a superiori est, et aetate posterior.

Extat ejus

1. Epitome de Cæsaribus (ab Imp. Augusto usque ad obitum Theodosii I.).
2. (Decimus Magnus Ausonius) Burdigalæ in Gallia natus ann. a Chr. n. 309. obiit ann. 394. Grammaticus, rhetor, et poeta ingeniosus. **V. AUSONIUS** in ONOM.

Extant ejus

1. Epigrammata CXLVI,
2. ————— alia IV. (quibus Factorum a se digestorum meminit.),
3. Ephemeris (Id est toflus diel negotiorum),
4. Parentalia XXX. (quibus carorum suorum obitus commemorat.),
5. Professores Burdigalenses XXVI.,
6. Epitaphia herorum, qui bello Troico interfuerunt XXVI.,
7. ————— aliorum XII.,
8. XII. Cæsares per Suetonium Tranquillum scripti,
9. Tetrasticha, a Julio Cæsare usque ad tempora sua, XXIV.,

B

BARO (M. Baro seu Varro)

Extat ejus

1. Liber de geometria (inter Auct. de re agraria a Goesio, p. 235.)

BEDA, presbyter et monachus, natus ann. a Chr. n. 672. in agro Dunelmensi in Britania (nunc Durham in Northumberland), obiit ann. 735. (40). Plurima scripsit ad grammaticam, ad mathesin, ad historiam et ad poetice per tinentia, inter quæ

Extant ejus

1. De orthographia (inter Grammatica Latinæ Auctores antiqui a Putschio, p. 2327.-2349.),
2. De arte metrica (ibid. p. 2240.-2246.),
3. De figuris et tropis Ss. Scriptorum liber (inter Antiq. Rhetor. Latinos editos a Capperonio Ar-

BIBACULUS (M. Furius Bibaculus) Cremonensis, poeta satyricus, vixit post obitum Lucilii poetae. **V. BIBACULUS** in ONOM. Extat ejus versus hexame-

(51) Imperator Antoninus Augustus, ante excessum d. Severi patris sui orationem habuit in senatu. ann. U. C. 558., de confirmandis orationibus, cujus fragmenta ex Digest. referit Henr. Meyerus in opere super. cit. (V. notam n. 10.) p. 581.

(52) V. Annali dell' Instit. Archeol. T. 9. p. 51.

(53) Hæc historia spuria videtur Victori Le Clerc in Journaux des Romaine p. 45.

(54) Hinc nulla ejus habenda est ratio in hoc Lexico: V. que diximus in Prefatione hujus editionis.

Tom. I.

ter apud Horat. 2. Sat. 5. 41. et Quintil. 8. 6. 17., et carminum bendecasy-laborum minime spernenda fragmenta II. apud Sueton. Gramm. 11. (41). **BITHYNICUS.** **V. POMPEJUS BITHYNICUS.**

BOETHIUS. (Anicius Manlius Torquatus Severinus Boethius) Romanus patricius, natus creditur ann. a Chr. n. 455., obiit Ticinii ann. 526. jussu Theodoricis Gothorum regis interfactus. **V. BOETHIUS** in ONOM. Plurima scripsit, inter quæ eminent

1. De consolatione Philosophiae libri V. (*In his citandis sequimur editionem Patavinam*) Jos. Comiti ann. 1721. 8.º) (42).

BRUT. (D. Junius Brutus). Hic, cum adoptatus fuisse ab A. Postumio Albino, Brutus Albini F. est cognominatus in nummis apud Eckhel. D. N. V. T. 5. p. 229. A C. Julio Cæsare in secundis heredibus nominatus, ipsum tamen in senatu pugione petiit, et ab eodem in ann. U. C. 711. consul designatus, mox, eo occiso, Gallicæ citerioris proconsul a M. Antonio Mutinæ obcessus, ab Octaviano una cum Hirtio et Pansa consulibus liberatus, tandem a triumviris hostiis republice judicatus, cum in Macedonia fugere pararet, occisus est.

Extant ejus

1. Epistola X. (inter Cic. 11. Fam. 1., 4., 9., 10., 11., 13., 19., 20., 23. et 26.).

BRUT. (M. Junius Brutus), qui adoptatus a Q. Servilio Cæpione avunculo ejus, dictus est Q. Cæprio Brutus, natus ann. U. C. 669., in prælio Pharsalicopro Pompejo pugnavit ann. 706., C. Julius Cæsarem in senatu pugione seriit ann. 710., mox in Macedonia proconsul profectus, in prælio Philippensi a M. Antonio et Octaviano victus, sibi mortem consivit ann. 712.

Extant ejus

1. Epistola XL (quarum II. Brutii et Cassii nomine inter Cic. 11. Fam. 2. et 3., aliæ VII. inter Cic. 1. ad Brut. 4., 6., 7., 11., 13., 16. et 17., aliæ II. inter Cic. 2. ad Brut. 3. et 5.) (43).

C

CÆCIL. (SEX. Cæcilius Africanus) JCTus, vixit sub Antonino Pio.

Extant ejus in Digestis, ubi *Africanus* tantummodo appellatur, fragmenta ex 1. Questionum libris IX., 2. Epistolarum libris XX.

CÆCIL. (Cæcilius Statius) poeta comicus, Gallus Insufer, obiit ann. U. C. 586. **V. CÆCILIUS** in ONOM.

Comediarum ejus fragmenta passim citantur a Festo, Nonio, Prisciano, aliisque, et a Frid. Henr. Boethio collecta (V. supra in ACCIUS), quarum tituli:

1. *Æschinus* sive *Æschines* bypobo- 23. *Harpazomeni*,
2. *Æschrio* sive *Æthrio*, 24. *Hymnis*,
3. *Anagorizomene*, 25. *Hypobolimæa rastraria*,
4. *Andria*, 26. *Hypobolimæus* sive *Subditivus*,
5. *Androgynus* sive *Andronicus*, 27. *Hypobolimæus Chærestratus*,
6. *Asotus*, 28. *Meretrix*,
7. *Calci* sive *Calchi*, 29. *Nauclerus*,
8. *Charinus*, 30. *Notbus Nicasio*.
9. *Chrysitus*, *Obolostates*, **V. Fenerator,**
10. *Dardanus*, 31. *Pausimachus*,
11. *Davus*, 32. *Philumena*,
12. *Demandati*, 33. *Plocium*,
13. *Emporus*, 34. *Polemuni*,
14. *Ephesio*, 35. *Portitor*,
15. *Epielerus*, 36. *Pugil*,
16. *Episattomenos*, 37. *Symbolum*,
17. *Epistola*, 38. *Synaristusæ*,
18. *Eratosthenes*, 39. *Synepbebi*,
19. *Exsul*, 40. *Syrscusii*,
20. *Fallacia*, 41. *Tlithæ*,
21. *Fenerator* sive *Obolostatea*, 42. *Trumphus*,
22. *Gamos*, 43. *Venator*,
23. *Umbri* sive *Umbrae*.

CÆCINA. (A. Licinius Cæcina) ex Etruria, scripsit de Etrusca disciplina: bello civili, cum a Pompeji partibus staret, Cæsarem extimationem criminosissimo libello laceravit, ut docet Suet. Cæs. 75., deinde post pugnam Pharsalicam excusandi sui causa edidit librum *querelarum*, quo errorem suum Cæsari excusaret. Is putatur idem, quem Cicero oratione pro A. Cæcina defendit. **V. CÆCINA** in ONOM.

Extat ejus

1. Epistola inter Cic. 6. Fam. 7.

CÆS. (C. Julius Caesar) natus ann. U. C. 654. IV. Id. Quinti, et ann. 710. Idib. Mart. Cæsare in curia tribus et viginti vulneribus confossus periret. Domi militiæque immortalis nominis gloriæ est consacrus. Causarum primus patronus, mox, post varias dignitates, superatis omnibus inimicis, et deleta Romanorum libertate, dictator perpetuus et imperator fuit. **V. CÆSAR** in ONOM.

Extant ejus

1. De bello Gallico libri VII. (Liber VIII. A. Hirtio vulgo tribuitur.)

(44) De Marco Furio Bibaculo poeta, qui natus est ann. U. C. 551., a Chr. n. 103., pluribus disserit M. Augustus Weichert in opere, cui titulus: *Poëtarum Latinorum Hostii, Lævii, C. Licinii Calvi, C. Helvii Cinna, C. Valgii Rufi, Domitii, Marsi atiorumque vita et carminum reliqua*. Lipsia 1850. 4.º, p. 551.-564., ubi ejusdem quoque fragmenta exhibentur atque illustrantur.

(45) Ex aliis Boethii operibus plurima vocabula clarissimus *Furlatetto* inseruit in Appendix, editione usns, qmæ *Basilea* facta est ann. 1856. per Henricum Petrem.

(46) Ejusdem extant etiam paucula orationum fragmenta, que colligit atque illustravit Henr. Meyerus in opere super. cit. (V. notam n. 10.) p. 555.-558.

INDEX

2. De bello civili libri III.,
 3. Epistola, at fragmenta plura, (*quæ diltigenter colligit Jer. Jac. Oberlinus, cuius editione Lips. 1805. 8.º plerumque utimur.*)
CAJUS (T. Cajus) JCtus, vixit sub Hadriano et M. Arello, scriptis plura opera ad jurisprudentiam pertinentia.
 Extant ejus in Digestis plurima fragmenta
 1. Aureorum sive rerum quotidianarum libri VII.,
 2. libri singularis da casibus,
 3. ————— ad edictum prætoria urbani,
 4. ————— tit. de aqua pluvia arcenda,
 5. ————— tit. de damno infecto,
 6. ————— tit. da liberali causa,
 7. ————— tit. de predicatoribus,
 8. ————— tit. qui neque sequantur,
 9. ————— tit. de re iudicaria,
 10. libror. II. ad edictum prætoris urbani, tit. de testamentis,
 11. libror. XXXI. ad dictum provinciale,
 12. libror. X. ad edictum urbleum,
 13. libri singularis ad edictum urbicum, tit. da operis novi nuntiatione,
 14. ————— de tacitis fideicommissis,
 15. libror. II. fidelcommissorum,
 16. libri singularis de formula hypothecaria,
 17. libror. IV. Institutionum,
 18. libror. III. ad edictum prætoris de iugatio,
 19. libror. VI. ad Leg. XII. Tabular.
 20. libri singularis ad Leg. XIII. Tabular.,
 21. ————— ad Leg. Glitiā,
 22. libror. XV. ad Leg. Julian et Papam,
 23. libror. III. da insauissionibus,
 24. libri singularis regularum,
 25. libror. III. regnariam,
 26. libri singularis ad S. C. Tertullian.
 27. Libror. III. da verborum obligationibus.
 Præcipue commemorandi sunt
 28. Institutionum commentarii IV. (qui ex Cod. palimpsesto Veronensi pri-
 mum editi sunt o. Jo. Frid. Lud. Goeschenio Berolini ann. 1820, ite-
 rumque ibidem ann. 1824. 8.º, ex qua postrema editione citantur no-
 va vocabula hūc Lexico primum adjecta.)
- CALLISTRATUS**, JCtus, vixit sub Septim. Severo et Caracalla usque ad Alex. Saverum.
 Extant ejus in Digestis fragmenta
 1. libror. VL cognitionum, 4. libror. III. Institutionum,
 2. ————— edicli monitorii, 5. ————— II. quæstionum.
 3. ————— IV. de jure fisci,
- CALPURN. FLACC.** (Calpurnius Flaccus) rhetor, ut plerique putant, sub Hadriano, et T. Antonino Pio. At Barthol. Borghesi in *Mem. dell' Instit. di corr. orcheol. T. I.* p. 50. putat, bunc rhetorem esse M. Calpurniuu Flaccum, qui consul suffectus fuit a Kal. Sept. ann. a Cbr. n. 96.
 Extant ejus
 1. Declamationes LI. excerpta rhetorum minorum.
- CALPURN. SICUL.** (T. Julius Calpurnius) Siculus, poeta bucolicus, Neumadiano synchronus, floruit circa ann. a Cbr. n. 284., sub Caro, Carino, et Numario. V. infra NEMESIANUS, et CALPURNIUS, &c. in ONOM.
 Extant ejus
 1. Eclogæ VII.
- CAPELL.** (Martinius Mineus Felix Capella) ex Africa, Madaurensis, vel Cartbaginensis, vir proconsularis; de cuius aetate ambigunt eruditæ, sed plerique illum vixisse existimant circa ann. a Chr. n. 470. Stilus ejus barbarissi sapit. V. CAPELLA in ONOM. Plerumque secuti sumus editionem Grotii, Lugd.-Bat. ann. 1699. 8.º, cuius etiam pagina citantur: at in duobus libris prioribus Norimbergensem a Jo. Ad. Goezio ann. 1794. 8.º curaram.
 Extant ejus
 1. Satyricon.
- CAPER** (Flavius Caper grammaticus, Charisio, Prisciana, et Rufino antiquior, cuius extant apud Futsch. p. 2230.-3250. excerpta ab aliquo epitomatore
 1. De orthographia, 2. De verbis dubiis.
- CAPITOLIN.** (Julius Capitoinus) histiorum Augustæ scriptor, vixit sub Diocletiano et Constantino M., quibus dedicavit suas de imperatoribus vitas. V. CAPITOLINUS, &c. in ONOM.
 Extant ejus vita
 1. T. Autonii Pii, 9. M. Antonii Gordiani, vulgo Afri-
 2. M. Aurclii Antonini, cani, vel patris,
 3. L. Veri, 10. M. Antonii Gordiani, vulgo ju-
 4. P. Helyii Pertinacia, nioris, vel filii,
 5. D. Clodil Albiul, 11. M. Antonii Gordiani, vulgo Pil,
 6. M. Opelii Macrini, vel nepotis,
 7. C. Julii Maximi filii, 12. D. Cælii Balbini,
 8. C. Julii Maximi filii, 13. M. Clodil Pupieni Maximi.
- CASSIOD.** (Magnus Aurelius Cassiodorus, seu potius Cassiodorus) Scyllaci in Calabria natus circa ann. a Cbr. n. 470., obiit ibidem post annum 562. V. CASSIODORUS in ONOM.
 Extant ejus
 1. Vsiarum sive epistolarum libri XII.,
 2. Historia Ecclesiastica libri XII.,
 3. Chronicon,
 4. Computus Paschalis,
 5. Expositio in Psalmos CL.,
 6. ————— Cantica cantorum (que tamen quibusdam spuria videtur),
7. Institutionum divinarum litterarum liber I.,
 8. ————— humana rerum liber II., sive de artibus et disciplinis li-
 berarium litterarum liber in VII. capita distributus: h. e.
 1. De grammatica,
 2. —— rhetorica,
 3. —— dialectica,
 4. —— arithmetica,
 5. —— musica,
 6. —— geometria,
 7. —— astronomia (*Hujus operis clausulam ineditam primus in*
tucem protulit ex Cod. Vaticano A. Majus, et edidit in Clas-
sic. Auct. Romæ ann. 1831. 8.º T. 3. p. 360.-357.),
 9. De ratione et uoto ejusdem partibus,
 10. —— orthographia,
 11. —— anima,
 12. Complexiones in Epistolas et Acta Apostolorum, et Apocalypsin, (quas pri-
 mus e Cod. Veron. edidit Scip. Massenus Florentiae ann. 1721. 8.º Ex-
 ceptio fragmento ob A. Maio edito, et Complexionibus, quibus in
 Lerico nullus adhuc fuit usus, Cassiodori loco citantur ex editione
 Jo. Garelli, repetita Venetiis ann. 1729. T. 2. fol.)
- CASSIUS** (C. Cassius Longinus) philosphus Epicureus, initio belii civilis trib.
 pleb., tum prætor urbanus, in Cæsarem conjuravit, et post ejus cædem ob-
 tinuit Syriam provinciam, tandem in bello apud Philippopolis vicit et mor-
 tem concivit.
 Extant ejus
 1. Epistola V., (quorum tres inter Clc. 12. Fam. 11. et 12., et 15. ibid.
 19., alio vero duæ ejus et Bruli nomine scriptæ inter Clc. 11. Fam.
 2. et 3.)
- CASSIUS** (L. Cassius) fuit fortasse Cassii superioris ex fratre nepos.
 Extant ejus
 1. Epistola ad Clc. 12. Fam. 13.
- CASSIUS** (T. Cassius Severus) orator (44).
- CATO** (M. Cato, M. F. M. Nepos) orator (45).
- CATO** (M. Porcius Cato) celeberrimus vir, natus Romæ ann. U. C. 520., ronsul ann. 559., censor ann. 570., obiit ann. 605. In citandis ejus locis plerum-
 que utimur editione a Jo. Gottl. Schneidero Lipsiæ ann. 1794. 8.º curata.
 V. CATO in ONOM.
- Extant ejus
 1. Originum fragmenta (46),
 2. Orationum fragmenta apud Gell. 7. 3. (47),
 3. De re rustica, seu de agricultura.
- (44) T. Cassius Severus, iuxta Euseblum, orator egregius xxv. ex illi suo anno
 summa laeta mortuus est anno Domini 34., h. e. anno U. 755. Vide plura apud
 Henr. Meyer. in opere super. cit. (V. notam n. 10.) p. 343.-347., ubi et ejusdem frag-
 menta invenies.
- (45) M. Cato, M. F. M. Nepos, testo Gell. 13. 19., sotis vehemens orator fuit, mul-
 tesque orationes ad avi exemplum scriptas reliquit, et consul eum Q. Marci Rege (a.
 U. 652.) fuit, in quo eo consulatu in Africam praefectus in ea provincia mortem obiit.
 Ejus fragmenta exhibet Henr. Meyer. in opere super. cit. (V. notam n. 10.) p.
 222.-227.
- (46) De M. Porcio Catone cens. pluribus egit ejusque Originum fragmenta colle-
 git atque illustravit Augustus Krause in opere sup. cit. (V. notam. n. 3.) p. 22.-222.
- (47) Hæc Orationum fragmenta, quæ non solum apud Gell., sed etiam apud
 plures alios Latinos scriptores occurserunt, collegit atque illustravit Henr. Meyer. in
 opere sup. cit. (V. notam n. 10.) p. 414.-501. Orationum autem hi sunt tituli:
 1. Oratio de lege Oppia, 55. Oratio de lustri sui felicitate,
 2. — quam dixit Numantiae apud 54. — in legem Orcibiam,
 equites, 55. — ne legi Orchis derogaretur,
 3. Cato ad populum de triumpho, 56. — de censura M. Fulvii Nobilito-
 4. Oratio apud Athenienses, 57. — iu P. Furium Philium vel pro
 5. — contra Thermum de decem Lusitanis Hispanis,
 hominibus, 58. — pra lege Voconia,
 6. — de falsis pugnis contra Ther- 59. — de Macedonia liberanda,
 7. 10. — aduersus M. Acilium quarta, 60. — pro Rhodiensibus,
 8. — de coniuratione, 61. — de Ptolemaeo minore contra
 9. — In M. Fulvium Nobiliorem, 62. — Thermum,
 10. — de pecunia regis Antiochi. 63. — de ambitu,
 11. — In L. Quintium Flamininum, 64. — pro se contra C. Cassium,
 12. — in Nanilium, 65. — de Achæis,
 13. — in Nasicam, 66. — ne quis bis consul fiat,
 14. — in L. Scipionem, 67. — de bello Carthaginensi,
 15. — in L. Veturiuum de sacrificio 68. — Cato in dissuasione de rege Attalo
 commiso cum ei equum et vectigalibus Asie,
 16. — censor adimeret, 69. — Oratio in Servium Galban pro Lu-
 17. 20. — Orationes de multa contra L. sitonis,
 Furium, 70. — Oratio qua usus est ad milites con-
 18. Oratio de moribus Claudi Neronis, tra Galban,
 71. — contra Anium, 70. — ad filium,
 19. — aduersus Quintum Minucium 71. — Cato in dissuasione de feneracione
 Thermum, 72. — Oratio de re Floria,
 20. — ad litis censorias, 73. — Cato in dissuasione, ne lex Bæbia
 21. — de signis et tabulis, 74. — derogaretur,
 22. — de vestitu et vehiculis, 75. — in suacione in legem populi,
 23. — uti preda in publicum refec- 76. — in Pansam,
 24. — de preda militibus dividun- 77. — in Sericia,
 da, 78. — de tribannis militum,
 25. — uti basilica rediscetur, 79. — de suis virtutibus contra
 26. — de signa musta pascenda, 80. — Thermum,
 27. — de fundo oleario, 79. — Oratio de bonis Oulejæ,
 28. — de redilibus vitiis creatis, 80. — qua tribuo diem dixit.

CATO (M. Porcius Cato) superioris pronepos, trib. pieb., mox prætor. In bello civili Pompeji partes secutus, post pugnam Pbarsalicam in Africam profectus, et post Scipoem apud Thapsum a Cæsare devictum, Uticas ferro se ipse intermit anno. U. C. 708., Ideoque et Uticensis cognominatus postea est. V. CATO in ONOM.

Extat ejus

1. Epistola ad Cic. 15. Fam. 5.

CATO (Valerius Cato) grammaticus et poeta, libertus Bursei cuiusdam ex Galilis, qui tempore bellum Sullani villa sua Tusculana cedere propter egestatem coscitus est, floruit circa ann. U. C. 690. Ilius meminere Catull. 56., Horat. 1. Sal. 10. 1., Ovid. 2. Trist. 436. et Sueton. Gramm. 11., ubi hic ejus vitsm nobis reliquit. Varia opera scripsit, quæ periere; extat autem carmen satyricum, sive execratorium, ut in quibusdam additionibus nuncupatur, cui titulus est

1. Dilre ad Battarum. (*Optima ultimur editione* Jo. Cbr. Wernsdorff, qui hoc carmen inter Poet. Latin. min. T. 3. p. 1.-23. edidit Altenburgi ann. 1782. 8.º).

CATO DIONYS. (Cato Dionysius) videtur vixisse sub M. Aurelio Antonino. Ejus extat carmen morale hexametris constans, in quatuor libros divisum, cui titulus est

1. Disticha de moribus. (*Ita appellantur, quod unaqueque sententia duabus hexametris continetur*).

CATULL (C. Valerius Catullus) Veronensis, natus ann. U. C. 667., obiit post ann. 707., quo consuli fuit Vatinius, cuiusqua ipes meminit carm. 52. V. CATULLUS in ONOM.

Extat ejus

1. Carmina CXV. (quæ partim lyræ, partim elegiaca, partim epigrammatica, quædam etiam epica sunt).

CATULUS. V. LUTAT.

CELS. (A. Cornelius Celsus) medicinae auctor celeberrimus. Ejus loca plerumque citavimus ex editione Veronensi Leon. Targæ ann. 1810. 4.º V. CELSUS in ONOM.

Extat ejus

1. Da medicina libri VIII.

CELSUS (P. Juventus Caisus) JCtus, vixit et consulatum bis gessit imperante Hadriano.

Extat in Digestis ejus fragmenta

1. libror. XXXIX. digestorum, 3. libror. XI. epistoliarum,
2. — VII. commentatorum, 4. — XII. questionum.

CENSORIN. (Censorinus) grammaticos Romanus: quo nomine geotilicio, quo prænomine fuerit, quibus parentibus, quo ioco natus sit, incomptum hactenus est. In citandis utriusque operis locis utimur optima editione Jo. Sigism. Gruberi Norimberga ann. 1805. 8.º

Año a Cbr. n. 238. aureolum scripsit, qui nunc extat, libellum

1. De die natali.

2. Fragmentum incerti auctoris, (quod capitibus XV. constans, Censorino subiungi solet, de physica, de geometria, de poetica agit.)

CERVID. SCÆV. V. SCÆVOLA.

CESTIUS (Cestius Pius) rhetor, Ciceroni coævus.

Eius apud Senec. in Suasoriis passim citantur

1. Fragmenta.

CHALCIDIUS, Pistonis Timaeum Latine interpretatus est, et commentariis illustravit. Vixit circa snn. a Cbr. n. 330.

CHARIS. (Flavius Sosipater Charisius) natione Campanus, religione Christianus, professione grammaticus, vixit circa initium saeculi quinti a Chr. o.

Extat, apud Putsch p. 2.-266., ejus

1. Institutionum grammaticarum libri V. (48).

CIC. (M. Tullius Cicero) orator omnium maximus, natus in villa Arpinati, ex ordine equestri, III. Noo. Jan. ann. ab U. C. 648., patre M. Tullio Cleerone ac tribu Cornelia, et matre Helvia: occisus est, in triumvirali proscriptione, VI. Id. Decemb. ann. 711. (49).

61. Oratio contra Cornelium apud populum,

62. — de sumptu suo,

63. — adversus Lepidum,

64. — si Cælius tribunus pl. appellasset,

65. — de dote,

66. — cum in Hispaniam consul proficeretur,

67. Cato dierum dictarum de consulatu suo,

68. Oratio in C. Sulpicium Galbam,

69. — quæ de auguribus inscribitur,

70. — de re Histriæ militari,

71. Cato contra Oppium,

72. Oratio de spoliis, ne figerentur nisi de hoste capta,

73. — in ea, quam scripsit, ædilis plebis sacrosanctos esse,

74. De re A. Atili,

(48) Has nuperime edidit Lindmann. in opere, cui titulus: *Corpus Grammaticorum Latiorum veterum*, Lipsiae 1844. in 4.º T. 1.; quam editionem consuluum est aliquando citavimus.

(49) In hoc novo Lexico, quod attinet ad M. Tullii Ciceronis opera, omnium optimam Jo. Casp. Orellii et Baier. editionem secuti sumus, quæ curata est Turceti a. 1836. et seqq.; ex eaque paragrapborum seu sectionum numeros lectorum commodo addidimus. Itaque ipsos Rhetoricorum libros ad Herennium Ciceroni tribuinus (V. AUCT. AD HERENN. in hoc Indice).

Extant ejus

- Opéra rhetorica, et oratoria:
1. De inventione rhetorica libri II.,
2. — oratore libri III.,
3. Brutus sive de claris oratoribus liber,
4. Orator,
5. Topica,
6. Partitiones oratoriae,
7. De optimo genere oratorum fragmentum.

Orationes :

1. pro P. Quinctio,
2. — Sex. Roscio Amerio,
3. — Q. Roscio Comedo,
4. Divinatio in Q. Caecilius,
5. Actio I. in C. Cornelium Verrem,
6. Actionis II. liber I. in eundem,
7. — II. in eundem,
8. — III. in eundem,
9. — IV. in eundem,
10. — V. in eundem:

(*Orationes in Verrem a veteribus grammaticis dicuntur etiam Verrina, atque ita numerantur, ut divinatio appelletur prima in Verrem seu Verrinorum, actio prima secunda in Verrem seu Verrinorum, actionis secunda liber primus tertius in Verrem seu Verrinorum, et atq. deinceps, ita ut actionis secundæ liber quintus nuncupetur septima in Verrem seu Verrinorum, quemadmodum citantur a Forcellino, praesente Nizulin: hanc porro appellationem sequitur etiam Priscian. 7. p. 742. Putsch. et 18. p. 1195. et alibi*) (50).

11. oratio pro M. Fontejo, (cujus supplementum B. G. Nieubrius primus Romæ ann. 1820., mox A. Maius in Classic. auct. T. 2. p. 370. edidere.),

12. oratio pro A. Cæcina,

13. — legi Manilia,

14. — A. Cluentio Avito,

15. 16. 17. de lege agraria libri III.,

18. oratio pro C. Rabirio perduellionis reo, (*Hujus orationis fragmentum, quo ejusdem postrema lacuna præcipue suppletur, edidere idem Nieubrius, et Malus loc. cit.*),

19. — 22. orationes IV. in Catilinsm,

23. oratio pro L. Murensi,

24. — L. Flacco,

25. — P. Sulla,

26. — A. Licinio Archia,

27. oratio post redditum ad Quirites (51),

28. — post redditum in Senatu,

29. — pro domo sua,

30. — de baruspicum reponsis,

31. — pro Cn. Plaacio,

32. — P. Sextio,

33. — in Vatiolum,

34. — pro M. Cælio Rufo,

35. — de provinciis consularibus,

36. — pro L. Cornelio Balbo,

37. — io L. Corpurnium Pisonem,

38. — pro T. Annio Milone, (*Hujus itidem lacuna, quam nemo unquam suspicatus fuerat, suppleta est, in cap. 3., fragm. ineditum, quod ex Cod. palimpsesto Taurinensi in lucem protulit Amed. Peyronis, quodque repetit A. Maius in Classic. auct. T. 2. p. 382. ann. 1831.*),

39. — pro C. Rabirio Postumo,

40. — M. Claudio Mareollo,

41. — Q. Ligario,

42. — rege Dejotarn,

43. — 58. orationes Philippie sive Antoniane, in M. Antonium, XIV. (52).

Fragmenta orationum (53):

59. pro L. Vareno,

60. in P. Clodium et Curiorem,

61. de ære alieno Milonis,

62. pro rege Alexandrino,

63. — M. Æmilio Scæruo,

64. — M. Tullio, (*Fragmenta orationum, quæ numeris 60.-64. indicantur, primus editit A. Maius ex Cod. Ambros. palimpsesto bis Mediolani, deinde Romæ ann. 1828. inter Classic. auct. T. 2. p. 215.-228. Quendam etiam fragmenta orationum sub n. 63. et 64. indicatarum ex Cod. palimpsesto Taurinensi ediderat Amed. Peyronius Stuttgartæ ann. 1824.*

- 4.º, quæ ab A. Maius iterum edita sunt in Classic. auct. T. 2. p. 278. et 328.),

65. contra concionem Metelli,

66. pro P. Oppio,

67. — C. Manilio,

68. — C. Cornelio I.,

69. — — II.,

70. in toga candida,

71. pro Q. Gallio,

72. — L. Roscio Othonæ,

73. — P. Vatinio.

(50) In Verrinis citandis ab Orellii appellatione discessimus, Nizolium ac Forcellinum secuti, b. e. Priscianum et ipsum Capell. s. p. 185.

(51) Hoc oratio, neque atque aliæ post redditum in Senatu, pro domo sua ad pontifices, de haruspicis reponsis et pro M. Marcello inter scripta dubia et nonposita ab Orellio T. 1. recensentur; neque adduntur Epistolarum ad Brutum lib. II. Sallustii in Ciceronem oratio, Ciceronis in Sallustium responsio, Ciceronis denique oratio ad populum et equites Rom. ante quam ires in exilium. Nos vero priores omnem orationes, necnon Epistolarum ad Brutum libros II. Ciceroni semper eum plerisque tribuimus.

(52) Has omnes Ciceroni orationes paulo alter in ordinem rediget Orellius T. 3

(53) Orationum fragmenta ex Orellii recensione T. 4. ita inseruntur et in ordinem perhibentur:

1. Orat. pro P. Quintio,
2. — R. Comedo,
3. — M. Fontejo,
4. — de lege Agraria,
5. — pro Flacco,
6. — pro M. Tullio, quæ omnia hucusque cit. T. 5. continentur,
7. — pro L. Vareno,
8. — cum questor Lilybæo decedebret,
9. — pro P. Oppio,
10. — C. Manilio,
11. — M. Fundanio,
12. — C. Cornelio I.,
13. — C. Cornelio II.,
14. — in toga candida (et bæc continentur T. 5.).

15. Orat. pro Q. Gallio,

16. — de L. Othone,

17. — de proscriptorum liberis,

18. — contra concionem Q. Metelli,

19. — de consulatu suo,

20. — in Clodium et Curiorem (quæ T. 5. continentur),

21. — de ære alieno Milonis,

22. — de rege Alexandrino,

23. — pro P. Vatinio,

24. — pro M. Æmilio Scæruo,

25. — in A. Gabiniū,

26. — pro T. Annio Milone,

Hoc excepti Tituli Orationum deperditarum, et ex Commentariis Causarum Fragmenta.

INDEX

- Opus philosophicæ:
 1. Academicorum libri II., (in quorum citatione primus et quartus appellantur.) (54).
 2. de finibus bonorum et malorum libri V.,
 3. Tusculanarum disputationum libri V.,
 4. De natura deorum libri II.,
 5. — fato liber,
 6. — legibus libri III.,
 7. — officiis libri III.,
 8. — senectute liber, sive Cato,
 9. — amicitia liber, sive Lælius,
 10. Paradoxa VI.
 Fragmenta ex operibus philosophicis (55).
 11. Economicorum ex Xenophonte, apud Columellam aliosque,
 12. Protagoras ex Platone, apud Priscianum,
 13. ex libris VI. de republica, (quorum partes luculentissimas A. Maius e Cod. palimpsesto Romæ primus edidit ann. 1822. 8°, mox retractato labore ibidem inter Classic. auct. T. I. p. 1.-365. ann. 1828. 8°: prior tamen editio in Lexico citatur.),
 14. Somnium Scipionis, (quod partem constituit libri VI. de rep., quodque nobis servauit Macrobius, qui plenius in idem scripsit commentarium duobus libris comprehensum.),
 15. de jure civili,
 16. — auguriis,
 17. ex Hortensio, sive de philosophia,
 18. ex M. Catone, sive Laude M. Catonis,
 19. ex libris II. de gloria,
 20. — libro de consolatione,

21. ex libro de suis consiliis,
 22. — virtutibus,
 23. — orthographia,
 24. ex Timaeo Platonis, sive de universo.
 Epistolarum:
 1. Epistolarum ad familiares libri XVI.,
 2. — ad Atticum libri XVI.,
 3. — ad Q. Fratrem, libri III.,
 4. — ad Brutum libri II., quorum primus continet epistolæ XVIII. partim Ciceronis ad Brutum, partim Brutii ad Ciceronem; secundus vero alias epistolæ VII. ad eosdem a Germanis deinceps repertas et pro spuria vulgo habitas. His adjungi solet epistola ad Octavium, quæ non Ciceronis, sed antiqui declamatoris esse videtur: tria tamen ejus loca citavit Forcellinus, nempe in CIRCUMSEPTUS, in JUNIUS et in ASTIPULATORI.
 Fragmenta epistolarum (56):
 5. ad Titinum,
 6. — Cornelium Nepotem libror. II.,
 7. ad C. Cassarem libror. III.,
 8. — Cassarem juniores libror. III.,
 9. ad C. Pansam libror. III.,
 10. — H. Hirium libror. IX.,
 11. — M. Brutum libror. VII.,
 12. — M. Alium libror. II.,
 13. — Licinius Calvum,
 14. — Q. Axium,
 15. — Catonem,
 16. — Cereliam,
 17. — L. Plancum (57).

(54) Hanc appellationem et nos retinimus, nunc tamen Orellianam inclematis, iuxta quam 1. Acad. est Academ. posteriorum l. 1., et 4. Acad. est Academ posteriorum l. 4.

(55) Operum philosophicorum fragmenta hoc ordine ab Orellio exhibentur:
 Fragmenta librorum philosophicorum magnam partem supersunt.

- Ex Academicorum ad Varrorem libro I.,
 2. — — — — — II.,
 3. — — — — — III.,
 4. — — — — — incerto,
 5. Ex lib. III. de Natura deorum,
 6. — I. de Divinatione,
 7. Ex libris de Legibus,
 8. Ex libro de Fato.

Fragmenta deperditorum librorum philosophicorum.

1. Economicorum ex Xenophonte,
 2. Protagoras ex Platone,
 3. De jure civili,
 4. — auguriis,
 5. — philosophia sive Hortensius,
 6. M. Cato seu laus M. Catonis,
 7. De gloria,
 8. De consolatione seu de luctu minuendo,
 9. Liber de suis consiliis, sive expositione suorum consiliorum,
 10. Commentarius de virtutibus,
 11. De notis liber,

(56) In Orelliana editione his, que citantur, accedunt fragmenta: Epist. Cœsauris ad Cicer. Epist. Brut. ad Cicer. ex Epistolis incertis.

(57) Denique in Orelliana editione hoc ordine exhibentur, quæ in hoc Indice omissa fuerunt,

- Fragmenta Poëmatum
 1. Versus Homerici a Cicer. in Latinum conversi,
 2. Arati Phænomena — — — — —,
 3. — Prognostica — — — — —,
 4. Alcyones,
 5. Tixorius et } quorum, præter titulos, nihil superest,
 6. Nilus
 7. Limon,
 8. Marius,
 9. De suo consulatu,
 10. De suis temporibus,
 11. Elegia Tamelastis,
 12. Libellus jocularis,
 13. Pontius Glaucus,
 14. Epigramma in Tironem.
 His aliisque accedunt fragmenta librorum incertorum.

CIC. FIL. (M. Tullius Cicerus) Marci superioris filius, natus ann. U. C. 690., post patris mortem consul suffectus fuit ann. U. C. 724.; quo vero anno obierit, incomptum est.

Extat ejus

1. Epistola II. inter Cic. 16. Fam. 21. et 25.

CIC. Q. (Q. Tullius Cicerus) Marci frater, prætor urbanus fuit ann. U. C. 693., propretor in Asia provincia anno inseguenti obiit ann. 711. in proscriptione triumvirali. In eiusdem Q. Cicer. locis utimur plurimque editione Bernh. Fvid. Humelii Norimbergæ ann. 1791. 8°.

Multa scripsit, quæ perlere; ejus extant

1. De petitione consulatus commentatoriolum,
 2. Epistola IV., quæ sunt inter Cic. 16. Fam. 8. 16. 26. et 27.,
 3. Exametri versus XX. (servati nobis sunt ab Auson. Eclogar. 16., quibus quodnam signum cœlestis quo tempore illustre sit, novimus.) (58).

CINCIUS ALIM. (L. Cincius Alimentus) historicus, vixit tempore belli Punici secundi, et ab Hannibale captus etiam est, postea prætor fuit. Ejus mentio est apud Liv. 7. 3. 21. 38. et 26. 23.

Fragmenta ejus extant ex

1. Annalium libris II. (Græce scriptis),
 2. Historia de Georgia Leontino,
 3. Libro de fastis,
 4. — comitilis

CINNA (C. Helvius Cinna) poeta epicus et epigrammaticus, amicus Catulli, qui ejus poenia, cui Smerla nomen fuit, in arm. 95. celebrat. Hic temere a plebe Romana discrictus est in funere C. Jul. Cæsaris, teste Sueton. Cœs. 85., ubi V. a Baumgarten adnotata. Ejusdem poematis commentatorum scripsit L. Crassius, de quo loquitur Sueton. Gramm. 18., binusque ejus bendecaylabos recitat Gell. 19. 13. (60).

Extat ejus

1. Epigramma (ab Isid. 8. Orig. 12. relatum, et a Burmann. in Anthol. Lat. T. I. p. 440. illustratum, cujus loca citantur in V. ARATEUS et INVIGILATUS in Lexico).

CLAUDIAN. (Claudius Claudianus) poeta, Alessandrinus, natus creditur ann. a Cb. n. 365.; quo anno obierit, ignoratur. V. CLAUDIANUS in ONOM.

Extat ejus

1. Panegyris in Probinum et Olybrii stratum consulatum,
 2. In Rufinum libri II.,
 3. De III. consulatu Honoril Aug. 15. Epitbalium Palladii et Celsina,
 4. — IV. consulatu ejusdem,
 5. In nuptias Honoril Aug. et Mariæ,
 6. Fescennina IV. in nuptias Honorii 16. De raptu Proserpinae libri III.,
 7. De bello Gildonicus 17. Gigantomachia,
 8. — consulatu Fl. Mallii Theodori, 18. Epistola V.,
 9. In Eutropium libri II., 19. Eidyllia VII.,
 10. De laudibus Stilicbonis libri II., 20. Epigrammata L.,
 11. — consulatu ejusdem, 21. Laudes Herculis (Hujusmodi carmen plerique eruditæ Claudiiano abjudicant).

CLAUDIAN. MAMERT. (Cisidianus Ecdicius Mamertus) presbyter Viennensis in Gallia, obiit ann. a Cbr. n. 474. Epigrammata VI., quæ christianismum sapient, quæque inter epigrammata superioris Claudiani babentur sub n. 27., 45., 46., 47., 48. et 49., malunt huic tribuere eruditæ.

Extat ejus

1. Carmen contra poetas vanos (61).

CLAUD. MARCELL. V. MARCELLUS (M. Claudius)

CLAUD. AUG. (Ti. Claudius Nero) qui, Caligula a prætorianis interfecto, imperium Romanum obtinuit ann. a Cb. n. 41., et usque ad ann. 54. imperavit. Historiam scripsit, et Ciceronis defensionem adversus Asinium Gallum, teste Sueton. Claudi. 41., cuius fragmentum babes in V. TABELLARIA & Non. 3. 110. nobis servatum; luculentiam vero babuit in senatu orationem de civitate Gallis danda, cuius maximam partem servant binæ tabulæ senæ Lugdunæ eruta, atque inde Gruterus inter veteres Inscriptiones pag. 502. retulit, unde plura loca in Lexico citantur.

CLAUD. QUADRIG. (Q. Claudius Quadrigerius) historicus. V. QUADRIGARIUS in ONOM.

Extat ejus fragmenta

1. Annalium libror. XXIII. (62).

CLAUD. SATURNIN. (Q. Claudius Saturninus) JCtus, virxit sub Antoninio.

Extat in Digestis lib. 48. lit. 19. leg. 16. unicum ejus

1. Fragmentum ex libro singulari de penis paganorum.

CLEDON. (Cledonius) senator Romanus, et grammaticus Constantinopolitanus, eodem, quo Servius atque Sergius, tempore scripsisse videtur.

Extat, apud Putsch. p. 1861.-1936, ejus

1. Expositio in Donati artem primam et secundam.

(59) Hi versns habentur etiam T. 4. p. 814-83. inter M. T. Ciceronis opera omnia ab Orellio edita; eisque accedit ejusdem Quinti aut alii Epigramma de amore seiniarum.

(60) De L. Cineo Alimento pluribus disserit ejusque fragmenta collegit Aug. Krause in opere sup. cit. (V. notam n. 5.) p. 65.-68.

(61) De C. Helvio Cinna pluribus disserit ejusdemque reliquias collectas illustrat M. Aug. Weichert in opere super. cit. (V. notam n. 41.) p. 447.-502.

(62) Huic addit De statu anima libr. III., qui sepius citantur.

(63) De Claud. Quadrigario pluribus disserit ejusque fragmenta collegit A. Krause in opere sup. cit. (V. notam n. 5.) p. 545.-568.

SCRIPTORUM LATINORUM

CLODIUS (63).

COD. JUSTINIAN. (*Codex Justinianus*) a Justiniano I. Aug. ita appellatus in libros XII. ejus jussu digestus, et ann. a Chr. n. 529. editus, mox emendatus, iterumque evulgatus ann. 534, qui repetitae lectionis dicitur. Is porro continet constitutiones principum ab Hadriano ad ipsum Justinianum.

COD. THEOD. (*Codex Theodosianus*) a Theodosio II. Aug. ita appellatus, in libros XVI. ejus jussu digestus et editus ann. a Chr. n. 438. Fragmenta hujus codicis ex membranis Bibliothecae Ambrosianae Mediolanensis edidit *Walt. Frid. Clossius* Tubingae ann. 1624. 8.º Alia ex Cod. palimpsesto Bibliothecae R. Taurinensis protulit atque illustravit *Amed. Peyronius* Augustae Taurinorum ann. 1824. 4.º Utraque vero fragmenta recognovit et junctim edidit, notisque criticis et eruditis instruxit *Car. Frid. Christ. Wenckius* Lipsiae ann. 1825. 8.º Loca quædam ex his fragmentis novas voce continentia in Lexico bac illac adduximus (64).

COEL. ANTIPATER (65).

COEL. AUREL. (*Caelius Aurelianus*) medicus, Siccæ in Numidia natus, vixisse videtur saeculo tertio: stilus ejus barbariem sapit; res autem, de quibus ipse agit, a medicis valde laudantur. Optimam ejus operum editionem *Amstel.* ann. 1722. 4.º in locis citandis sequimur. *V. COELIUS* in ONOM.

Extant ejus

1. *Tardarum seu chronicarum pass.*
2. *Acutarum seu celerum passionum*
3. *Isagoge in artem medendi. (Hæc sionum libri V.,*
4. *n plerisque, perpern, ut videatur, Sorano tribuitur).*

COEL. RUF. (*M. Cælius Rufus*) Puteolis natus, ex ordine equestri, questor fuit ann. U. C. 697., trib. pleb. ann. 702., edit. cur. ann. 705., et ann. 706. praetor peregrinus. In bello civili Cæsarem secutus, Thurius est interemptus ab equitibus, qui eo præsidili causa missi fuerant, teste *Cæs. 3. B. C. 20.-22.* Eloquentia imprimis operam dedit, illius enim orationes citantur a pluribus, et unius fragmentum affertur a *Quintil. 11. 1. § 51.* Num defendit accusatum de vi *Ciceron* oratione, que pro *M. Cælio* inscribitur (66).

Extant ejus

1. *Epistole XVIII. inter Cic. 8. Fam. 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15. et 17., item post 10. Att. 9.*

COLUM. (*L. Junius Moderatus Columella*) Gadibus in Hispania natus, sub Tiberio et Claudio imperantibus Roma vixit. Plerumque sequimur editionem *Jo. Gottl. Schneideri* Lipsiae ann. 1794. 8.º euramat. Consule tamen præfationem et auctoris vitam premissam editioni nostræ *Patalinæ* ann. 1816. 12.º *V. at COLUMELLA* in ONOM.

Extant ejus

1. *De re rustica libri XII. (quorum decimus versibus hexametris constat.),*
2. *De arboribus liber.*

COMMODIAN. (*Commodianus*) Afer natione, scriptis stilo horrido: vixisse. videtur circa ann. a Chr. n. 270. *V. COMMODIANUS* in ONOM.

Extant ejus

1. *Instructiones LXXX. adversus paganos. (Hæc ita scriptæ sunt, ut singulae per primas versum litteras vocabula referant, que pro lemmatis civilibus instructio præmittuntur: porro in iisdem numerus quidem hexametri servatur, neglecta tamen omnino syllabarum quantitate.)* (67).

CONSENT. (*P. Consentius*) grammaticus Constantinopolitanus, vixit circa ann. a Chr. n. 450.

Extant ejus

1. *Ars Consentii de duabus orationis partibus, nomine et verbo (apud Putsch. p. 2018.-2075.),*
2. *de barbarismis et metaplasmis. (Opus hujusmodi editum primo est ab A. G. Cramer et Phib. Buttmanno e veteri Cod. Berolini ann. 1817. 8.º, quam editionem sequimur).*

CORIPP. (*Flavius Cresconius Corippus*) Afer natione, poeta et grammaticus, floruit sub Justiniano I. et Justino II., qui illi successit ann. a Chr. n. 565.: bujus vero laudes cecinit. *V. CORIPPUS* in ONOM.

Extant ejus

1. *De laudibus Justini Aug. minoris libri IV.,*
2. *Fragmentum panegyrici in laudem ejusdem,*
3. *Panegyricum in laudem Anastasil uestoris et magistri,*
4. *Johnanis seu de bellis Libycis libri VII. (editi primum a P. Mazzuchello ex Cod. Trivuli. Mediolani ann. 1820. 4.º ductisque illustrati ab eodem annotationibus).*

CORNEL. NEP. *V. NEP.*

(65) Plures fuisse videntur Clodii, qui rerum Romanarum historiam vel romanicum cofecerunt, de quibus consule Aug. Krause in opere super. cit. (*V. notam u. s. p. 515.-516.*, ubi et quæ supersunt fragmenta invenies.

(66) Nos vero accutioriorem emendationemque editionem æque consuluiimus, de qua *V. notam n. 55.*

(67) *L. Cælius Antipater* procul dubio homo Romanus babendus est, ex libertino fortasse genere oriundus, Graecorum æqualis, multorumque, ut familiaris L. Crassus (nati a. U. 618.), magister fuit, utpote qui et orator et juris valde peritus. Condidit Latine Annales, in quibus descripsit bella Pannica, videturque septem libris, tot enim laudantur, ad Graecorum, hoc est ad sua tempora historiam deduxisse. Vide plura apud Aug. Krause in opere super. cit. (*V. notam u. s.*), ubi et plurima ajusadem fragmenta exhibentur p. 483.-501.

(68) *Cælius Rufi* orationis fragmenta colligit H. Meyer. in opere super. cit. (*V. notam n. 40.*) p. 544.-546. Orationum vero tituli sunt:

1. *Oratio pro se de vi,*
2. — *iu Antonium,*
3. *Coneio de equis.*

(69) In citandis Commodiani locis utimur editione Ven. n. 1781. in *Bibliotheca Patrum*, T. s. p. 681.-681.

CORNEL. FRONT. *V. FRONT.*

CORNIFICIUS (68).

CURIUS (*M. Curius*) Ciceronis et Attici familiarissimus, qui Patris negotiabatur; ad eum scriptis *Cic. 7. Fam. 28., 30. et 31.*

Extant ejus

1. *Epistola ad Cic. 7. Fam. 29.*

CUR. FORTUNATIAN. (*Curius Fortunatianus*) rhetor, qui saeculo a Chr. n. tertio, vel quarto vixisse creditur.

Extant ejus

1. *Artis rhetoricae scholicae (al. scholasticae) libri III. (inter rhetores editos a Franc. Pithœo Parisiis ann. 1599. 4.º et a Claud. Capperonero Argentorati ann. 1756. 4.º, cuius editionem potissime sequimur).*

CURT. (*Q. Curtius Rufus*) historicus Alexandri M. Is a quibusdam ad Augusti æstimatur, ab aliis ad Tiberii, a nonnullis ad Vespasiani, vel etiam Trajanii, immo ad Theodosii vel ad Constantini, sed probabilius ad Claudii referendus esse putatur. *V. CURTIUS* in ONOM.

Extant ejus

1. *De rebus gestis Alexandri M. libri X. (quorum duo priores injuria temporum perierunt, atque etiam pars quædam decimæ).*

CYPRIAN. (*Thascius Cæcilius Cyprianus*) Afer, episcopus Carthaginensis, obiit martyrio coronatus ann. a Chr. n. 258. In locis citandis sequimur editionem Venetam ann. 1728. fol. *V. CYPRIANUS* in ONOM.

Extant ejus

1. *Epistola LXXXIII.,*
2. *Liber de habitu virginum,*
3. — *lapsis,*
4. — *unitate Ecclesie,*
5. — *oratione dominica,*
6. — *ad Demetrianum,*
7. — *idolorum vanitate,*
8. — *mortalitate,*
9. — *opera et eleemosyna,*
10. — *bono patientiae,*
11. — *zelo et labore,*
12. *Epistola ad Fortunatum de exhortatione martyrii,*
13. *Testimoniorum adversus Judæos libri III.,*
14. *Sententiæ episcoporum LXXXVII. de hæreticis baptizandis,*
15. *Liber de spectaculis,*
16. — *lauda martyrii,*
17. *Carmen de Genesi,*
18. — *de Sodoma,*
19. — *ad senatorem apostalam. (Hæc triacarminali tribuuntur, sed spuria esse videntur).*

D

DAMAS. (*Damasus*) Romanus pontifex, obiit ann. a Chr. n. 385.

Extant ejus

1. *Carmina XLII.*

DARES PHRYG. (*Dares Phrygius*). *V. DARES* in ONOM.

Extant ejus

1. *De exilio Trojæ bistoris. (Hæc historiam ab ignoto quodam homine ex opere poetico Josephi Deponii, seu Iscani, Angli, ad finem saeculi XII. a Chr. n. consarcinatam esse opinantur plerique eruditi; ideoque nullius in Latina lingua auctoritatis, licet vulgo editam inter opera Cornelii Nepotis, cuius epistola ad Sallustium Crispum legitur eidem operi præmissa) (70).*

DICTYS CRET. (*Dictys Cretensis*). *V. DICTYS* in ONOM.

Extant ejus

1. *De bello Trojano libri VI. (Hoc opus Graece exaratum, quod Nerone imperante inventum a quodam Praxide seu Eupraxida fingitur, et a Q. Septimio, qui tertio seu quarto a Ch. n. saeculo vixisse videtur, in Latinum sermonem translatum, Graeco autographo desperito, reliquum nobis est. In citandis locis hujus, et superioris operis usus est Forcellini editione Amstelod. ann. 1702. 4.º).*

DIGEST. (*Digestorum libri L.*) Ita porro hi libri sunt appellati, quia continent totum jus Romanum secentiis sive opinionibus prudentium, hoc est veterum jurisconsultorum comprehensum et explicitum, atque in libros, titulos, legesque digestum. Hæc itaque collectio facta est juc. u. Justiciarii I. Aug., qui XVIII. K. Januar. ann. 530. eam digerendam imperavit, et XVII. K. Januar. ann. 533. jam a Triboniano J. Cto perfectam confirmavit, publiceque proposuit. *V. DIGESTUS* in Lexico.

DIOMED. (*Diomedes*) grammaticus, Rufino et Prisciano, qui saepius illius mentionem in commentariis suis fecerunt, antiquior.

Extant, apud Putsch. p. 271.-528., ejus

1. *De oratione, et partibus orationis, et vario metrorum genere libri III.*

DOMITIANUS (71).

DOMITIUS AFER (72).

(73) De Cornificio poeta, cui vulgo *Dixa* etiam tribuuntur, enjusque fragmenta extant apud *Macrobius*, disseruerunt *Vernador.* in *Poet. Lat. Min. T. s. p. 44. et seq.* et *Weichert* in opere super. cit. (*V. notam n. 41.*) p. 185. in nota.

(74) C. Aurelius Cotta consul a. U. C. 504., orator suo tempore præclarissimus, diserte laudatur a *Cic. Brut. 55. 503. et Orat. 65. 455.* Ejus fragmota collegit *Henr. Meyer.* in opere super. cit. (*V. notam n. 40.*) p. 276.-280.

(75) At A. Dederich ad *Dyc. Introduct. p. XXI.* arbitratitur Daretis interpretem scripsisse quinto, sexto, vel nescio quo posteriore saeculo.

(76) Domitianus imperator, cuius vitam nobis reliquit *Suetonius*, oratoria fragmenta colligit *Henr. Meyer.* in opere super. cit. (*V. notam n. 40.*) p. 571.-575.

(77) Domitius Afer, Nemauseus, recens pretura, quia Tiberio imperante a. U. 177. functus erat, modicus dignationis et quoquo facinori properus elarescere, ut ait *Tac. 4. Ann. 55.*, *Agripina* (immó *Claudia Pulchra*, quæ erat Agrippinae sobrina) accusatione a. U. 178. primoribus oratorum addi caput: obiit autem, teste eodem *Tac. 4. Ann. 58.*, Nerone imperante a. U. 518. vel 515. Vide plura apud *Henr. Meyer.* in opere super. cit. (*V. notam n. 40.*) p. 547.-549., ubi et ejusdem fragmenta exhibentur. Cf. et *Weichert* in opere super. cit. (*V. notam n. 41.*) p. 548. et seqq.

INDEX

LVIII

DONATUS (Ælius Donatus) grammaticam Romæ ann. 354. docebat, cum ejus auditor esset Hieronymus. *V. DONATUS* in ONOM.

Extant ejus

1. Ars sive editio prima de litteris, syllabisque, pedibus et tonis,
2. Ars sive editio secunda de VIII. partibus orationis,
3. De barbarismo, solecismo, schematisbus et tropis (*Edita hæc tria opera sunt a Putsc. p. 1735.-1767.*),
4. Commentaria in Terentii comedias, excepta Hesutontimorumeno.

DONATUS (Ti. Claudius Donatus) Elio Donato posterior, grammaticus.

Extant ejus

1. Vita P. Virgilii Maronis (ab Heynno accurate recognita et illustrata, et operibus Virgilianis praemissa, quamque in ciuitatis ejus locis sequimur),
2. Commentarius in Aeneidem.

DRACONT. (Dracontius) poeta Hispanus, vixit sub Gondericu Vandalorum regi, qui in Hispania Baetica dominatus est ab ann. a Chr. n. 411. ad 428., cui scripsit elegiam, quæ *Satisfactio* inscribitur. Stilus ejus plerunque inelegans, non tamen barbarus omnino babendus, Ita ut plura ex ejusdem carminibus nova vocabula Lexico adjecterimus, nec puncula tantum *Forcellinus* admiserit, quedam etiam inter barbara immerito retulerit. Utimur plerunque editione Romana a Faustino Arevalo ann. 1791. in 4.° curata, quæ hujus poetæ carmina ex MSS. Vatic. duplo suuctora illis, quæ antea prodierant, continent.

Extant ejus

1. Hexaemeron sive de Deo libri III.,
2. Satisfactio.

E

EDICT. DIOCLET. (Edictum Diocletiani) quo pretiis rerum venalium modus statulitur. Insignis bujus monumenti marmore insculpti exemplar repertum est prius Stratonicæ, urbis Carie, mox ejusdem alterum ex Ægyptio Aquas Sextias, Provincias urbem, translatum ibidem extat: hoc primus edidit et illustravit Aloys. Cardinatus in Atti dell' Accad. archeol. Rom. T. 2. p. 683.-732. De eodem vide a me annotata in *V. VILITAS* in Lexico.

EMPOR. (Emporius) rhetor Cassiodorio suppar, sexto a Cbr. n. saeculo natus.

Extant ejus

1. De ethopœis,
2. De loco communis,
3. De demonstrativa materia præceptum,
4. De deliberativis specie. (*Hæc opera edita sunt inter Rhetores antiquos Latinos a Plibæo, Parisis ann. 1599. 4.° p. 278.-283. et a Claudio Capponerio Argentorati ann. 1756. 4.° p. 303.-317., quam editionem sequimur.*)

ENNUS (Q. Ennius) natus Rudili in Calabria ann. U. C. 515., ante Cbr. n. 230., a M. Porcio Catone Censori Bomam a. 550. a Sardinia, ubi tunc morabatur, deductus, obiit Romæ ann. U. C. 585., ante Cbr. n. 169. Poeta tragicus et comicus, qui versibus etiam exaravil Annalium libros XVIII. et satyram; quorum omnium fragmenta tantum extant (73), (*V. ENNIUS* in ONOM.), ut et

Tragediarum, quarum hi sunt tituli:

1. Achilles,	15. Hectoris lytra,
2. —— Aristarchi,	18. Hecuba,
3. Ajax,	17. Iliona,
4. Alcestis,	18. Iphigenia,
5. Alcmæon,	19. Medea,
6. Alexander sive Alexandra,	20. Medus,
7. Andromacha,	21. Melanippa seu McLanippus,
8. Andromeda,	22. Nemea,
9. Antlopes,	23. Neoptolemus,
10. Atabamas,	24. Phoenix,
11. Crespontes,	25. Scipio,
12. Dulorestes,	28. Telamon,
13. Erecbtheus,	27. Telepus,
14. Eumenides,	28. Thyles.
Comœdiarum, quarum hi tituli:	
1. Ambrosia,	4. Celestis,
2. Asotus,	5. Pancratistes.
3. Casprunculum,	

ENNOD. (Magnus Felix Ennodius) Mediolanensis, natus ann. a Chr. n. circiter 478., Ticinensis episcopus, obiit XVI. K. Aug. ann. 524. Plurima scripsit stilu rudi et incondito, quæ omnium accuratissime enumerat Jo. Nic. Funcius in *Comment. de inertis ac decrep. Lat. lingue senect.* p. 214.-217., inter quæ enumerandus videtur, utpote omnium postremus, ejus 1. Panegyricus Theodorico regi dictus (74).

EPICADUS (75)

EPITHAL. LAUR. ET MAR. *V. AUCT. EPITHAL. LAUR. ET MAR.*

EROS, auctor operis de passionibus mulierum, quod et *Trotulus* cuidam semine inlepte vulgo tribuitur, atque inter antiquos medicos vulgatum est. Scriptorem hunc medicum, suis Salernitanum, recte putant eruditum, et inter

(73) Annalium ab Ennio conscriptorum, quæ supersunt, fragmenta colligit Aug Krause in opere super. cit. (*V. notam n. 5.*) p. 38.-38.

(74) Illic addenda sunt et alia Ennodii opera, scilicet

5. Epistolarum lib. IX. 6. Dictiones XXVIII.,

5. Opuscola miscella IX., 5. Carmenum lib. II.

(75) De L. Cornelio Epicado historico, qui L. Cornelii Sullæ dictatoris libertus fuit eulogiorum in sacriforio augurali, vide Aug. Krause in opere super. cit. (*V. notam n. 5.*) p. 398.-397., ubi paucula ejusdem fragmenta exhibentur

barbaros auctores recensendum. Consule Jo. Bapt. Morgagni epist. lo Seren. Sammonic. p. 89. et seqq.

EUCHERIA, poetria Aquitanica, nobili genere nata, quæ a servo colono in matrimodium expedita, bujusmodi impares nuptias elegia sexdecim distichis constanti Indignabunda aversatur: vixisse quinto vel sexto a Chr. n. saeculo eruditis videtur. Editæ est bæc elegia a Pilæo inter epigrammata vetera lib. 4. p. 158., a Burmanno in Antholog. Lat. T. 2. p. 407. et a Wernsdorf. in Poet. Lat. min. T. 3. p. 97., quem præcipue sequimur.

EUMENIUS, orator et rhetor Augustodunensis, Athenis oriundus, magister sacrae memoriae Constantii Cblorii Aug., deinde Augustoduni (nunc Autun) rhetoricem publice docuit. Eloquentia ejus saeculi vitium, quo ille vixit, nimirum sapit, licet aliqua sit laude commendanda.

Extant ejus

1. Oratio pro restaurandis scholis Augustodunensium (ann. a Chr. n. 297. habita coram Rictioraro Gallici Lugdunensis princeps prefecto),
2. Panegyricus Constantio Chloro Cesari (Treviri dictus),
3. Panegyricus Constantino M. (ibid. dictus ann. 310.),
4. ————— eidem, seu Gratianum actio Flaviensem (h. e. Augustodunensem) nomiae (ibid. dictus ann. 311.).

EUTROPIUS, historicus, floruit sub Juliano II., et Valente Aug., qui imperavit usque ad ann. a Chr. n. 368. Usus est in historia scribenda tenui quidem, sed aperta et perspicua oratione. Editionen, plerisque sequimur Car. Henr. Tschuckitt Lipsia anno. 1796. 8.º

Extat ejus

1. Breviarium historie Romanæ libris X. constans (*Narratio deducitur ab U. C. ad ann. a Chr. n. 364. h. e. usque ad obitum Joviani Aug.*)

EUTYCHES, grammaticus, Prisciani discipulus, Constantinopolis Latinam grammaticam docuit, vixit circa initium saeculi sexti a Chr. n.

Extant ejus

1. De discernendis conjugationibus libri II. (apud Putsc. p. 2143.-2190.),
2. De aspiratione. (*Hæc a Cassiodorio in cap. 9. de orthographia servata nobis sunt.*)

F

FABIAN. (Ser. Flavius Papirius Fabianus) philosophus Stoicus, et orator, sub Tiberio floruit, M. Seneca senior et rhetori familiaris, qual de eo multa babet in pref. Controv. 2., et L. Seneca philosopho notus, qui de eodem mentionem facit in epist. 100. et alibi. Multa scripsit, quæ periire; quædam ejus verba refert idem Senec. Consol. ad Marc. 24., atia et Quintilianus. V. ESSENTIA in Lexico.

FAB. MAX. CUNCTATOR (76).

FAB. MAX. AEMILIANUS (77).

FAB. MAX. (Q. Fabius Maximus Servilianus) consul ann. U. C. 812., historicus. Extant ejus fragmenta a Servio, Macrobio, et Prisciano sicut, ex

1. Annalium libro I., 2. Pontificil juris libris XIII. (78).

FAB. PICTOR (Q. Fabius Pictor) historicus, vixit secundi belli Punici tempore, quod gestum fuit ab ann. U. C. 536. ad ann. 552.

Extant ejus apud plures auctores fragmenta ex

1. Annalium libris IV., 2. Rerum naturalium libris XVI. (79).

FANNIUS (C. Fannius M. F.) historicus, questor fuit ann. U. C. 615., et praetor ann. 617.

Extant ejus fragmenta apud plures ex

1. Annalium libris VIII. (80).

FANNIUS (C. Fannius, C. F.) (81).

FAVONIUS vel FAVORINUS (82).

FENESTELLA (L. Fenestella) historicus, vixit postremis C. Julii Cæsaris et Augusti temporibus, et, ut narrat Hieronym. in Chron. ad ann. a Chr. n. 21., septuagenarius mortuus est. *V. FENESTELLA* in ONOM.

Extant ejus multa apud plures fragmenta ex

1. Annalium libris XXII.

FESTUS (Sex. Pompejus Festus) grammaticus, tertio a Chr. n. saeculo ad finem vergente vixisse creditur, et *Verrii Flacci* opus exiit, nunc deperditum, de verborum significative in compendium rediget, quod, præter fragmenta quadam, vel temporis injuria, vel bonum negligentia itidem perit; ejus tamen epitome a Paulo Diacono concinnata nunc sola superstet (*V. FESTUS* in ONOM.), cul titulus est:

(78) Fabius Maximus Cunctator (Q.) juxta Meyer. scripsit Laudationem Marci filii, cuius fragmentum habetur in opere ejusdem Meyer. (*V. notam n. 10.*) p. 108.-109.: quod tamen Augustus Krause in opere, cui titulus: *Vite et fragmenta veterum historicorum Romanorum* (*V. notam n. 5.*) Q. Fabio Maximo Serviliano tribuit.

(79) Q. Fabius Maximus Aemilianus, filius L. Aemilii Pouli, frater P. Scipionis Africani minoris Aemiliani qui consulatum gessit a. ab U. C. 400., laudationem P. Africani minoris recitat, cuius fragmentum exhibetur a Meyer. in opere super. cit. (*V. notam n. 10.*) p. 509.

(78) V. et que dicta sunt in super. nota n. 78.

(79) De Fabio Pictore pluribus disseruit ejusque fragmenta collegit Aug. Krause in opere super. cit. (*V. notam n. 5.*) p. 56.-57.

(80) De C. Fannio disseruit ejusque fragmenta collegit Aug. Krause in opere super. cit. (*V. notam n. 2.*) p. 171.-175.

(81) De C. Fannio, C. F., qui teste Cic. Brut. 56. 99. inter oratores habitus est, vide Henr. Meyer. in opere super. cit. (*V. notam n. 10.*), qui p. 350.-351. ejusdem fragmenta exhibet.

(82) De M. Favonio oratore, qui *Favorinus* dicitur apud Gell. 15. 8., pluribus disserit ejusque fragmentum exhibet Henr. Meyer. in opere super. cit. (*V. notam n. 10.*) p. 302.-304.

1. De verborum significacione libri XX. (63).

FIEMIC. (Julius Firmicus Maternus) Siculus, vixit circa medium a Chr. n. secundum quartum: dubitans eruditus, num dum virerint illud nominibus praediti, alter Ethnicus, alter Christianus auctor; alii tamen nonnunquam eundemque fuisse sumentur. **F. FIRMICUS** in ONOM.

Extant ejus

1. Matbereos seu astronomicorum libri VIII.,
2. De errore profanarum religionum liber.

FLOENTIN. (Florentinus), cuius praenomen nomenque ignorantur, Iesus, viuissime videtur sub Alex. Severo, qui ab ann. a Chr. n. 222. ad ann. 235. imperavit.

Extant ejus in Digestis fragmenta ex

1. Institutionum libris XII.

FLOR. (L. Aeneus Florus) historicus. **F. FLOREUS** in ONOM.

Extat ejus

1. Epitome de gestis Romanorum (in IV. libros digesta).

FORTUNATIAN. **F. CUR. FORTUNATIAN.**

FRAGM. COD. THEODOS. **F. COD. THEODOS.**

FRAGM. JUR. CIV. ANTEJUSTIN. h. e. Juris civilis antejustinianae reliquiae ineditæ ex Cod. scripto biblioth. pontifici. Vaticanae, curante A. Mai, biblioth. eiusdem praefecto. Eomme ann. 1823. 8.° (64).

Paucula quedam nava vocabula ex his fragmentis in Lexicon admissa sunt.

FRONT. (M. Cornelius Fronto) orator sui temporis princeps. **F. FEONTO** in ONOM.

Extant ejus opera ab A. Mai iterum edita Eomme ann. 1823. 8.°, cajus editionem sequimur (65):

1. Ad M. Caesarem (epistolar.) libri V.,
2. Ad Antoninum imp. (epistolar.) libri II.,
3. Ad Verum (epistolar.) liber,
4. —— Imp. (epistolar.) liber,
5. De hello Parthico (ad M. Aurelium epistola),
6. De seruis Alsiensibus (epistole IV.),
7. De nepote amissio (epistolar. II.),
8. Arion,
9. Da eloquentia,
10. De orationibus (epistolar. III.),
11. Ad Antoninum Plinius (epistolar. IX.).

FRONTIN. (Sex. Julius Frontinus), qui, si A. Mai. in *Script. vet. N. Coll.* T. 2. p. 592. not. 2. sequimur, Thyrrenus sive Etruscus fuit, Romæ sub Domitiano, Nerva et Trajano Ororit, et tertium consuli ordinarius fuit cum hoc postremo ann. a Chr. n. 100. **F. FRONTINUS** in ONOM.

Extat ejus

1. Strategematicon libri IV.,
2. De aqueductibus urbis Romæ commentarius.

FRONTIN. (Iulius Frontinus) allus sive superiore Frontino, fuit hic scriptor de re agraria, et quidem tempore posterior, cuius opera edita sunt inter *Agrarie rei auctores a Goesio Ainstelod.* an. 1674. 4.°, quam editionem sequimur. **F. FRONTINUS** in ONOM.

Extant ejus

1. De agrorum qualitate liber,
2. — limitibus agrorum,
3. De Colonis.

FULGENTIUS (89).

FURIUS AUL. ANTIAS (90).

FURIUS (P. Furius Anthianus) JCitus, vixisse videtur sub Septim. Seviro et Caracalla, qui ab ann. a Chr. n. 193. ad 217. imperium habuerunt.

Extant ejus in Digestis fragmenta ex

1. Libris IV. ad edictum.

G

GALEEIUS TEACHALUS (91).

(ss) Festi fragmenta cum Pauli epitome emendata et annotata, summa eruditio et diligentia edidit Carolus Odofredus Müllerus, Lipsiae a. 1859., qui in ejus operis prefatione plura de Festo et Paulo scitu digna protulit, quemque in hac Lexiei editione secuti sumus.

(ss) Nos vero accutioriorem emendationemque editionem secuti sumus, quam citavimus in nota n. 52.

(ss) Aliquando tamen et Niebuhrji editionem citavimus.

(ss) Oratoria Frontonis fragmenta collegit etiam Henr. Meyer. in opere super. est. (V. notam. n. 10.) p. 574-577.

(ss) Hoc opusculum Frontonis nomine inscriptum extat etiam inter Grammaticos Putechii p. 181-190.

(ss) Hæc locutionem exempla Lindmannus cum aliis Frontoni abjudicat, et Arumento Messo tribuit: V. ARUSTANUS MESSUS in hoc Indice.

(ss) Fabius Fulgentius Placides seu Planejades, natione Afer, Ororit circa secundum centum. Ejus sunt de *Mythologia* tres libri; item de *Continentia Virgilii* liber unus. et de *Expositione prisci sermonis*: sed omnia diuino stilo scripta sunt secundum barbaro, non tamen ineruditio.

(ss) Furius Aulus, Antias cognomine quod Anili natus, familiaris L. Lutatii Castali, qui consul fuit a. U. 131., poeta, ejusdem Catuli res per consultum gestas XII. Annalium libris conclusisse videtur, quorum fragmenta ex *Macrobius* collegi atque illustravit M. Aug. Weichert in opere super. cit. (V. notam n. 41.) p. 551. et seqq.

(ss) Galerius Trachali oratoris, qui consul fuit a. U. 130., unicum quod superstite fragmentum habebas apud Henr. Meyer. in opere super. cit. (V. notam n. 10.) p. 553.

GALLIEN. (P. Licinius Gallienus), qui imperium arripuit ann. a Chr. n. 253., obiit interfectus ann. 268. natu annos quinquaginta.

Extat ejus carmen in *Antholog. Lat.* T. 1. p. 664. Burm.

GALLIO (92).

GALLUS (C. Aelius Gallus) JCitus, M. Tullii Ciceronis temporibus. Ejus extant fragmenta apud *Gell.* 16. 5., *Macrob.* 6. *Saturn.* 6. et *Festum* in *Postliminium*, *Heus*, *Saltum*, *Sacer*, *Torrens*, et in *Digest.* 22. 1. 19. et 50. 16. 77. et 159. ex illius

1. Libris II. de varborum significazione.

GAEGIL. (Gargilius Martialis) georgicus, et historicus, floruit sub Alex. Severo, qui ab ann. a Chr. n. 222. ad ann. 235. imperservit. **F. GARGILIUS** in ONOM.

Extant ejus fragmenta

1. Da cura boum,
2. — re bortensi sive de arboribus pomiferis. (*Hoc opus priori titul. edidit A. A. Scottius, ut diximus in Lexico; altero autem A. Malus iterum vulgavit Romæ ann. 1628. in Classic. suct. T. 1. p. 391.-413., qui et copium ipsorum ordinem immutavit, tisque adnotacionibus textum operis locupletavit, quæ a vivo totius antiquæ eruditiosis peritissimo fieri decuerunt. In Lexico tamen ubique primæ editionis Neapolitanæ ratio habita a nobis est in hujus noctis locis citandis.>,*)
3. De pomis sive medicina de pomis. (*Tertium hoc non parvi modo.*)

GELL. (A. Gellius) philologus clarissimus, qui scripsit post ann. a Chr. n. 143., et ante ann. 180., quo imperare coepit Commodus Aug., obiit. **F. GELLIUS** in ONOM. Libri octavi, in capitulo XV. distributi, sola supersunt summaria seu lemmata capitum; textus totius libri jamdiu periret. Hujus tamen libri summaria, ut et relliquorum, *Gellii* ipsius manu scripta sive consistunt tum ex ipsis prefatione, in cuius fine haec habet: « Capita rerum, quæ cuicue commentatori insunt, exposulmus bic universa, ut jam statim declaretur, quid quoque in libro quælibet inveniatur possit.» tum quia A. Mihius ad *Cic.* 3. de rep. 21. fatetur, in Cod. palimpsesto Vatic. ex libris 1.-IV. se reperisse, ibidemqua occurrere illa librorum Gellianorum summaria, que utrum habeant aliquam in lingua Latina auctoritatem immo dubitat *Fabellinus* ad voc. **CASCE. IGNOMINIA. SIMULAMENTUM.**

In omnibus porro editi libri liber sextus *αχροδος* erat, nunc vero opere Codicis antiquissimi suppletum est ejus initium ab Anglo Beloe, et in editione sua Gottingensi ann. 1824. T. 2. 6.°, quam editionem plerumque sequimur, iterum vulgavit Ab. Lion, quod hic repetere operæ pretium existimamus. « Quibus non videatur mundus dei et hominum causa institutus, neque res humanae providentia gubernari, gravile ex argumento niti putant, cum ita dicunt: Si esset providentia, nulla essent mala. Nihil enim minus ajunt providentia congruere, quam in eo mundo, quem propter homines fecisse dicatur» etc.

GELL. (Aulus Gellius) historicus (93).

GELL. (On. Gellius) historicus circa postrema reipublicæ Romæ tempora. **F. GELLIUS** in ONOM.

Extant ejus apud plures antiquos scriptores

1. Fragmenta ex annalium libris XCIV. (94).

GELL. (Sex. Gellius) historicus circa eadem tempora. **F. GELLIUS** in ONOM.

Extat apud Aurel. *Victorem de Orig. gent. R. C.* 15. ejus

1. Fragmentum originis gentis Romanæ (95).

GENNAD. (Gennadius) presbyter Maasiliensis, vixit circa finem secundi a Chr. n. quinti.

Extant ejus

1. De viris illustribus libri. (*Est continuatio operis ab Hieronymo sub eodem titulo scripti, quæ centum capitibus constat, quibus totidem virorum illustrissimorum vitæ breviter describuntur.*)

GERMANIC. (Caesar Germanicus) Drusi senioris et Antoniae filius, ab Tiberio adoptatus jussu Augusti ann. a Chr. n. 4., cum esset annorum octodecim, obiit prope Antiochiam ann. a Chr. n. 19., a Cn. Pisone Syria proconsule veneno sublatius, jussu Tiberii. Ejus vitam babes apud Sueton. *Cal.* 1.-7. **F. GERMANICUS** in ONOM.

Extat ejus

1. Phænomena Arafca, sive ex Arato,

2. Prognosticorum fragmentum (editum in *Antholog. Lat.* T. 2. p. 338. Burm.),

3. Epigramma ad Hectoris tumulum (editum ibid. T. 1. p. 66.),

(ss) L. Janius Gallio pater, sutor, amicus fuit Senecæ rhetoris, cuius filium, philosophi fratrem natu maximum adoptavit. Ejus fragmenta colligit Henr. Meyer. in opere super. cit. (V. notam n. 10.) p. 555-558.

(ss) De Aulo Gallio historico, qui a Nonio tantum et Vopisco diserte laudatur. vide Aug. Krause in opere super. cit. (V. notam n. 5.) p. 511-512.

(ss) De hoc numero dubitat Aug. Krause, qui in opere super. cit. (V. notam n. 5.) p. 502-503. Cn. Gallii vitam et fragmenta exhibet.

(ss) De hoc quoque Gallio dissimilis et fragmentum exhibet Aug. Krause in opere super. cit. (V. notam n. 5.) p. 509-511.

4. Epigramma de pueru Thrace (*editum in Collect. Pisaur. nnn. poet. Lat.* T. 4. p. 67.).

GRACCUS (96).

GRAN. LICINIAN. (97).

GRAT. (Gratius Faliscus) poeta didascalicus, Ovidio coetaneus. V. GRATIUS in ONOM.

Extant ejus

  - Cynegeticon. (*Omnium accuratissime hoc poema edidit Altenburgi Jo. Cbr. Wernsdorffus inter Poet. Lat. min. T. 1. p. 25.-62.* quam editionem sequimur).

HADRIAN. (P. Aelius Hadrianus) natus ann. a Cbr. n. 76., a Trajano Aug. adoptatus, eidem successit ann. 117., obiit vero ann. 136. Ejus vitam babet Spartan., qui de eodem bæc ait c. 15.: Quamvis esset oratione et versu promptissimus, et in omniis artibus peritissimus, tamen professores omnium artium semper, ut doctor, risit, contempnit, obtrivit.

Extant ejus

  - Epigrammata II. (ab eod. Spartan. in Hadrian. 15. et 24. relata, ex quibus quedam vocabula in Lexico recensentur.) (98).

HEMINA (99).

HERENN. MODEST. V. MODESTIN.

HERMOGENIAN. (Claudius Hermogenianus) JCtus, vixit sub Constantino M. sen potius sub ejus filii, videtur Christianus fuisse, et auctor Codicis, qui ab eodem nomen accepit. V. HERMOGENIANUS in ONOM.

Extant ejus passim in Digestis fragmenta ex

  - Juris epictomarum libris VI.,
  - Fidelcommisorum libris IV.

HIERONYM. (Sopbrogius Eusebius Hieronymus) Stridona oppido in Dalmatia Panponiae coniugio natus ann. a Cbr. n. 331. secundum plerosque, secundum vero alios ann. 346.; obiit prid. Kai. Sept. ann. 420. Cum Latinorum scriptorum lector et imitator elegansissimus fuerit Hieronymus, plurima nova ex ejus operibus vocabula, praeter ea, quæ Forcellinus adserat, in Lexicon receperimus, multa tamen abduc remanent futuro Lericographo colligenda. V. HIERONYMUS in ONOM. Plerumque in ejus locis citandis utimur editione Veronensi Domin. Vallarsi ann. 1734.-1742. T. XI. fol.

Extant ejus

  - Epistola CL.,
  - Vita s. Pauli primi eremitæ,
  - Hilarionis eremitæ,
  - Malchi monachi,
  - Regula s. Pacomii e Graeco Latine reddita,
  - Epistolæ et verba mystica ejusdem, et s. Theodorici,
  - Liber Didymi de Spiritu S. ex Graeco Latina conversa,
  - Alteratio Luciferiani et Orthodoxi,
  - Adversus Helvidium liber,
  - Jovinianum libri II.,
  - Vigiliatum liber,
  - Joann. Jerosolymitanum liber,
  - Rubrum libri III.,
  - Pelagianos libri III.,
  - De viris illustribus liber,
  - nomini. Hebraicis,
  - situ et nomini. locor. Hebraicorum,
  - Questionum Hebraicar. liber in Genesim,
  - Commentarios in Ecclesiasten,
  - Homiliae II. Origenis in Canticum canticor. Latine redditæ,
  - Commentarior. in Isaiam libri XVIII.,
  - Commentarior. in Jeremiam libri VI.,
  - in Ezechielem libri XVI.,
  - Explanatio in Danielem,
  - Homiliae XXVIII. in Ieremiam et Ezechielem e Graeco Origenis Latine redditæ,
  - Iu Osee libri III.,
  - Joel libri,
  - Amos libri III.,
  - Abdiam liber,
  - Oratio in L. Metellum,
  - in L. Pisonem,
  - adversus Furium,
  - in rogatione Cn. Marcii Censorini,
  - in Maevium,
  - pro se,
  - in Plautium.
  - Oratio in L. Metellum,
  - in L. Pisonem,
  - adversus Furium,
  - in rogatione Cn. Marcii Censorini,
  - in Maevium,
  - Accedunt incerta orationum fragmenta.
  - Oratio in Q. Tullio Tuberonem,
  - qua legem Aufejam dissusit,
  - de legibus a se promulgatis,
  - de lege Minucia,
  - Gai Granii Licinianum Annalium quo supersunt ex Codice ter seripio Musei Britannici Londinensis nunc primum edidit Karolus Aug. Frid. Pertz Phil. doct., Berolini 1557. Horum Annalium, quorum libri XXXVI. ex fragmentis recensentur, auctorem fuisse G. Granium Licinianum satis validis argumentis confirmat idem clarissimus vir Kar. A. Fr. Pertz; eodem vero Annales post Sallustii opus editos fuisse constat; neque vero recentiores esse, quam Titus Livius, statuendi auct. Illud unum maxime oportandum, ut his pauculis, que nunc supersunt, fragmentis, cetera que desiderantur in posterum occident.
  - Extant ejus et oratoria fragmenta, que collegit Hen. Meyer. in opere super. cit. (V. notam n. 10.) p. 578.-579.
  - L. Cassius Hemina, nobilissimus vir, Censorino teste vixit ludis saecularibus quartis Cn. Cornelio Lentulo et L. Mummo cos. a. U. 605., quo tempore Carthago et Corinthus delete sunt. Consecit Latine annales (hos alii dixerunt etiam historias), et quibus res Romanas inde ab Urbe primordio usque ad sua tempora executus est. Vide plumb apud Aug. Krowe in opere super. cit. (V. notam n. 5.), ubi et ejus fragmenta exhibentur p. 555.-566.
  - Micbeam libri II.,
  - Naum liber,
  - Abacue libri II.,
  - Sopbonlam liber,
  - Aggæum liber,
  - Zacbarian libri III.,
  - Malacblam liber,
  - Mattheum libri IV.,
  - Lucam bomiliae XXXIX. e Graeco Originis Latina conversa.
  - Plura alia sunt opera, quæ Hieronymo perperam tribuuntur, quæque propterea ab editore Veronensi aut lo Appendices primorum tomor. X., aut in tom. XI. rejecta sunt.

HIRT. (A. Hirtius) consul fuit ann. U. C. 711., eodemque obiit ex vulneribus in proelio Mutinensi acceptis. V. HIRTIUS in ONOM.

Extant ejus

  - de bello Gallico liber VIII.,
  - Alexandrino liber,
  - Africano liber,
  - Hispaniensi liber,
  - Epistola ad Cic. post bujus epist. 6. lib. 15. ad Att.

HORAT. (Q. Horatius Flaccus) Venusiae natus VI. Id. Dec. ann. U. C. 669., obiit V. Kal. Dec. ann. 746. Exequiis. V. HORATIUS in ONOM.

Extant ejus

  - Odarium libri IV.,
  - Epodon liber,
  - Carmen saeculare,
  - Satyrarum libri II.,
  - Episolarum libri II.,
  - De arte poetica epistola.

HOSID. (Hosiodius Geta) poeta, cuius cento, Medea inscriptus, et versibus 461. coostans ex Virgilio desumptis trsgædiam continet, cuius meminit Terentius de prescript. 39., quicque fortasse eidem coœvus fuit. Hujusmodi carmen integrum proutulit P. Burmannus in Anthol. Lat. T. 1. p. 149.-166. et adnotetionibus illustravit.

HORTENSIUS (100).

HOSTIUS, poeta epicus Virgilio antiquior, cuius meminere Macrobius et Servius, cuicunque versus attulere ex lib. I. et II. belli Histrici (101). V. loca ab his citata in ARQUITENENS, LIQUATUS, PILATUS et PILO in Lexico (102).

HYGIN. (C. Julius Hyginus) grammaticus, Augusti libertus, et Ovidio familiaris. Omnia ejus scripta perire; quæ nunc supersunt sub ejus nomine, videbunt esse epítome ex ampliore illo et vetustiore mythographo, primis ævi Christiani saeculis consarcinata a recentiore aliquo grammatico. V. HYGINUS in ONOM.

Extant ejus

  - Fabulae CCLXXVII. (Alias alterius C. Hygini fabulas CCXXXV. ex Cod. Vaticano edidit A. Maius in Classis auct. T. 3. p. 1.-82., quarum auctorem idem editor in quinto Christi saeculo collocandum jure meritoque pulat. Ex ejus porro fabulis nova quædam sunt vocabula futuro Lericographo colligenda, et in usus Latine scribentium eruditanda.),
  - Poeticum astronomicon libri IV.

HYGIN. GROMAT. (Hyginus) gromaticus, seu agrimensor publicus, vixit sub Trajano Aug., qui imperavit ab ann. a Chr. n. 98. ad ann. 117. V. HYGINUS in ONOM.

Extant ejus

  - De limitibus,
  - constituendis,
  - conditionibus agrorum,
  - Fragmentum agrarium de limitibus. (Hæc quatuor opuscula edidit Goesius in Auct. de re agrar. p. 150.-216.)
  - De castrorum metatione liber. (Hoc opus, licet mutulum ad nos pervenerit, maximus lamen habendum est, tum quia rationem ponendorum castrorum, qua Romani uti soliti fuerant,

I

JAVOLEN. (Javolenus, seu Jabolenus Priscus) JCtus, vixit sub Trajano Aug. V. JABOLENUS in ONOM.

Extant ejus fragmenta passim in Digestis ex

  - Llibris XV. ex Cassio,
  - XIV. epistolarum,
  - V. ad Plautium,
  - Libris X. ex posterioribus Labeculis.

INNOCENT. (Innocentius) agrimensor, cuius utpote sub Constantino Aug. vivens meminuit Ammian. 19. 11.; at excerpta infra memorata ab Imperio quodam consarcinata ex Illius libro duodecimo videntur.

(100) Q. Hortensius natus a. U. 639., primum in foro dixit a. U. 638. novemdecim annos natus; diem obiit a. U. 703. Cum M. Tullio Cicerone eloquentia certavat; ideoque debemus sene dolere interitum orationum ejus, quarum nulla particula, præte pauculas voces apud Charis., Quintil. et Priscian., extat. Vide plura apud Hen. Meyer. in opere super. cit. (V. notam n. 10.) p. 584.-585., ubi et fragmenta exhibentur.

(101) quod patratum fuit a U. C. 577. a C. Claudio Pulcro cos., ut narrat Li.

(102) De Hostio pluribus disseruit ejusque fragmenta collegit atque illustravit M. Aug. Weitsch in opere super. cit. (V. notam n. 11.) p. 1.-15.

Extant ejus

1. Excerpta ex libro XII. de litteris, quibus signatae casae (inter Auctores rei agrariae a Goesio editos p. 220).

INSCRIPT. (103).

(103) Inter doctissimos viros, qui plures *Inscriptiones* collegerunt atque illustrarunt, quique propterea in hoc Lexico saepius citantur, sunt
Avellino, Osservazioni sopra un'epigrafe del R. Museo Borbonico etc., Napoli 1851.,
—, —, sopra alcune iscrizioni e disegni graffiti sulle mura di Pompei,
Napoli 1844.,

- , Opuscoli diversi, Napoli T. 1. 1836., T. 2. 1835.; T. 3. 1836.; quibus adde plures dissertationes in *Bullettino Napolitano* et in *Bullettino dell'Istituto Archeologico*.

Borghesi Bart., Nuovi frammenti dei Fasti Consolari Capitolini, Milano 1818.

- , Addi innumeris pene dissertationes, quae continentur in *Atti dell'Accademia Pontificia Archeologica, Memorie dell'Accademia di Torino, Antologia Italiana, Annali dell'Istituto Archeologico, Saggiatore, Archivio storico italiano, Giornale Arcadiaco, Bullettino Archeologico, Bullettino Napolitano* etc.; denique plures ejusdem epistolae ad cl. v. J. Furlanetto missas, que mss. extant in Biblioteca Seminarii Patavini.

Cardinali Cl., Iscrizioni antiche Velletri illustrate, Roma 1833.,

- , Tracento iscrizioni illustrate, Bologna 1833.,
—, Diplomi imperiali di privilegi accordati a militari, Velletri 1833.; quibus adde multas dissertationes in *Atti dell'Accademia Pontifica d'Archeologia* et in *Memorie d'antichità e di belle arti giornale di Roma*.

Cavedoni, Dichiarazione degli antichi marmi Modenesi, Modena 1828.,
—, Notizie e dichiarazione di un diploma militare, Modena 1832.,

- , Indicazione antiquaria del R. Museo Estense del Catajo, Modena 1844.; quibus adde alia multa ejusdem scripta, que in ephemericis extant.

Denis Jo. Bapt., Inscriptiones antique cum notis ed. A. F. Gorius, Florentiae 1731.

Fabretti Raph., Inscript. antiquarum, quae in aedibus paternis asservantur, explicatio, Rome 1709.

Fea, Miscellanea philologica, critica et antiquaria, Roma 1790.

- , Fragmenti di fasti consolari, Roma 1820.; alia ejusdem scripta continent *Bullettino dell'Istituto Archeologico* et *Atti dell'Accademia Pontifica d'Archeologia*.

Furlanetto G., Le antiche lapidi del Museo d'Este, Padova 1837.,

- , Le antiche lapidi Patavine, Padova 1842.

Garrucci P. Raf., Antichità de' Liguri Bebiani, Napoli 1846.,

- , —, Monumenta reipubl. Ligurum Baenianorum, Roma 1848.,
—, —, Intorno ad alcune antiche iscrizioni di Salerno, Napoli 1851.,
—, —, Pionibni antichi raccolti dal Card. Altieri etc., Roma 1830.,
—, —, Clavis praetoria Misenensis etc. monumenta, Neapolis 1852.,
—, —, Tre sepolcri con pitture ed iscrizioni etc. Napoli 1852.; præterea passim in *Bullettino Napolitano*.

Gorii Ant. Franc., Inscriptiones antique in Etruria urbibus extantes, Florentiae 1738.,
—, —, Descriptio columbariorum libertorum et servorum Liviae Aug. etc. in Poleni Thes. Antiqu.

- , —, Symbola litterariz. Decas Florentina et Decas Romana, Florentiae 1718.,
—, —, Lettere criticæ sopra l'osservazioni del Lami, Lucca 1745.,
—, —, Xenia epigraphica ed. Walch. Jenæ 1758.

Gruteri Jani, Thesaurus inscriptionum ed. I. G. Grævio, Amstel. 1707.

Gudii Marg., Antiquæ inscriptions etc., Leovardiae 1751.

Henzel. V. infra Orell.

Kandler P., L'Istria, Trieste 1866-54.

Labus Gio., Intorno alcuni monumenti epigrafici cristiani scoperti in Milano etc., Milano 1814.,
—, Intorno due antichi epitaffij acquistati dall'ab. Seb. Ciampi, Milano 1837.,
—, Lettera a d. Pietro de Lura intorno a due iscrizioni Velleiate, ivi 1830.,
—, Notizie intorno alla vita e agli scritti del P. G. M. Racagni, ivi 1832.,
—, Intorno varii antichi monumenti scoperti in Brescia, Brescia 1835.,
—, Di un'epigrafe latina scoperta in Egitto dal Belzoni etc., Milano 1838.,
—, Lettera sopra una colonna letterata di Maguffiano, Brescia 1812.,
—, Epigrafe antica nuovamente scoperta in Padova, Milano 1849.,
—, Ara antica scoperta in Raimburgo, Milano 1830.,
—, Dissertazione epistolare intorno l'antico marmo di C. Giulio Ingenuo, Milano 1837.,
—, Museo della R. Accademia di Mantova descritto ed illustrato, Mantova 1832.,
—, Museo Bresciano illustrato T. 1. 1814.,
—, Marmi antichi Bresciani, cuius operis minorem edidit partem morte abreptus; alia ejusdem opuscula extant in *Memorie e giornale dell'I. R. Istituto Lombardo*.

Lanza Fr., Antiche lapidi Salentiane, Spalato 1848 e Zara 1850.

Maffei Scip., Museum Veronense, Verona 1749.,

- , Verona illustrata, Verona 1751.,
—, Artis criticæ lapidarie quæ extant, reperiuntur in *Donati Supplemento ad Thesaur. Murat.* T. 1.,
—, Gallia antiquitates quædam selectæ, Verona 1754.,
—, Osservazioni letterarie, Verona 1757.,
—, Dittico Quiriniano, Verona 1754.,
—, Tre lettere, Verona 1748.

Marini Gaet., Iscrizioni antiche delle ville e de' palazzi Albani, Roma 1785.,

- , Atti o monumenti de' fratelli Arvali, Roma 1793.

Mommiani Th., Inscriptiones regni Neapolitani Latinæ, Lipsiae 1832.

Morelli Steph. A., Operum epigraphicorum volumina quinque, Patavii 1819.,

- , —, Africa Christiana, Brixiae 1847.,

- , —, Sull'Agone Capitolino, Milano 1846.

Murat.ii Lud. Ant., Novus Thesaurus veterum inscriptionum, Mediolani 1799.

Neruda Henr., Cenotaphia Pisana, in Grævii Thesauro.

Orelli H. J. A., Marmora Pisauensis notis illustrata, Pisauri 1758.

Orelli Jo. Casp., Inscriptionum Latinarum selectarum amplissima collectio etc. Turici 1853. vol. 3. — Volumen tertium Collectionis Orelliana Supplementa Emendationesque exhibens edidit Guilielmus Henzen, Turici 1856.

TOM. I.

SCRIPTORUM LATINORUM

JORNANDES, Gothus natione, episcopus Ravennæ, scripsit ann. a Chr. n. 552.

Extant ejus

1. De rebus Geticis.

2. — regnor. ac temporum successione.

ISID. (Isidorus) episcopus Hispalensis in Hispania, natus ann. a Chr. n. 560. circiter, obiit vero ann. 636., grammaticus et theologus, antiquitatis et Lingua studiosis maxime commendandus. Ejus operum editionem secundum sumus, quam *Faustin. Arevalus Rumæ* ann. 1797.-1803. T. 7. 4.º omnium accuratissimam curavit. Inter opera *Isidori* præstant *Originum seu Etymologiarum libri XX.*, quos saepè *Forcellinus*, saepissime nos ipsi citavimus in Lexico (104).

Extant ejus

1. *Originum seu Etymologiarum libri*

XX.,

2. *De differentiis verborum,*

3. — rerum,

4. *Allegoriam ex Vet. et N. Testamento,*

5. *De ortu et obitu patrum*, qui in

Scriptura laudibus efféruntur,

6. *Proemia in Vet. et N. Testamen-*

tum,

7. *De numeris*, qui io ss. Scripturis

occurunt,

8. *Quæstiones de Vet. et N. Testa-*

mento,

9. *Expositiones mysticorum sacra-*

mentorum in Pentateuchum, in

- Josue, in librum Iudicium, in li-

JULIAN. (Salvius Julianus) *JCTUS*, ordinatur edicti perpetui, Insuber Mediolanensis, patruus M. Didii Severi Juliao Aug., floruit sub Hadriano, Antonino Pio, et M. Aurelio, consuli ann. a Chr. n. 148., obiit circa ann. 167.

Extant ejus plurima in Digestis fragmenta ex

1. Libro siogulari de ambiguitatibus,

2. — ad dictum,

3. Libris XCIV. Digestorum,

4. — VI. ad Minicium.

JUL. AFRICAN. (105).

JUL. AQUILA, *JCTUS* incertæ aetatis.

Extant ejus in Digestis fragmenta ex

1. Libro responsorum.

JUL. CÆS. (C. Julius L. F. Cæsar Strabo, qui et *Vopiscus* et *Sesquiculus*) poeta tragicus, (106) Q. Catuli frater uterinus, a *Cic. Brut.* 48. laudatus.

Extant ejus fragmenta a *Festu* in *Propheœta*, et ab *Isid.* 4. *Orig.* 12. *allata*.

JUL. EXSUPER. (Julius Exsuperantius) vixisse creditur inuenire quieto Christi sæculo, Claudio Rutillo Numatiano proprio cognatione conjunctus, et Arelate, cum præses esset Galliarum, ann. a Chr. n. 424. tumultu militari interfactus. *V. Wernsdorf.* in *Poet. Lat. min.* T. 5. P. 1. p. 546. et seqq. Habet etiam auctor opusculi sequentis ex *Sallustii* historiis nunc desperatis contracti.

Exstat ejus

1. Opusculum de Maril, Lepidi, ac Sertorii bellis civilibus.

JUL. OBSEQ. (Julius Obsequens) incertæ aetatis auctor est, alii enim ad quartum Christi sæcum eum referunt, alii ad initium secundi, alii denique sub Vespasiano eum vixisse autovant, quod quidem ejus dictio saepè elegans et Livium plerumque imitata comprobare videtur. Editionem sequimur *Franc. Oudendorpii* Lugd. Bat. ann. 1720. S.º

Exstat ejus

1. Prodigiorum libellus (qui mutulus ad nos pervenit, priora enim *LIV. capita sunt supplementa* Conr. Lycosthenis, *reliqua I. XXVIII. sunt genuina, suppleta tamen hac illac ab eodem Lycosthenbe: in locis ejus citandis omnium capitum CXXXII. ratio habetur*).

JUL. RUFINIAN. (Julius Rufianus) rhetor vixisse videtur sæculo Christi quarto sub Coconstantino M. Editionem sequimur *Claud. Capperonensis*, qui Argentoratu ann. 1756. 4.º *Antiquos rhetores Lat.* edidit.

Exstat ejus

Reinessi Th., Syntagma Inscriptionum antiquarum, Lipsiae 1869.

Renier L., Inscriptions romaines de l'Algérie, Paris 1855. et seq.

Sponisi Jac., Miscellanea eruditæ antiquitatis, Lugduni 1685.

- , Recherches d'Antiquité, Lyon 1685.,

- , Recherches des Antiquités de Lyon, Lyon 1675.,

- , Voyage d'Italie etc., Lyon 1678.,

- , Histoire de Genève, Genève 1650.

Turre Phil., Monumenta veteris Antii etc., Rome 1700.

Vermigliolli Gio. B., Le antiche iscrizioni Perugine, Perugia 1805.

Visconti Enn. Quir., Il Museo Pio Clementino illustrato, Milano 1830.,

- , Iconographia Romana e Greca, Milano 1819.,

- , Monumento degli Scipioni, Roma 1765.,

- , Monimenti Gabini della villa Pinciana, Roma 1797.

(104) *Etymologiarum libros* ab Isidoro conscriptos nuper edidit *Lindmannus* in opere super. cit. (V. notam n. 27), quam editionem ipsi secuti sumus.

(105) *Julii Africani oratoris*, qui filius fuit *Julii Africani* et *Santonis Gallica civitate* a Tiberio damnati, ut *Tac.* 6. *Ann.* 7. narrat, unicum fragmentum habes apud *Herr. Meyer.* in opere super. cit. (V. notam n. 20.) p. 584.

(106) et orator, cujus fragmenta exhibet *Herr. Meyer.* in opere super. cit. (V. notam n. 20.) p. 58. De ipso consule, si vis, *Annali dell'Istituto Archeologico* T. 10. p. 552.; de poetis vero ejusdem fragmentis *V. A. Mai.* in *Class. Auct.* T. 2. p. 512. not. 1. et *Annali mox cit. ibid.* in nota 3.

H

INDEX

1. De figuris sententiarum et eloctionis liber (107).
JUL. SEVERIAN. (Julius Severianus) Africaus, rhetor, vixit in eunus saeculo Christi sexto. Editum est illius opus inter *Antiquos rhetores Lat.*
Extant ejus
1. Symptomata sive praecpta artis rhetoricae.
JUL. VALER. (Julius Valerius) historicus, Afer natione, ethnicus religione, vixit extremo Christi saeculo quarto. Illius opera ex Cod. bibliothecae Ambros. edidit primus *A. Majus* Mediolani ann. 1817. 8.º Eiusdem operis duas amplias lacunas, priorem in exordio libri primi, alteram post dimidium secundi expieri posse ex Cod. biblioth. Taurineois idem cl. Auctor narrat ad *Virgil. interpretes vet. a se editos ibid. ann. iosequente p. XXXVIII.*
Extant ejus
1. Res gestas Alexandri M. (tribus libris comprehensae).
JUL. VICT. (C. Julius Victor) rhetor, Galius fortasse, floruisse videtur saeculo Christi quarto. Illius opus primus ex Cod. Vatic. edidit Romae ann. 1823. 8.º *A. Majus.*
Extant ejus
1. Ars rhetorica.
JUNIUS GRACCHANUS (108).
JURIS CIV. ANTEJUST. (Juris civilis auctorostinianae reliquiae ineditae ex Cod. rescripto bibliothecae Vatic., curante *A. Majus*. Romae 1823. 8.º Herum Vaticanae relliquarum fragmenta saepiuscule mentio Et in novis vocabulis in Lexicon a me suo loco positis: de geoere vero operis, et tempore, quo conscriptum fuit, consulendus ipse est. editor in ejus prefatione (109).
JUSTINIAN. INSTITUT. (Justiniani institutiones). Postquam Justinianus I. Augustus Digestorum seu Pandectarum libros L. promulgandos curasset, ex veris antiquorum jurisconsultorum ac prescipe Caii institutionibus has suas institutiones in quatuor libros distributas son. a Cbr. n. 533. evulgavit, ita ut essent totius legitime scientia prima elementa, ut ipse ait in proemio.
JUSTIN. (Justinus) historicus, videtur vixisse sub Antoninis (110). *V. JUSTINUS* in ONOM.
Extant ejus
1. Historiarum Philippicarum libri XLIV.
JUVENTAL. (D. Junius Juvenalis) Aquinas, poeta satyricus, natus ann. a Chr. L. 42, satyram primam scripsit imperante Domitiaoo, plurimas sub Trajano, tertiam decimam et declimam quintam sub Hadriano, qui, ob septimam satyram in Paride comœdum, jam octogenarium senem prefectura ciborii honoris specie decoratum in Egyptum misit. *V. JUVENALIS* in ONOM. Editionem sequitur Pisaurensem in *Collectione omnium poetarum* ann. 1768. T. 8. 8.º curatam.
Extant ejus
1. Satyræ XVI.
JUVENC. (C. Vetus Aquilius Juvencus) Hispanus, presbyter, poeta, vixit sub Constantino M., cuius et memini in 8ne operis sui: in prologo est imitatus *Ovidium in præf. Metamorphoseon*. Scripsit itaque ante ann. a Cbr. n. 337, quo Constantinus M. defunctus est. Perspicua satis et nativa usitior dictione. *V. JUVENCUS* in ONOM. Editionem sequitur Pisaurensem in *Collectione omnium poetarum* ann. 1768. T. 8. 4.º
Extant ejus
1. Historiarum Evangelicarum libri IV. (versibus hexametricis exaratae).
JUVENT. (P. Juventius Ceius) JCtus, clari ejusdem nominis JCt filius, qui adolescentis nomine in *Dig. 12. 4. 4.* et alibi a patre distinguitur. Fuit Hadriano Aug. a consiliis, et consuli ann. a Cbr. n. 120. In locis ejus citandis tum in Digestis, tum in Lexico Celsus appellatur.
Extant ejus in Digestis fragmenta ex
1. Digestorum libris XXXIX., 3. Epistolarum libris XI.,
2. Commentariorum libris VI., 4. Quæstionario libris XIX.
K
KALEND. Kalendaria plura, Massorum oemps, Prænestinum, Faroceanum, Antiatloum, Polemil Silvii, et Constantii Aug. in Lexico quandoque citantur; quorum omnium in Latina lingua auctoritatem licet *Jul. Pontedera in Antiquit. Lat. Graecisque epist. 48.* tolle conatus sit, *Morcellus tamen de stilo inscript. Lat. T. 1. p. 27. et 79.* salis superque confirmavit: eadem porro, ut genuina, retulit et illustravit ouerrime *Jo. Casp. Orellius in Collect. inscript. Latin. T. 2. p. 379.-413.* Ex his itaque Forcellinus nonnulla vocabula, nosque etiam plura in Lexicon admisisimus, quædam adhuc impostorum erutu adiutuenda.
L
LABEO (M. Antistius Labeo) JCtorum princeps latitus est sub Augusto, quo Imperante vixit. *V. LABEO* in ONOM.
Extant ejus in Digestis plurima fragmenta ex
1. *Hæc Savw.* h. e. probabilium, libris VIII.,
2. ————— a Paulo epitomatorum,
3. Posteriorum libris X.,
4. ————— a Joveleno epitomatorum,
5. ad edictum libro,
6. epistolarum libris,
7. prætoris peregrini libris XXX.,
8. ————— urbani libro.
(107) Addenda sunt. 3. De schematis lexeos, et 3. De schematis diancas.
(108) Junii Gracchanus, qui Graecorum temporibus vixit atque a C. Gracchi amicitia Gracchanus dictus est, historica fragmenta colligit Aug. Arause in opere super. cit. (V. notam n. 3.) p. 831.-836.
(109) V. notam n. 88.
(110) Vixit sub M. Aurelio, cui opus suum dicavit, ut probat S. Croix Histoire Alex. p. 117.
LABER. (D. Laberius) eques Romaous, et mimographus, natus ann. U. C. 648.
V. LABERIUS in ONOM.
Extant ejus apud plures veteres scutores fragmenta minorum, quorum bi sunt tituli:
1. Alexandria seu Alexandra,
2. Anna Perenna,
3. Aquæ calidæ,
4. Arles,
5. Augur,
6. Aulularia,
7. Bellonistria (forte scribendum bataneutria),
8. Cacommemon,
9. Cæculi,
10. Caocer,
11. Carcer,
12. Catularius seu Scylax,
13. Centenarius,
14. Colax,
15. Colorator,
16. Compitalia,
17. Cophinus,
18. Crætones,
19. Ephebus,
20. Fulio,
21. Galli,
22. Gemelli,
23. Hetæra,
24. Imago,
25. Lacus Avernus,
26. Late loquentes,
27. Marcus,
28. Natalis,
29. Necromantia,
30. Nuptiae,
31. Panilic,
32. Paupertas,
33. Piscator,
34. Bestio,
35. Sallinator,
36. Saturoalia,
37. Scripturs,
38. Sedigitus,
39. Sorores,
40. Staminariae,
41. Taurus,
42. Tusca,
43. Virgo.
LABIENUS (111).
LACTANT. (L. Cæcilius Firmianus Lactantius) scriptor sui temporis elegantissimus, videtur quibusdam obiisse Treviris ann. a Cbr. n. 325. *V. LACTANTIUS* in ONOM.
Extant ejus
1. Institutionum divinar. libri VII. seu 1. De falsa religione,
2. — origine errorum,
3. — falsa sapientia,
4. — vera sapientia,
5. — justitia,
6. — vero cultu,
7. — vita beata.
2. De ira Dei,
3. — opificio Dei seu formatione hominum,
4. Epitome institutionum divinarum,
5. De mortibus persecutorum,
6. Carmen (elegiacum) de phœnix,
7. ——— de Paschate,
8. ——— Passione Domini. (*Prius ex his tribus carminibus Lactantio merito tribut statut. Versadorius in Poet. Lat. mil. T. 3. p. 283.-293.* secundum vero et tertium illi abjudicat, et Venantio Fortunato tri-buenda potius arbitratur).
LACTANT. (Lactantius Placidus) grammaticus, vixit sexto Cbristi saeculo, quippe qui et Boetii metionem facit. *V. LACTANTIUS* in ONOM.
Extant ejus
1. Scholia in Statii Thebaïdem,
2. ——— Achilleidem. (*Hæc in utrumque Statii poema pri-mum vulgata sunt simul cum operibus ejusdem poetæ Parisiis ann. 1600. 4.º*),
3. Narrationes Iſtularum, quæ in P. Ovidii Nasonis libris XV. Metamorpho-seon occurunt. (*Has narrationes edidit accurate Augustus van Staven-ten Lugd. Bat. ann. 1742. 4.º inter Auctores myograph. Latin. p. 787.-895.*),
4. Fabulae CXXX. (*Has omnium primus e duobus Codd. Vatic. edidit A. Majus, in T. 3. p. 83.-225. et p. 365.-374. Classic. Auct. Romæ ann. 1831. 8.º, de quibus consule eundem in præf. p. VII.-X.*),
5. Glossæ. (*Has itidem primus idem edidit ex quatuor Codd. Vatican. in eod. T. 3. Classic. Auct. p. 427.-503., de quibus consule ejusdem præf. p. IX.*).
LAELIUS (C. Laelius Sapieos) (112).
LEVIUS (113).
LAMPRID. (Elius Lampridius) historicus, Flavio Popisco anterior, vixit sub Diocletiano et Coconstantino M. Sunt qui putant, eumdem esse atque *Ælium Lampridium Spartanum*, ita ut *Lampridius* et *Spartianus* non duo diversi scriptores, sed unus idemque fuerint.
Extant ejus
1. Vita Commodi,
2. — Antonini Diadumeni,
3. Vita Elagabali,
4. — Alexandri Severi.
(111) De T. Labieno oratore vide *Henr. Meyer*. in opere super. cit. (V. notam n. 10.) p. 838.-840., ubi et fragmenta exhibentur.
(112) C. Laelius, in tribunatu *Sapiens* appellatus, P. Cornelii Scipionis Africani minoris familiaris admodum atque amicus, cuius nomine inscribitur *Ciceronii liber De amicitia*, consul fuit a. ab U. C. 203. Oratoria ejusdem fragmenta collegit *Meyer*. in opere sup. cit. (V. notam n. 10.) p. 104.-109.; atque hi sunt orationum tituli:
1. Oratione pro se apud populum,
2. — de collegis,
3. Actiones pro publicanis,
4. Dissuasio legi Papirie,
5. Laudatio P. Africani minoris, Q. Tarberoni scripta,
6. Laudatio P. Africani minoris, Q. Failio Maximo scripta.
(113) De Lævio poeta, qui ante Augusti principatum floruit, et Erotopægnio pluresque comedias et tragodias scrpit, disseverit ejusque fragmenta collegit atque illustravit *M. Aug. Weischer*. in opere super. cit. (V. notam n. 41.) p. 19.-88.

LEG. XII. TAB. (Leges XII. tabularum). Regibus Roma pulsis ann. U. C. 244, Romanæ reipublica concordia minime diuina fuit, cum inter patres plebemque ob legum instabilitatem frequentes seditiones essent. Itaque ann. 300., ut finis tandem certaminum fieret, placuit, ut tres legati Atbenas mitteretur, qui inclitas Sotonis leges describerent, aliarumque etiam Graeciae civitatum instituta, mores ac jura cognoscerent. Riennio post Romanam cum Atticis legibus reversi sunt, et anno insegnanti decemviri novis legibus scribendis creantur, translati a consulibus ad decemviro, ut ante a regibus ad consules, imperio. Tum legibus condendis opera datur, eodemque anno scriptæ decem tabularum leges, et in publicum propositæ sunt, ac prius coacto senatu, nemine patrum eas leges reprehendente, senatusconsultum de illis factum est, mox populo ad comitia centuriata convocato leges unanimi consensu comprobatae, quæ deinceps plebiscito sancitæ, aereisque tabulis decem incisa in fori loco maxime conspicuo dispositæ fuerunt. Vulgatus deinde rumor, quedam aliquibus momenti in illis abducisse, decemvirum iterum creandorum fecit desiderium. Sic ergo centuriatis comitis decemviri in alterum annum confirmati reliquias leges, quæ videbantur omisssæ, aeneis duabus tabulis scriptæ sunt, et justa priores decem pro curia affixa, ut absolutissimum populo Romano juris corpus exhiberent, quæ **leges XII. tabularum** appellantur.

E veteribus JCTis plures scriperunt ad has leges interpretandas, inter quos Ser. Aelius, L. Acilius, Ser. Sulpicius, Antistius Labeo; et recentioribus sat numero multi fuerunt, qui illorum fragmenta colligendis et illustrandis sedulam dederunt operam, quos inter eminet Jac. Gothofredus, ac deinceps Io. Nic. Funcius, qui Rintellii ann. 1744. 4.º edidit **leges XII. tabularum suis**, quotquot reperi potuerunt, fragmentis restitutas et observationibus illustratas, quam editionem nos lpsi sequimur (114).

LENTUL. (P. Cornelius Lentulus Spinther) P. Cornelii Lentuli Spintheris consul ann. U. C. 697. filius, augur, proquaestor Trebonii proconsul in Asia, cuius post mortem ipse propraetoris nomen assumpsit.

Extat ejus

1. **Epistolæ II. ad Cic. 12. Fam. 14. et 15.**

LEPIDUS PORCINA (115).

LICENT. (Licentius) Tagastæ natus, et Augustini municeps, ejus amicitiam coluit, et doctrinam est admiratus. Multa scripsit, quæ perirent.

Extat tantum ejus

1. Carmen ad Augustinum (versibus hexametricis constans, et anno a Chr. n. 395. extaratum; editum vero est a Vernsdorf. in Poet. Lat. min. T. 4. p. 516-544. et adnotacionibus locupletatum, ex quo quedam nova vocabula in Lexicon adduximus).

LICIN. CALV. (116).

LICINIUS CRASSUS (117).

LICIN. MACER. (C. Licinius Macer) historicus Ciceroni coœvus. Ejus fragmenta extant apud Liv., *Macrob.*, *Priscian.* aliasque, atque inter *Historicorum fragmenta*, quæ Sallustii operibus subjunguntur, edd. suulent (118).

LIV. (T. Livius) Patavinus, historicus omnium clarissimus, hatus ann. U. C. 695., mortuus, ut probabilis videtur, ann. 772. post Chr. n. 19. imperante Tiberio. **LIVIUS** in ONOM. Ejus historiarum libri integri babebantur ad initium saeculi a Chr. n. quinto, etenim *Syrmachus*, qui vixit ultra ann. 401., ita scribit 4. Ep. 17. «Priscas Gallorum memorias deferri in manus tuas postulas; revolve Patavini scriptoris extrema, quibus res C. Cæsaris explicantur»; immo et Sidonii *Apollinaris* tempore, qui obiit circa ann. 484., ita enim ille 9. Ep. 14. «Si omittantur, quæ de titulis dictatoris invicti scripta Patavinis sunt voluminibus, etc.» In citandis *Livii* locis sæpius utimur editione Bipontina ann. 1784.-1788. T. 11. 8.º

Extat ejus

1. **Historiarum libri XXXV.** (Ex his XXXV. libris extant decem primi,

(111) Nos vero accuratiorem emendationemque editionem secuti sumus a Guili. Freund curatam, quam addidit opere, cui titulus: *Wörterbuch der lateinischen Sprache*, Leipzig 1854.; de quo vide plura in præfatione hujus editiunis.

(112) M. Aemilius Lepidus Porcina, consul a. U. C. 615., iisdem temporibus fere, quibus Galba, sed paullo minor natu, et summus orator est habitus et fuit. Ejusdem fragmentum ex *Priscian.* assertur ab Henr. Meyer: in opere super. cit. (V. notam n. 113. p. 518).

(113) C. Licinius Calvus patre C. Licinio Macro natus a. U. 611., ultra quæstum, quam Pighius in annum 697. ponit, non progressus est, ac prematura morte abruptus videtur. Inter oratores recensetur a Cie. Brut. 63. 505. et Quintil. 10. 4. 115. Henr. Meyer. in opere super. cit. (V. notam n. 10.) p. 549.-558. ejusdem exhibet, quæ supersunt, orationum fragmenta, quarum bi sunt tituli:

1. Orationes in Vatinium,	4. Oratio pro C. Catone,
2. Oratio in Astium,	5. — in Drusum.
3. — pro Messio,	
Idem conditil et carmina amatoria, quarum reliquias collegit atque illustravit M. Aug. Weichert, qui et ejus vitam scripsit in opere auper. cit. (V. notam n. 41.) p. 522.-538.	
(117) L. Licinius Crassus natus a. U. 615., mortuus a. 681., preturam gessit a. 674. consulatum vero a. 658. V. plura in ONOM. Diserte inter oratores laudatur a Cie. Brut. 55. et 64. Ejus orationum fragmenta colligit Henr. Meyer. in opere super. cit. (V. notam n. 10.) p. 560.-572., quarum bi sunt tituli:	
6. Oratio in C. Carbonem,	7. Oratio in M. Cponium de hereditate
8. — pro Licinio virgine,	Curii vel pro M. Curio,
9. — de colonia Narbonensi,	10. — pro Cn. Plancio contra M. Bruto,
10. Suas leges Serviliæ,	11. — tum,
11. Oratio pro Q. Capione,	12. — pro Pisone,
12. — censoria contra Cn. Domitium,	13. — pro C. Aculeone,
13. Cencia in Merinum.	14. — pro Sergio Orata.
14. Oratio in L. Marcius Philippum,	Accedit invertitur fragmentum.
15. De C. Licinio Macro pluribus disseruit ejusque fragmenta omnia colligit A. Krause in opere super. cit. (V. notam n. 5.) p. 554.-555. Consule, si vis, et N. Weichert in opere super. cit. (V. notam n. 41.) p. 56. et seqq.	

qui origines Urbis historiarumque ad ann. U. C. 460. complectuntur; decem posteriores desperdunt sunt: extant vero reliqui usque ad XLV., quibus historia ab initio bellii Punici secundi, quod ann. 538. cœpit, ad ann. 588. perdicuntur.)

2. **Fragmentum libri XCII.** (Hujusmodi fragmentum ex Cod. palimpsesto Vaticano primus edidit Paul. Jac. Brunius Hamburgi ann. 1773. fol., codemque anno Franc. Cancellarius cum Vit. M. Giovenazzii scholiis Rome 4.º, nuper vero B. G. Niebuhrus eund. Cod. retractans, ope artis chemicae fragmentum illud plenius integrisque relegens Romæ iterum vulgavit ann. 1820. 8.º, et nonnullis etiam adnotationibus locupletari).

LIV. ANDRONIC. (Livius Andronicus) poeta tragicus et comicus, Tarenti natus. **V. ANDRONICUS** in ONOM. Utimur editione Frid. Henr. Bolthii, inter Poet. Lat. min. Halberstadii ann. 1823.-1824. T. 2. 6.º

Extant fragmenta tragœdiarum ejus, quarum bi sunt tituli:

1. Achilles,	11. Ino,
2. Adonis,	12. Laodamia,
3. Ægistus,	13. Protesilaus,
4. Ajax,	14. Tereus,
5. Andromeda,	15. Teucer.
6. Antiopa,	Comediærum vero hi:
7. Centaurii,	1. Gladiolus,
8. Equus Trojanus,	2. Lydius,
9. Helena,	3. Virgo.
10. Hermiona,	

LUCAN. (M. Annæus Lucanus) poeta epicus, nepos ex fratre L. Scœvæ philologo, natus Cordubæ in Hispania ann. a Chr. n. 38., ex ordine equestri, obiit ann. 65. **V. LUCANUS** in ONOM. Editionem plerumque sequimur Fr. Oudendorpii Lugd. Batt. ann. 1728. 4.º et quandoque Car. Frid. Weberi Lipsiæ ann. 1821. T. 2. 8.º

Extat ejus

1. Pharsalæ libri X. (119).

LONGUS (Velius Longus) grammaticus, a Servio, *Macrobius* et *Charisius* citatur; ejus commentarium de usu antiquæ locutionis commemorat Gell. 18. 9.: aliun libellum *Charis.* apud Putsch. p. 73.; ex eodem a juid. eund. p. 187. videtur in Lucretium quoque commentatus esse. Illius fragmenta commentarii in *Virgil. Aeneid.* assert A. Maius in *Virgilii interpr. vel Mediolani* ann. 1818. 8.º

Extat ejus

1. De orthographia liber, (apud Putsch. p. 2213.-2239., unde etiam Cassiodorus sumpsit suum cap. 2. de orthographia).

LUCCEJ. (L. Luceceus Q. F.) bistoricus sui temporis clarissimus, ad quem Cic. 5. Fam. 12. scripsit rogans, ut de rebus suis in consulatu gestis et de exilio redditique singularem conficiat libellum.

Extat ejus

1. Epistola ad Cic. 5. Fam. 14. (120).

LUCIL. (C. Lucilius) poeta satyricus, natus Suessæ ann. U. C. 606., obiit ann. 650. **V. LUCILIUS** in ONOM.

Extant ejus satyrorum

1. Fragmenta librorum XXX. (a Franc. Dousa collecta et edita Amstel. ann. 1601. 8. ^o , quam editionem sequimur).

LUCRET. (T. Lucretius Carus) poeta didacticus, natus videtur ann. U. C. 659. **V. LUCRETIUS** in ONOM. Editionem sequimur Dan. Parei Francof. ann. 1631. 8.º

Extat ejus

1. De rerum natura libri VI.

LUSCUS T. ANNIUS (121).

LUTAT. (Q. Lutatius Catulus) poeta, Ciceroni coœvus, cujus epigramma Ipse referit 1. Nat. D. 28., aliud vero Gell. 19. 9.: utrumque autem edidit et illustravit P. Burmannus in Anthol. Lat. T. 1. p. 169.-170. (122).

LUTATIUS Q. (123).

LUXOR. (Luxorius) poeta, virilis in Africa sub Thrasimundo Vandalarum rege, qui regnavit ab ann. a Chr. n. 496. ad ann. 523.

Extat ejus

1. Epigrammata LXXXIV. (Edita sunt in Anthol. Lat. T. 2. p. 579.-623. Burm.: aliud præterea ejusdem habetur ibid. T. 2. p. 479.).

(121) Lucani aliquot versus ex libro VI. leguntur in Cod. palimpsesto Neapolitano. **V. Scotti, Memoria sopra Gargilio Marziale** p. 45.

(120) De L. Luceceo oratore agit Henr. Meyer. in op. super. cit. (V. notam n. 10.) p. 504.

(121) T. Annius Luscus, ann. 600., consul cum Q. Fulvio Nobiliore et censor cum eodem a. U. 617., non indisertus fuisse dicitur. Breve hujus fragmentum exhibet Henr. Meyer. in op. super. cit. (V. notam n. 10.) p. 507.

(122) De Q. Lutatius Catulo, qui consulatum petens anno 648. bis repulsus est, postea autem a. 655. cum C. Mario quartum hunc magistratum obtinuit, agit Aug. Krause in op. super. cit. (V. notam n. 5.) p. 553.-556.; quippe hic Lutatius, teste Cie. Brut. 55., librum de consulatu et de rebus gestis suis, conscriptum molli et Xenophonteo genere sermonis, misit ad A. Furium poetam, familiarem suum. Conscripti etiam orationes, teste Cie. l. c., a quo 3. Orat. 11. 64. memoriarum præcipue laudatio maris Popillia; idroque ejusdem Lutatii mentio sit etiam ab Henr. Meyer. in op. super. cit. (V. notam n. 10.) p. 518.-519. Denique ejus carminum fragmenta colligit etiam Aug. Weichert. in op. super. cit. (V. notam n. 41.) p. 517. et seq.

(123) A superiori Q. Lutatius Catulo diversus, immo ejusdem pater putatur Q. Lutatius, quem Varro s. L. L. 130. Mill. Gajo Allo subjungit, cujusque historias laudant Servius ad Virg. s. An. 710. et Probus ad Virg. s. G. 580. Hujus fragmenta colligit Aug. Krause in op. super. cit. (V. notam n. 5.) p. 518.-520.

INDEX

M

MACER (*Æmilius Macer*) medicus. *V. EMILIUS MACER* in ONOM.

Exstat ejus

1. De virtutibus berbarum liber.

MACER (*Æmilius Macer*) JCTus, vixit sub Alex. Severo, qui imperavit ab ann. a Cbr. n. 222. ad ann. 235.

Exstant ejus in Digestis fragmenta ex

1. libris II. de appellacionibus,	4. libria II. de publicis judiciis,
2. ——— re militar,	5. ——— ad legem vicesimam bæ-
3. ——— officio præsidis,	reditum.

MACER historicus. *V. LICIN. MACER.*

MACROB. (*Aurelius Macrobius Ambrolius Theodosius*) floruit sub Theodosio II., qui imperavit ab ann. a Chr. n. 408. ad ann. 450. *V. MACROBIUS* in ONOM. (124).

Exstat ejus

1. In Scipionis somnium a Cicerone	2. Saturnaliorum libri VII.,
descriptum commentarior. libri	3. De differentiis et societatibus Græ-
H.,	ci Latinique verbi.

MÆCEN. (*C. Cilnius Mæcenas*) amicus et consiliarius Augusti. *V. MÆCENAS* in ONOM. Præter ejus dictaria ibi citata, babes etiam epigrammata in *Anthol. Lat. T. 1. Burn. p. 29.*, 412. et 596. et apud *Sueton. in Vit. Horatii* (125).

MÆCEN. (*L. Volusius Mæcianus*) JCTus, floruit sub Antonino Pio, et M. Aurelio, qui imperarunt ab ann. a Cbr. n. 138. ad ann. 180.

Exstant ejus

1. De assis distributione libellus,
2. Fragmenta in Dlg. ex libris XVI. fideicommissorum,
3. ——— lege Rhodia,
4. ——— libris XIV. publicorum,
5. ——— libro questionum.

MAL. THEOD. (*Flavius Mallius Theodorus*) consul fuit ann. a Chr. n. 399.

Exstat ejus

1. De metris libellus, (*editus Lulg. Bat. ann. 1766. 8°, ex quo paucula quædam vocabula in Lexicon admisimus.*)

MAMERTIN. (*Claudius Mamertinus*) major, orator, natione Gallus.

Exstat ejus

1. Panegyricus Marimiano Aug. (<i>Treviris dictus XII. Kal. Maj. ann. a Chr. n. 292.</i>)
2. ——— Genetbiacus eidem. (<i>Videlur hic tempore præcedere superiorem, quia in eo Galerii et Constantii Cæsarum, qui hoc ann. 292. Cæsares sunt appellati, nulla sit mentio.</i>)

MAMERTIN. (*Claudius Mamertinus*) junior videtur fuisse superioris filius, consul fuit ann. a Cbr. n. 364. *V. MAMERTINUS* in ONOM.

Exstat ejus

1. Panegyricus seu Gratiarum actio pro consulatu Juliano Aug.

MANIL. (*M. Manilius*) poeta et astrologus, Augusto Imperante vixisse videtur.

V. MANILIUS in ONOM.

Exstant ejus

1. Astronomicum libri V.

MANILIUS T. (126).

MARCELL. (*M. Claudius Marcellus*) consul fuit anno. U. C. 703., inimicus Cæsari dictatori, qui tamen in senatu rogatus ei veniam dedit; binc Cicero ex tempore eidem Cæsari, senatus nomine, gratias egit ea oratione, quæ pro Marcellio dicitur: de quo beneficio Marcellus Ciceroni gratias agit in epist. ad Cic. 4. Fam. 11. Is autem, dum Romam rediret, a P. Magio Cilone familiari ejus pugione percussus paullo post obiit ex vulneribus, ut narrat Ser. Sulpicius Rufus ad Cic. 4. Fam. 12.

Exstat ejus

1. Epistola ad Cic. 4. Fam. 11. (de qua supra diximus).

MARCELL. EMPIR. (*Marcellus Empiricus*) medicus Burdigalensis, archibater Tbeodosii I., vixit circa ann. a Cbr. n. 380.

Exstat ejus

1. De medicaminibus empiricis, physicis et rationalibus liber.

MARCELL. (Ulpius Marcellus) JCTus, floruit sub Antonino Pio, M. Aurelio, et Commmodo, atticebat ab ann. a Cbr. n. 138. ad ann. 192.

Exstant ejus in Digestis fragmenta e:

1. libris XXXIX. digestorum,	6. libris V. de officio consulis,
2. ——— VI. ad leges seu legem Ju-	7. notis ad libros XLII. digestorum
lianum et Papianum,	Juliani,
3. libro de officio præsidis,	8. notis ad Pomponii librum regula-
4. libris II. publicorum,	rum.
5. libro responsorum,	

MARCIANUS (*Elius Marciianus*) JCTus, floruit sub Caracalla, qui imperavit ab ann. a Cbr. n. 211. ad ann. 217.

Exstant ejus in Digestis fragmenta ex

(124) Verum A. Mai. in *Class. Auct. T. 1. p. VI.* affirmat, illum Honorio imperante elatum fuisse.

(125) De Macenate inter recentiores disserit Aug. Weichert in op. super. cit. (V. notam n. 41.) p. 446-455. Ex Macenatis fabula prætextata, cui titulus *Octavia*, fragmenta exhibet Jo. H. Neukirch. in op. super. cit. (V. notam n. 4.) p. 90. 91. Macenatiana autem omnia nuper edidit Lio Albertus Gottingæ Typ. ex Ruth 1545 in 8°.

(126) Titus Maillius, qui a Cic. pro Rose. com. 44. et 45. commemoratur etate grandia natu, natura sanctus et religiosus, copias rei familiaris locuplet et pecuniosos, inter historicos a Vossio recensetur; sed fragmentorum ratio talis est, ut non tam ad annales, quoniam ad librum antiquarium pertinere videantur. — Hæc colligit et illustravit Aug. Krause in op. super. cit. (V. notam n. 3.) p. 997-995.

1. libris II. de appellacionibus,

2. ——— XVI. institutionum,	6. libro ad hypothecariam formulam,
3. ——— V. regularum,	7. ——— ad SCum. Turpilianum,
4. ——— II. publicorum,	8. libris VII. digestorum,
5. libro de delatoribus,	9. notis ad librum II. de adulteriis Papinianni.

M. AUREL. (*M. Aurelius Antoninus Aug.*) natus Romæ ann. a Chr. n. 121. patre Anio Vero, adoptatus a T. Aurelio Antonino Pio ann. 138., cui desunto successit ann. 161., obiit Vindobonæ ann. 180. Ejus vitam habes apud *Capitolinum*; plures vero epistolæ ad M. Cornelium Frontonem magistrum suum purg quidem stilo, et sæpe Plautini vocabulæ ac humanitatis sale conditas edidit primus A. Mais inter opera Frontonis Mediolani primum ann. 1815., dèinde numero auctas Romæ ann. 1823. 8°, quas ibidem reperias insertas in lib. 1. ad *M. Cæs. 1. 3. 5. 9. 10.*, lib. 2. ad *eumd. 5. 6. 7. 9. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18.*, lib. 3. ad *eumd. 2. 5. 7. 9. 12. 14. 17. 18. 19. 21.*, lib. 4. ad *eumd. 2. 4. 5. 6. 7. 8. 10. 11. 13.*, lib. 5. ad *eumd. 2. 4. 5. 7. 8. 11. 13. 15. 16. 18. 21. 23. 24. 26. 28. 31. 32. 33. 35. 36. 39. 41. 43. 45. 47. 49. 51. 53. 56. 57. 59.*, lib. 1. ad *Antonin. Imp. 1. 4.*, lib. 2. ad *eumd. 1. 3. 4. 7. 11. 13.*, ad *Verum 2.*, de fer. *Alsiens. 1. 4.*, de nep. *amissio 1.*

MAR. PIOT. (*Marius Plotius*) grammaticus, Romæ docuit quinto fortasse Christi sæculo.

Exstat apud *Putsch. p. 2623-2664.*, ejus

1. De metris liber.

MARSUS (*Domitius Marsus*) floruit sub Augusto, epigrammatum scriptor est babitus imprimis nobilis atque excellens. Exstant ejus duo epigrammata, unum in fine carminum Tibulli, alterum a Philargyrio ad Virg. 3. Ecl. 90. allatum, utrumque autem legitur cum annotationibus P. Burmanni in *Anthol. Lat. T. 1. p. 416.* et 436.: cetera periere, quorum tamen fragmenta collegit Brouckius ad fin. carmin. Tibulli. *V. MARSUS* in ONOM. et *Charis. 1. p. 55. Putsch.*

MARTIAL. (*M. Valerius Martialis*) poeta epigrammaticus, Hispanus ex urbe Bilbili, nunc Bilbao, natus ann. a Cbr. n. 40. circiter, Romæ vixit annis quaque et triginta, ut patet ex ejus epigr. 31. lib. 12.: unde in patriam reversus ann. 100., inde illuc misit suum duodecimum epigrammatum librum, et ann. 104. obiit. *V. MARTIALIS* in ONOM. In citandis auctoris locis utitur editione Bipontina ann. 1784. 8° et quandoque etiam Parisiaca ann. 1825. T. 3. 8°.

Exstant ejus

1. Epigrammaton libri XIV., (quorum paenultimo xeniorum, ultimo apophoreton titulum ipse auctor inscripsit),

2. De spectaculis liber. (*Hic liber ex probabili conjectura videtur esse collectio carminum non ab uno Martiale, sed a variis poetis conscriptorum in spectacula a Tito et Domitiano edita.*)

MASURIUS. *V. SABINUS* JCTus.

MATIUS (*C. Matius*) eques R., C. Julii Cæsaris et Augusti amicus. *V. MATIUS* in ONOM.

Exstat ejus

1. Epistola ad Cic. 11. Fam. 28.

MATTIUS (*Cn. Mattius*) poeta inimicibus, qui plerisque idem videtur esse ac superior.

Exstant ejus fragmenta apud Gell. et Macrobi., quæ in unum collecta edidit P. Burmannus in *Anthol. Lat. T. 1. p. 630.* quæque quater citantur in Lexico.

MAURICIAN. (*Junius Mauricianus*) JCTus, floruit sub M. Aurelio Aug., qui imperavit ab ann. a Chr. n. 161. ad ann. 180.

Exstant ejus in Digestis fragmenta ex

1. Libris VI. ad leges seu legem Ju-	2. libro II. de pœnis,
lianum et Papianum,	3. notis apud Julianum.

MAXIMIAN. (*Cornelius Maximianus Gollus Etruscus*) poeta elegiacus, qui pererat cum C. Cornelio Gallo a quibusdam confunditur, floruit circa finem quinti a Chr. n. saeculi, cuiusque vitam babes apud Wernsdorf. in Poet. Lat. min. T. 6. p. 207.-217. *V. GALLUS* in ONOM.

Exstant ejus

1. Elegie VI., (quæ a Vernsdorf. loc. cit. p. 269-379. editæ sunt et annotationibus illustratae, cuius editionem sequimus).

MAXIMUS (Rotilius Maximus) JCTus, incertæ aetatis.

Exstat in *Dig. 30. 1. 125.* unicum ejus fragmentum ex lib. ad legem Falcidiam.

MELA (Pomponius Mela) geographus. *V. MELA* in ONOM.

Exstant ejus

1. De situ orbis libri III., (quorum editionem Lipsiensem ann. 1806.-1807. T. 4. 8° a Car. Henr. Tischkio curatum, et amplissimis commentariis locupletatam sequimus).

MEMMIUS (127).

MENANDER (*Arrius Menander*) JCTus, Septimil Sevéri, et Caracallæ, qui imperarunt ab ann. a Chr. n. 193. ad ann. 217., consiliarius.

Exstant ejus in Digestis fragmenta ex

1. libris IV. de re militari.

MESSALA CORVIN. (*M. Valerius Messala Corvinus*) natus a. U. C. 695., consul ann. 723., obiit ann. 757. Multa scripsit, quæ periere; eorumdem tamen fragmenta afferuntur a Plin., Sueton., Gell. aliisque (128). Exstat vero sub

(127) C. Memmius, quæstor a U. 651., tribunus plebis a. 645., occisus est a. 635. consulatum petens. Orator fuit mediocris, accusator vero acer atque acerbus, teste Cic. Brut. 38. 136. Ejus fragmenta exhibet Henr. Meyer. in op. super. cit. (V. notam n. 10.) p. 232-233. — Porro hic idem C. Memmius pater fuit Lucii Memmi, cuius filius Caius memoratur a Cic. Brut. 10. 211. Oratoria hujus fragmenta exhibet id. Henr. Meyer. p. 193.-194.

(128) Oratoria Messale fragmenta collegit atque illustravit Henr. Meyer. in op. super. cit. (V. notam n. 10.) p. 356.-359.

SCRIPTORUM LATINORUM

ejus nomine unicus libellus, de quo mox mentio erit, qui saepe editus est, sed communis eruditorum sententia est plane nups suppositum, et barbare Latinitatis tempore conscriptum. Plura tamen ex eodem loca attulit *Forcellinus* in Lexico, nempe in ALTILOQUIUM, CARCERO, COHABITO, COSMOGRAPHUS, EXSULATUS, GENEALOGIA, IMPETUOSE, PACIFICE, TRIFARIE, licet in ABSENTO dicerit, illum libellum esse auctoritatis omnino incertam. Ipse etiam ejus deceptus exemplo alium locum citavi in V. BRENTESIA. Caveat igitur futurus Lexicographus, ne iis locis iterum adducendis sicutum faciat Latinas scribentibus. *Forcellinus* porro in locis citandis sequitur editionem Oxoniensem ann. 1703. 8°: ipse vero secutus sum Bipontinam ann. 1789. 8°, in qua legitur inter Historiae Rom. scriptores minores.

Extat ejus

1. Ad Octavianum Augustum de progeue sua libellus.

METELLUS NUMIDICUS (129).

MINUC. (M. Minucius Felix) V. MINUCIUS in ONOM. Quamquam eruditorum plerique putent, bujus auctoris aetatem pertinere ad medium circiter Christi saeculum, tamen *Jac. Dan. van Hoven* in Epist. hist. crit. de vera aetate etc. M. Minucii Felicis, Campis edita ann. 1762. 4°, illum M. Aurelio coœvum fuisse conatur ostendere, ejusdemque est fere aetate *A. Maius* ad Fronton. p. XXXIII. not. (1) edit. Rom., ibi enim ait, Minucium Frontoni prope suisse coætaneum, V. eundem. ibid. ad p. 86. not. (2).

Extat ejus dialogus, cui titulus est

1. Octavius.

MODESTIN. (Herennius Modestinus) JCTus. V. MODESTINUS in ONOM.

Extant plura ejus in Digestis fragmenta ex

1. libris IX. differentiarum,	9. libro de eurematicis,
2. — VI. excusationum,	10. — inofficio testamento,
3. — X. regularum,	11. — legis et fideicommissia,
4. — XIX. responsorum,	12. — manumissionibus,
5. — XII. pandectarum,	13. — præscriptionibus,
6. — IV. de pœnis,	14. — ritu nuptiarum,
7. libro de differentia dotis,	15. libria XXXI. ad Q. Mucium.
8. — enucleatia casibus,	

MODEST. (Modestus) viri sub Tacito Aug., qui imperavit ann. a Chr. n. 275., cuius jussu scripsit, qui extat, librum

1. De vocabulis rei militaris, (qui nullius esse debet in lingua Latina auctoritatis, cum putide scriptus sit, ideoque spurius habendum) (130).

MONUMENT. ANCYR. (Monumentum Ancyranum) V. ANCYEANUS in ONOM. Porro bujusmodi monumentum, cuius aliquoties auctoritatem adduxit *Forcellinus*, ceteris accuratius a se inspectum, cum editis exemplis collatum et suppletum edidit Ed. Chishullus Britannus, notisque instruit eruditus in Antiquit. Asiat. p. 170. et seqq., unde *Jer. Jac. Oberlinus* ause adjectit *Taciti* editioni Lipa. ann. 1801. 8°, auseque etiam illustravit annotationibus.

MUC. V. SCÆVOLA n. 2.

MUSA (Antonius Musa) medicus, qui sub Augusto vixit.

Extant ejus

1. De tuenda valetudine ad Maenatem libellus,
2. Compositiones medicæ. (*Hæc duo opuscula illi, licet perperam, tribuntur, quæ edita sunt hoc titulo. « Antonii Musæ, qui Augusti Caesaris medicus fuit, fragmenta quæ extant collegit Florian. Caldani. Bassani ann. 1800. 8°».*)

MYTHOGRAPHI (131).

N

NÆVIUS (Cn. Nævius) poeta tragicus et comicus. V. NÆVIUS in ONOM. Plenumque utimur tam in fragmentis tragediarum, quam comædiarum editione Frid. Henr. Bothii, de qua V. in ACCIUS (132).

Extant ejus apud Gell., Non., Priscian. aliasque veteres auctores tragœdiarum fragmenta, quarum bi sunt tituli:

1. Alcestis,	6. Iphigenia,
2. Danae,	7. Licurgus,
3. Equus Trojanus,	8. Phœnissæ,
4. Hector,	9. Protesilans seu Laodamia.
5. Hesiona,	

Comædiarum autem bi sunt tituli:

1. Acontizomeuos,	5. Apolla,
2. Agido seu rectius Agaso,	6. Assitogola,
3. Agitatoria,	7. Carbonaria,
4. Agryptiuntes,	8. Clastidium (133),

(130) Q. Metellus Numidicus, L. Calvi F., consul a. U. 844, inter oratores recessetur a Cic. Brut. ss. 455. Ejus fragmenta collegit atque illustravit Henr. Meyer. in op. super. cit. (V. notam n. 10.) p. 519.—555.: orationum autem quæ supersunt tituli suuhi:

1. Accusatio adversus Valerium Messam, iam,
2. Oratio ad populum contra C. Mamilium trib. pl.,

(130) Amédeus Peyron. in Notitia libror. a Valperga biblioth. Taurinens. donator. Lipsie 1880. p. 55. putat, hujus operis auctorem esse Pomponium Lætum.

(131) Mythographi ab A. Mai. editi. V. LACTANTIUS PLACIDIUS.

(132) Cn. Nævius, Campanus, Ennius antiquior, mortuus anno 519, bellum Punicum primum, in quo stipendia fecerat, Saturni versibus cecinit, teste Gell. 17. 51. Horum carminum fragmenta exhibet Aug. Krause in op. super. cit. (V. notam n. 5.) p. 54.—56. Præterea Nævii fragmenta una cum Ennii Annalibus nuper edita fuerunt Lipsie a. 1756.

(133) Ex hac togata tabernaria fragmenta exhibet etiam Jo. H. Neukirch. in opere super. cit. (V. notam n. 1.) p. 96.

9. Colax,

10. Corollaria,

11. Cosmetria,

12. Dementes,

13. Demetruis,

14. Diabolaria,

15. Erularia,

16. Figulus,

17. Glaucoma,

18. Gymnasticus,

19. Hariolus,

20. Lampadio,

21. Lupus,

22. Nautæ,

23. Pacilius,

24. Peller,

25. Philemporos,

26. Projectus,

27. Pulli,

28. Quadrigemini,

29. Sanniones,

30. Stalagmus,

31. Stigmatius,

32. Tarentilla,

33. Testicularia,

34. Thermus,

35. Triphallus,

36. Tunicularia (134).

NAZAR. (Nazarius) Burdigalensis professor, ut patet ex AUSON. Profess. 14. 9., qui ann. a Chr. n. 321. Romam missus, ut Constantino M. ob victoriam de Maxentio relata in gratularetur, ibidem orationem recitatavit, quæ extat, cujusque titulus est

1. Panegyricus Constantino Aug.

NEMESIAN. (M. Aurelius Olympius Nemesianus) Carthaginiensis, poetæ didacticus. V. NEMESIANUS in ONOM.

Quod P. Burmannus fecerat, ut dubitanter *Calpurnio* tribueret quator eclogas, quæ Nemesiani nomine habebantur, Jo. Chr. Wernsdorfus in Poet. Lat. min. T. 2. confidenter omnino præslit: etenim, cum pluribus argumentis sententiam suam confirmasset, Nemesiani eclogas quatuor subiunxit illis *Calpurnio* eclogis septem, ut uno tenore eas nomaret. Hac itaque de controversia illum ibidem consulas, oportet. Quam porro *Forcellinus* divisionem secutus est, nobis retinendam proposuimus; at in hujus poetae locis citandis utimur editione Wernsdorfii, qui eclogas in T. 2. p. 174.—214. et in T. 1. p. 81. 131., Cynegeticon, et duo fragmenta de ancipit suis adnotatioibus illustrata edidit Altenburgi ann. 1780. 8°.

Extant itaque ejus

1. Eclogæ IV.,

2. Cynegeticon,

NEP. (C. Cornelius Nepos) Hostiliæ, nunc Ostiglia, ad Padi ripaa nativa; Ciceronis, Catulli, et Attici amicus. V. NEPOS in ONOM. Editionem sequimur Lipsiensem Boecleri. ann. 1682. 12. et itidem Lipsiensem Jo. Chr. Frid. Wenzelii ann. 1822. T. 2. 8°.

Extant ejus

1. Vitæ excellentium (Græciorum) imperatorum XX. h. e.

1. Miltiadis Atbeniensis,

2. Tbemistoclis Athen.,

3. Aristidis Athen.,

4. Pausanias Lacedæmonis,

5. Cimonis Atben.,

6. Lysandri Lacedæm.,

7. Alcibiadis Athen.,

8. Thrasylhi Athen.,

9. Cononis Athen.,

10. Dionis Syracusani,

11. Iphicratæ Athen.,

12. Chabriæ Athen.,

13. Timothei Athen.,

14. Datamis Caris,

15. Epaminondæ Theban.,

16. Pelopidas Theb.,

17. Agesilai Lacedæm.,

18. Eumenis Macedonis,

19. Phocionis Athen.,

20. Timoleonis Corinthi.

2. Vitæ regum h.e. Cyri, Ædri, Xerxis, utriusque Artaxerxes Persarum; Philippi et Alexandri Macedonum; Pyrrhi Epirensium; Dionysii Siculorum; Antigon, Demetrii, Lysimachi, Seleuel Ptolemai ex Alexandri M. amicis,

3. — Hamilcaris, et Hannibalis Carthaginem dum ducum,

4. Vita M. Porci Catonis senioris,

5. — T. Pomponi Attici,

6. Fragmenta.

Extant ejus in Digestis fragmenta ex

1. Membraurum libris VII.,

2. Regularum libris XV.,

3. Responsorum libris III.,

4. Libris ex Plautio,

5. Epistolaram libro IV.

NIGID. (P. Nigidius Figulus) philosophus Pythagoricus. V. NIGIDIUS in ONOM.

Extant ejus

1. Fragmenta apud Gell., et Macrob.

NON. (Nonius Marcellus) grammaticus. V. NONIES in ONOM. (135).

Extant ejus

1. De proprietate sermonis Latini capita XIX.

NOVATIANUS (136).

NOV. (Q. Novius) poeta comicus. V. NOVIUS in ONOM.

Extant ejus comædiarum fragmenta, quarum bi sunt tituli:

1. Agricola,

5. Bucculo,

2. Andromacha,

6. Colax,

3. Asiniius,

7. Decuma seu Decumæ,

4. Bubulca cerdo,

8. Depatci forte Hepatici,

(134) Ex Romulo, fabula togata prætextata, quæ in hoc Indice omissa fuerat, quæcumque Cn. Nævio tribuitur, pampulu fragmenta exhibet Jo. H. Neukirch. in opere super. cit. (V. notam n. 4.) p. 74.—78.

(135) V. etiam Orell. ad Cicer. opera T. 1. P. II. p. 441.

(136) Novatianus, qui floruit medio circiter tertio saeculo, quinque interdum citatur in Lexico, ut in v. MENSURNUS aliisque, editus est Venetiis a. 1767. in Biblioth. Patrum. T. 8. p. 547.—553.

Extant ejus

1. De Trinitate liber,

5. De cibis Iudaicis ep. ad Cyprianum.

INDEX

9. Dotata,
10. Duo Dosseni,
11. Eculeus,
12. Erisaces al. Euryaces,
13. Exodium,
14. Filonius seu Philonicus,
15. Fellones sialati,
16. Funus,
17. Gallinaria,
18. Gemini,
19. Hectera,
20. Ignaria,
21. Macci,
22. Marcus caupo seu copo,
23. Maccus exsul,
24. Malevolus,
25. Maria medica,
26. Milites Pometenses,
- NOVELL. (Novellæ Constitutiones), quas Justinianus I. Augustus post Institutiones, Digesta et Codicem variis temporibus promulgavit, sunt numero CLXVIIIL; bis deinde accesserunt aliae Justini II., Tiberii II., Leonis philosophi aliorumque.

PALLAD. (Palladius Rutilius Taurus Æmilianus) vixit circa finem saeculi 8 Chr. n. quarti (139). *V. PALLADIUS* in ONOM.

- Extant ejus
1. De re rustica libri XIII.,
2. — insitione liber (*elegiaco carmine scriptus*).
PAPINIAN. (L. Æmilius Papinius) JCTus illustris, ex Phœnicia, nobilis genere natus, obiit a Caracalla anno. a Chr. n. 212. securi percussus, quia ejus fratricidium apud senatum populunque excusare noluerat. *V. PAPINIANUS* in ONOM.
- Extant ejus in Digestis plurima fragminta ex
1. libro singulare de adulteriis, 4. libris II. definitionum,
2. libris II. de adulteriis, 5. — XXXVII. quæstionum,
3. povoßιßλον, 6. — XIX. responsorum.

PAPIRIUS (Papirius Justus) JCTus, fioruit post M. Aureliuni Antoninum Aug. Extant ejus in Digestis fragmenta ex
1. libris XX. constitutionum.

PAULIN. NOLAN. (Meropius Pontius Anicius Paulinus) Ebromagi, nunc Embræus, prope Burdigalam in Aquitania circa ann. a Chr. n. 353. natus ex gente patricia, consul fuit sufficiens, deinde consularis Companiae, ann. 409. electus Nozæ episcopus, et anno. 431. ibidem obiit. *V. PAULINUS* in ONOM.

- Extant ejus
1. Epistolæ XXXI.,
2. Poemata XL. (*Ex his priora XXXVIII. præter alias edidit Muratorius Veronæ ann. 1736.*, et Pasqu. Amatius in Collect. Pisaur. T. 5. p. 258. 330, quibus inserendi sunt versus quinquaginta duo vulgati a Jo. Aloys. Mingarellio in Anerdotor. fascic. *Homer ann. 1756.* : duo vero postrema ex Cod. Faticano iterum edidit A. Majus in Classie. Auct. T. 5. p. 369., cuius præfationem ibid. p. XLII. et seqq. consutas, oportet).

PAULIN. PELL. (Paulinus Pellæus) Burdigalensis, sed Pellæ natus, ubi pater ejus præfecti vice fungebatur, Ausoni poeta nepos, scripsit sequens carmen ann. a Chr. n. 456.

- Extant ejus
1. Eucharistiæ.
PAULIN. PETROCOR. (Benedictus Paulinus) ex Petrocorio, nunc Perigueux, in Gallia Aquitanica, et Petrocoriensis episcopus. *V. PAULINUS* in ONOM.
- Extant ejus
1. De vita S. Martini libri VI.,
2. — visitatione nepotis sui,
3. Epigramma basiliæ S. Martini apud Turones inscriptum (*Hæc edidit Pasqu. Amatius in Collect. Pisaur. T. 6. p. 6. 34.*, cuius editionem sequimur).

PAULUS (Julius Paulus) JCTus clarissimus, Tyrius ne patria fuerit, an Patavinus, an Romanus, incertum est. Vixit sub Septimio Severo, ejusque filio Caracalla, et Elagabalo, a quo in exilium missus, ab Alexandro Severo revocatus et prætorio nominatus fuit. *V. PAULUS* in ONOM.

- Extant ejus
1. Receptarum sententiarum libri V.,
2. Fragmenta in Digestis plurima ex
1. libris III. de adulteriis,
2. — XXIII. brevium,
3. — II. de censibus,
4. — III. de decretorum,
5. — LXXX. ad edictum prætoris,
6. — II. ad edictum ædilium curulum,
7. — V. epitoinarum,
8. — III. fidicommissorum,
9. — II. institutionum,
10. — II. de jure fisci,
11. — III. ad legem Æliam Sentiam,
12. — II. ad legem Juniam,

(137) *V. Cic. 1. de republ. 9. ibique Mai. adnotat., et Müller. ad Varro. L. L. p. 95.*
(138) *Ex Pauli fabula prætexta fragmenta exhibet etiam Jo. H. Neukirch. in opere super. cit. (V. notam n. 4.) p. 73. 75.*

(139) Palladius Rutilius Taurus videtur Romanus fuisse, cuius, sub nomine Æmilian, meminere Cassiod. *Divin. tect. 25. et lisd. 17. Orig. 1. 1. et 10. 5. Barpt.* vero *Borghesi in Dichiar. d'una lap. Gruter. p. 51* putat, eundem esse ac Taurum, qui a. post Chr. n. 431. questor fuit, et a Constantio in Armeniam missus est (Ammian. 24. 11. 14.); a. 535. fuit præf. prætorio in Italia, ut patet ex plurimis legibus in *Cod. Theod.* et *Justin.*; deinde a. 561. fuit consul ordinarius cum Flav. Florentio; qui quidem ambo, adventante ad Italiæ Julianæ, fugam capessivere (Ammian. 22. 3. 4.). Hinc factum est, ut Taurus Vercellis exulaverit, ubi opus de re rustica scripsit. Item librum de insitione misit Pasiphilo curdam, qui ei viro *Borghesi* videtur fuisse Fab. Fel. Pasiphilus Paulinus pref. Orbis a. 535. a mense majo (*Inscript. apud Gruter. p. 271. n. 4.*) ad mensem octobr. (Ammian. 26. 9. 15.); qui Pasiphilus fuit frater Fabia, que nupsit Aronii Catulino cos. a. 549. Hinc omnia ingenioso admodum a *Borghesi* allata sunt; sed tameo in *Festis consulari*. Taurus semper *Flavius* nominatur, quod nomen *Palladii* nunquam tributur. — Ceterum in etiandis *Palladii* locis usi suntus editione omnium diligentissima, quam curavit Schmid. — Augustus Taurinorum a. 1838. et seqq.

O

OBSEQUENS. *V. JUL. OBSEQUENS.*

OPPIUS (C. Oppius) *V. HIRT.*

OPTATIAN. (Optatianus Porphyrius) poeta Christianus, qui ad Constantium M. vicennalia ann. a Chr. n. 326. celebrantem misit panegyricum carmine constantem variis generis per acrostichides et similes literarum lusus minio distinctus. Cum eundem scriberet, exsul erat; sed hoc opus conciliavit auctori suo revocationem ab exilio.

Extat ejus

1. Panegyricus dictus Constantino Aug. (constans capitib. XXVI.).

OPTATUS Milevitanus episcopus in Numidia, imperantibus Valentinianni I. et Valente, insignis fuit auctoritate et fama, sed ejus stulus mihius purus, ut Afrorum esse solet. *Forcellinus* in Indice auctorum usum se sit editione Parisiensi *Ellies Du Pin* ann. 1700. fol. Sed nusquam, quod sciam, in Lericlo loca ejusdem citavit.

Extat ejus

1. De schismate Donatistarum libri IV.

OROS. (Paulus Orosius) Hispanus, Tarragonensis presbyter, bistoricus. *V. OROSUS* in ONOM.

Extant ejus

1. Historiarum libri VII. (*ab orbe condito ad ann. a Chr. n. 417.*).

2. Apologeticum de arbitrii libertate,

3. Communitorium ad Augustinum.

OVID. (P. Ovidius Naso) poeta celeberrimus. *V. OVIDIUS* in ONOM.

Extant ejus

1. Heroides, h. e. epist. XXI. scil.

1. Penelope Ulixi,

2. Phyllis Demophonti,

3. Briseis Achilli,

4. Pbædra Hippolyti,

5. Cœnone Paridi,

6. Hypsipyle Iasoni,

7. Dido Æneæ,

8. Hermione Orestæ,

9. Deianira Herculi,

10. Arladne Theso,

11. Canace Macareo,

12. Medea Jasoni,

13. Laodamia Protesila,

14. Hypermnestra Lynceo,

15. Sappho Phaoni,

16. Paris Helenæ,

17. Helena Paridi,

18. Leander Heroni,

19. Hero Leandro,

20. Acontius Cydippæ,

21. Cydippe Acontio.

2. Amorum libri III.,

3. Artis amatoria libri III.,

4. Remedia amoris,

5. Medicamina faciei,

6. Halieuticon (Wernsdorffus in ope-

- repte scipio citato T. 1. p. 144.

147. multis argumentis istud

- carmen Ovidio abjudicat, illud-

- que potius Veidio alicui, P.

- Veidii Pollio liberto, tribuit.

- Idemque Ibid. p. 147. alterum

- Halieuticon, quod Hier. Columna

- primus edidit ad Enni fragmenta p. 153., suppositicium omni-

- no esse arbitratur),

7. Nux,

8. Metamorphoseon libri XV.,

9. Fastorum libri VI.,

10. Tristium libri V.,

11. Epistolæ ex Ponto libri IV.,

12. Ibis,

13. Fragmenta ex Quintil.,

- Martial., Priscian. aliisque.

P

PACAT. (Latinus Dreprios Pacatus) Gallus natione, ex Aginno, nunc Agen, ut habeat Sidon. 8. Ep. 11, professor Burdigalensis, et amicus Ausonii: ann. 391. Romæ Theodosio I. gratulationem habuit ob Magnum Maximum ab eo Kal. Sept. ann. 388. devictum apud Aquileiam, et interfactum.

Extat ejus

1. Panegyricus Theodosio Aug. dietus.

PACUV. (M. Pacuvius) Brundusinus, poeta tragicus et comicus celeberrimus. *V. PACUVIUS* in ONOM.

Extant ejus tragœdiarum et comœdiarum fragmenta apud Cic., Non., Charis. aliquosque. Tragœdiarum bi sunt tituli:

1. Anchises,

3. Armorum judicium,

2. Antiops,

4. Atalanta,

13. libris **X.** ad legem Julianam et Papiam,
 14. —— **III.** manuialium,
 15. —— **IV.** ad Neratium,
 16. —— **II.** de officio procoonsulis,
 17. —— **XVIII.** ad Plautium,
 18. —— **XXVI.** quæstionum,
 19. —— **VII.** regularum,
 20. libro singulari regularum,
 21. libris **XXIII.** responsorum,
 22. —— **XVI.** ad Sabinum,
 23. —— **V.** sententiarum,
 24. —— **IV.** ad Vitellium Sabinum,
 25. libro de actionibus,
 26. —— concurrentibus actionibus,
 27. —— adulteris,
 28. —— appellatioibus,
 29. —— articulis liberalis causæ,
 30. —— assignatione libertorum,
 31. libris **II.** de censibus,
 32. libro de cognitionibus,
 33. —— conceptione formularum,
 34. —— dotis repetitione,
 35. —— excusationib. tutelarum,
 36. —— tacito fideicommissio,
 37. —— forma testamenti,
 38. —— inofficioso testamento,
 39. —— instructo et instrumento,
 40. —— intercessionib. seminarum,
 41. —— publicis judicis,
 42. —— septemvirilib. judicis,
 43. —— jure codicillorum,
 44. —— fisci,
 45. —— libellorum,
 46. —— patronatus,
 47. —— singulari,
 48. —— juris et facti ignorantia,
 49. —— ad legem Ciocism,
 50. —— Falcidion,
 51. —— Fuslam Canism,
 52. —— de legitimis hereditatibus,
 53. —— liberali causs,
 54. —— libertatibus dandis,
 55. —— officio adsestorum,
 56. —— consulis,
 57. —— praefecti vigilum,
 58. —— Urbi,
 59. —— ad orationem D. Antonii et Commodi,
 60. —— D. Severi,
 61. —— D. Severi et Commodi,
 62. —— de prænis militum,
 63. —— omnium iegum,
 64. —— paganorum,
 65. —— portlonib. quæ liberis damnator. conceduntur,
 66. —— ad regulam Catonianam,
 67. —— de secundis tabulis,
 68. —— senatusconsultis,
 69. —— ad S. C. Libonianum seu Claudiandum,
 70. —— Orfianum,
 71. —— Silanianum,
 72. —— Tertullianum,
 73. —— Turpianum,
 74. —— Vellejanum,
 75. —— de variis iectionibus,
 76. —— usuris,
 77. rolls ad librum **IV.** digestorum Juliani,
 78. —— **VIII.** digestor. ejusdem,
 79. —— Jolladum,
 80. —— librum **X.** quæstionum Papiniani,
 81. —— **XXXI.** earumdem,
 82. —— **V.** responsorum ejusdem,
 83. —— Scenvolam.

PAUL. DIAC. (Paulus Warnesfridi F.) Aquilejensis diaconus. **V. PAULUS** in ONOM.

Extant ejus

1. Historia miscellæ libri **XXII.**,
2. De gestis Langobardorum libri **VI.** (140).

PAULUS L. ÆMILIUSS (141).

(140) Ilis addendi sunt libri **XIX.**, quibus *Paulus Diaconus* in compendium rediget opus *Sexti Pompei Festi*, cui titulus *De verborum significatione*. *Forcellinus* veteres editiones seculis hæc omnia tribuit *Festo*; nos vero sua cuique, *Festo* scilicet et *Paulo*, tribuimus omnium optimam editionem secuti, quam curuvit *Carolus Odonatus Müller*. Lipsia a. 1855. Aliquando et *Lindemann* editionem consuluiimus, quam continet *Corpus Grammaticorum*, de quo *V. notam n. 48.*

(141) *L. Æmilius Paulus*, Africani pater, cos. a. U. C. 571. et 555., et censor a. 555., teste *Cic. Brut.* 50. 55, personam principis civis facile dicendo iubebatur. Paulus hujus oratoris fragmenta collegit *Herr. Meyer*. in op. super. cit. (*V. notam n. 9.*) p. 504.-505.

PELAGON. (Pelagonius) scriptor veterinsrius, vixit saeculo Christi quarto, atque aetate anterior est *Vegetio*, qui in suo *De re veterinaria* opere illius verba saepe protulit, modo espresso, modo suppresso auctoris nomine.

Hujus scriptoris opus edidit primus ex Codice Richardensi *Cajetanus Cionius Florentiæ* snn. 1826. 8.º cum *Josephi Sarthians* versione Italica: cuius auctoriav infirmare aggressus est *Hieronym. Molinus* en libro, cui titulus: *Sopra la veterinaria di Pelagonio pubblicata in Firenze nel 1826. qual opera originalmente Latina, Padova 1829. 8.º, in quo multis quidem et stis eruditis argumentis ostendere conatus est, opus illud Graece primum ab auctore suo scriptum, recentioribus deinde saculis, post renovatum in Italia litterarum studium, ab ignoto quadam homine in Latinam linguam versum suisse. Huic sententiae refragatus est idem *Cajetanus Cionius* duabus epistolis, in *Antolog. di Firenze* n. 78. Giugno 1827., et ibidem n. 93. Settembre 1828. editis. Cum itisque ea, qua de hac controverbia, utrum acilicet quæ extat *Pelagoni Veterinaria Latina* civitate densus sit, nec ne, serius quidem quam opus fuerat, adversa valetudine impeditus attente perlegisset, tum demum propter fragmenta quædam *Pelagonii* in vetustissimo Cod. patimpuesto Bobiensi, qui nunc extat in bibliotheca Vindobonensi, reperta et edita, tum quia ipsa indole elocutionis Latinæ, et quædam etiam voces Latinam probe, minime vero Graecanicas originatem ostentant, in eam sum deducimus sententiam, ut *Pelagonii* opus genuinum Latinæ linguæ monumentum esse arbitraretur. Hinc ejusdem operis plurime loca, quæ nova Latina vocabula continebant, quæque alia itidem sotera dubia auctoritatis confirmare possent, in posteriore Lexico partem admisi. Quare arbitror, futuro Lexicographo confidente omnino colligenda esse, interpretanda, et suis quaque locis Lexico Latino inserenda ea etiam vocabula a *Pelagonio* usurpata, et a me in prioribus alphabeti litteris pretermissa.*

Extat ejus

1. *Veterinaria.*

PENUS M. JUNIUS (142).

PERS. (A. Persini Fiaccus) Voisterranus, natus ann. a Chr. n. 34., defunctus ann. 62. **P. PERSIUS** in ONOM.

Extant ejus

1. *Satyræ VI.* (hexametræ versibus exaratae, ut aliorum quoque poetarum satyricorum, quibus præmittitur prologus versibus XIV. Hipponeis seu scazonibus constans).

PERVIGIL. VEN. (*Pervigilium Veneris*) vetus poema, de quo **V. PERVIGIL** in ONOM.

PETRON. (T. Petronius Arbitrus) virgit, scriptaque sub *Claudiu* et *Nerone*, quod, præter *Cat. Jannelli* in *Dissert. III.* ad *Perottin*. *Cod.*, novis argumentis probat *Jo. Casp. Orellius* in *Collect. Inscript. Latin.* n. 1175. **V. PETRONIUS** in ONOM. In citadina hujus scriptoris locis utiuntur editione **P. Burmanni** Amstelodami ann. 1743. T. 2. 4.º

Extat ejus

1. *Satyricon,*
2. *Fragmenta* (quæ in plerisque editionibus Petronii Satyrico subjungi solent).

PHÆDR. (Phæder seu Phædrus) poeta elegantissimus. **V. PHÆDRUS** in ONOM.

Extant ejus

1. *Fabularum libri V.*

PHILARGYR. (Junius Philargyrius) scholiastes Virgilii, qui baud longe absuisse videtur a *Servii* aetate.

Extant ejus

1. *Scholia* io bucolica et georgira Virgilii.

PHOCAS, grammatica urbis Romæ. *Prisciano* et *Cussiodoro* antiquior.

Extant ejus

1. *Ars seu de nomine et verbo* (*apud* Putsch. p. 1683.-1687.),
2. *De aspiratione* (*apud* eumd. p. 1683.-1724.),
3. *Epigræmmata* (in *Anthol. Lat.* T. 1. p. 352. *Burm.*)

4. *Vita Virgilii* (versibus hexametris *CVII. constans*, quibus præmittitur prologus seu præfatio ex *XXIV. sapphicis hendecasyllabis*: ibid. p. 361.

PISO FRUGI (143).

PLAUT. (M. Accius Plautus) poëta comicus, Sarsinas in Umbria natus ann. U. C. 527., obiit ann. 570. **V. PLAUTUS** in ONOM.

Extant ejus comedie, quarum hi sunt tituli:

1. *Amphitruo,*
2. *Asinaria,*
3. *Aulularia,*
4. *Bacchides,*
5. *Captivi,*
6. *Casina,*
7. *Cisteilaria,*
8. *Cureculo,*
9. *Epidicus,*
10. *Menæchni,*
11. *Mercator,*
12. *Miles gloriosus,*

(145) *M. Junius Penus*, de quo agit *Henr. Meyer*. in op. super. cit. (*V. notam n. 40.*) p. 555.-556., potius quam inter oratores, referimus est inter historicos. De ipso disserit ejusque fragmenta exhibet *Aug. Krause* in op. super. cit. (*V. notam n. 5.*) p. 551. et seqq.

(145) *L. Calpurnius L. F. C. N. Piso Frugi*, tribunus plebis legom primus de pecuniis repetundis Censorin et Manilio eos. tuli a. U. C. 505., adiunxitav singulari fide rem monetariam, tenuit preturam, deinde consulatum cum *P. Mucio Scævola* a. 554.; censor fuit cum *Q. Cæcilie Metello Balearico*; homo antique severitatis, summaque vita integritate aliquæ innocentia, uido et cognomini Frugi retulit; causas egit, et multarum legum aut auctor aut dissuasor fuit, isque et orationes reliquit (que jam evanuerunt: *V. Henr. Meyer*. in op. super. cit. in nota n. 40. p. 555.) et annales sanc exiliter scriptos, teste *Cic. Brut.* 57. Horum fragmenta collegit atque illustravit *Aug. Krause* in op. super. cit. (*V. notam n. 5.*) p. 555.-555., atque ibidem de hoc atque aliis Pisonibus disserit.

INDEX

13. Mostellaria,
14. Persa,
15. Poenulus,
16. Pseudolus,
Fragmenta deperditarum, quarum hi:

1. Ἀχεῖ stadiū (144),
2. Agoicus,
3. Additus,
4. Artamon,
5. Astraba seu Clitellaria,
6. Baccharia,
7. Bis compressa seu Bœotia,
8. Calceolus,
9. Carbonaria,
10. Cæcus seu Prædones,
11. Colax,
12. Coodalium,
13. Comorientes,
14. Cornicularia,
15. Dyscolus,
16. Feneratrix,
17. Rudens,
18. Stichus,
19. Trinummus,
20. Truculentus.
17. Fretum,
18. Frivolaria,
19. Fugitivi,
20. Gastron,
21. Hortulus,
22. Lenones sive Gemim,
23. Medicus,
24. Nervolaria,
25. Parasitus piger sive Lipargos,
26. Phagon,
27. Plocion,
28. Scytha liturgus (145),
29. Syrus,
30. Trigemini,
31. Vidularia.

Item alia fragmota inedita tam esrum, quæ extant, tum deperditarum editi. A. Majus ex Cod. palimpsesto bibliothecæ Ambros. Mediolani ann. 1815. 8°; quæ novis curia illustrata Iterum vulgavit Frid. Osannus Berlini ann. 1818. 8° in *Analect. crit. p. 203.-228.* Horum fragmentorum aliquot in Lexico citantur.

PLIN. (C. Plinius Secundus) Comensis, natus ann. a Chr. n. 23. oblit ann. 79. *V. PLINIUS* in ONOM. In ejus locis citandis utimur editione Jo. Hardiani Parisiis ann. 1723. T. 3. fol. (146).

Extant ejus

1. Historæ naturalis libri XXXVII. (quorum primus continet præfationem ad T. Vespasianum Cœsarem, et elenchon librorum sequentium).

PLIN. (C. Plinius Cæcilius Secundus) Comi natus ann. a Chr. 62. oblit fortasse ann. 110. *V. PLINIUS* in ONOM. In ejus locis citandis utimur plerumque editione Cortii et Longolii Amstel. ann. 1734. 4°.

Extant ejus

1. Epistolarum libri X.,
2. Panegyricus Trsjano Aug. dictus (147).

PLIN. VALERIAN. (148).

POLEM. (Polemius Silvius) episcopus Octodurensis, vixit saeculo Christi quinto (149).

Extant ejus

1. Kalendarium seu Laterculus (qui singulis mensibus Christianorum et Gentilium dies festos commemorat. Hujus aliqua habita fuit in Lexico ratio).

POLLIO. *V. ASIN.*

POMPEJUS grammaticus incertæ ætatis. Illius opera primus edidit Frid. Zin demannus Lipsiæ ann. 1820. 8°, qua editione utimur in citandis in Lexico nonnullis novis vocabulis, ut in INCONSONANS.

Extant ejus

1. Commentum artis Donati,
2. Commentariolum in librum ejusdem de barbarismis et metaplasmis.

POMPEJUS (A. Pompejus Bithynicus) prætor Siciliæ, cum Cæsar in senato tradicatus est Idib. Mart. ann. U. C. 710.

Extant ejus

1. Epistola ad Cic. 6. Fam. 16.

POMPEJUS (Cn. Pompejus Magnus) celeberrimus beilli dux, post pugnam Pharsallcam a C. Julio Cæsare devictam in Ægyptum ad Ptolemaeum regem confusigenus, ejusdem jussu est interfectus ann. U. C. 704.

Extant ejus

1. Epistola VII. (inter Epist. Cic. 8. Att. 6. una, binæ ibid. 11., quatuor Ibid. 12.) (150).

POMPEJUS Q. NEPOS (151).

POMPONIUS (L. Pomponius) Bononiensis, comediarum Atellanarum scriptor, natus ann. U. C. 664. *V. POMPONIUS* in ONOM.

(144) *Vel Acharisno.* ut habet Non. p. 151. Merc.

(145) Corrigere Sitellitergus.

(146) Nos vero secuti sumus omnium optimam Plinius editionem, quam curavit Julius Silius Gothicus 1555., ex eaque nota modo librorum, capitulæ et sectionum, vernam etiam paragraphorum numeros lectorum commoditatè citavimus. In ea accedunt etiam plurimum librorum fragmenta e palimpsesto Veronensi nuperimo in lucem prolati.

(147) Causas quoque plures egit, ut probavit Henr. Meyer. in op. super. cit. (V. notam n. 10.) p. 386.-387.

(148) Plinius Valerianus, medicus empiricus, scripsit libros quinque de re medica, quos quidam olim Plinius Secundo perperam tribuerunt. Floruisse eum ante Constantini Magni tempore sunt qui patant; sed Jo. Hadri. Saxius rectius censem, ignotum hujus operis auctorem multo posterius eam doctrinarum medicarum farra ginem a Plinius majori et a pluribus insigne etatis scriptoribus consarcinasse. Forcedlinus usus fuisse videtur editione Aldina s. 1547. Ceterum V. Justus Goethof. Ganz de auctore operis de re medica vulgo Plinio Valeriano adscripti, Lipsiæ 1555., et Rezonario Diag. Plin. T. 1. p. 15.

(149) Boc est a. 145. V. Morcell. Kalendar. Constantin. p. 5. not. 5.

(150) De Cn. Pompeji Magni oratoriis fragmentis agit Henr. Meyer. in op. anper. cit. (V. notam n. 10.) p. 507.-508.

(151) Q. Pompejus Nepos, consul a. U. 615., non contemptus orator fuit temporibus suis, qui summus honores, homo per se cognitus, sine ulla commendatione majorum est adeptus. Ejus fragmentum extat apud Henr. Meyer. in op. super. cit. (V. notam n. 10.) p. 550.

- Extant ejus comediarum fragmenta, quarum bi sunt tituli:
1. Adelphi,
  2. Editum,
  3. Agamemnon suppositus,
  4. Aleones,
  5. Annulus posterior,
  6. Asina seu Asinaria,
  7. Atreus,
  8. Auctoratus,
  9. Augur,
  10. Bucco adoptatus,
  11. Calenda Martia,
  12. Campani,
  13. Capella,
  14. Citharista,
  15. Collegium,
  16. Concha,
  17. Conditiones,
  18. Cretula seu Petitor,
  19. Decuma fullonis,
  20. Dives,
  21. Dotista,
  22. Ergastulum,
  23. Fullo,
  24. Haruspex seu Präco rusticus,
  25. Heres petitor,
  26. Hirnea Pappi,
  27. Lar familiaris,
  28. Leno,
  29. Macci gemini,
  30. Maccus,
  31. Maccus miles,
  32. Maccus sequester,
  33. Mævia,
  34. Medicus,
  35. Muoda,
  36. Nuptiæ,
  37. Pannuceati,
  38. Pappus agricols,
  39. Pappus præteritus,
  40. Patrius,
  41. Philosophia,
  42. Pictores,
  43. Piscatores,
  44. Pistor,
  45. Placenta,
  46. Portus,
  47. Präco rusticus. *V. Haruspex*,
  48. Präfectus morum,
  49. Prostibulum,
  50. Pytho Gorgonius,
  51. Quinquatria,
  52. Rusticus,
  53. Sarcularia,
  54. Sponsi Pappi,
  55. Togati,
  56. Vacca seu Marsupium,
  57. Verniones,
  58. Verres ægrotus.

POMPONIUS (Sex. Pomponius) Jctus. *V. POMPONIUS* in ONOM.

Extant ejus in Digestis fragmenta ei

1. libris II. enchyridiorum,
2. —— XX. epistolarum,
3. —— V. fidicommissorum,
4. —— IL. lectionum ad Q. Mucium,
5. —— VII. ad Plautium,
6. libro regularum,
7. libris XXXVI. ad Sabinum,
8. —— V. senatus consultorum,
9. —— XLI. variarum lectionum,
10. —— V. digestorum,
11. —— LXXIX. ad edictum,
12. —— VIII. de stipulationibus.

PORCIUS (M. Porcius Latro) declator, oblit ann. U. C. 750.

Extant ejus

1. Declamatio in L. Sergium Catilinam.
2. —— M. Tullium Ciceronem (quæ falso a quibusdam Sallustio tribuitur),
3. —— C. Sallustium Crispum (quæ ilidem falso a nonnullis Ciceroni adjudicatur).

PORPHYRIO (Pomponius Porphyrio) scholiastes Horatii, incertæ admodum ætatis (152).

Extant ejus

1. Scholia in Horatium.

PORPHYR. OPTAT. *V. OPTATIAN.*

POSTUMUS (A. Postumius Albinius) historicus, qui consul fuit ann. U. C. 603. (153).

Extant ejus, apud Gell. 11. 8., Mart. 2. Saturn. 18., et Servium ad Virg.

9. En. 710., fragmenta

1. Historiarum libri I.

2. De adventu Æuae libri.

PRIAPEJ. (Priapeja) seu divisorum portarum veterum in Priapum lusus. Huiusmodi vocatur collectio epigrammatum 1. XXXVII., quæ, ut censem plerique eruditæ, Catullo, Tibullo, Statilio, Martialis, Petronio slusque etiam poësibus sequioris ætatis tribuuntur. In etiama locis utimur editione P. Burmanni, qui ea epigrammati edidit et illustravit in Anthol. Lat. T. 2. Amstelod. ann. 1773. 4° p. 478.-573.

PRISCIAN. (Priscianus) patri Romanus a plerisque habetur, sed quia Cœsareæ Palæstinae litteris est institutus, et diutissime versatus est, Cœsareensis dicitur. Ceterum Justiniani I. Aug., qui ab ann. a Chr. n. 527. ad ann. 565. imperavit, temporibus viis, testis est Cassiodorius, qui in inscriptione Orthogr. c. 12. illum suo tempore Constantinopoli grammaticæ doctorem fuisse affirmat. Docuit enim ibidem in sula Imperatoris publico atipendio conductus. *V. PRISCIANUS* in ONOM.

Extant ejus

1. Commentariorum grammaticorum libri XVIII.,
2. De XII. versibus Æoeidis principaliibus liber,
3. — accentibus,
4. — figuris numerorum, et de nummis, vel ponderibus,
5. — metris comicis, seu Terentii, etiamque comicorum,
6. — præixeritamentis rhetorice ex Herennio,
7. — declinatione nominum. (Hæc opera grammaticalia edita sunt a Putacio inter Grammaticos veteres sc̄pius citatos, cuius editionem sequimur),

(154) Scholia Horatiana quæ feruntur Atronis et Porphyrionis post Georgium Fabricium nunc primum emendatiora edidit Franciscus Pauly Phil. Doct. Gymnasi Acad. Pragensis Professor. Pragæ a. 1558.

(155) De A. Postumio Albino pluribus disserit, ejusque fragmenta collegit etiam illustravit Aug. Krauss in op. super. cit. (V. notam n. 5.) p. 157.-158.

SCRIPTORUM LATINORUM

8. Periegesis ex Dionysio,
 9. De ponderibus et mensuris (quod opus alii *Rhemn. Palæmoni* tribuunt),
 10. Phænomena sive de sideribus. (*Hæc tria carmina hexametri versibus exarata omnium accuratissime edidit Jo. Chr. Wernsdorfus in Poet. Lat. min. T. 5. p. 262-522.* Ceterum carmen de ponderibus et mensuris plerique Q. Rhemnus Fanuus Palæmoni, ut diximus, tribuunt, quos contra disputat idem Wernsdorfus ibid. p. 235-238).

PRISCIAN. THEOD. (Priscianus Theodorus), qui perperam Q. Octavius *Horatianus* a quibusdam est appellatus, et hoc nomine aliquoties in Lexico citatus, medicus archistar, floruit sub Gratiano et Valentiniiano II., quorum ille ann. a Chr. n. 367, hic ann. 375. imperare cepit. In locis citandis ex libris de medicina ultimor editione Aldina Venetiis ann. 1547. loll.; in libro vero de *diceta*, quo usus fuerit *Forcellinus* editione, prorsus ignoro. *V. PRISCIANUS IN ONOM.*

Extant ejus

1. De medicina libri IV.,
2. —— diæta seu de rebus salubribus liber.

PROBUS AEMIL. I. AEMILIUS PROBUS.

PROBUS (M. Valerius Probus) grammaticus. Plures fuerunt hoc nomine grammatici, quorum mentio est apud Sueton. *Gramm.* 24, *Gell.* 1. 15. et alibi, et *Macrobi.* 5. *Saturn.* 22., qui variis temporibus vixerunt (154); unus ex his fuit ille, cuius

Exstant, apud Putsch. p. 1385-1343.,

1. Grammaticorum institutionum libri II.,
2. De notis Romanorum interpretandis libellus. (*Hæc duo opera edita sunt a Putsch. p. cit.*),
3. Commentaria in Virgilii Bucolica et Georgica. (*Hæc autem in pluribus Virgili editionibus leguntur*).

PROCULUS JCTUS. Alii putant, suisse illum *Licinum Procolum*, qui praefectus praetorio fuit sub Othone Aug., ali *Sempronium Procolum*, qui posteriore tempore vixit. Illud certissimum est, tantæ illum suisse auctoressatis, ut *Labeonis* primum assecere, deinde *Proculi* ab eodem *Proculejanorum* nomine sibi adsciverint, *V. PROCULUS IN ONOM.*

Extant ejus in Digestis fragmenta ex

1. Libris XI. epistolaram,
2. —— III. ex posterioribus *Labeonis*,
3. Notis apud *Labconem*.

PROPERT. (Sex. Aurelius Propertius) satis probabiler natus suisse videtur ann. U. C. 702. Mevaniae, seu, secundum alios, Hispellis in Umbria, Italiae regione, obiisse autem creditur ann. 743. *V. PROPERTIUS IN ONOM.* In citandis hujus poetæ locis ultimor editione, quo usus est etiam *Forcellinus*, nempe Amstelodamensi ann. 1727. 4.º a Jan. Broukhusio curata, quam seculi sunt *Burmannus* et *Bipontini* editores. In hac porro ordo elegiarum alias omnino est ab eo, quem seculi sunt *Barthius*, et *Chr. Theoph. Kuijnoelius* in sua editione Lipsiensi ann. 1805. T. 2. 8.º, cuius tamen lectiones et interpretationes nonnumquam sequimur, quoties scilicet rectius, quam alii editores et interpretes, testum constituisse et explicasse nobis visus est.

Extant ejus

1. Elegiarum libri IV.

PROSPER AQUIT. (Prosper Tiro) Aquitanicus, floruit circa ann. a Chr. n. 440., et ann. 463 oblitus videtur.

Extant ejus

1. Epigrammata CVI. ex sententiis D. Augustini,
2. —— II. in obrectatorem ejusdem,
3. Carmen de ingratis contra Pelagianos,
4. —— ad uxorem,

5. Epitaphium Nestorianæ et Pelagianæ hereseos. (*In citandis aliquot hujus scriptorū locis sequitur editionem Pasqu. Amatii, qui ea poemata vulgavit in sua Collectione Pisaur. omn. Poet. Latin. T. 5. p. 363-388.*)

PRUDENT. (M. Aurelius Clemens Prudentius) qui Calagurritanus suisse videtur, natus est ann. a Chr. n. 348.; quo vero anno et ubinam obliterit, incertum. *V. PRUDENTIUS IN ONOM.* In ejus locis citandis ultimor omnium optima editione *Faustini Averalo Romæ* ann. 1788. 1789. T. 2. 4.º

Extant ejus

1. Cathemerinon liber XII. hymnis constans,
2. Apotheosis,
3. Hainartigenia,
4. Psychomachia,
5. Diptychion libri II.,
6. Adversus Symmachum libri II.,
7. De coronis seu περὶ στρατιῶν, hymni XIV.
1. In honorem Ss. Hermelit et Celedonii,
2. —— S. Laureotii,
3. —— S. Eulalie,
4. —— XVIII. martyrum Cæsarsugistanorum,
5. —— S. Vincentii,
6. —— Ss. Fructuosi, Augurii et Eulogii,
7. —— S. Quirini,
8. de loco, in quo martyres passi sunt, nunc baptisterium est,
9. passio S. Cassiani,
10. —— S. Romsni,
11. —— S. Hypolliti,

(154) *Labus ad Morcelli, Sullo scrivere degli ant. Romani* p. 41. putat, hunc Probum Neronis temporibus vixisse. Ceterum Probi opus sub nomine *Grammaticus Vaticani* editum est ab A. Mai. in *Class. Auct.* T. 1. p. 155-528., deque ipso agitur ibid. p. XXXIV-XLI. V. et opus Probi *De nominibus impositis* in *Auct. Lat. Ling. ed. Goshofrid.* p. 155.

12. passio Ss. apostolorum Petri et Pauli,

13. —— S. Cypriani,

14. —— S. Agnetis.

Epilogus.

PSEUDO-ASCON. V. ASCONIUS.

PSEUDO-PINDARUS. Hoc nomine videtur appellandus auctor carminis, quod in editionibus modo *Homerus de bello Trojano*, modo *Homeri opus per Pindarum Thebanum*, modo *Epitome Iliados Homeris Pindaro Thebano auctore dicitur.* Constat millibus septuaginta quinque versibus hexametris, non inelegitibus, et in quibus quædam sunt nova vocabula futuro Lexicographo colligenda alique interpretanda. Illius auctor ignotus quidem est, sed *Wernsdorfus*, qui illud edidit et illustravit in *Poet. Lat. min. T. 4. p. 617. 752.*, hanc improbabili conjectura putat, tribuendum esse *Festo Festo Avieno*, qui aliis jam editis operibus inclinavit: ipse tamen editor huic carminis titulum fecit: *Incerti auctoris Epitome Iliados Homeris*; cujus operis auctor non *Iliados* quidem *Græcæ* textum, quod contraheret, respexit; sed antiquorem ejus versionem Latinam, neque eam sinceram, neque Homericis ubique respondentem, sed interpolatam sententias et fabulis aliorum poetarum, et præcipue ad *Virgilii imitationem* accommodatis, ante oculos habuisse putandum est.

P. SYR. Publius mimographus, *Syrus natione. V. PUBLIUS IN ONOM.*

Extant ejus

1. Mimi seu sententiae. (*In hujus auctoris locis citandis ultimor omnium optima editione Lipsice ann. 1822. 8.º a Jo. Conr. Orellio curata, qui ibidem ann. 1824. 8.º edidit Supplementum editionis Lipsiensis novissimæ sententiarum Publii Syri et D. Laberii.*)

Q

QUADRIGAR. V. CLAUD. QUADRIGAR.

QUINTIL. (M. Fabius Quintilianus) rhetor clarissimus, qui primus Romæ publice docuit (155): consul fuit suffectus sub Domitiano, natus ann. a Chr. n. 42., virxit ad multam ætatem, mortuus enim est post ann. a Chr. n. 118. *V. QUINTILIANUS IN ONOM.* In locis citandis usus est *Forcellinus* editione P. Burmanni Lugd. Bat. ann. 1720. T. 4. 4.º, nos vero in multis editionem consulivimus G. Zud. Spaldingi. Lips. ann. 1798-1816. T. 4. 8.º

Extant ejus

1. De institutione oratoria libri XII. (156),
2. Declamationes maiores XIX.,
3. Excerpta ex declinationibus XV.,
4. Declamationes minores LXV. (*De declinationibus majoribus earumdemque excerptis, alique item de minoribus V. QUINTILIANUS IN ONOM.* In his citandis habita est ratio declamation. CCCLXXXVIII., quarum tamen priores CCXLIII. perierte).
5. Declamatio pro tribuno Mariano contra nullitem. (*Hæc declamatio, ex qua aliquip lora citat in Lexico Forcellinus, merito spuria illi videatur, aliisque item criticis, et a rhore quoipiam insimile Latinitatiss tempore conscripta.*)

R

BABIR. (C. Rabirius) poeta epicus, cuius meminere Ovid. 4. *Pont.* 16. 5., *Vellej.* 2. 36., Quintil. 10. 1. § 90. et *Fulgent. de pris. serm.* n. 58. Illius poema de bello Actiaco Octavianus adversus Antonium videtur laudare *Senec.* 6. *Benef.* 3., cuius etiam hemistichium assert. Ad eumdem vero peritumne putant plerique recentiores erudit fragmentum LXII. hexametris constans, in *Papyrus Herculaneus* T. 2. editum Neopoli primum ann. 1809. et a Nic. Ciampitti suppletum et illustratum; tum iterum editum novisque conjecturis integratæ suæ restitutum a Jo. Theoph. Kreyssigio Schuebergo ann. 1814. 4.º Quamvis nullum ex hoc fragmento novum vocabulum Lexico addere licet, ultimus tamen ejus versus propter sententias gravitatem et dictio elegiallum mibi videtur hic adducendas:

Constitis nox apta ducum, lux aprim armis (157).

REPOSIAN. (Reposianus) poeta non optimus quidem, sed sequioris et ignotæ ætatis, cuius existat *Epithalamium* inscriptum *Concubitus Maris e. Venetis* CLXXXVII. hexametris constans, ac sententias amœnoribus et poetico colore pulcre satis exornatum. Ejus loca aliquot in Lexico adduximus ex editione Jo. Christ. Wernsdorfii, qui in *Poet. Lat. min. T. 4. p. 319-345.* illud ann. 1783. Altemburgi edidit etque illustravit.

RHEMN. PALÆM. (Q. Remnius Palæmon, Vicelinus, grammaticus). *V. PALÆMON IN ONOM.* Ejus vitam babes apud Sueton. *Gramm.* 23., atqua eidem tribuuntur opera, de quibus mox.

Extant ejus

1. Ars grammatica. (apud Putsch. p. 1365-1396.),
2. Carmen de ponderibus et mensuris. (quod plerique rectius Prisciano adscribendum putant) (158).

RUFINIAN. V. AQUILA. et notam n. 25.

RUFIN. (Licienus Rufinus) *JClus*, qui *Paulo et Ulpiano coœvus fuit.*

Extant ejus in Digestis fragmenta ex

1. Libris XII. regularum.

(155) Causas etiam tractavit, ut habetur apud Henr. Meyer. in op. super. cit. (V. notam n. 10.) p. 558.

(156) Superrime ex Spaldingiana editione librorum et capitulum numeris paragraphorum quoque numeris lectorum commodiati ad fidimus.

(157) Cf. Cas. s. B. G. 13. Gallia civitates nocturna in locis desertis concilia habebant. — Ceterum de Rabirio V. Wernsdorf. *Poet. Lat. min. T. 4. p. XIX.* et seqq. et *Epicuri fragm.* a Jo. Casp. Orelli. edita a 1515.

(158) Vide hujus carminis editionem ab Alois Angeloni curatam Paris. 1815., et consule Wernsdorf. *Poet. Lat. min. T. 4. p. 442.* edit. Paris.

RUFIN. (Rufinus) Antiochensis, poeta, grammaticus et rhetor, qui extremo saeculo Christi quinto vixisse creditur.

Extant ejus

1. Epigramma de Pasiphae. (*In Antholog. Lat. T. 1. p. 663. Burn.*)
2. ——— amore. (*Ibid. p. 542.*)
3. In metra Terentiana. (*apud Putsch. p. 2705.-2708.*)
4. De metris comicis Terentii, Plauti et aliorum. (*apud eund. p. 2709.-2724.*)
5. — compositione et metris oratorum. (*inter Antiq. rhetores Lat. & Claud. Capperonerio editio p. 348.-357.*)

RUFIN. (Tyrannius Rufinus) Concordiensis natus circa ann. 330. post Chr. n. obiit ann. 408. V. *Funcium T. 5. p. 796.-807.*, et *Schoell Histoire abrégée de la Littérature Romaine, Paris 1815. T. 4. p. 68.*

Extant ejus

1. *Eusebii Chronicon, sive Historia Ecclesiastica,*
2. *Vita patrum, sive Historia eremitarum,*
3. *Expositio Symboli Apostolici,*
4. *Invectio in Hieronym. lib. 2. (V. VETERULUS in Lexico),*
5. D. Basili, D. Gregorii Nazianzeni, Origens, Evagrii allorumque opera plura a Graeco in Latinum versa.

RUFUS CORN. (Cornelius Rufus) poeta lyricus, Ovidio antiquior aut suppar, Pindaricis carmina Latine vertit. Ejus meminist Ovid. 4. *Pont. 16. 28.*, fragmentaque affert Apulej. gramm. *adenda A. Maio p. 127.*

RUFUS EUTIL. (159).

RUFUS. V. SEX. RUF.

RUTIL. (Claudius Rutilius Numatianus) natione Gallus. V. RUTILIUS IN ONOM. Extant ejus

1. Itinerarium. (*Hoc opus versibus elegiacis scriptum et in duos libros divisum est, quod omnium accuratissime edidit et annotationibus illustravit Jo. Christ. Wernsdorffus in Poet. Lat. min. T. 5. P. 1. p. 77.-202., qua editione in citandis ejus locis ultimur.*)

RUTIL. LUP. (P. Rutilius Lupus) rhetor et orator. V. RUTILIUS IN ONOM.; ubi in loc. cit. *Martialis legendum est Tutilium, non Rutilium, ut probat Spaldingius ad Quintil. T. 1. p. 437.*

Extant ejus

1. De figuris sententiarum et elocutionum libri II. (*inter Antiq. rhetores Lat. n. Cl. Capperonerio editio p. 1.-14.*)

RUTILIUS. V. MAXIMUS JCtus.

S

SABINUS (A. Sabinus) poeta elegiacus, et Ovidio coœvus, qui illius meminist 2. *Amor. 10. 27. et 4. Pont. 16. 13.-16.*, ex quo postremo loco illud etiam novimus, Sabinum præmortuum Ovidio fuisse, et reliquissimum opus imperfectum de fastis, de quibus postea feciit ipsa Ovidius. V. SABINUS IN ONOM.

Extant ejus

1. Elegie III. tribus Ovidii epistolis, quæ Heroides appellantur, respondentes, nimilrum
  1. Ulises Penlopæ,
  2. Demophoon Phyllidi,
  3. Paris Cœnon.

SABINUS (Masurius Sabinus) JCtus sub Tiberio. V. MASSURIUS (rectius scribendus videtur MASURIUS) et MASURIANUS et SABINIANUS IN ONOM.

Extant ejus in Digestis fragmenta ex

1. libris III. Juris civilis,
2. libro memorialium,
3. — II. responsorum,
4. libris ad Vitellium.

SALEJUS (Salejus Bassus) poeta, Lucani amicus, qui sub Claudio, Nerone et Vespasiano vixit. Ejus meininere Quintil. 10. 1. § 90., *Auct. dial. de orat. 5. et 9. Juvenal. 7. 81.*, aliisque. Plures eruditii eidem tribuunt Carmen ad Pisoneum, h. e. Z. Calpurnium Pisoneum, qui in Neronom conspi- racionis reus occisus est. Jo. Christ. Wernsdorffus id præcipue probare aggressus est multis grmique argumentis in Poet. Lat. min. T. 4. p. 36.-48., atque ipsum carmen ibidem edidit et illustravit p. 238.-282. cum hoc titulo: *Saleji Bassi ad Calpurnium Pisoneum poemation Lucano vulgo adscriptum.*

Eius itaque extat

1. Carmen ad Pisoneum.

SALLUST. (C. Sallustius Crispus) historicus celeberrimus, natus Amiterni in Sabinis ex familia plebeja ann. U. C. 668., oblit ann. 719. (160). V. CRISPUS IN ONOM. In citandis ejus locis utitur *Forcellinus* editione Josephi Wassili Cantabrigie ann. 1710. T. 2. 4.º; in quibusdam tamen non sequitur editionem *Car. Henr. Frotsceri Lips. 1825. T. 2. 8.º*

Extant ejus

1. De bello Catilinaro seu de conjuratione Catilinae.
2. — Jugurthino.
3. Fragmenta historiarum librorum V. (*In his fragmentis colligendis plu-*

(155) Rutilius Rufus, Sp. F., Sisenon nequalis, patre prætorio, questor fuit a. 553., tribunus plebia cum C. Flavio Fimbria a. 553, pretor a. 553, consul eum C. Mellio Maximo a. 559. Notus est autem vita proibita et calamitate animique constantis et magnitudine, quam præ ceteris praedicit Seneca. Scriptis plures libros de vita sua et historias, quorum operum fragmenta, præmissa dissertatione, collegit Aug. Krause in op. super. cit. (V. notam n. 3.) p. 557.-558. Teste Cic. Brut. 30. 114. scriptis etiam orationes, at ieiunia, quarum fragmenta exhibet Henr. Meyer. in op. super. cit. (V. notam n. 10.) p. 545.-548.; quorumque superserütes tituli sunt:

1. Oratio de modo edificiorum,
2. Oratio pro L. Cæcilio ad populum,
3. Actiones contra M. Ämilium Scaurum,
4. Pro se contra publicanos.

(160) Cl. Burpi Borghesi Dec num 8. ori 10. p. 41. pro a. 719. habet a. 715

rimi editores operam suam naverunt; nos sc̄epe sequimur editionem Lipsiensem jam supra cit. Frotsceri. Hic vero non incongruum videtur, lectores monere fragmentum ex lib. 3. historiarum, quod ad Spartaci bellum servile pertinet, jam ann. 1580. Antuerpiae inter Salustianas reliquias a Jano Doua prius editum, deinceps ab aliis repetitum, tandem A. Maius illud ex archetypo Cod. palimpsesto Katilano, ære excutum, a pluribus ridiculisque mendis, quibus ante sc̄eblebat, emendatum, notisque criticis locupletatum, eruditis legendum proposuisse in Classic. auct. T. I. p. 416.-420. Roma ann. 1828.).

4. Epistolæ II. ad C. Cæsarem de republica ordinanda. (Hæc a plerisque critici Salustio abjudicantur.)

5. Declamatio in M. Tullium Ciceronem. (Hæc Porcio Latroni, aut alii eiusdem declamatori tribuenda videatur.)

SALVIAN. (Salvianus) Colonie ne Agripinne, an Treviria natus fuerit, ambigitur, presbyter Massiliensis, oblit. Massiliæ ann. a Chr. n. 496. mense annorum circiter centum. Ejus pauca quædam loca citat *Forcellinus*, non plura alia in Lexicon admisisimus, editione usi Steph. Baluzii Parisiis ann. 1684. 8.º

Extant ejus

1. De gubernatione Dei libri VIII., 3. Epistola IX.
2. Adversus avaros libri IV.,

SATURNIN. (Q. Claudius Saturninus) JCtus, incertæ status.

Extant ejus in Digestis fragmentum unicum ex

1. libro singulari de penit. paganorum.

SCÆVOLA. (Q. Cervidius Scævola) JCtus, sub. M. Aurelio Aug. V. SCÆVOLA IN ONOM.

Extant ejus in Digestis fragmenta ex

1. libris XL. digestorum,	6. libro quæstionum publicarum,
2. notis ad librum XXII. digestorum Juliani,	7. libris IV. regularum,
3. — VII. eorumdem,	8. libris VI. responsorum,
4. libro de quæstione familiæ,	9. libro op̄ow,
5. libris XX. questionum,	10. notis ad Marcellum.

SCÆVOLA (Q. Muclua Scævola) JCtus. V. SCÆVOLA IN ONOM. Hic in Digestis sœpius *Mucius Scævola* appellatus, aliquando tantammodo *Scævola*, ut etiam in ONOM.

Extant ejus in Digestis fragmenta ex

1. libro singulari op̄ow,
2. libro singulari II. Jarls civilis.

SCAURUS M. ÄMIL. (161).

SCAUERUS (C. Terentius Scaurus) grammaticus. V. TERENTIUS Scaurus in ONOM.

Extant ejus

1. De orthographia liber. (apud Putsch. p. 2249.-2264.)

2. Fragmenta commentariorum in Virgilii Æneidem. (Ex Cod. palimpsesto Veronensi duo erunt fragmenta et cum aliis veterum grammaticorum edidit A. Maius inter Virgilii Maronis interpres veteres, Mediolani ann. 1818. 8.º, unde palei, Chr. Gottl. Heynium immixta dixisse ad Virgil. T. 1. p. CCL. ed. Lips. ann. 1803. «Terentius Scaurus, clarissimus grammaticus, quo jure inter commentatores Virgilii referatur, non invenio.»)

SCHOLIAST. Scholiastæ in hoc Indice a cl. Furianetto prorsus omissi sunt, quamvis et plures et sœpi in Lexico citentur. Quoniam vero longum esset de singulis disserere, præsertim cum de coquus nomine atque etatis ambigatur, hic satis erit præcipios enumerare; qui sunt

1. Scholiast. ad Ciceronis Orationes, qui A. Maio in pref. T. 2. p. XI. aut Caper, aut Ciceronis esse videtur. Hujusmodi vero Scholæ, quæ et Boiensia sive Ambrosiana et Vaticana appellantur, cum integris annotationibus A. Maii in editione Romana, iterum atque emendatus edidit Jo. Cusp. Orellius, Turici 1833., eisque Scholiastam Gronovianum addidit;

2. — ad Germanici Aratea Phænomena,

3. — — — Prognostica,

4. — ad Horatium, qui et Commentator Cruquii appellatur,

5. — ad Juvenal.,

6. — ad Lucan., qui Vacca cognominatus videtur,

7. — — — ad Statuum.

SCIPIO P. CORNEL. Africanus minor (162).

(163) M. Ämilius Scaurus, quæstor a. 557., ædilis a. 554., pretor a. 553., consul a. 539. cum M. Cæcilio Q. f. Metello iterumque consul suffictas L. Cassio Longino a. 547., Gallium provinciam rexit, donavit Ligures et Santicos de hisque triumphavit. A Cie. Murex. 17. dicitur homo gravissimus, civis egregius, fortissimusque senator. Scriptis, quod sciamus, primus omnium de vita sua tres libros, eosque missis ad L. Fuldium veteris frugitatis hominem: horum fragmenta, premissa dissertatione, collegit Aug. Krause in op. super. cit. (V. notam n. 8.) p. 553.-557. Scriptis et orationes, quarum fragmenta exhibet Henr. Meyer. in op. super. cit. (V. notam n. 10.) p. 510.-514., quarumque superserütes tituli sunt:

1. Actiones contra Q. Cæpionem,
2. De pecuniis repletundis contra M. Brutum,
3. Pro se contra Q. Varium trib. pl.

(164) P. Cornelius Scipio Africanus minor, Lælii Sapientis familiaris, orationes reliquit, quarum fragmenta collegit atque illustravit Henr. Meyer. in op. super. cit. (V. notam n. 10.) p. 510.-514.; et quarum hi sunt tituli:

1. Orationes contra Ti. Claudiom Asellum,
2. Oratio pro æde Castoris, — contra legem (agriponem C.) Gracchi,
3. Oratio ad populum de moribus,
4. — — — adversus Sulpicium Gallum,
5. — — — de imperio II. Brutii,
6. — — — postquam ex Asia redit

SCRIBONIUS CUEIO (163).

SCREON. (Scribonius Largus Designatianus) medicus, sub Tiberio et Claudio, stilo tamen borrido scripsit. In citandis ejus locis utitur *Forcellinus* editione Jo. Rhodii Patavina ann. 1655. 4.º V. SCRIBONIUS in ONOM.

Extant ejus

1. De compositione medicamento-
rum libellus,
2. Fragmenta de simplicibus.

SEDUL. (Cælius Sedulus) poeta Christianus, presbyter, et ex sententia quorumdam eruditorum episcopus in Achaea, nbi carmina sua scripsit inter ann. a Chr. n. 424. ad 450., atque ubi paulo post obiit. V. SEDULIUS in ONOM. In locis citandis *Forcellinus* utitur editione Christoph. Cellarii Halæ Magdeburg. ann. 1704. 8.º, nos in quibusdam omnium optima Faustini Arevali Romæ ann. 1794. 4.º

Extant ejus

1. Carmen Pascale, seu mirabilem
divinorum libri V.,
2. Elegia. (*Hæc in quibusdam edi-*
tionib. vocatur hymnus I. qui
ex reciproco carmine constat.)
3. Hymnus. (*Abecedario carmine*
iambico dimetro conscriptus.
V. XEBOMYREHA in Lexico.)
4. Epigramma.

SEMPRON. ASELLIO (P. Sempronius Asellio) historicus, tribunus militum fuit in bello Numantino, quod ab ann. V. C. 614 ad ann. 621. gestum est. Historiam rerum, quibus ipse interfuit, conscripsit, teste *Gell.* 2. 13. In Lexico quandoque *Asellio* tantum nuncupatur.

Extant ejus fragmenta

1. liberorum XIV. historiarum. (164).

SEMPRON. TUDITANUS (165).

SCTUM DE BACCHAN. (Seatoatusconsultum de bacchanalibus) quo ann. U. C. 568., ante Chr. n. 186. sancitum est, ne qua Bacchanalia Romæ, neve in Italia essent: compertum enim fuerat, in iisdem stupra promiscua ingenuorum feminarumque esse, falsos etiam testes, falsa signa, venena indidem, intestinasque cædes, quorum multa dolo, multa per vim fieri. Hæc fuse persequitur *Liv.* 39. 8-18. Hujusmodi monumentum ære insculptum exstat nunc Vindobonæ, editum vero est a *Fabrett.* *Inscript.* p. 427., accuratius a *Malth.* *Egypti* Neapol. ann. 1729., ex quo plura vocabula *Forcellinus*, quædam alia nos ipsi Lexico adjecimus.

SENEC. (M. Annæus Seneca) rhetor celebris, ordinis equestris, pater L. Annæi Senecæ philosophi, Cordubæ in Hispania Bætica natus ann. 58. ante Chr. n., obiit ann. circiter 32. a Chr. n. V. SENECA in ONOM. In locis citandis *Forcellinus* utitur editione Lipsiæ et Gronovii Amstelodami ann. 1672. 8.º T. 2., in quibusdam nos sequimur editionem Bipoutinam ann. 1783. 8.º

Extant ejus

1. Suasoriae VIII. (quæ a quibusdam suasoria septima dicitur, ab aliis historicorum de Cicerone elogia inscribitur, hisque suasoria octava ext septima.),
2. Controversiarum libri V. (Ex decem controversiarum libris supersunt primus, secundus, septimus, nonus et decimus, ne hi quidem integri, sed mutuæ passim corruptaque; tres tamen postremi nunc vulgo appellantur tertius, quartus, et quintus, atque ita citantur in Lexico.),
3. Rerupta ex controversiarum libris X.,
4. Fragmentum ex controversiis derperditis apud Quintil. 9. 2. § 42.

SENEC. (M. Annæus Seneca) philosophus, superioris filius, oatus Cordubæ ann. a Chr. n. 3., obiit ann. 65. V. SENECA in ONOM. In locis citandis *Forcellinus* utitur editione Lipsiæ et Gronovii Amstelodami ann. 1672. 8.º T. 3., nos aliquando sequimur editionem Lipsiensem *Frid. Ern. Ruhkopf* ann. 1807.-1811t. T. 5. 8.º

Extant ejus

1. Coosolatio ad Helviam,
2. ———— Marciam,
3. ———— Polybiun,
4. De beneficiis libri VII.,
5. De brevitate vita,
6. — clementia libri II.,
7. — constaotia sapientis,
8. — ira libri III.,
9. — otio seucessu sapientis,
10. — providentia,
11. — tranquilitate animi,
12. — vita beata,
13. Apocolocyntosis seu de morte Claudi Cæsarisi,
14. Epigræmata IX.,
15. Epistole CXXIV.,
16. Quæstiōnū naturalium libri VII.,

17. Excerpta e libris Senecæ,
18. Fragmenta. (*Præter jam edita ab aliis. B. G. Niebuhrus et Cod. palimpsesto Vaticano edidit Romæ ann. 1820. 8.º, una cum Ciceronis et Livii, etiam L. Senecæ novum fragmentum: A. vero Maius ad Frontonis opera Romæ ann. 1823. 8.º edita p. 331. subdubitare videtur, num hoc fragmentum, cuius in Codice titulus est: Annæi Senecæ quemadmodum amicitia continenda sit, L. Annæo philosopho, an M. Annæo rhetori tribuendum sit* (166).)

(165) C. Scribonius Curio, consul a. U. 676., mortuus a. 700., inter oratores recensetur a *Cic. Brut.* ss. 910. Ejus fragmenta colligit atque illustravit *Henr. Meyer* in op. super. cit. (V. notam n. 10.) p. 280.-282. De alio Scribonio Curione V. eund. *Meyer*. p. 337.-338.

(164) De P. Sempronio Asellione pluribus disserit, ejusque fragmenta colligit *Aug. Arcaze* in op. super. cit. (V. notam n. 5.) p. 246.-334.

(165) Caius Sempronius Tuditanus, qui saepius confunditur cum Publio Sempronio Asellione, consul fuit cum M. Aquilio a. U. 635. rebusque adversus Illyrios Japones gestis triumphantem meritum est. Scriptis re. Bomanas inde ab Urbe condita seduxitque, nisi latitudin. historiam ad suam firmu' etatem. V. plura apud *Aug. Arcaze*, qui ejus fragmenta colligit in op. super. cit. (V. notam n. 5.) p. 278.-282.

(166) Illi adhucius 19. *Liber contra superstitiones*, quem citat ex quoque pluris affect Aug. a. 6. *Cic. Dei* 10. Meritum est etiam *Terull. Apolog.* 12. et *Lactant.* 9. Præstante quæque s' ipsi' s' quarum fragmenta exhibet *Henr. Meyer* in op. super. cit. (V. notam n. 10.) p. 333.-337.

SENEC. (L. Annæus Seneca) poeta tragicus, de quo V. SENECA in ONOM. In locis citandis *Forcellinus* ultior editione Jo. Carp. Schröderi Delphis ann. 1728. T. 2. 4.º, in quibusdam nos *Torkilli Badeni* Lipsiæ ann. 1821. T. 2. 8.º

Extant ejus tragœdiæ X., quærum hi sunt tituli:

1. Agemnon,	6. Octavia,
2. Herculas furens,	7. Oedipus,
3. ———— Oætaeus,	8. Phœnissæ rive Thebais,
4. Hippolytus,	9. Troyestes,
5. Medea,	10. Troadea.

SENT. AUGUBIN. (Sentius Augurinus) poeta, laudatus a *Plin. 4. Ep.* 27. et 9. Ep. 8., cujusque poematione priore loc. cit. profert minime quidem dignum his laudibus, quibus illud ibidem extulit.

SEEEN. (A. Septimi Serenus) Afæi natione, aed admodum puer in Italiæ adductus, ibique educatus foro et eloquentiae operam dedit, sed præcipue rura coluit, et lyricala poesia delectatus est: vixit sub Flavilia Romæ imperiibus: multa scripsit Falisco carmine. Eadem vero tribuit *Wernsdorfius* in *Poet. Lat. min.* T. 2. p. 254.-260. duo poemata, quæ *Morelum* et *Copa* appellantur, queque plerique *Virgilio* adjudicant.

Extant ejus fragmenta

1. Opusculorum ruralium. (*Plura haec fragmenta a veteribus grammaticis Terentiano, Nonio, Diomede alisque nobis servata, et in Lexico sepe citata sub nomine hujus auctoris, qui modo Septim., modo Septim. Ser., modo tantummodo Sereanus appellatur, collegit et adnotatioibus illustravit Wernsdorfius loc. cit. p. 279.-292.*)

SEREN. SAMMONIC. (Sereonus Sammonicus) medicus. V. SERENUS, i, in ONOM. Io locis citandis utitur *Forcellinus* editione P. Burmanni inter *Poet. Lat. min.* Leidæ ann. 1731. et Jo. Bapt. Morgagni Pestivi ann. 1750. 8.º una cum A. Cornelio Celso (167).

Extant ejus

1. De medicina liber. (*In citandis hujus libri locis et capitum, quæ sunt LXVI., et versuum his capitibus comprehensorum, qui sunt MCXVI., ratio habetur.*)

2. Fragmenta 1. ex libro V. rerum reconditarum. (*Hos libros citat Macrob.* 5. Satura. 9., ibique duo afferunt evocationis carmina a quadam Furio exerpta.).
2. ex ejus epistola. (*apud eund. 2. ibid. 12.*)
3. de lege Fannia. (*apud eund. 2. ibid. 13.*)

SERG. (Marius Sergius) grammaticus, incertæ etatis, aed Servio posterior.

Extant ejus

1. In primam Donati editionem commentarius,
2. — secundam ejusdem etc. (*apud Putsch. p. 1825.-1856.*)

SERVILIUS CÆPIO (168).

SERV. (Maurus Servius Honoratus) grammaticus et scholiastes Virgilii celebratus, vixit exente saeculo Christi quarto sub Valentiniano II. Aug., qui imperavit ab ann. 375. ad 391. Ejus opera a posterioribus grammaticis interpolata sunt; maximi tamen babenda, quippe quæ mythologiam, historiam et antiquam eruditissimum summiopere illustrant. V. SERVIUS in ONOM. In citandis ejus locis *Forcellinus* utitur editione Pancr. Masvicci in *Virgilio* ann. 1717. Leonardia T. 2. 4.º edito, nos sepe consulimus editionem P. Burmanni junioris Amstel. ann. 1748. T. 4. 4.º, atque etiam *Commentariorum Servianorum* editionem Gottingensem ann. 1826. T. 2. 8.º ab A. Alberto Lion curata.

Extant ejus

1. Commentarius in Virgili Bucolica, Georgica et Æoeidem,
2. In secundam Donati editionem interpretatio,
3. De ratione ultimarum syllabarum liber,
4. Ars de centum metris seu centimetru (Hæc tria postrema opera edita Putsch. p. 1799.-1816.),
5. Ars grammatica. (Hæc primum edita est ex Cod. MS. Berolinensi a Frider. Lindemanoto Lipsiæ ann. 1820. 8.º una cum Pompeji grammatici operibus (189).

SEVERUS CASSIUS (170).

SEVER. (Cornelius Severus) poeta temporis Augustei, cui vulgo adscribitur carmen de *Etna*, quodque siquid citatur in Leidæ. Verum Jo. Chr. Wernsdorfius in *Poet. Lat. min.* T. 4. p. 3.-24. multis quidem firmisque argumentis probat, illi abjudicandum, ac potius *Lucilio Juniori* tribendum esse. Idem tamen ibid. p. 25.-27. attributum censem Cornelio Severo tum fragmentum de morte Cice: onis, tum alia quædam, quæ a grammaticis et scholiastis antiquis afferuntur, queque ipse ibid. p. 217.-228. collegit et commentatus est. V. SEVERUS in ONOM.

Extant ejus

1. Carmen de *Etna*,

2. Fragmenta.

SEVERUS D. (171).

(167) In locis citandis ultimur editione Jo. Chr. Gottl. Ackermann. Lipsiæ 1716. (168) C. Servilius Cæpio, consul a. U. 64., vir acer et fortis, a *Cic. Brut.* ss. 97. laudatur, quippe qui multum clirentis consilio et lingua, plus auctoritate tamen et gratis sublevavit. Pancula hujus fragmenta collegit *Henr. Meyer* in op. super. cit. (V. notam n. 10.) p. 345.-353.

(169) His addatur liber *De accentibus*, qui editus primo fuit in *Analect. grammatis* Vindobonæ a. 1857. p. 323.-333. (170) F. Cassius Severus, qui, teste Eusebii in *Chron.*, mortuus a. U. 186., inter oratores multi laudibus recensetur a *Seneca Excerpt. Controv. 3. prefat. p. 393. ed. Bip.* allisque. Ejus fragmenta collegit atque illustravit *Henr. Meyer* in op. super. cit. (V. notam n. 10.) p. 345.-353.

(171) Divi Severi imperatoris oratoria, quæ supersunt fragmenta ex *Dig.* ss. 9. et ex *Jure Civili. Antiquissimis Vatic fragm.* p. 43 ed. Mai collegit *Henr. Meyer* in op. super. cit. (V. notam n. 10.) p. 380.-381.

- SEVER. SANCT.** (Severus Sanctus) Burdigalensis poeta bucolicus, cognatus et affinis Ausonii poetarum, ethnicus primus, mox Christianus, scripsit circa ann. a Chr. n. 410: ejus vitam habes apud Wernsdorf. in *Poet. Lat. min.* T. 2. p. 53. 60.
Extat ejus
1. Carmen bucolicum seu de mortibus boum. (*Quod a multis ac praeципue editum et illustratum est a Wernsdorfi loc. cit. p. 217.-229. Ejus mentio est in ONOM. in V. JUNIX.*)
- SEX. RUF.** (Sex. Rufus) historicus, qui ann. a Chr. n. 369. scripsit stilo elatione, nec salis puro.
Extat ejus
1. Breviarium rerum gestarum populi Romani. (*In ejus locis citandis Forcellinus utitur editione Christ. Cellarii Hale Magdeburg. ann. 1698. 8.º, nos in quibusdam editione Guil. Münchii Hannoveræ ann. 1813. 8.º.*)
  2. De regionibus urbis Romæ. (*In hujus vero loc. citandis Forcellinus utitur Grævii in T. 3. Antiquit. Rom., nos aliquoties eamdem, quam supra citavimus, editionem consulimus.*)
- SICUL. FLACC.** (Siculus (172) Flaccus) agrinensor, vixit sub Domitiano.
Extat ejus
1. De conditionibus agrorum liber,
  2. Nomina agrorum et limitum. (*Inter Auctores rei agrarie, Goesii p. 1.-20.*)
- SIDON.** (C. Silius Italicus) poeta epicus, natus circa ann. a Chr. n. 430., obiit ann. 484. episcopus Clermontanus Arvernorum, nunc Clermont d' Auvergne. *V. SIDONIUS* in ONOM. In citandis ejus locis ulimur editione Jac. Sirmondi Parisiensi ann. 1614. 4.º
Extat ejus
1. Epistolæ libri IX.,
  2. Carninae XXIV.
- SIL.** (C. Silius Italicus) poeta epicus, natus circa ann. a Chr. n. 25., obiit ann. 100. *V. SILIUS* in ONOM. In ejus locis citandis utitur Forcellinus editione Arn. Drakenborchii Traject. ad Rhenum ann. 1717. 4.º, item Christ. Cellarii Lipsiae ann. 1695. 6.º, nos vero in multis G. Alex. Ruperti Goettingæ ann. 1795. T. 2. 6.º
Extat ejus
1. Panorum libri XVII.
- SIMPLICIUS**, incertus auctor, de quo consule *Fabricis Biblioth. Lat. I. 4. c. 7. n. 4. a Jo. Aug. Ernesti auctam. Extat inter Auctores rei agrarie, Goesii p. 76.*
- SISEBUTUS**, (Flavius Sisebutus) Visigothorum rex, poeta, regnavit in Hispania ab ann. a Chr. n. 612. ad ann. 621., quo mortuus est *V. LEGICREPA, ROTIFLUUS et ROTO* in Lexico.
Extat ejus
1. Carmen de defectu lunæ. (*Hucusque cl. Furlanetto. At ratione babita ætatis, qua Sisebutus vixit, nulla ejus bahenda est ratio in hoc Lexico. V. quæ hac de re disputata sunt in Præfatione hujus editionis.*)
- SISENNA** (L. Cornelius Sisenna) historicus, paullo antiquior Cicerone, scripsit historiam ab Urbe & Gallis capta ad Sullæ bella (173). *V. SISENNA* in ONOM.
- Extant ejus fragmenta plura apud Ciceronem, Gellium, Nonium, Priscianum aliasque ex
1. Historiarum libris XIV.,
  2. Milesiarum libris II.,
  3. Comentario in Plautum.
- SOLIN.** (C. Julius Solinus) geographus. *V. SOLINUS* in ONOM. In locis citandis utitur Forcellinus editione Claud. Salmasii Parisiensi ann. 1629. fol., cuius capitum sectiones in Lexico indicantur.
Extat ejus
1. Polyhistor sive Collectanea rerum memorabilium,
  2. Ponticon fragmentum.
- SORANUS** (Q. Soranus) medicus M. Antonii triumvir. Extat ejus
1. Isagoge in artem medendi ad Maecenatem. (*Hœc edita sope est sub Sorani nomine inter Medicos veteres: sed plerique critici eam Sorano abjudicant, et Cælio Aureliano tribuunt.*)
- SPARTIAN.** (Elius Spartanus) historicus Augustæ scriptor, vixit sub Diocletiano, qui imperavit ab ann. a Chr. n. 284. ad ann. 303. Vide, quæ diximus supra in *LAMPRID.*
Extat ejus
1. Vita P. Aelii Hadriani,
  2. — L. Aelii Veri,
  3. — M. Didii Juliani,
  4. — L. Septimi Severi,
  5. Vita C. Pescennii Nigri,
  6. — M. Auriælii Antouini seu Caracallæ,
  7. — L. Septimi Getæ.
- STAT.** (P. Papinius Statius) (174) poeta epicus et lyricus. *V. STADIUS* in ONOM.
Extat ejus
1. Thebaidos libri XII.,
  2. Achilleidos libri II.,
  3. Silvarum libri V.
- (175) Moff. in *Art. crit. lapid. p. 89.* recte putat scribendum *Siculus Flaccus*, ut *Cassiodorus* pro *Cassiodorus*, ex more scilicet Romanorum, qui in genitivis secundæ declinationis unico semper iutebantur.
- (176) De L. Cornelio Sisenne pluribus disseruit ejusque historica fragmenta colligit atque illustravit Aug. Krause in op. super. cit. (V. notam n. 1.) p. 885.-887. Inter oratores etiam recensetur a Cic. Brut. 44. 558. et 78. 580.; ejusque oratoria fragmenta exhibet Henr. Meyer. in op. super. cit. (V. notam n. 10.) p. 588.-584.
- (177) Neopolitanus, patre autem Velius, natus a. U. C. 844., mortuus a. 848., Thebaide scribendam suscepit nondum annos XX. notus et post a. XII. perfecit.
- STRABO. V. JUL. CÆS.** supra. (175).
- STRABUS GALLUS**, auctor incertæ quidem ætatis, sed tamen post Caroli M. tempora scripsit.
Extat ejus
1. Ilortulus. (*Est carmen hexametro versu scriptum, quo herbarum virtutes celebrantur, et inter Medicos veteres editum est, ex quo tum Forcellinus, tum nos ipsi quedam verba in Lexicon admisisimus.*)
- SUETON.** (C. Suetonius Tranquillus) historicus, rhetor et grammaticus, natus imperante Nerone; quo anno obierit, ignoratur. *V. SUETONIUS* in ONOM. In locis ejus citandis usus est Forcellinus editione Aug. Badeloni Parisiensi ann. 1684. 4.º, nos autem fere in omnibus sequimur optimam editionem Dell. Car. Guil. Baumgarten-Crusii Lipsiae ann. 1816.-1818. T. 3. 8.º
Extat ejus
1. Vita C. Julii Cæsaris,
  2. — Octavianoi Augusti,
  3. — Tiberii,
  4. — Caligulae,
  5. — Claudi,
  6. — Neronis,
  7. — Galbae,
  8. — Othonis,
  9. — Vitellii,
  10. — Vespasiani,
  11. — Titi,
  12. — Domitiani,
  13. De illustribus grammaticis liber, h. e.
  1. Ennio,
  2. Cratete Mallote,
  3. L. Ælio Präconino Stilone,
  4. Sævio Nicanore,
  5. Aurelio Opilio,
  6. M. Antonio Gniphone,
  7. M. Pomplio Andronico,
  8. Orbilio Pupillo,
  9. Attejo Philologo,
  10. Valerio Catone,
  11. Cornelio Epicado,
  12. Staberio Erute,
  13. Curtio Nicia,
  14. Cn. Pompejo Lenæo,
  15. Q. Caecilio Epirota,
  16. C. Verrio Flacco,
  17. L. Crassitio Pasicle, qui et Pansa.
  18. Scribonio Aphrodiso,
  19. C. Julio Hygino,
  20. C. Melisso,
  21. M. Pomponio Marrello,
  22. Q. Rheonio Palæmone,
  23. M. Valerio Probo.
  14. De claris rhetoribus liber, h. e.
  1. L. Plotio Gallo,
  2. L. Otacilio Pilito,
  3. Epidio,
  15. Vita P. Terentii,
  16. — Q. Horatii Flacci,
  17. — M. Annæi Lucani.
  18. — C. Plinii Secundi senioris,
  19. — D. Junii Juvenalis,
  20. — A. Persii Flacci.
  21. Fragmenta ex variis ejus operibus deperditis apud Auson., Priscian., Gellium aliasque; inter quos Servius ad Virg. 8. Æn. 627. citat ejus librum de virtutis corporalibus.
- SUEVIUS**, vetus poeta, cuius nomen Nonius et Macrobius. Incertæ tamen ætatis. *V. SUEVIUS* in ONOM.
Extat ejus fragmentum idylli a *Macrob. 2. Saturn. 14.* allatum. Illius vero loca habent in DEGULO, DISBERO, is, evl, et REVENTUS, us, in LEXICO. *V. et MOLLUSCA* nux.
- SULLA L. CORNELIUS** (176).
- SULPICIA**, Romana, poetria. *V. SULPICIA* in ONOM. In locis ejus citandis sequimur editionem Wernsdorfi in *Poet. Lat. min.* T. 3. p. 83.-96.
Extat ejus
1. Satyra,
  2. Fragments.
- SULPIC. APOLLINAR.** (177).
- SULPIC. LUPERC.** (Sulpicius Lupercus Servastus) grammaticus et poeta, vixit cedantis Latinitatis tempore. De illius vita disserit Wernsdorfi in *Poet. Lat. min.* T. 3. p. 142. Duo hujus auctoris loca citantur in Lexico in *V. JURIDICUS et SIMATUS*.
Extat ejus
1. De cupiditate (elegia). (*In Antholog. Lat. T. 1. p. 513. Burmann., et apud Wernsdorfi in Poet. Lat. min. T. 3. p. 235.*)
  2. — vetustate (ode). (*In Antholog. ibid. p. 551., et apud Wernsdorfi. ibid. p. 408. Eadem poetæ tribuuntur carmina, quæ habentur in Antholog. bid. lib. 3. n. 65. 67. et 70.; sed Wernsdorfi p. 142. in eadem abjudicat.*)
- (178) C. Julius Strabo, qui et Vopilius, fuit etiam orator (quod suo loco omisimus) minime ille quidem vehemens, sed nemo unquam urbanitate, nemo lepore, nemo suavitate conditor, teste Cic. Brut. 48. 177. Eiusdem orationum fragmenta colligit atque illustravit Henr. Meyer. in op. super. cit. (V. notam n. 10.) p. 875.-877, et qui supersunt tituli sunt hi:
1. Oratio qua Sulpicio respondit,
  2. Oratio pro Sardis,
  3. Oratio apud Censores.
- (179) L. Cornelius Sulla res gestas suas Latine scriptis libris viginti duobus, unde fragmenta pauca apud Ciceronem, Gellium et Priscianum extant, quæ colligit atque illustravit Aug. Krause in op. super. cit. (V. notam n. 3.) p. 550.-558.
- (180) C. Sulpicius Apollinaris, grammaticus Carthaginieus, vixit sub Antonini. Extant ejus Epigrammata in *Anthol. Lat. Burmann.* T. 1. p. 333., et Perioche in *Trentini Comed.* V. Donat. Vit. Virg. § 51.

SULPIC. RUF. (Ser. Sulpicius Q. F. Rufus) JCitus (178). Ciceronis amicus, qui in legatione ad M. Antonium diem obiit, scriptor elegantissimus.

Extant ejus

1. Epistola II. ad Cic. 4. Fam. 5. et 12. (*In quarum prima eundem consolatur de morte Tulliae filiae ejus: in altera eum monet de nece M. Claudi Marcelli.*)

SULPIC. SEV. (Sulpicius Severus) Tolosæ natus aut proxime hanc urbem fuisse, minime vero Nitobrix, ut multi putant, videtur Hieronymo de Prato, qui ejus vitam scripsit; quo vero anno, non constat: defunctus est aliquot annis post ann. a Cbr. n. 406. *V. SULPICIUS* in ONOM. In ejus locis citandis *Forcellinus* utitur editione Vorstii et Clerici Lips. ann. 1709. T. 2. 8.º, nos sæpius *Hier. de Prato* Veron. ann. 1741-1754. T. 2. 4.º

Extant ejus

1. Epistola ad Desiderium de libro vite B. Martini,
2. De vita B. Martini Turoneensis episcopi,
3. Epistola ad Eusebium presbyterum (*contra cœmulos virtutum B. Martini*),
4. ——— Aurelium diaconum (de obitu et apparitione ejusdem),
5. ——— Bassulam socrum (*quomodo ex hac vita ad immortalitatem idem transierit*),
6. Dialogi III. (*de miraculis B. Martini*),
7. Historia sacra libri II. (*ab orbe condito ad ann. Christi 400*).

SULPIC. VICT. (Sulpicius Victor) rhetor, incertæ ætatis.

Extant ejus

1. Institutiones oratoria. (*Inter Antiquos rhetores Latinos a Claud. Capponerio Argentorati ann. 1736. 4. editos p. 255-298.*)

SYMMACH. (L. Aurelius Symmachus) orator sui temporis clarissimus. *V. SYMMACHUS* in ONOM. In locis ejus citandis ex epistolis sequimur editionem Franc. Jureti Parisiens. ann. 1580. 4.º, item Lugd. Bat. ann. 1653. 12.º, quæ plures novas continet epistolas: utriusque editionis numerus citatur. In iis vero, quæ A. Majus primus edidit, sequimur illius editionem Romanam ann. 1823. 8.º

Extant ejus

1. Epistolarum libri X.,	7. Oratio pro Trygetio,
2. Laudes in Valentian. Aug.,	8. ——— Syntesio,
3. ——— eudem,	9. ——— Flavio Severo,
4. ——— Gratianum Aug.,	10. ——— Valerio Fortunato,
5. ——— patrem,	11. Fragmentum orationis (<i>auctoris tamen incerti</i>) (179).
6. Oratio pro patre,	

SYMPOS. (Cælius Firmianus Symposium) videtur vixisse extremo Christi saeculo quarto. De auctoris vero ætate, conditione et præstantia docte disserit Wernsdorff in *Poet. Lat. min. T. 6. p. 410-472*, qui ejus quoque carmina ibid. p. 473-580. edidit et illustravit, quemque nos in locis citandis secuti sumus.

Extant ejus

1. Enigmata C.,
2. Carmen de Fortuna,
3. Carmen de livore.

SYRUS. *V. P. SYRUS.*

T

TABULA PEUTINGERIANA. Vindobona 1753. *V. Vermiglioli, Cento lettere p. 41.*

TABULAR. XII. FRAGMENTA. *V. XII. TAB.*

TACIT. (C. Cornelius Tacitus) Interarius Nar, natus ann. a Cbr. n. 60., ann. 88. prætor, deinde XV. vir sacrorum, ann. 78. uxorem duxit Julianam, Cn. Juli Agricola filiam, consul suffectus ann. 97.; quo autem anno obierit, ignoratur (180). *V. TACITUS* in ONOM. In citandis iis locis *Forcellinus* utitur editione Jac. Gronovii Traject. ad Rhenum ann. 1721. T. 2. 4.º, nos in quibusdam Jac. Oberlini Lipsiæ ann. 1801. T. 2. 8.º

Extant ejus

1. Annalium libri XVI. (*ab Augusti obitu ad Neronis mortem: ex his libris VII., VIII., IX. et X. perierunt.*)
2. Historiarum libri V. (*ab obitu Neronis ad imperium Nervæ: horum librorum postremus multilis ad nos pervenit.*)
3. De situ, moribus et populis Germaniæ liber,
4. — vita et moribus Juli Agricola liber,
5. —— orituribus sive de causis corruptæ eloquentiæ, dialogus. (*De hujus dialogi auctore vide dicta supra in not. (33).*)

TARRUNTENUS (D. Tarruntenus Paternus) JCitus, Commodo imperante fuit præfector prætorio, cuius etiam jussu interemptus est.

Extant ejus in Digestis fragmenta ex

1. libris IV. de re militari (*quos laudat etiam Veget. 1. Milit. 8.*)

TERENTIAN. (Terentianus Maurus) grammaticus et poeta didacticus, *V. TERENTIANUS* in ONOM.

Extant ejus

1. De litteris, syllabis, pedibus et metris tractatus. (*inter Grammaticos veteres a Putschio editos p. 2383-2450., quam editionem sequimur.*)

TERENT. (P. Terentius) poeta comicus, natus fuisse videtur ann. U. C. 562., defunctus ann. 595. *V. TERENTIUS* in ONOM. In locis ejus citandis *Forcellinus* utitur editione M. Hugentii Amstelod. ann. 1710. 8.º, nos sæpe M. Jo. Car. Zeunii Lipsiensi ann. 1774. T. 2. 8.º

(178) Fragmenta librorum Sulpicii de jure civili supersunt apud A. Gellium aliosque auctores; oratoria vero collegit Henr. Meyer. in op. super. cit. (*V. notam n. 10.*) p. 990-992.

(179) Oratoria Symmacbi fragmenta colligit atque illustravit Henr. Meyer. in op. super. cit. (*V. notam n. 10.*) p. 383-385.

(180) Consule G. Boettigher. in Lexie. Tacit. p. II. de ejus vita.

Extant ejus comediarum, quarum bi sunt tituli:

1. Adelphi,	4. Heautontimorumenos,
2. Andria,	5. Hecyra,
3. Eunuchus,	6. Phormio.

TERENT. CLEM. (Terentius Clemens) JCitus, floruit sub Septimin Severo, qui imperavit ab ann. a Chr. n. 193. ad ann. 211.

Extant ejus in Digestis fragmenta ex

1. libris XX. ad legem Julianam et Papiam.

TERTULL. (Q. Septimius Florens Tertullianus) JCitus, qui vixit sub Septimo Severo, et Alex. Severo. *V. TERTULLIANUS* in ONOM.

Extant ejus in Digestis fragmenta ex

1. libris VIII. questionum,

2. libro de castrensi peculio.

TERTULL. (Q. Septimius Florens Tertullianus) scriptor ecclesiasticus, Carthaginensis, videtur obiisse jam grandis natu ann. a Chr. n. 245., ut putat *Ant. Morellus in Africa Christ. T. 2. p. 103.*, qui ejus scripta, dum adhuc Catholicus esset, p. 66. § 3. enumerat; que vero post ejus defectionem, p. 89. § 2. *V. TERTULLIANUS* in ONOM. In locis ejus citandis *Forcellinus* utitur editione Franckera ann. 1597. fol. cum notis Rhenani et Junni, et Rigaltii Lutet. Paris. ann. 1675. fol.; nos vero sæpius, noui sine magna utilitate, editionem sequimur Jo. Sal. Semler Halæ ad Salom ann. 1769-1776. 8.º

Extant ejus

1. Apologeticus,
2. Ad nationes libri II.,
3. — martyres,
4. — ad uxorem libri II.,
5. — præscriptione bæretorum,
6. — spectaculis,
7. — habitu inuliebri,
8. — cultu feminrum,
9. — oratione,
10. — pœnitentia,
11. — patientia,
12. — baptismo,
13. — testimonio animæ,
14. Adversus Gnosticos seu Scorpiae,
15. —— Judæos,
16. Exhortatio castitatis. (*Hæc scripta auctor, dum adhuc esset Catholicus: quæ vero sequuntur, Scripta poetica. (Poemata ejus quæ feruntur, ejusdem nomen ementiri putantur.)*

1. Adversus Marrionem libri V.

2. De judicio Domini.

THEOD. PRISCIAN. *V. PRISCIAN. THEOD.*

TIBERIUS NERO (181).

TIBULL. (Albius Tibullus) poeta elegiacus, natus fuisse videtur ann. U. C. 690. aut 695., obiit ann. 735. *V. TIBULLUS* in ONOM. In locis ejus citandis utitur *Forcellinus* editione Jani Brokhusii Amstelod. ann. 1708. 4.º, in qua elegiarum et versuum ordo a Jos. Scaligero perperam antea inductus, servatus est. Nos quidem preposterior ilium elegiarum et versuum ordinem minime mutandum censuimus, lectionum tamen varietatem doctasque interpretationes Chr. G. Heynii in editione ejus tertia Lipsiensi ann. 1798. 8.º sæpius secuti sumus.

Extant ejus

1. Elegiarum libri III.,
2. Carminum liber IV. (*Hic liber consistat ex carmine hexametris versibus exarato, quod Tibullus ad Messalam scripsit, cuius et panegyrici dicitur: item ex*

TIR. (NOT. TIR.) (Nota Tironis) M. Tullius M. L. Tiro fuit antea servus, mox libertus M. Tullii Ciceronis, ad quin plures sunt ejus libri inter Ciceronianas. Idem autem, teste Isid. 1. Orig. 22., auctor fuit notariorum, quæ ideo *Nota Tironis seu Tironiane* dicuntur, de quibus *V. NOTA* in Lexico et *TIRO* in ONOM. Porro, quamvis *Forcellinus* bis notis parce admodum fecerit usus, tamen ipse longe plura ex iisdeni nova vocabula in Lexicon admissi, vel dubia confirmavi, in id potissime inductus auctoritate *Cajet. Marinii*, qui in *Frat. Arv. p. 379. 533. et 612.* easdem a Lexicographis nihil habitas fuisse dolet. Illeque et *Furlanetto*. At potior fuit *Forcellinus* sententia; nunc enim inter eruditos plane constat, *Notas*, quæ Tironis nomine vulgariter, Tironi M. T. Ciceronis liberto esse abjudicandas: quod etiam si alia plura non declarerent argumenta, quæ brevitatis causa silentio prætermittimus; confirmant sane nonstruosa illa, quibus haec *Nota* scatenat, vocabula, quæ infimam profecto sapient Latinitatem.

TITIN. (Vettius Titinus) poeta comicus, togatarum fabularum scriptor *Varrone antiquior.* *V. TITINIUS* in ONOM.

Extant ejus fragmenta (a Frid. Henr. Bothio collecta *V. in AFRANIUS* (182.)) comediarum, quarum bi sunt tituli:

(181) Tiberius Cæsar, qui obtinuit imperium a. U. 156., post Ch. n. 14., plures habuit orationes ad senatum, quarum paucula quæ supersunt fragmenta exhibet Henr. Meyer. in op. super. cit. (*V. notam n. 10.*) p. 330-331.

(182) De Titinio multis disserevit ejusque fragmenta colligit atque illustravit etiam Jo. H. Neukirch in opere super. cit. (*V. notam n. 1.*) p. 97-152., qui p. 151. allatis titulis alium addit, scilicet *Pyrrha*.

INDEX

1. Barbatus rectius quam Baratum,
2. Cœcus,
3. Ferentinas,
4. Fullones sive Fullonia,
5. Gemina,
6. Hortensius,
7. Ibarbra (*lege Illecebra*),
8. Jurisperita,
TITIUS (183).
TRABEA (Q. Trabea) poeta comicus, natus fuisse videtur circa ann. ab U. C. 622. Ejus fragmenta colligit Frid. Henr. Bothius in *Poet. sc̄en.* T. 2. p. 29. *V. TRABEA* in ONOM.

TRAJANUS IMP. (184).
TREBELL. (Trebellius Pollio) scriptor historiæ Augustæ. *V. TREBELLUS* in ONOM.

Extant ejus

1. Vita P. Licinii Valeriani senioris,
2. ——— Valeriani junioris,
3. ——— Galilei,
4. — Q. Julii Gallieni Saloni,ni,
5. — M. Claudi Gothici,
6. — XXX. tyrannorum, h. e.
1. Cyriadis,
2. Posthural senioris,
3. ——— junioris,
4. Lolliani,
5. Victorini senioris,
6. ——— junioris,
7. Marii,
8. Ingenui,
9. Regillani,
10. Aureoli,
11. Macriani senioris,
12. ——— junioris,
13. Quieti,
14. Odenati,
15. Herodis,
16. Mæoni,

TREBON. (C. Trebonius) quæstor urbanus Romæ, trib. pleb. ann. U. C. 699., prætor urbanus ann. 705., Hispaniæ prætor, consul suffectus ann. 709., M. Antonium ante postum curiæ detinet, dum Cæsar in eadem interficitur, Smyrnæ autem trucidator a P. Doiabella, dum proconsul Asiae esset.

Extant ejus

1. Epistola ad Cic. 12. Fam. 16.

TROGUS (Trogus Pompejus) historicus. *V. TROGUS POMPEJUS* in ONOM. Ejus deperditorum librorum fragmenta aliquot colligit Jacob. Bongarsius, et Justini operibus præmisit.

TROTULA. *V. EROS* suo loco.

TRYPHONIN. (Claudius Tryphoninus) JCitus, vixit sub Septimio Severo et Caracalla.

Extant ejus in Digestis fragmenta ex

1. libris XXI. disputationum,
2. notis ex libris XXI. Digestorum Sc̄enolæ.

TUBERO Q. ÆL. (185).

TURNUS, poeta Satyricus, vixit sub Nerone, et Flavio Augusto; ejus meminit *Vet. Scholiast. ad Juvenal. 1. Sat. 20., Martial. 11. 10., Rust. Numanian. Itiner. 600., et Sidon. carm. 9. 267.* Eadem *Satyræ fragmentum in Neronem tribuit Wernsdorffus in Poet. Lat. min. T. 3. p. LVII. LX.*, et illud edidit et illustravit *ibid. p. 77. 82.*

TURPIL (Sex. Turpilius) poeta comicus, senex oblit ann. U. C. 653. *V. TURPILUS* in ONOM.

Extant ejus plura fragmenta comediorum, quarum bi sunt tituli (*In citandis ejus locis sequimur editionem Frid. Henr. Bothii V. supra in AFRAN.*):

1. Acta,
2. Bæbuntes,
3. Canephorus,
4. Demetrius,
5. Demiurgus,
6. Epicterus,
7. Hætæra,
8. Lemnii,
9. Leucadia,
10. Lindia,
11. Paraterosa,
12. Pædium,
13. Philopator,
14. Thrasyleon.

(185) C. Titius, eques Romanus, equalis Herennii, qui consul fuit a. U. 660. eo pervenisse videatur (ut ait *Cic. Brut. 45. 187.*), quo potuit fere Latinus orator sine Cræcis litteris et sine multo uso pervenire. Hujus orationes tantum argutiarum, tantum exemplorum, tantum urbanitatis habent, ut pœn Attico stilo scriptæ esse videantur. Eadem argutias in tragedias, satis ille quidem acute, sed parum tragicæ transluit. Ejus fragmenta colligit atque illustravit Henr. Meyer. in op. super. cit. (V. notam n. 10.) p. 818.-874.

(186) Trajanus Imperator scripsit historiam belli Dacici, si credimus Prisciano. p. 884. Putsch., qui ejusdem historie fragmentum assert.

(187) L. Elius Tubero, Q. f., cujus filius Q. Elius Tubero consul fuit cum P. Fabio Maximo a. U. C. 743., antiquo more et sermone etiam antiquo usus, historiam ab Urbis primordio inceptam ad sua usque tempora perduxit; et alia conscripta ad ius pertinentia. Hujus fragmenta, premissa dissertatione, exhibet Aug. Krause in op. super. cit. (V. notam n. 5.) p. 381.-388.

U

ULP. (Domitius Ulpius) JCitus, de quo *V. ULPIANUS* in ONOM.

Extant ejus in Digestis plurima fragmenta ex

1. libris V. de adulteriis,
2. — IV. de appellacionibus,
3. — VI. de censibus,
4. — XLVIII. digestorum,
5. — X. disputationum,
6. — LXXXIII. ad edictum prætoris,
7. — II. ad edictum ædilium curulium,
8. — VI. fiduciocommissorum,
9. — II. institutionum,
10. — IV. ad legem Eliam Sentiam,
11. — Julian de adulteriis,
12. — et Papiam,
13. — III. de officiis consulis,
14. — X. de officio proconsulis,
15. — IL de officio quæstoris,
16. — VI. opinionum,
17. — VII. regularum. (*Tituli XXIX. ex hoc corpore regularum existant a pluribus, et præsertim ab Ant. Schultingio editi in sua Jurisprudentia ante-Justiniana p. 537.-680.*, et in Lexico separatis etiam citati.),
18. — II. responsorum,
19. — LI. ad Masurius Sabinum,
20. — X. de omnibus tribunalibus,
21. libro singulari excusationum,
22. — — — de officio consularium,
23. — — — curatorum reipublicæ,
24. — — — præfecti vigilium,
25. — — — — Urbi,
26. — — — — prætoris tutelaris,
27. — — — — quæstoris,
28. — — — pandectarum,
29. — — — regularum,
30. — — — de sponsalibus,
31. — ex notis ad Aristonem,
32. — — — Marcellum,
33. — — — Papinianum.

V

VALENS (Aburnius Valens) JCitus, vixit sub Trajano et Hadriano.

Extant ejus in Digestis fragmenta ex

1. libris VII. fiduciocommissorum.

VAL ÆDIT. (Valerius Æditus) poeta epigrammaticus, *M. Tullio Cicerone* antiquior.

Extant ejus

1. Epigrammat. IL (*Hæc a Gell. 19. 9. servata nobis sunt, quorum prius affectur etiam in V. SUBIDUS in Lexico.*).

VAL. ANTIAS (Q. Valerius Antias) historicus, vixit circa ann. a Chr. n. 670., sæpe *Antias* tantummodo scriptoribus appellatur.

Extant ejus plura, apud *Livium, Gellium, Macrobius*, fragmenta ex

1. Annalium libris LXXXV. (186).

VAL. FLACC. (C. Valerius Flaccus Setinus Baibus) poeta epicus. *V. VALERIUS* in ONOM. In citandis ejus locis utitur *Forcellinus* editione *P. Burnmanni* Leida ann. 1724. 4.° nos quandoque consulimus editionem *Christ. Harlesii* Altenburgi ann. 1781. 8.° *Futuro Lexicographo* consulenda est *Dissert. Aug. Weichertii* Misnia ann. 1818. 8.° editam, in qua de versibus aliquot *C. Val. Flacci* injuria suspectis agit, ejusdemque etiam hujus poetæ editionem, quam si respice perficerit, nondum uobis scire licuit.

Extant ejus

1. Argonauticon libri VIII.

VAL. MAX. (M. Valerius Maximus) historiarum, tum exterrarum, tum Romanarum narrator haud contempnendus: ejus meminit *Gell. 12. 7. V. VALERIUS* in ONOM. In locis ejus citandis utimur editione *Petr. Jon. Cantelii* Parisii ann. 1679. 4.°

Extant ejus

1. Factorum dictorumque memorabilium libri IX.

VALGIUS (T. Valgius Rufus) poeta epicus et elegiacus, coœvus Horatio et Tibullo; laudatur ab Ilio 1. *Sat. 10. 82.*, qui eum Homero proximum facit 2. *Od. 9.* Etiam bucolica scripsisse constat ex *Porphyrione ad Virg. 3. G. 177. V. NULCTRALE* et *SINUM* in Lexico (187).

VARIUS (L. Varius) poeta tragicus et epicus, laudatus ab *Horat. 1. Sat. 10.*

Extant ejus

1. Fragmenta ex *Thyeste* tragedia (apud *Quintil. 3. 8. et Mar. Victorin. 1. Art. grammatic. p. 2503. Putsch.*),

2. — — — de morte (apud *Macrobi. 6. Saturn. 1. et 2.*)

VARRO (M. Terentius Varro) poeta satyricus et epigrammaticus, historicus, grammaticus, scriptor agrarius: natus ann. U. C. 638., obiit ann. 727. *V. VARRO* in ONOM. In citandis ejus locis de *re rustica* plerumque sequi-

(188) De Q. Valerio Antiae pluribus dissentit, ejusque fragmenta colligit atque illustravit Aug. Krause in op. super. cit. (V. notam n. 1.) p. 285.-288.

(189) De T. Valgio Rufo pluribus dissentit ejusque fragmenta exhibet Aug. Weichert. in op. super. cit. (V. notam n. 1.) p. 203.-210.

SCRIPTORUM LATINORUM

LXXXV

mur editionem Jo. Gottl. Schneideri Lipsiae ann. 1794. 8.º, in Iia de *Lingua Latina*, et in fragmentia editionem Bipontinam ann. 1788. 8.º (188).

Extant ejus

1. De re rustica libri III.,

2. — lingua Latina libri XXIV. (*Ex his libris tres primi, et tresdecim postremi perire, ex quibus fragmenta tantum eupersunt*) (189).

Fragmenta ex

1. libris I.-III. et X.-XXIV. de lingua Latina,
2. — IV. de utilitate sermonis,
3. — II. de similitudine verborum,
4. — III. de poetatis,
5. libro de compositione satyram,
6. — proprietate scriptorum,
7. — comedii Plautinie,
8. libris II. Plautinarum quæstionum,
9. — VI. epistoliarum quæstionum,
10. — VII. epistoliarum,
11. epistola ad Jul. Cæarem,
12. — Fabium,
13. — Fubum,
14. — Marullum,
15. — Neronem,
16. — Ser. Sulpitium,
17. libro de gradibus,
18. libris III. περὶ χαρακτηρῶν,
19. — VI. Complexionum,
20. — VIII. disciplinarum,
21. libro de grammatica,
22. — astrologia,
23. — arithmetica,
24. — geometria,
25. — musica,
26. librie XXV. antiquitatum rerum humanarum,
27. — XVI. antiquitatum rerum divinarum,
28. libro de cultu deorum,
29. libris augurum,
30. libro de initibz urbis Romæ,
31. librie III. de gente populi R.,
32. — IV. de vita populi R.,
33. — III. de rebus urbanis,
34. — III. de scenice originibz,
35. — V. de actionibus scenicis,
36. libris theatralibus,
37. libro I. de familiis Trojanis,
38. annalibus,
39. ephemeris,
40. libro I. ad Libonem,
41. mensuralibus,
42. Gallo Fundatio de mirie seu admirandis,
43. Aetis,
44. libro de litoralibus,
45. libris IX. bebdomadum seu de imaginibus,
46. libro de poetis,
47. libris II. de biblioteca,
48. libro de vita sua,
49. logistorico,
50. Attico de numeris,
51. Laterensi,
52. Marlo de fortuna,
53. Messala de valetudine,
54. libro de moribus,
55. — natura rerum,
56. Nepote,
57. Oreste de insanis,
58. Pappo de indigamentis,
59. Pio sive de pace,
60. Sisenna de historia,
61. Scauro,
62. libris II. περὶ πλου φιλοσοφίας,
63. — II. Promethei,
64. — II. de forma philosophiae,
65. libro de philosophia (190).

Fragmenta ex satyris Menippis (191) quarum hi sunt tituli:

1. Aborigenes, περὶ αὐθεπτων φύσεως,
2. Agatbo,
3. Age modo,

(188) Nos vero in libris de *Lingua Latina ad Ciceronem* missis secuti sumus editionem omium optimam, quam curavit Car. Odefr. Müller. Lipsiae a. 1855.

(189) In editione vero Mulleri quatuor priores libri desiderantur, habentur fere integri libri V., VI., VII., VIII., IX. et X., ac demum fragmenta exhibentur sequentium librorum usque ad XXIV.

(190) His addenda sunt fragmenta ex *Tricipitina*, h. c. in III. viro Casarem, Pompejum et Crassum, qua de re consule A. Mai. in *Class. Auct.* T. 1. p. 4.; nonnulli *Rhetoricorum* libr. XX., qui laudantur a Non. t. 229. edit. veter. Denique addantur *Sententiae* LV. maxima ex parte inedita, quas ex Cod. Seminarii Patavinoi typis mandandas curavit Vincent. Deut. a. 1843.

(191) Satyralium vel Saturarum Menipp. reliquias nuperime edidit Fr. Oheler.

4. Ἀλλος οὗτος Ἡρακλῆς,
5. Andabatæ,
6. Ammon μετρεῖς περὶ φιλαργυρίας,
7. Ἀνθρωποιργία περὶ γενεθλίων,
8. Armorum iudicium,
9. Eajæ,
10. Bimargus περὶ τρόπου,
11. Caprinum prælium περὶ ἔριδος,
12. Cave canem,
13. Columna Hercule, περὶ δόξης,
14. Cosmotoryne, περὶ φύσεως κοσμου,
15. Cras credo, hodie oibili.
16. Cygnus, περὶ ταρῆς,
17. Cynicus,
18. Syntetor,
19. Deaulatoria, περὶ τρυφῆς σὺν αλιοῖς,
20. De salute,
21. — officio mariti,
22. Διές παιδεῖς οἱ γέροντες,
23. Dolium seu Seria,
24. Endymion,
25. Εὐταρφίων,
26. Εἰκῇ φανῆ μύρον, περὶ εὐτελείας,
27. Est modus matulæ, περὶ μεθῆς,
28. Εύραν η λοπας τὸ πωμα, περὶ τῶν μιμητῶν καληκόντων,
29. Eumenides,
30. Έχω σὲ, περὶ τύχης,
31. Exedemetricus,
32. Έως ποτὲ, περὶ ὄρῶν,
33. Flexibula, περὶ ἐπαρχίῶν,
34. Gemini,
35. Gerontodidascalua,
36. Γνῶθι σεαυτόν,
37. Hecatombæ, περὶ θυσιῶν,
38. Hercules, tuam idem,
39. Hercules Socraticus,
40. Hippocyon,
41. Idem Acci, quod Titi,
42. Itibipallus, περὶ αρρενότητον,
43. Kevodozia, περὶ φύσεων,
44. Lex Mæni,
45. Logomachia,
46. Longe fugit, qui suos fugit,
47. Magnum talentum,
48. Manius,
49. Marcipor,
50. Mænous Automedus.
51. Margopolis, περὶ αρχῆς,
52. Meleager,
53. Modius,
54. Mutuum muli scabunt,
55. Mystagogi,
56. Mysteria,
57. Nebris, quid vesper serus vebat,
58. Octogenesis, περὶ νομομάτων.
59. Οδιποbyestes,
60. Όνος λύσας,
61. Πατιας Παππος, περὶ ἐγχωμάτων,
62. Parmenio,
63. Περὶ αἰρέσεων, sive αἰτια Λιβύη,
64. Περὶ εδεσμάτων,
65. Περὶ ἔξαγωγῆς,
66. Περὶ κεραυνου,
67. Plutorine,
68. Pranrus paralus,
69. Pseudolus Apollo,
70. Pseudæna,
71. Quinquaria,
72. Sandi, venales,
73. Σχιομαχία seu Κριομαχία,
74. Serranus,
75. Sesquiulysses,
76. Sexagesis,
77. Synistor,
78. Synephebus, περὶ ἐμμονῆς,
79. Tanagril,
80. Ταρφ Μενιππου,
81. Testameutum, περὶ διαθήκων μετά φιλορθωτίας,
82. Tithonus, περὶ γηρως,
83. Τοῦ πατρος τὸ παιδεῖον, περὶ παιδεποτίας,
84. Τριοδῖτι τριψώλεος seu τρ. φάλλος, περὶ αρετῆς καὶ φύσεως,
85. Βιενοις, πιρὶ φιλοσοφίας.
86. Vinalia, περὶ αρρενίσιων,
87. Virgula divini,
88. Υδροκρυον.

VARRO ATAC. (P. Terentius Varro Atacinus) M. Terentio Varroni fero coesus fuit hic poeta, de cuius vita et scriptis accurate agit *Wernsdorffius in Poet. Lat. min.* T. 5. p. 1385-1397., tum veterum testimonia de eodem,

INDEX

LXXVI

- et operum fragmenta collegit et illustravit *ibid.* p. 1398-1418. *V.* et ATACINUS in ONOM.
- Extant ejus**
1. Epigrama (in Antbolog. Lat. T. 1. p. 203. Burm.).
  2. Fragmenta ex
    1. Chorographia,
    2. libris navalibus,
    3. — IV. Argoauticorum. (*Fragmentis hujus operis a Wernsdorfio collectis addendum est aliud, quod e Cod. Veronensi palimpsesto edidit A. Maius in Virgilii interpret. vet. Mediolani ann. 1818. p. 26.*),
    4. libro II. de bello Sequanico.
- VATIN.** (P. Vatinius) questor fuit Romæ ann. U. C. 691., trib. pleb. ann. 695. (a quo late est Vatinia lex de repetundis, tum altera de Gallia citeriore cum Illyrico tribuenda C. Julio Cæsari, tum tertia rogata tantum, non perlata, de L. Vettio Pompeji inimico), ædilitatis repulsam tulit ann. 698., prætor ann. 699., legatus Cæsaris in Gallia, in bello civili præfuit classi, consul suffectus ann. 707. Illyricum proconsul obtinuit ann. 709., post Cæsaris necem ann. 710. M. Bruto Dyrrachii portas aperuit, et ann. 712. triumphum de Illyrico consecutus est. Hic cum Cicerone maximum odium exercuit, postea eidem reconciliatus est.
- Extant ejus**
1. Epistolæ II. ad Cic. 5. Fam. 3. et 10.
- VEGET.** (Flavius Vegetius Renatus) scripsit sub Valentianino II., qui imperavit ab ann. 379. ad 391. *V. VEGETIUS* in ONOM. In ejus locis citandis *Forcellinus* secutus est editione in *Vesaliæ Civorum* ann. 1670. 8.º, nos in quibusdam utimur editione *Nic. Schwebelii Argentorati* ann. 1806. 8.º
- Extant ejus**
1. De re militari libri V.
- VEGET.** (P. Vegetius Renatus) fuit superiore longe posterior. *V. VEGETIUS* in ONOM. In locis ejus citandis usus est *Forcellinus* editione *Jo. Matth. Gesneri Lipsiæ* ann. 1735. 4.º, nos in quibusdam sequimus editionem *Jo. Gottl. Schneideri Lipsiæ* ann. 1796. 8.º Librorum autem et capitum ratione *Gesneri* ejusdem servavimus.
- Extant ejus**
1. Artis veterinarie libri IV.
- VEL. LONG.** (Velius Longus) grammaticus Charisio, qui eum laudat p. 73. et 187. apud *Putsch.* antiquior, et *Cassiodorio*, qui ejus alterum de orthographia caput ab eodem mutuari non est veritus.
- Extant ejus**
1. De orthographia liber (apud *Putsch.* p. 2213-2238.).
- VELLEJ.** (C. Vellejus Paternulus) natus ann. U. C. 735., occidens videtur, propter Sejani amicitiam, a Tiberio Aug. ann. 784., Christi 31., ætatis suæ circa 50. Ejus patria fuit Æclanum in Ilirpinis, ibi enim repertus est lapis inscriptus, in quo mentio est de M. Magio Syro IIII. viro, filio Magii Mina-tili, qui statuus maternus fuit *Velleji*, ut ipse affirmat l. 2. c. 16. Inscriptio vero legitur apud *R. Guarinius* in *Ricerche di Eclano* p. 93. *V. VELLEJUS* in ONOM. In locis ejus citandis utitur *Forcellinus* editione *Rob. Riguezzi* Paris. 1675. 4.º, nos quandoque utimur editione *Bipontina* ann. 1780. 8.º
- Extant ejus**
1. Historiarum Romanarum libri II. (*Horum primus initio mancus est, mox aliam lacunam exhibet sexcentorum ferme annorum; alter res Romanorum enarrat ad ann. U. C. 783., quo consul processit ille M. Vinicius, cui Vellejus historiam suam dicitur.*)
- VENANT.** (Venantius Honorius Clementianus Fortunatus) poeta, Christianus, natus ann. circiter 530. a Chr. n., in Galliam profectus ann. 565., ibique mortuus post ann. 600. *V. VENANTIUS* in ONOM. In locis ejus citandis ultimur editione *Mich. Ang. Luchii Romæ* ann. 1786. 4.º
- Extant ejus**
1. Carminum libri XI.,
  2. De vita S. Martini libri IV.,
  3. Libelli singulares III. (*Libri hactenus recensiti versibus variis generis sunt exarati; opera que sequuntur, prosa oratione sunt scripta.*)
  4. Vita S. Hilarii episcopi Pictavensis, (*Hæc constat duobus libellis, seu duabus partibus, in quorum primo de actionibus S. Hilarii, in altero de ejusdem prodigiis agitur.*),
  5. — S. Germani episc. Parisiensis,
  6. — S. Albini episc. Andegavensis,
  7. — S. Paterni episc. Abrincensis,
  8. — S. Radegundi regioꝝ,
  9. — S. Amantii episc. Rutcnensis,
  10. — S. Remigii episc. Remensis,
  11. — S. Medardi episc. Noviomensis,
  12. — S. Marcelli episc. Parisiensis,
  13. — S. Leobini episc. Carnotensis,
  14. — S. Maurili episc. Andegavensis,
  15. Acta passionis SS. Dionysii episcopi, Rustici et Eleutherii
- VENULEJUS** (Q. Claudius Venulejus Saturninus) Ictus, viril sub Alex. Severo, qui imperavit ab ann. a Chr. n. 222. ad 235. *V. VENULEJUS* in ONOM.
- Extant ejus in Digestis fragmenta ex**
1. libris X. actionum.
  2. libro VII. disputationum,
  3. libris VI. interdictorum,
  4. — IV. de officio proconsulis,
  5. libro de penit paganorum,
  6. libris III. publicorum,
  7. — XIX. stipulationum.
- VERR. FLACC.** (M. Verrius Flaccus) grammaticus celeberrimus, cuius vitam babes apud Sueton. *Gramm.* 17. *V. VERRIUS FLACCUS* in ONOM.
- Extant ejus**
1. Fragmenta Kalendari Prænestioi.
  2. — alia (collecta ab eodem Foggino, de quo in ONOM. actum est). (192).
- VERUS** (L. Verus Aug.) filius L. Ælii Cæsari, natus ann. a Chr. n. 130., adoptatus ab Antonio Pio ann. 138., ad imperii societatem admensus a M. Aurelio ann. 161. appellatur L. Ælius Aurelius Verus, obiit Altini ann. 169. *V. VERUS* in ONOM. (193).
- Extant ejus**
1. Epistolæ VI. (editæ inter opera Frontonis ab A. Maio Romæ ann. 1823. 8.º ad Verum Imp. 2. 3. 5. 10. 11. 12.).
- VESP.** JUDIC. (Vespæ judicium cocci et pistoris, judice Vulcano) ita appellatur carmen ludicrum, sex et oonaginta hexametri constans, cuius auctor vel cognomine *Vespa* fuit, vel sub eodem ficticio latitat. Illud edidit et illustravit *Wernsdorfius* in *Poet. Lat. min.* T. 2. p. 229.-239., nihil autem statuit de tempore, quo scriptum fuerit, in præf. de eodem *ibid.* p. 61.-64., sed non contempnendum putat Latinae lingue studiosis; ideoque nos quædam ex eodem nova vocabula Lexico addidimus.
- VIB. SEQUESTER** (Vibius Sequester) ubinum ortus fuerit, nemo facile dixerit. Quidam circa ann. a Chr. n. 300., alii quinto aut sexto Christi sæculo eum natum suspicuntur. Ejus tameo opus ad antiquitatem, et poetam geographiam cognoscendam haud omnino inutile est. In ejus locis citandis *Forcellinus* editione utitur *Fr. Hesselii Roterodami* aeo. 1711. 12.º; nos sæpe consuluiimus editionem *Societ. Bipontinæ Argentorati* ann. 1803. 8.º, in qua una cum *Pomponio Meta* editum est illius opus.
- Extat ejus**
1. De fluminibus, fontibus, lacubus, nemoribus, paludibus, montibus, gentibus, quorum apud poetas mentio sit, libellus.
- VICTOR.** (Claudius Marius Victor seu Victorinus) Massiliensis, orator et poeta non ignobilis, obiit post ann. a Chr. n. 450. Plures edita sunt ejus carmina; nos præ manibus babulmus editionem *Pasq. Amatti*, qui in *Collect. Pisaur.* T. 5. p. 347.-362. duo priora opera inferius citata edidit.
- Extat ejus**
1. Comœdotiorum in *Genesin* libri III.,
  2. De perversis sua ætatis moribus epistola,
  3. — nativitate, vita, passione, et resurrectione Domini carmen. (*Huic Victorino tribuendum putat A. Maius istud carmen, quod sub Victorini nomine is reperit in pervestuso Cod. Vaticanano*, ediditque in *Classic.* Auct. T. 5. p. 382. et seqq.).
- VICTOR** (P. Victor) geographus, videtur vixisse circa postremos sæculi Christiani quarti annos
- Extat ejus**
1. De regionibus urbis Romæ libellus.
- VICTOR.** *V. JUL. VICT.*
- VICTORIN.** (C. Marius Victorius) grammaticus, rhetor et poeta, Afer natione, qui diu docuit Romæ rhetoriceo, et obiit ann. a Chr. n. 370.
- Extant ejus**
1. De orthographia et ratione metrorum, seu artis grammaticæ liber I.,
  2. — didascalicis metris, seu artis grammaticæ liber II.,
  3. — conjuncis inter se et mixtis metris pragmaticis seu artis grammaticæ liber III.,
  4. — connexis inter se atque inconnexis, quæ Græci ιωνιάτην vocant, seu artis grammaticæ liber IV.,
  5. — meitrīs Horatianis. (*Hæc omnia opera apud Putsch. p. 2449.-2622.*),
  6. Expositio in I. et II. rhetoricorum librum Ciceronis. (*Inter Antiquos rhetor. Lat. a Claudi. Capperonero editos Argentorati* ann. 1756. 4.º p. 102.-255. (194)),
  7. De fratribus Machabæis ab Autiocho Epiphane iotefectis carmen,
  8. Hymnus de Homousio,
  9. — de Jesu Christo Deo et homine,
  10. — de cruce (*Hæc quatuor postrema opera poetica edita sunt a Pasq. Amatio in Collect. Pisaurensi omn. poet. T. 5. p. 83.-88.*).
- VICTORIN.** (Maximus Victorinus) grammaticus incertæ ætatis.
- Extant, apud Putsch. p. 1967.-1974., ejus**
1. De re grammatica liber,
  2. — carmine beroico,
  3. — ratione metrorum.
- VINDICIAN.** (Vindicianus) comes archiatrorum, vixit sub Valentianino I. Aug. circa ann. a Chr. n. 370.
- Extat ejus**
1. Epistola præmissa libro *Marcelli Empirici*.
- VIRGIL.** (P. Virgilius Maro) poeta epicus celeberrimus. *V. VIRGILIUS* in ONOM. In locis ejus citandis *Forcellinus* utiliter editione *Pancr. Masvicii* Leonardiæ ann. 1717. T. 2. 4.º; nos vero sæpissime consuluiimus editionem *Chr. G. Heynii* Lipsiæ ann. 1803. T. 4. 8.º
- Extant ejus**
1. Eclogæ X.,
  2. Georgicorum libri IV.,
- (194) Verri Flacci fragmenta quædam edidit etiam Lindemannus in opere, cui titulus: *Corpus Grammaticorum*, de quo V. notam n. 57.
- (195) De orationibus bujus imperatoris V. Henr. Meyer. in op. super. cit. (V. notam n. 10.) p. 377.
- (196) Hanc M. Victorini expositionem a plurimis vitiis emendarunt atque inter Ciceronis Scholiastas ediderunt Jo. Casp. Orellius et Jo. Georgius Bausenius. Turici 1555.

3. Aeneidos libri XII.
Eidem etiam tribuuntur
1. Culex,
2. Ciris,
3. Moretum,
4. Copa,

5. Catalecta. (*Priora hæc quatuor poemata, et epigrammata XIV. sub Catalectorum nomine Virgilio passim tribuuntur: vide tamen quæ de singulis his disputat Chr. Gottl. Heynpius in calce suæ editionis Virgilianæ, quæque de Moreto et Copa habet Jo. Christ. Wernsdorffus in Poet. Lat. min. T. 2. p. 253. et seqq., ubi hæc duo poemata A. Septimio Severo tribuenda censet, ut diximus supra ad SEVER.*)

VITRUV. (M. Ultruvius Pollio) artis architectonicae scriptor opus sumum vulgasse videtur post ann. U. C. 727., obiit vero ann. 743. *V.* VITRUVIUS in ONOM. Usus est Forcellinus editione Jo. de Laet. Amstelod. ann. 1649. fol., nos aepissime ultimur editione Jo. Gottl. Schneideri Lipsiae ann. 1807.-1808. T. 3. 8.º

Estat ejus

1. De architectura libri X.

VOPISC. (Flavius Vopiscus) Syracusanus, scriptor historie Augustæ, circa ann. a Chr. n. 290.

Estat ejus

1. Vita L. Domitii Aureliani Aug.,
2. — M. Claudii Taciti Aug.,
3. — M. Annii Floriani Aug.,
4. — M. Aurelii Prohi Aug.,
5. — Firmi, Saturnini, Proculi et Bonosi tyrannorum,

6. — Cari, Numeriani et Carini Augg.

VULCAT. GALLIC. (Vulcatius, seu Volcatius, Gallicanus) scriptor historiae Augustæ, ignoti nominis homo. *V.* VOLCATIUS in ONOM.

Estat ejus

1. Vita Avidii Cessli tyranni.

VULCAT. SEDIG. (C. Vulcatius, seu Voicatus, Sedigitus) poeta epigrammaticus, Plinio seniori antiquior. *V.* VOLCATIUS et SEDIGITUS in ONOM.

LEXICON TOTIUS LATINITATIS

AB

AEGIDIO FORCELLINI

SEMINARII PATAVINI ALUMNO

LUCUBRATUM

DEINDE

A

JOSEPHO FURLANETTO

EIUSDEM SEMINARII ALUMNO

EMENDATUM ET AUCTUM

NUNC VERO CURANTIBUS

FRANCISCO CORRADINI ET JOSEPHO PERIN

SEMINARII PATAVINI ITEM ALUMNIS

EMENDATIUS ET AUCTIUS

MELIOREMQUE IN FORMAM REDACTUM

Secunda impressio anastatice confecta
quartae editionis aa. 1864-1926 Patavii
typis mandatae cum appendicibus quibus
aucta est prima anastatica impressio
a. 1940 edita.

J. PERIN

APPENDIX

A D

LEXICON

TOTIUS LATINITATIS

A - C

PROOEMIUM

Appendix LEXICI et ONOMASTICI Forcelliniani, quam quoquo modo eis adjicere conatus sum, ut in id genus operibus conficiendis fieri solet, nunquam non mancis et imperfectis, quae quidem vulgaria non sunt enchiridia ad usum scholarum dumtaxat comparata, sed doctioribus linguarum scientiarumque studiosis piae manibus habenda, perutilis atque adeo necessaria procul dubio existimatur.

Additarum autem Lexico haec communium collectio vocum, nimia laborat brevitate; multae enim ex iis, quae praecipue ad sequiorem latinitatem pertinent, sive a Forcellini sed parciter, sive majore libertate a Furlanetto, a Corradini et a me, in nostris editionibus, maxima vero a De-Vit iam inventae sunt. Quare pauca seligenda curavi, ne opus barbarie inquinarent, aut si non ad scriptorum classicorum elegantiam vel decorem accederent, saltem non longe hinc abesse viderentur.

Nullus tamen infitior, quod ceteroqui viris litteratis compertum est, voces etiam Glossariis, quibus usus sum, contineri, quae non modo florente aetate latinae linguae vulgo essent usurpatae, sed et ab antiquis, quorum scripta pleraque nunc desiderantur, adhibitae. Porro has tam ad veterum fragmenta seu reliquias intelligendas atque exponendas, quam ad integra omnium scriptorum opera illustranda valde conferre posse, ac perperam fuisse neglectas nemo est quin videat. Praesto autem mihi fuere glossaria Isidori, Placidi, Papiae, Ugutionis, Iohannis de Janua, Ampronis, Loewe ac praesertim Mai ex ejus Scriptorum Vett. nova Collectione, quam doctissimus vir adornavit (VI. 43. sqq.).

Propriorum vero nominum collectio sequetur, non tota tamen sejuncta a communibus, sed ita digesta ut, ordine alphabeticō utriusque simul servato, singula propria singulis communibus continuo adjiciantur. Haec autem utique uberior quam quae communū exsistet, non vero uberrima. Sane quam longe copiosior esse potuisset, facile intelligitur, materiam inexhaustam suppeditante ingenti potissimum inscriptionum cumulo; verum ea fere sola personarum locorumque nomina inserta sunt, quae aliquid momenti haberent. Sed haec etiam pauca breviterque ut plurimum, si oportuerit, illustrata, uti proposito meo fieret satis; secus volumen ita increbuisset, ut operis majoris molem superaret. Ceterum de iis consuli possunt tot Sylloges, corpus magnum Inscriptionum, Thesaurus praesertim linguae latinae, complurium eruditorum virorum opera et studio concinnatus in Germania et quidem locupletissimum, non ita tamen ad unguem, ut nihil in eo sit, quod reprehendi queat. Hoc autem in justam excusationem verti licet Forcellino nostro; nam si post tantum studiorum progressum magni quoque latinitatis cultores in scopulos impeginisse dicuntur, siue ab iis perfectiora expostulantur, mirum profecto non est, quod quaedam in illo minus recta occurrant, aliis deficientibus litterariae eruditionis adminiculis seu fontibus postea

repertis. Ceterum nunquam non litteratis hominibus deerunt obtrectatores, qui inolito omnia carpendi vitio, ubi plura nitent, paucis, si quae sunt, maculis offendantur ac fidem illis auctoritatemque derogare non vereantur, in quo quidem studio tantum praestat indoctorum scientia debiliumque vis; idque etiam, aliam tamen ob causam, docti vel ipsi, praesertim exteri, plerumque peccant, qui nostratum opera laudatissima (uti Forcellini nostri eorum magistri *) nusquam in suis lucubrationibus **memorant**, superbo silentio damnata atque compressa.

Supervacaneum porro est, ut ad rem nostram redeamus, a qua parumper divertimus, admonere, quod per se patet, nostram hanc Appendiculam eo tendere ut non solum vocabula quaedam in Lexico et Onomastico omissa, vel citata, non autem suo loco posita atque illustrata, vel ex lapsu memoriae neglecta, aut alia postmodum inventa hic inserantur; sed etiam, quod pluris interest, errata corrigantur sive nostro aliquando sive saepius hypothetarum defectu illapsa et falsae quaedam auctorum latinorum lectiones emendentur.

Quod itaque opus pro viribus dare potui, minusculum quamvis, boni consulant qui legerint, ac si quid peccet, veniam tribuere velint.

JOS. PERIN

*) In Lepide, qui memoriae tanti luminis, de quo nulla aetas conticescat, Semioarium Patavinum nuperime omnem litteratissimi viri laudem laconica brevitate complecta, sollemnem ortua III. saecularis B. Gregorii Barbadici nostri occasionem oactum erexit, haec leguntur:

AEGIDIO • FORCELLINI
LEXICOGRAPHORVM • PRINCIPI
B . GREGORII . BARBADICI . CARD . EP .
NATALI , III . SAECVLARI . REDEVNTE
SEMINARIVM . PATAVINVM
ALVMNO . SVO
P.
XIV . K . IVL . AN . M . DCCCC . XXV.

N.B. — Verum tamen supereat hoc satem animadvertisendum, Appendices, quindecim iam ante annos conscriptas, atque Auctore vita finito cum essent edendae, novissimis subaidlis iuxta Georgii Goetz Corpus Glossariorum necnon ea omnia, quae in Thesauro L. L. et in Lexico Georgiano huicunque edita sunt, fuisse diligenter recognitas, emendatas et auctas.

APPENDIX

AD

LEXICON TOTIUS LATINITATIS

A

A A A, vox dolentis ei obsecrantis (Hebr. *ahah*, lat. *ah! ah!*). Occurrit spud *Vulg.* *Jer.* 1. 8. et 14. 13. — Cum dat. *Ioel.* 1. 15. « *A a die!* » quasi dicas: Veh die! Cf. *Ezech.* 9. 8. et 11. 13. « Heu, heu, heu Oomine Oeus! ».

A, AB, ABS, AF, AU, præpositiones vel adverbia inter se confusa — Derivatur ab (*in a decurti*) a gr. ἀπό; goth. *af*; ind. *ava*; ut *abs* a gr. ἀψ; *Au* ab hibern. *ua* et slavon. *u*. *Vdebrück Vergl. Synt.* II, 176. 9. *Th.* (*Gloss.* ἀπό, ὑπέρ, παρά, χωρίς) et *Rolfe, Archiv.* 10 (1898) 465-505. — ¶ 1. A præponitur vocibus incipientibus a littera conson. et ab iis, quae a vocali incipiunt. Sunt tamen, qui a præponunt, si vox incipit ab aspirata, ut a *Hieronymo* pro ab *Hier.* in sua lingua spirandi consuetudini aasueti, sed a Romanis neglectæ (Cf. *avena*, *erus* etc.) vel nobis perum cognitæ (Cf. *mihi*, *nihil*). *V. Wölfflin, Helmuth, Zumpt, Osann, Langen, Zangemeister, Pezzii*, al. — Item ab ponitur etiam ante voce a b incipientes, quo ingrate sonant, ut ap. *Varron.* 6. L. L. 73. « ab bello ». — ¶ 2. A postponitur etiam relativo, ut quo a (pro a quo): sic quo de, quoa inter (*Plaut. Asin.* 119); vel separatur a suo substantivo (ut in *Ovld. Art. am.* 3. 568. « indicio probor ab ipse meo »); et ἀπό κονόυ duorum membrorum alteri adiicitur (*Plaut. Asin.* 183. « Solus solitudine ego ted atque ab egestate abstuli ») — ¶ 3. Ab construitur cum abl., sed recentiori tempore etiam cum accusativo, *C. I. L.* 6. 4355. (lib. Orusi) « ab conservas ». Adde: 10. 6954 (p. *Cbr.* 2. 240). « a Nuceriam » 11. 3281-3283. etc.; *Itala* (Cf. *Rönsch* p. 409.) ut *Joh.* 6. 13. « declinavit a turbam », etc. — Cum genetivo est graecismus. *C. I. L.* 5. 18846. « Gatare filio ab Danabes ». Adde *C. I. L.* 6. 2234. etc. — ¶ 4. In comparatione pro quam, qui usus non in Africa natus est, neque a Punica origine neque a Semitica pendens, sed videtur ex notione quadam separatione ortus. (*V. etiam Serv. gramm.* 4. 407. 27): Exempla; *Plin.* 18 *N. H.* 126. « Alius usus præstantior ab iis non est ». *Interpr. Iren.* 1. 26. 1, 2. 13. 9, 2. 2. 34. 2. « inferior ab illo ». *Serm. ant. rel.* 10. *M.* 13. 636. « bono prætiosus ab angetis », pro prætiosior. Sic *Vulg.* *Luc.* 18. 14. « Descendit hic iustificatus... ab illo ». Adde *Iul. Val.* 3. 17, *Lact.* 1. *inst.* 21. 16.; *Porphy. Hor. Sat.* 2. 5. 56. — Cum adverbii longe, una, semel, olim etc. *Vulg.* *Math.* 26. 58. « Sequebatur a longe ». Adde *Pelagou.* 387. etc. — A, ab præpositio significat etiam: ¶ 1. coram. *Vulg.* *Ps.* 17. 22. « Nec impie gessi a Oeo meo ». Chaldaica hebraismum solvunt: « Coram Deo meo ». Item: ¶ 2. præter, extra. *Vulg.* *Ps.* 72. 25. « Et a te quid volui super terram? », b. e. nihil præ Deo cupio, nihil præter Deum opto.

item: ¶ 3. propter. *Vulg. Eccl.* 42. 11. « Ne quando faciat te opprobrium venire inimicis a detractione in civitate etc. » h. e. propter publicam domus tuæ infamiam. — ¶ 4. Oenique præter atia quæ in Lexicis babentur a, ab inservit officiis designanda servorum vel ministrorum. Hinc in libria et monumentis epigraphicis hæc atia inveniuntur exempla, quæ in Lexico adnumeratis addimus, ut: ab accidentibus, ab actis, ab admissione v. admissionibus, ab ægraria, ab ærario, ab alimentis, ab apotheca, ab auctoritate, ab cardine, ab cyato, ab indicibus, ab instrumento v. instrumentis, ab opera publica, ab sacrario, ab unguentis, a balneo v. balneis, a bibendo, a calamistro, a calendario v. calendaris, a caliculis, a calida, a cancellis, a cellariis, a cena, a copiis, a custodia armorum, a dactylotheca, a diplomatis, a flammeis, a frumento, a gemma, a Jano, a jumentis, a laguna v. layena, a lapidicinis, a legatis, a libellis, a locis cubiculorum, a loricata, a marmoribus, a Minervæ opere, a militiis, a mundo muliebri, a patrimonio, a pendice, a plumbbo, a punctis, a purpura, a quæstione v. a quæstionibus, a scæris, a sandallis, a secretis, a sede, a statuis, a supellectile, a tabernaculis, a theatro, a veste, a vinis, a voluptatibus.

A, AH, interiectio. V. Ah in Lexico.

ABALTERUTRUM, adv. (ab et alteruter) seorsum. *Hygin. de Munitione castrorum* § 43. « (Militæ) non plus quam triperlit esse debenunt non longa abalterutrum », b. e. alteri ab alteris. Adeo *Greg. Tur.* 6. *Hist. Franc.* 31. p. 271. 5.

ABANET, indecl. (Hebr. *abnēl* * *iractum*), genua vestimenti *Hieronym. Ep.* 64. 12. « Tertium genus eat vestimenti (*sacerdotum Hebraorum*); quod illi appellant abanet, noa cingulum, vel batteum, vel zonam possumus dicere ». Et *Isid. Orig.* 21. 2. « Abanet (var.) cingulum sacerdotale rotundum ».

ABANGUSTUS, a, um adiect. idem ac angustus v. brevis. *Diosc.* 4. 71 « (*Mandragora herba*) folia habet abangusta (*στενώτερα*) a lactuca el minoria », ubi ab comparationis initium indicans bis ponitur.

ABANTONIA, a, f. 1. (Cf. germ. *ambacht* "Amt"?) ancilla, ut videtur, operaria *Lex. Sal. capit. VI.* 5.

ABARTICULAMENTUM, i. n. 2. (ab et articula) superior artus. *Placit. de Med.* 23. 2. abarticulamenta aquitæ.

ABAUDIO, ire, 4. idem quod audio v. exaudio. *Itala, Exod.* 7. 4. (cod. *Lugd.*) « Non absudiet vos Farao (sic) » (*Vulg.* audiet).

ABAVOS, ἀρχικῶς pro abavos *C. I. L.* 1. 1198. « Mes(sius) abavos patria mei » *Plaut. Pers.* 57. « Pater avos proavos abavos atavos tritavos ».

ABBÆTO, is, ère (ab et bæto), abire. *Plaut. Truc.* 96. « Ne quia adventor gravior abbætat quam adveniat ». Ita ed. *Spengel*; abætat *Schoel*. (*Prisc. gramm.* III 425. legit: *abeat*).

ABBAS et elism *abba* ap. *Venant.* 4. 4. 10.; imo *Greg. Tur.* solam banc fornam agnoscit, quæ etiam in litulis christianis legitur.

ABBRÈVIATOR, óris, m. 3. qui breviat. *Isid. Proem. nov. et vet. test.* 89. « Marcus abbreviator Matthæi ».

ABDÉCET, non decet, dedecet. *Pelagon.* 2. de equis: « Cauda longa et non setosa.... abdecet ». *Gloss.* V. 343. 30. et V. 435. 10.

ABOICANDUS, i. m. 2. proprie partic. v. abdico, quod absolue tamquam nomen usurpat a *Quint. Declam.* in *lemmate* « Abdicandus cum gladio ». *Id. ibid.* 330. in *lemmate* « Abdicandus qui alii adulteram matrem ».

ABDITÙDO, inis, f. 3. idem quod absconsio. *Virg. gramm.* p. 83. 4. « Cælum quia celat et celatur, abditudine sua rectissime nomen accipit ». Alii lamen atiter legunt.

ABORMIO, ἀφονῶ. *Gloss.* II. 254. 9. III. 399. 32. ἀποχαιρέτα abdormit: item explicatur in *Gloss.* formæ « abdormivi, abdormisti, abdormivimus » (Cf. *abnocto*), ut sit extra domum dormire.

ABDUCTA, æ, f. 1. (*subaud.* mulier) titulus comedie Afrani, cuius fragmenta extant apud grammaticos veteres, ut *Fest.* p. 454. 28. (L.) « Afranis in *Abducta* ». Adde *Non.* 6. 48. et 378. (M.).

ABDUMEN, inis, n. 3. idem ac abdomen. Its scribitur a *Charis. Gramm.* I. 38. 9. et passim in *Gloss.* *Abdomen*, λαπάρα, ὑπογάστρος, λπος, ilium, pinguedo.

ABEMO, is, ère, auferre. *Paul. ex Fest.* 4. 18. *Gloss.* II. 3. 29. « abemil, ab esm (sic!) accepit: ξλαζέν ».

ÄBEO, is, imper. *abei* in *Anthol. Lat.* 1276. 8. *Meyer*. — Genet. gerund. *abiendi* ut *Plaut. frg. ap. Prisc.* II. 24. Præterili 1. p. *abi* ap. *Stat. Ach.* 2. 152. (V. *Neue Formenl.* II. 409).

ABHINC, adv. ab v. ex eo loco et translate ab v. ex eo tempore. Præmittitur vero semper, quod sciam, nomini numerali acc. vel abt. ut abhinc multos annos, non multos abhinc annos, ut fere a pluribus vel classicæ latinitatis studiosis haud recte fieri solet. V. allata in Lexico exempla ad h. v.

ABIES, èlis, f. 3. nom. arboris notæ translate in admirabilis aucto vaticinio usurpat *Zach.* 11. 1. sgg. « Comedat (Libane) ignis cedros tuas (sc. principes gentis). Uluta, abies, quia cecidit cedrus etc. (sc. sacerdos, collective pro sacerdotes).

ABIETALIS, e, adiect. ad abiectem pertinens, abiectus. *Sero. ad Virg.* 11. *Aen.* 667. « longa abiete »: hasta abietali » (al. abetata).

ABIGEO, as, ávi, átum, áre vel abigo, are, idem ac abigo. *Cypr. Ep.* 71. 2. « Ovem abigetal et errabundam in ovile suum pastor recipiat » *Lucif. De non parc.* 3. « Redi ad Dei Ecclesiam, a qua te per Arianos abigavit coluber etc. » hoc est diabolus.

ABINDE, adv. — ¶ 1. De loco est ab vel

ex eo loco. *Comm. Apol.* 350. « quasi sumat abinde ». (de cruce) et 496. « descendebat abinde ». *Paul. Nol. Carm.* 28. 385. « abinde via promovenda longins ». ¶ 2.) Da tempore. *Paul. Nol. Ep.* 8. 2. « iam abinde... ax quo ta cognovimus ».

ABJICIO, ia, éci, jectum, ère, a. 3., aliter a communi uen sonat apud *Vulg.* *Ecccl.* 27. 26. « Adnuena oculo fabricat iniqua at nemo eum abjecti », h. e. a clandestinis eius machinacionibus dimovet.

ABJUNCTUM, n. 2. (ab el jungs) brevis val concius dicendi modus. *Carm. de Figur.* 55. p. 65. *Halm.*

ABLAVO, es, ávi, áre, 1. a. — *Charis. exc. gramm.* I. 564. 14. « lavo lavi, ablavo ablavi ». *Gloss.* II. 239. 26. « ablavo, átovíntw ».

ABLIGURRIO, sync. Imperf. abligurribam. *A-pul. Met.* 10. 14.

ABLINGO, is, ère, lingendo auferre, lingo omnino, abligurrio. *Marc. Empir.* 8.

ABLUTUS, part. fut. abluturus, ap. *August.* 8. *Confess.* 16. 26. *Abluturus* ap. *Prud. apoth.* 684. *Abluta* est ap. *Sedul.* 4. 269.

ABNEGANTIA, ae, f. 1. idem ac abnegatio. *Herni. Past. mand.* 8. « Oportat abstineri... ab abnegantia (abnegatione vulgo, φειρατος) et mendacio » *καταλαλιζεις*, versio recentior « a mendacio et a detractione ».

ABNEGITO, as, áre, a. 1. frequent. a nego, saepius abnego. *Gloss.* V. 435. 28. at 559. 2.

ABNORMIS, e, adject. (ab et norma). *Gloss.* ξηθης, innumerabilis. — Translate: *Horat.* II. Sat. 2. 2. « que præcepit Oselua rusticus abnormis (abnormi αγ) sapiens crassaque Minerva » ubi *Schol.* « ultra normam philosophiam peritus ». Cf. *Cic. Lael.* 5. « ad istorum normam fuisse sapientes ».

ABNUENTIA, ae, f. 1. (abnuo) abnuitio (= ἀπόφενται), ut fig. rhet. *Augustin de Reth.* p. 144. 2. ed. *Halm.*

ABOLITIO, ónis, f. 3. huic voci addimus ad majorem antiqui moris perspicuitatem nomina eorum, qui rels adnumerarentur, relate fuiasa in tabulam, quæ publice in æario suspendebatur, donec *abolito* fieret. Unde in illa rei pendere dicebantur. *Cic. Cluent.* 31. 86. et *Suet. Dom.* 9. Hinc. in *reos referre* et *rel nomen recipere* locutiones vulgatae. Abolitione autem facta, tabula refigebatur, b. e. reus de rerum numero eripiebatur; hinc item locutione de *reis extimere* v. *eripere usurpatae*. Cf. *Cic. Suet. Cod.* et *Paul. Ita De-Vit.*

ABOLITUS, a, um, adject. (aboleo), vietus, antiquatus. *Fortun. Rhet.* 3. 6. « que (verba) non adeo sunt abolita, ut sunt in XII. tabulis et sahari carmine », et 9. « ut (verba) splendida sint, non dura... non abolita ».

ABOLITUS, us, m. 4. idem ac *abolito*. *Cassioid.* 4. *Var.* 41. 2. « in abolitum missa sententia, quæ a vicario urbis Romæ, super bac parte cognoscitur promulgata ». (Cf. *in Psalter. Migne* 70. 618. « in abolitionem transmissum »). Ita *Bannier*.

ABRENUNTIATIO, ónis, 3. f. (abrenuntio), actus abrenuntiandi. *Cassian.* 4. *Inst.* 34. « Abrenuntiatio nihil est aliud quam crucia ac mortificationis iudicium ». *Cassian. Coll.* 3. de trib. abrenunt. 3. 6. « Tres esse (abrenuntiations) patrum traditio et scripturarum sacrarum demonstrat auctoritas, quasque unumquemque nostrum omni studio oportet implere. Prima est qua corporaliter universas divitias mundi facultates contemnit. Secunda, qua mores ac virtus affectusque pristinos animi carnisque respuumus. Tertia quam uentem nostram de presentibus universis ac visibilibus evocantes future tantum modo contemplatur et ea quæ sunt invisibilia concupiscentias ». Addo *August.* c *Iul.* 2. 224. et *Ps. Aug. Serm.* 99. 1.

ABREPTIO, ónis, f. 3. (abripi), actus abripiendi. *Isid. Quæst. reg.* 1. 8. tit. de abreptione Saulis a spiritu nequam. Addo *C. I. L.* 6. 142 b.

ABREPTUS, us, m. 4. (abripi), raptua puer. *Schol.* in *Caes. Germ. Arat.* p. 396. 4 *Eyss.*

ABSCISSIO, ónis, f. 3. (abacindo) abruptio, obtruncatio. *Cassian. Cœn. Inst.* 1. 4. abscissio manicarum. Cf. *Ambros. poen.* 10, *Leo M. Ep.* 155. 2. et 169. 12. Sed probabiliter sunt falae lectiones pro *abscissio*, sicut abscissum pro abscissa etc.

ABSCONDITIO, ónis, f. 3. (abscondo) idem ac *abscorsio*, *August.* in *Job*. 7. « Absconditio Adae a facia Domini ». Cf. *Vulg. Isa.* 4. 8. « tabernaculum arit... in absconditionam ».

ABSCONDITUS, a, um, partic. v. *abscondo*, aliquando senaum babat a communi diversum: sc: Privationem exprimit, ut « *consolatio abscondita* » ap. *Vulg. Os.* 18. 14. h. e. non solatium occultum sed privatio solatii. Item « *absconditus peccatum* » *Ibid.* 18. 12. h. e. non occultum Deo sed in diem judicii supplicie dilatum.

ABSDO, dédi, däre, a. 1. (abs at do), quod datum est aufero, vel mihi datum, aut a me possesum, do, it *dar ois*. Ita *Nov. Atell.* 34. *Ribbeck*. « Non multo post sonarium accepit, absedit ».

ABSENS, entis, (absum) nom. v. adject. — De absentibus plura constitute sunt in iure tam civili quam criminati. *De requirandis vel absentibus demandatis*. V. *Dig.* 48. 17. *Cod.* 7. 43. et 8. 5. 2. 50. et 54. — Absentes in petitione bonorum lege pompeia summovebentur. V. *Lexicon ad h. v.*

ABSENTATIO, ónis, f. 3 (abaento) actus absentandi, absentia. *Desid. Ep.* 1. 11. *M.* « ut post diuinam corporia absentationem refocilllemur mutua confabulatione ». *Gloss.* ἀποστήθαις, ἀπό στόχως (var. σώματος) absentatio *Scalig.*

ABSENTATUM, i, n. 2. (absinthium) vinum absinthio conditum, absinthiatum. *Lamprid. Herlog.* 21. *Petei et Hohl* (absinthiatum *Iordan*).

ABSOLÜBILIS, e, adject. (absolvo), qui absolvit potest, absolvendus. *Ambros.* in *Ps.* 118. *serm* 12. § 7.

ABSÓNO, as, áre, 1. n. (ab et sono), diasono. — Deest in *Lexico perf.* *absonui* et est in *Gloss.* II. 5. 19.: *absoni(i)* ἀπίγχησα. Cf. *Gloss.* II. 235. 9., II. 5. 18.

ABSORBITIO, ónis, f. 3. (absorbo), actus absorbendi. *Ambrosiast.* 1. *Cor.* 6. 18. « Ipsa submerito et absorbitio libidinis et concupiscentie carnalis ». (Totus hic locus idem qui *August. Serm.* 162).

ABSQÜE, praep., saepe ap. *Vulg.* idem est ac *praeter* *Is.* 44. 6. « Absque me non est Deus ». Cf. *Cen.* 31. 50. *Os.* 13. 4. etc.

ABSTENSUS, us, m. 4. (abstineo), abstinentia. *Plac. Med.* 30. 3. « Abstensus... a vino diebus decem caducio remedium est ».

ABSTERSIO, ónis, f. 3. (abstergo) actus abstergiendi. *Vindlc. Epist.* (*Marc. med.* p. 22.) « suadis eius abstensionibus laboravi ».

ABSTIRPO, as, áre, a. 1. (ab et stirps) extirpo. *Gloss.* IV. 302. 27. « abatirpat, aberroncat ».

ABSTRACTUS, a, um, adject. (abstrabo) ad incorporeum abductus, incorporeus. (V. voc. in *Lexico*). *Addinus Claud. Mam.* p. 130. 7. « de specie corporis corporeo sensu abstracta ». *Cassioid. gramm.* VII. 214. 3. « A mathematica vero est scientia, quæ abstractam considerat quantitatem. Abstracta... quantitas dicitur, quam intellectu a materia separantes vel ab aliis accidentibus sola ratiocinatione tractamus ». Et art 4. (*Migne* 70. 1204 D) « Intentio arithmeticæ est docere nos naturam abstracti numeri ».

ABSUMÉDO, inis, f. 3. (vox periocum dicta ab absuere) quasi assumptio. *Plaut. Capt.* 904. « Quanta sumini absumedo (codd. – endo), quanto collo calamitas veniet ». *Absumedo* coll. *calamitas* probabilitur lectio.

ABUNDABILIS, e, adject. (abundo) idem ac vaide abundans. *Cass. Fel.* 38. p. 84. « Plethora corpus... quod nos latino sermone abundabile dicimus ».

ABYSSUS, i, f. 2. proprie accipitur pro loco fundo v. profundissimo; aed: a) minus proprie pro bumore terram liberaliter irrigante *Vulg. Gen.* 49. 25. « Omnipotens benedic te... benedictionibus abyssi ». b) Translate pro copiosissimis que per casernas brevissimas bimorem pinguis-

gravibusque ærumnis. *Ps.* 41. 8. « abyssus abyssum invocat ». c) Pro amplis divitiis diu repositis. *Am.* 7. 4., *Ezech.* 4. 31. s.

ACATÁLEXIS, is, f. 3. (ἀκταλεξία) *Aud. gramm.* VII. 333. 18. « Acatalexis... est cum versus legitimo fine ideat pleno temporum numero terminatur », cui *catalexis* opp.

ACCENSIBILIS, e, adject. (accendo), qui accendi potest. *Vulg. Hebr.* 12. 18. « accensibilis ignis ».

ACCENTIO, ónis, f. 3. (accino) actus accinendi. *Eulog.* in *Cic. Somn. Scip.* p. 15. 16. *Hold.* « ubi (soni) nimius incitatorqua pulsus est, accentio vocitatur... Ex accentionibus ratione musicæ cantio temperata symphonia dicitur », V. *Völlflin, Archiv.* 8. (1893) 17.

ACCIDENTALIS, e, adject. (accidens) qui ad secundis pertinet. *Victorin. rhat.* p. 211. 40. « rem aut substantiale... aut accidentale » (at. accidentem) *August. Cognit. ver. vit.* 19. « Illa (vocabula) sunt ei (Deo) secundum sa substantiales, ista secundum nos ei accidentia ». Addo *ibid. spirit. et anim.* 13. « Habet accidentalia (anima) et ipsa non eat ». *Boet. Porph. B. Migne* 64. 118. *ibid.* 129.

ACCINCTIO, ónia, f. 3. (accingo) actus accinendi. *Itala (Hieronym. Ep.* 122. 1. el 147. 3). *Is.* 22. 12. « accinctiōem ciliciorum (*Vulg.* cingulum scaci) ». *Hieronym. Epist.* 78. « Vicesima nona mansio interpretatur „puntius“ sive „expeditio“ et „accinctio“ ». *August. in Ps.* 92. 3. « Quid est accinctio gladii circa femur? ». *Cassian.* 1° *Inst.* 11. 2. « accinctio lumborum ».

ACCINCTUS, us, m. 4. (accingo) idem quod accinctio. *Hieronym. in Ezech. hom.* 10. « Ut... in expeditio accinctio manifestemus caritatem nostram ».

ACCISO, ónis, f. 3. (accido) actus accidenti. *Paul. Nol. Ep.* 23. 10. « Peccata nostra, quibus super capillos capitia nostris multiplicatis animam habemus impexam, non accisione mediis tondere, sed ad vivum quasi novacula radente permantur ».

ACCLINATÖRIUM, ii, 2. n. (acclino) fulcrum dorsuale, it. *spalliera*, ap. *Ambros. de Virg.* 3. 5. 21. « acclinatorium lecti ».

ACCÖLATUS, us, m. 4. (accolo) actus accolendi. *Augustin. in Ps.* 104. « Incolatus vel accolutus non indigenam sed advenam ostendit ».

ACCÖBITOR, óris, m. 3. (accumbo) qui accumbit. *Porphy. Horat.* 1. ep. 18. 10. « Imi lecti accubitorum Dei ». *Inscr. Christ. De Rossi* II. p. 258, *adn.* 3/4, « Sancte Iobannes, accubitorque Dei » (Cf. *Evo. Ioh.* 13. 23).

ACEDÍOSUS, a, um, adject. (acedia), acedie nimia indulgens. *Ps. Augustin. Spec. pecc.* 7. « piger et acadiosus ad opus divinum accedit ».

ACERBATRIX, tricis, f. 3. (acerbo) quæ acerbatur. *Salvian. Gub. Del.* 3. 4. « Ecclesia... acerbarix Dei ». (opp. placatrix).

ACERBITER, adv., (acerbus) idem quod acerbe. *Ps. August. Cogn. veræ vitæ* 1. « Virus diu sublivido corde concretum in me acerbiter evomit ».

ACETOSUS, a, um, adject. (acetum), valde acida. *Schol. Pers.* 6. 17. « vapida dicit acetosa ». *Gloss.* III. 256. 19. « τὰ ἐγχύμα, fabæ acetosæ ».

ACHARITER, adv. (acbaris), ingrate. *Augustin. Spec.* p. 133. 16. « Stultus achariter impropositus ». (Codd. Optt.).

ACIERIS, is, f. 3. (- e - ?) (acies) ænea aecuris, quæ in sacrificiis adhibebatur. *Paul. Fest.* 10. *Gloss. Scal.* V. 590. 63. « Aceries genus securis ». Cf. *Gloss.* II. 13. 9. « acceres » (sic!) οὐρανίης λεπορίτων, ὡς Πλάτος (?). V. *Büchl. der Rhein. Mus.* XLVI (1891) 233.

ACEMÉTENSIS, e, adject. (ἀκεμέτης), insomnis, idem ac acrimeetus, dictum de monachis insomnibus. *Auell.* p. 326. 23. « De acemētensis monasterio fuit ». (Cod. *Iustin.* 1. 1. 8. 31). *Vict. Torni. Chron. min.* III. p. 203. 552. *Ibid.* p. 191. 487 « per monachos monasteriorum acemētensium ».

ACÓRA et **ACHORA**, ae, f. 1. (ἀχώρι). 1. *Th. Prisc. Eup.* 13. « Achoras papilias diciuntur que per casernas brevissimas bimorem pinguis-

simum mittunt». Adde *Gloss.* III. 597. 6. ¶ 2. Est etiam porrigo. *Cass. Fel.* 2. p. 10. «Tineas capitis Græcis achoras vocaverunt».

ACOROTICUS, a, um, adject. (acor) acoro affectus. *Diosc.* 5. 84. de vino scoroticu, idest acri.

ACQUISITOR, oris, m. 3. (acquiro) qui acquirit. *August. Serm.* 302. 7. «Huius ergo vitæ amatores martyres fuerunt et huius vitæ acquisitores sunt».

ACRIVOX, vōcīs, adject. (acer et vox) voce acuta præditus. *Arnob.* 3. p. 108. *Alii aliter leg.*

ACRÖAMATICUS, a, um, adject. (acroama) cantui, musicæ, lectioni inserviens, ut acroamatica serva in *C. I. L.* VI. 8693. ubi legitur «acramat» sed intelligendum «acramatica», nou sicut «acramataria» ut interpretatur *Orellius Inscr.* n. 2885. Cf. *C. I. L.* VI. 8760.

ACROPOLIS, ia, f. 1. (ἀκρόπολις) arx. *Gloss.* III. 487. 12. 506. 22. «Acropolis initium (munitio conjicit Leo) civitatis».

ACTIÖSUS, a, um, adject. (actio) actioni deditus. *Varro* 7. *L. L.* 66., ut vocem *axtiosus* explicaret hanc finxit: «ut ab una faciendo factiosæ, sic ab agendo actiosæ dictæ». *Cassiod.* tamen 11. *Var. pr.* 4. «Ne quia forsitan possit offendit, quod in prætoriano culmine constituta sic omnimodis actioso (i. e. negotioso) pauca dictare vim».

ACTIVITAS, atis, f. 3. (actus) significatio activa (verbii). *Prob. gramm.* IV. 39. 31. et 40. 1. cui opponitur *passivitas* eius. 39. 32.

ACUDENS, entis, f. 3. (acuo). *Schol. Bern.* app. II. ad *Virg. Georg.* 2. 69. («Inseritur vero ut nunc arbitus horrida fetu») quidam dicunt quod pro accidente posuerit illud Virgilios, que est iapida at spinosa sicut et rumex, ut sit sensus: inseritur vero arbitus horrida aive accudentis». (*Klotz*).

ACÜTIANGÜLUM, i, n. 2. (acus et angulus). *Ps. Boet. Geom.* 378. 18. «Oxygenium... idest acutiangulum, in quo tres anguli aut acuti».

AD, præpos. de loco, de relatione, de tempore. V. *Lexicon*. Addimua peculiarem recentiorum temporum usum, ut: ad solvendum non esse *pro usitatiori* solvendo; ad deum immolare *pro deo*; ad aliquem donare *pro* alicui; item: ad aliquem servire, ad aliquem commendare; contra: alicui accedere *pro* ad aliquem; alicui loco se conferre *pro* ad aliquem etc. — Item varistur inter *ad* et *cum* (*Vulg.* 2. *Cor.* 6. 14); inter *ad* et *a*, *ab* (*Optat.* 13. 8.). V. *Bonnet, Bourciez al.*

ADAMATÖRIUS, a, um, adject. (adamo), amatorius ἀρωτικός. *Gloss.* II. 7. 44. 564. 26. «Adamaturius (sic!) puellarum smstor». *Fronto* p. 19. 17. N. (*flammæ adamsto(ris)*).

ADAUCTIVUS, a, um, adject. (adsugeo) ad auctionem pertinens, qui auget. *Donat. Ter. Andr.* 663. «interturbat: "inter" modo nominis non exigit additamentum; est enim adactiva particula». Et 694.: «adiuro: "ad" adactiva particula est ut "admirabiliter" valde mirabiliter».

ADAUDIO, is, ire, a, 4. (sd et audio) prope audiō, binc probe intelligo. *Schol. Pers.* 4. 17.

ABBLANDIOR, Iris, iri, 4. dep. (ad et blandior), valde blandior. *Hil. in Ps.* 140. 6. «Mulier... abbländiens pellexit et in voluptatem coëgit». *Anth.* 931. (poet. min. V. 108). 21. «ut facili amisœa abbländiar ore favores». *Alii* ablandiar v. ebländiar.

ADDICTOR, óris; m. 3. (addico), qui addicit. *Augustin. Op. imperf. c. Iul.* 1. 48. «Pande igitur quia est iste innocentium addictor».

ADDO, ia, Idi, Itum, ère, a. 3. aliquando usurpat pro jurare, imprecari, ut in illa locutione S. Scripturæ: «Haec faciat Deusa (mīhi v. tibi) et bsec addat, si etc.». (*Vulg.* 1. *Reg.* 3. 17, et 2. *Reg.* 3. 35.) h. e. graves poenæ (de me v. de te) Deus expetat, si etc.

ADDUCTÖRIUS, a, um, adject. (adduco) qui atrahendo est aptus. *Dioscor.* 2. 67. «Virtua est ei... epipastica i. e. adductoria». — Hinc subst. *adductorium* h. e. velum. *Itala Ex.* 26. 36. «Facie adductorium (ἀδικτορίου, *Vulg.* teotorium)». *Itala (August. Quæst. hept.* 2. 8.) *ibid.* ad q. 1. *Aug. Quæst. hept.* 2. 19. «Quod ostium (tabernaculi) ingresso occurrebat velum, quod ad ostium

fuerat oppositum... quod velum cum faciendum præcipere, adductorium vocavit, credo quod cureret ducento et reducendo, cum operaret atque aperiret ingressum».

ADÉO, pf. *adivi* ap. *Flor.* 3. 1. 11. etc. — *adii* v. *adi* apud *Val. Fl.* 5. 502; *adisti* *Cic.* 2. *Rosc.* 12. *Virg.* 10. *Aen.* 460. etc. — *Paut. Trin.* 931. bod. *adisti*. — *Adisse* ap. *Caes.* 6. B. *G.* 25. etc. — Ἀρχαῖος infin. *adiese*, et plusquam perf. *adie-* set in *C. I. L.* 1. 196. — *Pass. ἀρχ.* *adeitur* in *C. I. L.* 1. 1215. — *Parag.* infin. præs. pass. *adirier* ap. *Enn. Trag.* 306. R. (*Müller* 312. *adirij*).

ADESCATIO, ónis, f. 3. (adesco) validæ nutritiæ v. *saginstio*. *Ps. Soran.* *Quæst.* med. 31.

ADESPOTOS, on, adject. (ἀδεσπότος) generatio domini expers, speciatim vero (liber) ignoti auctoris. *Serv. auct. Georg.* 1. 227. «In quadam adespoto græco sic positum est φανερὸς δὲ καὶ φάνηλος κτλ.».

ADHAESIBILIS, e, adject. (adhæreo) ut lentes amor adhesibilis, ap. *Schol. Hor.* 3. *Od.* 19. 28.

ADHOC, pro adhuc leg. in codd. opt. e anti-quasimis: *Sen. Contr.* 2. 4. 3. et 7. 8. 4.; *Nat.* 4. 8. 1.; *Epist.* 124. 5. et 8.; *Rhet. Her.* 2. 30. 48.; *Colum.* 11. 3. 18.; *Plin.* 35 *N. H.* 159; *Quint. Decl.* 333. p. 312. 30.; *Hyg. Astr.* 4. 19. p. 120.

ADHUMERÄLIS, c, adject. idem ac humeralis, ut *lispides* (prætiosi) *adhumerales* in *Itala Exod.* 35. 27.

ADIPISCENTIA, æ, f. 1. (adplaciōr), actus adipiscendi, acquisitio. *Cassian. Nest.* 5. 11. 4. Quia profundiora... non capiunt... faciliora cognoscant, ut... planioris... rei adipiscentia ait... profundioris via».

ADJACENTIA, æ, f. 1. (adjaceo), id quod adjacet. *August. Nat. et grat.* 54. «Ubi.... est inseparabilis possibilitas ei accidere non potest voluntatis infirmitas vel potius voluntatis adjacentia et perfectionis indigentia». — Hinc etiam *adjacentia* n. pl. h. e. ea quae adjacent, rerum aut personarum adjuncta. V. *voc.* in *Lexico*.

ADJUVÄMEN, Inis, n. 3. (adiuvo), adjumentum. *Ps. Cypr. Sing. cler.* 19. «Emolumenta mutuis adjuvaminibus subministrans».

ADJUVÄMENTUM, i, n. 2 (adiuvo) idem ac adjumentum. *Greg. Tur. Virt. S. Martini* 3. 21. *Istd. Eccl. off.* 1. 18. 13. (adjumenta *Augustin. Enchir.* 110).

ADMÈMÖRÄTIO, ónis, f. 3. (ad et memor), indicatio, significatio, proprie actus quo aliquid memorandum significatur. *August. Ep.* 59. 1.

ADMENIOR, iri, a. 4. idem ac mentior, comminisor. *Interpr. Iren.* 2. *Hær.* 30. 9.

ADMINICULA, æ, f. s. idem ac adminiculum. *Venant. Vita S. Radeg.* 19. 44.

ADMIRÄTIVUS, a, um, adject. (equiperō) ad comparationem pertinens, comparativus, comparabilis. *Prisc. gramm.* III. p. 272, 27.

ÆQUISONÄTIO, ónis, f. 3. (æque et sonus) idem ac æquisonantia. *Boet. de Music.* 5. 12.

ÆQUOR, ἀρχ. *æcor* ap. *Varr. Sat. Menipp.* 288.

ÆRANEUS, a, um, adject. (æs) colorem babena æria v. cupreus. *Isid.* 12. 1. 53., ubi tamen nunc legitur *æranem*.

ÆRICRÉPITANS, antia, (æs et crepito) ærisonus. *Acc. Trag.* 238. *Ita Ribbeck* 3. ed. *Alii aliter legunt:* R. 2. *æricrepans* (gr. χαλκόποτα). *Codd. acicrepantes, acircrepitantes.*

AERIVÄGUS, a, um, adject. (aer et vagus) in aere v. per aera vagans. *Chalcid. Interpr. Tim.* 15.

ÆRUMÆRÜMA, n. pl. 2. utensilia ampliora. *Paul. Fest.* 28. p. 24. *Lindsay.* *Alii aliter leg.*

ÆS, ἀρχ. gen. sing. *æerus* in *C. I. L.* 4. 2440.; *ἀρχ.* dat. *ære* in *C. I. L.* 3. 6076., *Cic. Ep.* 7. 13.

2. *Liv.* 31. 13. 5. *ἀρχ.* *airid* in *C. I. L.* 1. 61.

ÆSCÜLOR, ãris, ãri, n. 1. idem ac ærusco v. pectus colligo=χαλκολογū. *Dosith. gramm.* VII. 430. 4. et *Gloss.* II. 475. 3. — *Hinc æsculator,* ãris elector, seu conlector, ut conjicit *Loewe Gloss. Nom.* n. 83.

ÆSTIMLÆ, ãrum, f. pl. 1. (æstimo), existimatione *Paul. Fest.* 26. 8. Cf. *æstium*, *sequoris* ãvi.

ÆSTIVITAS, atis, f. 3. (æstivus), tempus æstivum. *Venant. Carm.* 3. 12. 30.

ÆSTIVÖ, adv. (æstivus) æstiva, æstivo tempore. *Apul. philos.*, *liber de mundo* XI. *Thomas* tamen ibi legit æstivus ut in *ed. Ald.*

ÆSTIVÖLUM, i, n. 2. (æstivus). *Gloss.* V. 615. 17. «Æstivolum est æstivum tempus» et IV. 11. 45. et V. 164. 18. «Æstivolum æstiva tempora».

ÆSTIVÖSUS, a, nm, adject. — Superlat. æstuosisimia ap.: *Plin. N. H.* 34. 116. «Æstivoassisimia diebus». *Ita cod. Bamb.* et ali sed in *ed. Mayoff.* «æstuosissimus diebus».

ÆSTUOR, ãris, ãtua sum, ãri, 1. n. (æstu) calorem experiri. *Vulg. Eccli* 51. 6. «In medio ignis non sum æstuatus». Translate est animo pertur-

615. 9. «Adopto est eligo, inde adoptula dicitur electus».

ADORDINÄTIO, ãnia, f. 3. (ad et ordino) idem ac ordinatio, it. assestantio. *Interpr. Iren.* 5. *Hær.* 36. 2.

ADOXOS, on, adject. (ἀδόξος), idem ac humili. *Fortunat. rhet.* 2. 13. p. 109. 5. «adoxos idest humili». *August. rhet.* (p. 150. 25.) 21. «in adoxo idest in humili genere materie».

ADULTULUS, a, um, adject. damin. ab *adultus*. *Paul. Nol. Epist.* 44. 3. «Parvuli sive etiam adultuli Babylonia filii».

ADUNATRIX, tricis, f. 3. (aduno) quæ aduotat. *Chalcid. Tim.* 17. «Utitur... ratione ac remedio continuo competentis, propterea quod natura eius conjugabilis est et adunatrix distantium limitum».

ADÙNIO, is, ivi, Itum, ire, 4. a. idem quod unio v. valde unio. *Interpr. Iren.* 1. *hær.* 30. 14. «Ignorante adunitum esse Iesum Christo». *Adde* 2. 12. 2. *Avell.* p. 269. 23. «(carnem) aibi ex ipsa conceptione adunivit».

ÆDITÜUS, i, n. 2., micister v. famulus templi, aliquando vero adbibetur pro ipso sacerdote. *Vulg. Gs.* 10. 5.

ÆGRIMONIUM, ii, n. 2. (æger) idem ac ægrimonia. *Interpr. Iren.* 2. 18. 2. — *Plur. Itala (Veron.) Matth.* 8. 17. «ægrimonia nostra portavit». Adde *Auct. de idiom. gent.* (*Gramm.* IV. 582. 37.) (ægrimonium νόσος). *Gloss.* *passim* «ægrimonium ἄρρωστια ἁσθένεια νόσος». *Loewe gloss. nom.* n. 62. (ægrimonium, ægritudo).

ÆMULITAS et ÆMULITAS, atis, f. 3. (æmulis) idem quod æmulatio *Virg. gramm.* p. 17. «quæ non tam emulatatem quam curiositatem prætentunt».

ÆQUANIMIS, e, adject. æquanimus. *Herm. Past.* 2. 12. 1. Cf. it. *equanime*.

ÆQUIANGULUS, a, um, adject. (æqua et angulus) babens æquale angulos (ἴσογώνος). *Ps. Boet. Geom.* 392. 10. «Circa datum circumulum quinquangulum æquilaterum at æquiangulum designare».

ÆQUIPÉRÄTIVUS, a, um, adject. (æquipero) ad comparationem pertinens, comparativus, comparabilis. *Prisc. gramm.* III. p. 272, 27.

ÆQUISONÄTIO, ónis, f. 3. (æque et sonus) idem ac æquisonantia. *Boet. de Music.* 5. 12.

ÆQUOR, ἀρχ. *æcor* ap. *Varr. Sat. Menipp.* 288.

ÆRANEUS, a, um, adject. (æs) colorem babena æria v. cupreus. *Isid.* 12. 1. 53., ubi tamen nunc legitur *æranem*.

ÆRICRÉPITANS, antia, (æs et crepito) ærisonus. *Acc. Trag.* 238. *Ita Ribbeck* 3. ed. *Alii aliter legunt:* R. 2. *æricrepans* (gr. χαλκόποτα). *Codd. acicrepantes, acircrepitantes.*

AERIVÄGUS, a, um, adject. (aer et vagus) in aere v. per aera vagans. *Chalcid. Interpr. Tim.* 15.

ÆRUMÆRÜMA, n. pl. 2. utensilia ampliora. *Paul. Fest.* 28. p. 24. *Lindsay.* *Alii aliter leg.*

ÆS, ἀρχ. gen. sing. *æerus* in *C. I. L.* 4. 2440.; *ἀρχ.* dat. *ære* in *C. I. L.* 3. 6076., *Cic. Ep.* 7. 13.

2. *Liv.* 31. 13. 5. *ἀρχ.* *airid* in *C. I. L.* 1. 61.

ÆSCÜLOR, ãris, ãri, n. 1. idem ac ærusco v. pectus colligo=χαλκολογū. *Dosith. gramm.* VII. 430. 4. et *Gloss.* II. 475. 3. — *Hinc æsculator,* ãris elector, seu conlector, ut conjicit *Loewe Gloss. Nom.* n. 83.

ÆSTIMLÆ, ãrum, f. pl. 1. (æstimo), existimatione *Paul. Fest.* 26. 8. Cf. *æstium*, *sequoris* ãvi.

ÆSTIVITAS, atis, f. 3. (æstivus), tempus æstivum. *Venant. Carm.* 3. 12. 30.

ÆSTIVÖ, adv. (æstivus) æstiva, æstivo tempore. *Apul. philos.*, *liber de mundo* XI. *Thomas* tamen ibi legit æstivus ut in *ed. Ald.*

ÆSTIVÖLUM, i, n. 2. (æstivus). *Gloss.* V. 615. 17. «Æstivolum est æstivum tempus» et IV. 11. 45. et V. 164. 18. «Æstivolum æstiva tempora».

ÆSTIVÖSUS, a, nm, adject. — Superlat. æstuosisimia ap.: *Plin. N. H.* 34. 116. «Æstivoassisimia diebus». *Ita cod. Bamb.* et ali sed in *ed. Mayoff.* «æstuosissimus diebus».

ÆSTUOR, ãris, ãtua sum, ãri, 1. n. (æstu) calorem experiri. *Vulg. Eccli* 51. 6. «In medio ignis non sum æstuatus». Translate est animo pertur-

beri. *Cassiod. Div. litt.* 8. 8. « inter sollicitudines... aestuatus ».

ÆSTUOSÉ, adv. In *Lexico* legendum est æstuosa absorbet ap. *Plaut. Bacch.* 471. (Cf. *Gloss. Placid.* 12. 1. « anus æstuosa, quod in modum aestuantis maris idest biberit ») ubi *Vulg.* habet « quæ acerrume atque æstuosa aborbet » pro « atque ea (meretrix) acerrume æstuosa aborbet ». V. *Aestuose* in *Lexico*.

ÆTERNABILIS, e., adject. In mas. æternabilem. (Acc. *Trag.* 264), sed *Ribbeck* ed. 3. ibi legit æternabilem. *Ambros. Inst. virg.* 17. 144.; cod. *Theod.* 1t. 20. 3. (s. 400.); 5. 14. 8.

ÆTHÉRÁLIS, e., adject., (æther) idem quod ætherius v. aereus. *Gild.* in M. G. H. XIII. *chron. mīn.* 3. p. 66. 71. « Iniquorum terræ imbræ adimens æthereas ».

ÆTHÉRIUS, a., um, adject. Hanc formam, nt in *Lexico* dicitur, recentiore scribendam assae censem, alia æthereus rajecta. Habent tamen *Plaut. Trin.* 820, R. at Br. *Iul. Val.* 3. 24. ed. *Paris. sync. æt(h)eetus* ap. *Virg. gramm.* p. 3. 10. et 15., p. 4. 6. et 15. p. 21. 20. — Falsa vero est lectio compar. ætherior ap. *Iul. Val.* 3. 43. *Mat.* in sua ed. *Paris.* 3. 24. leg. « fulgore æthereo ».

ÆTERNALITER, adv. (æternalis) ætarna, cui op ponitur temporaliter. Apud *August.* 10, de *Del.* 15.

ÆTERNUS, a., um, adject. — Sync. gen. pl. æternūm ap. *Pacuv. Trag.* 295. — Compar. æternior ap. *Plin.* 14. 9., *Lact.* 68. §§ 22. at 23. — Aeternus dicitur qui perpetuo durat nec unquam cessat; aliquando tamen usurpat pro valde longo. Hinc illa phrasis ap. *Ex.* 15. 18. in *Cantico Moysi* « Dominus regnabit in æternum et ultra », h. e. in sæculum et in æternum, ac. Dominus regnum obtinet et huius sæculi at futurorum, Dominus est et tæmporia at æternitatis.

ÆVÓSUS, a., nm, adject. (ævum) idem ac annosus. *Gloss.* V. 618. 53.

AFFATÍO (adfatio), ônis, f. 3. (affari) actua affandi. *Interpr. Iren.* 2. præf. 1. « Affationes eorum (Marcosiorum) et mysteria » at 2. 6. 2. « ludæi usque nunc hac ipsa affationa dæmonas effugant ».

AFFATÓR, ôris, m. s. (affari). *Gloss.* IV. 12. 53. « affator, optime loquens ».

AFFAVÉO, es, ère, n. 2. (ad et faveo), idem ac fsevo, v. valde faveo. *August.* Serm. 312. 2.

AFFECTATÍCIUS, a., um, adject. (affecto), affectatus, artificioaus, it. ricercato, affettato, ap. *Cassian. Cœn. inst.* 4. 24. 1. affectatio virtus, et coll. 17. 17. simulatio.

AFFECTIÓNIS, a., adject. ad affectionem pertinens it. sentimentale, ap. *Augustin. c. Iul.* 6. 8. 54. « Affection est timere, affectionalis timidum esse. Sicut aliud ait iratus, aliud iracundus, aliud ebrius aliud ebriosus: illæ affectiones istæ affectionales sunt qualitates ».

AFFECTÓRIUS, a., um, adject. (affectus) influens v. vim exercens in aliq. afficiens aliq. it. influente, che exerceita influenza, ut affectivis, spud *August.* de *Gen. ad litt. Imperf.* tib. 16. (Alii, fort. verius legendum putant EFFECTORIA q. v. infra).

AFFESTÍNO, as, ère, a. 1. (ad et fastinare) accelero. *Ps. Soran. de Puls.* p. 278 R.

AFFIRMATÍVÉ, adv. adfirmando. Technice ut affirmativus in grammaticis, dialecticis, rhetorics scriptis. (*Dion.* I. 395. 11.). *Prisc. gramm.* Itl. 248. 22. « Optime, ὅχοπτην ἄν, affirmative dixit ». Addo euēdem 246. 15. 18. etc. *Serv. ad Virg. Ill. Aen.* 47. — *Boet. Herm.* pr. 1. 7. p. 84. 24. M. « (in adfirmatione universalis) universale universaliter prædicetur affirmative » (cui 2. 13. p. 185. 4. negative opponitur).

AFFLÁTIO, ônis, f. 3. (afflo) actus affandi. *Th. Prisc. Eup.* 54. « Si afflatio oris fuerit, quod... aphitam spellamus... ».

AFFLUCTÍO, ônis, f. 3. (affluo) affluentia. *Plac. Gloss.* V. 4. 19.

AFFLÍCITAS, atis, f. 3. (affluo) abundantia,

copia. *Hieronym.* in *Iob* 38. « Affluentissima afflitas largitasque divinae gratiae ».

AFFURCILLO, as, ère, a. 1. (ad et furcilla), aufero fulcrum, vacillante efficio, infirmo. *Placid. Gloss.* V. 6. 25. « adfurcillavi, subrui, labefacavi, concussi ».

AGGENICULÁTIO, ônis, f. 3. (aggeniculor) genuum submissio, flexio. *Hieronym.* Quæst. hebr. in *Genes.* 41. 43.

AONA, æ, f. 1. abl. plur. agnibus in *Itala Gen.* 31. 41. (apud *Augustin. Retract.* 2. 55. 1.).

AGNELLINUS, a., um, adject. demin. ab agnello, ad agnillum pertinens, agnitus, ut agnellinae carnes ap. *Anthim.* 5.

AONICULA, æ, f. 1. dem. ab agna idem quod agnella. *Ambros. Inst. virg.* 16. 103. « quasi bona agnica... rumines in ore tuo præcepta di-vina ».

AGNITUS, ua, m. 4. idem quod agnitio. *Paul. Nol. Ep.* 16. 9. « Divina veritatis agnitu id quoque, ut nosmetipsos noverimus, adsequimur ».

AONOMINATÍVUS, a., um, adject. (agnomino inua) ad agnomen pertinens v. agnomen signans. *Serv. gramm.* IV. 536. 5. at *Consent. gramm.* V. 339. 15.

AONOSCENTIA, æ, f. 1. (agnoaco) agnitus. *Priscill. Tract.* 11. 142. p. 103. 7. « ut in te uno (Deo) et Invisibilitatis plenitudo, quod Pater Filius, at visibilitas agnoscientia, quod Filius Patri in operationa Sancti Spiritus deberet, ageretur ».

AGNÓTINUS, a., um, adject. (agnosco) agnitus v. qui agnoscit facile posait. *Diom. gramm.* I. 388. 7. — Vox suspecta.

AGNÜLUS, i., m. 2. nom. demin. ab agnus, agnello. *Ps. Cassiod. de Grat.* p. 562. (b) ed. *Garet.* et *Diom. gramm.* I. 325. 32.

ÄGÓNIZATÍO, ônis, f. 3. (agonizo) actus agonizandi. *Greg. Tur. Vit. patr.* 7. prol. « quos... aut flos castitatis adornat aut martyrii agonizatio certa coronat ».

ÄORESTIS, e., adject. — Abl. aing. etiam agreste ap. *Sall. freq.* 1. 116. (119.). Sync. gen. plur. agrestum ap. *Virg.* 1. *Georg.* 10. *Culex* 21. *Pro-pert.* 3. 13. 25. etc.

ÄGRESTÍVUS, a., um, adject., idem ac agrestis. *Commod. Instr.* 2. 26. 7. D.

ÄLABRUM at ÄLIBRUM, i., n. 2 (sla) arcus ad filum glomerandum, arcolaio, ap. *Isid.* 19. 29. 2, ubi alibrum alii legunt.

ÄLAPIZO, ère, a. 1. alapas do. *Lib. geneal. chron.* 1. p. 184. 450. « (Concupinam) (subject.) alapizantem regem de manu sinistra ». *Paul. Diacon. Hom.* 73. « alapizandus, conspundens, flagellandum Christus ». *Gsbern.* p. 53 « alap(al)izare alaps inferre ».

ÄLIAMENTUM, i., n. 2. (alium) odor seu putor alii. *Hieronym. Ep.* 121. præf. p. 851. ed. *Vall.*

ÄLICACABUM, i., n. 2. (ἄλικαζω) planta cuius sucus somnifer est val, ut opium, soporificus inducit. *Th. Prisc.* 4. 1.

ÄLICE, is, 3^a et alicum, i., n. 2. idem ac alica (halica), quam voc. V.

ÄLÉNIGENA, æ, m. 1. sensum habet aliquando speciem ac proprium ap. *Vulg. Ps.* 86. 4. ita ut significet Philistæum, alioquin a Babylonis, Thryis, Aetbiopibus, alienigenis utique et ipsius, distinguiri non poterat. Cf. *Ps.* 59. 10. et 107. 1Q. et 1. *Mach.* 3. 41. et 5. 68.

ÄLIMENTO, as, ère, a. 1. alo. *Chiron.* 277. « exiguo cibo eum (mulum) alimentato ».

ÄLJQUÍCUMQUE, quæcumque, quodcumque (alius et quicumque), alias quicumque, quilibet alias. *Aquil. Rom.* 42. « aliquocumque motu ».

ÄLQUISVIS, aliquavis, aliquidvis (aliquis et volo) quicumque vis, aliquilibet, idem ferme ac quilibet. *Cassiod.* 1. *Var.* 4.

ÄLIUSMÖDI, (alias et modus), aliasmodi. V. hanc. voc. in *Lexico*, ubi citatur *Cic.* 2. *Invo.* 6. 21. « Res aliasmodi ast quam putatur ». Verum in opt. mss. legitur alio modo. Cf. *Merguet. Lexikon zu den Reden des Cicero*.

ÄLLÄTIO, ônis, f. 3. (affero) actus afferendi. *Ilala Exod.* 35. 21. (Wirc.) « attulerunt allationem » (τάξις *Vulg.* primitias), ubi est id quod affertur. *Ps. Matth. Evang.* 8. (Migne 30. 303. A)

* post allationem » (virgae ad altare); (plane alia in *Tischendorfil* codd. leguntur V. p. 65.).

ÄLLÄVO, as, ère, a. 1. (ad et lavo) humecto. In *Grammat. vet.* L. p. 52. 12. legebatur « Adlababat ». luxta tamen ed. rec. *Thulin* p. 44. 29. (*Agenn. Urb.*) « adlavabat » (Cod. G. alluabat).

ÄLLECÁTUS, a., um, (alleco inus) conditua cum allec (hallec). *Apic.* 7. 288. G. et V. « ius in elixam allecatum ».

ÄLECTÓRIUS, a., um., adjact. (allicio), alliciens, attrahens. *Plin. Val.* 4. 29. catapota... allactoria.

ÄLLÉCULA, (hallecula), nom. demin. ab allec. *Colum.* 6. 8. 2. — Plur. *Colum.* 8. 17. 12.

ÄLLÉGORICOS, adv. (allegoricus) allegorice. *Porphyrr. Hor. od.* 2. 10. 4. et 9.; *Schol. Iuvenal.* 14. 246.; *Serv.* in *Virg. Buc.* 1. 29. Gr. ἀλληγορικῶς.

ÄLLÉOÖRUMÉNOS, a., um, adject. (ἀλληγορούμενος), ad allegoriam pertinea. *Hil. in Ps.* 62. 8. « quia litteræ ac legis allegorumenā p̄sæcriptione cessante, Deus vivæ intelligentisque hostiæ sit laudibus honorandus ».

ÄLLÉLÜJA, (hallelujah), vox hebraica composta ex *hallelu* (laudate) et *jah* (yah) (Dominus). V. hanc voc. in *Lexico*, ubi litteræ hebraicas ex typotbetarum ignorantia et oscitantia male scriptæ sunt. Corr. Itaque: הַלְלוּ יְהָה (hallelū = laudate), una da יְהָה הַלְלוּ (hallelūyāh = laudate Dominum, hebr. יְהָה (yāh) Dominus). — Hinc ALLELUJATICUS (hallelujisticus) adject. ad alleluja pertinens. *August. Ps.* 105. 1. « allelujatici psalmi » — Sunt sex psalmi (CXII-CXVIII) qui omnea a voce alleluja incipiunt et constituent *Hallel magnum Iudeorum*, quod diebus festis præcipuis sollemniter canebantur, sc. Neomeniae, Pentecostes, Dedicationis templi, Tabernaculorum et Paachatis, de quibus probabiliter intelligendum ast quod dicunt *Math.* 26. 30. et *Marc.* 14. 26. narrantes cœnam dominicam: « bymno dicto, exierunt in montem Olivaram ». — Non hi tamen dumtaxat ab illa voce incipiebant, sed alii quoque, ut hic, quem citat *August.*, h. e. *Pa.* 105. « Alleluja. — Confitemini Domino, quoniam bonus atc. ». *Gregor. Tur. Vit. patr.* 6. 7. « Allelnjatico cum capitulo expleto consummavit matutinos ».

ÄLLÉLÜJATICUS, (Hallelujisticus). V. voc. præc.

ÄLLÈVÄTICUS, a., um, adject. (allevo, as), ad allevandum pertinens, allevans, seu afferena, ax-tollens. *Interpr. Iren.* 1. 30. 2. « in superiora » sc. in coelum.

ÄLLÖCÚTIO, ônis, f. 3. pro consolatione accipitur in illo *Vulg. Sap.* 3. 18. « (Malorum per-entum mali filii), non babebunt spem nec in diem agnitionis (sc. iudicij) allocutionem (sc. so-latum) ». Adde *Sap.* 8. 9. et 19. 12.

ÄLLÖCÜTÍVUS, a., um, adject. (alloquo), allocutioni v. sermoni inserviens. *Anecd. Helv.* 161. 13.

ÄLNUS, i., f. 2. Habet atiam gen. masc. *Epil. Vit.* 12. p. 297. 20. *Rose*.

ÄLÖGIOR, äri, dep. n. 1., alogum esse, ratione carere, it. essere-irragionevolle ἀλογίου. *Dosith. gramm.* VII. 430. 4.

ÄLSITO, as, ère, n. 1. (algeo freq.) semper v. crebro v. valde frigelo. *Max Victor. art. gr. Gramm.* VI. 200. 3.

ÄLTER, a., um, pron. de quo. V. *Lexico*. — Addimus hic declinat. ampliorem. — Dat. aing. etiam altero in *Carm. epigr.* 192. 3. *Inscr. Grut.* 9. *Cic. de Nat. Deorum* 2. 66. ed. *Schæm.*, sed edd. *Bailey* et *Müller*, habent alteri, &px. alterel. C. I. L. 1. 198. 76. — Dat. sing. fem. etiam alteræ ap. *Plaut. Rud.* 750., *Tar. heaut.* 271. et *Form.* 298., *Cœs.* V. de B. G. 27. *Nep. Eum.* 1., *Colum.* 5. 11. 10., *Gell.* 7. (6.) 6. 1., *Vulg. Joël.* 1. 3., *vulg.* Abl. pl. alteribus at *Soran. Lat.* p. 33. 18. In versu sync. altrius, allri, altris. V. *Lorenz ad Plaut. Capt. prol.* 8., *Ribbeck Comic. coroll.* p. X. 37., *Röper Philos* 15. 294. — De quantitate vero penultimæ genet. sing. est quæstio. In versu omnes concedunt essa longam et brevem, ut illius et illius etc., sed in proœa oratione disputatur. Sunt animi qui alterius semper efferunt, sunt contra qui siterius. Si

ratio spectetur a *Prisciano* allata, cur *alterius* efferi debeat, his dirimitur. « *Sciendum* (inquit), quod in "jus" terminentium genitivus producitur penultimam, nisi poetica auctoritas eum corripiat; excepto "alter alterius", quod ideo megi corruptam babet penultimam, quod dnebus syllabia vincit genitivam: quod igitur crevili syllabia, minuit tempore». *Prisc.* I. VI. 37. (*Gramm.* II. 228. K). Id confirmat *Ritter*, *ELEM. gr. lat.* p. 160. « *Semper alterius in vulgari sermone dicebatur*. Car vero *Ritscht*, *Op. phil.* II. p. 669. contrarium defendat, cum in carminibus utrumque adhiberi nemo inficiatur, pace erudit viri, equidem non video.

ALTERNABILIS, *e.* adject. (altero) variabilis. *Acc. Trag.* 264. *R.*

ALTESCO, *is, ère, n.* 3. (altus), idem ac altus fio, angeco. *Cacaiod.* in *Ps.* 91. 5. « tento plus hanc aestimationem altescere quanto etc. ». Cf. *Böhrens Archiv*. 2. (1685.) 473.

ALTIBOANS, antia, adject. qui alte boat, clamat *Glossa. Plac.* V. 7. 18. (= 46. 15.) et 490. 43. « alteboans, ex altn sonans ».

ALTIFICO, *az, ère, a.* 1. altum facio. *Itala Iob.* 12. 34. « Quonodo dicas in, quod filium hominis oportet altificari? » *ύψωθηνα*: *Vulg.* exaltari.

ALTIFRONS, ontia, adject. (altus et frons) qui altum hebet frontem = qui altum habet cornu, gr. οὐφίκρας « cervum altifrontum cornua...» in *Carm. epigr.* 1526. C. in *C. I. L.* 2. 2860.

ALUMNA, *m, f.* 1. dat. plur. *alumnabua* in *C. I. L.* 5. 1665.

ALVEARIUS, *ii, m.* 2. (elveua) ad alveum pertinens. *Glossa. II.* 432. 46. « σκαρφόπορος, alvearius ». — Plane alio sensu. *Glossa. III.* 309. 36. « σκαρφόποτος alvearius ».

ALVÉUM, *i, n.* 2. (elvus) idem ac alveus m. quod plerumque usurpatur. *Ibid.* 20. 6. 6. *Paul. Fest.* p. 188. 3. (in voc. *Naustabulum*). *C. I. L.* X. 797. Plur. *alvca* apud *Gromat. vet.* 317. 27. et 323. 15., *C. I. L.* VI. 6716.

AMANEO, *es, manei, ère, 2. n.* 1. Est foria pernocta (πάνοκτη). *Glossa. IV.* 306. 10. « amanet, extra menet ». 2. Est etiam expecto. *Glossa. IV.* 405. 35. et V. 591. 11. « amensit, expectavit ».

AMAREFACIO, *is, ctum, ère* 3. amarum fecio. *Itala Apoc.* 10. 9. « liber amarefaciet ventrem tunum ». *Vulg.* « faciet emericari ». Cf. *Plaut. Truc.* 160.

AMARICATIO, *ónia, f.* 3. (americo) actus amaricandi, exacerbandi. Semper translate. *Itala Ps.* 94. 9. « Nolite obdurare corda vestra sicut in amaricatione (παρατηρασμῷ): *Vulg.* irritationē = exacerbatione). *August.* in *Ps.* 104. 31. « Non loquitur de amaricatione illorum in quibus non est beneplacitum Deo, sed de fide electorum ».

AMARIFICO, *es, ère, a.* 1. idem quod amarefacio. *Ibid.* 17. *Grig.* 8. 6.: « adulteratus (bdellium)... admixto gummi, qui non ita amarificat gutatum ».

AMBAGES, *is, f. s.* In recto sing. *Tac.* 5. *Hist.* c. 13. 29. H. coll. *Prob. cath.* (*Gramm.* IV.) 10. 19. 1. *Charia. Gramm.* i. 40. 1. *Plotin. Sacerd.* 475. 17. — Cert. abl. sing. *ambage* et plur. *ambagibus*. *Genet. pl. Ambagum Ovid. 7. Met.* 761.

AMBIDESTER, *a, um*, adject. (ιμπερέξος), brena ambas manus dextras, vel leva uti dextra utena, *ambidestro*. In *Itala Iudic.* 3. 15. Cf. *Vulg.*

AMBIGENTER, adv. (ambigens) ambiguus, embigenti v. fluctuenti animo. *Hieronym.* c. *Pelag.* 2. 14. « Sententiam ambigenter exprimebat ».

AMBIGUO, adv. (ambiguus) ambigue, ambigenter. *Ambros.* 3. *Gff.* 4. 43.

AMBITUM, *i, u.* 2. (ambio) idem ac ambitus. *Tertull. Apol.* 26. codd. (*Oehler ambitus*).

AMBLYOPIA, *ae, f. s.* (αμβλυωπία) « obtusio viaus ». *Cass. Fel.* 29. p. 56. 18. *Glossa. III.* 597. 40. « ampliopia: caligo oculorum ».

AMBRÓSIÁLIS, adject. (embrosia), embrosis administrans. *C. I. L.* 11. 2095 : dili ambrosiales (sc. Mercurius, Hebe et Ganymedes).

AMBÜBAJA, *æ, f.* 1. Vox eramaica. Cf. aram. 'abbâbâ(t) tibia, (arab. 'unub), 'abbâbay, nomen tibicinis cuiusdam. Est autem videnda vox in *Le-*

xico, ubi tamen emendenda occurunt vocabula arab. et chald., sive puncta vocalia in v. arabica, sive consonantie in chald., in quibus ter 3 (capit) pro 3 (beth) legitur errore hypothetæ. Addimua a *Porphy. Hor.* sat. 1. 2. 1. vocem ita explicari: « Ambubajæ... annit mulieres vagæ ac viles quibus nomen hoc casu vanorum et ebrietate balbutientium verborum videbatur esse inditum. Nonnulli tamen ambubajæ tibicines Syra lingua sentiant dici ». Maius tamen sensu habere docet *Suet. Ner.* 27.

AMBULATÓRİUM, *il, u.* 2. (ambulo), locus ambulationis v. ambulatorius. *Gloss. Plac.* V. 131. 60. « peripetoe, ambulatorium ».

AMBUSTIÓ, *ónis, f.* 3. (amburo) issim ab igne v. combustio. Adde *Lexico ioc. Cypr. Test.* 3. 1. p. 112. 24. H. et *August. Ep.* 147. : ambustio asterna, sc. asterna ignia.

AMÉN, indec. (V. voc. in *Lexico*). Addimus quod ad quantitatem syllabarum atinet, hand recte primam corripuisse *Paulini. Nol.* 17. 117. Apud solnam *Ioh.* (euang.) plurius repetitum occurrat, amen amen, initio sermonis, quod nonnulli nt formulari iurandi accipiunt, sed falso; non est enim nisi modus asseverandi aliquid firmissime, ut sit idem ac certissime, verissima.

AMÉTROS, *óni*, adject. ἀμέτρος, sine metro v. mensura, solitus, dictum de oratione, cui opponitur *legitima Charia. gramm.* I. 288. 2.

AMI, *eo* vel indec. n. (ἀμι), genus seminis. *Plin. 20. N. H.* 163. « Est camino simillimum quod græci vocant ami ». (Seq. descriptio). Et *Apic.* i. 29. « ammeos onc. IS ».

AMICIRCULUS, *i, m.* 2. Idem ac hemicirculina. *Gromat.* p. 250. 6.

AMICTOR, idem ac gr. παριβάλλομαι, me (veste) circumdo v. operio, emocio. *Dosith. gramm.* VII. 433. 9. Vox suspecta.

AMMA, *æ, f. 1.* — 2. Est spiritalis mater; fort. a voce hebr. דָם ('em) mater, vocall mutate,

sicut *Abba* ab בָּבָה ('abb) pater. *Pallad. Hist. mon.* 1. 21. — 2. Item bubo *Ibid.* 12. 7. 42. « Hæc avia (atrix), vulgo emme dicitur ab amendo per vulvo etc. ».

AMNÁLIS, *e*, adject. (amnis) ad amnem pertinens, amniens, cui opp. *marinus*. *C. I. L.* 14. 364.

AMONIFER, fera, férum, adject. (amoenus et fero) idem ac amoenus v. emenitatem ferena. *Venant. Vita S. Mart.* 4. 4.

AMOLIMENTUM, *i, n.* 2. (amolior), amuletum *Gloss. It.* 473. 49. (gr. φυλακτήριον).

AMÖR, oris, *m.* 3. V. vnc. in *Lexico*. Hic consequentia addenda nobis videntur. — Amor primi tua longam o babere in recto, apparet etiam ap. *Plaut. Merc.* « facit amor incendium », et *Mosell.* 142. « amor advenit »; *Trin.* 259. nbi ne ipse *Plaut.* amore pronuntiavit, nt calos, honos (*Phot.* 1. 376. ζυμωρ). — Amor ante vocalem in cæsura ap. *Vulg.* 10. *Ecl.* 69 et 11. *Aen.* 323. et 12. 666. *Cep.* 2. *Ecl.* 92. — Cadit anb legi jamborum *Plaut. Cist.* 69. et 70. *Mosel.* 163. etc.; item in versibus dramaticis pro pyrrhicio. *Octav.* 162. *Senec. Gedip.* 630. *Herç. Get.* 452. — Corripitur in dactilicia v. lyricis non ante *Vulg. Ecl.* 3. 101., *Horat. Sat.* 1. 107. *Properti.* 13. 14. *Tibull.* 2. 3. 26. *Ovid. 1. Am.* 6. 37. *Prud. Psych.* 353. *Cypr. Gall. gen.* 1400. — Amur pro amor in *C. I. L.* 13. 2483. in amore et 2478. (sec. VII.) frater plenus amore. — Inepta doctrina *Comm. Einsidl. gramm. suppl.* 244. 23. « Amores in melo plureliter ponuntur, singulariter vero in bono ducta a *Servio ad Virg.* 1. *Aen.* 350. et 5. 334. (*Thes.*) — Alia plura V. in *Lexico*, quæ præter bæc ibi omisee, relinquimus, ne actum egamus.

AMPHICÖLUS, *e, um*, adject. (ἀμφιχωλος) ex utroque latere cleudicans, mutilue. *Plot. Sacerd.* gramm. VI. 523. 10. « Fit hoc modo cum ex ntra parte jambici trimetri, prima et novisima clodium (= clodium) sit metrum ».

AMPHISCHI, *órum, m. plur.* 2. (ἀμφισκος), qui ex utroque latere umbram habent, biumbres. *Gloss. V.* 591. 38. ; 626. 1. (Cf. *Ambros. Hexaem.*

4. 5. 23.). Ita vocantur zone torridæ, quæ dicitur, habitatores.

AMPHTHÉATER, tri, m. 2. idem ac amphitheatrum. *Patr.* 45. 6. *Chronogr. ed. Mommaen* p. 646. 7. — *Amphitheatrum* est in *C. I. L.* 4. 1421. non imit.

AMPLA, *w, f.* 1. ansa — 1. Proprie in scuto *Amman.* 22. 2. 1. « Cnsm... Caesar Julianus quatiens scutum varis moitiis exerceretur in campo, axiculis, quæ orbis erat compaginatus in vannum excusatis, ampla remanserat sola ». Addn *Sero. ad Virg.* 7. *Aen.* 796. — 2. Translate. *Amman.* 18. 5. 4.; 19. 3. 2.; 21. 16. 6. « inventit ampliamp nocendi ». Adde *Cic. Verr.* act. 2. § 61. « Ita amplam [occasiuum calomniam add. codd. recd.] naetus.. asseverat etc. ».

AMPÔTIS, *is, f.* 3. (ἀμποτίς = ἀμπωτίς) refluxus maris cursus, reciprocatio, la bassa mares. Occurrit ap. *Ambr. Hexaem.* 4. 7. 30.

AMPUTATRIX, *lcis, f.* 3. (ampnlo), quæ amputat. — Translate. *Ambros. de lob et Doid* 4. 3. 2. « Amputatrix vitiorum ».

AMULA, *w, f.* 1. pelvis, malluvium. *Vulg.* 3. *Regg.* 7. 40. et 45.

ANABIBAZON, *natis, m.* angens luna 1. = prima fase innata. *Hahel Tertull. ado. Marc.* 1. 18.

ANACLITOS, *on, adj.* (ἀνακλιτος) sella v. aedes brachiali fulcro multa, it. sedis a braccioli, ap. *Schol. in Ces. Germ. Arat.* p. 399. 2. E.

ANADIPLOMENUS, *a, nm*, adject. (ἀναδιπλός), duplicata, repetitus. *Attl. Fortunat.* 290. 1. K. metrum.

ANAGNÓRIZOMÈNE, *es, f.* (ἀναγνωρίζομένη = agnita, it. la *Reconclita*) fragmentum palliatae poetæ luventii. *Fest.* p. 298. M. (V. *Ribbek Com. Rom. fr.* p. 92. ed. 3.).

ANALOGIUM, *ll, n.* 2. (ἀναλογίστον) plateau anagnoseta = leggio. *Gloss. V.* 412. 27. *Ibid. Orig.* 15. 4. 17. *Greg. Tar. Glos. mart.* 93.

ANAMNÈSIS, *la, f.* 3. (ἀναμνήσης) commemoratio eius rei quem nos oblitos fuimus. *Fig. rhet. Ibid.* 2. 21. 37.

ANAPAUOMÈNOS, *i, n.* 2. (ἀναπαύομενος = quiescens). *Satyrus a Protagore depicta tenet tabias* (*Plin. 35. N. H.* 108.). Hinc fem. *anapaumene*, quiescens, quam pinxit Aristides Thebanus. *Ibid.* 99.

ANARCHÖS, *óni*, adject. (ἀναρχος) sine principi. *Ambros. Hexaem.* 1. 3. 8.

ANASCEUSTASICUS, *a, nm*, adject. refellendo aptna gr. ἀνασκευαστικός. *Fortun. Art. rhet.* 1. 13.

ANATOLICUS, *a, nm*, (ἀνατολικός) orientalia *Th. Prisc.* 1. 4. cymimum.

ANAXO, **ĀNXO** et **AXO**, *aa, étus, ère, a.* 1. nomini Paul. *Fest.* p. 7. 37. *Gloss. II.* 17. 2. « anxaut, ὀνομάζουσι » (anaxant, h. e. anaxant + axant). *Gloss. IV.* 206. 28. « Anxat, votati nominant ».

ANCILLO, *as, ère, a.* 1. idem a: ancillam compedio v. subjicio. *Pa. Cypr. Sing. cler.* 30. « Clerici.. mulierum nexibna ancillatum recusare non valent caritatem »; et 40. « (Virginitatis) se sola contenta cupidinem domat mentemque castigat, concupiscentiam subiugit, desideria ardoris extinguit, ertua debilitat, corpus ancillat et ita carnalia crucifigit ».

ANCIPES, pro anceps ἀρχ. ap. *Plaut. Rud.* 1156. Cf. *Charis. gramm.* i. 69. 12. et 120. 14. *Prisc. gramm.* II. 7. 46. — Abl. sing. semp. *ancipi* ut ap. *Lucil. Catul. Lucret. Verr. Cic. Ces. Sall. Nep. Virg. Go. Liv.* in *Lexico* excipitur *Gell.* 12. 2. 14.; sed ibi *Hertz-Hosius leg. ancipi*.

ANCILA, *w, f.* 1. (ἀγκύλη), genuum flexua. *Ambros. Hexaem.* 6. 5. 31.

ANCYROMÄGUS, *l, m.* 2. (ἀγκυρα, at ago) scapha veleria seu velia celeriter acta. *Gloss. V.* 589. 34. Cf. *Ibid.* 19. *Orig.* 1. 16. (ubi anquimacrus).

ANETIUS et **ANÆTIOS**, *a, um*, adject. (ἀνατος) innocens. *Itala Act.* 16. 37. cod. Bezan: anetios cassos noe. Rectina coll. eum voc. gr. scribendum videtur cum dipt.: *anetios*.

ANGELUS, *i, m.* 2. (ἄγγελος) nuntiuia de qua vox V. *Lexicon*. — Speciatim usurpatur de cælestibus spiritibus, de quibus haec ibi dictis addenda cœ-

semus. — Imprimis animadvertisua ea, qua uti nuntii mittuntur, angelos dici, ita ut nomen sit officii proprie non naturae; cum vero sint spiritus, materia et forma non constant, idcirco eiusdem non sunt speciei nec corruptioni obnoxii, quia simplices omnino, quamvis corpora assumere eos non dedeant; nec intelligent per species a rebus acceptas sed per eas, quae sibi sunt naturaliter congenitae; probabilius creati cum ipso universo in gratia sed beatitudine mere naturali, ad supernaturalem diverso gradu merendam; multitudine denique innumera. Distincti praeterea ex sacris litteris cognoscuntur in novem ordines, in Angelos, stricto sensu, ut videtur, dictos, Archanglos, Virtutea, Potestatea, Principatus, Dominationes, Thronos, Cherubim, Seraphim. — Porro ex iis alii Deo fidele persisterunt, alii superbi rebellisunt, illa ut iterum distinguuntur in bono et malo. — *August.* 5. *Civ. D.* 9. « Angelorum... voluntates dico seu honorum, quos angelos Dei vocamus, seu malorum, quoa angelos diaboli vel etiam demonias appellamus». *Chalcid. Comm.* 133. « Angeli... partim Dei ministri... partim adversae potestatis satellites». Adde *Isid.* 7. *Grig.* 5. 5. — I^o. De bonis. — ¶ 1. Proprie. *Hieronym.* *Ep.* 124. 14. « Angeli et potestales ceteraque virtutes». *Avell.* 284. 12. « Angeli et universa celestia militia». *Paul. Nol. Ep.* 21. 3. et *Augustin.* 2. *Civ. D.* 14. « Angelia immortalibus beatis». *Lact.* 1. *Inst.* 7. 8. « Ostendit ministros Dei non deos, verum angelos appellari oportere». Adde *Avibros.* *Virg.* 11. 63. *Tertull. Spect.* 27. *Vulg.* *Hebr.* c. 1. et alibi passa. — ¶ 2. Translante: a) De homine pietate eximio. *Avellin.* 566. 8. « Nos vestro sancto angelo (*tibi, papa*) dignum est passionea exponere». b) De quadam emplastris genere, *Plin. Nat. Vol.* 3. 14. « emplastrum podagricum, quod dicitur angelus». — c) De ipso Messia. Sic illa locutio « Angelus facie divinae » ap. *Vulg. Isid.* 63. 9. « Angelus facie eius salvavit eos... ipse redemit eos», allegorice est Messias, litteraliter vero unua ex angelia Deo adstantibus. — II°. De malis. — *Augustin.* 9. *Civ. D.* 15. « Misera multitudo angelorum malorum ». *Ps. Apul. Ascl.* 23. « Fit deorum ab hominibus dolenda recessio, soli nocentes angelii remaneantur». *Vulg. Ps.* 77. 49. « Immissionea per angelos malos ». *Coripp. Ioh.* 1. 252. « mente malignus angelus ipse fuit claro dejectus Olympo » et *Prosp. Epigr.* 62. 2. « letifer angelus » i. e. diabolus.

ANGITUDO, *Inis*, f. 8. (ango) angustia v. angustiae. *Gloss. Paris.* 104. p. 11. 77.

ANOULARITER, adv. (angularia) in angulo. *Boet. Art. geom.* 417. 2. et 427. 16. *Fr.*

ANGULUS, i. m. 2. Sensu improprio: a) dicitur de principiis: et quidem ingeniose; ut enim anguli aedificium, ita principes populum continet ac firmat. (*Vulg.* 1. *Reg.* 14. 38). — b) pro turribus que in muroruin angulis aedificantur. *Soph.* 1. 16.

ANGUSTIOSUS, a, um, adjekt. (angustia), Valde angustus. *Gloss.* « Bithalassum angustiosum... locum » et *Greg. M. Comm.* I. *Reg.* 6. 4. 9. « Tristitia angustiosum malum ».

ANGUSTIOPORTUM, i. n. 2. (στονωπός) idem ac angiportum. *Gloss.* II. 437. 20. (gr. στενωπός).

ANICETUS, a, um, adjekt. (ἀνίκητος). Invictus. *C. I. L.* 7. 543. « Soli Apollini aniceto ». Adde *C. I. L.* 3. 1436.

ANIMÆQUITAS, atis, f. 3. (animæqueus) idem ac sequanimitas. *C. I. L.* 6. 11259. Est etiam cognomen mulieria. *Ibid.* 10. 3694.

ANIMAL, antiqua forma animalis ap. *Lucret.* 3. 633. Cf. *Charis gramm.* I. 26. 15. sqq., *Liv.* 23. 19., *Pelag. Vet.* 20. p. 26. etc.

ANIMÄLITAS, atis, f. 3. (animal) animæ affectio prava. *Mytogr. Vat.* III. 6. 16. « Animæ superior via est rationalitaa, spiritus, domina mens, animus: inferior eat qua voluptatibus corporis consentit vocaturque aensualitas, animalitas, famula mens ». *August. Spir. et al.* 38. « Sensuilitas aive animalitas animæ est inferior via eius ».

ANITAS, atis, f. 3. (anus) senectus. *Gloss.* anitaa, senium, senatum, multitudine senum ». *Anth.* 19. 4. « Antistat gerras inesa anitaa diributa ».

ANNIHILATIO, önia, 3. f. (annihilo) destructio contemptua. *Hieronym.* *Ep.* 106. 27. una cum aliis similibus, inter vocabulorum portenta, hoc etiam recenset, quæ tamen habet *Gloss.* II. 304. ut annihilation, ἔξουθενισμός; annihilator, ἔξουθεντής; et annihilo (annihilo), ἔξουθεντω.

ANNIVERSALIS, e, idem qui anniversarius. *August.* c. *Faust.* 19. 6. « Azimorum anniversale jua » et 23. 3. « Testamenti veteris anniversale sacram ». *August.* *Serm.* 29. « (populum hebr.) per XL annos panibus angelicis annonavit ». (*Mai. Nova Patr. bibl.* 1. 63.). — *Deponens*: *Ambros. Act. Seb.* 43. « si ergo non annonantibus sed impe- rantibus homines quod annonantur adscribunt ».

ANNULATIO, önis, f. 3. (annullo vel adulno) destruicio. *Hieronym.* *Ep.* 106. 67. V. **ANNIHI- LATIO**.

ANNULLO, (sdnullo) as, ävi, äre, a. 1. ad nihilum redigo, dextruo. *Itala Ps.* 68. 34. (cod. *Med.*). (Dominus) vincitor suos non annulavit ». (*Vulg.* despectu). *Chalc. Tim. Traus.* 20. « regesta... nullata evanuisse ». *Opifatus* p. 45. 12. « sacerdotium... nullare ». *Vulg. Eccli.* 21. 6. « nullabun substantiam ». Cf. **ANNIHILATIO**.

ANNUTATIVUS, a, um, adjekt. (snnuo), inten- surus, vim addens. *Dosit. gramm.* VII. 422. 20. « adnuttativa et compromissiva ».

ANOREXIA, æ, f. 1. (ἀνορεξία), cibi nulla v. pauca appetentis, anorexia. *Gloss.* III. 605. 7. οὐχιασμόν. *Soran.* 2. 1. « Frequentius et anorexia eis (feminitis, quibus retinentur menstrua) occurrit ».

ANQUIROMACHUS, V. ancyromschus.

ANSARIUM, ii, n. 2. (subint. vectigal) (ans) vectigal pro statione in portu, ancoraggio. Occurrit in *C. I. L.* 6. 1016 et 6. 8594. Vide *P. W. I.* 2335.

ANSERA, æ, f. 1., anser fem. *Gloss.*: ansera *XIV.*

ANSIS, v. anses, pl. m. 3., semidei spud Gothos lord. *Get.* 78. « Gothi... proceres suos, quorum quasi fortuna vicebant, non pueros homines sed aemideoa, idest ansis (v. anses) vocaverunt ». Eodomi vocabulo quo Northmannos aummos deos aestr, Anglosaxonēs ès appellaverint, Gothos eos anseis vocavisse rectissime iudicavit Jac. Grimmus. (*Muellenhoff*).

ANTANAPESTUS, i, m. 2. (ἀντανάπεστος) pes metri qui anapesto (— —) opponitur « ex brevi et duabus longis et duabus brevibus temporum septem ». *Diom. gramm.* I. 481. 29.

ANTAPODOTICE ode. *Schol. Hor. od.* 3. 9. *Inscr.*: ad Lydiām meretricem antapodotice, id est. amœbæa.

ANTECANTATIO, önis, f. 3. *Schol. Hor. epod. pref.*: « proodon » quasi antecantatio (dicitur) ».

ANTECAPO, as, ävi, åtum, äre, 1. a. idem quod antecapio, anticipo. *Greg. Tur.* 4. *Hist. Franc.* 26.

ANTECELLO, is, etiam passive adhibetur, ut antecelluntur ap. *Cornif. Rhet.* 2. 48.

ANTECENIUM, V. ANTECCENIUM in Lexico.

ANTECOLUMNIUM, ii, n. 2. (ante et columnas), locua vel apatum altera columnaa. *Ps. Ascon. Verr.* 1. 51. p. 171. B. Cf. intercolumnium. Vox auspesta.

ANTELONOIOR, öris (ante et longus) compar. valde longua, prælongua. *Boet. Arithm.* 2. 27. « Non vocabilur hic numerus altera parte longior, sed antelongior ».

ANTEMERIDIEM, adverb., (ante et meridiem), tempore antemeridiano, cui opponitur postmeridiem; ap. *Charis gramm.* I. 187. 34. — Vox antemeridia in *Not. Tir.* p. 74. expungenda.

ANTENOVISSIMUS, a, um, adjekt. pœnultimus

Mar. Victorin. da Rat. metr. gramm. VI. 218. 25. « pes... huius versus ».

ANTERITAS, atis, f. 3. antiquitas. *Gloss. Virg. Epist.* 7. p. 175. 25. anteritate (Cf. posteritas).

ANTETEMPORANEUS, a, um, adjekt. ante tempus factus. *Claudian. Mam. Anim.* 2. 12.

ANTHORISTICUS, a, um, adjekt. (ἀνθρωπικός) ad contrariam seu ad antitheticam definitionem pertinens, ab ἀντι! contra et ὅπικω definiō. Occurrit ap. *Fortunat. Art. rhet.* 1. 13. « (Definitio) anthoristica dicitur... cum duss res diversas definiunt litigantes ».

ANTHROPIANI, örum, m. pl. 2. (ἀνθρωπος), secta haereticorum qui Christum hominem dum taxat fuisse asserebant, de quibus Bünem. *Lact. Inst.* 4. 30. 10.

ANTHROPOMORPHOS, (a), on, adjekt. (ἀνθρωπομόρφος), qui formam habet humanam. *Cassian. Coll.* 10. 3. 4. « Quod illam antropomorphon imaginem deitatis... aboleri de suo corde sentire ». — Pro anthropomorphita *Gennad. Eccl. dogm.* 4.

ANTITYPUM, i, n. 2. (ἀντίτυπον) typo oppositum, it. *antitipo*, *copia*, ap. *Marc. Merc. Nest. Serm.* 2. « ... panem hunc cuius est ipsum corpus antitypum ». Et *Did. Apost.* 78. 10. « Acceptisti quissi antitypum sanguinis Christi ». Cf. *ibid. 74. 6.*

ANULUS, minime annulus ut est in Lexico; nam illa scriptio in opt. mss. tentum invenitur. — V. *Ellent. Not. crit. ad Cic. orat.* 3. 127. *Modvig ad Cic. fin.* 5. 3., *Fritzche ad Horat. sat.* 2. 7. 53., *Sehneider Lat. Gr.* I. 2. p. 422.

ANXIOR, äris, atus sum, äri, dep. 1. (anxius) tristitia afflor. *Arnob.* in *Ps.* 80. super aliquo. *Tertull. Pœnit.* 10... aliqua re. Adde *Vulg. Ps.* 60. 3. et 142. 4. *Apul. Metam.* 4. 27.

ANYMPHA, idein ac innupta. *Gloss. V.* 615. 47.

APÆTESIS, is, f. 3. (ἀπαιτήσις) restitutionis postulatio, fig. rhet. *Isid.* 2. 21. 38. « apætesis est cum id, quod in animos judicūm quasi depueramus, opportune reposcimus ».

APELLO, is, ère, a. 3. (et pello = ἐξβάλλω), ejicio, expello. *Itala Evang.* *Ioh.* 6. 37.. *Gloss.* II. 21. 44. et V. 267. 8. Hoc verbo usi sunt auctores tantum post Ciceronem, sed rarissime; veteres autem exhibuerunt ASPELLO, quod V. in Lexico.

APERTILIS, e, adjekt. (aperio), apertibilis. *Gloss.* II. 228. 19. « apertilis, ἀνοιξτός » et 267. 15 apertus.

APIRÖDISIACUM metrum, genus quoddam jambici metri. *Mar. Victorin. Art. gramm.* 2. 6. 8. (*Gramm.* VI. p. 86. 34. K.). Alii minus recte leg. *aphrodisiacum* vel *aproasiscum*.

APHTHAE, arum, f. pl. 1. (ἀφθα) genus ulcerum. V. *Lexic.* Est tamen etiam in singul. num. *aphtha* usurpatum ap. *Th. Prisc. Eup.* 54 *Rose* (ubi cod. afatham).

APICIOSUS, (cf. apica) adjekt. calvus. (V. *Ribbeck ex vett. gloss. exc.* p. 318. *Löwe Prodr.* p. 424).

APLANES, V. voc. in Lexico. Addimus usurpari etiam translate. *Chalcid. Tim.* 96. « Erit ergo animæ aplanes ratio ».

APÖCLISIS, is, f. 3. (ἀπόκλισις) in acc. apöclisin, declinatio, evitatio, fig. rhet. *Charis gramm.* I. 286. 17. « per apöclisin ».

APÖCOPA, æ, f. 1., figura grammaticorum ab ἀποκόπω, smputo, sc. amputatio, de qua V. *Lexic.* ubi forma apöcope tantum; cui addimus aliam, quæ est apöcopa, usurpatam a *Prisc.* 1. 25.

APÖCÜLD, äre, a. 1. (fortasse derivatum a voc. ab et oculus) invisibilem facio seu incertum reddo. Iuxta Bücheler derivatur a gr. ἀποκαλεῖν, nominare, appellare. *Petron.* 62. 3. et *ibid.* 67. 3. (ubi cod. apocalo).

APÖDÉRINUS, a, um, adjekt. (ἀποδέρω = pellem detraho, decorticō), ut apoderinum insicium ap. *Apic.* 2. 53. in quo sunt nuclei et amygdala depilata. Giarr.-Vollm leg. *apothermum*. Cf. **APÖDERMUS** in Lexico.

APÖLÖGISMOS, i, m. 2. (ἀπολογισμός) plena causarum ac rei adiunctorum expositiō: fig. rhet. *Charis gramm.* I. 285. 7.

APÖPHARETA, plur. in Lexico; sed etiam ap-

pharetum in sing. num. habent *Augustin. Ep.* 150., et *Symm. Ep.* 5. 56. (54) *Seeck.*

APÓPHYSIS, **is**, f. 3. (ἀπόφυσις), quod nom. in Lexico omittitur et pro eo est *apophysis* v. *apothesis* ex lectione *Schneider*; ponitur eodem sensu ap. *Vitr.* 4. 7. 3. coll 4. 1. 11.

APÓRRIA, **æ**, f. 1. (ἀπόρριψις) defluvium. *Gloss.* V. 4. 19. « affluxio vel derivatio vel fæces vel reliquiae ac sordes elementorum, quæ in ære purgantur ». Cf. *Gloss.* V. 266. 57. et IV. 201. 27.

APÓSTATICUS, **a**, um. adject. qui apostatae est V. Lexic. Alio sensu: ad suppurationem pertinens, suppuratorius, purulentus. V. *Pelagon. vet.* 98.

APÓSTOLA, **æ**, f. 1. femina quæ apostolico munere fungitur. *August. Serm.* 132. 1, *Mai.* « quæ post modum Apostolorum apostola meruit nuncupari ».

APÓSTRÓPHO, **as**, are, 1., alloquor. *Gramm. suppl.* p. LXV. « apostrophat qui de absente, tamquam præsens ait, loquitur ». *Gloss.* « Apostrophat, transitum facit ».

APÓTACTITÆ, **ärum**, m. 1. genus quoddam hæreticorum, de quo *Cod. Theod.* 16. 5. 11., ubi alii leg. *apostatae*, ut in Lexico.

APÓTELESMATICÆ, **es**, f. 1. (ἀποτελεσματική) ars astrologica seu conaulendi astellas in alicuius nativitate. *Fulgent. Virg. contin.* p. 84. et *Myth.* 3. 10. (*Helm.* p. 78. 4.).

APÓTELESMATICUS, **a**, um. adject. (ἀποτελεσματικός) ad apotelesmaticum pertinens. *Fulgent. Myth.* 3. 10. (*Helm.* p. 79. 1.).

APÓTHÉSIS v. APOPHYSIS.

APPÁGINÉCULI, **orum**, m. plur. 2. ornamenta. *Vitr.* 7. 5. 3.

APPARÁMENTUM, i. n. 2. (apparo) apparatio, id quod apparatur, v. apparatum eat *C. I. L.* 12. 1567.

APPENSIO, **ónis**, f. 3. (appendo) appendendi actua; aed translate, iudicium, sententia. *Augustin. Op. imperf. c. Iul.* 1. 71.; 2. 140. et 141.; 6. 16. *Hieronym. in Dan.* 5. 25.

APPETITIVUS, **a**, um. adject. qui appetit. *Ps. August. Spir. et an.* 20. « Vis (anima naturalis) dividitur in... appetitivam, retentivam, expulsivam et distributivam. Appetitiva, quæ sunt necessaria corpori, appetit ».

APPETITÓRIUS, **a**, um. adject. qui ad appetitum pertinet, appetitivus. *Dion. Exig. Transl. Greg. Nyss. de creat. hom.* 31. « nostra natura... cibis et potibus indigentiam suam supplerere contendit, appetitoriam quamdam vim eiusa rei quæ deest... corporibus inserens ».

APPLICIOR, **óris**, adject. compar. (applico) magia applicata v. adhærens. *Apul. Met.* 10. 22. « Appliciore nexus inhærebatur ».

APPREHENDENTIA, **æ**, f. 1. apprehensio. *Augustin. Fratr. erem.* 42. « Vel meritum vita vel apprehendentiam meritorum vitae (petere debet) ».

APPRÓBÁBILIS, **e**, adject. (approbo) qui approbari potest. *Ps. Cypr. Sing. cler.* 6. « Non est in hac societate sincerata adprobabilis ».

APPRÓBAMENTUM, i. n. 2. (approbo) idem et argumentum probabile. *Ps. Ambros. Dign. sac.* 5. « Ne quid de approbamenta veridicia nos prætermissemus videamus ».

APPRÓBÁTIVUS, **a**, um. adject. qui approbat. *Prisc. gramm.* III. 97. 4. « (Conjunctiones) approbative autem quæ approbant rem: Virgiliana in XII. (931.); etenim merui, nec deprecor, inquit ». *Ibid.* 93. 14.

APPUNCTUS, **a**, um. adject. (ad et pungo), puncto notatus, ut obelo, aaterisco, limnisco etc. *Isid.* 1. 20. 4. Cf. *Ibid. de Positura* ubi... iam aensum præstat, sed adhuc aliquid auperest de aententia plenitudine sit colon mediamque litteram puncto notamus et medium distinctionem vocamus. Add. *Serv. Cass. Virg. Aen.* 1. 21. Cf. *Steup. de Prob. gramm.* p. 90. et 93. A. 16.

APRÉPIA, **æ**, f. 1. (ἀπρέπεια) indecentia. *Sacerd. gramm.* VI. 454. 29. « apræpia est absurdæ et indecens verborum structura ut: o Tite, tute, Tati tibi tanta... ».

APTABILIS, **e**, adject. (apto) qui aptari potest, conveniens. *Interpr. Iren.* 2. 18. 10. « Aptabile

esse magis... emissioni, uti veri simile, ex Homine Verbum, sed non ex Verbo Hominem emisum ». Comp. *aptabilitor* ibid. 2. 30. 3. « Tamquam meliori hoc (demiurgo) et aptabiliori ad faciem voluntatem suam... usa est ».

APTABILITAS, **atis**, f. 3. (aptabilis) aptandi habilitas. *Interpr. Iren.* 1. 4. 5. « Sic aptabilitatem (ἐπιτηδείαν) et naturam fecisse in eis, ut in congregations et corpora venirent ».

APTABILITER, **adv.** (aptabilis) utiliter, opportune. *Interpr. Iren.* 1. 16. 3.

APÚLIAE, **ärum**, f. pl. I. pannus aeu velarium, quod ad arcenos solia radios in theatro tendebatur. *Tertull. de Spect.* 20. (V. *Oehler* p. 526).

AQUÆDUCTUS, **us**, m. 4. tantum in Lexico; sed est etiam aquæductum, i. n. 2. in *C. I. L.* 8. 2728. 76. C. = *Wilm. Inscript.* 785. 32.; plur. a quæducta quoque *Aspr. Suppl.* in *Anecd. Helv.* 47. 12. — Item aquæductum in *C. I. L.* VII. 142. et *Gloss.* II. 462. 5. ὕδραγχός, aqueductum = aquæduction.

AQUALIUM, **ii**, n. 2. (aqua) vas aquæ recipiens et inservienta. *Plin. ap. Charis. gramm.* I. 118. 33. « Aqualium an potius aquarium dici debeat, querit Plinius Secundus et putat ut laterale latérarium... proin aquale aquarium dici ».

AQUILENTANUS, **a**, um. adject. (aquilo) aquilonaris v. borealis. *Chalcid. Tim.* 67. « Aquilenta, orum, n. plur. regiones boreales, opp. australia Chalcid. Tim. 69. Ita codd. et ed. princ., aed alii melius leg. *auqilonianus*, ut in voc. seq.

AQUILONIANUS, **a**, um. adject. (aquilo), borealis (opp. australis). *Chalcid. Tim.* 67. « Differencia regionum aquilonianæ itemque australis ». *Isid.* 69.

ARBITRIX, **tricis**, f. 3. (arbiter) idem ac arbitra. *C. I. L.* VI. 10. 128. « imboliarum (= emboliarum) arbitrix ».

ARBÓROSUS, **a**, um. adject. (arbor) arboreus. *Dioscor.* 4. 113. « Frutex est arborosa ». Gr. ξενόποιος.

ARBUSCULOSUS, **a**, um. adject. *Gloss.* II. 44. 39. « σύνενθος, arbusculosus ramosus ».

ARBUSTICOLA, **æ**, m. 1. (arbustum et colo), arborum cultor, hortulanus. *Anth. Lat.* 682. 9. Ita emendavit *Herzbergius*.

ARCELLA, **æ**, f. 1. nom. demin. arcæ. — ¶ 1. Est parva arca, capsula. *Diom. gramm.* 1. 326. 6., *Paul. Fest.* 25. 3. — ¶ 2. Item parva mensura quadra ad signanda termina agrorum. *Gromat. vet.* p. 227. 5.

ARCELLULA, **æ**, f. 1. nom. demin. arcellæ, exigua arcella v. capsula, *caassetina* ap. *Diomed. gramm.* 1. 326. 7.

ARCESSIO, **ónia**, f. 3. (arcesso) vocatio, chiasma, ap. *Charis. gramm.* 1. 44. 32.

ARCHIDIACONATUS, **us**, m. 4. archidiaconi ordo, v. officium. *Leo M. Ep.* 113. 1. « Ab officio archidiaconus... mouetur ».

ARCHIMARTYR, **yris**, m. 3. (ἀρχιμαρτύρος), martyrum caput. *Maxim. ap. Augustin.* ep. 16. 2.

ARCHIPÓSIA, **æ**, f. 1. (ἀρχιψιστος), munus eius, qui præsedit convivio. *Porphyr. Horal.* 2. od. 7. 27. « Archiposian in convivio talorum iactu sortiri solebant ». Et 2. sat. 2. 123. « libere potare... id est aene archiposia ».

ARCHITECTONOR, **aris**, atus aum, ari, dep. 1. architector. *Itala Exod.* (August. Quæst. hept. 2. 138. *Vind.* 28. 3. p. 180. 2.) 31. 4. « Quid est, quod Beseele... dixit eum se “ replevisae spiritu divino... in onini opere excogitari et architectonari ” ». (Vulg. fabrefieri).

ARCHITECTULUS, **i**, m. 2. demin. ab architecta in *Inscr. parietaria* *C. I. L.* 4. 2000.

ARCIFER, **féri**, m. 2. (arcus et fero) qui fert arcum. « τοξοφόρος ». *Gloss.* II. 457. 15; sagittarius V. 491. 54.

ARCIVUS, **a**, um. adject. (arceo) impediendo apertus. *Gloss.* II. 286. 35. et 257. 32. « ωλοῦτος, arcivus ». Cf. *Ibid.* V. 440. 62. et V. 561. 48.

ARCOLEÓN, **ontis**, m. 3. nom. fortasse ab ἄρχοντος (= ἄρχοντος), ursa et λέων, leo, ursaleo = pilosus v. villosua leo. *Capitolin. Gord.* 33. ed. *Peter* (ubi *Salmas.* argoleontes, ab ἄρχοντος, candidus, splendens et λέων, candidus leo).

ARCUATURA, **æ**, et ARQUATURA, f. 1. (arcu) struic in arcum, arcuatu v. arcus flexua, la volta dell' arco, ap. *Frontin. Aquæd.* 5. cod. Cass. Cf. *arquaturæ forcives* in *Gloss.* (fornices in *Mai* 7. 552.).

ÄHÉPO, vox Gallica, ut videtur *C. I. L.* 12. * 202. « salor arepo tenet opera rotas » (versus recurrens). Cf. *Dietrich. Reg. Mus.* 56. 1900. 92.

ARGILLEUS, **a**, um. adject. (argilla) idem ac argillaceus. *Fulg. Serm. ant.* 51. « Antidamas... ait... " Averuncassit D(eus) tam arcinas hominum mentes "... dicitur.... averuncare eradicare aricinas testeas vel argilleas ».

ARGÚTIO, **ónia**, et ARGÜTIO, **ónis**, f. 3. (arguo) actus arguendi. — ¶ 1. Est correptio, increpacio, opprobrium. *Augustin. in Ps.* 72. 14. « Argutio correptio est; qui arguitur, corripitur ». *Interpr. Iren.* 18. 1. « arguionem... inferre ». ¶ 2. Item fort. argumentatio. *Tertull. Res. carn.* « Hoc jam illa vulgaria incredulitatia argutio etc. » (al. alit. leg.).

ARGUMENTÓSE v. ARGUMENTÓSÈ, **adv.** *Gloss.* IV. 22. 12. « astute: callide, argumentosse » sc. multis argumentis. *Gramm. Suppl.* 55. 15. « argumentuose ».

ARINGUS, **i**, m. 2. arinca. *Ps. Gargil. Mart. de med.* 62. Cf. *Rose in Herm.* VIII. 224. sqq.

ARISTÓLOGIA, **æ**, f. 1. idem ac aristolochia et aristolocia. *Chiron.* 129, *Diosc.* 3. 4. etc.

ARMATOR, **óris**, m. 3. (armo) qui armat. *Prisc. gramm.* III. 463. 11. « Fac nomen verbale a participio præteriti temporis: armator, armatrix ». *Gloss.* II. 385. 25. « ἀπλατήρις, armator ».

ARMATRIX, **tricis**, f. 3. V. voc. pree.

ARMIFACTOR, **óris**, m. 3. (arma et facio) qui arma fabricat. *Vict. Pers. Vand.* 1. 30.; *Cassiod.* 7. *Var.* 18.; *Novell.* 86. 1. ubi alii *armifacatores* leg.

ARMIFACTORIUM, **ii**, n. 2. (armifactor), fabrica armorum. *Novell.* 86. 1. « qui in publicis deputati sunt armifactoris » (iuxta al. armifactoriis).

ARMILLARIUS, **ii**, m. 2. (armilla) qui armillas facit. *Gloss.* II. 25. 33. « armillarius, φελοπότης ».

ARMUS, **i**, m. 2. V. voc. in Lexico. Adnotamus tantum non aatius aliquando perapici, utrum ad arma vel ad armos aensus referatur. (V. *Priac. gramm.* III. 462. 8. et *Asper. Suppl.* 47. 3.). Cf. *Schol.* et *Serv.* ad *Virg.* 4. *Aen.* 11. et 10. *ibid.* 767. et 11. 640.

ARTICULÁTOR, **ória**, m. 3. (articulo) qui articulat, h. e. qui in membra concidit. *Gloss.* II. 23. 39. « articulator, πελοχόπος ».

ARTIFICÁLIS, **e**, adject. idem ac artificialia. *Consent. gramm.* V. 343. et *Gramm. suppl.* 85.

ARTIFICINA, **æ**, f. 1. (ars et facio) locua in qua artes exercentur. *Gloss.* V. 590. 51. (Gloss. Scaligeri).

ARTIGRÁPHIA, **æ**, f. 1. (artigrafus) nom. ab arcebo, acribo et est liber grammaticam et rhetoriam docens. *Anecd. Helv. G. amm. Suppl.* 174.

ARVÉNA, **æ**, m. 1. ἄρχαικῶς pro advena (*Prisc.* 1. 45. in *Gramm.* II. 35.) sicut *arevo* ab *ad-* *revo*, *arvenio* ab *advenio*, *arvoco* ab *advenio*. *Diod.* med. *Gramm.* I. 452. 29. et *Gloss.* V. 7. 34. (*Placid.*). Cf. v. pree.

ARVIPENDÍUM, **ii**, n. 2. (arvum et pendo) videtur mensuræ genus ap. Aegyptio in usu quod Graeci vocant σχινος. *Gloss.* II. 23. 52. arvipendium, σχινος γεωμετρικός. Cf. *Ibid.* 19. 6. « arripendum ».

ARVOCITO, **are**, a. 1. ἄρχη. pro advocio. *Thom. Thes.* 56.

ARVOCO et ARVÖLO, ἄρχη. pro advoco et advolo. *Prisc.* 1. 45. in *Gramm.* II. 35.

ASELLIFER, **fera**, ferum, adject. (asellus et fero) qui fert asellum, cancer, (figura astræ). *Anthon. lat.* 761. 57. R. Cf. *Hygin.* 2. *Astr.* 23.

ASIFÓLICUM v. ASSIFÓLICUM, **n.** 2. genus herbae, fort. ab assus et folium, quod varie scribitur. *Ps. Apul. Herb.* 77. « Latinæ gramen, alii assefolium ». ASINÄRICIUS, **a**, um. adject. ad asinum pertinens. *Itala Marc.* 9. 42. « mola asinaria ». (Vulg. asinaria).

ASINASTRA sicut, ignotum genus quoddam fici. *Crosl. ap. Macr.* 3. *Sat.* 20. (2. 16.). 1. — *Alli alit. leg.*

ASPERGEN, inis, f. 3, idem quod aspergo (inis). Agnoscitur a *Mar. Victorin.* 1. 3. 23. *Gloss.* II. 24. 20. « Aspergine *ταπειλούματι* ». —

ASPERNAMENTUM v. ADSPERNAMENTUM, i, n. 2., (aspernori). — ¶ 1. Est aspernatio, contemptus. *Tertull.* 4. *Adv. Marcon.* 14. et *Pudic.* 8. — ¶ 2. Pro ipsa re contempnenda. *Coll. leg. Mos.* et *Rom.* 5. § 1. = βολητη (V. Rönsch, *Itala* p. 22).

ASPICIÄLIS, e, adjet. (aspicio) qui aspici videtur potest. *Gloss.* It. 386. 17. « aspicialia, διάστης ».

ASPIRÄTIVUS, a, um, adjet. (aspiro) aspiratione inservientia. *Casalod. Orthogr.* 1. in *Gramm.* VII. 158. 15. et *Virg. gramm.* p. 170. 18.

ASPRÄTURA, æ, f. 1. (aspero) sync. pro asperatura, negotiatio nummulariorum sive ipsa pecuniae commutatio, collybus. *Gloss.* II. 22. 1. « aspratura κόλλα:βος ».

ASSACRIFICIUM et ADSACRIFICIUM, ii, n. 2. (sacer et facio) aliquid videtur sacrificio adjectum, oblitum v. sacrificio simile. *Tertull. de Idol.* 16., ubi *alit. alit. leg.*

ASSENTÄNEUS et ADSENTÄNEUS, a, um, adjet. (assentio) consentientia, consentaneus. *Glossa. Scal.* V. 589. 31. et *Thom. Thes.* 58.

ASSENTIË, årum, f. plur. 1. I. (assentio) assentationes. *Placid. Gloss.* V. 4. 14.

ASSETRRIX et ADSERTRIX, tricus, f. 3. (asero) quae defendit. *Iulian. ap. Augustin. op. impf. c. Julian.* 6. 5. « *juria diabolici assertrix* ».

ASSEVERANS, antia, part. præs. (assevaro), cuius compar. adjectivorum more, *asseverantior* et *asseverantius*, habet *Donat.* ad *Terent. Andr.* 1. 1. 73.

ASSIGNIFICATIO, et fere ADSIGNIFICATIO, önia, f. 3. (adsignifico) actua adsignificandi seu cumulandi. *Carm. da fig.* 184. « Si plenum cumule, adsignificatio, ut “ mihi non placet hoc animo ” », ubi *animo* si auferatur stat sensua, si additur augat.

ASSIGNIFICO et fere ADSIGNIFICO, aa, ävi, åtum, äre, a. 1. indico. *Varr.* 6. L. L. 36. « Cum verborum declinatum (— tium *codd.*) genera sint quatuor: unum quod tempora adsignificat etc. ».

ASSIMILITUDO, v. ADSIMILITUDO, inis, f. 3, idem ac similitudo. *Tertull. adv. Hermog.* 34., ubi *alii legunt ad similitudinem pro adsimilitudinem*.

ASSISTENTIA, m, f. 1. assistendi actua, auxilium. *Ps. Augustin. Quæst. test.* 115. « Dei nostri assistentia implorata est ad tutelam ».

ASSONATIO et ADSNONATIO, önia, f. 3. (adsuno), consonantia, concordia, concentus. Plur. num. *Cassiod. in Ps.* 1. 1. p. 10. *Garet.*

ASSULTATIO, önia, f. 3. actua assultandi. *Dionys. Exig. Gregor. creat. hom.* « *assultatio equi exordium superbius facta est* ».

ASSÜMENTUM et ADSÜMENTUM (assuo) panoni segmentum v. *frosium, toppa*, in *Itala Matth.* 9. 16. *Vulg. Marc.* 2. 21. « Nemo adsumentum psanni ruditus adsumit vestimentum veteri ». *Hieronym. Ep.* 148. 27. « *horrentibus pannorum assumentis tegi* ». *Gloss. Salom.* « Assumentum, additamentum sive pars assuenda ». (Cf. *Loewa Prodri.* p. 150.).

ASSUMMÈ et ADSUMMÈ, adv. i. a. adprime. *Acta sanctorum vit. S. Proladii.* 3. « adsumma eruditus ».

ASSUMMO et ADSUMMO, aa, åtum, ära (ad et summa) summam colligo, conficio, *sommare*. Occurrit ap. *Hultsch. metrol.* p. 1. 13. 7. « *Sex-tula bis assummata duellam facit* ». (*Isid.* 16. *Orig.* 25. 15., ubi Otto legit *assumpta*). *Not. Tir.* 21. 10.

ASSUMPTRIX et ADSUMPTRIX, tricus, f. 3. (assumo) quæ atiquid assumit. *Ps. Augustin. Serm.* 246. 1.

ASSURRECTIO et ADSURRECTIO, önis, f. 3. actus assurgendi. *Ambros. Abr.* 2. 7. 39. « Non corporalem assurrectionem significat sed spiritaliem ».

ASTÉROSCÓPIA, æ, f. 1. (ἀστεροσκοπία) astrom in apectin. *Schol. ad Hor. od.* 1. 28. 1.

ASTIPULOR, ärä etc., dep. 1. V. voc. in *Lexico*. Addimus usurpari etiam passive. *Claud. Mam. Stat. anim.* 2. 9.

ASTRÖLAPSUS, us, m. 4. et ASTRÖLAPSUS, i, n. 2. (astrum et labi) aliquid ex astro habena, v. aatri cureus. Occurrit masc. ap. *Anct. inc. Exc. math.* 1. 8. et 2. 3. *Ianuus* (*Macr.* v. 1. p. 218. et 225.). — Neutr. *Schol. ad Macr. Somn. Scip.* 1. 20. 9. (*Ian.*, *Macr.* v. 1. p. 219. 6. *Ian.*). — Sive *Schol. ad Macr.* sive *Exc. math.* medio seco videntur confecta; binc vox non tuto admittenda.

ÄSYMMETER, tre, trum, adjet. (ἀσυμμετρος, haud metricus). *Boet. Arist. Anal.* pt. 1. p. 487.

ÄSYNDETOS, adv. (ἀσυνδέτως) modo asyndeto, sine copula. *Pompej. comm. art. Donat.* ;§ 28. p. 264. 22. K. ubi alii leg. *asyndete*.

ÄTRÄMENTÄLE, ia, n. 3. (atramentum) atramentarium, calamaris theca. *Gloss.* II. 22. 31. *Cuper gramm.* 7. 108. 3.

ÄTRÄMENTÄRIÖLUM, i, n. 2. nom. denin, parvum atramentarium. *Thom. Thes.* 48. a.

ÄTRITÜDO, inis, f. 3. (ater) nigredo, μελανία. *Gloss.* II. 366. 49.

ÄTRIUNCÖLUM, i, n. 2. demin. ab atrium, parvum atrium. *Valer. Abb. opusc.* *Migne* 87. p. 154^D. « Atriunculi locus opificum labore versus in plateau ».

ÄTRO, aa, äre, a. 1. (ater) atrum facio. *Damas. Eleg. in Hieronym.* 44.

ATTONSIO, önis, f. 3., actus attendendi. *Hieronym. in Mich.* 1. 2. p. 450. *Vall.* « Si quid deinceps renatum pilorum fait, alia deinceps raura et oltonione truncatum eat ». Adde *Ps. Rufin. in Am.* 2.

ATTRACTIVUS, a, um, adjet., qui attrahit v. attrahendo aptua. *Cassiod. Anim.* 6. « Prima (pars animæ) est attractiva, rapians de naturali, quod sibi necessarium sentit ». *Adda eund.* 10. *Var.* 294.

ATTRIBÜTOR, öris, m. 3., qui attribuit. *Hieronym. Didim. Spir.* S. 4. « Iste varo non tantum non est capax sanctificationis alienæ, sed in super attributor est et creator ».

ATTRÖPO et ADTRÖPO, as, äre, 1. a., tropice expono. *Arnob. Jon. in Ps.* 37. « Bene quidam voluit adtropare in beati lob passione istum psalmum exponendo; sed qui passiōnē lob legere et scire desideret, melius facit, si ipsum ejus librum discutiat ».

ATTURÄTIO et ADTURÄTIO, önia, f. 3. (atturo a tus) sacrificium, oblatio v. ceremonia sacrificalia aer turi incensio. *Gloss.* II. 22. 45. λυφωσα θυσια, atturatio.

AUCA, æ, f. 1. (=avica, avis), anaer, χήν, oca in *Gloss.* II. 45. 45.; V. 266. 20. *Avian. Apol.* 38. p. 80. *Fr. Cf. Gloss.* V. 615. 40. « Anser est occa ».

AUCELLUS, i, m. 2. demin. ab avis, avicula, it. *augello*, uccello (alit. il passero). *Gloss.* II. 25. 42. *Schol. Iufo.* 6. 7. *Lex Sal.* 7. 4. add. 6.

AUCEPTOR, öris, m. 3. (avia et capio), qui aves capit. *Gloss. Val. in Class. auct. ed. Mai.* 6. 509. at 7. 532.

AUCTIÖNÄTOR, öris, m. 3. (auctionor), qui auctionem facit, mercator. *Hilar. Arel. Vit. S. Honorat.* n. 11. Adde *Gloss.* IV. 312. 45.

AUCTIVUS, a, um, adjet. (sugeo) ad auctionem pertinens. *Fortunat. Art. rhet.* 3. 20. *Diod. gramm.* I. 417. 29. et *Dosith. gramm.* VII. 422. 28.

AUCTÖRABILIS, a, adjet. (auctoro) auctoritatem habens. *Schol. Lucan.* 1. 454. et *Schol. Vinob.* ad *Horat. ars* p. 191.

AUCTÖRATICUS, a, um, adjet. (auctoro), auctorabilis = authenticus. *Schol. Bern.* p. 12.^b *Gloss.* II. 250. 47.

AUDITRIX, tricus, f. 3. (audio), quæ audit. *Prisc. Inst. de nom.* § 71. K.

AUFÜGO, as, äre, a. 1. idem ac fugo. *Vict. Vit.* 1. 14. « ut episcopos stque laicos nobiles de suis ecclesiis vel sedibus... suffugarent ». *Ps. Venant. Carm. sp. app.* 5. 22. « Iota mente sacro fonte aufugantur crimina ».

AULON, önis, m. 3. et AULÖNA, æ, f. 1. — abhåv proprie est locua imus, vallis, sed varia significat: ¶ 1. *Gloss.* « aulones, ἄνθειοι, alvei ».

¶ 2. *Hieronym. Quæst. hebr. in Gen.* p. 38. 7. « campi vel aulones ». ¶ 3. *Itala Judith* 7. 3. « in aulona », ēt τῷ αὐλῷ: sc. in valle v. plsn. ¶ 4. *Itala ibid.* 10. 10. in atrio v. in atrium v. portato « per aulonem ».

AUMÄLIO, önis, f. 3. *Virg. gramm. epit.* 14. p. 87. « Autumnae dicitur de summatio fructuum, quod coll. quotur », quasi sit collectio.

AURÄMENTUM, i, n. 2., id quod est aurum v. ex auro factum. *Itala 1. Mach.* 11. 58. « Et misit illi sacramenta (χρυσώπατα) ». (Vulg. « vasa aurea »).

AUREOSUS, a, um, adjet. idem ac aurosus. *Pa. Cassiod. in Cant.* 6. 11. « Rami (palmarum) productiores et excellentiores interdum aureoi coloris ».

AURICÆSOR, öris, m. 3. (aurum, et caedo) idem qui aurifessor. *Edict. Dioc.* C. I. L. III. p. 1951. 30. & αἰριξαστρος = auricæsoribus. Cf. *Archiv.* VI (1869.) 506.

AURIFICINA æ, f. 1. (aurifex). *Gloss.* II. 568. 43. « χρυσοχετον, aurificina, ubi funditur » (sc. auro). *Cassian. Coll.* 21. 15. 1. « Medicinæ, aurificinæ, vel celeriarum artium... disciplinae ». C. I. L. VII. 265. « utere felix tabernam aurificinam ».

AURILLÉGUS, i, m. 2. (surum at lego), idem qui aurilegulus. *Nicot. Symb. frg.* 3. « Nec sacrificatus ante surum mittit in acculum, nisi prius terram vel limum laverit universum ».

AURIS, is, f. 3. V. voc. in *Lexico*. — Accipitur præterea auris pro corpore. *Vulg. Ps.* 39. 7. « Sacrificium et oblationem noluisti, aures autem perfecisti mihi ». Id confirmatur *Hebr.* 10. 5. « Hostiam et oblationem noluisti: corpus autem aptasti mihi ». *Auris* vero illuc ponitur, para pro toto, ad significandam obedientiam, quæ ex audiū oritur; bic *corpus* at aignificetur integrum corporis sacrificium. Locus est de David litteraliter; figurata de Christo, qui et promptie mandato Patria obedivit: *tunc dixi: ecce venio*: et corpus autem tradidit in holocaustum craci affixum. Sunt tamen qui illud « aures autem perfecisti », (seu *aptasti* mihi, uti est in hebr.), accipiunt de more servorum, quibus ai servitatem pergere voluerint, auris ad postes ianuas perforabatur, in perpetuas servitutem signum (Erod. 21. 6.). Quo ritu obedientia et famulatus Christi erga Patrem apertissime significari nemo non videt.

AURIVESTRIX, stricus, f. 3. (surum et vestio) quæ uestes aureas facit. C. I. L. VI. 9214. « Sella Epyre de scra via aurivestrīx ».

AURÖRO, ae, äre, a. 1. (aurore). *Varro Men.* 121. « Aurorat oatriño hic indutus supperum, corona ex auro et gemmis fulgentem gerit luce locum afficiens ». *Gloss.* V. 270. 3. « aurorans, illuminans colors rutilo ».

AURÖSUS (AURUS), a, um adjet. (aurum) idem ac aurea. V. voc. in *Lexico*. Addimus: aurosus (ab auro), auræ expositus v. obvius, aprocus. *Oribas. Syn.* 5. 37. « Facere debent in locis aurosum (ēt τόπος εύνόσιος) ».

AUSCULÖUM, idem quod osculum. V. hanc voc. in *Lexico*.

AUSO, as, äre, a. 1. idem quod audeo. *Gramm. suppl.* 50. 24. « Neutralia verba... resugo, auso, rueto », it. osare.

AUSPICÄLIA, ium, n. plur. 3., nomen diei sollemnis. *Pol. Sit. Fasti Ian.* 3. « Dies auspicalium ».

AUSPICÄTIO, önis, f. 3. (auspicor), actua auspicandi, auspicium. *Gloss.* V. 442. 6. « augurium signum auspicatio ».

AUTÖGENNETOR v. AUTOGENITOR, öris, m. 3. (ἀυτογέννητωρ), per se genitor, qui per se gignit. *Interpr. Iren.* 1. *Hær.* 14. 3. « Sublimis allevans sensus intelligentiam autogenitore et patrodotors verbum ab ore Veritatis audi ». *Skutsch.* de *Nom. Latin. comp.* p. 13.

AVELLÄNA, nux, V. voc. in *Lexico*. Olim vero Abellans ap. *Cat. R.* 8. 2., *Plin.* 12. H. N. 100. *Scribon.* 120. et 135., *Priap.* 51. 12. *Macrobi.*

3. Sat. 18. 5. — *Avallana* ap. *Oribas. Frigm.*
2. 27.

AVENTIA, æ, f. 1. (bab – codd.) ut industria, sapientia, concordis. *Claudius (Quadrig. Hist. frg. 61.)* libro septimo « animos eorum baventia inflarat » ab eo quod est bavere. *Non.* 119. *sub litt. h. Gloss.* V. 642. 25. « babentia ab habendo ». idem itaque videtur ac lætitia, v. vehemens delectatio, gaudium, ab *aveo* (*haveo*, v. *habeo*), vel desiderium ardens. *V. aveo in Lexico.*

AXO, as, äre, v. ANXO, as, äre, nomino. *Paul. Fest.* 8. 9. Hinc « axamenta... ea carmina saliaris », in quibus singuli versus facti arant a non-minibus deorum, ut Iunonis, Mercurii etc.

AXUNGIO, as, äre, 1. a. (*axungia*) axungia *linio. Chron.* 661. « Curato cotidie (ab) axungiare pedes v. alita conficcare ». *Pelag.* 470. « Axungiantur animalia apud Venetos aic ». Cf. *Bücheler Rhein. Mus.* 59. p. 2.

B

BACANUM, i, n. 2. (*βάκανον*) genus herbæ. *Marcell. Med.* 22. 43. « ad jecoris dolorem : bacani uncis » ll. ».

BACATUS, a, um, adject. ex partic. usurpatum. (*V. Prisc. gramm.* II. 562. 15.) *Gloss.* IV. 210. 4. « bacatum : gemmis ornatum in modis bacatum ». *Virg.* 1. *Aen.* 655. « monile Baculum et duplice gemma auroque coronam ». *V. Lexic.* BACCATUS.

BACCHINON, i, n. 2., genus clipei cum duabus pateris ligneis. *Ita Greg. Tur.* 9. *Hist. Franc.* 28.

BACCHIÖCHORIOS, ii, m. 2. genus pedis ap. poetas. *Diom. gramm.* I. 482. 6. « (*Pes heteropodus pentasyllabus est*) bacchiocorios ex duabus longis et brevi et longa et brevi, temporum octo ».

BACH, interjectio. *Explan.* in *Donat. gramm.* IV. 562. 20. « aut lætamur ut "bach", aut dolemus ut "beu" ».

BACO, aa, äre, a. 1. (baca), baca lauri aliquid aspergo. *Apic.* 11. 12.

BACUCEL dæmones (vox fort. Celtica). *Cassian. Coll.* 7. 32. 2. « Alios ita eorum corda quos ceperant inani quodam tumore videmua infecisse, quos etiam bacuceos vulgus appellat, ut semelipsos ultra proceritatem sui corporis erigentes nunc quidem se in quosdam fastus gestusqua austolerent, nunc vero velut adclines ad quemdam se tranquillitas et adfabilitatis statum communes blisndosque submitterent ».

BACÜLA, æ, f. 1., nom. demin. a *baca* ap. *Plin.* 25. *N. H.* 96. et *Arnob.* 2. 21. olearum baculae.

BACÜLUS, i, m. 2. V. voc. in *Lexico*. Translate ap. *Vulg. Tob.* 5. 23. et 10. 4. — Elegans est metaphora *Lev.* 26. 26. « Postquam confrero baculum panis vestri, comedetis et non assurabimini ». Sic et *Ezech.* 4. 16. et 5. 16. In illo *Pa.* 104. 16. ubi nos habemus: *omne firmamentum panis contrivit*, bebraice eat *omnem baculum panis*. — Locutio *baculus annuntians* in *Scripturis sacris*, sunt virgæ, quas, invocato *ligno*, jactabant, ex quibus divinationem captarent. Hanc rabdomantiam profani dixerunt cognatam toxomantiae seu bariolationis, a ssgittis, cuius exemplum occurrit *Ezech.* 21. 21.

BADDIM et BADIM, (Hebr. *baddim* « collectio, fila, a *bäd*, filum lineum ». Gr. *βαθτίν* v. *βαθτίν*, vestis quædam, sacerdotum propria linea v. *byssina*, alio nomine feminalia. (*Vulg. Interpr. Dan.* 10. 5.). Hinc *ephod bäd*, *ephod lineum*. *Isid.* 19. 21. 8. « Badim, feminalia, idest bracæ usque ad genua pertingentes, quibus verecunda sacerdotis velabantur ».

BÄDISSO, as, äre, n. 1. (*βαθλίων*). Scribitur et *bädizo*, sed præstat *bädissō*, ut *atticissō* pro *atticiso*. Cf. *Prisc.* 1. 452. P. *Teala Isidoru* fuit hic scribendi modus usque ad Augusti tempora. — Est aulem a v. gr. *βαθύνω*, *eo*, *incedo*: cf. *ua-d-o*

pro *ba-d-o*. — *Bädissō* est idem ac eo, ambulo, incedo. *Plaut. Asin.* 706.

BÄDIZO, V. voc. præc.

BADO, as, äre, 1. n. *Gloss.* v. 601. 18. hippitare: oscitare, badare (*it. badare, franc. vet. baer, prov. badar*). *V. Wiener, Stud.* 25. p. 92.

BAETO, idem ac *beto* et *bito*. *V. BETO* in *Lexico*.

BÄFA, æ, f. 1. (*βαψῆν*) dealbatio. *Apic.* 3. 89.

BAIA, æ, f. 1. genus quoddam palmarum. *Hieronym. Adv. Iovin.* 2. 13. « Cubile eis de foliis palmarum, quas baias vocant, contextum erat ».

BÄLÄBUNDUS, a, um, adject. (balo) balans v. belans. *Cypr. Ep.* 45. 3. « bälabundas at errantes oves ». Alii tamen legunt *palabundas*.

BÄLÄENA. Scribitur eliam in optt. mss. *ballæna*. (*Ovid. el. Juvenal*); serius *ballena* (*Veget. el. Paul. Fest.*) et *baleno* (*Isid.*).

BÄLÄNÄCEUS, a, um, adject. (*balæna*) ad asulam osseam balænæ pertinens. *Petron.* 21. 2. « Quarilliæ ballenaceam tenens virginam ».

BALBO, as, äre, n. 1. (*balbus*) balbutio, *balbettare*. Occurrit ap. *Isid.* 16. 29.

BALNEUS, i, m. 2. idem ac *balneum*. *Petron.* 41. 11. *Ithn. Burdig.* p. 585. 588. *Orib.* 15. 27. 19. 32. Cf. *C. I. L.* XIV. 4015. « *balneus* ». — *Balnea*, æ, f. 1. *Varro* 9. *L. L.* 9. 68. *Non.* p. 198. *Vulg. valneum* ap. *Front.* p. 88. 2. *N.*; « *valneas* ». *C. I. L.* VI. 33899.

BALSÄMUM, i, n. 2. plur. *balsama*, non solum apud poetas, sed eliam ap. *Tac. Germ.* 45., *Satin.* 35., 5. *Apul. Metam.* 2. 8., 6. 11. et 24. *Spart. Hadr.* 19.

BARBESCO, is, äre, n. 3. (barba), incohat, barbam emillere incipio. *Gloss.* IV. 557. 63. p. 19. p. 23. *Barbescere*, juvenescere, crescere, barbescere. Cf. *Gloss.* V. 442. 83. *barbisco γενήσω*.

BÄRBITONDJUM, ii, n. 2. (*barba et londeo*). *Schol. Pers.* 1. 15. « lonsuræ genus, quo juvenes londentur unde sic lonsi *pexibarbi* vocantur »; cuius rei meminit Virgiliius « Candidior postquam tendonti barba cedabat ».

BÄRBO, as, äre, a. 1. (barba) barbatos facio. *Carm. epigr.* 351. (Pompeis) « *Barbara* barbaribus barbabant *barbara barbis* », (nugatorium Carmen aut nullius sensus aut talis: *barbara emplastrum nigra*... barbabant *ora velut gladiatorum* barbarebantur barbis. *Bücheler*).

- BÄRCALA (barcula), æ, f. 1. vox iocosa forasse asinus stans, rillo, sc. bomo stultus *babbacio*, *babbione*, ap. *Petron.* 67. 7.

BÄRÖ, önis, m. 3. miles mercennarius, ap. *Isid.* 9. 4. 31.; vel *srenus miles*. Cf. *Gloss.* baro: övir. — Alio sensu V. in *Lexico*.

BÄTTITURA, æ, f. 1. (battuo) ictus mallei. *Veget.* 3. 26. 8. Cf. it. *battitura*.

BÄBO, as, äre (onomat) ba ba vocem edo sc. hircinam. *Suet. frg.* 161. p. 249. 3. R.

BELLARIUS, ii, m. 2., bellariorum fabricator vel venditor. *Gloss.* III. 309. 49.

BELLICO, as, äre, n. 1. bellum gero, pugno. *Itala Is.* 2. 4. « Non assumet gens adversus gentem gladium, nec discent ultra bellicare ». *gr. πολεμεῖν*.

BELSA, æ, f. 1. gramen. *Virg. gramm. epit.* 4. p. 20. 21. « Bellum nonnisi in *belsa*, hoc est in campo agitur, *belsa* enim ab hoc dicitur, quia *belsa* plurima, quæ sunt gramina profert ».

BELSAVIA, hoc est perversa, cum casus non minum modusque verborum transmutat, cuius exempla sunt *boc* (sic!), ut *lex* *boc* est *legibus* et *legibus* *boc* est *lex* etc. Ita *Virg. gramm. epit.* 15. p. 90. 12.

BÄMEA, ätis, n. 3. (*βάμα*, locus editus) dies festus Manichæorum. *Augustin. c. Ep. fund.* 8. p. 212. 11. « Cum bems vestrum, id est dies, quo Manichæus occisus est, quinque gradibus instructo tribunali... prosequamini... ».

BÄNEDICIBILIS, e, adject. (benedico) cui benedici potest. *Ps. Augustin. App. serm.* 120.

BÄNEDICO, ia, dixi, dictum, ära, 3., quod verbum cum dat a classicis scriptoribus construitur a equinibus aliā cum acc. significat etiam: a) benaficio. *Vulg. Prov.* 11. 25. « *Anima* quæ benedit impinguabil, el qui inebriat, ipse quo-

que inebriabil » h. e. homo beneficus beneficis cumulabilis; el qui ubertim caritatis sue officia implet, vicissim et ipse paria ubertim recipi. — b) Pro maledico per antipbrasim. *Vulg.* 3. *Reg.* 21. 13. « Benedixit Nabothe Deum ». *Job* 1. 11. 2. 5. et 9.

BÄNEDICTIO, onis, f. 3. (benedico) in illo *Is.* 36. 16. « facite... benedictionem » est facite rem utilē, gratiam quæ felicitatem afferat. Non es igitur hoc rogantis obsequium, favorem gratiam ac veluti beneficium, sed ul LXX bahent: Si vultis benedici, h. e. felices esse etc. et bebraice: Facite (mecum) quod (vobis) eat ntile etc.

BÄNEDÖRUS, a, um, adject. (bene et odorus) bene olena. *Carm. epigr.* 1569. 6.

BÄNÉFICO, as, äre, 1. bene facio. *Charis. granum.* 1. 293. 33. (dat. cognato). *Lindmann* leg. « benefit cognato ».

BÄNÉFRÄGRANTIA, æ, f. 1. bonus odor. *Itala Cor.* 2. 15. « Quia Chrialli bonus odor vel benefragrancia auzus ».

BÄNÉNUNTIÖ, as, ävi, ätum, äre, 1. a. (bene et nuntio): vox *Itala* uno verbo ut gr. *εὐχαριστία* λέγεται scribenda videtur. (*Vulg.* nuntiare, evan- gelizare) alicui aliquid, ad (in) aliquem, aliquem. *Itala Luc.* 1. 19. « Missus sum... benenuntiare tibi baec ». Et 3. 18. « Multa... alia exortans benenuntiabat ad populum ».

BÄNÉOLENTIA, æ, f. 1. (bene et olena) bonus odor. *Hieronym. Didym. Spir.* 11. « Cum autem was foris fueril effusum emitteat procul henevolentiam suam ».

BÄNÉSENTIO, is, sensi, aensum, ire, n. 4. Construitor cum præpos. *in*, *de* aliquo (*εὐδόκεσθαι εἰνι*), aut *sine casu*; *interdum sequitur infin.*, semel: ut *Itala Matth.* 17. 5. « Dilectus meus in quo benesensi ». (*Vulg.*: in quo mibi bene complacui); et *Matth.* 5. 25. « Estin benivolus sive benesentiens de adversario ino »; *Luc.* 12. 32. « In quo (grege) benesensit Pater... dare vobis regnum ». *Interpr. Iren.* 3. *Haer.* 6. 4. « Benesensi in nobis ut te cognoscamus ».

BÄNESTÄBILIS, e, adject. qui bene stat. *Itala Cor.* 7. 35. « ad honestum et benestabile Domino ».

BÄNÉVÖLENTER, v. BENIVOLENTER adv. idem ac benevoie. *Vita Cypr.* 5. « Resistentibus (quibusdam) quam benivolerenter indulxit ». *Augustin.* 8. *Civ. D.* 3. « De illo quidam benevolentius suspicatur ». *Add. Boët. Diff. top.* 4. p. 1213.

BÄIGNOR, äris, äri, n. dep. 1. (benignus) jucundor, lætus sum, benignum ae ostendere, præbere. *Vulg. append.* 3. *Esdr.* 4. 39. « Omnia benignantur in operibus suis ».

BÄSTÄLITER, adv. bestiali modo, instar bestie. *Augustin. Nupt. et concup.* 1. 4. 5. « Isto bono male utitur qui bestialiter utitur ». *Add. eund.* 12. *Civ. D.* 22. et *Ps. Rufi. in Ps.* 31. 9.

BÄTÄCÜLUS, i, m. 2. (beta) parva heta rufa v. rubra. *Serv. in Donat. Gramm.* IV. 432. 17.

BÄTÄLITER, adv. bestiæ, betaculus».

BÄBITIO, önis, f. 3., actus bibendi. *Ps. Augu- stin. Serm.* 294. 8. « De qua bibitione non solum anima occiditur, aed etiam corpus debilitatur ».

BÄLIBÖGRAPHES, i, m. 2. (*βιβλογράφος*), librorum scriptor. *Gloss.* III. 490. 57.

BÄCINIUM, ii, n. 2. (bini et cano) duplex pupula. *Chalcid. Tim.* 243.

BÄCOSTIS, e, adject. duplex costam habens. *Itala Iud.* 3. 16. « Gladium bicostem ». (*διποτόπου*) *Vulg.* ancipitem.

BÄIDENTO, fodi, *Gloss.* bidentat, fudit; sc. bidente glebas frango.

BÄFIDO, as, ävi, älum, äre, 1. a. (bifidus) in duas partes fido v. divido. *Potam. Tract.* 2. « Barbares sectum a capite duabua eum (*Isaiam*) violento suppicio quasi offulis bifidavit ».

BÄLIBRÄLJS, e, adject. (bilibra) duaa habens libras, sc. ponderis. *Gloss.* II. 277. 53. bilibralis, *διπτοποιος*.

BÄLINGUITAS, ätis, f. 3. (bilinguis) amhiguita *Cassiod.* in *Pa.* 15. « Simplicitas duplex et sine dolo bilinguila ».

BIMĀTUS, (a, um) adject. (bimus), qui est duorum annorum. *Plin. Val.* 5. 28. « hædoa anniculus bimatus ». Adde *Inscr. chr. ap. De Rossi* 1. 18. a. 291., ubi *vimatus*.

BIPĒDIUS, a, um, adject. (bis et pes) bipes. *Augustin. de Mor. Msnich.* 9. § 17.

BISDIĀPĀSON et bis diapason. Vox hybrida a bis et διά πτωσῶν, bis ex omnibus. *Capell.* 9. 950 = una doppia ottava. Adde *Boet. 1. Music.* 7. et alibi.

BISDIATESSĀRON et bis dialessaron. Vox hybrida a bis et διά τεσσάρων h. e. per quattuor = una doppia quarta. *Boet. 2. Music.* 21. Cf. *BISDIATESSARON* in *App. Lexici*.

BITEMPUS, ōris, adject. (bis et tempus) qui est duorum temporum, διχρόος. V. *BITEMPORIS* in *Lexico*.

BITŪMINĀLIS, e, adject. (bitumen) bitumine mixtus, bitumineus. *Cassiod. Ios. c. Ap.* 1. 174. « palus, quæ dicitur Asphaltis idest bituminalis ».

BITŪMINO, as, (avi), ātum, āre, n. 1. (bitumen) bitumine linio, *incrostare* di bitume. Occurrit ap. *Ambros. Hexam.* 6. 9. 72., *Augustin. de Unit. Eccl.* 5. 9. *Ruf. vert. Homil. Grig. in Oen.* 2.

BLANDIŌSUS, a, um, adject. (blandus) valde blandus. *Gloss.* IV. 314. 21. et 308. 30. « affabilis, magni favoris blandiosus ».

BLANDITŌRIUS, a, um, adject. (blanditor), idem qui blandus. *Fulg. Theb.* p. 180. 5. « Sub blanditorio poetica fictionis tegumento ».

BLASPHEMĀTOR, ōris, m. 3. (blasphemo), qui blasphemat. *Pacian. Ep.* 3. 1. « Moyses deteri e libro pro blasphematoribus optat »; *Ps. Ambros. Act.* 2t. 82. s. *Tiburt.* « Blasphemator deorum et reus atrocium injuriarum » *August. c. Adv. leg.* 1. 10. 13. « Indictio blasphematoribus litterarum sacrarum ».

BLASPHEMĀTRIX, tricis, f. 3. quæ blasphemat. *Cassian. Nest.* 7. 3. 1. « vel calumnia blasphematrix, vel blasphemia calumniatrix ».

BLASPHEMĀ, ae, f. 1. pro opprobriu accipitur apud *Vulg. Is.* 43. 28. « Dedi ad internectionem Iacob et Israel in blasphemiam » (chald. et gr. *opprobrium*).

BLASPHEMĀTER, adv. cum blasphemia, blasphemando. *Mar. Victor. adv. Arrium.* 1. 16. « blasphemeter... dicere » et 1. 46. « blasphemiter intelligens meum dogma ».

BLASTOS, (βλαστός). *Dioscor.* 1. 11. « Est terlia cassia, quæ appellatur blastos » (βλαστός μονόλητος).

BLATĒRĀTIO, onis, f. 3. (blatero) aclus blaterandi v. stulta et immoderata locutio (βλαττηρός). *Gloss.* II. 540.

BLATĒRĀTOR, ōris, m. 3. qui blaterat. *Vif. Caes. Arel.* 1. 20.

BLATTILĒUS, a, um, adject. idem ac blatteus. *Ps. Diosc. Herb. fém.* 57. (56) « Delphinion... florem habet blattineum ».

BLATTINUS, a, um, adject. (blatta) purpureus. *Eutr.* 7. 14. 1.

BLENNŌSUS, a, um, adject., hennus v. valde blennius. *Viudic. Med.* 32. « escas... crudas atque acidas seu blennosas ».

BOIA, ae, f. 1., nomen piscis. *Dioscor.* 2. 60. « Boia sanguis perunculus capillos ampulat ».

BÖLĀRIUM (volarium), ii, n. 2. (βωλάριον), matieries tinctoria. *Diom.* 5t8. 1. *Sept. Ser. Carm. fgr.* 21.

BÖLIS, idis, f. 3. (βολίς) perpendicularum nautilus seu funis, cui plumbum est altigatum, qui de prora jacit et quo naulæ explorant profunditatem aliquorum locorum maris, it. la souda, lo scandaglio. Occurrit ap. *Vulg. Act.* 27. 28. Alio sensu. V. *Lexicon*.

BÖLUS, i, m. 2. gemma ap. *Plin. N. H.* 37. 150., ubi *bolæ* plur. « Bolæ (βολαὶ) in Hibero inveniuntur glæba similitudine ».

BOMBIO, is, ire, 4. bombum seu sonum apium edo, bombito (βούβειν). *Svet. frg.* p. 254. 1. « apum bombare (al. bombozare) vel bombilare. Cf. var. *Pol. Sylv. Voc. animi. chron.* 1. p. 548. « a-

pis bubbit ». *Gloss.* II. 258. 43. bumbio et *Gloss.* Löwe gloss. nom. p. 248. apis bobit ».

BOMBISÖNUS, a, um, adject. (bombus et sonus) bombi sonum edens. *Schol. Pers.* 1. 99. « mimallones ministrae Liberi patris dicuntur bombinæ ».

BOMBYLIO, önis, m. 3. idem ac bombylis v. bombylio. *Eustath. Hexam.* 8. 8.

BÖNĀTUS, a, um, adject. bene moralus, fere id quod gr. εὐγένης. *Petron.* 74. « At ego dum bonatus ago et nolo videri levis ». V. *Gröber in ed. Petr. Friedl.* p. 314. sq.

BÖNEMEMORIUS, a, um, adject. idem ac bona memoriae. In titulis sepulcralibus christ. inde a sec. IV. exente singula compositionis membra separatis sepe scribuntur. *Inscr. chrét. de la Gaule* I. p. 135. C. I. L. 5. 1707. « bonememorius Severus »; et 12. 491. « bonememoria Urbeca filia bonememoria Squelioles ». Inde *bonememorius* et *bonememoria* C. I. L. V. 5408. « hic requiescat en pace bonememorio (sic) Eiobianos retos ». — Sæpe tamen legitur divisim *beue memoria*.

BÖNILÖQUIS, a, um, adject. (bonus et loquor) qui bene v. belle loquitur. *Ps. August. Serm.* 244. 3. M.

BORBOR, abl. e, m. 3. idem quod gr. βόρβος firmus. *Ambros. in Luc.* 9. 25.

BÖRICUS, a, um, adject. (βόρειος), boreus, borealis. *Prisc. gramm.* III. 508. 6. « Oceanus Boricus »; quod *Keil* veluti nomen proprium scribit.

BÖTÄNICUS, a, um, adject. (βοτανικός) ad herbas pertinens. *Fulg. Virg. cont.* p. 88. 18. *Helm.* « botanicen (pro botanicam) diuamin ». Cf. *Isid. 4. Grig.* 10. 4. subst. neutr. *botanicum*.

BÖTRÖNÄTİM, adv. in modum corymbii. *Chiron.* 213 « *Stercera consippata in rotunditatem* ex his locis in alterutrum cohærentia botronatim procurrent » et 236. « Vermes botronatim (collectos *Veg. Mulom.* 2. 24. 1.) cohæssisse in singulis locis ».

BÖVILIU, ii, n. 2. idem quod bovine. *Gloss.* II. 258. 44. « βοῦσταῖον, boviliu ».

BRA(C)CHIOLÄRIS, e, adject. (bracciolum, dem. a brac(e)hium) bra(c)chialis. *Chiron.* 19. centriæ brachiolaris. (Cf. *Veg. Mulom.* 3. 1. 2. centriæ idealis musculi brachiolaris).

BRÄCHIUM, ii, n. 2. translate usurpatur pro auxilio ac præsidio. Hinc *Vulg. Jer.* 17. 5. « Maledictus homo qui confidit in homine et ponit carnem brachium suum et a Domino recedit corpus » h. e. qui totam suam fiduciam in homine localam habet ejusque præsidio illa utilit ut a Deo recedat. Similiter *Act.* 13. 17. « Deus... in bracio excuso eduxit eos (sc. *Hebreos*) ex ea (*Aegypto*) ». b. e. luculenta potentia inter prodigia, auxilio potissimum.

BRÄCHYCÄTÄLEXIS, pro βραχυχαταλεῖα (Macr. exc. gramm. V. 614. 32). *Audax gramm.* VII. 333. 22. brachycatæxis est cum pedem minus habet ». Adde *eund.* *ibid.* 19.

BRACTEÖLÄTUS et BRATTEOLÄTUS, a, um, adject. (bracteola), bracteis aureis ornatus. *Lyd. Mag.* 2. 4.

BRÄCTOR, ari, ari, 1., fort. aspergor, humecator. *Fulg. Aet. mund.* p. 162. 17. « Res potando lassalur, calore torrelur, bractetur mero ».

BRÄDYPÜS, i, m. 2. a vocibus βραδύς = lenitus, et πονέ pes « Apud Græcos vocatur avis, a-pud nos tarda, eo quod gravi volatu detenta nequaquam, ut cetera volucres, altolitur velocitate pennarum ». Ita *Isid.* 12. *Grig.* 7. 13.

BRÄTTEUM et BRACTEUM, i, m. 2. idem quod brattea. *Cassiod. gramm.* VII. 179. 4. bratteum, latebræ ». Ps. *Fulg. Rusp. Serm.* 11. « Stratis quodammodo purpuratis aurata bractea crepitabant ».

BRÉVELLUS, a, um, adject. dimin. a brevis ut brevella sententia ap. *Virg. gramm.* Ep. 3. p. 131.

BRÉVIÄLIS, e, adject. brevis. *Rufn. Symb.* 3. « Brevialis... sermo symboli ».

BRÉVIÄTİM, adv. (brevis) breviter. *Isid. Eccl. off.* 2. 23. 5. « De totis... scripluris hæc brevia tim collecta sunt ab apostolis ».

BRÉVIGERÜLUS, i, m. 2., qui breve (i. e. epistolam v. libellum) gerit. *Gloss.* V. 592. 40.

BRIDUS vel BRIDUM, i, m. v. n. 2. vasa cularia. *Anthim.* 43.

BRISO, as, āre, 1. a. (brisæ). *Schol. Pers.* 1. 76. « Brisæus... cognominatus... ab uva, quia uvam invenerit et expresserit pedibus, (brisare enim dicitur exprimere) ». Ital. *pigiare, spremere*. (Cfr. francog. *briser*).

BRONTON, onitis, m. 3. (βροντῶν = tonans) cognomen Iovis. ap. C. I. L. VI. 432., 733. 2241.

BRÜMÄTICUS, i, m. 2. edax. *Isid. 5. Grig.* 35. 6. « Edacitas græce βρῶμα appellatur, unde et brumati ».

BRUTA, æ, et BRUTES, is, f. 1. v. 3. (vox a Germania tracta: goth. *bruths*, nurus; tbœdisc. *brut* sponsa, nova nupta). C. I. L. III. 4746., 12377., 12666. *Gloss.* V. 314. 32. nurus, bruta.

BUBO(N), önis, m. 3. (βουβῶν) genus cancri. *Dub. nom. gramm.* V. 575. 16. « Cancer bubo ». Hinc BUBONACIUM ap. *Chiron.* 100.

BÜCALE, is, n. 3. (buca v. bucca) orea, museuola (di ferro), in *Edict. Diocet.* 10. 4.

BUCCOSUS, a, um, adject. (bucca), magnam buccam habens. *Gloss.* III. 330. 51. « γνήσιων, buccosus ».

BÜCOLISMUS, i, m. 2. (βούκολος), carmen pastoral. *Diom. gramm.* I. 486. 26. « Pastores ex rure in urbem convenerunt et... pastorali carmine composito deæ honorem celebraverunt, unde et bucolismus dictus ».

BÜRIUS, ii, m. 2. (βούρξ:ος) nomen bestie. *Jul. Val.* 3. 19. « Tigrides... una elephantis et bu(c)riis ».

BÜDINÄRIUS, ii, m. 2. (buda) qui storeas, v. tunes v. aliiquid aliud ex buda conficit. *Cyprian. Ep.* 42.

BURDÄTIO, önis, f. 3. vectigat agro a fisco civili impositum. *Greg. M. Ep.* 1. 42. « Cognovimus quod prima intatio burdationis rusticos nostros vobementer angustet, ita ut priusquam labores suos venundare valeant, compellantur tributa persolvere ».

BURDÖBASTA et BURDUBASTA, æ, m. 1. assinus lumborum dolore claudicans. *Petr.* 41. 11. B.

BUSTAR et BOSTAR, locus ubi cremantur mortuorum corpora. *Charis. gramm.* I. 38. 19. Cf. *Gloss.* V. 493. 6. « bostar ubi concremantur corpora mortuorum vel stabula boum », quæ altera significatio longe differit, ut patet, a priore. Fort. ex differentia etym, prout a *bustio*, v. *bustum*, (v. [buro] *uro*), vel a *bos* (et *sto*) trabitur. Lindgens usquam utramque significationem defendit.

BÜSTROPEDON, adv. (βουστροφῆδον a βούς bos, et στρέψων) vetus quadam scribendi ars, que sic a *Mar. Victor. gramm.* VI. 55. 25., explicatur: « Primis... temporibus, sicut quidam adserunt, sic soliti erant scribere, ut cum a sinistra parte initium facere coepissent et duxissent ad dextram, sequentem versum a dextra parte inchoantes ad sinistram perducerent: quem morem ferunt custodire adhuc in suis liris rusticis. Hoc autem genus scripture dicebant bustropedon, a boum versatione ».

BÜTYRUM, i, n. 2. V. voc. in *Lexico*. Addimus haec: — a) Scriptio est varia, ut buturum, *Gloss.* V. 332. 33. *Chiron.* 252. et passim, *Dioscor.* 2. 49. *Anthim.* 77. 82.; buturum (*Gloss.* II. 31. 51., *Varr.* 2. R. R. 16., *Itala Is.* 7. 15. *Comm. apol.* 409., *Pelagon.* 13., *Edict. Imp. Dioc.* 4. 50., *Dioscor.* 2. 51., *Ven. Fort. Carm.* 11. 22. 5.); butyrum (*Itala Deut.* 32. 14.); buterum (*Gloss.* V. 394. 5.); butrum (*Gloss.* IV. 567. 33.); butulum (*Itala Jud.* 5. 25.). — b) Declinatur in recto butyrus (*Oribas. Syn.* 1. 19. p. 824.) butur (Ven. *Fort. Carm.* 11. 22. 2.); genet. butyru (*Oribas. Syn.* 2. add. p. 843.). — c) Prima syllaba est longa. Male *Venant.* I. cit. butyr et *Sidon. Carm.* 12. 7. bulyro. Secunda naturaliter longa sed accentus in antepenultima ponitur. *Gramm. suppl.* 176. 35. « Epirus, butyrus, romphea... naturaliter babent penultimam longam sed antepenultima batet accentum ». Cf. totum locum et *ibid.* p. 182. fr. 13. « ab h et y litteris... auferetur accentus in omnibus Græcis, ut... butyrum, sappbirus ». V. etiam *Venant.* et *Sidon. locc. citt.* — Usurpar, etiam allegorice *Ps. Orig. tract.* 2. « Butyrum Io-

hannis Baptista est prædictio», et 20. 6. «(hæc prædictio) est butyrum pinguissimum». *Isid.* in *Gen.* 14. 9. «butyrum... uberrimum et pinguissimum euangeliorum est testimonium... nec lac legis sine butyro».

BUXIFER. fera, férum, adject. (buxus et fero) qui buxum fert. *Catull.* 4. 13. «Cytre buxifer».

BUXINUS. a, um, adject. ad buxum pertinens, buxeus. *Paul. Sent.* 3. 6. 67. *Gloss.* II. 31. 41.

BUXOSUS. a, um, adject. buxeus v. valde buxeus. *Plin. 12. N.H.* 119.

BYRSA (bursa), æ, f. 1. (βύρσα) *Serv. ad Virg. 1. Aen.* 367. «byrsa græce corium dicitur». *Claud. Don. Aen.* 1. 367. «(Byrsa) punica elocutione corium significatur».

C

CABALLA, æ, f. 1. fem. caballi. *Anthol.* 148. 7. **CABALLARIS,** e, adject. (caballus), ad caballum pertinens. *Inscript. Acad. des Inscr. etc.* (1906) p. 118. (lac de Tunis) «homo caballaria» (opp. homo pedester).

CABALLARIUS, ii, et **CABALLARIS,** is, (caballus) absolute usurpatum de eo — 1.º qui cabalorum seu equorum curam agit. *Gloss.* III. 467. 51. Caballarius, ὑποχόριος. Item de eo — 2.º qui eques est vel mites, qui equo militat. *Gloss.* II. 95. 50. caballarius, κάλης, ἵππεος. Cf. *Thes. Gloss.* emend. ad v. *primitorius*.

CABALLICO, as, ávi, áre, n. 1. (caballus) equito. *Anthim. Praef.* p. 8. 13. «Si quis caballando... amplius potum præsumperit...». *Lex Sal.* 23. «Si quis caballum alienum... caballicavit etc.».

CABALLISTA, æ, m. 1., (caballus) id. quod equas vel desultor. *Ps. Prosp. prom.* 5. 14. 2. «habes quoqua in sancto spectaculo... caballistarum loco Rebeccæ geminos mystice ludentes».

CABANNA et **CAPANNA,** æ, f. 1. tugurium. Cf. it. *capanna*, fr. *cabane*, bisp. *cabana*. *Isid.* 15. 12. 2. ubi *capanna a capio* deducitur; sed origo incerta est, nisi mutatum est pro *cannaba*. Cf. *Isid.* 19. 27. 3. «cannabum a similitudine cannae vocatum».

CABO, ónis, m. 3. Caballus castratus. *Gloss. passim*: «Caballus, cabo, equus» h. e. capo equus ut *Barthius* intelligit, ex solita litterarum permutatione, atque binc perperam ut videtur, ab aliis inducitur vox *cabo* simpliciter pro equo.

CACCABELLUS, i, m. 2. nom. demin. a *caccabus* in *Papgr. Marini* 80. 2. 11.

CACCABINUS, a, um, adject. (caccabus) in sartagine cactus. *Apic. excerpta* p. 77. et 78. G. et V.

CACCABOS, i, f. 2., nomen herbæ nimphæ. *Ps. Apul. Herb.* 67. *Gloss.* III. 557. 43.

CACCITUS, i, m. 2., puer venustus, alter Ganimedes. *Petron.* 63. 3. *codd.* et B.

CACILLO, æ, áre, n. 1. glocto, glocio. *Anth. Lat.* 762. 26. R. (233. 25. M. gracillo) «gallina cacillat».

CACOCHYMIA, æ, f. 1. (κακοχυμία) humoris malignitas. *Cass. Fel.* 42. Est etiam potestas mouendi cacochymiam. *Oribas. Syn.* 4. 15.

CACOCHYMUS, a, um, adject. qui cacochymia laborat. *Cass. Fel.* 26. «(Scrophæ) nascuntur in cacochymis corporibus, id est malo humore possessis».

CACODÆMÓN, ónis, m. 3. (κακοδαιμόν), malus dæmon. *Gloss.* V. 422. 63. — In astrologia. *Firm. Math.* 2. 27. «malum dæmonem, id est duodecimum ab horoscopo signum, cacodæmonem Græci vocant». Adde *Rufin. Clement.* 9. 17.

CACOPHÉMIA, æ, f. 1. (κακοφημία), mala fama, idem ac dysphemia (opp. euphemia). *Sacerd. gramm.* VI. 461. 11. et 462. 15.

CACOSTOMACHUS, a, um, adject., stomacho laborans. *Diosc.* 3. 22. Item stomacho inutilis. *Diosc.* 1. 78.

CACOSYSTATOS, a, um, adject. (κακοσύστατος), qui non firmiter consistit. *Fortunat. Art. rhet.* I. 3. p. 83. H.

CACUS, i, m. 2. idem quod *cacula*, demin. ut videtur, a *cacus*. Legitur tantum in *C. I. L.* VI. 1058. 7. 15. (Romæ a. 210. in laterc. cohortis vigilum).

CADMÍTIS, idis, f. 3. Nomen gemmæ. *Plin. 37. N.H.* 151. «Cadmitus eadem est quæ ostracitis vocatur, nisi quod hanc cœruleæ interdum cingunt bullæ».

CÁDO, is, cœcidi, cœsum, ére, n. 3. V. voc. in *Lexico*. Præter alia — 1.º De preicatione. *Vulg. Jer.* 42. 2. «Cadar oratio nostra in conspicu tuo», b. e. patere te exoravi, si Deus flecti se precibus sinat, vel valeat deprecatio mea. (*Jer.* 37. 19). — 2.º De re irrita *Vulg.* 1. *Reg.* 3. 19. «Non cecidit de omnibus verbis ejus in terram», b. e. nullum ejus vaticinium eventu frustratum est, ubi *cadere in terram* idem est ac *deperi*, irritum esse.

CADUCITAS, átis, f. 3. (caducus) caduca passio, epilepsia. *Chiron.* 330. *loco corrupto de fumentis caducia* «(cum) decrescat et minuet (luna) sic caducitas mentis dimidiat».

CÆCILINGUIS, est qui nec loquitur nec videt. *Gloss.* V. 617. 46.

CÆLIBATUS, us, m. 4. (cœlebs). ¶ 1. Ratio vitæ sine conjugio. V. *Lexicon*. ¶ 2. Alio sensu (cœlum) vita cœlestis v. divina. *Jul.* 3. 42. (24.). «Cœlibatum ago una cum diis».

CÆLILOQUAX, ácis, m. 3. cœlestis locutor. *Comin. Instr.* 2. 19. 3. «Cœliquoax Esaias... detestatur... caritatem mundi sequentes».

CÆLIO, ónis, m. 3., idem quod cœlum «ferramentum quo celantur vasa aurea vel argentea». *Gloss.* V. 565. 9.

CÆLISPÈX, icis, m. 3. (cœlum et spicio) qui cœlum suspicit v. aspicit. *Reg. Urb.* p. 17. 4. «Apollinem cœlispicem». (*Curios. Urb.* 11. p. 16. 3.).

CÆRULÓSUS, a, um, adject. (cœrulus) valde cœrulus. *Sedul. Carm. pasch.* 3. pros. ad v. 219. p. 657. M.

CÆSPITO, as, áre, n. 1., incaute eo, offendit. *Ps. Quint. Decl. exc. Monac.* 2. p. 358. 19. «cūn proprium sit cœci cœspitare». Cf. *Gloss.* V. 177. 32.

CÆSTICILLUS, «appellatur circulus, quem superponit capit, qui aliquid est lalurus in capile». *Paul. Fest.* p. 39. 45.

CÆSUS, us, abl. -u, usurpatum in *Itin. alex.* 45. «Id primum explet cœsu frondium et adgesitu humili saxonum opere pervicaci».

CALAMÁGROSTIS, is, f. 3. (calamus agrestis) genus berbae. *Ps. Apul. Herb.* 76. *Diosc.* 4. 29. *Hieronym.* in *Os.* 10. 3-4. p. 108.

CALAMELLUS, i, m. 2. nom. demin. a *calamo*, parvus calamus. *Arnob. jun.* in *Ps.* 150.

CALAMISCUS, i, m. 2. (καλαμίτοξος), nom. demin. gr. positione a *calamus*, calamellus v. parvus calamus v. capulus. *Interpr. Iren.* 2. 24. 3. Cf. *Eucher. de Expos. var. rer.* 3.

CALATHOÏDES, is = καλαθοτοξης, calatho similis. *Chalcid. Tim.* 90. umbra.

CALCANEUS, i, m. 2. aliquando translate accipitur pro opere, apud Hebræos (qui opera per pedes, gressus et similia significant). *Vulg. Ps.* 48. 6. «Cur timebo in die mala? iniuntas calamenei mei circumdat me» b. e. cur timebo die calamitos ac periculoso, præsertim judicii? Nil aliud me terrere et implicari poterit, quam iniuntas mearum operum, maxime si ad vitæ finem, quasi calcem, impius invenierit.

CALCEAMENTARIUS et **calciamentarius**, ii, m. 2. (calceamen) autor, qui calceamenta v. calceos conficit. *Gloss.* II. 466. 3. ὕποδηματαριος, calceamentarius.

CALDELLUS, i, m. 2. demin. a *calidus*, idem quod *vasculum* certam calidæ potionis mensuram continens. *Cæs Arel. Reg. virg.* «Cotidianis vero diebus ad prandium in æstate binos caldeilos etc.».

CALDICERBIUS, a, um, adject. (calidus et cerebrum) dicitur de homine fervidi ingenii vel acrioris animi. *Petron.* 45. «Magnum animum habet et est caldicerebria» et 58. «Sum natura caldicerebrius». (*Iahn.* habet: *caldus cicer ejus H.*)

CALENDÆ, arum, f. plur. 1. primus dies cujusque mensis et quidem solaris apud Romanos; sed lunaris apud Hebræos. Proprie est neomenia seu nova luna. Sic *Is.* 1. 13. legimus *neomeniam*, et in v. seq. 14. *calendas*. Hebreice autem et græce idem est in utroque versu vocabulum, quod novam lunam sive neomeniam significat. Lex enim mosaica Hebreis annum et menses lunares reliquit, sacerdotes vero adstrinxerunt, ut secunda die Paschatis seu XVI. post neomeniam aprilis, maturum manipulum ad altare offerrent: qua ratione normam ei præbuit annos lunares ad solares redigendi; si enim ultimo anni mense viderent segetem statu tempore non fore maturam, coacti erant mensem intercalare quod fere tertio quoque anno accidebat.

CALICLARIUM, ii, n. 2. (calix) sync. pro calicularium, calicum mensa. *Gloss.* II. 417. 46. «ποτηροθήκη, calicularium». Cf. 571. 11. «Calicularium ubi conduntur vasa».

CALICLARIUS, ii, m. 2. *Gloss.* III. 309. 53. «Calicularius βαλοργές», sc. vitrarius.

CALIDO, as, ávi, are, a. 1. (calidus) calefacio *Pelag. Veterin.* 7. p. 41.

CALIX, icis, m. 3. V. voc. in *Lexico*, ubi desideratur illam translate acceptam fuisse pro *sorte* et quidem ambigue, ita ut modo fatum lætum et felix, modo acerbum et ærumnosum significet. Priori sensu usurpatum est illud *Ps.* 15. 5. «Dominus pars hereditatis (sc. possessionis) meæ et calicis mei». Si *latina consuetudine* aciperetur sensus hic fieret, Deum esse quidem hereditatem et sortem Davidis sed ex parte tantum, ita ut præter Deum etiam alia speret et opperiatur. Sed hoc longe abest a sancto vate et a lingua Hebreica; significat enim totam suam hereditatem. Posteriori vero sensu intelligendum est illud *Ps.* 10. 7. «Ignis et sulphur et spirilus procellarum pars calicis eorum». Adde *Ps.* 74. 9. Sic filii Zebedæi a Christo petenibus ut sederent ad ejus latera in gloriam assumpti, respondit: «Potestis bibere calicem (sc. pati), quem ego bibo? At illi dixerunt ei: Possumus. Iesus autem dixit eis: Calicem quidem... bibetis; sedere autem ad dexteram meam vel sinistram non est meum dare vobis sed quibus paratum est a Patre meo». (*Math.* 20. 21. sqq. et *Marc.* 10. 37.) — *Calix salutaris* (*Ps.* 115. 3.) dicitur de sacrificiis quæ grati animi causa offerebant, appellabantque *pacificæ* et *sacrificia salutaria* sive *salutaris*, ut est ap. *Phil.* 1. de *sacrif.*

CALICULUS, i, m. 2. demin. a *callis* ap. *Ps. Augustin. cons. mort.* 1. 6. «Undique insidiæ a spiritualibus, a corporalibus inimicis, undique errorum caliculi sunt præparati».

CALLITIA, æ, **CALLITIES,** ei f. 1 v. 5. (callum) callositas. *Chiron.* 659. «Componis unguis usque ad vivum, ut... callicie(m) molle(m) intelligas». *Ibid.* 662. 664. 699. 739.

CALÓPODIA, æ, f. 1. genus formæ apud sutores. *Schol. Horat. Sat.* 2. 3. 106. «Scalpa: ferramentum est, quo fabricantur calopodiæ, id est forme sutorum dictæ a ligno (i. κάλον) et pede».

CALUMNIO, as, ávi, áre, a. 1. (calumnia) calumnia utor, falsa crimina intendo. — a) Active. *Itala (Cant.) Luc.* 3. 14. et 19. 8., *Arnob.* 1. 13. cod. P. — b) Passive. *Staberius ap. Prisc.* 8. 18. (*Gramm.* 2. 385.). V. *Lexicon*.

CALVASTER, tri, qui calvam habet anteriem partem capitis, recalvus. *Gloss.* III. 252. 42. «μετεπόλιος, calvaster». *Gloss. Scal.* V. 589. 29. «apicidous, calvus, calvaster». Cf. *Loewe Prod.* p. 424.

CAMÉLUS, i, m. 2., gr. καμέλος, quæ vox siquicunque *camelum* beluam, non autem *funem* seu rudentem. Christi effatum illud: «Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem in cœlestis regnum intrare». (*Math.* 19. 24. et *Marc.* 10. 25.) nonnulli multo comodius accipiendum esse putant de fune, non de camelo, cum hic per foramen acus trausire omnino nequeat, ita ut significetur potius quod est difficulte, quam quod fieri non possit. Qui autem de fune interpretantur leg. in t. gr. cum S. Cypriano καμέλος (i. *gomera*), pro καμέλος. Sed hæc lectio

omnino reicienda videtur. (Cf. Merk: *Novum Test.* ad h. 1). Est inauper adagium vetus Hebraicum, a Thalmudicia quoque relatum: *Facilius camelus per acum*, cui est affine: *Elephas per acum*, nistrumque de his rebua quæ fidem superant, aut fieri vir aut ne vir quidem possint, divede enim terrenis facile barent, cœlestium oblii.

CAMENSIS, a, adjekt. (camus) ad camum pertinens (joco dictus pro pistore). *Titilin frg. inc.* XVIII° ap. *Paul. Fest.* p. 58. (45. *Lind.*) *Ribbeck in Comic. Lat. rel.* p. 187. intelligit servum piatorum, qui camo indutus, molam currendo, velut camena cursor, circumagat. Sic ex verbia *Paul. Fest. M.*: «Cammensem cursoram Titinius pro piatore dixit». Locus ab interpretibus aatis vexatus. Cf. *Ap. Gloss. Plac.* V. 14. 26. voc. *camensis*, ad quod reduci videtur illud *Paul. Fest.* ex analogia cum voce *oaca karante* (vescuntur). V. Bücheler: *Rhein. Mus.* 33, 42. sqq.

CAMERARIUS, ii, m. 2. (camera) quæstor *mariorum* it. *camerlengo*, ap. *Greg. Tur.* 4. *Hist. Franc.* 7.

CAMPANA, æ, f. 1. instrumentum sonorum ex ære factum. (Ab ære campano nomen accepitae censem Wölfflin, *Archiv.* 11. 538.) *Ferrand. Ep.* 11. «Ministerio (monachos convocandi) sonoram servire... campanam... statuit consuetudo auctissima». Alia significatio *V. Lexicon.*

CAMPANELLA, æ, f. 1., nom. demin. a *campana*, parva campana, tintinnabulum. *Anecd. Helv.* 182. 29. «Nota» et «campanella» unum est*.

CAMPANULA, æ, f. 1. nom. demin. a campana, idem ac campanella. *Vita Fronton.* p. 9 (*Migne* 73. 412.^b).

CAMPESTROR, ãris, ãtus aum, ãri (csmpeater) subligari induor. *August. de Nupt. et concup.* 2. § 62. — *Campestratus* part. pass. *August.* 14. *Civ. D.* 17. de juvenibus qui in campo nudi exercitantur sed veridem opertis. Item c. *Pelag.* 1. 16. 32. V. Voc. in *Lexico*.

CAMPSPA, æ, f. 1. (χαμπτριον nom. demin. a gr. χαμπτριον), parva curvatura, flexus, angulus a χαμπτω flector. Occurrit ap. *Auct. inc. de Idiom. gen. Gramm.* IV. 581. 25. *Gloss.* II. 645. 16. Etim pro *capsa* scribebatur a Latinis græcissantibus, aicui *campsarius* pro *capsarius*. V. CAMPTER in *Lexico*.

CANDÉLULA, æ, f. 1. nom. demin. a *candela*. ap. *Greg. Tur. S. Mart.* 3. 50. «Reperitur ibi duas candelulae ex cera ac papyro formatæ».

CANDIDATIO, onis, f. 3. (candido) actus candidandi, condor. *Augustin.* in *Ps.* 71. 18. «Nomen ipsum (Libani) interpretatur candidatio». Cf. *Cassiod.* in *Ps.* 103. 16.

CANICAPITUS, i, m. 2. (canis et caput) animal caninum caput habens, idem ac gr. κυνοκέφαλος. *Cassiod.* Ios. c. *Apion.* 1. 254. «Qui... sollemnes erant, bovem et bircum et crocodilos et canicapitos volebat inspicere».

CANISTRARIA, æ, f. 1., quæ canistrum in sacris portat. *Inscr. Dessau.* II. 4438. (Rouen a. 259.). *C. I. L.* VIII. 9337. (a. 183).

CANISTRIFER, a, um, adjekt. (canistrum et ferro), qui canistrum fert. *Carm. epigr.* 1233. 19. «Canistriferæ Naides». V. adn. Bücheler.

CANNALIS, e, adjekt. *Schol. Pers.* 3. 14. «Fistula pro cannali calamo».

CANNÖSUS, a, um, adjekt. cannae similis. *Dioscor.* 4. 5. «Poligonon... virga habens, molle et canosa» (gr. καλαγοεις).

CANONICARIA, æ, f. 1. (canonicus) officium canonariorum, eorum nempe qui publicum canoneum a privatis exigebant. *Cassiod.* 3. *Var. 8.*

CANTABRARIUS, ii, m. 2. (cantabrum) vexillifer, qui cantabrum fert. *Cod. Theod.* 14. 7. 3. CANTAMENTUM, i, n. 2. genus cantus v. carmina. *Virg. grain. epit.* 4. p. 17. «Quædam carnium genera, quæ quæcumque extraordinaria esse videantur, tamen a rhetoribus... usurpantur, ut sunt cantamenta et cantatelle».

CANTICA, æ, f. 1. (cano), idem ac canticum. *Venant. V. S. Radeg.* 36. 82. *Gribas. Syn.* 1. 6.

CANTICUM, i, n. 2. (cano v. canto) aliquando accipitur pro ludibrio, ut apud *Vulg.* *Laurent.* *Jer.* 3. 14. «Factus suni in derisuni omni populo

meo, canticum eorum tota die». Sic *Ezech.* 33. 31. «Audient sermones tuos et non faciunt eos, quia in canticum oria sui vertunt illud» h. e. irridendi cauas te ac sermones tuos versiculis et modulis illigant et mordacem in te atyram cauunt.

CANTILATRIX, icis, f. 3., quæ cantitat. *Soran.* p. 48. 14. «Aliæ mulierea exercitio vocis... purgationem consumunt, hoc eat cantilatricea et virile corpus habentes».

CANTILENOSUS, a, um, adjekt. cantitæ proprius. *Sidon. Ep.* 3. 14. 1. «nugas... poetarum stylo cantilenosus».

CANTILLO (cantillo), as, ävi, ätum, are, a. 1. demin. a canto. V. *Lexicon*.

CANTIUNCULA, æ, f. 1. nom. demin. a canto, brevis canto, canticulum. [dub. *Pompon. Atell.* 118. «Haec... in colubra callet cantiunculam». *Passeratus*, canticulum *Codd.*] *Augustin. Util. cred.* «Cum sine ullo sacrilegio poeta uberrimus videri possit libidinosas cantiuuculas edidisse». Adde *eund. Gen. ad litt.* 2. 36. at c. *Iul.* 6. 66. Vide alia in *Lexico*.

CANTULA, æ, f. 1., nomen avis. *Plin. Val.* 5. 25. «Cantula, merulas, turdos, turtures... ministrabis».

CAPESSIBILIS, e, adjekt., ad capessendum facilis. *Mar. Merc. Nest. Serm.* 7. 42. «Quis... suspicetur deitatem furacibus manibus capessibilem esse?».

CAPH undecima littera alphabeti hebraici (פָּה). *Ambros. in Ps.* 118. *serm.* 11. «Incipit undecima littera caph quæ latina interpretatione significat "curvata sunt"». *Hieronym. Ep.* 30. 3. «Caph (Interpretatur) manus». Fort. rectius: vola manus.

CAPILLASCO, v. CAPILLESKO, is, ère, n. 3. quasi incipio capillos babere. *Gloss.* IV. 27. 27. et 491. 42. V. 174. 13.

CAPILLUS, i, m. 2., capitis pilus, seu coma, de cuius etymo *Isid.* 11. *Grig.* 1. 28., coll. *Cels.* 4. 2. (V. etiam *Brugmann. Ber. d. phil. hist. Kl. d. sachs. Ges. d. Wiss.* 68. [1907] p. 160. sqq). — Legitur inde a *Plaut.* aëpiua ap. scriptores, præferuntur *coma* et *crinis* a poetis inde a *Cattullo* et apud argenteæ statis acriporeta. — Neutr. sing. *capillum*. Cf. *Non.* p. 198. «Capillus masculini est generis; neutri *Plautus*» (*Most.* 254.); acc. plur. *capilla* in *C. I. L.* 10. 8249. 6. — Apud poetas semper in exametri fine, in pentametro ante vocabulum jambicum finale. Atis plura in *Lexico*. — De ornato capilli. V. *Daremberg-Saglio* II. 1355. sqq. III. 1452.

CAPIO, is, cepi, captum, ère, a 3. V. Voc. in *Lexico*. Hic addimus aliquando significare: — a) Pro fieri posse. *Vulg. Luc.* 13. 33. «Non capit propbetam perire extra Ierusalem» b. e. fieri non potest ut alibi occumbat propheta. Christua mortem ausm vaticinans eam non alibi decretam sibi essa ostendit, quam ubi toti alihi prophetæ sublati essent ab impiis. — b) Pro habere locum. *Vulg. Joh.* 8. 37. «Doctrinam meam non recipitis, sermo meus non recipit, sermo meus locum apud vos non invenit. — c) Cum in constructum, ut in ea capere. pro eam capere ap. *Vulg. Lament. Jer.* 4. 6. «Major factus est iniquitas populi mei peccato Sodomorum, quæ subversa est in momento et non ceperunt in ea manus». — h. e. major est Hierosolymæ aicut iniquitas its et pœnas, quam urbis Sodomorum, quæ puncto temporis versa est, non hostili mano capita.

CAPITCLÄRITER, adv. (καπιτάλιξ αὐθωδός), summatim, per capita, capitulatim. *Cassiod. Ios. c. Ap.* 1. 183. «Volo capituloiter unum eorum... percurrere».

CAPITULATIO, onis, f. 3. (capitulum) idem quod recapitulatio. *Greg. Tur.* 3. *Franc. tit.* 37.

«Explicit capitulatio (antea incipiunt capitula)». *Nicot. Spir.* 18. «Faciam itaque capitulationem dictorum».

CAPRAGINUS, v. CÄPRÜGINUS, a, um (v. a-

dject. (capra) caprinus. *Macrobi.* 2. *Sat.* 9. «Ca-

pragini lumbi». — *Sync. capranus.* ap. *Anthim.* 70. 76. 82. codd. opt.

CÄPRÄGINUS, a, um, adjekt. idem ac caprinus, ap. *Plaut. Epid.* 18.

CÄPREOLA et CÄPRIOLA, æ, f. 1. (capreola), fort. *la gazzella*, δορχας. *Itala Isa.* 13. 14. *Ambr. de Interpr. Job et David* 2. 1. 3. (Cf. hinnulus cervorum).

CÄPREUS, a, um, adjekt. ad capram pertinens, caprinus. Cf. *sicus caprius* = caprificua. *Gromat.* v. 352. 3. *Prisc. gramm.* II. 112. 16.

CÄPRIUS, a, um, adjekt. V. voc. in *Lexico*.

— Addre vocem usurpari etiam translate: — a) De hominum oculis. *Plin.* 11. *N. H.* 141. «(Gculos conditos) clariasime cernere, sicut in colore caprinorum oculis torvi». — b) In nomine herbare. *Plin.* 19. *N. H.* 128. «Eat etiamnum, quæ vocatur caprina lactuca». Adde 26. *ibid.* 62. et *Chir.* 483.

CAPSÄRIUS, ii, m. 2. (capsa) qui capsas defert, vel facit, vel potius qui libros et tabulas ad rem militarem pertinentes, vel vestes, annonam, tentoria et alia his similia in capsis aeravabant. (V. *Lexicon*). Quomodo cumque tamen res accipiatur animadvertisimus locum in *Lexico*, a *Corradini* nostro allatum ex *Dig.* 50. 6. 6, alter se habere. Ibi enim, integra lege perfecta et iis quæ precedunt, vox *vocationem* in locum vocis *conditionem* est ponenda, sc. ita legendum «ob munere graviorum vocationem», non conditionem. *Tarruntenus* babet «quibusdam aliquam vocationem munerum graviorum conditio tribuit, ut sunt mensores». De hac re clare admonuit lexicographerum nostrum et *Fidelis Lamperticus* doctus juris consulutas; sed verius quam oportuit.

CAPTENTULA, æ, f. 1. (capio) idem quod captatela, captiuncula, id quod capiendo dolose inaervit. *Gloss. Scalig.* V. 605. 12.

CAPTO, as, ävi, ätum, sre, a. 1. (cspio) pro insidiari accipitur. *Vulg. Ps.* 93. 21. «Cspitabunt in animam justi». — b. e. innocentis vitæ insidias moliti sunt. Hebreica vox militaris est: conglobarunt se contra me, catervatim coierunt.

CAPTÖRIUS, a, um, adjekt. (capio) ad capiendum aptus, capturæ inserviens. *Augustin. c. Faust.* «captoriæ tendicula». — Subst. *captorium*, sa- gena *Ps. Aug. Serm.* 205. *de Petro* «qui captoriū jacēbat in aslo».

CAPULO, as, äre, a. 1. cædo, frango. *Anthim.* 43. et 75. *Gloss.* Cetera v. in *Lexico*.

CAPUT, Itis, n. 3. Multiplicia eat usus haec vox. Præter ea quæ in *Lexico* exponuntur has addimus locutiones: — a) *Caput anguli*, allegorice, ap. *Vulg. Ps.* 117. 22. «Lapidem quem reprobarerunt aedificantes, hic factus est in caput anguli». — b. e. quem principes ut lapidem inutilem, sc. Messiam, rejecerunt, singularē esse lapidem Deus Pater jussit, qui legis utriusque veluti parietem domum duplice junget totamque molem aedificii sustentaret, ut moris erat apud Hebreos. Celebratur hic locua *Matth.* 21. 42. *Luc.* 20. 17., *Act.* 4. 11. et *I. Petr.* 2. 7. — b) *Caput circuitus*, pro duce seu principe insidianum, ut ap. *Vulg. Ps.* 139. 10. «Caput circuitus eorum, labor labiorum ipsorum operiet eos», h. e. antesignanum eorum, qui me circumdant machinantes perniciem et hoc ipaos meos insidiatoria, labor suæ iniquæ linguae obruet et operiet: in ipsorum caput resident fraudes, maledicta et consilia, quibus me petunt. — c) *Caput librī*, in quo caput est ut Dei voluntas a nobis fiat. *Ps.* 39. 9. «In capite libri (hebr. in volumine librī), quo modo etiam vertit *Hieronym.* scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam». Est autem liber legis, quam baldaica nominatim indicat. Allegorice (*Hebr.* 10. 7.) haec sunt accipienda de Christo et redemptoris beneficio, cuius vaticinio plenum est totum legis volumen. (Cf. *Luc.* 24. 25. et *ibid.* 5. 27.). Confestim in *capite libri* seu initio legis, ubi primorum parentum lapsu pœnas a Deo indicitur, aimul remedium benignissime ostenditur per semen mulieris offerendum (*Gen.* 3. 15). — d) *Caput viæ*, bivium, quod *Exod.* 21. 19. caput duarum viarum et bebr. eleganter *mater viæ* dicitur. Ex eo dextera Hierosolymam, iæva Rabhatham urbem principem Ammonitidis ibatur. Utram harum petret, consistens ibi Nabuchodonosor deli-

beravit remque sorti permisit. sagittis inter ac permixtis, ducente, inspectis tamen victimisrum extis. — a) *Caput movere* testaudae miseracionis et consolandi gratia (*Nah.* 3. 7.). Contra etiam irridendi causa (*Thren.* 2. 16.), *Ps* 108. 25. *Matth.* 27. 39. — f) *Caput dare*. obfirmare animum (2. *Esdr.* 9. 17.) — g) *Reddere v. ponere in caput*, pupire pro mentis *Erod.* 9. 10. et 22. 31. — h) *Fieri in capite*, subigere. *Thren.* 1. 5.

CARAGIUS (et CARAGUS), i. m. 2. vox, ut putatur greca sed saltem hoc aeus non reperiatur ($\chi\rho\pi\chi\gamma\zeta$), ac. qua significatur sortilegus, incantator, ut legitur in *Conc. Antissiod.* c. 4. et *Narbon.* c. 14. Non autem apud *Augustin.* sed ap. *Ps. Aug. App. serm.* 264. et 278.

CARBONÉOS, a. um. adject. (carbo) carbonis colorum habens, ater (*opp. candidus*). *Gloss.* II. 451. 29. et 478. 7. Vox dubia. Dno loci *Anth. Lat.* 728. 15 et 20 omissuntur s. Riese in editione altera velut: spuri.

CARCAR. áris, m. 3. idem ac carcer. *Itala Luc.* 8. 20. et 21. 12. (cod. d) et *Matth.* 6. 23. et 14. 13. (cod. b). *Inscr.* (*Notizia degli acuti* 1892 p. 270) « carcaræ » circi».

CARDIACÉ, es, f. ($\chi\rho\pi\chi\alpha\tau\zeta$; sc. $\nu\delta\omega\zeta$) morbus seu passio cardiaca, h. e. cor afficiens. *Ibid.* 4. 6. 4. Cf. *Cel. Aur.* 2. *acut.* 32.

CARDINALIS, a. adject. (cardo) V. voc. in *Lexico*. Addimus usurpari de sacerdotio apud Christianos. *Greg. M. Ep.* 1. 15. « ut nunc Cardinalem ibi presbiterum etc. » et *Pelag. Ep.* 1. 77. ad *Martini episc.* « in ecclesiam te Alireensem cardinalem... constituimus... sacerdotem »

CARDUUS, ús, m. 4. *Charis. gramm.* t. 74. 34. Plur. sync. nom. *cardus* ap. *Capitolin. Pertin.* 12. *P. (lorden cardos)*, *Edict. Diocl.* 8. 1.

CARINARIUS, rectius quam *carianus*, ii. m. 2. ($\chi\rho\pi\zeta$ Dor. $\chi\rho\pi\zeta$) qui ceram fulvo colore tingit. *Plaut. Aul.* 510. « flammarii, violarii, carinarii ».

CARINULA, æ, f. 1. dem. a *carina*, parva carina. *Diom. gramm.* I. 507. 22.

CARMÉN, loris, n. 3. farrago, miscuglio, guazzabuglio, ammasso, ap. *Venant. init. ep. proem.* csm. 5. 8. — Alio sensu communiore. *V. Lexicon.*

CARMÍNULUM, i. n. 2. nom. demin. a *carmen*, parvum *carmen*. *Virg. gramm. Epit.* 2. « Adulescentula cum poetica metre per versum carminula sofflat ».

CARNIFICÁTOR, óris, m. 3. et CARNÍFICÁTRIX, tricis, f. 3. (carnifico) qui et que carnificat *Charis. gramm.* 1. 50. 4.

CARO, carnis, f. 3. in sacra litteris est: — a) Homo passim (*Math.* 24. 22. *Joh.* 1. 18. etc.). — b) Qnodvis animal (*Gen.* 8. 17.) — c) Cognati et frates (*Rom.* 11. 14. *Is.* 58. 7.) — d) Homo voluptuarius (*Gen.* 8. 3.).

CARÓTICUS, a. nm. adject. ($\chi\rho\pi\chi\tau\xi\zeta$), illa appellatur a medicis *venæ* quæ a corde ad cerebrum sanguinem transmittunt, nomine a $\chi\rho\pi\zeta$, h. e. sopor, ducta. *Chalcid. in Tim.* p. 48. « Per arterias, quæ sunt a corde porrectæ, pervenit (*sanguis*) ad caroticas, ita appellatae *venas*, quia eadem vulneratae mortem afferunt soporiferas ».

CARPEO, es, ère, idem ac *carpo*, ap. *Apic.* 4. 151.

CASELLA, æ, f. 1. nom. demin. a *casa*, parva casa. *Gloss.* V. 214. 24. — De villa parva. *Ps. Aug. Serm.* 76. 2.

CASSATIM, adv., in cassum, frustra. *Augustin. c. Secundin.* 16.

CASTIMONÁLIS, is, f. 3. (castimonia) monacha. *Augustin. in Ps.* 75. 16.

CATÁPHÁSIS, is, f. 3. affirmatio, (*opp. apophasis* = negatio). *Ibid.* 2. *Orig.* 27. 3.

CATECHIZÁTIO, onia, f. 3. actus catechizandi, instructio. *Interpr. Iren.* 4. 24. 1. « Illis (apostolis *Judeorum*) facilis catechizatio fuit, videlicet cum ex scriptura baberent ostensiones ».

CATHÉDRATICUM, i. n. 2. (cathedra) certa pecuniae quantitas, quam episcopi recens ordinati dabant episcopis. a quibus ordinati erant, partim clericis et notariis, quæ: ut in inauguracione ministraverat. *Justin. Epit. nov.* 115. 8. 431. Cf. *Julian. Antec. Constit. ibid.*

CATTINUS v. CATTINÉUS, a. um. adject. V. *et cetera*.

CATTUS v. CATUS, i. m. 2. felis. (It. *gatto*, Fr. *chat*, Germ. *kater*, *katze*). *Pall.* 4. 9. 4. *Mythogr.* Vat. 3. 8. 22. *Mai et ibid.* 12. 2. 38. et *Gloss.* III. 18. 49. cattus, $\alpha\lambda\omega\mu\sigma\zeta$. — Hinc *cattinus*, adject. oculi. *Ps. Acron. Hor. epod.* 16. 7.

CAUDÍFICO, as, are, 1. (cauda et facio) idem quod candalum demetu, curta, translate de oratione. *Cledon. gramm.* V. 9. 15. « Luxuriosos tonde sermones doctiloqua serie corrigit ex tende, curta, candifica ».

CAUDITUS, a, nm. adject. candalum habens firmam, fortis. *Anth. Lat.* 682. 2. Cf. CAUDA ap. Cic. 4. *Verr.* 78. 190. ubi festive dictum.

CAUPÓNICA, a, nm. 1. demin. a *canpona* et *canpona*, parva *canpona*. *Gloss.* II. 116. 22. canponica, $\chi\pi\pi\chi\lambda\mu\tau\zeta$.

CAUPUNCULA, a, nm. 1. demin. a *canpona* ut pree. *Gloss.* V. 274. 34. — Est etiam titulus comedie Ennii. V. *Comic. Rom. frg.* ed. 3 * O. Ribbeck p. 6.

CAVAMEN, inis, n. 3., (cavus). a) Locus cava. *Gloss. Plac.* V. 13. 6. « cavamina, loca cava »; — b) Caverna. *Solin.* 9. « in Islebris ru- pius cavaminibus (cacuminibus *H.*), que fluctuum configiliis... adessa sunt ». — c) Cavatura. *Ariani.* 23. 4. 2. « Apponit in temonis cavamine sagitam ».

CELTÁTIO, onis, f. 3. (celo) actus celandi, occultatio. *Boet. Arist. Ansl. pr.* 1. 25. (*Migne* 64. p. 667. c) *Gloss.* V. 451. 18. « dissimulatione: si(n)cione ceteatione ».

CELTIS, ia, f. 3. — ¶ 1. genus scalpi. De loco *Iob.* 19. 24. V. *Lexic. ad h. v.* — ¶ 2. Nomen pisia. *Gloss.* II. 99. 14. « Celtis, *\pi\tau\alpha*, *\chi\rho\pi\zeta* ($\pi\lambda\delta\zeta$) ».

CENSÓRÍE, adv. (censorius), ad censorem pertinens, censorin mire. *Augustin. c. Jul. Pelag.* 4. 3. 33. « aliquem censorie reprehendere ».

CEPHALÉOTA, æ, m. 1. ($\chi\rho\pi\chi\lambda\alpha\omega\zeta$) capitularius, seu capitanius exactor. *Imp. Honor. et Theod. Cod. Theod.* « Neguquam cephalo-*tis*, irenarchia, Ingographis etc. ».

CEPICIUM, (*cæpicio*) II, n. 2. (cepa) cepa caput, vel ipsa cepa. *Arnob.* 6. 1. et 6. 4. Cf. *Ca-* per ap. *Prisc.* 6. 11. (*Gramm.* II. 204).

CERIPHÓRUS, i, m. 2. *Gloss.* II. 349. 4. « $\chi\rho\pi\chi\pi\tau\zeta$, ceriphorus », sc. qui cereos accendit ($\pi\lambda\tau\omega$) iuxta etioun gr., qui cereos fert iuxta etioun lat.

CÉROMATITES, æ, m. 1. ($\chi\rho\pi\chi\pi\tau\zeta$) qui palæstræ invigilat, ispetto, guardiano, maestro di ginnastica. Stricto tamen sensu significat eum qui in gymnasii et palæstræ ungoento quodam ex cara ($\chi\rho\pi\chi\pi\tau\zeta$) confecto athletas nlinebat, quem usum *Sen. Ep.* 51. 1. *Plin.* 29. *N. H.* 26. et 36. 168. testantur. Serina autem ceruma ipsam palæstram significavit, et inde *ceromatites* aen. *ceromatites* demoavit eum qui itale dicitur mestro di ginnastica, quæ aensu amittit in *Ed. Diocl. de Pretiis rerum venalium* 7. 64. « Ceromatite in aingulie disciplinis monstruos (densrios) quinqnaginta ». V. *De Rugg. D. E.* II. 213.

CERTOR, òris, átus aum, ari, n. 1. contendere, ut certo, certe, qnod necnrit sp. *Hygin. Fab.* 273. *Valg. Eceli.* 11. 9. *Itala Luc.* 13. 24.. (V. *Rönsch.* *Itala* p. 302., qui haud recte tribuit *Pacuv. tr.* 25.). *Gloss. pass.*

CERVÁRIOLUS, a, um, adject. demin. a *cer-* os, ad parvum lapum cervarium pertinens. *Schol. Bern. Virg. ecl.* 8. 3.

CESSUS, ús, m. 4. (cedo) fere idem quod recessau. *Paul. Dig.* 21. 1. 43. pr. « mules (esse vi- tiosas plerumque dicunt) quæ cessum dant ». *Ambrosiast.* in *Phil. prol.* « Pbitippenses post ces- sum ejus (*Pauli*) non sunt translati ad aliud sicut Galate ».

CHALCÓLIBANUM, i, n. 2. ($\chi\pi\chi\lambda\omega\beta\alpha\omega\zeta$), aurichalcum. *Itala Apoc.* 1. 16. (*Iren.* 4. 20. 11.) « pedes ejus aimes chalcolibano » sc. aurichalco Libanii (*Vulg.* aurichalco).

CHAMÉBÁLANUS, i, f. 2. ($\chi\rho\pi\chi\pi\lambda\omega\zeta$), genna herba. it. *titimaglio* (*enphorbia apio* L.), *Dioscor.* 4. 170.

CHÀOS, i, n. 2. V. voc. in *Lexico*. — Adno-

tamus: declin. *Gloss. Pl.* V. 9. 16. « cbaoa monoptoton est ». Sed habet etiam in genet. *chai* ap. *Prisc. gramm.* II. 271. 17. *Serv. ad Virg. I. Aen.* 864. (*Mythogr.* 2. 35.). Dat. *chao* ap. *Prudent.* c. *Symm.* 1. 94. et alibi, *Hygin. Fab. præf.* p. 9. 2. *Varr. V. L. L.* 19. 20. *Ovid. 14 Met.* 404 *Sil.* II. 13. 439. etc. — Nomin. *chaos* in *Itala Luc.* 16. 26. 4. *Esdr.* 5. 8. *Prisc. gramm.* II. 271. 17. — *Caus* in *Gloss.* IV. 28. 32. *Kaus* in *Gloss.* IV. 103. 18. — *Haus* in *Gloss. Fisc.* V. 107. 3d. — *Caos* in *Tab. dev.* *Audient.* 251. *cehos* aëpius in libris, ut in *carmi de Sod* 105., *Eucher anth.* 390. 12. — Est etiam gen. masculi *Itala Luc.* 16. 26. — Legitur inde a *Varrene* præcipue apud poetas. V. *Wasser P. W.* fil. 2112. sq.

CHARACTÉRIACUS, a, um. adject. characterem idest formam insigntem continens, ut *charactericus signacula* ap. *Fulg. Et. mund.* p. 179. 8.

CHÉLIÓNACUS, a, um. adject. ad chelidonem pertinens, i. e. hirundineum. Hinc *chelidonias* *cas gladius* ap. *Is.* 18. *or.* 8. 7. est ferrum imatum, cuius duplex mucro se bifurcus in modum caudæ hirundines formatur, unde at *chelidonius* dicuntur.

CHORODIDASCALOS, i, m. 2. chorimagister. *Hieronym. tract. in Ps.* 1. 77. « Asaph unus fuit de chorodidascali... ergo de ceteris chorodidascalia et iste unus est propheta ».

CHRISTUS, i, m. 2. (*\pi\pi\tau\zeta*) unicus, dict. de sacerdotibus et regibus. *Vulg.* 2. *Mach.* 1. 10. « Aristobolo qui de genere christorum ». *Add. Reg.* 26. 9. et *Is.* 45. 4.

CHRÓNOS (chronus) tempus. *Apul. Mund.* 37. « Saturum etiam illi quasi chronus quendam, incepit ab origine interminum affinem appellant ». *Add. Gloss.* IV. 224. 10. « chrouus, tempus ».

CHRYSOCHRÙS, ou, (*\chi\rho\pi\chi\pi\chi\zeta*, *\nu\delta\omega\zeta*) anro tinctus, aureus (*opp. prasochrus*) lapis. *Ambros.* in *Ps. 118. serm.* 16. § 41. sq.

CICÁRO, ónis, m. 3., dicitur de pueri qui modo vafer est malus (*Petron.* 40. 8.), modo simplex et amabilis (*Petron.* 71. 11.).

CILÓTER, tri, m. 2. (*\chi\rho\pi\chi\pi\tau\zeta*). — Alii scribunt *chiloter*, v. *chilotrum* v. *cilotrum*. — Est proprius camis seu fiscellis, quæ ori equi circumponitur, ex vertice lato vel funiculo aliquo ansensa, in quæ fonsum aliud pabulum conjicitur. Videtur tamen significari genus quoddam vestis vilissimæ in illo *Novi ap. Nonium* 148. 31. *M.* « Non multa post zonariam accepit: abacit. Consequitur pænularium, chilotrum petit ». Ita leg. *Ribbeck*, sed illi *cilotrum*. (*Nov. Com.* 85. G.) fort. quod caput operit.

CIMÉLIUM, ii, n. 2. appellex pretiosus. *Gloss.* II. 347. 17. *\chi\rho\pi\chi\pi\tau\zeta*: *Greg. M. ep.* 1. 10. « Vel proprie ecclesie, vel quæ de diversis ecclesiis cimelia sunt collecta ».

CIMICIA, æ, f. 1. (cimex) proprio adject. sed abs. adbibunt ad herbam quam: em aignificantam, ita a *cimicibus* appellata, quorum foetorem habet. *Isid.* 17. *or.* 7. 57. « Cimicis præter similindinem cimicia. Unde ei eam *Græci* *xoplav* vocaverunt. Nascitur in locis asperis atque cultis ». Cf. *Isid.* 12. 5. 17.

CIMICO, as, are, a. 1. cimicibus lectos purgare. *Gloss.* II. 353. 44. cimico, *\chi\rho\pi\chi\pi\tau\zeta*.

CIMUSSA, æ, f. 1. ¶ 1. Est idem quod cimussa. Cf. *Gloss.* *\chi\rho\pi\chi\pi\tau\zeta* v. *\chi\rho\pi\chi\pi\tau\zeta*. — ¶ 2. Item extremitas panni v. tele v. funiculus, vulg. cimossa (*evagno*). *Gloss.* II. 100. 43. Cimussa, *\chi\rho\pi\chi\pi\tau\zeta*. Cf. *Gloss.* II. 431. 47. (cimisa).

CIMUSSATÍO, ónis, f. 3. (cimusso) actus cimussandi seu cimussæ ac cingendi. *Dosit. gramm.* VII. 435. 23.

CIMUSSATOR, óris, m. 3. (cimusso), qui cimussa v. cimissa illinit. *Gloss.* II. 431. 54. cimussator *\chi\rho\pi\chi\pi\tau\zeta*.

CIMUSSO, as, are, a. 1. se cimussa cingere, obstringere. *Dosit.* 64. 7. K. (in *Gramm.* VII. 435. 23.).

CINCTIO, ónis, f. 3. (cingo) actus cingendi. *Augustin. in Ps.* 92.

CINERULENTUS, a, um, adject. (cenis) cinere opertus, ut *canities cinerulents* ap. *Heges.* 5. 53. 125. W. It.: *testa grigia*.

CINGULĀ, æ, f. 1. (cingo) cingulum seu zona hominum. Ita recte exponitur in *Lexico*; sed male locus citatus *Titin.* ap. *Non.* 14. 1., nam ibi non *cingula* sed *togula* legend., itemque ap. *Ov.* 3. *Art. ann.* 444. *lingula* legunt *Merkel* et *Riese*.

CIRCISSĀRIUS, ii, m. 2. (circus) proprio adject. abs. usurpatum ab inusit. *circisso*, quod est a circlo, circitor. *Gloss.* IV. 318. 31. — Circissarius, qui circumcirca pergit. V. alia ap. *Hildebr.* ad *Gloss. Lat.* p. 53. n. 88. — Circissarii dicti sunt eliam agitatore, aurigæ qui in amphitheatris et circis currua ducent. *Concil. Arel.* 1. *sub-Silv.* — Fort. ap. *Augustin.* in *Ps.* 39. est qui delectatur circlo (hippodromo).

CIRCO, as, ävi, äre, a. 1. circundo, pervadere. *Ps. Augustin. Hom. de sacril.* 6. 21. « qui de anulo aureo vulnus circat... iste graviter peccat ». *Gloss.* passim: circat, circumvenit, κυκλεῖσι.

CIRCMASSISTO, is, ère, n. 3. idem quod asisti circum. *Novell. Justin.* 18. 7.

CIRCOMAUFERO, fers, ferre, a. 3. circum omnia auferre; translate, prohibere. *Augustin. Quæst. in Levit.* qu. 52. 2.; et *quæst. in Iosue* qu. 29.

CIRCUMCELLIONICUS, a, um, adject. (circumcellio) proprius circumcellionia seu ejus, qui ad hæreticam circumcellionum aeclam pertinet. *Augustin. c. Lltt. Petri.* 2. § 208.

CIRCUMDUCTIVUS, a, um, adject. (circumducio), qui ad circumductionem pertinet. *Ps. Boet. Geom.* p. 423. 19. *Fr.* « Ponatur circulus quadragesinta quatuor pedibus in circumductione designatus, diametra autem quatuordecim pedum proportionibꝫa describatur... Sumatur circumductivæ quantitalia medietas et per medietatem diametri multiplicetur, et quod ex hac multiplicatione provenierit, embadum pandit ». b. e. aream lineis inclusam.

CIRCUMFOSSIO, önis, f. 3. (circumfodio) actus circumfodiendi. *Augustin. Serm.* 72.

CIRCUMGESTATOR, öris, m. 3. (circumgesto), qui circum aut iuxta gestat, circumlator. *C. I. L.* 2. 3442. In titulo mutilo. Alii duo verba legunt « circum gestator ».

CIRCUMPĒTITUS, a, um, adject. circumvolutus, intortus. *Arnob.* 4. p. 186. ed. *Oehlen*; sed *Reiferscheid* leg. *circumreitus*.

CIRCUMRUMPO, is, ère, a. 3. (περιρρέω), circum evello. *Dosith.* 63. 10. K. (*Gramm.* VII. 434. 29.).

CIRCUMSOLVO, ia, ère, a. 3. (περιτύω) circum liber. *Dosith.* 62. 27. K. (*Gramm.* VII. 434. 15.).

CIRCUMSPECTABILIS, e, adject. (circumspecto) dignus qui circumspiciatur. — Translate. *Cassian. 7. Coll. 32. 2.* « Seae velut illustrea et circumspectabiles omnibus aestimantea ».

CIRCUMSPIRO, aa, äre, n. 1. Circum flo. *Prisc. p. 38. R.* de ventia.

CIRCUMTERMINO, aa, ävi, ätum, äre, a. 1. (circum et termino) circum terminos pono, consti-tuo. Translate. *Interpr. Iren.* 4. *Hær.* 36. n. 2. « Tradidi autem (vineam) colonia per eam legi-ationem, quæ est per Moysen: aepem autem circumdedit, ideat circumterminavit eorum culturam et turrim ædificavit ». Adde *Mar. Victorin. adv. Arriani* 1. 31. et *Augustin. c. Adim.* 28.

CIRCUMVÖLÜTATIÖ, önis, f. 3. (circumvoltu-to), actus circumvolvendi. *Chalcid. Tim.* p. 43.¹⁰ orbiculata circumvolutatio.

CLÄRÉDO, Inis, f. 3. (clarus) Idem ac claritudo, claritas. *Gloss. Scalig.* V. 594. 14. *Thom. Thes.* 155.

CLOACINUS, a, um, adject. (cloaca) ad cloacam pertinens, ut *Cloacina aqua* ap. *Augustin. c. Faust.* 20. 11. Est etiam nomen proprium. V. *Gnom. Cloacina*.

CLÖCITO, as, äre, n. 1., vocem edo cervorum *Anth. Lat.* 762. 53. Alii tamen, forlasse rectius, cum *Riese* ed. 2. leg. *crocito* ut est in *Lexico*.

CLUOR, öris, m. 3., vox, fama, nomen, grido, voce. *Gloss.* II. 510. 5. cluor, ζόξη, a cluo v. clueo dicor, nominor, perhibeo, æstimor.

CÖDETA, æ, f. 1. (coda = cauda) ager in quo fructes existunt in modum caudarum equinarum. (*Paul. Fest.* p. 38. M.). — Distinguunt *codeta* major, ager trans Tiberim, quod in eo virgulta nascentur ad caudarum equinarum similitudinem.

(*Paul. Fest.* p. 58. M. et *Notit. reg.* XIV.: « Campus codetanus »). — *Codeta minor* de qua mentionem facit *Suet. Cæs.* 39. occasione ludorum incredibili magnificencia celebrum. Cf. *Becker. Handb. d. Röm. Altert.* 1. p. 656. et *Preller. Die Reg. d. Stadt. Rom.* p. 218.

CÖENÖBIÄLIS, e, adject. (cœnobium) ad cœnobium pertinens, *cenobale*. Occurrit ap. *Cassian. 17. Coll. præf.* et passim ap. *eumd.*

CÖENÖBÜLÜM, ii, n. 2. concilium, conventio. *Gloss.* IV. 434. 32.

CÖGİTAMENTUM, i, n. 2. (cogito). Cogitatio, cogitamen. *Gloss.* II. 102. 52. Cogitamentum, ἐνδογένεια. In appendice *Vulg.* IV. *Ezdr.* 5. 57. *Lucif.* Non conv. p. 13. 10.

COGNITRIX, tricis, f. 3. (cognosco) quæ cognoscit *Chalcid. Tim.* 51. « .... animam cognitricem rerum omnium, quæ sunt tam intelligibiles quam sensibiles ».

COGNOMINATIVUS, a, um, adject. (cognominatio), qui designat, qui distinguit. *Gramm.* IV. 536. 3.

COILLUM, i, n. 2. (χοιλὸν) pars domus interior, ubi colebantur Lates. *Inscr. ap. Tertull. de Spect.* 5., ubi *Kraner* legit *collum*, ut exsilium, proilium = prælium etc., unico l, quæ acriprio voci græca accedit. Alii tamen cum codd. al. leg.

COLLECTIO, önis, f. 3. (colligo) est etiam societas, ut ap. *Vulg. Hebr.* 10. 25. « Non deserentes collectionem (ἐπιστολαγωγὴν) nostram ». — *Ecclesi. 26. 6. Cod. Theod.* 16. 5. 36. 1.

COLLEGIUM, ii, n. 2. (colligo), de cuius acriptione significations et usu fusa disseritur in *Lexico*, hic tantum ne rem actam agamus, opere prælium esse arbitramur aingillatim suo quodque nomine recensere. — Erant itaque collegia: —

¶ 1. Nempe hominum societas et corpora quæ et *fragile*, *corporationi* nos dicimus aut aliud aliquid simile: *Accusorum velatorum, Ælianorum, Æneatorum, Ærariorum, Apollinarium, Aquariorum, Aramicorum, Araricorum, Arecariorum, Aranariorum, Argentariorum, Aromatariorum, Aravalium, Arulenium, Aruraneorum, Asinariorum, Augurum, Augustalium, Aurariorum, Aurigatorium, Auxiliariorum, Ballistariorum, Baulanorum, Baxiarum, Beneficiariorum, Bracteariorum, Canoforum et Cannoforarum, Capitolinorum, Capulatorm, Carminatorum, Caudicariorum, Centenariorum, Ceritalium, Cisiariorum, Claudialium, Corcorum, Codicariorum, Compitalium, Concordiatum, Condeat, Confectariorum, Convictorum, Corariorum, Cornicinum, Cultorum dei publici, Cultorum Herculis, Cultorum statuarum et clipeorum, Cuslodiariorum, Decastressum, Dendrophororum, Dianensium, Dolabariorum, Equitatum, Fabricensium, Fabrum, Fænariorum, Ferriariorum, Fidicinum, Fæderatorum, Fontanorum, Fortunensium, Fratrum Sellariorum, Frumentariorum, Fullonum, Fumatorum, Galatarum, Germanorum, Gerulorum, Grattariorum inauratorum, Hadrianium, Heliopolitanorum, Herculaniorum, Inauratorum, Ingenuorum, Iumentariorum, Iuniorum, Iuvenum, Lanariorum, Lectoriariorum, Lenunculariorum, Libertorum, Ligniferorum, Liticinum, Lupercorum, Machinariorum, Magnariorum, Mancipum, Marmorariorum, Martensium, Matronarum, Medicorum, Mensorum, Mercatorum, Mercurialium, Minorum, Mulionum, Navigulariorum, Navigantium, Nautarum, Nauticariorum, Negotiantum, Negotiatorum, Oleariorum, Optionum, Ostiensium, Paganorum, Pastillarium, Pastophororum, Pavimentariorum, Pensari, Pectinariorum, Peregrinorum, Piscatorum, Pistorum siliqinariorum, Pleromariorum, Pontificum, Purpurariorum, Ratiariorum, Rhodanicon, Saburrariorum, Sacrorum, Tusculanorum, Salariorum, Salinotorum, Scabillariorum, Sceniciorum, Scalariorum, Scaphariorum, Septumvirorum, Epulonum, Servorum publicorum, Siliginariorum, Sociarum Minarum, Sodalium Antonianorum, Sodalium Augustalium, Sodalium Aurelianorum, Sodalium Ballatorum Cybelæ, Sodalium Commodianorum, Sodalium cursus juvenalis, Sodalium Faustinianorum, Sodalium Flavianum, Sodalium Hadrianium, Sodalium Helvia-norum, Sodalium Marcianorum, Sodalium Ser-*

ianorum, Sodalium Titientium v. Titiorum, Sodalium Verianorum, Soliarium Baxiarium, Suriariorum, Susceptorum, Symphoniacarum, Tabernaculariorum, Tabulariorum, Tibicinum, Tiguariorum, Togatorum, Triclinarium, Vasculariorum, Velabrensum, Venatorum, Vernarum, Veteranoru, Viatorum, Victimariorum, Victoriensium, Vinariorum, Urbanorum, Urinatorum, Utriculariorum, Zeunitorum, præler alia quæ brevitatis causa omittimus. — Hæc autem suis quæ locis declarantur. (V. *De Ruggero: Dizion. epigr.* II. ad h. v.). — ¶ 2. Collegium pro fulcimento fulcro, auxilio, columne, appoggio, soccorso, v. societas di mutuo soccorso, ut videtur ap. *Fulgent. Myth.* 1. *præf.* 17. M.

COLLIGO, is, ègi, ectum, ère, a. 3. in sacris litteris idem sonat ac mori. *Is.* 57. 1. Cf. *Congregari ad populum suum* (*Gen.* 25. 8. et 49. 29.).

CÖLÖRÄRIUS, ii, m. 2. (color) idem ac chromatiarius. *Schol. Pers.* 4. 18. *Gloss.* colorarius, σύχρωμος III. 442. 52.; σύχρωμα II. 320. 42.; bonum colorem babens. II. 574. 4.

CÖLÖRÄTIO, önis, f. 3. (coloro) actus colorandi, quod de vultu colore subfuscō v. ambusto habet *Chalcid. Tim.* 158. « coloratio vultus » volto abbronzato.

COMBIBÖLUS v. CONVIVOLUS, i, m. 2. (combi) idem ac compotor, combibo, compagno nel bere, beone. Occurrit ap. *Gloss.* 281. 14.

COMBICLA, æ, f. 1., (combico), quæ simul bibit, coëbrisosa. *Gloss.* V. 281. 13.

COMMATICÉ, adv. (commaticus) hreviter, per commata, hoc est incise membratimque. *Hieronym. in Habac.* 2. ad 3. 11. sqq., *Arnob.* in *Ps.* 104. Cf. *Gloss.* V. 279. 28.

COMMEMBRUM, i, n. 2. socius. *Augustin. Ep.* 126. 9. « Vos, carissima commembra nostra ».

COMMÉMOR, ärís, äri, dep. 1. idem ac commemoro, solum uaurpatur in sacris litteris. *Ecclesi.* 48. 23., *Bar.* 3. 23. *Sap.* 11. 14.

COMMERCIALIS, e, adject. (commercialium) ad commercium pertinens. — ¶ 1. Proprie. *Augustin. in Ev. Joh. tract.* 13. 14. « Commerciale tabularæ recitentur ». ¶ 2. Translate, mutuus. *Fulg. Myth.* 1. 5. p. 44. « commerciales transennæ ».

COMMIXTRIX, tricis, f. 3. (commisœo), quæ commisct. *Julian.* ap. *Augustin. Op. imperf.* 5. 11. « Vis illa voluptatis confectrix commixtrixque seminum ».

COMMUNIS, e, adject. Etiam immundus, non lotus. 1. *Mach.* 1. 50.; *Matth.* 7. 5., *Act.* 10. 12. et 28. *Rom.* 14. 14.

COMPATRIÖTA, æ, m. 1. vox hybrida compoex lat. *cum* et πατριώτης, conterraneus. *C. I. L.* VI. 7558., et *Gloss.* ubi est concivis comprovincialis, συμπολίτης, συμπατρόποτης.

COMPERTÜSIO, önis, f. 3. (cum et pertundo) actus pertundendi v. perforandi. *C. I. L.* VIII. 2728. compertus montia, it. perforamento v. træforo.

COMPÖTÄTOR, öris, m. 3. (cum et poto) compotor, combibo. *Ambros.* de *Iob* 3. 5. 17. *Gramm. suppl.* 74. 30.

COMPUNCTIO, önis, i. 3. (compungo) in matum sensum de contumacibus. *Vulg. Rom.* 11. 8.

COMPUNGOR, ärís, uncus sum, ungi, pasa. 3. sebraice est taceo. *Ps.* 29. 13. « Ut canteat tibi (Domine) gloria mea (sc. anima mea, ego) et non compungar ».

CONCÄLÉFACTIO, önis, f. 3. (concälefacio) actus æque aut valde calefaciendi. *Augustin. de Grd.* 1. 8. 24. Cf. *Chiron.* 819. (concälfactio).

CONCEPTIM, adv. (concipio) idem ac conceptis verbis, concepte. *Schol. Cic. Or. ad popul.* 1. 4. (*Class. auct.* 2. 43.). *Chalcid. Tim.* 339.

CONCORDANTER, adv. (concordana) idem ac concorditer. *Venant. Vit. Albin. Andeg.* 6. « ad pontificalem gradum... concordanter eligitur ». *Greg. Tur. H. Fr.* 9. 41.

CONCRÉPANTIA, æ, f. 1. (concrepo) concrepatio, strepitus multorum. *Cassiod.* in *Ps.* 44. 15.

CONSULTUS, a, um, adject. (cum et colo) diligens, sollicitus. *Tertull. de Pall.* 2. ed. *Salm.* (Oehler *convulso*).

CONFESSIO, önis, f. 3. idem ac laus. *Ps.* 41. 5.. 95. 6. etc.

CONFITEOR, éris, fessus sum, éri, dep. a. 2. cum dative, idem ac laudo. *Ps.* 104. 1. etc.

CONSCISCO, is, scivi v. sci, scitum, ére a. 8. De hoc verbo v. *Lexicon*. Hic tantum falsam lectionem ibi allatam emendamus, ubi citatur *Nep.* *Atci*. 11. Legendum itaque est: «Theopompos... et Timaeus, qui quidem duo maledicenissimi nescio quo modo in illo uno laudando consenserunt» non concuerunt. V. *Nipperd*. *Spicil.* *Corn.* *Nep.* p. 37. 59. et *Hamili*, ed. *Lips.* 1808.

CONSEQUĒ, V. **CONSÉQUĒ**, adv. (consequens), consequenter. *Lucr.* 5. 677. (678); hinc *Lachm.* p. 904.

CONSÉDĒO, es, sedi, ére, a. 2. (cum et sedeo). — ¶ 1. Proprie, sedeo simut, considero. *Anecd.* *Helvet.* 169. 17. concedere foro. — ¶ 2. Translale. *Vulg.* *Ecccl.* 11. 1. et *Eph.* 2. 6. «et considerare fecit in castibibus cum Christo».

CONSENTIVUS, a, um, adject. (consentio) ad consentiendum pertinens; hinc subst. *consentiva*, et cui opponitur *negativa* ap. *Don.* *Ter.* *Andr.* 1. 2. 34.

CONSEQUĒ v. **CONSEQUE**.

CONSEQUILUS, a, um, adject. (consequor) consequens. *Apul.* *Metam.* 5. 24. 10. 18. Cf. *Laclum.* ad *Lucr.* 5. 679. p. 304. 17.

CONSERTIM, adv. (conservo), coniunctim, conserte, connexe. Translate. *Eulog.* in *Cic.* *Somn.* *Scip.* p. 411. 21. B.

CONSERVULUS, i, m. 2. idem ac conservus. *Paul.* *Nol.* *Ep.* 22. 2.

CONSPICIENTIA, æ, f. 1. (conspicio) facultas conspiciendi. *Cassiod.* de *Anim.* 3. «Lumen aliquod substantiale animæ habere, haud improbe videtur advertere. Num si ipsum (lumen) in se lucidum non esset (anima), rerum tantam consipientiam non haberet».

CONSÚTIO, önis, f. 3. (consun) sutura, quæ partes diductæ conjugantur. *Ps.* *Soren.* *Quæst.* *med.* 233. — Translate. *Hieronym.* *Homil.* *Orig.* in *Ezrah.* 8.

CONTÉMPRATIÖ, önis, f. 3. (contempero) actus contemperiandi. *Augustin.* *Doctr.* *Christ.* 2. 29. et 5.

CONTENTO, as, äre, 1. (*intens.* a contendō) constringo, attingo, sforzare, ap. *Vulg.* *Matth.* 5. 41. pro *angario* ἄγγαρον, ut habet *Hieronym.* — Alio sensu pro *contentus sum*, acquirendo, intransitiuum more, ut videtur. *Gloss.* *It.* 244. 49. contento, ἀρχαιοπ.

CONTÉPESCO, is, ére, a. 8. i. q. concelesto. *Ps.* *Rufin.* *Ios.* b. *Iud.* 5. 8. «Aqua si ante solis ortum heuriatur, refrigescit; hieme vero contempsoi».

CONTESTATÈ, adv. (contestatus a contestor) contestando et affirmando, testibus etiam adhibitis. — Superl. ap. *Augustin.* 4. *Civ.* D. 10. «Quod esset incredibile, quis contestatissime probarebatur».

CONTESTATÖRIUS, a, um, adject. (contestor) ad lites contestandas pertinens. *Lea M.* *Ep.* 23. I. «quare compulsus sit, ut contestalorios libellos... proponeret».

CONTINUITAS, ätis, f. 3. (continuus) quod legit ap. *Varr.* 7. *L.L.* 107. Sed in *Lexico* ap. *Pha.* 8. (105.), ubi ponitur: *continuitate spinæ*, oune legendum est *unitate spinæ*. V. **CONTINUITAS**.

CONTIONABILIS, e, adject. (contionor) ad orationem in contione habitam pertinens. *Chalcid.*

Tim. 223. «Species contionabilis vel species orationi forensis».

CONTIRÖLETA, æ, m. 1. (con et *hypolit*, cf.) V. **CONTHEROLETA** in *Lexico*.

CONTORTUOSUS, a, um, adject. (contorgueo), contortus. *Jul.* *Hon.* *Cosmogr.* A. 45. «(Nilus) coronam faciens contortuosam».

CONTRÄRIOR, aris, äri, dep. n. 1. contrariu adversor. *Th.* *Prisc.* 2. *chr.* 1.

CONTRÄVÉNIO, ia, ire, n. 4. (contra et venio) repugno, obviuo. *Rufin.* vert. *Epist.* S. *Clem.* ad *Jacob.* 1. «Omnes ergo qui ei contraveniunt». *Augustin.* 1. *Doctr.* *Christ.* 29. «Si autem contravenientem invenerit odit in illo vehemente odium dilecti sui etc.»; ubi *Forcellini*, nescio cui codici inauxus, leg. *contraversientem*, nisi est error hypothetæ. Adde *eund.* 20. *Civ.* D. 1. et *Arnob.* *fun.* de *Deo trino et uno* 1. 2. — Plerunque tamen divisim duo verba scribuntur. *Lucif.* 564. *Cic.* *Verr.* 3. 107. etc.

CONTREMËBUNDUS, a, um, adject. (contremo), i. q. tremebundus. *Itala Ps.* 56. 19. «Confremebunda facta est terra» (ἐντρόπιος ἔγεινθη).

CONVEGETO et **CONVIGETO**, as, ävi, ätum, are, a. 1. (cum et vegeto) magis vegetum facio. Translate: *Chalcid.* *Tim.* *Transl.* p. 8. «Undique ineffabilis pulchritudinis ornamenti stipans eum et convegetans ad æternitatem». *Id.* *civit.* *In eund.* p. 32. «Cum in iisdem spectaculis perspicuum mentis contemplationem convegetaverit».

CONVÈGITATIÖ, önis, f. 3. (convegito et convigeto) actus convegitandi. *Chalcid.* *Tim.* 93. «Convegatio spiritualis» rauvitamento. V. *voc.* *sq.*

CONVERTIBILITER, adv. (convertibilis) mulabiliter. *Augustin.* *Ep.* 169. 7.

CONVERTOR, éris, versus sum, ti, pass. 3. hebraica pro adverb. rursus, denovo. *Ps.* 103. 9. «Neque convertentur (aque) operire terram» h. e. nunquam iterum innundabunt; et 81. 7. «Deus tu conversus (h. e. denovo) vivificabis nos».

CONVEXO, as, Ävi, Äre, a. 1. (cum et vexo) idem quod simul v. violenter premo. — ¶ 1. Proprie. *Gell.* 10. 6. 2. *de filia Appi Cæci* «Ultinam, inquit, reviviscat frater... atque istam multitudinem perditum eat, que me male nunc miseram convexavit», h. e. exeuitem a Indis turbo populi fluctuantis jactavit. — ¶ 2. Translate, premere, afflictere, vexare, torquere. *Augustin.* *Cons. evang.* 28. 66. Cf. *Lexic.*

CONVÖLÜTO, as, Äro, a. 1. Locus *Senec.* 7. *Nat.* *quæst.* 9. 2. citat. in *Lexico* illi emendandus: «Cuius vagus et incertus spiritus concutatus est etc.» non *convolutus* est. V. *Ficker* et *Haase*.

COÖMNPÖTENS, entis, adject. simul v. neque omnipotens. *Ps.* *Ambros.* *Trin.* 1. «Coeterum sibi (Patri) et coömnipotens Verbum». Adde *Paul.* *Not.* *ep.* 21.

COÖPÉRARIUS, ii, m. 2. qui cooperatur. *Augustin.* 4. *Civ.* D. 10. et *Itala* 1. *Cor.* 3. 9.

COPÖDES, is, m. 3. (κοπωδης) lassitudinis sensum invehens. *Oribas.* 6. 26.

CÖRÖNÄTIO, önis, f. 3. actus coronandi, impositionis coronæ. *Augustin.* 7. *Civ.* D. 27. *Gloss.* II. 399. 37., III. 484. 60.

CÖRRÉGÖNÄLES, et **CÖNRÉGÖNÄLES**, iun. plur. 3. (cum et regio), qui sunt ejusdem regionis. *Augustin.* 2. *Civ.* D. 17. conregionales et confinales (at. confinales).

CÖRREPTIVÉ, adv. (correptivus) brevianto (syllabam), *Donat.* *Ter.* *Adelph.* 573.

CÖRROSIÖ, önis, f. 3. actio corrodendi *Ps.* *Rufin.* in *Ps.* 34. 16. «Frenuerunt contra me dentibus, idest corrosionibus snis», et 34. 12. «fera et bestiali corrosione verborum».

CÖRUSCÄBILIS, e, adject. (coruscō), splendens, fulgens, fulgidus, ut *coruscabilis vestis* ap. *Cassiod.* in *Ps.* 118. 18.

CÖRUSCALIS, e, adject. (coruscō), fulgorans, ut *coruscates flammæ fulgoris*. *Orph.* *trag.* 244.

CÖSMETÖRIUM, ii, n. 2. (κοσμητήριον), custodia ornamenti, vel locus ubi erant cosmetæ, quibus cura incumbebat ornamenti et mundi muliebris. (V. **COSMETES**). *Sex. Placit.* de *Med.* 31. 11.

CÖSMOS, i, m. 2. (κόσμος) ordo et ornatus et qui a Latinis dicitur mundus. *Paulin.* *ain.* *Psg.* 194. et 196.

CÖSTÄTÄUS, a, um, adject. (costula) marginis ornatus. *Treb.* *Pott.* *Gallien.* 20. 8. «Saloniinus puer sive Gallienus bis (militantibus convictis) auratus costitatosque balteos (depositos) rapiens perhibetur»; ubi nunc bullatosque leg. *Peter* sed ex conjectura. Cf. *Du Cange* in v.

CÖSTÜLA, æ, f. 1. nom. dem. a costla, parvum ornamentum ex margaritis. *Treb.* *Pott.* *Maximin.* 27. (ubi alii ex conjectura leg. copula).

CÖXENDICUS, a, um, adject. (coxenilis) claudicans. *Sex. Placit.* de *Medic.* 5. 13.

CRÄTELLA, æ, f. 1. nom. demin. a cratis, lignum sigma. *Auct. de Idiom. gen. Gramm.* IV. 581. 33. græce ξύλονταβλήσι. Idem quod *cittella*.

CREDITÄRIA, æ, f. 1. (credio) illa, cui aliquid creditum est. *Gloss.* *Sral.* V. 594. 42. creditaria cameraria. Cf. *CREDITARIUS* in *Lexico*.

CRÉDÜLÉ, adv. (creduus), creduli more, ejus nempe qui facile credit et fere in malam partem. *Chalcid.* *Tim.* 127.

CREPATURÄ, æ, f. 1. (crepu), frissura, fractura. *Schol.* *Iuvenal.* 3. 108. «crepatum partatum».

CRISTIGER, géra, gerum, adject. (crista et ger), qui cristam gerit. *Anecd.* *Hebr.* 184. 15.

CRÜDÄSTER, tri, adject. (cruidus) aliquantum crudus v. crudus. *Anthim.* 21.

CRÜDELESCO, is, ère, n. 3. (cruelis) crudelis fieri incipio, ad crudelitatem inclino v. feror. *Ps.* *Augustin.* *Serm.* *app.* 65. 1.

CRÜDIVUS, a, um, adject. (crudus), crudaster, crudus. *Anthim.* 66. et 74.

CRUSCULUM, i, n. 2. nom. demin. a crus, V. *voc.* in *Lexico*, ubi citatur *Martial.* 3. 93. 2. «pectus eiculae crusculumque formice». *Sed nunc legend.* «crus colorque formice» (*Georges*). Adde *Prisc.* *gramm.* II. 103. 20.

CÜMÜLATÖR, öris, m. 3. (cumulo) qui cumulat v. large tribuit. *Augustin.* c. *Jul.* *Pelag.* 5. 1. 2. Deus cumulator donorum suorum in homines.

CUNCTÄTIVÉ, adv. (cunctator) cunctando, cum mora. *Donat.* *Ter.* *eun.* 5. 17.

CÜROPÄLÄTES, æ, m. 1. magnus administer palatinus, v. magister domus imperialia, fratre maire du palais, ff. maggiordomo, maresciallo di palazzo. Occurr. ap. *Catipp.* 1. 135.

CURVÄMENTUM, i, n. 2. (curvo) curvatura seu flexus aratri. «Buris curvamentum aratri est». *Schol.* *Bern.* *Vulg.* *Georg.* 1. 170.

CYLINDROIDES, is, adject. (οὐλανδρόειδης), in formam seu modum cylindri. *Chalcid.* *Tim.* 90. «umbra cylindroides».

J. PERIN

APPENDIX

AD

LEXICON

TOTIUS LATINITATIS

D · J

D

DACTYLITIS, itis, f. 3. (δακτυλίτης) genus herbae. *Dioscor.* 8. 4. « Longa vero aristolechia masculus est, qui et dactylitis dicitur ». Adde *Istd.* 17. *Orig.* 9. 52.

DAEMONIARIUS, u. m. 2, qui habet dæmonem. *Hieron.* tract. in *Ps.* t. p. 240.

DAEMONIE, es, f. 1. (δαιμονία) idem ac bona fortuna. *Maril.* 2. 897. *Jac.*

DAEMONIOSUS, a. um, adject., dæmoniacus. *Itala* *Luc.* 11. 14. « Offertur dæmoniosus et surdus » Adde *Rufin.* *Clem.* 3. 3. 9. 17.

DAIMON, ónis, 3. (δάκτυλος) expertus, quasi quod sit dæmonium declarans. *Chalcid.* *Tim.* 182.

DAMMULA, ae, f. 1. nom. demin. a damma, parva damma. *Isid.* 12. *Orig.* 1. 23. « Dammula vocata, quod de manu effugia ».

DAPAX, loquax sive facundus. *Gloss.* Vox originis incerta, fort. idem quod dicere (v. *Gloss.*).

DAPHNINUS, a. um, adject. (δάφνινος), idem quod laurinus. *Diose.* 5. 58.

DARDANA, ae, f. 1. nom. herbæ. *Ps.* *Apul.* *Herb.* 37. « Itali personaciam, alii dardanam ». *Gloss.* III. 559. 58.

DASIOS, pes in re metrica quinque syllabis constantes quarum tres priores breves, reliqua longae (---). *Diomed.* *Gramm.* I. p. 481. 31.

DATRIX, tricis, f. 3. quæ dal. *Ps.* *Alex.* c. *Dind.* coll. p. 180. « Cererem frumenti datrixem ». *Mar.* *Merc.* *Nest.* adv. *Pel.* 2. 6. « (Christus) habet horum quæ vult datrixem conjunctam sibimet deitatem ».

DEALBATIO, ónis, f. 3. (dealbo). 1.º Proprie, actus dealbandi. *Hieron.* in *Is.* 29. 17. — 2.º Translate. Purgatio, remissio. *Augustin.* c. *Faust.* 22. 52. dealbatio peccatorum. Spieudor exterior. *Augustin.* 3. *Civ. D.* 14. Cf. *elusd.* *Conf.* 7. 6. — *Isid.* 6. *Orig.* 19. 44. « dealbatio virtutum ».

DÉBACCHATIO, ónis, f. 3. (debacchor), actus debacchandi, immanis bacchatio. Translate. *Satian.* de *Gub.* *Del.* 7. 4. « Fervida libidinis debacchatione grassantes ».

DEBILITÉR, adv. comparat. *Greg. M. Mor.* 4. 51. « (Peccatori) jam animus debilius resistit ».

DÉBRIÓ, as, avi, átum, áre, a. 1. (de intens. et ebrio), inebrío. *Schol.* *Hor.* 3. Od. 19. 18. *Fulg.* *Myth.* 3. 8. p. 72. *Cassiod.* in *Ps.* 35. 9. *Greg. M. Mor.* 14. 61. Hinc partic. debriatus, inebratus. *Anthol.* *Lat.* 297 *lemm.* et v. 2. cod. A (ubi Riese leg. ebriatus).

DÉCÁDARCHUS, t. m. 2. (δεκάδαρχος), decanus v. constitutus super denos. *August.* *Quaest. hept.* f. 1. et *Ps.* *Rufin.* *Jos. b.* J. 5. 8.

DÉCALCIO, as, atus, áre 1. a. calceos detraho. *Augustin.* c. *Faust.* 32. 10.

DÉCALVATOR, óris, m. 3. (decalvo) is qui decalval v. depilat. *Isid.* *Diffl.* 1. 130. « Calvus est natura, calvatus manu: inde et decalvalus diciuntur valide manu decalvator ».

DÉCANO, is, ére, a. 3. (de et cano) cano, carminibus celebro. *Prob. cathol.* *Gramm.* IV. 42. 23. Cererem decanere.

DÉCANTIO, ónis, f. 3. (decano) actus decanendi, sonus. *Cael. Aur. Chron.* 1. 5. 175. « Utimur etiam decantionibus tibiarni varia modulatione ».

DÉCÁNUMMUS, i. m. 2. nummus quidam minutus. *Grom.* p. 359. 27. Cf. *Hultsch.* P. IV. IV. 2413.

DÉCIFORMIS, a. adject. decem formas habens. *Interpr.* *Iren.* 2. *Haer.* 15. 3. « Quia Pteroma ipsorum octiforme et decisiforme et duodeciforme est ».

DÉCOOPERIMENTUM, i. n. 2. idem quod relevatione, nudatio. *Itala* *Deut.* 27. 20. (*Vulg.* operimentum).

DECRETUS, us, m. 4. idem ac decretum. *Lib. Pontif.* p. 198. 17. « nisi prius decretus generalis introducatur ».

DÉCÚRO, as, áre. 1. a. penitus euro. *Greg. M. Epist.* 11. 20.

DÉDICATISSIMÉ, adv. superl. ex inas. dedicante, omni cum veneratione. v. dedilione, prorsus dedilim. C. I. L. It. 2071, ubi tamen lectio « dedicatissimi » præfertur.

DÉFECTYBILIS, a. adject. qui facile deficit. *Augustin.* *Serm.* 362. « Cum portamus istam defectibilem infirmitatem, cui etsi eibus numquam desit... non tamen efficit, ut mors non sit futura ».

DÉFENSATOR, óris, m. 3. idem ac defensor. *Hieron.* in *Cal.* 1. 13. « Vastator Ecclesiae et Judæismi acerrimus defensor ».

DEFICISCO, is, ére, 3. n. deficere coipi. ignavus fin. *Rufin.* *Basil.* hom. 5. 5. « Ignavia mentis desperatione continguo deficiscunt ».

DEFLAMMATIO, ónis, f. 3. (deflammo), deflammatio morbos. *Ps.* *Soran.* *Quaest. med.* 245. « Cauterismo... incensionem et deflammationem (subfarare dicimus) ».

DEFOSSIO, ónis, f. 3. (υαπόσησι) actio defodiendi. *Interpr.* *Iren.* 4. *Haer.* 22. 1.

DEFRANGO, is, ére, a. 3. (de et frango) vulgo usurpatum, idem ac defringo. *Placit.* de *Medic.* 2. 12. et *Gloss.* II. 237. 44. defrango, άπορκω.

DEFURQ, is, ére, 3. n. ¶ 1. Furorem remitto. *Heges.* 4. 9. 5. « ubi defurere visi » ¶ 2. Furor. *Hieron.* in *Cal.* 5. 17. « Contra se invicem defurentes ».

DEGLUBO, as, avi, atom, áre, a. 1. idem ac deglubere, ut *Gloss.* II. 41. 24. « deglubat ἐκτεπτεῖ »; *Tertull.* *Pall.* 3. « deglubasse »; *Gloss.* V. 284. 58. « deglobata (= deglubata), decoriata ».

DEGRADATIO, ónis, f. 3. (degrado) actus degredandi v. de gradu dejiciendi, degradazione. Occurrit ap. *Augustin.* c. *Cresc.* *gramm.* 348. et *Greg. M. Epist.* 1. 32.

DÉGÜLO, ónis, m. 3. idem quod gulo. *Augustin.* *Gramm.* 5. 502. 4.

DÉHONESTAS, atis, f. 3. idem ac dishonestatio, dedecus. *Ps.* *Acron.* *Hor. Epist.* 1. 17. 24. H. et *Hilar.* *Trin.* 11. 16.

DÉICOLA, ae, m. 1. (θεοσεβής) qui Deum colit. *Cassiod.* c. *Ap.* 2. 140. *Mart. Brac. Form.* vñ. 1.

DEJECTIBILIS, e. adject. (dejicio), qui dejici potest, dejiciendus. *Interpr.* *Iren.* 1. *Haer.* 30. 9. « Defectibile serpens ».

DÉLAPIDOR, áris, dep. 1. idem ac delapido. *Prisc.* 8. 24. (*Gramm.* II. 391. 3).

DÉLÀTRO, as, avi, áre, 1. intrans. sed transitiory more usurpatum pro valde latro. — Translate. *Boet. Cons. phil.* 1. 5. 1. « Hæc ubi continuato dolore delatravi ». Tribuitur etiam *Gell.* 1. 2. 6. « et puerilium Isagogarum commentationibus delatrantes », ubi tamen *Hert.* rectius leg. *delabaterantes*.

DÉLÉTÉRION, il, n. 2. venenum. *Cass. Fel.* 51. « Letali cibo sive potionē accepta, quam græci deleterion dicunt ». Cf. *Herodien.* 3. 5. 9. τὸ δηλητήριον (sc. τρόπαιον).

DÉLICIOSE, adv. (deliciosus) cum deliciis. *Schol. Pers.* 3. 111. *Augustin.* *Serm.* 66. 3. ed. *Mat. Anthim.* 23.

DÉLICIUS, ii, m. 2. idem ac delicium v. delicia. *Gloss.* IV. 49. 36. « Delicius, puer in deliciis amatus a domino ». *Inscr. suppt. pop. of the am. sch.* in Rome II. 270. « Delicius matris Matulæ ». — Alia formæ sunt: *delicia*, a. (*Plaut. Rud.* 429. at). Cf. *Nou. pag.* 100. — *delicies* (*Apul.* de *deo Socr.* *prol.* p. 109. II). V. *Lexicon*.

DELTOIDES, is, m. 3. (δελτοειδῆς) formam delætæ habens *Ps.* *Soran.* *Quaest. med.* 242.

DÉMANCO, as, atus, áre, 1. a. truncō. *Greg. Tur.* 7. *Hist. Fr.* 15.

DÉMÂNE, adv. valde mane. *Vulg.* *Jer.* 35. 14. deinceps consurgens (cf. Ital. *domani*; francog. *demain*).

DÉMEO, as, áre, n. 1. ap. *Apul. Met.* 6. 17. « ad Tarlarum Menesque demare » nunc legend. est conuare (G.). V. *Lexicon*.

DÉMIRABILIS, e. adject. (demirior), admirabilis. *Teod. Mops.* in *Gal.* 4. 19. « Demirabilis admodum sermo ».

DÉMOCRATIA, se, f. 1. potestas seu regimen popularē. *Hieron.* *Chron.* a. *Abr.* 1714. — In plur. num. *Serv. ad Virg.* I. *Aen.* 21.

DÉMOGRAMMATEUS, ei, m. 2. (δημογραμμάτεος) scriba publicus. *Cod. Just.* 69. 4.

DÉMOLLIO, is, itus, áre, a. 4. (de et mollio) i. mollio *Schol. Pers.* 4. 40. *Cael. Aur. Chron.* 2. 7. 99. *Greg. M. Epist.* 12. 13.

DÉMONSTRABILIS, e. adject. (demonstro) qui demonstrari potest. *Boet. Arist. Anal. post.* I. 8. 1. 23. 2. 3. 2. 8. 2. 10. etc. Sed ap. *Ps.* *Apul. Doctr. Plat.* *Pl.* 3. p. 237. 4 nunc legend. est « quod non demonstratum ulli sit » pro non demonstrabile.

DÉMÔTO, as, áre, 1. a. demoveo vel saepe demovet in corpus ». (Reiff. demovit cod.).

DÉMUNÉRÖR, áris, ari, dep. 1. ancillas. *Ter. Haut.* 300. *Fl.* (ubi parag. infin. *demunerarier*).

DÉNÉGATIÖ, ónis, f. 3. (denego). ¶ 1. Est i. q. negatio. *Philastr.* 50. 2. « Ille... dicebat, ut denegationis opprobrium ab heminibus non amplius patetur ». ¶ 2. Item recusatio. *Serv. ad Virg.* 6. *Aen.* 64. « Sicet... dicatur Neptuno obfuisse Troja ex denegatione mercedum ».

DENEGATIVUS, a, um, adject. (elenego) qui negat aut omnino negat. *Isid.* 2. *Orig.* 21. 19. sententia negativa.

DENORMIS, e, adjekt. i. q. deformis. *Porphy.* *Hor.* 2. *Sat.* 6. 9. « Extra mundum praedens denormem facit, vel istum designat et velut norma posita definit ».

DENUDATIO, onis, f. 3. (denudo), actus denudandi. *Gloss.* II. 265. 40. denudatio. γύμνωσις. — Translate. *Vulg.* *Ecclesi.* II. 29. « In fine hominis denudatio operum illius »; *Ambros.* *Noe* 29. 113. denudatio animae: *Itala* 1. *Reg.* 20. 30; *Cassian.* *Instit.* 7. 13. *tit.*

DENUDATOR, oris, m. 3. (denudo), is qui denudat. *Gloss.* II. 265. 40. γύμνωτης. *C. L.* II. 6328.

DÉORBATUS, a, um, (de et orbis) excæcalus, obtenebratus. *Ps. Cypriani de Aleat.* 9. 1. « deorbatus diaboli caligine ».

DÉORBITO, as, avi, are, t. n. deflecto. *Lucif.* *Athan.* 1. 40. « deorbitavisse a via recta » et *De non parc.* 2. « deorbitasse a via veritatis ».

DÉOSUM, adv. sync. pro deorsum, ap. *Varr.* I. R. R. 6. p. 3. et 4. cod. *Polit.* et *L. L.* 9. 86. *Cat. Agr.* 162. 1. (Cf. susum, pro sursum, pross pro prorsa).

DÉPALTATIO, onis, f. 3. (depalo) actus depalandi seu pali in terram defigendi actio. V. voc in *Lexico*, ubi locus *Vitr.* 9. 7. (8). 1. nunc ita legend. « diecum brevitates illeque dilatationes » non *depalationes* (*Marini*).

DÉPECTIO, onis, f. 3. (depiceor), actus depescendi, paclum. *Imp. Const. Cod. Theod.* 2. 10. 1. « Adorati qui consecceleratis depreciationibus (patti, accordi) suae opis egenles spoliari alique denudant ». Adde: *Cassian. Coll.* 16. 2. 1. *Papigr.* *Marini* (saec. V.). *Cod. Theod.* 9. 37. 1. etc. (ubi de pactione turpi res est).

DÉPELLICULO, as, et DÉPELLICULOR, áris, tr. 1. de et *pelliculo* vel quasi demin. a pellicio, ut vulli *Placit.* in *Gloss.* V. 16. 22. « Depelliculare, decipere dictum a pelliciendo ».

DÉPÉTIGOSUS, a, um, adject. (depeigo), qui depeliginus laboral. *Gloss.* III. 445. 38. 473. 59. καππός, Cf. *Gloss.* II. 359. 33. (ubi male depeligious).

DÉPHLO, as, avi, alum, are, a. 1. pilos detraho evello (V. voc. in *Lexico*). — Usurpatre eliam translate a *Lucil. Sat.* 29. 40. — Arch. *depellassere*, Infin. ful. ap. *eund.* 26. 71. M. ubi Franken el Rihbeck *depoculassere*.

DÉSACRIFICO, as, áre, 1. a. desacrm. *Tab. dev. Aud.* 129. 3. (Arretii). « Hunc ego apud vostrum numen demando, devotevo, desacrifico ».

DÉSANGUINO, as, are, 1. a. sanguine exonerio. *Cass. Fel.* 46. p. 116. « Qua (eruptione venæ) loca, quae patiuntur dolore pulsante, desanguinatur ».

DESCENDO, is, etc. V. voc. in *Lexico*. — Ad dominus usurpari etiam passive, ut ap. *Plin.* 36. N. H. 88., ubi *descendantur* Cf. *Isid.* 15. *Orig.* 2. 96.

DÉSEMEL, adv. ¶ 1. Est insamel, sunni (gr. εἴσαι οὐκεῖ) *Itala* Is. 66. 8. « Nata est gens dese-mel » ¶ 2. Item semel. *Oribas Syn.* 6. 13. « Non desmel sed frequentius ».

DÉSICCÁTIVUS, a, um, adject. (desiceo), ad desiccamandum idoneus, terminus medicorum. *Oribas Syn.* 4. 30. « Lenticia et brassica... fit desiccativa ».

DÉSICCATORIUS, a, um, adject. i. q. desiccatus. *Cass. Fel.* 8.

DÉSIDERÁTOR, oris, m. 3. (desidero), is qui amore aliquem requirit. *Augustin.* *Epist.* 147. « Eius... ipse amator et desiderator Ambrosius ».

DÉSIDERÓSUS, a, um, adject. cupidus. *Schol. Vulg. Bern. Ecl.* 2. 43. « Thesylis desiderosam et voluntuariam significat ».

DÉUS, i. m. 2. De hac voz plurima vid. in *Lexico* et *Onomastico*. — In plur. num. recli cassus dei, rarius dei. — Praeter deos innumeros, quos nomine proprio Ethnici divinis honoribus sunt prosceniti (V. *Onom.*); ali quaque dei inveniunt, qui non nomine proprio sed epitheto aliquo coniuncti distinci sunt, sive si ipsi intelligenterunt, 1150 c).

aut aliqui eorum, sive alii qui nomine proprio earuerint aut nomine suo appellandi non essent. Ilorum sciriem in alphabeticum ordinem digeslam, non tamem integrum proponimus. — Sunt itaque: *Dii adhaerentes*; d. *aeris*; d. *agricolae*; d. *animales*; d. *squatiles*; d. *augusti*; d. *bene vertentes*; d. *boni*; d. *breves*; d. *caelestes*; d. *caelites*; d. *campistres*; d. *certi*; d. *communes*; d. *comitiales*; d. *complices*; d. *consentes*; d. *consentientes*; d. *conservatores*; d. *curiales*; d. *depeletantes*; d. *fatates*; d. *geniales*; d. *hortenses*; d. *hosptiales* v. *hospties*; d. *ignoti*; d. *incerti*; d. *indigetes*; d. *inferi* v. *inferiores*; d. *infornales*; d. *iniqui*; d. *invicti*; d. *invidi*; d. *litorales*; d. *loci*; d. *magici*; d. *majores* seu *majorum gentium*; d. *mati*; d. *manes*; d. *marini*; d. *metidiorum*; d. *militares*; d. *miniani*; d. *minores* seu *minorum gentium*; d. *minuti*; d. *montani* v. *montenses*; d. *nicti*; d. *nouensis*; d. *obsequentes*; d. *omnipotentes*; d. *palici*; d. *parentes*; d. *patellaris*; d. *paterni*; d. *patrenses*; d. *patri*; d. *penates*; d. *penetrates*; d. *peregrini*; d. *permari*; d. *phecastanti*; d. *praesides*; d. *praetorii*; d. *publici*; d. *regales*; d. *rurale* v. *ruricole*; d. *salutares*; d. *satuliferi*; d. *scholarum*; d. *securi* v. *securitatis*; d. *selecti*; d. *semitales*; d. *seniores*; d. *sepulchorum*; d. *silvestres* v. *silvicolae*; d. *superi* v. *superiores*; d. *tellustres*; d. *terrestres*; d. *terminales*; d. *tutelares* v. *tutelae*; d. *viles*. V. suis locc.

DICTAMITES, es, i. ex dictamno confectns. *Diose.* 5. 68.

DICTATUS, us, m. 4. (dicto). ¶ 1. Est dictatio, tractatus, scriptum. *Gennad.* *Vir.* III. 98. « Memini legisse me olim ejus dictatum ad quandam nomine "Principium" ». ¶ 2. Item dictio, dictura. *Gramm. suppl.* 183. 24. « In multorum patrum dictata reperitur ». Cf. *Virgil. gramm.* p. 148. 24, et *Prisc. gramm.* II. 501. 6.

DICTURA, æ, f. 1. i. q. dictio. *Virg. gramm. epist.* 3. 148. 24. « dictura capiti » et p. 170. 18. « "e" "i" in "et" sub una dictura dicuntur ».

DIDASCALUS, i, m. 2. (διδάσκαλος), magister, doctor, *Ps. Alith.* 31. 2. et 39. 2. « Accipit, I-brum de manu didascali docentis legem ». Adde *C. I. L.* 8. 9088. *Cod. Theod.* 16. 9. 3. et *Gloss.* 5. 68.

DIEGEMATICOS, on. adject. (διεγέματος), narrativus. *Prob. Virg. Ecl. praef.* p. 329. 10. « Omne carmen in tres characteres dividitur: dramaticum, in quo solus poeta; metron, in quo promiscue et poeta et persona ». *Don. Ter. Andr.* 221. « Mire a diegematico ad mimeticum transit ».

DIEGÉSIS, is, f. 3. (διεγέσις), narratio. *Fortun. Rhet.* 2. 16. « Species narrationis prima diegesis, quae narratio est principalis; est et unidiegesis ».

DIFFERITAS, atis, f. 3. (differo) idem ac differentia. V. *Lexic.* — Est etiam figura rhetorica = διάθεσις. *Carm. de fig.* 19. p. 64. 77.

DIFFLUENTIA, ae, f. 1. (diffundit) actus diffundi. Translate. *Augustin.* *Serm.* 9. 10. 15. Diffuentia libidinis.

DIFFUSITRIX, tricis, f. 3. que diffundit. *Fulg. Aet. mirud.* p. 166. 13.

DIGESTOR, oris, m. 3. (digero). i. q. ordinator. *Chalcid. Comm. Tim.* 203.

DIGLUTTIO, is, ire, 4. l. v. *Degluttio* in *Lexico*. DIGNITOR, áris, álus. sum. ari. 1. dep. i. q. dignor. *Jul. Val.* 1. 33. « Eum.... regni ueste dignitati sunt ». et. 1. 52. « Alcumenam... Jovis ultime dignitatem sunt ».

DIMUGIUM, ii, n. 2. dimugium (διμυγίου) sc. sella curulis. *Gloss.* V. 587. 25. Diphrenum, tribunal eburneum in quo consules seident.

DIPLANCISTRÖDES, is. 3. (a gr. inus. διπλανκιστρόδες) est instrumentum quoddam medicorum de quo *Chiron.* 100. « Venam diplanicistrode (cod. diplantitrode) inter nervos nimia subtilitate relevabile ».

DIPLOSA, part. perf. ab inus. *diploso* (dis et plodo), divisa vel separata. *Gloss.* *Placid.* V. 17. 17. = V. 62. 5.

DIPRAX, qui perdit sermones et aliud hinc inde aliud defert. Ita *Gloss.* IV. *pref.* XVIII. (differax *Löwe*; prodit et differt *Goetz Mus. Rh.* XI. 825).

DIPSYCHIA, æ, f. 1. (διψυχία) i. q. dubitatio, hesitatio, ap. *Hermi. Pat. mand.* II. 10. « hæsitatio quae et dipsychia est ». Adde *ibid.* 9. 11 et 12. 10. 1. et 2. *Apud Eund. ibid.* 10. 2. 2. et 11. 1. et 2. etiam adjct. DIPSÝCHUS (gr. διψυχος).

DIPTHÉRIAE, acumi, f. pl. 1. (διπτήριαι). Sie expiratur a *Varr.* 2. R. R. 11. 11. « (Capriæ usum apud anticos (sic) quoque Græcos

dilemma per amphiboliam. *Mar.* *Mercat.* subnol. 6. 5.

DILIDO, is, ère, a. 3. (dis et ledo), cumpo. *Plaut. Paen.* 494. « dilidam caput », (Ita *Studemand*: Vulg. *elidam*).

DILIGIBILIS, c, adject. (diligio) dignus dilectione v. amore. *Hieronymi. in Ep. ad Philent.* p. 3. « Non habetur in Graecis ἀγαπητόν, quod dilectus dicitur, sed ἀγαπητό, id est diligibilis. Inter dilectum autem et diligibilem hoc interest, quod dilectus appellari potest et ille, qui dilectionem non meretur: diligibilis vero si tantum, qui merito diligitur etc. ».

DILUCULASCIT dilucescere incipit *Gloss.* V. 190. 11; *ibid.* 190. 12 DILUCULASCRET, dilucesceret (Cf. *Löwe*, *Prodr. Gloss.* 382).

DILUTIO, onis, f. 3. (diluo) actus diluendi. *Gloss.* III. 29. 34. (cod. *Leid.*) υλοῦσσων. Translate ap. *Hieronymi.* in *Iob* 5. « qui.... in dilutione criminum aliqua protermit, quicquid incurrit constitetur ».

DIMENSURATIO, onis, f. 3. (dis et mensuro), actus mensurandi, la misurazione, ut *dimensuratio proutiularum*: titulus documenti, de quo *Hermes IX.* 86. (*Gargr. Lat. min.* p. 9).

DINITIDO, as, are, a. 1. (dis et nitido) i. q. nitido, translate de adulatione, quae, ut ait *Mart. Brach. Humil.* 3. « levì quadam et suavi unctione capul interboris hominis, quod est cor, quasi ungendo dimidiat ».

DINUMERABILIS, e, adject. (dignumero), qui dinumerari potest, ut *ossa dinumerabilita* ap. *Ps. Rufin.* in *Ps.* 21. 17. p. 723^N et *dinumerabilis quantitas arearum maris ac pluviarum guttarum* ap. *Cassiod.* in *Ps.* 150.

DINUMERATOR, oris, m. 3. (dinumero) qui dinumerat v. compulat. *Augustin.* in *Ps.* 55. 10. « Aucopus verborum, dinumeratores pene syllabacem ».

DIOBOLUS, a, um, adject. (διώβολος) i. q. diabolaris, seu qui duobus obolis ducitur v. emular. De meretricibus dicitur a *Fulg. Serm.* ant. 32.

DIOCÓTO rex Iela a gr. διώκτω (διώκτω) *Cassiod. Art.* 5. p. 1210^N « Diapazon symphonie est que etiam dioco dicitur... It autem per sonitus octo, unde et nomen accipit ».

DIODFLA c. DIODILA, æ, f. 1. est nomen daicum herbum millefolii. *Ps. Apul. Herb.* 88. ubi al leg. *diodeam*. *Gloss.* III. 559. 54 millefollum.

DIOPTALMUS, (a, um), adject. (διόπταλμος) qui duos oculos habet. *Orus. Hist.* 16. 5.

DIORISMOS, i, m. 2. (διορίζω), terminus rheumaticus, i. q. aphorismos, seu descriptio rerum per reprehensionem. Ita *Jul. Ruf. rhei* 14. p. 42. 27.

DIPHTHÉMIMERICUS, n, um, adject. (deriv. a vocibus græcis δι- duo, τέττα quinque, τέττα semi, πέπος pars) est pentamerus qui duobus eum in divisionibus penthemimericis (monoschematis...) ut est exemplum.... « Simplici summe circa | Maxime summe virum ». Ita *Sacerd. Gramm.* VI. p. 512. 10. ssg. Adde *eund.* *ibid.* p. 502. 9. et 517. 19.

DIPHRUM, i, n. 2. Idem quod gr. διφρός & δι- φρός a δι- duo et φρόνῳ sc. sella curulis. *Gloss.* V. 587. 25. Diphrenum, tribunal eburneum in quo consules seident.

DIPLANCISTRÖDES, is. 3. (a gr. inus. διπλανκιστρόδες) est instrumentum quoddam medicorum de quo *Chiron.* 100. « Venam diplanicistrode (cod. diplantitrode) inter nervos nimia subtilitate relevabile ».

DIPLOSA, part. perf. ab inus. *diploso* (dis et plodo), divisa vel separata. *Gloss.* *Placid.* V. 17. 17. = V. 62. 5.

DIPRAX, qui perdit sermones et aliud hinc inde aliud defert. Ita *Gloss.* IV. *pref.* XVIII. (differax *Löwe*; prodit et differt *Goetz Mus. Rh.* XI. 825).

DIPSYCHIA, æ, f. 1. (διψυχία) i. q. dubitatio, hesitatio, ap. *Hermi. Pat. mand.* II. 10. « hæsitatio quae et dipsychia est ». Adde *ibid.* 9. 11 et 12. 10. 1. et 2. *Apud Eund. ibid.* 10. 2. 2. et 11. 1. et 2. etiam adjct. DIPSÝCHUS (gr. διψυχος).

DIPTHÉRIAE, acumi, f. pl. 1. (διπτήριαι). Sie expiratur a *Varr.* 2. R. R. 11. 11. « (Capriæ usum apud anticos (sic) quoque Græcos

fuisse appareat, quod in tragediis senes ab hac pelle vocantur diphteriae».

DIPYRENUM, i., n. 2 (διπύρηνος) est instrumentum chirurgicum de quo *Cæl. Aur. acut.* 3. 3. 18. et *Gloss.* II. 207. 63. ubi: *dipyrinos dipirinis. Cf. Galen.* 3. 212. et 4. 187.

DIRECTANÉUM et DIRECTANÉO adv. (directaneus), directaneo modo *Cæs. Arel. reg. mon.* 21.

DIRECTANÉUS (a, um), adject. (directus) de psalmo qui sine antiphona dicendus est. Ita *Bened. reg.* 17 et *Aurelian. Reg. mon.* p. 393^c et alibi.

DIRECTITUDO, inis, f. 3. (directus) fere idem quod rectitudo. *Cassian. in Ps.* 101. 30. alterna directitudo.... ubi nihil pravum, nihil potest esse distortum.

DIRECTOR, óris, m. 3. (dirigo) 1.º idem ac rector. *Interpr. Iren. 9. Hær.* 25. 1. 2.º Est etiam terminus rei militaris, ut in *Nat. dign. occ.* 40. 26. «prefectus numeri directorum» sc. eorum fort. qui tela dirigunt.

DIRECTUS, a, um, (dirigo). V. voc. in *Lexico*. — Addimus tantum, in mss. et libris recentibus scribi etiam *derectus*. V. *Oudend.* et *Schneid. Cœs. 4. B. G.* 17. not. crit.; *Müller Varr. 10. L. L.* 2. § 22.; *Weissenb. Lib.* 21. 19.; *Drak. Lib.* 22. 47.; *Lachm. Lucr.* 4. 609.

DIREMPTOR, óris, m. 3. (dirimo) qui dirimit, dividit, separat, ut: *amiciliae diremptor* ap. *Augustin. 2. Doctr. christ.* 20. 31. et: *pravique botique diremptor* ap. *Orient. carni app.* 2. 37.

DIRIGO, as, are, a. 1. (dis et rigo) rigando in diversas partes duco, in *Ps. Evang. Thom.* «Phariseus.... apprehendit ramum olivæ et coepit dirigere fontem quem fecit Jesus».

DÝRHYTHMUS, (a), um, adject. (δίρυθμος) duobus rythmis constans. *Mar. Victorin. gramm.* VI. 96. 22.

DISCAPILLO, as, átes, áre, a. 1. (dis et capillus) capillo v. comam scindo. Cf. *It. scapigliato. Lex Burg. lib. const.* 33. 1. «Si qua mulier in via innocens... a quoquem.... discapillata fuerit aut detracta etc.». Cf. infra EXCAPILLO.

DISCERNENTIA, æ, f. 1. (discerno) discernendi seu penitus cognoscendi facultas. *Augustin. Epist. 4. 1.*

DISCRIPTIO, ónis, f. 3. (discerpo), actus discendi, disputatio, disquisitio. *Gell. 10. 4. 1.* «P. Nigidius.... docet, rem sane in philosophia dissertationibus celebrem». *Itala Act. 1. 39. (cod. d)* «facta est autem dissertatio» (gr. παρόγερός, *Vulg.* dissensio).

DISCREPATOR, óris, m. 3. (discerpo) qui discepit. *Gloss.*

DISCERTATIO, ónis, f. 3. (discerto), actus discutiendi, disputatio, disquisitio. *Gell. 10. 4. 1.* «P. Nigidius.... docet, rem sane in philosophia dissertationibus celebrem». *Itala Act. 1. 39. (cod. d)* «facta est autem dissertatio» (gr. παρόγερός, *Vulg.* dissensio).

DISCERTO, as, are, a. 1. (dis et certo) proprio disjungo, v. (negotium) definio, resolvo. *Plaut. Men.* 809. (810. Br.). — *Gloss.* IV. 409. 15. «dissentia, plus certat». — Etiam depon. *Hala Joh. 6. 53. (cod. e)* «dissentabatur.... *Vulg.* littigabant Judæi ad invicem».

DISCIDIÓSUS, a, um, adject. (discidium) qui disjungit, dilacerat. *Antros. Epist.* 76. 9. «ut in homine uno et novus homo et velus, sublatu paucite macerias, qui utrumque discidiopo obice dividebat, inter se convenient». Adde *Don. Ter. Hec.* 617. «(inter socrum et nurum) discidiosa conjunctio».

DISCINCTA, æ, part. f. absol. (discingo), subtil. *vestis*, ut *discincta candida* in *Pass. Perp.* 10. Adde *ibid.* 20. et *Pass. Mar. Jac.* 7. p. 55. 10. (ubi *codd.* etiam *distinctam vel distinctus habent*).

DISCINTIO, onis, f. (discingo) actus discingendi seu cinctum solvendi. *Gloss.* II. 236. 53. ἀποστέξις discinctus discinto.

DISCIPPIO, is, cœpi, ceptum, ère (dis et capio), i. q. divid. *Gloss.*

DISCÓBOLÉ, as, f. 1. forma lat. vocis græca non tradita δισκοβολή, idem ac jactus disci, *Schol. Stat. Theb.* 6. præf.

DISCONJUNGO, is, fr. a. 3. (dis et conjungo)

i. q. separo, ap. *Viel. Vit.* 3. 50. «disconjuguntur tenera pignora filiorum».

DISCORDIOSÉ, adv. (discordiosus) cum discordia *Augustin. 3. Bapt.* 15. 20., *Facund. Defens.* 10. 2. p. 774.^b *Dion. Exig. Vita Pacom.* 45. p. 262^c.

DISCORDITÉR, adv. (discors) sine ordine *Augustin. 2. Ord.* 11. 34. «(Architecti) edifici (partes) discorditer collocas dicunt non habere rationem».

DISCORDIUM, il, n. 2. (discors) idem ac discordia. Ita secundum *codd. Cald. ecl.* 1. 57.

DISCÓRIO, as, áre, a. 1. (dis et corium) idem ac excorio, it. *scuotare* *Gloss.* III. 141. 23. disco-rio, ἔκσπεω; II. 236. 21. ἔκποθεω.

DISCRÉPABÍLIS, e, adject. (discrepo) idem ac discrepans *Cassiod. in Ps.* 100. 1. «Si haec dues res discrepabil sibi varietate dissentiant».

DISCRETIONÁLIS, e, adject. (discretio), qui discerni v. distingui potest *Hesych. in Lev.* 14. 1-9. p. 953^v.

DISCUTÍBILIS, e, adject. (discilio) term. med. qui digeri, v. ad suppurationem venire potest, ut *discretibilis sudor* ap. *Cæl. Aur. Acut. exc.* 3. p. 494. V. in *Lexico* DISCUTIO 2.

DISDIATESSÁRON, et DISDIAPENTE, (δις δια τεσσάρων v. τέτταντε) termini music. ap. *Vitr. 5. 4. 7.* «Συμφωνιαὶ... sunt sex: diatessaron, diapente, diapason et disdiatessaron et disdiapente et disdiapason». V. DIAPASON in *Lexico*.

DISERTÍVUS et DISSSERTÍVUS, a, um, adject. (dissero), term. gramm. de quo ita *Prisc. Gramm.* III. 93. 14. «Species (conjunctionum) sunt: copulativa continualiva.... disertiva etc.» et infra p. 98. 25. «(Conjunctiones) disertiva vel electivæ sunt, quando diversis propositis aliquid ex eis nos eligere ostendimus ut "dives esse volo quam pauper"».

DISERTULUS, a, um, adject. (demin, s. disertus), aliquanto v. perum disertus *Marc. Merc. Nest. serm. præf.* «Occupent... se... isti nostri disertuli ad singulas syllabas scriventias».

DISJECTIO, ónis, f. 3. (disicio), i. q. disjectus, dissolution, dissipatio, gr. διχρόπεσις. *Cæl. Aur. Acut. 3. 32. 172.* et 2. 33. 175.

DISLENIO, is, ire, a. 4. (dis et lenio) fere idem quod lenio, ut videtur *Dioscor.* 1. 118.

DISLIGO, as, are, a. 1. (dis et ligo) solvo, it. stegare, *Schol. Prud. cath.* 7. 157. revulsa: disligata. *Gloss.* V. 624. 17. «inestrabilis res est quæ non potest disligari». *Gloss. arab.* p. 704. 24. «disligo, solvo».

DISMIROR, óris, ari, dep. 1. (dis et miror) emiror, valde miror. *Gloss. Placid.* V. 16. 20 (= 62. 17).

DISMYRIAS, ádis, adject. (δισμυριας) innumeras. *Itala Apoc.* 9. 16. * numerus exercituum equestrium dismyriades myriadon» (gr. δισμυριαδες περιαδων *Vulg.* Vices nullies dena millia).

DISPARÉO, es, ui ère, n. 2. (dis et pareo), evanesco (cf. il. sparire, fr. disparaître). *Cassiod.* in *Ps.* 106. 29.

DISPENSATÓRIE, adv. (dispensatorius), cum dispensatione. *Schol. Horat. 1. Sat.* 10. 12. «Spouete et dispensatore extenuet vires suas, quasi non copiosius cum eo agere valeat». Adde *Diouys. Exig. vertentem Epist. Sgnod. Cyrill. ante XII Anathem.*

DISPÉRÈO, pérvi, ire, n. 4. V. voc. in *Lexico*. — Hic addimus form. futuri serius adhib. *disperiet* pro *disperibit*, ap. *Vulg. Judith* 6. 8. et *Sap.* 16. 29.

DISPERSOR, óris, m. 3. (dispergo) qui dispersit v. dissipat *Ambr. 2. Poet.* 4. 25. «De dispersoribus dicunt... "qui mecum non colligit, dispersit"». Adde *Ps. Augustin. 1. Symb.* 5. 12. *Greg. M. epist.* 4. 11. 10. *Facund. Defens.* 12. 3. p. 844^c.

DISPLACIDUS, (a, um), adject. (dis et placidus) morosus. *Gloss.* IV. 332. 24. et V. 497. 40.

DISPLICO, as, are, a. 1. evolvo, explico, expando, it. *spiegare* *Gloss.* II. 51. 53. displicat διατάξει. — *Apud. Varr. 3. R. R.* 16. 7. pro *displicata* sunt legend. est *dispalata* sunt.

DISPROFICIO, is, ère, (dis et proficio) u. veri-

tale discedo, regredior, degenero *Hil. Trin.* 10. 33., II. II. *Gloss.* V. 437. 15. «disproficit, a profetu deficit».

DISPUDET, ill, ère, n. 2 V. voc. in *Lexico*. — Hic addimus «dispidum (est)» = puduit, rubori fuit» ap. *Placid. Gloss.* V. 16. 43.

DISQUATIO, is, ère (dis et quo, discurso, excusio, removeo. *Paul. Nol. Epist.* 41. 2.

DISSEDO, as, áre, a. 3. (dis et sedo) cessare facio. *Gloss.* II. 52. 12. discedabatur καταπαυσθεται.

DISSENSIBILIS et DISSENTIBILIS, e, adject. (dissentio), *Diff. ed. Beck* p. 52. 28. «dissensibilis est de quo dissentitur, dissentibilis vero is qui dissentit».

DISSENTIVUS, a, um, adject. (dissentio) i. q. dissentient, opp. concors et consentivus, ap. *Virg. gramm. Epist.* 3. p. 142. 4. et 7.

DISSEQUOR, óris, i, dep. 3. (dis et sequor), i. q. discordor *Gloss.* V. 567. 36.

DISSSERTÍTUDO et DISERTÍTUDO, inis, f. 3. (diserto v. dissero) facultas disertii hominis, facundia, eloquentia. *Hieronym. Epist.* 50. «Det nobis occasionem respondendi disertitudini sue». *Id. adv. Joh. Jeros.* 13. «Nisi tibi disertitudinis tute fluvius inundasset». Adde 3. in *Rufin. n. 6.* — sine irrisione et contemptu, ut *Hieronym.*, usurpatur a *Cassiod.* 8. *Var.* 12. «Sicut perniciosum est doctos prava suadere, sic salutare munus, cum veritatis lemnos disertitudo nescit excedere».

Id. 9. ibid. 21. «Hinc cunetos proceres nobilissima disertitudo commendat». *Et ibid.* 25. «Trahet regnantis animum disertitudo dictorum», et mox: «Patrem quoque elementi nostræ in ipsa curia libertatis qua disertitudine devotus asseruit».

DISSIMULABILITER adv. (dissimulo) fere idem quod clam, occulte *Paul. Mh.* 260. «hominem investigando operam huic dissimulabilitati dabo, qui fuetit conservo, qui etc.».

DISSOLOGIA, æ, f. 1. (δισσολογία) duplex locutio *Gloss.* IV. 56. 20.

DISSONANTER, adv. (dissono) dissono v. dissonanti modo *Augustin. de Gen. ad litt.* 4. 33. p. 133. 13. «de illo alibi non utique dissonanter scriptum est».

DISSUÉTUDO, inis, f. 3. (dissuesco) idem ac desuetudo. *Ambros. de Cain et Abel* 2. 6.

DISSUNAPITER est vox magica ap. *Cat. agr.* 160.

DISTANTER, adv. (disto) diverse, *Ps. Tert. Hær.* 1. p. 214. 8. «longe autem distanter ab hoc angelos inferiores, mundum fecisse». *Augustin. Gen. ad litt.* 12. 16. p. 401. 11. et *Greg. M. mor.* 19. 49. ubi compar. *distantius*.

DISTEMPÉRANTIA, æ, f. 1. (distempero, i. e. dissolvendo tempore), mixtio, dissolutione. *Plin. Val.* 5. 18. *in lemn* et 25.

DISTEMPÉRATIO, ónis, f. 3. actus distemperandi. *Gargil. Mart. Medic.* p. 211. 20. *R.*

DISTINCTIM adv. (distinguo), distincie. *Cypr. Gall. Exod.* 1095. *Cassian. 2. Instit.* 11. 1. *Prosp. c. Coll.* 21. 3. et *Cassiod.* in *Ps.* 32. 15. «singillatim: divisim atque distinctim».

DISTINCTIVE, adv. (distinguo) cum distincione. *Prisc.* 17. 193. (*Gramm.* III. 203. 12.).

DISTORTIO, ónis, f. 3. (distorteo) actus distortiendi. V. *Lexic.* Adde *Augustin. in Ps.* 66. — Translate: prava contentio. *Augustin. c. Jul. op. imperf.* 2. t64. «secundum istam non rationem sed distortionem tuam».

DISTRIBUÉLA, æ, f. (distribuo), fig. rhetorica = παραπομπή, divisio. *Carm. de fig.* 85. p. 66. *H.*

DISTRIBUTRIX, tricis, r. 3. (distribuo), quæ distribuit v. dividil. *Hieronym. in Didym. de Spir.* 8. 23.

DISTRÖPHOS, (on) adject. (διστρόφος) est stropha quæ duplicit speciei versibus constat. Ita *Serv. gramm.* IV. 469. 11: «Tertia stropha dicoles est distrophos» (de metris Horatii agit).

DISTURBATOR, óris, m. 3. (disturbio), turbator. *Euphr. Ter. Andr.* 699. disturbator nuptiarum. S. 23.

DISULCO et DISSULCO, as, áre, a. 1. (dis et

sulco) seorsm amico. Tria sive separo, dividio, solvo. *Augustin. c. Epist. Manich.* § 26. « Terra tenebrarum, quae lermannus lucis prostratione dissolvit. » *Venant. Vit. s. Mart.* 4. 243. « Columba melitter natio dissolvens nubila lapsu. »

DISULCUS et **DISSULCUS**, a, um, et **DISULCIS**, e, adject. hybridum, a Gr. *dis*, *bis* et Lat. *sulcus*, quod vi *compositiois* in *adjectivum* migravit: duos sulcos habens, bisulcus. *Gloss.* — Hinc disulcus (v. *disulcus*) porcus dicitur, cum in cervice setas dividit el quasi sulcum pilorum facil. *Fest. Paul.* p. 72.; unde *disulcis* = *χειρος διχαίτης*, *τετράκις*. *Gloss.* Cf. **BISULCUS**.

DITABILIS, e, adject. (dilo) qui ditari potest, locupletabilis. *Gloss.* V. 451. 50.

DIUTURNÉ, adv. V. voc. in *Lexico*. — Addimus pro *diuturne* legend. nunc esse ex cod. M. ap. *Cte.* 6. *Fam.* 10. 5. « *diuturnam* ». —

DIVAGÁTIO, ónis, f. 3. (divagor), oberratio. *Op. imperf.* in *Matth.* 5. p. 667.

DIVASTO, as, áre, a. 1. (dis *el* vasto) = *ἐκπόδη* (*Gloss.* II. 292. 26.) funditus everlo, vasto idem ac devasto. Sic *Arnob.* 5. 5. R. rapta divastare, disperdere.

DIVERSICLIMIA, tum, a. pl. vox hybrida a Lat. *diversus* et Gr. *κλίνω* = *ἐκπόδηται*, sc. diversus declinationis. *Prisc.* 17. 62. (*Gramm.* III. 145. 3.). *Gloss.* V. 597. 35.

DIVERSIFICUS, a, um, adject. (*diversus et facio*) « Diversilica sunt, quorum neque nomen idem est neque eadem diffinitio, ut homo, color... ». *Ila Boeth.* 1. p. 168^b.

DIVERSIMODÉ, adv. (*diversus modus*), diverse, modo diverso. *Augustin. Serm.* 132. ed. *Mal.*

DIVERSIO, ónis, f. 3. (diverto) = *ἐκπόδη*, digressio. *Novell.* 74. 1.

DIVIDIÓSE, adv. (*dividit*) moleste. *Gloss. Plac.* V. 16. 29. (= V. 62. 23.).

DIVINACULUM, i, n. 2. (divino) idem fere quod divinalio (absir. pro concr.), res divinationi inserviens. *Rufin. vertens Origen. Homil. in Num.* 13. 6. « Venerant ergo, inquit, seniores Moab et seniores Madian et divinacula in manibus eorum (Vulg. cod. *Ashb. Num.* 22. 7.; sed *Hieronym.*: habentes divinationis prelum in macibus) in illis divinationibus artibus, quae curiositas humana composuit, sunt quædam, quæ Scriptura quidem divinacula nominavit, gentilis autem consuetudo vel triplendas vel cortinas vel alias huiusmodi vocabulis appellat ». —

DIVIUM, ii, n. 2. (di- et via) bivium, διόδια. *Gloss.* II. 503. 32.

DIVULGÁTOR, óris, m. 3. (divulgo), qui divulget. *Gloss.* IV. 333. 24.

DOCÉSIS, (eos) acc. *im.* (θέτησις) i, q. fictio, est terminus theologicus ad errorem eorum hereticorum complectendum, qui Christum non realiter, sed ficte v. appartenent incarnatum esse profitebantur. Recurrat modo latina, modo greca forma in Concilis. *Videsis Mar. Merc. Nest. Eph. syn. Conc.* 1. 5.

DOCTÍO, ónis, f. 3. (doceo), actus docendi. *Aneed. Hebr.* 75. 26. *H. Cl. Gloss.* II. 276. 7. *docetus*, διδοχή, et II. 302. 8. παιδεύσις

DOCTÍTO, as, áre, a. 1. (freq. a doceo) docere soleo. *Gloss.* IV. 508. 17. et V. 597. 21. « Docitat, frequenter docet ». Addit. *Augustin. Gen. ad litt. op. imperf.* 6. 26. p. 477. 5.; doctitanum (obi. *edid. princ. et Bened.*; doctitanter).

DOCTORÁLIS, e, adject. (doctor) ad doctorem et specialium ad sacerdotem pertinens. *Hesych.* in *Lev.* 9. 22. p. 893^b. « doctoralem sedem... de qua post expositoem sacerdotes... descendunt et per orationem manus ad cælum levant ». *Ibid.* p. 947^b. 969^b. 993^b.

DOCTORÍUS, a, um, adject. (doctor) idem qui doctorialis. *Op. Imperf.* in *Matth.* 7. p. 675. « Non ergo illi (sc. *Apostoli*) doctorum cupierunt honorem, sed doctorii operis lucrum ».

DOCTRINABILIS, e, adject. (doctrina) ad doctrinam pertinens, ut *doctrinabilis lectio* it. *Insegnamento*, *espositione sistematica*, up. *Cassiod.* in *Ps.* 80. 3.

DOCTRINABILITER, adv. (doctrinabilis) doc-

rinæ (sc. *scripturæ secreæ*) accommodate. *Cassiod. Didym.* in 1. *Joh.* p. 65. 6.

DOCTRINUM, i, n. 3. (doceo) locus, ubi doctrina traditur, schola. *Gloss.* 276. 11. doctrina, διδασκαλεῖον. *Glossa suspicla*.

DÓCUMENTATÍO, ónis, f. 3. (documentum), documentum, admonitio. *Gloss.* II. 377. 18. documentatio, νομοθεσία.

DÓCUMENTO, as, áre, a. 1. (documentum), admonitio. *Dosithe. gramm.* VII. 486. 18.

DÓGARIUS, ii, m. 2. (doga), qui dogas cooficit. *Gloss.* II. 54. 30. dogarius, βούτοπος.

DOGMATISMUS, i, m. 2. (dogma) fere idem quod dogma. *Rustic. c. Acepht.* p. 1167^b.

DÓLABELLUM, i, n. 2. *dēmīn.* a dolabrum, i. q. dolabla. *Gloss.* V. 287. 54.

DÓLABRUM, i, n. 2. i. q. dolabra. *Gloss.* V. 287. 54. dolabrum esl dolaturis ».

DÓLATIO, ónis, f. 3. (dolo) actus dolandi, dolutus. *Herm. Past.* 3. 9. 2. — In plur. num. *Hieronym. Ep.* 78. *mans.* 32. p. 488. *Vall. Dolatio*nes hominis.

DÓLENTELLUS, a, um, adject. aliquantum dolens, demin. *C. I. L.* 8. 9969.

DÓLEOR, éris, dólitus sum, éri, 2. media, ul ajunt, significatio, doleo, dolore afficio v. affigor. *C. I. L.* 6. 23176. « de qua nihil aliud dolutus est nisi mortem » i.e. doluit et *Ibid.* 6. 15454. 12. « Si tamen pius est, necesse est doleatur » i.e. doleat.

DÓLIES, ei, f. 5. (doleo), dolor, tristitia. *C. I. L.* 6. 29947. alicui dolies comparare. (Cf. It. *dolgia*).

DÓLÓRIFER, a, um, adject. (dolor et fero) qui dolorem afferit. *Novell. Just.* 140. pr.

DÓMATOR, óris, m. 3. (domo), usurpatur etiam translate ap. *Augustin. Serm.* 27. pro eo qui peccata condonat.

DÓMESTICITAS, átis, f. 3. (domesticos) i. q. familiaritas, propinquitas, ut gr. οἰκετέρης. *Interpr. Iren.* 3. *Haer.* 18. 7.

DÓMINICÁLIS, e, adject. (dominus) 1° ad dominum pertinens, *Schol. Prud. Ep.* 22. p. 96. 10. « herilem, dominicale ». — 2° ad diem dominicam pertinens, it. *domenicale*. *Serm. Migne* 13. 641. (*titulus*): Sermones dominicales. — 3° neutr. v. fem. plur. absol. fere i. q. habitationes dominicæ. *Pall.* 1. 37. 1. *Cotum.* 9. *pref.* — 4° masc. *absol.* est velum quo mulieres caput in Ecclesia velabunt (*De Cange*), *Conc. Antissiod.* 42. p. 183. 7.

DÓMNULES, i, m. 2. nom. sync. pro *dominulus*. *Sidon. Ep.* 9. 15. v. 38. — Scribitur etiam *dumnulus*.

DOMNUS, i, m. 2. nom. sync. pro *dominus*, saepe legitur: 1° In inscriptionibus præsertim ubi de titulis honorificis, quæ tribuntur hominibus quibuslibet (C. I. L. 4. 1665.), vel clericis sanctis (*Ibid.* 13. 5252), vel imperatoribus (*Ibid.* 10. 3792), fere nunquam autem Deo Christianorum, nisi in versibus (*Comm.* 2. *Instr.* 15. 5.). — 2° In libris manuscriptis saepe promiscue cum forma pleia leg.

DÓMUITIO v. **DÓMITIO**, v. **DÓMUMITIO**, óois, f. 3. (pro domum illo). V. voc. in *Lexico*, ubi præter alios citantur tragicis *Accius*, *Pacuvius*, *Interpr. et etiam Sat. Lucilius*. Sed, monente L. *Müller* (*de re metr.* 2. ed. p. 524), in locc. trag. legend. est domitio, itemque nunc ap. *Lucil. Sat.* 26. 40. Adde *Gloss.* II. 577. 32. « domitio, redilus ad propriam domum »; II. 55. 4. ἐπάνοδος; V. 640. 16. domitionem.

DÓMUNCELLA v. **DÓMUCELLA**, m, f. 1. (domini a domus) i. q. domunacula. *Itin. Silo.* 36. 5.

DÓRISCOS, pes in re melrica penasylabus ex longa et dubias brevibus et longa et bravi, temporum septem ». *Diom. gramm.* I. 482. 2.

DÓRON, n. 2. (δόρον = donum). Ita explicatur a *Vitr.* 2. 8. 3. « Ex his (aterum generibus) unum pentadordon, alterum tetrordon dicilur. Doron autem Graeci appellant palmum, quod numerum datus grecis doron appellatur; id autem semper geritur per manus palmum ».

DORYPETRUM, i, n. 2. est nomem herbæ. *Plin.* 26. *N. H.* 52. (cod. det. doripetros).

DOSINA, DOSINUS, est æquus asinio pili cineris. *Gloss.* V. 597. 33. coll. V. 178. 18. (Cf. *Mus. Rh.* XLVIII. 483.). Item *Istd.* 12. *Orig.* 1. p. 481. 17. et 9. p. 469. 25.

54. « dosina... dictus, quod sit color ejus de asino, idem ut cinereus ».

DRACHMÁLIS, e, adject. (drachma), drachmæ pondere, *Cass. Fel.* 71. p. 171. et 172. « facies troacis drachmæ ». Cf. *voc. seg.*

DRACHMÉUS, a, um, adject. (drachma), i. q. drachmæ, *Alex. Trall.* 2. 31. « facies troacis drachmæ ». Cf. *DRACHMALIS* supra.

DRAMATÓPEOS, adject. δραματοποιός, ita in *Schol. Hor.* 1. *Sat.* 10. 18. (*Demetrius*) dramatopœos erat, hoc est amatoria cantiones scripterat ».

DRASTICOS, oo, adject. (δραστικός) efficax. *Gramm.* VI. 274. 7. « actuale (pōeseos genus) est quod Graeci drasticon dicunt ».

DRINDRO, as, áre, n. 1., vocem mustelæ edo. *Svet. frg.* 161. « mustelarum (est) drindrare. *Gloss.* 1. 93. * Musleæ drindrat ». Cf. *Anth. Lat.* 762. 61. ed.² « drindat »,

DRINO, ónis, inler belua maris recensetur a *Plin.* 32. *N. H.* 145. « caniculae, drinones, cornuta, etc. ». Al. leg. *dragnones*.

DRUÑO, æ, f. 1. fort = trua. *Paul. Fest.* 9. 11.

DRYOCOLAPTES, is, m. 3. (δρυοκολάπτης) i. q. picus « est avis quæ in capite suo in modum galli crislam habet, quæ ore suo arborem fodens ibidem sibi nidum facit ». Ita *Gloss. Plac.* V. 17. 16. (= V. 63. 10.).

DUCENARIUS, idem est ac ducenarius. *Prisc. Gramm.* III. 415. 12.

DUELLO, as, áre, n. 1. (duello), singulari certamine congregior. *Fug. Theb.* p. 181. 26. « Duellant fratres (*Eteocles et Polynices*) »; *Ibid.* p. 185. 19. translate: « Duellant fratres, id est avaritia et luxuria ».

DULCIAMEN, inis, n. 3. (dulcis) it. *dolciame*. *Gloss.* III. 615. 51. « propoma id esl omnia dulciamina »; *Ibid.* V. 380. 21. « placentas dulcimina ». Adde *Diosc.* 2. 49.; *Cæs. Arel. reg. virg.* 12. 71.

DULCÖRÖSUS, a, um, adject. (dulcor) dulcis. *Diosc.* 5. 29.

DÜÖDÉCASTYLUS, a, um, adject. (δύοδεκα et στῦλος) qui duodecim columnas habet. — Translate. *Interpr. Iren.* 4. 21. 3. « Duodecastylum firmamentum Ecclesiae » h. e. duodecim apostoli.

DÜÖDÉCIES, adv., V. voc. in *Lexico*. — Addimus quadrisyllabum usurpari a *Lact.* in *carm. de Phoenix* 28. « Duodecies undis irrigat omne nemus ».

DÜÖDÉCIFORMIS, e, adject. (duodecimi et forma). *Interpr. Iren.* 2. *Haer.* 15. 3. duodeciforme pleroma.

DÜÖDÉNIGENA æ, m. 1. (duodeni et suff. gena). *Ant. Lat.* 197. 3. « duodenigenas ostendunt ostia (circi) meoses » (codd. duodecim annis genas).

DÜÖETQUADRAGENS|MUS, a, um, adject. num. ord. *Cens.* 14. 3.

DÜÖNITAS, átis, f. 3. (dñonos, bonus) bonitas, benignitas. *Gloss. cod. Voss.* fol. 24. (*Loewe prod. gloss.* 363.).

DUPLOCAMEN, inis, n. 3. (duplice) lineamenta quadam ligni duplicita. *Diosc.* 1. 108. (Cf. *Plin. 16. N. H.* 186.).

DUPLICITAS, átis, f. 3. (duplex). V. voc. in *Lexico*. — Addimus translate usurpari et: — 1° Est ambigualis. *Augustin. de Serm. dom.* 2. 14. 48. — 2° Item simulatio, dolus, duplicitas animi, opp. sinceritas, ingenuitas, simplicitas. *Augustin. Ques. evang.* 2. qu. 31. duplicitas diabol. *Interpr. Ques.* 2. qu. 31. duplicitas diabol.

DUPLOCULARIUS, ii, m. 2. (duplex, -icis) διπλιπτης. *Gloss.* II. 57. 8. et **DUPLOCARIUS** *Gloss.* II. 577. 89. « qui duabus partibus allerum vincit ». V. in *Lexico* **DUPLOCARIUS**.

DURGO, ónis, m. 3. δέρπων, i. q. dorcas, v. dorcad animal simile. *Hin. Anton. Plac. rec.* A. 39. « Durgones qui et capreæ ».

DURIBARBUS, i, et **DURIBARBIS**, is, m. 2. et 3. qui duram habet barbam. *Vindic. Epit. alt.* 34. *Mus. Rh.* XLVIII. 483.). Item *Istd.* 12. *Orig.* 1. p. 481. 17. et 9. p. 469. 25.

DŪRICORDIUS, a, um, adject. (durus et cor) i. q. duricors, translate ap. *Orig. in Matth.* 18. 53. duricordii tami. Adde *Syn. Cic. Gloss.* 1. 80. 155.

DŪRICORS, cordis, adject. (durus et cor) qui durum habet cor, semper translate de Judaeis dicitur ap. *Scriptores ecclesiasticos*, inde ab *Itala Act.* 5. 51. (cod. b) «duricordes et incircumcisus corde et auribus». Videsis *Ps. Orig. Tract.* 13. p. 145. 19., *Verec. in Cant.* 2. 1., 2. 32., et 3. 17. *Fulg. Prædest.* 3. 17. *Ibid. Fid. cath.* 1. 1. 1.

DŪRIO, ónis, m. 3. (*fort. gr. δύριον*) videtur esse minorum genus apud *Mar. Merc. subnot.* 4. 3. «Quis scenius turpis, qui durio vel sanatio professe licentia turpitudinis publice ista proferret». Cf. *Ihm Mus. Rh.* 44. (1888.) 529.

DŪRIOSSUS v. DŪRÖSUS, (cod.), a, um, adject. (durus) i. q. perdurans. *Gloss.* II. 577. 40.

DÝNAMICE, es, f. 1. vox proprie adjectiva, a gr. δύναμις (*τάχη*) qua ea medicina pars significatur, quæ apud veteres in remediorum efficacitate cognoscenda sita erat. *Fulg. Myth.* 3. 10.

DÝNAMIDIA, órum, n. 2. (*in us. δύναμις*) ita ap. *Ibid.* 4. *Orig.* 10. 3. «Dynamidia, pestes herbarum, id est vis et possibilis. Nam in herbarum circa vis ipsa δύναμις dieitur; unde et dynamidia ridentur, ubi eorum medicina scribuntur». V. etiam *Chiron.* 54. 68. 88. 109. et *Dioscor.* 2. 145.

DÝNASTIA, a, f. 1. (*δυναστεία*) pestes, imperium, regum series, plerumque de Aegyptiorum regum serie dictum ap. *Hieronym. Chron.* a. *Abr. præf.* p. 16. *H.* et alibi sæpius. Item ap. *Silv. Chron.* I. 547. 3.

DYSAPÜLÖTA, n. pl., dicuntur ulceræ quædam difficile in cicatricem ventientia. *Cass. Fel.* 29. p. 51. 12.

DYSCRÄSIA, a, f. 1. (*δυσκρασία*) est difficultas temperantia corporis. *Cass. Fel.* 75. p. 179. 22.

DÝSSLABÄTUS, a, um, adject. (disyllabus) idem qui dysyllabus ap. *Vulg. gramm. Epist.* 1. p. 217. *Ibid. Epist.* 3. p. 155. neutr. plur. subst. «ad disyllabata tendamus».

DÝSIS, is, f. 3. (*δύσις*) cœli pars occidentalis. *Firm. Math.* 2. 15. 1.; *Ps. Cypr. Mont.* 4.; *Ibid. Ord. creat.* 11. 2.

DYSPARACÖLUTHÉTOS, adject. (*δυσ-παρα-κολυθητός*) «figura materiarum, dysparacoluthetus, id est obscura». *Fortunat. Rhet.* 2. 13. p. 109.

DÝSPHÈMIA, a, f. 1. (*δυσφήμια*) mala fama, est fig. rhet. i. q. cacophemia, cui app. euphemia. *Sacerd. gramm.* VI. 462. 15.

DÝSURUNTES, ium, m. 3. (*δυσυρούντες*) qui difficulter mingunt. *Cass. Fel.* 45.

DÝTICOS, on, adject. (*δυτικός*) i. q. occidentalis, term. astron. *Firm. math.* 2. 15. 2.

E

EBENÖTRICON, i, o. 2. (*ἐβενῶτρικον*) est nomen herbæ. *Ps. Apul. Herb.* 51. 9. *H.-S.* (Cf. *Diosc.* 4. 134. *R. V.*).

EBIBO, is, etc. V. voc. in *Lexico*. Adde improposita hæc *Tertull. Anim.* 43. «Adam ante ebibit soporem quam siliit quietem» et *Pudic.* 16. «Si vis omnem notitiam Apostoli ehibere» et *Apol.* 40. «Sed et mare Corinthium terre motus ehibit».

EBULCALIUM, ii, n. 2. ungula caballina. *Gloss.* III. 582. 35. (Cf. 589. 63 *epocalium*).

EBULLESCO, is, ère, n. incohac. 3. (ex et bullo) ebullire incipio. *Hin. Anton. Piac. rec.* A 20. p. 173. 1. ubi al. leg. *epulisce* v. *ebullire*.

ECBOLIUM, ii, n. 2. nomen herbeæ dictamni. *Ps. Apul. herb.* 62. 19. *H.-S.* (Cf. *Dioscor.* 3. 32. *R. V.*).

ECCLÉSIASTICE, adv. (ecclesiasticus) more ecclesiastis. *Orig. in Matth.* 18. 47. 1689.^A «qui ecclesiastice docent verbum prophetæ sunt Christi».

ECDEMÉTICUS, a, um, adject. (*ἐκδημητικός*) est titulus saturæ Menippæ *Varronis* ap. *Gell.* 19. 8. 17. (V. *Lexic. Liddel - Scott.* ad v. ἐκδημητικός).

ECGORION, adject. n. sc. medicamentum (*ἐγχέσιον* a verbo ἐγχέω = excorio). *Cass. Fel.* 13. p. 20. 10. «(Stigmata) tollentur vere periculose qui exportat». *Gloss.* II. 290. 56.

medicamenlo discoriatorio, quem Græci echoriou vocant».

ECHÉON, gen. plur., voc. gr. ἔχεις, ad significandum medicamentum quoddam e viperis comparatum. *Phn.* I. *N. H.* 29. 38. et 119.

ECHINÉUS v. ECHNEUS, a, um, adject. (echinus) ab echinis manans. *Anon. med. ed. Picchot.* fa 148. «Stercus echneum sanat sanguinis fluentem».

ECLEPTOR, óris, m. 3. (*ἐκλήπτωρ*), exceptor, fort. it. *appaltore*, ut *ecliptores fiscalium* in *No- vell. Just.* 182. 2. p. 679. 10.

ECLIPÓN, (on), adject. gr. ἐκλίπων, i. q. intermiltens, ut *eclipson pulsus* ap. *Ps. Soran.* quæst. med. 182.

ECONES et EGONES, um, m. plur. 3. sacerdotes restici. *Gloss.* ubi etiam leg. *eggones et econes*. *Glossa* corrupta de qua cf. *Loewe Prod.* *Gloss.* p. 377.

ECPHONÉSIS, is, f. 3. (*ἐκφώνησις*) fig. rhet. i. q. exclamatio ap. *Comm. Lucan.* 8. 542.; *Schol. Stat. Theb.* 6. 491.; *Macr. Sat.* 4. 2. 4.; *Schol. Ter. Bemb. Ad.* 4. 7. 40. «Uta Ciceronis ecphonesis (sic) "o tempora o mores!"».

ECHTHÉSIS, is, f. 3. (*ἐκθέσις*), expositio. *Boeth. Anal. pr.* 1. 36. et 37. *tit. p.* 677. «Ethesis ter-

minat, ut delectabilis tam odore quam specie florum decor efflagrat». *Greg. Tur. Glor. conf.* 18. p. 758. 8. «odore neclare efflagrare; et 10. p. 709. 3. «aromaticis efflagrare». — Translate ap. *Ven. Fort. Vita Germ.* 73. 197. «Cum abrasio maculis sinceritate dogmalis pectora plebis cogere divinis efflagrare pigmentis...».

EFLLAGRO, as, ère, n. 1. (ex et flagro pro fragro) valde fragro, oleo. — Proprie *Alc. Avit. hom.* 20. p. 133. 29. «Spinarum densa concre-
tio, de qua... delectabilis tam odore quam specie florum decor efflagrat».

EFLLAGRAT, óris, f. 3. (*efflago*) actus efflandi. *Hieronym. Epist.* 65. 5. 1. et *Adv. Jovin.* 2. 12. 302.^B

EFLLÜENTUM, i, n. 2. (effluo) i. q. effluentia. *Candid. Gen. div.* 9.

EFLLÜESCO, is, ère, n. 3. inchoat. ab effluo,

fere i. q. effluo, ut *sumptuosis effluescere convivis* ap. *Ambr.* 2. *Off.* 1. 191.

EFLLÜUS, a, um, adject. (effluo) sæpe inveni-
tur ap. *Avien.* dictum de aqua, de astris, de igni
et de capillis, i. q. se effundens. *Videsis Arat.* 684., 778., 1162. 1720. etc.

EFLUXIO, ónis, f. 3. (effluo). V. voc. in *Lexico*. Translate ibi cit. *Flor.* 2. 11. 6.; ubi nunc non effundens sed offundens legend. est.

EFLFOEDO, as, ère, a. 1. valde foedo. *Augustin. Serm.* 150. 2. ed. *Mal.* «Lacrimosæ matres... extensis manibus supplicabant, dum ille (*carnifex*) lacteos artus (*puerorum innocentium*) furibundus elideret atque inter ipsas preces sanguine natu-
runt maternos effoodaret».

EFLFÖRES, adject. plar. (ex et foris) dicit. de oculis, qui morbo procedunt seu extra suam sem-
dem probantur. *Oribas Syn.* 8. 14. et 61.

EFLFRÖR, óris, i, dep. 3. (ex et fruor). Infor-
m. valde fruor. *Theod. Mops. in I. Tim.* 6. 8. p. 180. 1. «hæc (sc. quæ nobis necessaria sunt)
effruemur sola, cetera vero... alitis relinquamus
in mundo».

EFLFÜGIUM, ii, n. 2. V. voc. in *Lexico*. — Ad-
dimus speciatim dici de eo «qui de bello ad alteram partem transfugit». *Gloss.* IV. 60. 14.; V. 192. 17.

EFLFULGENTIA, a, f. 1. (eflugeo) actus efful-
gendi. *Candid. Gen. div.* 4. p. 1015.^B 1016.^A et 9. p. 1018.^C; *Mar. Victorin. adv. Arriani* 1. 27. p. 1060.^D

EFLFULGENTER, adv. (eflulgens) effulgenti modo. *Mar. Victorin. adv. Arriani* 1. 64. p. 1088.^A

EFLFULGESCO, is, ère, n. 3. (ex et fulgesco) i. q. fulgesco in *Interpr. Iren.* 2. *Hær.* 18. 5. «Si fuisset lumen emissio... (Aeon) effulgesceret et augesceret, quemadmodum dies a sole».

EFLFULSIO, ónis, f. 3. (eflugeo) actus efful-
gendi v. emicandi, dict. de astris ap. *Chalc.* *Comm. Tim.* 70. 71. 87. 109. 124.

EFFUNCTUS, v. EXFUNCTUS, a, um, adjec. (ex et fongor) i. q. defunctus, mortuus. *Arnob. Nat.* 3. 41. p. 139. 10. «Lares quasi quosdam genios effunctorum». *C. I. L.* III. 3166.ª «L. Creperelo Celeri nepoti exfunctio».

EFFUNDO, ss, ire, 1. a. radicitus ero. *Gloss.* V. 641. 27. «effundare, a fundo evertere». (*Cl. Non.* 154. *L.* ubi «exfundare» ex *Cæl. Antip.*) *V. Lexic.* ad v. EXFUNDATUS.

EFFURIOR, áris, ari (ex et furio) furiosus fio, it. *infurio*. *Itala Ezech.* 2. 6. (*Lucif. non parc.* 9. p. 228. 7.). «Ne timueris eos.... quoniam infuriabunt et concurrent super te».

EFFUSIBILIS, e, adjec. (effundo) liquidus, ut effusibilis et fluida materia in *Interpr. Iren.* 1. *Hær.* 5. 5.

EFFUSIM, adv. (effundo) i. q. effusa. *Schol. Hor. Epod.* 13. 2. «effusim cadunt nives et imbræ».

EFFUSO, ss, áre, a. 1. (ab effusus) i. q. effuso. *Gloss.* II. 293. 55. «ἐκχεω effundo profundum effuso tondo».

EFFUSORIUM, ii, n. 2. (effundo). *Gloss.* II. 293. 58. ἐκχυτόνος et 577. 55. effusio. *Hieronym.* in *Zach.* 4. 2. p. 809. «Lucernas septem et effusoria earum».

EFFUTILIS, e, adjec. (effutio). *Eutych. gramm.* V. 453. *Gloss.* V. 619. 8. «Effutilis est qui nihil retinet».

EFORIS, adv. (ex et foris) extrinsecus. *Theod. Prisc. Eup. fæn.* 48. et 51.

EGENTIA, æ, f. 1. (eugen) idem ac inopia, indigentia. *Ps. Augustin. Serm. opp.* 85. 1. *Julian. Epit. novell.* 3. 10. «Postquam egentia laborare noscatur reus».

EGITTUS, i, m. 2. (αγιθος) est nomen avis. *Pol. Silv. Nom. an. chron.* 1. p. 543. 20.

EGLORIÖSUS, a, um, adjec. (eglorius) superbus. *Gloss.* II. 578. 12.

EGLORIUS, a, um, adjec. i. q. egloriosus, αλογός. *Gloss.* II. 224. 35.

EGOCERAS, n. 3. (αἰρέσπειρις ab αἰρεῖ, αἴρεις capra et κέρας cornu) nomen herbae (foenum græcum L.). *Diosc.* 2. 85. «Farina feni græci quem multi buceront aut egoceras.... appellaverunt». *V. Lexic.* ad v. FENUM II.

EGRAMINO, ss, átum, áre, a. 1. (ex et grameo) herbis purgo, translate ap. *Vict. VII.* 1. 36. p. 16. 15. «ut ager jam cultus et egraminatus vomere prædicationis evangelicum suscipere semen et imbre sacri baptismatis rigaretur».

EGRETUS, part. ab egredior, pro egressus habet. *Paul. Fest.* p. 78. 4. M.

EJECTATIO, onis, f. 3. (ejectio) i. q. luxatio, ul. ejactationes articulorum ap. *Ps. Soran. Quæst. med.* 39. — Est etiam jactatio corporis ap. *Cæl. Aur. Acut. exc.* 5. p. 498.

EJECTIUNCULA, æ, f. 1. (ejectio demin.) modica ejactio. *Marcell. Med.* 10. 23. stomachi nausea et ejactiuncula (var. dejectiuncula).

EJECTORIUS, a, um, adjec. (ejcio) qui ejicit. *Cass. Fel.* 52. p. 136. 15. «(Sanatio) calefactio et ejactoria, quam Græci diaforeticam vocant».

EJULABILIS, e, adjec. (ejulo) lamentabilis, ul. ejulabilis clangor ap. *Apul. Met.* 4. 3.

EJULÄBUNDUS, a, um, adjec. (ejulo) plangens et clamans. *Jul. Val.* 2. 28. «Cum... (Darius) humi sese ejulabundus miserabiliter constravisset etc.».

ELAPSIO, onis, f. 3. (elabur) actus elabendi v. effugiendi, diuit. de morte ap. *Augustin. Quant. anim.* 33. 76. «mors.... id est ab hoc corpore omnimoda fuga et elapsio»; de seminis affluvio ap. *Cæl. Aur. Acut.* 3. 18. 178.

ELÄTIVA, adjec. f. (offerio) ἐκφεπίκτη. *Gloss.* II. 59. 7.

ELECTATIO, onis, f. 3. (eligo) fore i. q. elec-
tio v. arbitrium. *Pasc. Ciz. Chron.* 1. p. 507. 9. «quid electio tua... dignus videatur».

ELECTRIX, icis, f. 3. (eligo) quæ eligit. *Vulg. Sap.* 8. 4. ubi de sapientia dicitur «doctrix est... disciplina Dei et electrica (gr. εἰρητική) operum eius».

ELFGIAMBUS, i, ni. 2. (ελγυος et ιαγυος). *Mar. Victorii. granum.* VI. 145. 24. ssq. «Memineris... si preponas elegum iambo, elegiambum (nuncen-

par), ut "impiger ipse veni, canam relicta"; nam "impiger ipse veni" tome elegiaca, "canam relicta" tome iambica».

ÉLEMPÓRIA, æ, f. 1. (Ἐλαύον et ἔρπωπις) empito olei. *Char. Dig.* 50. 4. 18. 19. «Elemporia (bar. elæmporia)... apud Alexandrinos patrimonii munus existimat».

ÉLEPHANTIAS, æ, m. 1. (ab inus. gr. ἐλέφαντας) est nomen serpentis sp. *Sol.* 27. 33. et *Pol.* et *Silv. Nom. anim. chron.* I. p. 543. 84.

ÉLÉPHANTOTÉS, m. (gr. inus. ἐλέφαντος) morbus elephantiasis. *Chiron.* 195. 355. 981. 994. *Veg. Mulom.* 1. 2. 2.

ELESENUM, i, n. 2., nomen herbae. *Oribas. Syn.* 2. add. p. 847. «ad æmorrodas thoracis... plantaginem aut rovi, aut poligonii, aut eleseni seu singulatim sive permixta».

ELESTITES, aristoclia rotunda. *Gloss.* III. 561. 68. (*Ps. Apul. helestites*).

ÉLIGIO, onis, f. 3. (eligo) electio. Vox ficta ab *Istd.* 8. *Orig.* 2. 2. «Ita Latinum videatur religio sicut eligio».

ÉLINGO, ia, inxi, ére, a. 3. idem ac lingo. V. voc. in *Lexico*. Duo lamen adnotamus, sc. in loc. *Plini* ibi cit. nunc legend. esse *ligantur*: pro quo *Vulg. Bar.* 6. 19; lum etiam translate usurpari ab *Augustin. Confess.* 18. 30. «Elinxi stilum dulcedensis ex tua veritate».

ÉLIQUUS, a, um, adjec. (eliquo) manifestus, apertus. *Gloss.* V. 192. 29. purus. *Gloss. Ostb.* p. 194.

ELLEBORINÉ, es, f. 1. male legitur in *Lexico* pro *emboline* ap. *Plin. loc.* ibi cit.

ELOCÚTIUNCULA, æ, f. 1. (dem. ab eloquio) parva eloquio. *Jul. Ruf. Rhet.* 1. p. 38. 3. «εἰ πονεῖται eloquuncula salustiana commodissime exprimitur, cum aliud in pectore rectus, aliud in lingua promptum habemus».

ELÓQUENTIOLA, æ, f. 1. dem. ab eloquentia. *Virg. Gramm. Epist. pref.* p. 106. 6.

ELUCESENTIA, æ, f. 1. (eluceo) luminis emissio, radiatio. *Mar. Victorin. adv. Arrium.* 1. 56. p. 1083.^b «Si igitur aeterna vita filius, elucescentia est praeservare vita».

ELUCTOR, áris etc. V. voc. in *Lexico*. — Ade de eluctor accipi pro exercito, colo. *Tertull. Pall.* 4. p. 932. *Oehler* «Natura agro potius eluctando commodavit».

ÉLUCUBRATI, onis, f. 3. (elucubro) actus elucubrandi, it. *elucubrazione*. *Ps. Hieronym. Ep.* 6. 20. p. 104.^b «Cœlestis sapientia... sine aliquo labore elucubrationis intrabit».

Add. Ennod. Dict. 12. 7. p. 463. 5. et *Facund. Defens.* 2. 1. p. 559.^b *Cl. Gloss.* V. 498. 7. «elucubratio explicatio».

ÉLUCUBRATIUNCULA, æ, f. 1. (dem. ab elucubratio) brevis elucubratio. *Gloss.* I. 30. «brevis sententia quæ una candela scribitur»; V. 619. 6. «Elucubro est illumino vel expono, hinc elucubratuncula est expositioncula vel illuminatio».

ELUCULENTUS, a, um, adjec. (ex et luculentus), valde luculentus, dilucidus, ut *sermo eluculentus et compositus* ap. *Luculent.* 3. p. 813.^c *ELUDIFICOR*, áris, átus sum, ári, dep. a. 1. (ex et ludificor) i. q. ludificor. *Plaut. Most.* 1040. «tibi narravero, quis med exemplis eludificatus est» (al. ludificatus). *Add. Porph. Hor.* 2. *Ep.* 2. 25b.

ÉLURESCAT, pallescat. *Gloss.* V. 640. 60. (*Nor.* 101. 32. *fragn. Varronis*): «Atque exanguibus dolore elurescat colos*». Al. leg. *ejurescat*.

ÉLUVIUS, a, um, adjec. *Syn. Cic. Char. gramm.* p. 445. 27. B. sordidum obsoletum obtuleratum clivium.

ÉMÀNANTIA, æ, f. 1. (ex et mano) scatena aquarum. *Gloss.* IV. 168. 18.

EMBLEMATICUS, a, um, adjec. (emblema) ad emblemata seu opus masivum pertinens. *Schol. Juven.* 1. 76., ubi al. teg. «emblematum substit., non adjec.

EMBOLIARIUS, ii, m. 2. (embolium) persona scænica quæ medie fabule interseri atque introduci solebat, ut canto et gesticulationibus spectatores oblectaret, embolia agitando, quæ illali di-

cunt *intermezzi*. Occurrat in *C. I. L.* 4. 1949. — Item *emboliaria*. V. voc. in *Lexico*.

EMBOLISMĀRIS, e, adjec. (embolismus) intercataris, interpositus, sc. dies vel annis. *Comput. Carth.* 2. 1. et 10.

EMBOLISMĀRIUS, a, um, adjec. (embolismus) intercalarius. *Comput. Carth.* 2. 17.

EMBRIMIUM, ii, n. 2. (ἔμβριον), est species straguli v. pnivinaris. *Cass. cons.* 1. 23. 4. Cf. *Gloss.* V. 619. 18, et *Gloss. Wert. Gallæ* 339. V. *Ducange*.

EMBROCIISMUS, i, m. 2. (ἔμπροχισμος). Ita ex *Cass. Fel.* 1. p. 4. 11. «(Stomacho laborantes) embrocismo, id est olei infusione curenur».

EMBRYOTOMIA, æ, f. 1. (ἔμβρυοντομια) exsecatio fetus infantis in utero, ita ut per partes concisum corpus sic auferatur. *Soran.* p. 90. 7. et 92. 15.

EMBYULCIA, æ, f. 1. (ἔμβρυουλκια) est extrectio fetus. *Soran.* 2. 26. *ill.* p. 90. 2. 7. 18. *Oribas. Syn.* 9. 80. p. 373.

EMBYULCUS, i, m. 2. (ἔμβρυουλκος) est instrumentum quo fetus extrahitur. *Soran.* p. 91. 5. 14. 15.

EMEMBRIS, membro convulso. *Gloss.* V. 193. 9. (debitis *Osb.* p. 195.).

EMENIPSE, nomen herbae dictam ita dict. ab Aegyptios. *Ps. Apul. Herb.* 62. 20. *H. S. Gloss.* III. 561. 55.

EMENTICUS, a, um, adjec. (emeotior) confitius, ficticius. *Hilar.* in *Ps.* 125. 1. «Ementicias (V. ementilias) interpretationes inquirere». *Firm. de Err.* 17. 4. *H.* «ementicii (al. commenticii) et ficti illi». Vox, ut videtur, corrupta.

EMEO, as, (avi), átum, áre, a. 1. (ex et meo), meando penetrare. *Augustin. de Genes. ad ill.* 2. 2. 5. «Aer per superiore partem (vasis) non inveniēt emeandi locum». — Translate. *Mar. Victorin. ad Justin.* 9. p. 1004.^c *Ammian.* 29. 5. 5. V. voc. in *Lexico* ubi falso dicitur solum in *Not. Tir.*, quæ hinc merito ut nulla auctoritate prædicta (quamquam aliis accepta) omnino excluduntur inveniri.

EMERITIO, onis, f. 3. (emereor) est: — 1. Aurea tabula quæ legibat arcām fideris (*Vulg. propitiatorium*). *Exod.* c. 26. vv. 17. 18. 20. 22. Est etiam — 2. vestimentum sacerdotale (*Vulg. rationale*). *Ibid.* c. 28. vv. 22. 24. et 29. 5.

EMERSIO, onis, f. 3. (emergo) actus emerendi, emersus. *Hieronym. Nomi. Hebr.* p. 30. 10. «emersiones vel emissiones».

EMETICOS, on, adjec. (ἐμετικός) vomificus. *Ps. Apul. Herb.* 55. 7. *H. S.* «bolbos emeticos». *Cæl. Aurel. Acut.* 3. 14. 32. «medicamen vomificum, quod emeticon appellant».

EMIGRO, as, etc. transit. pro *emigrare facio*, cum acc. esl hebraismus sumplus ex forma V. verborum causali, quæ dicitur *hiphil*. Occurrat ap. *Vulg. Ps.* 51. 7. «emigrabit te de tabernaculo tuo»; non tamen imitandum.

EMINICOLÆ, adjec. plur. demin. ab emineo, i. q. eminulus. *Gloss.* V. 193. 15. eminentes; IV. 512. 51. modice eminentes.

EMINION, est nouens herba apud Aegyptios, quæ ab Italies dracontea dicitur. *Ps. Apul. Herb.* 14. 12. p. 48. 2. *H. S. Gloss.* 561. 64.

EMISSACULUM, i, n. 2. (emitto) idem fere quod emissarium. *Chalc. Tim.* 39. p. 105. «Ut per eam, velut emissarium quoddam, lanquam a sinu fontis perennis... effinerit». Adde *ibid.* 192. et *Italia fœl* 3. 18. (*Sangall.*).

EMMISSIBILIS, e, adjec. (emitti) qui emitte v. proferri potest. *Iren. Interpr.* 2. *Hær.* 12. 2.

EMISSORIUM, ii, n. 2. (emitto) est incisio ad emissandum sanguinem vel pus facta, *Gloss.* II. 207. 32. «flebotomus sauginis emissorium». Cf. *Scrib. Larg.* 206. et 229. ubi eodem sensu leg. *emissarium*.

EMITIGO, as, are (ex et mitigo) idem fere ac mitigo. *Cypr. Gall. in Levit.* 160. «iramque emitiga totam».

EMITULIARIUS, ii, m. 2., derivationis et sensus incerti, fort. adjutor sebaciarii, *C. I. L.* VI. 3057. (an. 219.). «Flavius Rogatianus... sebaciaria fecit.. scripti III. Kal. Ianuarii. Tuta. ago gra-

tias emittitario ». *Ibid.* V. 8076. (ann. 222 = *Des-
sau* 2176). « Rubrius Dexter sebaciaria fecit men-
se Majo, nomine Claudi (Fortu)natii. Omnia tuta,
Salvo emititario feliciter ». *V. Cantarelli: Bull.
d. Com. archol.* 11. 1887. p. 77. seqq.

ÉMOLUMENTICUS, a, um, adject. (emolumen-
tum) ad emolumenta pertinens. *Cassiod. Var.* 9.
6. 2. p. 272. 21. A vinculo te emolumenticij
(sc. emoluimenta amittendi) terroris absolvinus ».

EMORDICO, as, äre, n. 1. (ex et mordico) val-
de et saepi mordeo. *Facund. Defens.* 5. 4. p.
650.^b vulpecula emordicaret.

EMPÆSTATUS, a, um, (a voce gr. ἐμπαστός)
arte ornatus quæ dicilur ἐμπαστική. *Varr. Men.*
« Noctu cultu coquinari se trajecit; nondum enim
investi erant cutelli empæstati e Bithynia ».

EMPÉRIGRAPHÄ, circumscripita. *Gloss.* V. 498.
34.

EMPHÄTICUS, a, um, (ἐμφατικός) audax in-
crepat. *Gloss.* IV. 234. 4.

EMPHRACTICUS, a, um, (ἐμφρακτικός) em-
phraxin seu obturationem efficiens. *Oribas. Eup.*
2. 1. P. 15. et *Syn.* 6. 6. p. 101. (ubi trad. *in-
fractus*). Cf. *Emphractus* in *Lexico*.

EMPHRAXIS, acc. -in abl. -i, (ἐμφράξις) obstruc-
tio, obstructio, constipatio. *Chiron.* 299. p. 89.
21. *tit.* et 396. p. 120. 21.; *Oribas. Syn.* 1. 17.
p. 820. *tit.* et *Eup.* 1. 26. p. 410.: *Cass. Fel.*
44. p. 110. 4. *et al.* Cf. in *Lexico* EMPHRAGMA.

EMPHYSEMA, átos, (ἐψύστημα) insuffatio, in-
flatio etc., inter nomina neutra in -ma, -matos
exeunt recenset *Prob. app. gramm.* IV. 195. 21.

EMPHYTEUTICALIS, e, adject. (emphyteuticus)
ad emphyteusis pertinens, ut *emphyteutica ins-
trumenta*. *Novell. Just.* 120. 11. p. 590.

EMPIESMA, (atis), n. 3. (ἐμπίεσμα) quedam
cerebri fractura, sive depresso. *Ps. Soran. Quæst.*
med. 219. et 221.

EMPIRIA, (æ), f. 1. (ἐμπειρία) experientia. *Gloss.*
IV. 410. 19. Cf. *Gloss.* V. 358. 53. (*emperie*).

EMPLASTELLUM, i, n. 2. (demin. ab emplas-
trum), emplastrum v. parvum emplastrum. *Chiron.*
402. p. 123. 34. et 679. p. 214. 13.

EMPLASTICUS a, um, adject. (ἐμπλαστικός)
varie scribitur, et idem est qui emplastris aplus
ap. *Oribas. Syn.* 2. add. p. 844. et al.

EMPLECTICUS, (æ), um, adject. (ἐμπλεκτικός)
fere idem qui epilepticus. *Chiron.* 297. et 311.
Veg. Mutom. 2. 93.

EMPONEMA, átis (ἐμπόνημα) Corrig. lectio *em-
pōnēma* in *Lexico*. et add. *Gloss.* V. 522. 1. *em-
ponemata dicitur ea que labore contrahentis in
agro melliora sunt ».

EMPROSTHOTONOSIS, f. 3 (ab inus. ἐμπρο-
στόνωσις) i. q. emprosthonia. *Cæl. Aur. Acut.*
exc. propr. p. 482.

EMPTORIUM, ii, n. 2. (eno) locus ubi negotia-
tiones exercentur i. q. emporium. *Gloss.* IV. 82.
24.; 514. 60.; V. 458. 25. Hanc lecl. Iutatur
Nettleiship « *Journal of Phil.* » XIX. 121.

EMPTORIUS, a, um, adject. (emptor) ad em-
ptorem pertinens. *Catius fragm. Augustod.* 68.

EMPYÉ, f. 1. (ἐπυπό) collectio puris. *Vindic.
Medic.* 31.

EMPYUS, a, um, adject. (ἐπυπός) qui interna
vomica parvula laborat. *Hippocr. Progn.* 18.

EMULIS, e, adject. i. e. offiſ. *Virg. gramm.*
Epit. p. 4. 16. « Quam nos valde emulam pata-
mos ».

EMULITAS, átis. f. 3. emulmentum, utilitas.
Virg. gramm. *Epit.* p. 17. 22. « Non tam emul-
tatem quam curiositatem prebendunt ».

EMUTTIO, is, ire, n. 4. (ex et multio) quasi
multiendo edeo. *Syntaxis. Epit.* p. 31. 3. ubi *al.*
emutio q. *V.* in *Lexico*.

ENALLAXIS, f. 3. (ἐναλλαξίς), i. q. enallage
q. v. in *Lexico*. *Adil. Sacerd. gramm.* VI. 449.
10. « De enallagi vel enallage. Enallaxis vel enal-
lage est, cum contra naturam sumum verbum po-
sitione hoc significat, ac si pugnatum verbum po-
sideretur, ut est rursum, hoc significat quod rur-
sum ».

ENCARPA, orum, n. pt. 2. (ἐναρπά) est or-
namentum capitale columbarium additum, ex fron-
dibus. *Oribas.* et penis (καρπός) contextum.

Vitr. 4. 1. 7. « Capitulo volutas.... dextra ac si-
nistra contlocaverunt et cymatiis et encarpis....
frontes ornaverunt ».

ENCATARA, æ, f. 1. (ἐγκατάρα) est nomen pi-
scis qui sale conditus, inter salsa menta enumera-
tur. *Pol. Silv. Nom. anim. Chiron.* I. p. 544.;
Alex. Trall. 1. 47. et *Oribas. Syn.* 4. 35.

ENCATHISMUS, as, äre, n. 1. (encathisma) en-
cathismate utor. *Soran.* p. 63. 7.

ENCATHISMUS, i, m. 2. (ιστ. ἐγκαθίσμα) i.
q. encathisma ap. *Cæl. Aur. Acut.* exc. 23. p. 727.
« encathismus calidos ».

ENCAUSIS, éos, f. 3. (ἐγκαυσίς) vox gr. i. q.
ustio vel adustio. *Cass. Fel.* 1. p. 4. 9. et 62.
p. 154. 4.

ENCHYMATICUS, i, m. 2. (ἐγχυματικός) in-
stillatio v. infusio. *Soran.* p. 25. 5., 60. 12. et 95.
14. *Alex. Trall.* 1. 103. Cf. *Alex. Trall.* I. 88.
ubi: *iniquitismata* sed in I. gr. ἐγχυματικοί.

ENCHYMATIZO, as, äre, a. 1. (ἐγχυματίζω),
infundere: — 1.º enchyematizo aliquem morbo lu-
borantem vel corporis partem morbo affectam,
cum accus. pro abl. instrum. medicamentum indi-
cante. *Soran.* p. 81. 18. *Oribas. Syn.* 8. 41.
et 44. — 2.º enchymalizo aliquid sc. medicamen-
tum. *Oribas. Syn.* 9. 49. et *Eup.* 2. 1. L. 5.;
Alex. Trall. 1. 85. 89. 104.

ENCÖMIUM, ii, n. 2. (ἐγκώμιον), laudatio. *Schol.
Hor.* 4. *Sat.* 2. 13. « Pindar encomia » et *Conc.*
I. 5. p. 343. 6. « caritas omni encomio digna ».

ENCRYPHIAS, æ, m. 1. (ἐγκρυψίς sc. ἔπος)
panis qui cinere calido tectas cōquitur. *Ps. Augu-
sti. Serm.* 3. 2. « Conspergitur similago, fuit
encyrphæ» et 5. « Fae subcinericias panes, quod
græce encryphias (ἐγκρυψίς) dicilur, occultas vi-
delicet et absconditos indicans panes» a gr. ωρίτ-
ω, absconde. *Hinc Gloss.* IV. 232. 11.

ENCYCLICUS, a, um, (gr. ἐνκύκλιος non leg.)
i. q. circularis, encyclus, de circularibus episto-
lis dict., que ad omnes ecclesias mittuntur. *Libe-
rat. Brev.* 16. p. 1019.^b et *Rustic. c. Aceph.* p.
1251.^b

ENDOXOS, (on), adject. (ἐνδόξος) gr. vox i. q.
lael. clarus, honestus. *Fortunat. Fig. rhet.* 13. p.
109. 4.

ENECTIO, ónis, f. 3. (eneo) actus enecandi.
Isid. 5. Orig. 26. 17. (ubi codd. eliam enecatio
v. *neccatio*).

ENERVITER, adv., sotute vel solubiliter. Trans-
late: — molli et inert modo. *Augustin. c. Faust.*
22. 47 et 50.; *Greg. M. Epist.* 11. 48. *Alorat.*
2. 79.

ENGISOMA, n. 3. (ἐγγίσωμα) est quedam re-
breli fractura, cum fracta testa ex una parte, et
suh allera fractura opprimilur. Ita *Ps. Soran.*
Quæst. med. 222. Adde eund. *Ibid.* 219.

ENIXJO, ónis, f. 3. (tenor), actio enilendi seu
pariendo, parus, cui *conceptio* opp. *Interpr.* *Iren.*
2. 19. 5. « Simul enim eos et semel videns et
conciplens, semel editionem debebat fecisse». Adde *Ibid.* 2. 30. 6. et 8.

ENNEASYLLABUS, a, um, adject. (ἐννεασύλ-
λαβος) est versus ex novem syllabis constans.
Ps. Bass. gramm. VI. 306. 32. ubi exemplum
afflertor illud *Hor.* 1. *Od.* 9. 3. « silva laboran-
tes geluque ». Adde *Sacerd.* *Ibid.* p. 541. 8.

ENNÖEMATICE, es, f. 1. (ἐννοητική) est
quedam definitionis species apud Graecos, latine
notio nuncupata. *Cassiod.* in *Ps.* 103. 3. p. 729.^b
Aliibi grecis litteris scribitur.

ENÖDABILIS, e, adject. (enodo) dissolubilis.
Gloss. IV. 514. 28. *Aubros.* in *Lnc.* 10. 147. p.
511. 7. « quod vis endabile (sc. explicabile) vi-
deatur, Johannes conscripsit ».

ENORCHIS, f. 3. (ἐνορχίς) nomen genuinæ ap.
Plin. 1. *N. H.* 37. 58. et 159. « enorchis candida
est divisisque fragmentis testium effigiem repræ-
sentant ». *Prob. ap. Prisc.* *gramm.* VI. 396. 1.

ENSICULA, æ, f. 1. nomen. demin. ab ensis,
parvus ensis. *Charis.* 155. 17. *Prob. ap. Prisc.*
gramm. II. 116. 1. *Dosith. gramm.* VI. 396. 1.

ENTERIÖNE, es, f. 1. (ἐντεριόνη), medulla.
Theod. Prisc. Eup. fen. 17. p. 19. 1.

ENTERON, i, n. 2. (ἐντερον) vox græca, que
teg. cum adjec. lypon (= τυφλόν), i. e. intelli-
geretur.

nus (cæcus), ap. *Chiron.* 209. et *Vind. Gyn.* p.
141. (ubi leg. γεντερον). Cf. *Vindic. Med.* 27.

ENTHÄTICUS, a, um, adject. (entheus ἐνθετός)
mente capitus. *Theod. Prisc. Log.* 50. p. 152. 6.
Etiam alit. leg.

ENTHÈCARIUS, ii, m. 2., gr. ἐνθηκάριος, (ab
enthœa) est negotiator, institutor. *Gloss.* V. 658.
23. III. 307. 42. etc.

ENTHÈSIS, is, f. 3. interrogatio. *Gramm. Suppl.*
p. 178. 10. « Enthesis est interrogatio, quando ad
exercitationem suam aliquis præponit sibique ipse
respondeat ».

ENUCLEATOR, óris, m. 3. (enucleo) scrulator,
inquisitor, ut; *scrupulosus* vītae eorum *enucleator*. *Mutian. Chrisost. Homil.* 11. 4. p. 315. V.
infra enucleo.

ENÜCLEO, as, ävi, alüm, äre, u. 1., est eliam
perpendo, examuissim inquit. *Gloss. Placid.* V.
20. 16.

ENÜDATIO, ónis, f. 3. (enudo), nudatio ap.
Ambros. Nos 29. 112. p. 489. 19. Al. leg. *nu-
dationem* v. *emulationem*.

ENÜMERATOR, óris, m. 3. (enumero), qui enum-
erat. *Cassiod.* in *Ps.* 101. 11. p. 712.^a

ENUTRITIO, ónis, f. 3. (enutrio) est actus enu-
triendi, translatio dict. de animabus que enutri-
tione indigent magistrorum. *Hieronymi* in *Matth.*
24. 19. p. 178.^b

ENUTRITOR, óris, m. 3. (enutrio) qui enutrit.
Gloss. IV. 336. 19.

ENUTRITORIUS, a, um, adject. (enutrio) qui enu-
tritioni inservit, translate. *Orig.* in *Matth.* 18.
22. p. 1628.^b « Cor nostrum sensibus mundis pot-
eratoris et enutritoris impletatur ».

EPAGÖMENUS, a, um, adject. (ἐπαγόμενος). —
1.º Epagomeni sc. intercalares dicuntur quinque
vel sex dies, qui more Aegyptiorum prisco, ad
annum trecentorum sexaginta dierum explendum
addi solebant. *Hilarian. Pasch.* 3. p. 1108.^a et
Pol. Silv. Fast. febr. 23. — 2.º Epagomenus di-
citur etiam persona molesta in prima Horatii sa-
tyra inducta. *Schol. Hor.* 1. *Sat.* 9. 2.

EPANGELIA, æ, f. 1. (ἐπαγγέλια) est « pro-
missio qua judicem attentum facimus, pollicentes
nos atqua magna aut minima dicturos ». Ita *Isid.*
2. *Orig.* 21. 44.

EPEXERGASIA, æ, f. 1. (ἐπεξεργασία) est fig-
rhet. qua uni cause duas probaliones apponimus.
Cassiod. in *Ps.* 36. 21. p. 263.^c

EPHÈMERICUS, a, um, adject. (ἐφημερίς). ad
ephemeridem perlinens. Hinc *Iber ephemeris*
dicuntur in quo unoquoque die quedam notantur
in usum aliquem determinatum, *dario*. Occurred ap. *Fulg. Contin. Virg.* p. 130. M. « Vir-
gilius *Iber* primus georgicarum in parte extrema
est ephemericus ». Al. alter leg.

EPHÈMERINUS, a, um, adject. (ἐφημερίς),
quotidianus dict. de febri sp. *Cæl. Aur. Acut. Acr.*
I. p. 488.^c

EPHÈMERIUS, a, um, adject. (ἐφημερίς). i. q.
ephemerinus, de febri dict. sp. *Alex. Trall.* 3. 6.
ubi leg. *effimerius* et *effimeretus*.

EPHALTICUS, a, um, adject. (ἐφαλτικός), in-
cubo laborans. *Oribas. Syn.* 8. 4. p. 205. « quæ-
cumque... epileptici in die vigilando laborant,
hoc ephaliati palinnt dormientes ».

EPICATAPHORA, æ, f. 1. (ἐπικαταφόρα), lern-
minus astrol., sc. præcepit sive pronus celi locus
in octavo ab oroscopo signo constitutus; *opp.*
anafora. *Firm. Math.* 2. 17. 18. 19. etc.

EPICAUSTORIUM, ii, n. 2. (a verbo, ut vide-
tur. ἐπαυσία), aduro, dict. etiam de sole ap. græc.
script.) est solarium in superiori parte domus, ei
hic etiam observatorium, it. *terrazza*. *Gloss.* V.
619. 16. « Epicaustrorum dicitur eminentior locus
in aedificio ad spectandum, vel solarium puella-
re ». *Pass. Thom.* p. 140. 10. ubi de domus par-
tibus ita: « In quinto zelos hemicales, in sexto
zetas astivales, in septimo epicaustrorum et Iri-
ctinia accubillia ».

EPICLINTUM, ii, n. 2.; nom. ab ἐπικλῖναι et κλίνει
fort. = ἐπικλῖνη, falernum dorsale. *Consent.*
gramm. V. 330. 13.

EPICROCEUS, a, um, adject., flavus, aureus
teg. cum adjec. lypon (= τυφλόν), i. e. intelli-
geretur. *epicroci coloris. Schol. Juven.* 8. 573. II. « mem-

brana mathematicorum quæ assidua tractatione colorem suum mutavit et epicroea facta est». *Cram. leg. eplocea*, innixus fort. voce gr. ἐπικρόνος (*reticulum*).

EPICROCULUM, i., n. 2., nom. demin. ab *epicrocum*, genit. parvi amiculi, croco flectum, tenuis et pertunditum. *Placid. Gloss.* V. 21. 12.

EPIDECTICALIS, e., adject., ab ἐπιδεκτικός, ut terminus *epidecticalis*, index, indicativus, demonstrativus. *Gromat. vet.* 352. 17. — *Subst. epidecticalis* (is, m.). *Gromat. vet.* 307. 13. et 341. 14.

EPIDIÉGÈSIS, (is), f. 3., (ἐπιδηγήσις) fig. rhet. Ita ap. *Fortunat. Rhet.* 2. 19. p. 212. «Est et epidēgēsis, cum laius in questionibus vel ante epilogos exequimur eas res gestas, quæ in narratione breviter alligimus».

EPIDIORTHOSIS, (is), f. 3. (ἐπιδιόρθωσις) fig. rhet., superioris rei correctio, (*Cassiod. in Ps.* 61. 2. p. 429^c). Ita *Sacerd. gramm.* VI. p. 468. 10. ssc. «Ex hac figura, id est synecdoche, nasaliter dux, a posiopeis et epidiorthosis... Epidiorthosis est obtivionis correctio, ut... Terentius: "Filiū unicum adolescentem habeo. At quid dixi habere me? Inmo habui"... et Cicerio "Cum huius mollieris viro — fratrem volui dicere; semper hic ero»».

EPILAMPĀDIUM, ii., n. 2. (ἐπιλαμπάδιον *inuisit.*) medicorum instrumentum. *Cel. Aur. Acut. exc.* 6. p. 691. *epilampadum* non satis ignitum in medio capite. *Chiron.* 677. *epilampadum* infigis.

EPILOGISMUS, i., m. 2., (ἐπιλογίσμος) «est ratio ab his quæ magis apparent incipiens et ad illa procedens quæ leviter et pantisper videntur». Ita *Ps. Soran. Quesit. med.* 48.

EPILÖGIUM, ii., n. 2., novissima pars orationis, peroratio, epilogus. *Venant. Carin. præf.* § 1. *Cl. Gloss.* IV. 336. 25.

EPILÖPHIUS, (ἐπι λόφῳ), culminalis, est epitheton Joris. *C. I. L.* III. 14565. (Naissi a 223).

EPIMÉLIDA, æ., f. 1., (ἐπιμέλις) est genus malii, it. *nespola*. *Diose.* I. 129. «(*mespilium*) multi epimelidam vocant». *Gloss.* III. 562. 47. «Epimelida i. nespula».

EPIMÉNIO, as, are, a. 1., (epimenia) viaticum do. *Itala Deut.* 15. 14. (*Lugd.*) «viaticum epimeniabis eum». (*Vulg.* dabis viaticum).

EPIPHÁNIA, æ., f. 1., (ἐπιφάνεια) nom., quo proprio significatur quod apparet, superficies. Hoc sensu usurparit *Macr. in Socr. Scipion.* 1. 5. 9. «Hæc forma (*loquitor de cubo*) in quaternarium duplicatione prograditur et facit epiphaniam, id est superficiem, planipedem, quam graci ἐπιφέδον nominarunt quatuor lineis angulis descriptam». Addo *Ps. Augustin. Categ.* 10. p. 1427. extr.; *Cassiod. in Ps.* 1. 6.

EPISCAZÓN, ontis, m. 3. (ἐπισκάζων) versus claudieans. *Sacerd. gramm.* VI. 525. 5.

EPISCÓPA, æ., f. 1., uxor episcopi. *Inscr. Christ. Diehl* 1121. «venerabilis femina episcopa». Cf. *Cone. Tur.* a. 567. p. 125. 20.

EPISCOPATUS, us, m. 3. (episcopus), generaliter accipitur de quacunque dignitate. *Vulg. Ps.* 108. 8. «et episcopatum eius accipiat alter»; h. e. impius expellitur v. exsoliabitur principatu. quod Petrus in lude proditore evenisse dicit qui ob terrimum eius facinus decidit ab honore apostolatus (*adol.* 1. 28). Ceterum hic psalmus imprecations evidenter continet impiorum contra justum vel contra Davidem, typum Christi (Cf. vv. 2-4. cum v. 19). *Specialium V. Lexicon.*

EPISCÓPIA, æ., f. 1. (ἐπισκοπή), procuratio *Itala Num.* 4. 16. (*Lugd.*) «episcopia totius tabernaculi». (*Vulg.* «quidquid ad cultum tabernaculi pertinet»).

EPISCÓPUM, ii., n. 2. (ἐπισκοπόν). — 1º Domus episcopi, *episcopio*. *Augustin. Serm.* 355. 1. 2. 6. *Lib. pontif.* p. 128. 22. etc. — 2º Munus episcopi. *Cone. U.* 2. 1. p. 76. 23. «Si sint episcopi careant episcopio».

EPISCÓPO, as, avi, are, n. 1. (episcopus), episcopatum gero. *Inscr. Christ. Diehl* 1033. (a. 476). «Annasi episcopi... qui... episcopavit annis XIII...». *Ibid.* 1092. *adn.* et 1058. b.

EPISPASTICUS, a., um, adject. (ἐπισπασικός), dic. de medicamine vim attrahendi habente. *Dios-*

cor. 1. 144. etc.; *Oribas. Eup.* 2. 1. E. 7. etc. V. supra in *App. Lexici ADDUCTORIUS*.

EPITECTICALIS, e., adject., (fort. ab ἐπιτεκτικός indeo v. ab ἐπιτέκτητος *Lachm.* ad I. p. 345. 22.) term. gromal. sc. terminus principatis, in angulo positus. *Gromat.* p. 307. 13.; 341. 14. etc. Cf. *ibid.* p. 337. 9. «Lapidés in epitecticum designavimus v.

EPITHÉSIS, acc. -iu. f. 3. (ἐπιθέσις). — 1º Fig. gramm.: positio epithetorum. *Porph. in Hor. Epop.* 5. 47. — 2º Term. techn. medic.: superpositio, cui opp. lenitudo. *Ps. Soran. Quesit. med.* 189. p. 266. 24.; *Theod. Prisc. Log.* 39. p. 188. 11.

EPÔMIS, idis, f. 3. (ἐπωμίς), i. q. lat. numeris. *Itala Lev.* 8. 7. et *Hesych.* in *Lev.* 8. 7.

EPOPTICUS, a., um, adject. (ἐποπτικός), ad eponimam pertinens, speculativus. *Chaleld. Tim. Comit.* 272. p. 303. 9. «Hæc quippe naturalis, illa epoptica disputatio est. Naturalis quidem ut imago uultus aliquatenus et in verisimili quadam stabilitate contenta; epoptica vero, quæ ex sincerissimæ rerum scientiæ fonte manet». *Addo ibid.* 129. p. 191. 15.

EPULÓTICUS, a., um, (acc. -on) adject., dicitur de medicamento quod valeat cicatricem dicere, seu efficere. *Cass. Fel.* 40. p. 93. 15. et 46. p. 120. 7.

EPYLLION, II., n. 2. (ἐπύλλιον), poëmatum, seu carmen breve. *Auson.* 335. 58. et 360. 15.

EQUALE, is, n. 3. (equus), equorum stabulum. *Gloss.* Itt. 200. 39. «ippostusion equale»; *Chiron.* 427. 501. 698.

EQUINALIS v. **EQUITINÁLIS**, (is), f. 3. (equus, equinus), nomen herbae, sc. equisætum gr. ἐπουρης *eoda di cavallo*. *Ps. Diose. Vind.* 4. 46. p. 203. 14. *W. Ps. Apul. herb.* 39. 9. *H. S.*

ERÁDICABILIS, e., adject. (eradicatio), qui eradicari potest vel, potius, debet. *Ambros.* in *Ps.* 38. 5. 2. p. 187. 21. «quod non fructuosum est, periculosum atque eradicabile est».

EREMIA, æ., f. 1., (ἐρημία) eremus, solitudo, passim in *Itala*, ut *Num.* 20. 4. (*Lugd.*) «adduxistis synagogam Domini in eremiam hanc». (*Vulg.* solitudinem); *Sap.* 5. 7. (*Lucif. Athan.* 1. 32.) «ambulavimus eremias difficultes». (*Vulg.* vias).

EREMÍTICUS, a., um, adject. (eremita), ad heremitem pertinens, ut *eremita professio*. *Cassian. Coll.* 19. 6. 6. p. 540. 26.; *Institutio Faust. Rei. Epist.* 8. p. 210. 7.; *vita Greg. M. dial.* 4. 15. p. 344. c.

EREMITO, as, avi, are, a. 1., (ἐρημός) eremum, vacuum v. siccum reddo. *Itala IV. Rég.* 19. 24. «Heremitavi (*Vulg.* siccavi) in manu mea omnia flumina».

EREMIZO, as, (ἀνι), atum, are, a. 1., fere i. q. eremito, vacuefacio, de infestinis dict. ap. *Cass. Fel.* 51. p. 185. 9.

EREPTO, us, are, 1., intens. ab *erepo*, adrepo, ægre scando, arrampicarsi. *Ps. Cypr. Sodom.* 92. «Timuit Loth ardua lardo ereplare gradu, cælestes ne prius iræ opprimerent». — *Translate Se nec. Ep.* 101. «Pecunia circa panpartem plurimum moræ habet dum ex ille erepat» exit ex peditur. (*Haase ibi teg. erepat*).

EREPTÓRIUS, a., um, adject. absol., (eripio) de bono heredi indigne eripiendo. *Ulp. Reg.* 19. 17.; *Gloss. Scalig.* V. 598. 51. «ereploria, adimenda, reddenda».

ERGASTILUS, i., m. 2., ita explicatur a *Non.* p. 447. 5. sqq. «ergastulum et ergastitus, ut generi, ita intellectibus differunt. Nam nistro carceris locus est, mascelino custos penitus loci».

ERGODÓTA, (æ), m. 1. (ἐργοδότης), est clas-

sarius quidam opera distribuens. *Inscr. Dessa.* 9219.

ERGUM, (i), n. 2. *Virg. gramm.* p. 15. Mai. «Etiam ex aliis ergis genitivis in I u m plurals finiri potest». Id. *Ibid.* p. 75. «Cuius rei ergum inquirenti mihi, ita exsolvit dicens». — *Excerpt. Virgil.* opud *Hagen Aeneid. gramm.* p. 201. 17. «Latinitate philosophica ergum affectus dicitur, unde el "ergo" etc...». — *Comment. Einsild. in Donat. gramm. suppl.* 229. 15. «Antiqui habeant ergum ergi; id est causa, cuius ablativus remansit apud nos».

ERICIÁTUS, a., um, adject. (ericius), hirsutus. *Gloss.* V. 542. 30.

ERICINUS, a., um, adject. (ericius), ad ericium pertinens, ut *ericina caro* ap. *Augustin.* c. *Faust.* 30. 1. p. 748. 20.

ERIPÍUM, II., n. 2. (ἐρειπον), ruine, rudera. *Diose.* 4. 64. «nascitur locis maritimis et in eripiis».

ERONÁLIS, e., adject., est quedam resuæ species, apud scriptores rei veterinarie. *Pelagon.* 252.; *Chiron.* 87.; *Vey. Mulom.* 2. 23. I.

EROTÉSIS, f. 3. (ἐρωτησίς), i. q. erotana, interrogatio. Vox græca *Phorm.* 275.; *Comment. Lucan.* 2. 118. *Cassiod.* in *Ps.* 118. 9. et 119. 3.

ERRÓGO, es, id quod planum facio. *Gloss. Lat.* p. 129. *Hild.* coll. *Loewe Prodr.* *Gloss.* p. 92. Cf. *ERUGERE* in *Lexico*.

ERRÓLUS v. **ERRÓLUS**, i., m. 2. (erro), qui errat. *Eoagr. Alter.* p. 45. 13. «ul rem manifestam erroins non intetlegas».

ERRÓNICUS, a., um, adject. (erro, -onis), idem qui erronens, gr. ἀλάχιος. *Gloss.* III. 335. 49. coll. It. 408. 41.

ERUBEO, es, ère. (ex et rubeo) inter verba adorativa quæ accusativo sociantur ponit *Prisc. granum.* III. 274. 16. «colo le, honoro, adoro, erubeo» (sc. venerando erubesco).

ERUBESCIBILIS, e., adject., (erubesco) de quo erubescere quis potest. *Cassiod.* de *Amic.* 21. 5.

ERUDIMENTUM, i., n. 2., (erudio) erudimentum. *Iren. Interpr.* 2. *Hær.* 19. 2. «upus... esse animalibus sensibilibus eruditum». Cf. *ibid.* 1. 6. 1. sensibilibus disciplinis. gr. παιδεύων.

ERUDÍO, is, etc. V. voc. in *Lexico*. — Addas etiam hæc ex *Tertull.* *Virg.* sel. 1. «Eruditur in mansuetudinem saporis» i. e. ex eruditate et acerbitate sua evehitur, et *De Carn. Chr.* 21. «Et ex flore omnis fructus eruditur in fructum», et de *Pudic.* 8. «Erudito mox utroque corpore», h. e. expolito utroque panno. In veteribus *Glossis* potita dicuntur γεγραπτά, rudia δημάρα.

ERUDÍTORIUM, ii., n. 2. (erudio), «pædagogium, eruditiorum puerorum», *Gloss.* IV. 143. 4.

ERUO, is etc. V. voc. in *Lexico*. Locus minus perspicuus ap. *Tertull.* 5. c. *Marc.* 21. «qua erimus tempora ista», h. e. tempestive depromimus, non intempestivis repetitionibus, ut imperiti faciunt, obruiimus.

ERUPTO, as, are, a. 1. (erumpo) inter alia idem est quod eliam executio, ut nonnulli interpretantur illud. *Tertull.* *Apol.* 35. 10. «Omnes illi sub ipsa usque impletatis eruptione et sacra faciebat pro salute imperatoris», h. e. cogitati facinoris executione.

ERÚTOR, oris, m. 3. (eruo), qui eruit. Liberator. *Itala Ps.* 69. 6. «adiutor et erutor (*Vulg.* liberator) mens es tu, Domiae». *Ibid. Ps.* 143. 2. «(Deus) susceptor meus el erutor meus».

ERYSPÉLATÓDÉS, es, adject. (ἐρυσπειλατώδης) erysipelas naturam habens. *Cass. Fel.* 22. p. 39. 3.; *Alex. Tratt.* 1. 114.; *Oribas. Eup.* 2. 1. C. 23.

ÉRYTHRÓN, II., n. 2. (ἐρυθρόν), genus herbae. *Ps. Apul. Herb.* 15. 14. *H. S.* «herba priapicens.. a Graeciis dicitur satyrium, alii entatilon, alii eritonion (sic)».

ESCARÍOLA, æ., f. 1.º (demin. ab escaria), nomen herbae, gr. τρέψιον, intubus, cichorea. *Gloss.* III. 16. 37. Cf. V. 552. 51. *scarola* et 504. 48. *scarola*.

ESIBILIS, e., adject., (esus) edibilis, qui edi potest, sepius ap. *Hesych.* in *Lev.* ex. g. 6. 21. «Dominicam carnem esibilem hominibus reddidi».

ÉSÓTERICUS, a., um, adject. (ἐσωτερικός), ad

interiora pertinens, de doctrina dict. initialis lantum quae traditur. *Augustin. Epist.* 185. 1. p. 90. 15. *essentia philosophia*. Sed al. alt. leg.

ESSENTIALITAS, atis, f. 3. (essentialis), id fere quod essentia v. quod ad essentialiam pertinet. *Mar. Victorin. ad. Arriam.* 4. 5.

ESSENTITAS, atis, I. 3. (essentia) idem ac essentialitas. *Mar. Victorin. ad. Arr.* 1. 49. et *Candid. Gen. diu.* 1.

ETESIA, arum, f. plur. 1. aure, quo sensu vox occurrit ap. *Hygin. 2. Astr.* 4. p. 865. *M. et Isid.* 13. *Orig.* 11. 15.

ETYMOLOGUS, i. m. 2. (etymon), qui veram vocabulorum originem et significationem invenire studet, gr. ἐτυμολόγος. *Varr. 8. L. L.* 39.

EUANADOTUS, a, um, adject. (εὐανάδοτος), dicitur de cibis, qui facite dividi possunt, qui se digestibiles sunt. *Philum. Med.* 3. p. 141. 15.

EUANGELICE, adv., (euangelium) secundum doctrinam euangelicam seu christianam, cui opp. legaliter *Hesych.* in *Lev.* 18. 18. p. 941.^A « ipse prius legaliter circumcisus... euangelice postea conversatus ».

EUANGELIZATIO, onis, f. 3. (euangelizo) euangelii praedicatio. *Op. Imperf.* in *Math.* 8. p. 678. euangelizatio propter denuntiationem futurorum bonorum.

EUCHYLUS, (a), um, adject. (εὐχύλος) bonum suum, habens de malogranato dict. a *Dioscor.* 1. 119.

EUCHYMIA, æ, f. 1. (εὐχύμια), bonus sucus. *Oribas. Syn.* 4. 15. p. 16.

EUCHYMS, a, nm, vel græca positione ut in voc. seq.

EUCHYMSOS, on, (εὐχυμος), i. q. eucyulus, bonum sucum v. saporem habens, dictum de cibis et potionibus, opp. cacochymos apud medicos. *Philum. Med.* 4. p. 147. 16. cibi eucyimi et digestibiles et substipici. *Oribas.* 8. 21. p. 231. lac eucymon; et 4. 14. pisces eucyimi.

EUDEMON, ónis, adject., (εὐδαιμόνη) beatus, felix, qui bouum omen affert. — 1.º de una ex cibis Arabie regionibus dictum ob ejus teraciatatem, vel potius, ut videtur, de illa Arabie parte, quæ in orientem solem spectanti a dextra manet et idea bonum omen afferat. *R. Gest. diu. Aug.* 5. 20. *Sol.* 33. 5. *Oros. Hist.* 1. 2. 21. etc. — 2.º Illam de slatu animi felicis. *Apul. Socr.* 15. p. 150. « Arbitrantur... eudæmones dici beatos, quorum dæmon bonus id est animus virtute perfectus est ». Addit. *Augustin. 9. Civ. D.* 11. p. 382. 27. ^D. et *C. I. L.* VI. 29082.

EUDOXIA, æ, f. 1. (εὐδοξία), claritas. *Gloss.* IV. 410. 17. et V. 358. 3. Cf. *Gloss.* 11. *Præf.* p. XIV. « eudoxa bona gloria, quia doxa gloria est ».

EUDULIA, æ, f. 1. (εὐδουλία), bonum servitium. *Gloss.* V. 358. 55.

EUODIUS, (εὐόδιος) boni itineris. *Gloss.* III. 491. 57.

EUPHONIOS, on, adject. (εὐφωνος), bene sonans, terminus gramm. *Lucid.* 1168. ap. *Fortunat. Rhet.* 3. 6. p. 124. 8. « ut quæ verba magis sonantia sunt, ea potius conlocemus, quæ Luciferius euphona appellat, id est quasi vocalia ». *Diff. gramm.* VII. 525. 23. « præverbum est euphonum ». *Gloss.* *Werth. Gallæ* 340. « euphouns, venustas locutionis ».

EUPHONUS, a, um, v. græca positione voc. seq.

EUPREPIUS, a, um, adject. (εὐπρεπής) decens, honestus, decorus. *Ps. Ven. Fort. Vita Leob.* 16. 36. « (Vir.) angelice castitatis candore... dealbatis, omnimque virtutum copia ditatus et euprepia decoratus vita ». *Gloss.* III. 194. 55. euprepius, decorus.

EUSOMUS, (a, um), adject. (εὐσόμος), i. q. copulentus. *Vindic. Epist. ad Pentad.* « Sanguis facit homines boni voti, simplices, moderatos, blandos, ensonos ». Codd. etiam alt. leg.

EUTHENIARCHA, æ, m. 1. (εὐθενίαρχη), magistratus quidam in Aegypti pagis ad annosum, frumenta, alimenta (tam militibus quam populo) eroganda curanda administranda institutus (Rostowzew *R. E.* VII. 187. 10. sqq.). *Pep. Preisigk.* Sammelbuch 7181. (a. 220.), 21. et *Pep. Oxyrh.* VIII. 1114. (a. 237.) 7.

EVACUATOR, óris, adject., compar. ab evacuatus, magis vacuus, inanior. *Didasc. Apost.* 31. 12. « Ingrediuntur... vacui in ecclesia et evacuatorum iterum egraduuntur ».

EVALEO, es, ère, n. 1. (ex et valeo) valeo, v. valde valeo, queo. *Vincent. Lorin.* 5. 7. « Quis... (martyres) etsi adsequi non evaleant, nou exoptet sequi? ». Addit. *Sedul. Epist.* 2. p. 173. 1. et *Prisc. Perihel.* 148.

VECTEUR, óris, m. 3. (eveho), bajulus. *Peir. Chrys.* *Serm.* 170. p. 645.^C « bajulus misericordie, pietatis vector ».

EVELLICO, as, ère, a. 1. (ex et vellico), valde vellico, quasi vellendo spolio. *Op. Imperf.* in *Math.* 46. p. 897. « (Hærelitic) quasi pulli... vulturis ant accipitris... irruunt super ipsam gallinam, id est ecclesiam, et diripiunt et dispergunt pullos ejus et evellent eam ».

EVÉLO, as, ère, a. 1. ¶ 1. (ex et velo), revelo, deleo, ἀποκαλέσσω, spolio. *Gloss.* II. 237. 19. et IV. 233. 38. — ¶ 2. alio sensu. *V. Lexic.* **EVENTATIO**, ónis, f. 3. (evento), term. med. I. 4. evaporatio. *Oribas. Syn.* I. 25. p. 830. (*Aa*) « Relaxare solent fumentationes cutem corporis et eventationem et digestionem lacere ».

EVENTATIVA v. **EVENTATORIA**, qualitas seu virtus, est ea, quæ eventationem v. evaporationem producit. *Alex. Trall.* I. 129. et *Oribas. Enp.* 2. 1. I. 18. p. 480.

VENTO, as, ère, a. 1. (ex et ventus) ventum quasi educendo evapo, evaco, dict. — a) de humoribus et collectionibus in corpore hominis existentium. *Alex. Trall.* I. 41. « quo adiutorio magis eventantur et digeruntur coleric humores ». *Oribas. Enp.* 2. I. A. 28. p. 435. etc. Dict. etiam: — b) de panis fermento. *Oribas. syn.* 4. 37. p. 40. « Lavatio panis non propter suavitatem sola sit... sed ut lacilius eventetur aut digeratur vel, quod infermentatum in se habet, amittatur ».

EVÉNUSTO, as, ère, a. 1. (ex et venuslo) venustum facio. *Chalc. transl.* *Tlm.* 40.^A

EVERSUS, us, m. 4. (everto), acus evertendi, translate refutatio. *Augustin. c. Iul. op. Imperf.* 3. 161. p. 1814. definitionis eversus.

ÉVIBRASSO, as, are, n. 1. (ex et vibriso), Titini, com. 168. 170. Si erit tibi cantandum facile usque exvibrisses ». Quæ vox Titini ita explicatur a Paul. Fest. p. 370. « vibrissare est vocem in cantando crispare ».

ÉVIDÉOR, éris, èri, dep. 2. (ex et videor), i. q. videor. *Arnob. Nat.* 2. 54. p. 90. 16. Ibi tamen al. alt. leg.

ÉVIRIATÍO, ónis, f. 3. (evirio), virium defectus, debilitas. *Chiron.* 404. p. 124. 5.

ÉVIRÍO, as, (aví), árum, are, a. 1. (ex et vires, ut videtur) vires demo, i. q. eviro. *Chiron.* 14. p. 8. 16. et alibi. Cf. *Gloss.* II. 237. 54. « eviratus ἀπόνοτος & ἐπιγένει τοῦ αἰτίου ».

EVOLATÍO, ónis, f. 3. (evolo) actus evolandi, ut *evolutio columbae* ap. *Hil. Myst.* 1. 14. 3. p. 15. 1.; et translate, *evolutio annorum Psalt. Cas.* 88. 10.

EVÓMO, is, ùl etc. V. voc. in *Lexico*. — Translate. *Tertull. de Pudic.* 8. « Errorem omnem traducta diversitas evomet », h. e. ostendet male conciliata fuisse colorum temperamenta: lanas dicit evomere colores, quales imbibere.

EVULNERO, as, ère, a. 1. (ex et vulnero), exulerandi vim habeo. *Diag.* 2. 161. et fort. 4. 148.

EVULSITIO et **EVULSITHUM**, τιλπός έπεπλω

Gloss. II. 455. 36. et 49. 4. 64. Legilur etiam *ebulsitio* et *evulsio*.

EVULSO, as, ère, a. 1. (evello), evello. *Orib. Syn.* 5. 53. p. 92. (*La*).

EXACCIPPIO, is, ère, n. 3. (ex et accipio) accipio, apprehendo. *Itala Deut.* 22. 18. (*Lugd.*) « Exaccipient seniores... illum hominem ». (*Vulg.* ap. prehendit; *LXX.* λήψει).

EXACTIVUS, a, um, adject. (exactio). *Vita Desid.* I. 9. p. 638. « exactiva professio » (q. e. per vim extorta).

EXACUMINÁTUS, a, um, part. præl. exacumino, i. q. acumino, translate de philosophis et oratoribus naturali sapientia literarum exercitatio exacuminatis. *Op. Imperf.* in *Math.* 28. p. 776. post. med.

EXADÍTAT, excludit ab adytis. *Gloss.* IV. 234. 2. et al.

EXADVERSIO, ónis, f. 3., fig. gr. ἀντεπεντώσις. *Carm. de fig.* 163. « Exadversio fit, minimis si maxima monstres: / Non parva est res, de qua agitur » pro « maxima res est ».

EXÆMATÓSIS, f. 3. (ἐξαιμάτωσις). *Ps. Soran. Quest. med.* 62. « Quid est exæmatosis? Dicunt Graeci quando ex succo cibæ sanguis factus traditur corpori ».

EXÆQUABILIS, e, adject. (exæquo) par, ut exæquabilis natura Christi ap. *Hil. Trin.* 9. 2. p. 282.^C

EXAGGRATÍVUS, a, um, adject. (exaggeratus), amplificatorius, ut *exaggerativa locutio*. *Rustic. Conec.* I. 4. p. 19. 16.

EXAGGRATÓRE, adverb. (exaggero), i. q. exaggeranter. *Orig.* in *Math.* 18. 184. p. 1784.^C

EXALATO, as, ère, a. 1., alapis percuto. *Augustin. in Ps.* 49. 6. « (Christas) veniet... non adhuc exalapandus ».

EXALTATOR, óris, m. 3. (exalteo), qui exaltat v. elevat, de Christo Domino *Augustin. Serm.* 207. 1. p. 1043. (= *Cassiod.* in *Ps.* 50. 2. p. 359.^D). « Creari creatorem, servire dominatorem, vendi redemptorem, humiliari exaltatorem, occidi suscitatorem ». *Evang. nat. Mar.* 5. 1. horum exaltator.

EXAMINABILIS, e, adject. (examino), fere idem qui examinatorius, ut *examinabilis disciplina* ap. *Cassiod. Didym.* in *I. Joh.* 4. I. p. 63. 13.

EXAMINATRIX, icis, f. 3. (examinator) probatrix. *Augustin. Virg.* 46. 47. examinatrix temptatio.

EXANCLATÍO, ἔκπληξις, ἔκπλεια. *Gloss.* III. 447. 42. et 480. 25.

EXAPÓRIOR, áris, èri, n. dep. 1. (ἐξαπόρω), summis angustis premor, deficio. *Itala Il. Cor.* 4. 8. (*Cod. q.*) « Aporiamur sed non exaporiamur ». (*Vulg.* destituiuntur). Cf. *Rufin.* in *Cant. Prot.* p. 73. 24. B.

EXAURICULÁTUS, a, um, (ex el aures), is cui aures ablatae sunt, dict. de *anophoro* auras Iraebras habente. *Querol.* p. 38. 5.

EXBRÓMO, as, utrum, ère, a. 1. (ex et bromus), bromum eximo, fetido odore purgo. *Apic.* 2. 52. « Ossuula de pullis exbromas etc. »; *Ibid.* 6. 216. et exc. 4.

EXCALCÉATÍO, ónis, f. 3. (excalceo), actus excaleandi seu calceos exuendi. *Orig.* in *I. Reg.* 1. 6. p. 10. 19. B. « Selom... interpretatur “avulsio” vel *descalceatio*, hoc est calcamenti resolutio ».

EXCANDIDO, as, are, a. 1. (ex et candidus), candidum reddo (opp. denigro). *Ps. Augustin. Serm.* 246. 4. p. 2199. extr. « Sol per splendorum et calefacit et illuminat... et excandidat et denigrat ». — Translate: explanando illustro. *Rustic. Conec.* I. 4. p. 97. 2. « Quodcumque... non intelligitur... excandidabitur » (gr. καταλευκάζεται).

EXCANTATOR, oris, m. 3. (excantor), qui excantat, qui sc. incantationis v. beneficiis elicit, evocat, ut *excantator* *venatorum mortuum* (sc. venenorum evocator) ap. *Hieronym.* in *Joel. Prot.* p. 948.^B

EXCAPILLO, as, avi, árum, ère, a. 1. (ex et capillo) occurrit ter in *Lege Sal.* Cap. 1. 11. de muliere cui capilli vi denudantur. Cf. supra *DISCAPILLO*.

EXCARNO, as, árum, ère, a. 1. (ex et caro). 1.º Proprie: carne privo v. carnem demo. *Itala Ezech.* 24. 4. (*Wirc.*) « crux et umerum excarna ». *Zeno* 1. 12. 8. « excarnata umbra ». *Chiron.* 575. ubi de carne excrescente resecanda.

— 2.º Translate: carnaliter vivendi rationem exuo *Augustin. c. Arrian.* 14. 9. p. 696 extr. et *Serm.* 140. 6.

EXCELLO, as, ère, n. 1. (ex et cella), cum uxore esse in libertate. *Gloss.* V. 598. 26. et al. Cf. *Löwe Gloss. Nom.* 153.

EXCELSITUDO, inis, f. 3. (*excelsus*) altitudo, sublimitas, excelsitas. *Verec.* in *Cant.* 5. 3. p. 73. excelsitudo vilis humanae.

EXCESSIO, onis, f. 3. (*excede*). — 1.º i. q. excessus, mors. *Hil. Trin.* 10. 61. p. 391.^a « traditio spiritus morientis excessio est ». — 2.º Actus exequendi, ut *classis excessio*. *Schol. Stat. Theb.* 4. 599. — 3.º peccatum. *Ps. Rufin. Jos. b. Jud.* 12. 4. p. 341. et *Greg. M. Moral.* 2. 79. p. 589.^b

EXCITAMENTUM, i, n. 2. (*excito*), id quod excitat, stimulus. *Jul. Val.* 2. 25. p. 90. 33.

EXCITATORIUS, a, um, adject. (*excito*), qui excitando inservit. *Augustin. Epist.* 26. 2. excitatorius labores.

EXCITOR, óris, m. 3. (*excio v. excito*), i. q. excitator ap. *Heges.* 2. 10. 4. excitator bellum; 3. 26. 4. excitores et perturbatores concordia.

EXCOLATIO, ónis, f. 3. (*escólo, as*) actus excolandi. *Rufin. Orig. in Num.* 27. 12. p. 276. 7. B. « Banearin »... fontes significat vel excolationes, id est ubi divisorum verborum fontes haurit, usque excoleat eos bibendo ».

EXCOLIDUS, (a, um), adject. (*ex et colo*), vox facta ab *Istd.* 16. *Orig.* 13. 13. « squalidus ager, quasi excolitus, quod jam a cultura exierit ».

EXCOMES, itis, m. 3. (*ex et cornes*), qui comitis munere functus est. *Pallad. Hist. Mon.* I. 43. p. 329.^a et 54. p. 337.^b V. in *Lexico EX-COMITE*.

EXCOMESTIO, ónis, f. 3. (*excomedo*) i. q. nucleus. *Oribas. Syn.* 9. 46. (rec. A.).

EXCOMMUNICATOR, óris, m. 3. (*excommunicatio*) qui excommunicat. *Epist. Panif. Thiel. Gelas.* frg. 87. et *Cone. Agath.* a. 506. *Mansi* 8. 324.

EXCOMMUNIO, ónis, f. 3. (*ex et communio*), excommunicatio. *Greg. Tur. Vit. Patr.* 17. 1. et *Cone. S. Patricii* a. 450. *Mansi* 6. 517.^b etc.

EXCOMMUNIS, e, adject., brevius pro excommunicatus. *Cone. Arel.* 2. *Mansi* 7. 882.^a et *Cone. Turon.* a. 567. p. 123. 2., 194. 19.

EXCONSULATUS, us, m. 4. (*ex et consul*) dignitas viri consularis. *Greg. M. Ep.* 2. 36. p. 182. 10.

EXCOPERTUS, ab inus. excooperio, apertus, reperitus. *Schol. in Lucan.* 8. 789. ed. Weber.

EXCORPORO, as, ure, a. 1. (*ex et corpus*) ex corpore excludo (*opp. incorpo*). Translate: *Vincent. Lerin.* 28. 40. 15. « Juliano, qui se collegerunt sensu aut incorporare neglexit aut excorpare præsumpsit ».

EXCORTICATURA, æ, f. 1. (*excorticatio*), est locutus eute nudatus, fare i. q. ulcus. *Oribas. passim*, ubi leg. etiam *iscorticatura v. scorticatura v. corticatura*.

EXCREPO, as, are, 1.º (*ex et crepo*) — 1.º Transitorum more est aliquid cum crepitu emittere. *Arnob.* in *Ps.* 74. p. 431. « mugitum gemitumque... excrepate ». — 2.º intransitive, disrumpere. *Greg. Tur. Vit. Patr.* 19. 2. p. 738. 7. « In quatuor partibus vulnus excrepans, puerum... mors... reliquit ».

EXCRUCIATOR, óris, m. 3. (*excrucio*), qui excruciat. *Augustin. c. Gaud.* 1. 21. 25. p. 222. 21. « Non tibi videatur excruciator cordis levitor esse quam corporis ».

EXCUBATOR, óris, m. 3. (*excubo*), qui excubat, v. vigilat. *Vulg. Trid. ad Joh.* 3. p. 558.^a et 11. p. 558.^b

EXCUBIALIS, e, adject. (*excubias*), ad excubias pertinens, ut *excubiales curæ* ap. *Sidon. Epist.* 8. 6. 18.

EXCUBIO, v. **EXCUVIO**, as, are, (*ex et cubo*), i. q. excubo. *Gloss.* II. 64. 17. excubial exhortari. *Inscr. Chr. De Rossi* II. p. 127. n. 7. 10. (a. 618.). « Excubias Christi cantibus hymnisonis simplicitas sapiens ».

EXCULTIO, ónis, f. 3. (*exculo*), actus v. cura excolendi. *Epist. Imp. de Asta.* (Bruns fontes⁷ p. 270. a. 370. 71.).

EXCURSATIO, ónis, f. 1. (*excuso*), v. voe. in *Lexico*. Addimus tantum ibi citari *Val. Max.* 2. 3. 3. ubi non excursionibus sed excursionibus nunc emendatius legend. est

EXCURTO, us, are, a. 1. (*ex et curtus*) deinde, abscondendo (caballi caudam). *Lex Sal.* 38. 8.

EXCUSAMEN, inis, n. 3. (*excuso*), excusatio v. excusamentum. *Comm. Apol.* 779.

EXDIGNUM, non dignum. *Gloss.* V. 196. 6.

EXEGEMATICON, adject. (εξηγηματικόν) enarrativum, est unum ex tribus poësis generibus. *Dosithe. gramm.* VII. 428. 9.

EXEMPLARIA, æ, f. 1. i. q. exemplarium. *Oribas. Syn.* 9. 24. (La) p. 325. « quæ... sunt dicta exemplaria causa ».

EXEMPLASTICUS, a, um, adject., i. q. gr. ἐπελαστικός. *Difosc.* 5. 121. « virtus (milti) est... exemplistica ».

EXENIM, valde, *Gloss.* V. 598. 56. « exenim valde ». Emenda « ex enim valde », h. e.: ex significat valde; coll. *Istd.* 10. *Orig.* 83. « Expertus, multum peritus; ex enim hic pro valde potuit ». — Sic et *Gloss. Placid.* in voc. *expeditiv.* Et (corr. ex) pro valde ponitur ».

EXERCIPES, ταχυδρόμος, δρομεύς καὶ κούρως. *Gloss.* II. 63. 52.

EXERCITATIM, meditationem. *Gloss.* V. 572. 54.

EXERESIMUS, (a, um), adject. (εξερέσιμος), qui eximi potest. *Cic. Verr.* II. 2. 128. « Est consuetudo... Graecorum... ut nonnunquam eximant unum aliquem diem... ex mense, quos illi ex res dies nominantur ».

EXERGASIA, æ, f. 1. (εξεργασία) vox græca, fig. rhet. *Cassiod.* in *Ps.* 47. 2. p. 387.^c « exergasia, id est quolies aliquid breviter proponitur et subtiliter ac latius explicatur ».

EXETASMOS, i, m. 2. (εξετάσος) fig. rhet. exquisitio, cum res complices divisas cum interrogatore exquirentes singulis que convenient ad placamus. *Schem. Disc.* 28. p. 72. 22. et *Cassiod.* in *Ps.* 23. 3.

EXFEBRUARE, expurgare, februare enim purgare est. *Gloss. Placid.* V. 21. 23. = 67. 4. Cf. *Gloss.* V. p. VI.

EXFERVÉPACIO, is, ère, a. 3. (*ex et feruatio*), fervidum v. calidum facio. *Chiron.* 614. el 781.

EXFERVESCO, is, ferbñi, ère, n. 1. (*ex et feruesco*) calidus fio. *Chiron.* 425. exfervescit tolo corpore. — Translate. *Scol. Hor.* 3. *Od.* 21. 12. « caluisse inero »... exferbuisse ».

EXFLUCTUS, a, um, adject.. V. supra **EF-FUNCTUS**.

EXGENER, -ēris, adject. (*ex et genus*) idem qui degener v. ignobilis. *Novell. Iust.* 99. pr.

EXHALITIO, ónis, f. 3. (exhalo), i. q. exhalatio. *Dionys. Exig. Greg. Nysa. Creat.* 31. p. 405.^b

EXHIEMATIO, ónis, f. 3. (*ex et hiematio*), term. milit. i. q. hiematio. *Cassiod. Jos. Antiq.* 14. 19. p. 406. exhiemationes militum.

EXHİEMO, us, are, n. 1. (*ex et hiemo*), de milibus dict. hiemem ago, soernare. *Itala Tit.* 3. 12. (*Vulg. hiemare*); *Marcell. Chron.* II. 106. 538. 7.; *Cassiod. Jos. Antiq.* 14. 19. p. 406.

EXHONORATIO, ónis, f. 3. (*exhonoro*), actio exhonorandi, honoris detractio. *Augustin.* 5. *Civ. D.* 18; in *Ps.* 66. 3. *Serm.* 96. 3.; *Ps. Ambros. Conf.* 2. 17. p. 295.^a

EXIOENTIA, æ, f. 1. (*exigo*), necessitas. *Cassiod. Anim.* 24. — In plur. num. *Vulg.* 4. *Esdr.* 7. 65. « munificens est, quoniam donare vult pro exigentia ».

EXORATIVUS, a, um, adject. (*exoro*), ad exorandum pertinens. *Cassiod.* in *Ps.* 17. 32. « aggressus est dicere nescio quid exorativum ».

EXÖRIOR, etc., unde parte, fut. *exorturas*, pro exortur habet. *Augustin.* 17. *Civ. D.* 14. Cetera huiusmodi V. in *Lexico* s. v.

EXPÄVÉFACIO, is, factus, ère. V. voc. in *Lexico*. Addimus tantum ap. *Seitec. Ep.* 85. expavescencia legend., edd. *Tichert* (§ 35.) et *Haase* (§ 41.).

EXPÄVESCENTIA, æ, f. 1. (*expaveso*), actus expavescendi. *Interpr. Iren.* 1. *Hær.* 5. 4. « De expavescencia... et aporia... manali elementa facta esse; terram vero secundum expavescencia statum, aquam vero secundum timoris motum etc. ».

EXPELLO, is, expuli etc. V. voc. in *Lexico*. Almonemus lanium a Pompon. *Dig.* 50. 7. usurpatum pret. perf. *expulisse* quasi sit ab *expulsi* pro *expulisse*, non laitandum.

EXPLÉTOR, óris, m. 3. (*exploeo*), qui explorat. *Inscr. ap. Grat.* 1188. 5. « Hujus ei explorat sancti pulcrique laboris ». Adde *Hieron.* *adv. Peteg.* 1. 32.

EXPLICATÉ, adv. (*explicatis*). V. voc. in *Lexico*. Hic addimus comparat. *explicatus usurpatum* ab *Augustin.* 19. *Civ. D.* 4.

EXPLÓRATRIX, tricis, f. 3. (*exploro*), quæ explorat. *Cassian.* 19. *Coll.* 16. « Interdum etiam aliquam exploratricem sui imaginem possit admittere ».

EXPROBRANTER, adv., (exprobrans) exprobrando, rinfacciando. Occurril ap. *Ps. Cyprian. Sing. Cler.* 32.

EXPROBRATIVÉ, adv., idem ac exprobranter. *Schol. Bern. Lucan.* 2. 338.

EXPROMPTO, (expromo), as, are, a. 1. (*intens.* v. expromo), idem fere ac expromo. *Vulg. Virg. contin.* p. 137. *M.* « Expectabat qualitas nostri temporis, ut non solum expromptare desisset quod dicil ». Adde p. 148. *M.*

EXPUNCTRIX, tricis, f. 3. (*expungo*), que expungit et delet, ut transl. *expunctrix honestatis*, ap. *Augustin. op. imp. c. Iulian.* 2. 11.

EXSATURATIÖ, onis, f. 3. (*ex satnro*), idem ac saturatio. *Chalcid. Titm.* 166. « Par atque eadem habetur sententia de indigentia et exsaturatione ». Adde *Istd.* 203.

EXSÉCUTIO, pro persecutio habet *Tertull. c. Jud.* « Nova lex clementiam designabat et pristinam ferocitatem... ad tranquillitatem convertebat et belli pristina in armatos legis et hostis executionem in pacificos actus... reformatabat ».

EXSECUTORIUS, a, um, adject. (*exsecutor*), ad executionem pertinens, cui opp. judicarius, ul executorialia potentia, ap. *Augustin. c. Litt. Petil.* 3. 29.

EXTERRITATIÖ, ónis, f. 3. (*ex terreo*), actus exterrendi, maximus terror. *Vulg. interpr. apocr.* 4. *Esdr.* 15. 39. « Sidns ad faciendum exterritationem ».

EXSTILLESCO, is, ère, n. 3. (*ex et stillo*), stilare incipio. V. stillo. *Anthol. Lat.* 807. 11. *R.* « Sie... oculi exstillescant mei ». Adde 32. (*Phaedr. Fab.* 1. app. 8. 11. et 32.).

EXTIRPATOR, óris, m. 3. (*extirpo*), qui extirpat, ut *extirpator silva* ap. *Augustin. Enarr. in Ps.* 95. V. 35, et in *Ep. Joh. c. 2. Tract.* 2. 8.

EXSTRUCTIO, ónis, f. 3. (*extructio*), de capillorum strue, suggestu usnrpat. *Tertull.* 2. *Uxor.* 3. « Gentilem (marilum uxor) observando gentilia exhibebit, formam, exstructionem, minnitas sacerulares etc. ». Cf. *Juvonal. Sat.* 6. « alind adfici caput ».

EXTRUTOR, óris, m. 3. (*extruo*), qui extruit. *Hieron.* in *Is.* 18. 66. 1.

EXÜBERANTER, adv. (exuberans), cum exuberantia, modo exuberanti. Superl. habet *Cassiod. de Amic.* 25. 3. « Certum est quod meritis ejus exterma retritio exuberantissime respondet ».

EXÜTIO, onis, f. 3. (*exum*), actus excludi seu spoliandi. — Metonym. ap. *Ambros.* in *Lac.* 8. V. 81.

F

FÄBRÄTERIA, æ, f. 1. (*faber*), fabricatio. *Gloss.* It. 579. 15.; domus ubi fabricæ sunt *Gloss.* V. 499. 69.; est fabrica qui sedent fabri [vel ornatus ejorum]. Cf. *Prise. gramm.* II. 81. 5.

FÄBRICALIS, e, adject. (*faber*), fabri proprius, vel officina fabricalis. *Ven. Fort. Vita Marect.* 5. 17. et *fabricalis opera*. *Gloss.* IV. 603. 28.

FÄBRICAMENTUM, i, n. 2. (*fabricor*), fera idem quod *fabricatio*, v. *fabrica*. *Ps. Primas.* in *Hebr.* p. 718.^a

FÄBRICATORIUS, u, uni, adject. (*fabricor*), fabricando seu creando idoneus. *Augustin.* 12. *Civ. D.* 26. *potentia Del fabricatoria*, et *Genes. ad litt.* 4. 16. *vis effectio et fabricatoria*.

FÄBRILITAS, atis, f. 3. (*faber*), est fabri ars. *Eustath. Hexam.* I. 7. et 2. 2.

FÄBÜLÄRIUS, il, m. 2. (fabula). *Gloss. Mai.* VII. 560. «Fabulari fabularium inventores». Cf. Löwe Prodr. *Gloss.* 388.

FACCILLO, as, äre, n. 1., vocem turdi edo. *Sust. fragm.* p. 253. «terdorum truciare vel facillare» (var. socillare); *Anth. Lat.* 733. 10. «facillat hinc volitans turdus» (var. facillat, faxillat).

FÄCIALE, is, n. 3. (facies) *Gloss.* προσώπου v. προσώπιον sc. persona, larva.

FÄCINORÖSE, adv., (facinorosus) flagitiose, scelesto. *Augustin. Dlv. quæst.* 66. 1. «etiam facinorose flagitioseque viverent». Cf. *eund. c. Jul. op. imperf.* 5. 64. Adde *Greg. Tur. Hist. Fr.* 10. 16.

FÄCTIUNCULA, æ, f. 1. (demin. a factio), factio (*Gloss.*), de hereticali secta. *Valentini ap. Tert. Carn. Chr.* 15.

FÄCTRÍX, icis, f. 3. (factio), quæ facil v. crevit v. singil. ul artes factrices, ap. *Eust. Hexaëm.* 1. 7., et ap. *euud.* 3. 9. «factricem Dei potentiam».

FÄGUM, i, n. 2., est fagi arboris gnaus. *Plin.* 16. N. H. 18. «fagum muribus gratisimum esl». Cf. *Catp. Ecl.* 4. 35. «hiberna prohibes jejunia solvere fago».

FÄLCITÉNENS, entis, adject. (fals et leneo), qui falce tenet, epitheton *Silvani. Inscr. Comptes rendus de l'Acad. des Inscr.* 1909. 468.

FÄLCITO, as, äre, a. 1. (fals), falce seco. *Augustin. in Ps. 33. Serm.* 2. 18. «Adduxisti me ad vineam ut falcilem illam et putem»; *Gloss.* «falcitat, putat, secal».

FÄLLIBILIS, e, adject. (falso) subdolus, malitiosus, mendax, insidious. *Löb. Gloss. Mai* VII. 561. Löwe Prodr. *Gloss.* 385.

FÄLSATOR, öris, m. 3. (fallo), i. q. falsarius, mendax. *Firm. Math.* 3. 7. 26. «falsatores damnabuntur». *Augustin. c. Faust* 16. 8. et *Serm.* 84. 1.; *Hieronymi. adv. Ruf.* 3. 26. «schedulerum falsator»; etc.

FÄLUPPÆ, ärnum, f. pl. 1., ita ap. *Gloss.* V. 526. 32. «Quisquilias paleas minutissimas vel surculi minuti quas fuluppas vocant». Cf. it. *futappa* V. in *Gloss.* quisquiliae.

FÄMELICO, as, äre, n. 1., i. q. esurio. *Gloss.* V. 164. 30. et 146. 29.

FÄMDICUS, famam dicens vel esuriens (cf. *famidicus*) *Gloss.* V. 455. 42; qui certa dicit (cf. *fatidicus*) *Gloss.* V. 362. 11.

FÄMIGERULUS, a, um, adject. (fama et gero), famam nuntians, sic enim dicimus et ramigerulus. Ita *Gloss.* V. 198. 11.

FÄMILIÖSUS, a, um, adject. (familia), cui multi famili sunt. *Porpl. ad Hor. Epod.* 2. 65. «ditem» (domum): frequentem ac *familiarem*.

FÄMÖSIS, e, adject. (fama), omnibus nolus, celeber. *Virg. gramm. Ep.* 3. «famosis et ventilabilis questio».

FÄMULÄTORIË, adv. (famulatiorius), serviliter. *Ps. Cassiod. de Anic.* 5. § 5.

FÄMULÄTUM, i, n. 2. (famulus), famulatus, servitus. *Ps. Fulg. Rusp. Serm.* 53. «in oratione benedictione dominica cumulatum canore vobis tibi restitutum est famulatum (i.e. famulatum, novatum, ut videtur, propter præcedens cumulatum)».

FÄNÄTICUS, a, um, adject. V. voc. in *Lexico*. — *Additius.* a) In sermone Christianorum, modo i. q. daemoniacus, arrepticinus, modo generativum ad cultum decorum gentilium pertinens, gentilis. — b) Subst. sacerdos, fanorum cultor gentilis. *Comun. Instr.* 1. 37. «qui judæidiant fanatici». Adde *Ariob.* 1. 24. *Ambroblast.* in 1. *Cor.* 2. 12. — b) Adj. *Paul. Nol. Carn.* 25. 33. «Nec sit christicoram fanatica pompa per urbem». Adde *Greg. Tur. t. Hist. Fr.* 31. — b) Singulariter fere i. q. sacer *Paul. Fest.* p. 92. «Fanatica dicilur arbor fimbria ita».

FÄRCILEM, plenum unde fartores. *Gloss.* IV. 74. 23.; V. 500. 17. (ubi *fartilem*, v. *farsilem* *Nettleship*).

FÄRCIMINÄLIS, a, farcime subst. i. q. finum. *Chiron.* 229. «Cum haec... causa evenerit, per unum farciminalis sero venire solet, ut ex... rotatione moriantur».

FÄRCINA, æ, f. 1. (farcio), congeries, sarcina,

onus. *Eugraph. Ter. Andr.* 769. «Suffarinari dicilur quasi sarcina aliqua fulciri». Videtur commentum esse grammatici.

FÄRFÄRÄ, æ, f. 1., nom. herbæ. *Diosc.* 3. 112. IV. — Forma farfarum (non *farfarus* nt est in *Lexico*) ap. *Pta.* 24. N. H. 135. et farferum ap. *Plaut. Pæn.* 478. Cf. et *farfara* *Gloss.* III. 546. 35. «ungue caballi, farfara» et III. 583. 54. «farfara, ides coda caballina».

FÄRINÄTUS, a, um, i. q. ia larinam redactus. *Itala Lev.* 6. 21. «In sartagine cum oleo (siet decima pars ephī) farinatam afferet eam». (Vulg. oleo conspersa frigetus). *Hieronim. Nom. Hebr.* 5. 1. «Chorri sive Chorrenus farina sui farinatus».

FÄRRICUS, a, um, adject. (far), i. q. farreus. *Apic.* 4. 180. «ptisanam [farricam]».

FÄRSÖRES, qui aves saginanti. *Gloss.* IV. 74. 26., V. 462. 39. «fartores... quos et farsores dicimus» et 500. 18. «qui aves saginant et homines».

FÄRSÜRA, æ, f. 1. (farcio), quidquid ad farciendum impendunqne congeritur, intimitetur et inculeatur. Cf. *fartura*. *Tertull. adv. Valent.* 27.

FÄSCIAMENTUM, i, n. 2., i. fere ac fascia. *Pass. Petr.* 6. «Ceciderunt illi fasciamenti ex ecru demolita a compede». Cf. *voc. seq.*

FÄSCIÄRIUM, ii, n. 2. (fascia), fere i. q. fascia v. fasciamentum. *Authol. Lat.* 209. 11.

FÄSCIÖLÖ, as, äre, a. 1. (fasciola), i. q. fascio. *Chiron.* 544. «fasciolam... fasciolo»; *Cass. Fels.* 67. «spongia fasciolabis (eutinus)».

FÄSTÄLIA, ium, adject. plur. absol. (fastus), quæ ad fastos pertinent. *Fulg. Serm. ant.* 6. «Bebins Macer, qui fastalia sacrorum scripsit». (var. festalia).

FÄSTIDILIS et FASTILIS, e, adject. *Gloss.* V. 455. 56. «fasti(d)iis dives, habundans».

FÄSTIGIÖSUM, sublime elatum. *Liber Gloss.* (cum nota Ciceronis, sc. *Synom.*) Cf. Löwe Prodr. *Gloss.* 385.

FÄTIGÄBUNDUS, a, um, adject. fatigatus, lassus. *Schol. Prud. Psych.* 165. «Anhelus, fatigabundus».

FÄTIGÄTOR, oris, m. 3. qui fatigat, qui vexat. *Augustin. Serm.* 48. «Tenete me debitorem, ne dia habealis fatigatore sed pro viribus meis adjulorem».

FÄTIGÄTUS, us, m. 4., fatigatio. *Gloss.* II. 353. 23. «x̄tōc lassiludo fatigatus».

FÄTUÖSUS, a, um, adject. fatalus, stultus. *Ita Eccl.* 21. 21. «Tamquam domus exterminata, sic fatuoso sapientia» (εὐρῶν Vulg. fatuo).

FÄVISOR, oris, m. 3. (faveo), i. q. fautor. «Favisor et favisor a favore ducla esse videntur ita, ut terminationem a provisor, proviso acceptire, sed vide ne erraverint imitatores illi antiquilis, qui soli his vocibus usi sunt». Ita *Th. Cl. Apul. Apol.* 98. *Jul. Val.* 1. 7. *Gloss.* etc.

FÄCUNDATOR, oris, m. 3., qui fecundat. *Fulg. Ast. mund.* p. 151. 17. «(Deus) sterilitatis arida (Elisabeth) fecundator». *Augustin. c. Julian.* op. *Intp.* 1. 66. virginis fecundator.

FÄLICIOSUS, a, um, adject. felix vel valde felix. *Greg. Tur. Glor. conf. pr.* p. 748. 18. «Septimum librum (sc. qui inscriptus) est liber vita patrum» (scriptissimas de quorundam feliciorum vita) (religious cod. Brux. quod probat Bonnet p. 195. 6.).

FELLÄTRIX, icis, f. 3. (fello), quæ exsugit, sensu obsecno in *C. I. L.* 4. 3389., ubi *fetatrix*, unico. I. Cf. *ibid.* 4. 2292. (*fetatrix*).

FELLEUS, a, um, adject. (fel), ex felle v. ol fel amarus. — Translatis ap. *Augustin.* in *Ps.* 5. 15. «Felleus cibis veritatis».

FELLINÉUS, a, um, adject. (fel), confunditur cum *felineus*. i. q. feline qualitate, colore predictus. *Cat. Anr. Chiron.* 4. 7. 92. «Vomitus humorum... felineorum».

FELLINÖSUS, a, um, adject. χολητός, id est cholericus. *Gloss.* 456. 19. et 500. 44. Cf. *a. aeruginosus*.

FEMELLÄRIUS, ii, m. 2., femineo operi dedicatus et femineos habens mores. (cf. *a. sardanapalus* in *Ovomast.*) *Istd.* 10. *Orig.* 107.

FEMINÄLE, älis, n. 3., nom. herbae. *Diosc.* 4. 103.

FENESTELLÜLA, æ, f. 1., nom. demin. a fenestella, parva fenestella. *Greg. Tur. Vit. Patr.* 19. 1. «In qua (cella) unam tantum fenestellam, per quam modicum lumen possit cernere. præcepit uplari».

FERICÜLA, æ, f. 1., nom. demin. a fera, parva fera. *Gloss.* II. 328. 29. «fericula, θηρίζων».

FERMENTÄCIUS, a, um, adject. fermentacius, fermentacius, fermentatio, fermentum, ut fermentacius pants ap. *Istd.* 20. *Orig.* 2. 15.

FIBÜLÄRIA, æ, f. 1. (fibula) idem, ut videtur, quod fibula. *Chiron.* 530.

FICTIÖSUS, a, um, adject. (fictus), ficticius. *Ps. Cyprian. de Aleat.* 7. (cod. D. sæc. IX.).

FICTÖRIA, æ, f. 1. (fingo), ars fingendi. *Chalcid. Tint. comm.* 329.

FICTURA, æ, f. 1. (fingo). V. *voc. in Lexico*. — *Metonym.* a) Est formatio, fictio. *Chalcid. Tim.* 349. — b) Item inventio. *Plaut. Mil.* 1189.

FIDIFRÄGUS, a, um, adject. (fides et frango), qui fidem violat. *Gloss.* V. 501. 5. «fidifragi refrigerare fidei».

FIDITAS, älis, f. 3. (fides), i. q. fidelitas. *Virg. gramm. Epit.* 4. p. 14. fiditas fida.

FIDÜCIALITER, adv. V. *Lexicon*. — Addimus comparat. fiducialis ap. *Virgil. gramm. pref.* p. 3. *Mai.*

FIGURÄTIM, adv. i. q. figurare, ut figuratum dicere, prænuntiare, facere ap. *Iren. interpr.* 4. *Hær.* 10. 1. *Cassiod.* in *Ps.* 97. 8. *Istd.* in *Gen. pref.* 2.

FIGURÄTRIX, tricis, f. 3., quæ figurat et fingit. *App. Polem. Physiogn.* p. 105. «Figuraliter corporis animam esse».

FILÄMENTUM, i, n. 2. (filum), opus ex filo, ut filamenta sacerdotum, h. e. infusa, ap. *Paul. Fest.* 81. 18.

FILÄTERIUM, ii, n. 2. V. *PHYLACTERIUM* in *Lexico*. — Sensu affini ap. *Greg. M.* 12. *Epist.* 7. «Filateria curavimus: id est crucem cum ligno S. Crucis Adulowaldo regi transmittere».

FILÄTURA, æ, f. 1. (file), actio filandi, ut filatura. *Schol. Ter.* p. 80. 26. «lana ac teta: lauificio et filatura».

FILÉTIUS, a, um, adject. (φιλητίας), benevolentia plena, amorevole, in *C. I. L.* 6. 10185.

FILOFLORES, est nomen hebrei ap. *Diosc.* 3. 115. (gr. φίλοφαρπάς v. φύλοφαρπάς).

FINALITER, adv. (finalis) finiendo, terminando, ut vita finaliter (sc. morte), abolenda ap. *Fulg. Husp. ad Tras.* 2. 5. Adde *Ps. Cassiod. de An.* 19. 3.

FINCTOR, oris, m. 3. (fingo), qui tingit et format. *C. I. L.* 3. 11423. «Felix factor». (Legitur in logia). Usitatus *FICTOR*.

FISTÜLOR, äris, ätus sum, äri, dep. 1. fistula eano. *Dosith. gramm.* VII. 435. 6. Cf. Löwe Prodr. *Gloss.* p. 385. sq.

FIXOR, oris, m. 3. (figo), qui clavis defigit, configil, καθηλωτής. *Gloss.* II. 215. 38. (ubi Irad. factor).

FIXÖRIUS, ii, m. 2. (fixor), clavus aciculus. *Anon. de Mach. bell.* 8. p. 12.

FLÄBÄRIES, il, m. 2. *Gloss.* V. 600. 26. «ratis porcorum?». Cf. *Osb.* 246. *ubi Granitus legitorum*, et *Thes. Nov. Lat.* p. 246. *Mai* «flabani, custos porcorum, subuleus, scrofularius».

FLÄBÜLÖSUS, a, um, adject. (flabrum). *Gloss.* V. 599. 28. «flabulosi venosi».

FLACCOR, oris, m. 3. (flanceo) est iungor stomachi. *Cass. Fel.* 42. p. 103. «Sic... circa digestione tempus cum iuersu et flaccore stomachi slingultus fuerit natu etc.».

FLÄGELLÄTOR, oris, m. 3. (flingello). *Gloss.* II. 591. 6. «Questionarius, plagarius, flagellator, placitor, (plagator?)». *Apon.* 8. p. 147. «necrianus flagellator».

FLÄGITAMENTUM, i, n. 2., impulsus, exiguitio, vexatio. *Fulg.* 1. *Myth. pref.*

FLÄGITIO, as, (avi), alius, are, a. 1. *Istd. Diff.* 1. 230. «Flagitare idem est quod acriter interpellare, flagitare vero est impurum». *Gloss.* V. 457. 3. «flagitata (i) scelerata».

FLAMINICATUS, us. m. 4. (flaminica), est munus flaminicæ. *C. I. L.* VIII. 12317.

FLAMINICUS, ii. m. 2. (flameo), i. q. flaminialis. *C. I. L.* VIII. 20706.

FLAMMARI, grum. m. plur. 2., flammæ coloris. *Pleut. Ant.* 510. *Goetz et Schoell. V. Lexic.* « *Flammarius* » ubi loc. *Plauf.* citatur secundum lect. *Hermolai* « *flammearii* ».

FLAMMIFLÜS, e, um, adject. (flamma et fluo), flammæ, ardens, ignitus. *Tiberian. (Anth. Lat.* 490. 19. R.) « *flammiolum quoddam jubar es (deus)* ». *Augustin. Serm.* 140. 1. *ed. Mai* « *Ma... flammæl jubaris seculi viam* ».

FLÉBBILITAS, atis, f. 3. (flobills), abstracte de eo, qui modestie causa, se fletu dignum agnoscat. *Avent.* p. 618. 2. « *pro meæ flebilitatis exiguitate* ». Cf. *Löwe Prodr. Gloss.* p. 160.

FLÉMINOSUS, a, um, adject. (flemen) flaminibus laborans. *Chiron* 872. « *Malagma ad genua fleminosa* ».

FLÉMINUM, i. n. 2., vescica, e qua sanguis ambulando in pedes fluit. Ita *Gloss. Placid.* V. 634. 37. Cf. *Löwe Prodr. Gloss.* p. 264. V. **FLEMINA** in *Lexico*.

FLEXIBILITER, adv., cui opp. *inflexibiliter* ap. *Augustin. Quæst. hept.* 2. 18. p. 101. 9. « *(Cor) induratum non flexibiliter consentiebat, sed inflexibiliter resistebat* ».

FLEXILIS, e, adject. (flecto). V. voc. in *Lexico*. — *Monemus ap. Ovid. I. Am.* 14. 26. *nunc non flexilis* legend. sed *neelix*.

FLÖRIO, is, ivi (ii), ire, n. 4. (flos), idem ac floreo. Plura ficiet sequioris Latinitatis leguntur exempla. *Diose.* 4. 92. *Greg. Tur. Vit. Petr.* 20. 1. *C. I. L.* XIII. 7113. et al. neconon *August.* 2. *Doctr. Christi*. 13. 20. ubi lamen buiusmodi usus reprehenditur.

FLÖRISÄPUS, a, um, adject. (flos et sapio), qui sapili flores, de melle dict. *Carm. Epigr.* 1552. 90. (sec. II.) « *ut semper domus hæc hymbræo nectare dulcis sudet, florisapos dum danova mella liquores* ».

FLOSCIDA, florulenta, floribus plena. *Gloss.* V. 457. 24. et 501. 21.

FLOSCULA, æ, f. 1. *Ps. Fulgent. Rusp. Serm.* 5. « *Videant unam flosculam capitis mei* ». An i. q. *flosculum* transl.?

FLUCTUABUNDUS, a, um, adject. (fluctuo), vacillans, ondeggiante. *Ambros. de Job*. 4. 10. 27. « *vestigium fluctuabundum* ». *Augustin. Serm.* 28. 4. *Mai* « *commodius fluctuabunda (terre)* ». *Cyprian. de Laps.* 25. « *mentis æstu fluctuabunda jactari* »; *Rufin. Comm. in Os.* 12. n. 12. sq. « *Ideo quasi fluctuabundus sermo progedit* ».

FLUENTUS, a, um, adject. (fluo), fluens v. valde fluens, ut *fluentæ lacrimæ* in *C. I. L.* XIII. 2016. et *fluentæ testus* in *Itin. Alex.* 12. Sed al. aliter leg.

FLUTATI, onis, f. 3. (fluito), fluuatio, vacillatio. *Laud. Dom.* 25. et *Augustin. Gen. ad litt. op. imperf.* 8. p. 479. (var. *fluctuatio*).

FLÜOSUS, a, um, adject. qui fluit. *Anonym. Rav.* p. 35. *Pind.* « *In fluosas maritimas inundationes incidere* ».

FLUXIBILIS, e, adject. (fluo), fluxilis, fluens, liquidus. *Iren. interpr.* 2. *Hær.* 18. 7. fluxibilis materia; *Augustin. Gen. ad litt.* 3. 4. 6. fluxiles humores. Adde *sund. Serm.* 242. 8.

FLUXUATI, onis, f. 3., i. q. fluxus (menstruus) ul panus fluxuationis mulieris. *Itala Esth.* 14. 16. (Corb.).

FLUXUOSUS, inconstabilis, lubricus. *Gloss.* V. 295. 40.

FLUXUS, us, m. 4. (fluo). V. voc. in *Lexico*. — *Addimus ap. Tac.* 5. *Hist.* 23. *nunc legend.* non *fluxu* sed *flexu* autumni.

FOCÄNUM, i, n. 2. (faux), idem fort. quod fauces. *Marcell. Med.* 15. 16. « *Adversus languorem focani expertum medicamen hoc facies etc.* ».

FOEDERÄLES, dicuntur sacerdotes, per quos fodera sunt inter duas gentes, que post bellum ad pacem redeant. *Gloss. Placid.* V. 23. 25. — Huc spectat *Sero. ad Virgil. I. Aen.* 62. « *Fœdus autem dictum vel a foederalibus, idest sacerdotibus, qui olim fœdalen (lege fœderales) dicebantur, per*

quos sunt fodera vel a porca fœde lacerata, hoc est lanidibus occisa».

FŒTÖRSUS, a, um, adject. (fœtor) fœtous, fœtidus v. aliquanto fœtidus. *Zeno Tract.* 1. 15. 6. fœtora cadavera; et 2. 31. fœtorsi panni; *Chiron* 992. « *Vomicos, qui sanguinem fœtorum per nares mittunt* ».

FŒTÖSUS, a, um, adject. (fœdo), fœtidus vel valde fœtidus, *spicevole, nauseante*. *Hippocr. Progr.* 12.

FÖLIA, æ, f. 1., idem ac folium. *Isid. 17. Orig.* 9. 105. et *Dynam.* 1. 21. et 28.; 2. 9. et 10. *Diose.* 1. 104. 2. 131. et al.

FÖLIÖLUM, i, n. 2. (*deum. a folium*) parvum folium. *Arn. Nat.* 2. 59. *Ps. Apulii. Herb. Greg. Tur. Hist. Fr.* 10. 16.

FOLLEX, i. q. fœllis. *Gloss.* II. 72. 51. *Vulg.* « *follex; Φλάκος, καρπτον ἀκές* ».

FOLLICATI, onis, f. 3. (follico), est actus se contrahendi et dilatandi. *Chiron* 502. « *(Jumentis) evenit dum poliontant, ut tussiant et... follis(ati) evanescat gravis superveniat* ». *Ibid.* 786. « *donec follis corporis se temperet* ».

FOLLINUS, a, um, adject. (follis), ad utrem pertinens. *Prisc. gramm.* II. 78. 24.

FOLLITUS, a, um, adject. (follis), folle indutus. V. in *Lexico* voc. **FOLLITIM**, ubi ad *lucum*. *Plaut. Epid.* 3. 2. 14. (= r. 351.) *nunc legend. follitum ductifabo, non autem follitum, ut est ibi*.

FÖMEN, inis, n. 3. (foveo), i. q. fomentum. *Gloss.* V. 202. 6. *fomes*: nutrimentum. Add. *Carmen de Bæbani baptismo* 28. (*Brandes, Archiv.* 6. [1889] 46. 168.)

FÖRALIS, e, adject. (forum), ad forum pertinens, forensis, ut *Greg. M. 1. Epist.* 60. 62. et 67. « *litigia foralia* » et 3. 57. « *foralis strepitus* ».

FÖRÄNUS, a, um, adject. — ¶ 1. a forum. *Schol. Hor. I. Sat.* 6. 86. « *Argentarium dicimus eum, qui habet summam olivarum, a quo accipiunt forani; coactorem, qui exigit nummos a circumloranis* ». — ¶ 2. a foras. *Op. imperf.* in *Math.* 40. p. 857. « *forani lapides* ».

FÖRASMURÄNEUS, a, um, adject. (foras et murus) extramurus. *Greg. Tur. Hist. Fr.* 5. 11.

FÖRÄTURA, æ, f. 1. (foro), i. q. foremen. *Augustin. Serm.* 28. 4. *Mai* « *Compaginem palmarum (Christi) rumpit violentior foratura clavorum* ».

FORCO, o, f. 1., instrumentum ad ferendum aplum. *Gloss. Placid.* V. 22. 2. « *Forco, quam nunc falliscum appellamus, nunc culter, alias securis, quis pontifices in Saeris utuntur, dicta ab eo, quod feriendo petat* ».

FÖREČULÆ, arum, f. plur. 1., nom. demin. a *foræ*, ostiola, foricula. *Paul. Fest.* 84. 15.

FORFICATI, onis, f. 3. (forifice), φλιξωρα, sc. actus forficandi. *Gloss.* 72. 68.

FÖRISCÉNIUS, ii, m. 2. (foris et ceno), qui foris cenat, in *Lemmata Mart.* 5. 47. « *de Philone foriscenio: nunquam se cenasse domi Philo jurat* ».

FORMÄBILITAS, atis, f. 3. (formabilis), capacitas suscipienda forma. *Augustin. Gen. ad litt.* 5. 15. « *Facit Deus caelum et terram secundum materiam quandam, ut ita dicam, formabilitatem* ».

FORMÄRIUS, ii, m. 2. et **FORMÄRIA**, æ, f. 1., qui ei quæ coenobialis vilæ formam prebendi munus habet. *Farreol. Reg.* 17. p. 965. C. *Cæs. Arel. Reg. virg.* 35. et 40.

FORMÄTILIS, e, adject. (forma), fere i. q. formatus. *Chalcid. contin.* Tim. 225. « *apimam.... esse formatilem speciem etc.* ».

FORMENSIS, e, adject., ad formam aquarum pertinens. *Novell. Valent.* 5. 4. (a. 440.) « *cæspes formensis* »; *Donatia Tiburt.* 14. (a. 471.) « *formensis prædia* ».

FORMIDÄTOR, onis, m. 3. (formido), qui formidat v. metuit. *Augustin. Serm.* 28. 18. « *Formidator mali* », cui opp. *amator boni*.

FORMIDÖSUS, a, uni, adject. (formido). *Gloss.* V. 457. 40. « *Formidösus, formidolosus, timidus, parvus* ». *Diff. ed. Beck* p. 58. 28. « *Inter formidosum et formidolosum: formidösus locus est ubi formidines multæ sunt; formidolosus vero homo* ». *Itala Deut.* 20. 8. (*Lugd.*) (*Vulg.* formidösus).

FORMÖSO, ss, äre, a. 1., formosum facio. *Fen-*

Forn. Vit. s. Mart. 1. 506. « *Religio Martini, cuius honore fœdere fida fides formosat fœda fideli* ». (Var. firmosat).

FORNICATORIA, æ, f. 1., i. q. fornicaria, fornicatrix; meretrix. *Hil. Coll. Antær.* A. IV. 1. 9. « *Numquidnam... membra Christi membra fornicatoria faciemus* ». (Cf. *I. Cor.* 7. 15.).

FORTIOSITER, adv., (fortiosus) fortiter. *Virg. granini. Epit.* p. 70. « *Sunt adverbia, quæ.. adundantur, ut fortiositer pro fortiter, comptose pro comple* ». Cf. vec. seq.

FORTIOSUS v. **FORCIOSUS**, a, um, adject. (fortis) i. q. fortis. *Virg. granini. Epit.* p. 9. 2. et 10.

FORTITAS, ἀνδρεία, γενναιότης. *Gloss.*

FÖTOR, öris, m. 3. (foveo), qui fœvet. *Augustin. Serm.* 23. 3. 3. « *(Paulus) nutritor et fotor* ».

FÖTRIX, icis, f. 3. (foveo), quæ fœvel; translate in *Tab. devot. Andolfen* 191.

FÖVITIO, önis, f. 3. (foveo), i. q. fomentum, ut *fovitones calidas et frigidas* ap. *Chiron* 472. et 771.

FRÄCTÄMENTUM, i, n. 2. (fractus), i. q. fragmentum. *Gloss.* V. 202. 30. et *Itala Luc.* 9. 17. (*Vulg.* fragmenta).

FRÄCTE, adv., (fractus) molliter, enerxiter, delicate. *Phædr. App.* 8. 2. « *Pompeï miles vasti corporis fratre loquendo et ambulando molliter famam cinædi traxerat* ».

FRÄCTÖRIUM, ii, fere i. q. ascia. *Itala Ps.* 73. 6. (ap. *Augustin.* in *Ps.* 73. 9.). « *In dolabro et fractorio (Vulg. in secri et ascia) dejecerunt eam* ».

FRÄCTURÄRIUS, ii, m. 2., qui fracta membra habet. *Itala Lev.* 22. 22. (*Wirc.*) (*Vulg.* fractum).

FRÄGILITER, adv. (fragilis), fragili modo. *Augustin.* 4. *Civ.* D. 3. p. 149. 8. B² « *Ut vilrea latitudo comparetur fragiller splendida* » et *Epist.* 150. p. 381.

FRÄGRÄTIO, onis, f. 3. (fragro) i. q. fragranitia, ut *fragratio pomorum*. *Apon.* 9. p. 184.

FRÄGUS, recurvatio poplitis quæ et suffragatio. *Gloss.* *Scalig.* V. 600. 2. (Cf. *Osb.* 243.).

FRATRO, ss, are, n. 1. (frater), idem ac fraterculo. *Paul. Fest.* 91. 1., ubi cil. *Plant. frg.* VIII. *Frivol. Item. Gloss.* *Placid.* V. 22. 28.

FRAUDÜLENTIA, æ, f. 1. (fraudentus). V. voc. in *Lexico*. — *Monemus ap. Plaut. Pseud.* 582. *nunc pro fraudulentia legend. esse malitia fraudulenta*.

FREÖLÄNUS, i, m., ut videtur, a germ. *freðum* « *ses collatum* ». *Cod. Theod.* 16. 10. 20. 2. (a. 415.) « *Loca quæ frædiani, quæ dentrofori, quæ.... professiones gentilicie tenuerunt epulis vel sumptibus deputata* ». Ita *Vollmer*.

FRÉMISCO, is, ère, n. 3. (incoh. a fremo), i. q. fremo. *Claud. Don. ad Aen.* 7. 451. « *qui rabioso furore fremiscent* ».

FRÉNÄRIUS, (faber) ϕλιξωρας. *Gloss.* III. 309. 70.

FRÉNÄTIO, onis, f. 3. (freno), actus frenandi; translate *Augustin. c. Jul.* 5. 7. 25. frenatio libidinis.

FRENDESCO, is, ère, n. 3. frendeo. *Ps. Fulgent. Serm.* 11. « *Frendescens crudelitate doloris* ».

FRÉNOSUS, a, um, adject. i. q. frenis coërcendus, ut *equus frenosus* ap. *Ps. Augustin. Quæst. test.* I. 115. 37.

FRÉQUENTABILIS, e, (adject.), qui frequentari potest. *Hil. in Ps.* 131. 15. requies frequentabili.

FRICATI, onis, f. 3. (fricco). V. voc. in *Lexico*. — Apud *Cels.* bodie legit. *fricatio*, non *friatio*. (Cf. *Vitr.* 7. 6. 2.). Leg. tamen *friatio* ap. *Cels.* Cels. 3. 12. 6.: 3. 24. 3.; 4. 5. 7.

FRICATICULE, ärum, f. plur. 1. (frigeo), escræ frictæ, it. *frittelle*. Translate; culinæ ap. *Hieronym.* Adv. *Jovin.* 1. 40. Cf. *Gloss. suspectam III. 256. 11. frictulae*.

FRICATICUS, a, um, adject. (frigeo), i. q. losus. *Oribas Syn.* 4. 33.

FRIGDÖSUS v. **FRIGDÖSUS** v. **FRIGÖRÖSUS**. a, um, adject. (frigus), valde frigidus. *Gloss. ali-* *scens*; *Cæl. Aur. Aent.* exc. 11. « *jacere in lecto... non frigidoso* ». *Schol. Job.* 3. 190.

FRISIO, önis, m. 3., nomen avis, ita fort. dict. a cantu. *Plin. Ital.* 5. 12.

FRITAMENTUM, vox merulae. *Gloss.* II. 580. 42. Translate *Gell.* 5. 1. I. frumenta orationis (*trad.* frumenta).

FRIVOLARIA, æ, f. 1., comedie Plauti desperata de qua *Varro* 7, L. L. 58. *Paul. Fest.* p. 169. etc.

FRIXOR, öris, m. 3. (frigo), assator. *Gloss.* II. 568. 34.

FRONDATUR, purgatur, pomatur, iuscatur. *Gloss.* (var. fundatur).

FRONDOSUS, a, um, adjecit. (frons et sono), strepitum frondium edens, ut *frondosus ulmi*. *Eug. Tolet. Carm.* 34. 1.

FRONDOSITAS, ális, f. 3. (frondosus), frondium abundantia. Translate *Hieronym.* in *Soph.* 3. 1. sqq., verens vocem versionis Alexandr. LXX ἐμφόλλικ.

FRONDUCULA, (dem. a fronde), quæ ex frondibus amputatur. *Gloss.* V. 634. 47.

FRONTESIA, ostenta: unde et portendere vel ostendere. *Gloss. Plac.* V. 22. 22. Cf. *ibid.* V. 70. 14. ubi minus recte «fortensa». V. *Bücheler Mus. Rh.* 89. (1884) 408. sqq.

FRONTISPICUIM, ii, n. 2. (frons et specio). 1.º Est mensæ speciosæ quedam pars, quæ gracie vocatur xupráton. *Ps. Rufin. Jos. Antiq.* p. 334. 10. 12. 17. ed. *Bas.* — 2.º Frons ædifici *Ps. Prosp. Prom.* 3. 38. 44. «Titulus... in frontispicio templi conscriptus». — 3.º Locus circumscriptus. *Marcell. Chron.* II. p. 101., 518. 3.

FRUCTIFERO, as, ære, a. 1. (fructus et fero). *Gloss.* IV. 597. 8. «Germinat, virdicat, fructifera, seminat, pullulat».

FRUCTUO, as, ære, v. FRUCTUOR, áris, ári, a. val d. 1. fructifero, it. *fruttare*. *Didasc. Apost.* 32. 4. «fructuare sibi aut dare episcopo ad susceptionem peregrinorum». Translate *ibid.* 1. 4. «qui aeternum regnum fructuantur».

FRUCTUOSITAS, ális, f. 3. (fructuosus), fertilitas, feracitas. Translate *Plastr.* 182. 2. 3. 6.

FRUGIFERATIO, καρπωμα, fertilitas. *Gloss.*

FRUITIO, önis, f. 3. (fructu), actus fruendi. (*Gloss.* ἀπλάνωσις adepte). *Interpr. Iren.* 4. *Hær.* 37. 6. et 5. 27. 2. fruitio boni, bonorum; *Hieronym.* in *Philem.* 20. p. 615^B bis. *Augustin. Serm.* 255. 6. Dei fruitio; etc.

FRUMENTALIS, e, adjecit. (frumentum), frumentaceus, triliceus. *Cassiod.* in *Ps.* 34. 21. et 36. 27.

FRUMENTIFER, fera, férum, adjecit. (frumentum et fero), frugifer. *Expos. mundi* 54. Cata-bria frumentifera.

FRUSTRATORIÉ, adv. (frustratorius), fallaciter, falso, ut *frustratorie loquens Leo M. Epist.* 28. 2.

FRUTESCO, is, ære, n. 3. (frutex), l. q. fruticesso, frutices emitto. *Ambros. Virg.* 9. 52. «nostræ ligna silve fruescant». Adde *eund. Epist.* 70. 6.

FUFÆ, interj. dedecus! (It. *vergognati* germ. *pufi*). Occurrit ap. *Charis. gramm.* I. 339. 6. *Gloss.* IV. 240. 2. «Fufæ, interjectio mati odoris». Cf. *Löwe Ástn. præf.* p. XXIV.

FÜGITIVOSUS, φυγός *Gloss.* II. 473. 38. φυγο- (φυγεῖν) *ibid.* 470. 40.

FUGIUM, ii, n. 2., idem ac fuga. *Schol. Bern. Virg. Georg.* 3. 384. Cf. *refugium*, *effugium*, etc.

FULCIMENTO, as, ære, a. 1. (fulcimentum), l. q. admicule, fulcio et sustineo. Translate *Gild. Brit.* 71. *Chron.* III. p. 66. 9. «columnæ... quibus... domus nequit fulcimentatur».

FULGORÉUS, a, um, adjecit. (fulgor), ad fulgor pertinens, fulgidus. *Virgili. gramm. Epit.* 16. p. 91. «Fulgora flamma». *Mart. Cap.* 5. 427. *Cassiod.* in *Ps.* 117.

FULICULUS, i, m. 2. (fulix v. futica). *Gloss.* III. 348. 54. λέπες; *Schol. Bern. Virg. Georg.* 1. 383. «Falicæ, quæ vulgo "fuliculos" dicunt».

FULMINALIS, e, adjecit. (fulmen), l. q. fulminaris, v. fulminator. *Anon. de Mach. bell.* 18. «Fulminalis (ballista)... appellatione sua vitium testatur effectum». *Gloss.* III. 82. 62. «Jovis fulminis Zebs κεραυνός». Cf. in *Lexico FULMINARIS*.

FULTIO, önis, f. 3. (fulcio). *Diff. gramm.* VII. 529. 3. «Fultio, dum fit; fultura, cum facta est».

FUMABUNDUS, a, um, adjecit. (fumo), fumo

abundans, fumesus. *Itala Gen.* 15. 17. fornax fumebunda. (*Vulg.* fumaens).

FUMARIA, æ, f. 1. (fumo), genus herbae. *Diose. Vind.* C. 157. N. 46.

FUMIGATIO, önis, f. 3. (fumigo), actus fumigandi, fumigatum, suffitus; ap. *medicos*: *Chiron.* 193. *Plin. Nat.* 3. 7. *Diosc.* 3. 112. etc. Translate *fumigatio tristitia* in *Epist. pontif.* *Thiel. Gelas. Tract.* 3. 34.

FUNCTORIUS, a, um, adjecit. (fungor), ad defunctos pertinens, funebre. *Virg. gramm. Epit.* p. 54. 8. «Functorum carmen». *Gloss.* «Functoria, transitoria». Cf. *Löwe Prodr. Gloss.* 386.

FUNDABILIS, e, adjecit. (funduo), i. q. fundatus, firmus. *Max. Taur. Germ.* 29. p. 907^B (*Stephanus*) fide fundabilis.

FUNDAMENTALIS, e, adjecit. (fundamentum), ad fundamentum pertinens. *Hieronym.* in *Job.* 38. et *Augustin. Serm.* 337. 4. lapis fundamentalis.

FUNDAMENTALITER, adv. (fundamentalis), i. q. funditus. *Sidon.* 3. *Epist.* 8. 2.

FUNDIBALO, as, ære, a. 1. (fundibalus), fundibulum jacio. *Itala I. Reg.* 25. 29.

FUNDIBULARIS, e, adjecit, i. q. fundibularius. *Ps. Rafta. Jos. B. Jud.* 3. 9. ed. *Bas.*

FUNEBRITER, adv. (funebris), funere, morte, ul funebriles vindicare sc. capitum damnare ap. *Ps. Augustin. Quæst. Iesu* 102. 1. p. 199.

FUNERALIS, e, adjecit. (fumus), i. q. funebris, funestus, letalis. *Schol. Ter. Hec.* et *Ad. ludi funeralis. Augustin. Serm.* 72. 2. *Mel:* præmium funerale.

FUNGALIS, est nomen ignotæ bestiæ, quæ inter spirantes et quadrupedes recensetur a *Polem. Silv. latere*. p. 543. 12. (*Chron. min.* I.).

FUNGO, is, ère, a. 3., idem ac fungo. *Carm. Inscr. Chr. De Rossi* II. 245. v. 9. *Chronogr. min.* (a. 334.) p. 90. 21. *Romul. Fab. Aesop.* 53. p. 170.

FUNICOLA, æ, f. 1., nom. demin. a *funis*, parva funis, funiculus. *Charis. gramm.* I. 125. 22.

FUNICULUM, i, n. 2., demin. a *funis*, l. q. funiculus. *Itala Deut.* 32. 9. (*Vulg.* lunculus). *Gloss.* «Funiculum, cubitum, mensura, territorium».

FUNITORTOR, öris, m. 3. (funis et torqueo), σκονωτλόνες. *Gloss.* III. 309. 31.

FUNUS et FERIAS, proverbium de morte dictum, quoniam funere publica feria indicebantur. *Gloss. Placid.* V. 22. 27.

FÜR, áris, m. 3., translate dicitur de diabolo, qui quæ sunt bona spiritualia insidiouse furarunt. *Tertull.* 4. o. *Marc.* 29. «Porro cum forem nobis diabolum demonstret, cuius horum etiam in primordio, si homo scisset, nunquam ab eo suffossum est», sumpta nempe metaphorâ a fure, qui suffossum domum noctu, ut inde aliena secum auferat. Adde *Ad H. in Matth.* 26. 6. et in *Ps.* 120. 16. *Optat.* 4. 5. et 17.

FURCA, æ, f. 1., «quasi ferens caput suspensus et strangulatum: minor pesu quam crucis; iam patibulo adpensos statim exanimat, crux autem suffixa diu cruciat». *Gloss. ap. Mai. Class. Act.* VII. p. 562. (*Cf. Gloss. V.* 360. 25.).

FÜRO, as et sœpius FÜROR, áris, d. 1. V. voc. in *Lexico*. — Hic addimus aliqua exempla formæ activæ, ut tut. *furabis* in *Itala Matth.* 19. 18. — perf. *furaverit* ap. *Synym. Epist.* 2. 48. (al. furatur). — infia. perf. *furasse* ap. *Fulg. Myth.* 2. 6.

FÜRO, önis, m. 3. (fur). Ita ap. *Isid.* I. 2. *Orig.* 2. 39. «Furo a furvo dictus... tenebrosum enim ei occultus cuniculos effodit et eicil prædam». — 1.º Est nomen bestiæ. *Pol. Silv. Nom. anim.* *Chron.* I. p. 543. *Cassiod. Jos. c. Ap.* 2. 81. *Gloss. V.* 214. 18. — 2.º idem ac fur *Damig. Lepid.* 24.

FURTIVO, as, ære, a. 1., i. q. futari, v. res alienas sibi farto abiata prædicare. *Lex. Sal. capit.* 6. 12.

FUSCEDO, önis, f. 3. (fuscus), fere idem quod nigredo. Translate *Fulg. Aet. Mund.* p. 158. 17. «Belhsabee... sceleris fuscedo maculosa» et p. 171. 18. «Tenebrosa fuscedina caligabal».

FÜSİM, adv. effusim, sparsim. *Lib. Gloss.* passim. (*Löwe Prodr. Gloss.* p. 386.).

FUSIONATICUM v. FUSIONALITIUM, οἰλοτή. *Gloss.* II. 74. 47. A fusione dictum, genus tributi, ut interpr. *De VII.*

FUSTELLOS, i, m. 2., nom. demin. a *fustis*. *Gloss.* II. 581. 86. «Gruma fustellus horologii». (*Goetz*: Gruma, fustellus horologii). Cf. it. *fucello* el V. voc. se.

FÜSTICELLUS, i, m. 2., demin. a *fustis*. *Gloss.* II. 589. 17. «Pistillus, festicellus, tribulator». (Cf. *Gloss.* Werth. *Gallæ* 341. «Pistillus, lignum breve quo holera communiantur in mortiolo»).

FÜTLITER, adv. (futilis). V. voc. in *Lexico*. — Verum ap. *Apul. Apol.* nunc legend. *utiliter* pro *futiliter*.

G

GA, Anonymus de litteris. (*Gramm. suppl.*) p. 303. 13. *Hagen.* «G adiecta vocali utraque parte numerum compleat, ut ga, idest c. (h. e. centum) et preposita, ut ag idest sextanta».

GABIA, æ, f. 1., i. q. cavea, it. *gabbia*. *Gloss.* et *Mart.* 14. 77. *th.* (cod. B et Q).

GÆANIS v. GÆANIS, idis, f. 3., est nomen lapidis. *Plin.* I. N. H. 37. 66. et 180.

GÆUM v. GÆUM, i, n. 2., nomen herbae. *Plin.* I. N. H. 26. 21. et 37. «Gæum radiculos tenues habet nigras, bens olentes. Medetur.. pectoris doloribus etc.».

GAITANUS, a, um, adjecit. v. seq.

GAITANUS, i, m. 2. subst., significat fort. materiam quandam ex qua fila conficiuntur. *Marcell. Med.* 8. 27. «De tribus cerasis lapillos (it. *nocioli*) perlundes et gaitano lino inserto pro phylacterio uteris».

GALATICUS, a, um, adjecit. ¶ 1.º *Coccineus. Tertull. Pall.* 4. «Latioris purpuræ ambitio et galatici rubori superjectio Salurnum commandat», h. e. pallium cocco galatico infectum. Cf. *Plin.* 9. N. H. 41. — ¶ 2.º adjecit subst. a gr. γάλα, γάλατος (pro γάλακτος), tacitus. *Mare. Med.* 8. 7. «perunctiones... quæ appellantur galaticæ» et *Isid.* 20. *Orig.* 31. *(escæ) galaticæ a colore lacteo appellatae».

GALBÉOLUS, demin. a *galbus*, viridis v. flavus, unde galbeoli, genus quoddam avium dicuntur apibus infestum, de quibus. *Schol. Bern.* ad *Virg.* 4. *Georg.* 14.

GALÉONYMOS v. GALLÉONYMOS, s, m. 2. (γαλεόνυμος), nomen pisces. *Oribas. Syn.* 4. 17. «A Graecis vocantur malacoderma, id est molles habentes carnes, qualia sunt.. galleonymi».

GALÉRUS, i, m. 2. V. voc. in *Lexico*. — Adidimus hic locum *Tertull. Pall.* 4. «Ob notam vitæ (non vitæ, ut *atii* leg.) et privilegium galéri». Matronarum enim erat criaria attextorum compositio in modum galeri facta, quibus matronæ maxime caput velabant.

GALGULUS, i, m. 2., idem quod caleulus. (V. *Löwe: G. L. N.* p. 50.). *Gloss.* II. 581. 15. «gramum olive». (Cf. *Löwe. Prodr. Gloss.* 40.).

GALLICOLA v. GALLICULA, æ, f. 1., parvum calceamentum, quo utebantur pastores Gallie. (V. *Lexicon*). *Gloss. Placid.* V. 7t. 13. et *Löwe Prodr.* 298. 399. Etiam *Lucil. frg. incert.* LXXX. et *Paul. Fest.* p. 98. ubi L. Müller gallula et Olfr. Müller et etiam *Thewrewk* gallioce habent.

GALLÓDRÖMI, sunt mangones currantes et fraude decipientes. *Gloss.* V. 620. 8. *Coll. Pallad. Hist. Leas.* 14. p. 37. 13. et *Hist. mon.* t. 3. p. 255^D, ita videntur appellari mercatores per vel usque in Galliam currentes. (Leumann).

GAMELLA, æ, f. 1., nom. demin. a *gamma*, parva gamma. Forma vulgaris idem quod *CAMELLA* (V. *Lexic.*). Cf. it. *Gamelia* vas potorum militum. *Aneod. Helv. gramm. suppl.* 96. 3.

GAMMA, æ, f. 1.; etiam indecl., ut gr. γάμμα. *Cæl. Aur. Chron.* 5. 1. 19. «Adunca in modum gamma litteræ». *Cetera V.* in *Lexico*.

GANTOLA, æ, f. 1., forl. nomen avis, ἄτταγνη. *Oribas. Syn.* 4. 3. et 16. (Var. *gaftula* demin. a *catta*, i. q. *cattula*).

GARGALA, *æ.*, *v.* GARGARILLA, *æ.*, *i.* *1.*, est arteria quam asperam vel tristis appellant. *Oribas. Eup.* 2. 1. *G.*

GARGARISSO, *as.*, *are.*, *1.*, idem quod gargarizo. (*V. Lexicon*). Gargarissabi *Varr. 6. L. L.* 96. — Gargarissabi (= gargarissavi). *Aur. Front.* p. 89. 14. *N.* (apud quem etiam *Nouius Com.* haec forma usus esse dicitur). — Item gargaridio eod. sensu. *Varr. ap. Non.* 117. *Diosc.* 4. 68. *Ps. Dioc.* de *Vit. herb.* 82. et 95. *Anecd.* ed. *Rose II.* 148. 16. et 149. 5.

GARGARIZIO, *ōnis*, *f.* *3.*, *i.* *q.* gargarizatio. *Cat. Aur. Acut. exc.* p. 709.

GARRITOR, *oris*, *m.* *3.* (garrio). *V. voc.* in *Lexico*, ubi unicum exemplum est *Amnitani*, in quo non *garritor*, sed *garrula* legendum est.

GARRUM, *ii.*, *n.* *2.* (garrio), *i.* *q.* garritus, vox ficta ab *Ista*. 18. *Orig.* 15. 4. «Jurgium dictum quasi juris garrium, et quod hi qui causam dicunt jure disceptent».

GARRULATIO, *ōnis*, *i.* *3.* (garrulo), aclus garrulandi sive inaniter loquendi, latratus. *Greg. Tur. Glos. mart.* 12. p. 496. et 25. p. 503.

GARRULE, *ads.* (garculus), garrisando, garruli modo. *Porphyri. Hor. Sat.* 1. 1. 120. *Aug.* 1. *Ord.* 8. 22. *Don. Ter. Eun.* 903.

GARRULO, *as.* *āre*, *a.* *1.*, per diminutionem a *garrio* sed ejusdem, sive significacionis, *garrulare*, *garrisire*, ap. *Prisc. gramm.* II. 431. 21. «Ul a sorbeo sorbillo, a garrio garrulo». *Fulg. Myth.* 1. *præf.* p. 20. *M.* «Nec puniatis inquirimus Hero alique Psychen poëticas garrisantes ineptias». — Habet etiam formam depon. *garrulor*, ap. *Virgil. Taps. contra Arian.* 2. 21. «Istis, quae Arianus garrisulator tanquam inexpugnabilis quæstiōne, nihil ineptius». Addit. *Greg. Tur. Vit. patr.* 2. 2. et 8. 5.

GASACIO, *ōnis*, *v.* GASACIUS, *ii.* *m.* *3.* *v.* *2.* (*æ germ.* *gas-sakia*) est qui ab altero in judicium vocatus est, adversarius *Lex Sal.* 50. 2. et 51. 1.

GASTRIMARGUS, *i.* *m.* *2.* (*γαστριμάργος*), edax vorax, (urche, jd est glutto. *Gloss.* V. 458. 40.), *Cassian. Inst.* 12. 7. *Motian. Chrysost. Hom.* 31. 3. «Esan gastrimargus»; et *ibid.* 31. 2. «gastrimargus, qui ventris servus exhibet».

GAUDRO, habet etiam formam depon. *gaudeor*, ut fort. ap. *Papgr. Archit.* f. *Pap.* 3. (1904) p. 168. (*sac.* IV). At cf. *Gramm. suppl.* 50. 2. «non enim dei potest gaudeor».

GÄVESSA *v.* GÄBESSA, *æ.*, *i.* *1.*, vas concavum, fort. *i.* *q.* gabata. *Mart. Bracc. Refert.* 3. «nisi per multiplices abaco splendentes gävessas».

GAZÖPHYLAX, *āris*, *m.* *3.* (*γαζόφυλαξ*). Ihesauri cures. Legitur ap. *Cassiod. Jos. A. J.* 18. 8. et 20. 15. *Gloss.* II. 495. 21.

GEHENNA, (geenna), *æ.*, *f.* *1.* *V.* *voc.* in *Lexico*, ubi Hebr. : mille pro *“scripsum est, ei omittitur* adject. derivatum gebennalis, ad gehennam pertinens, ul gehennale incendium, ap. *Cassiod. de Amic.* 22. § 32. et *ibid.* 24. § 4. gehennates panes.

GEHENNALIS, *e.* adjecit. *V. voc. pmae.*

GELELA, *æ.*, *f.* *1.* *Ps. Dioc.* *Herb. feut.* 47. «Cucurbita agrestis quam Afri gelulum vocant»; *Cass. Fel.* 78. p. 176. et *Gloss.*: Cologuindia, colquinis (= κολκυνθή). *Ver. gelita*, gelida, gelnia.

GELESCO, *is.* *āre*, *n.* *3.*, *i.* *q.* gelasco. Translato: *Terl. Scorp.* 1. p. 146. «sanguis animi gelesco» (*edid.* geluscit).

GELICIDIA, *æ.*, *f.* *1.*, *i.* *q.* gelicidium, *v.* gelu (*Gloss.*). *Itala Jer.* 36. (48.) 80. (*Wira.*); *Pallad.* 2. 9. 1. etc. *Chiron.* 317.

GEMIBILIS, *e.* adjecit. (gemo), plorandus. *Hieronym.* in *Ezech.* 5. 15. *Vall.*

GEMINALIS, *e.* adjecit. *absol.* sc. herba, genit. salviae. *Dioc.* *Vind.* C. 254. *N.* 99.

GENEARCHA, *æ.*, *m.* *1.*, (*γενεαρχης*), lollus generis princeps vel caput. *Gloss.* IV. 346. 21.

GENEARCHIA, *æ.*, *i.* *1.*, generis initium. Ap. *Gloss.* 4. 588. 33.

GENEARCHICUS, *a.* *um.* adjecit., ad genearam pertinens. *Julian. Epit. novell.* 29. 102.

GENER, *i.* *m.* *2.*, et etiam gener, eris; dat. generi, in *C. I. L.* III. 1584. — Plur. nomin. *generes* *ibid.* 8. 3492. et 7928. — Dat. *generibus* ap. *Acc. Tr.* 65.

GENERATURA, *scelum* (*scelum?*), posteritas. *Gloss.* V. 204. 37.

GENESIACUS, *a.* *um.* adjecit. (*γενεσιακός*), qui ad genesim, sive ad nascentium orbum referuntur. *Eustath. Bas. Hexaēm.* p. 920.^b et 929.^c

GÉNESIDUM, *ii.*, *n.* *2.* (*genesis*). *i.* *q.* libellus *Augustin. C. Faust.* 2. 1. et *ibid.* 2. 6. «Tam elegans vocabulorum fabricator Faustus fuit, ut et... Iohannis exordium “verbidum” nominaverit propter Verbum, sicut illud (*Matthei*) propter genesis, “genesidum” ausus est appellare».

GÉNÉTIUS, adjecit., de quo *Incert. Gramm. Bern.* p. 88. *Hagen.* «Videntam, utrum genetus, an genitivus et retinua dicantur». Sed *ibid.* infra hanc forma reprobatur: «dno u scribi debent».

GÉNÉTO, genito. *Gloss.* IV. 430. 32.

GÉNUFLEXIO, *ōnis*, *f.* *3.*, est genuum flexio,

gr. *γενουλέτης*. *Apon.* 12. p. 241. caelestium, terrestrium et infernorum, tria genuflexio.

GEÓGRÁPHUS, *i.* *m.* *2.* (*γεωγράφος*), terræ descriptor. *Amm.* 22. 15. 4. *Mythogr. lat.* 3. 6. 25.

GERMINÁLIS, *e.* adjecit., qui ad germe pertinet. *Dionys. Exig.* vert. *Greg. Nyss. creat.* 8. p. 357.^a «Post examinem materiem... germinalem substantiam legislator expressit». Adde *ibid.* p. 358.^a et p. 400.^a

GERMINASCO, *is.*, *ære*, inchoati *n.* 1., germinare incipio. *Cat. Agr.* 151. 4. obi (*semen*) germinare coprili (*cod.* germinare) *Ambros. Cain et Abel* 2. 8. 26. Iranslate: «felus et fructus varios germinuscere».

GERONTOCÓMUS, *i.* *m.* *2.* (*γεροντοκόμος*), qui sones mural. *Norell. Justin.* 7. 12. p. 62. 18. et 30.

GERRE, *ārum*, *f.* plur. *1.* elec. *V. Lexicon*. — Est etiam sing. *gerra* ap. *Varr. L. L.* 55., *Paul. Fest.* p. 94. 4. coll. *Charis.* 33. 14. et 549. 13. *Schol. Ter.* 126. 6.

GERSAULA, *æ.*, *f.* *1.*, nomen avis, tort. *i.* *q.* herodio. *Isid.* in *Lev.* 9. 9. p. 326.^b

GERÚSTARCHÈS, *æ.*, *f.* *1.*, (*γεροσταρχής*), gerusia præses. *C. I. L.* 10. 1893. et 9. 6221.

GESSUM, *i.* *n.* *2.*, hasta vel jaculum. *Gloss.* IV. 597. 13.

GESTÄUNCÜLA *v.* GESTHUNCÜLA, res minuta. *Gloss.* Cf. *Gloss.* V. 298. 7. «gestatio, ipsa res» et 458. 54. «Gestita, jocularis minuta».

GESTICULÖSE, *adv.*, cum erebris geslibus. *Don. Ter. Eun.* 903.

GEUSLÆ, *ārum*, *f.* plur. *1.*, de significacione non constat; certò partem atqueam interioris oris et fortasse faucium tuba denotat. Recurrit ap. *Marcell. Med.* 11. 37.; 12. 19.; 15. 80.

GIGARTA, sunt granula interiora uvæ. *Galen. Alfab.* 3.; *Gloss. Pallad.* 12. 20.; *Cassiod. in Ps.* 8. præf. Etiam aliter scribitur, sed hæc lectio rectior videtur ex gr. *γιγαρτας*.

GIGARUS, est herba proserpinallis, que græce draconetum, gallice gigarus appellatur. Ita *Marcell. Med.* 10. 58. Adde *Gloss.* III. 562. 70.

GILLUNCULUS, *i.* *m.* *2.*, nom. demin. a gillo, i. q. gillo. *Vita Patr.* 3. 14. p. 746^b

GIRBA, *æ.*, *f.* *1.*, mortarium. *Gloss.* V. 298. 82.

«Pila ubi lessane (= tiganae) piscatur (*Gœtz* p. stantur)». *Cass. Fel.* 31. p. 65. etc. et *Dioc.* 1. 34. etc. in *girba* tundere.

GIZERA, non gigeriu, ut est in *Lexico. Lucili.* sat. 259. *Kachin.* (= 309.). *Petron.* 66. 2. *Apol.* 4. 141. et 181. 5. 200., *Paul. Fest.* 95., *Non.* 119. 20. — mss. ubique halvent gizeria Cf. et *Vahlen ad Lucil. Sat.* 259., 2. 29. *Lahm.*

GLÄBRE, *adv.*, (glaber), cum levitate, polite, *Arnob.* 7. 59. p. 28. 28. *R.*

GLÄBRIÖ, *oīs*, *m.* *3.* (glaber), qui pilos nūfert. *Gloss.*; faciei discepiat v. discepiat. *V. Onom.* 1.

GLÄBROSUS, *a.* *um.* adjecit. (glaber), pilis et translate arboribus et herbis nudibus, ul mons glabrosus ap. *Horni. Vulg.* sint. 9. 19

GLÄCIESCO, *is.* ète, *n.* *3.* (glauco), in glacie concreso. *Plin.* 20. *N. H.* 230. (ubi codit. etiam aliter). *V.* in *Lexico. ELACTESCO*, et ibi ad confirmandum lecl. *glaciesceret*, alde *Epit. Alex.* 25. «cum frigore omnis humor terra coiret ac glaciessceret».

GLADIANTES, adjecit., *absol.* plur. fort. *i.* *q.* gladiatores. *Carm. Epig.* 1819. 7. «Martiali aceru stimulans gladiantes ad arma vocavi».

GLADIATRIX, icis, *f.* *3.*, quæ gladio pugnat. *Schol. Juven.* 6. 251.

GLADIUNCULUS, *i.* *m.* *2.*, demin. a *gladius*, i. q. gladiolus. *Passio Polycarpi* 16. 1. (gr. *επίστολη*).

GLANDARIS, *e.* adjecit., qui glandibus vescitur. *Flin.* 1. *N. H.* 10. 59.

GLARIA, *æ.*, *f.* *1.*, i. q. glarea. *C. I. L.* 8. 25.

32. *Fragm.* B. 9. ubi «fossa glarie dura». Cf. il. *ghiaia*.

GLATUCIO, *is.*, *ire*, *n.* *4.*, verbum fort. onomatopeium ad notandum vocem ovis voci similis. *Physiogn.* 115. p. 134. glaucire ut oves.

GLEBO, rusticus erator, silvarius. *Gloss.*

GLEBOSITAS, atis, *f.* *3.* (glebosus), est terra compposita corporis mortui. *Potam.* 1. p. 1412.^c pigra glebositas.

GLIFIA, *æ.*, *f.* *1.* (cf. *γλύφω*), modus, ut videbatur, scribendi villosus. *Virg. gramm. Epist.* p. 187. 12. *H.* «Solent tamen nostri... saepe verba conscrivere quæ vitioso consuetu lani a veteribus quam etiam a recentibus scriptoribus inserta sunt, nullas, n̄ reor, ob causas... propter ipsam glifiā, ut scilicet lectors impediant». Apud *eand.* *Epit.* p. 77. 10. etiam *GLIFUS*: «scinderatio... literarum... a glifis sensuque subtilibus recipiatur».

GLÖBATIO, *ōnis*, *f.* *3.* (globo), materiae coeruleo. *Cereal.* 20. p. 762.^a «Deus spiritus est, non caro; intellectus est, non est globatio; internum lunum est, non maties circumfusa».

GLÖBEUS, *a.* *um.* adjecit., i. q. globosus sive in globi modum conformatus, rotundus. *Chalcid. Com. Tim.* 75. «mundi... constitutio... formam præferens globeam».

GLÖMUSCULUM, *i.* *n.* *2.*, demin. a glomus, it. *gomito*. *Gloss.* V. 22. 23. et 70. 17.

GLÖRIUS, *a.* *um.* (*gloria*) adjecit., cui opp. in glorius. Recurrit ap. *Charis. gramm.* 392. 16. *Berwick* «Glorius unicus est gloria: gloriator non habet causam gloriandi; gloriatus pluribus ex causis esse cogitur». Item in *Carm. Epig.* 506. 1. (sec. III).

GLOSSIS, (*idjs?*), *f.* *3.* (*γλωσσῖς*), fort. nomen interi, lingue inflammatio. *Cat. Aur. Acut. exc.* p. 482.

GLUTTITIO, *onis*, *f.* *3.* (glutlio), aclus gluttiendi. *Ps. Soran. Quesi. med.* 59. «Quid est catastosis? Gluttitio cibi et potus ab ore transvoratus».

GLUTTITUS, *us.* *m.* *4.* (glutlio), i. q. gluttitio. *Dioc.* 5. 89. *Schol. Virg. Bern. Georg.* 3. 431. (ubi al. gluttinatus).

GLYÖDES, *is.* adjecit. (*γλυκῶδης*), glutinosus. *Oribas. Eup.* 2. 1. *A.* 40. et *D.* 4. (*Var. gliodis*, *glutiosus*).

GLYPHOPÖEOS, *m.* *2.* (*γλυπτι*, *et ποτό*), est signorum marmoreorum sculpor. *Ha de Scopis ap. Porph. Hor.* 4. *Od.* 8. 6.

GNARE, *advar.* (*gnarus*), scienter, parile. *Gloss.* II. 35. 7. gnare, *ἀγνῶντες* ἐπεργάζονται.

GNÄRGATIÖ, *ōnis*, *f.* *3.*, rei aliquius v. notitia narratio. (Cf. *GNÄRIGAVIT* in *Lexico*). Ap. *Gloss. Plac.* 5. 24. 23. in plur. num. * Gnärgationum, sermonum, colloqui(ocura)*.

GNÄRIO, *is.*, *ivi*, *ire*, *a.* *4.* (*gnarus*), communice atque alieni narro. *Paul. Fest.* 95. 17. et *Gloss.* II. 35. 12. (ubi *guaritur*, *γνωπλεῖται*).

GNÄRITAS, atis, *f.* *3.* (gnarus), *V.* *voc.* in *Lexico*. — Rham NÄRITAS occurrit ap. *Donat. Ter. Adolph.* 397. video "nares" dicitur a naribus, quia nos odorato doceant... prope esse, quod oculi adeo non videnti».

GNÄRITAT, narrat *Epig. Epit.* *Gloss.* II. 31. 38.

GNOSTICE, *es.*, *f.* *1.* (*γνωστική*), prima pars in medicinis, cognitio morbi. Ita *Fulg. Myth.* 3. 10.

GOETIA, *æ.*, *f.* *1.* (*γοτσία*), incantatio ap. *Agustin.* 10. *Cir.* *D.* 9. *D.* «Nefarie curiositatis urte... quam vel magiam vel detestabilior nomine goetiam vel honorabiliora theurgiam vocant». Adde *Ibid.* 1. 14.

GÖLÄIA, *æ.*, *f.* *1.* (*χελώνη*), idem quod testudo. *Gloss. passim.*

GÖNÖRRHOICUS, a, um, adjekt. — 1.º gonorrhoe effectus, ut *gonorrhœa mors*. *Firm. Math.* 7. 3. 19. — 2.º qui gonorrhœa laborat, *Ibid.* 3. 12. 13.

GORGÖ, (corgo), adv., ilde, certe, sine dubio. *Paul. Fest.* 37. 6. (corgo). *Placit. gloss.* V. 24. 22. (gorgo), *Gloss.* II. 34. 47. et 36. 51. (ubi yoreo, corr. gorgo, ἄναψις λως).

GRACCITO, as, äre, n. 1, vocem anseris edo. *Annot. Lat.* 762. 19. (fort. medi⁹ ævi).

GRÄDÄBILIS, e, adjekt. (gradus), qui transiri potest, ut *gradabilis fluvius* ap. *Jul. Val.* 26. (14.) p. 92. *Kuebler*.

GRÄDÄLIS, e, adjekt. (gradus), ad gradus pertinens, gradarius. Hinc *gradalis pugna* dicilur a *Diomed. gramin.* I. 477. 16. in qua pede collato miles gradatim sensim procedit urgetque hostem. — Hinc eliam *gradalis pes* metris apud *eund. Ibid.* «Unde non immerito inquit, meum hunc jambicum *gradalem* quidam nuncupant gradivus que Marli augurant, quid gradarior pugnae hujus effectus moveantur».

GRÄDÄTUDÖ, inis, f. 3. (gradus), vis gradiendo. *Serv. Virg.* 3. Aen. 35. «(*Gradius*) a gradituine, quod hoc et illuc gradular».

GRAFIO, önis, m. 3., vox germanica. (Cf. *Graf*), est index, v. judicis officialis «actionarius graffio». (*Gloss.* V. 260. 62.); «Graffio, -nis vel caudicis est advocatus (*Ibid.* 616. 46.)»; *Lex Sal.* passim.

GRÄGÜLUS, i, m. 2. (χολότης), idem ac gracus, ap. *Varr.* 5. L. L. 76. Cf. *Charis.* 57. 19.

GRAMMATICOMASTIX, igis, m. 3. (γραμματικόπτες) est grammaticorum flagellum. *Auson.* 349. in *lemmate*.

GRÄNASCO, is, äre, n. 3 (granum), in granum converter. — Translate. *Augustin. Serm.* 223. «Non vobis desual imbris verborum Dei: non sit sterilis in vobis ager Dei. Ergo revirescite, granasce, maturasce». Cf. *Pallad. Vet. med.* ed. *Su.* 3. 2., ubi *granesco*.

GRÄNÄTICUS, a, um, adjekt. (granatus), ex malis granatis expressus. *Cass. Fel.* 47. «Polenta... cum vino melino, id est granaticio». Adde *Ibid.* 64.

GRÄNÄTICUM, adjekt. absolut., i. e. vegetal e granariis collectum. *Greg. M. Epist.* 1. 42.

GRÄNDILÖQUICUM, ii, n. 2., grandis et sublimis sermo. *Jul. Sev. Rhet.* 23. p. 369. «in argumenti... enucleata diligentia, in affectibus graniloquium queritur».

GRÄNDINO, as, passive: grandinatur *Zenon.* 2. *Tract.* 17. 1.; grandinatur *Augustin. Serm.* 8. 8.; vinea grandinata est, *Augustin. in Ps.* 87. 13.; 49. 22. et 76. 5. — Impers. grandinat, *Pacuv.* præt. 4., *Seuec. Nat. Quest.* 4. 4. 1.; fut. grandinabit, *Aur. Vict. Vir. III.* 78. 7.

GRÄNDIUSCULUS, a, um, adjekt. per diminutionem a *grandis* factus, (qui opp. *infans*, *parvulus*), aliquantum grandis, *grandicetto*. Sic explicatur a *Prisc. gramm.* III. 496. 27. «A comparativa neutralibus majns et grandius inventiorum diminutiva mainsculus... grandinsculus». Et a *Donat. gramm.* IV. 374. 53. «Sunt nomina significione diminutiva et intellecta comparativa, ut *grandinsculus*, *majuscunus*, *minuscunus*». Legitur ap. *Augustin. Confess.* 9. 8. «*Grandinscola*: *puelle*» et 19. *Clp. P.* 12. 2. «*Filli* vel *parvuli* vel *grandinsculi*» et in *Ps.* 130. 13. «*Ablactatur* iam *infans* seu *jani* *grandinsculus*». — *Ter. Andr.* 814. *Fleckeisen* et *Spengel* leg. *grammaticula* (virgo).

GRÄNUS, i, m. 2., idem quod granum n. g., ut communis usurpatur. *Ibid.* 19. *Orig.* 23. 7.

GRÄPHÄRIUM, ii, n. 2., demin. a gr. γράφω, est medici preceptum scriptum, it. *rectita*. Ap. medicos legitur ut *Soran.* 56., *Alex. Tratt.* 1. 49. etc.

GRÄTTIA, æ, f. 1. V. in *Lexico*. — Alio sensu ap. *Tertull. c. Gnost.* 5. «Martyrum enim non de communi aliqua malitia certat cum idolatria, sed de sua gratia» h. e. certamen cum est inter duo mala, utrum sit potentius, sed martyrum certat de sua gratia, nempe de suo bono, quod ab idolatria liberat. — Alib. merces, ut ap. *eund.* 2. *Marc.* 20.

GRÄTTÄLITER, adv. benigne, per grallam. *Fulg. Aet. mund.* p. 174. «quidquid Dei largitas gratiliter prærogaret».

GRÄTTÄTOR, öris, m. 3., «arbiter, gratiator, unitor, federator, pacis facutor». *Gloss.* IV. 480. 41. *Cod. Leid.* 67. E. (*Löwe Prodr.* 410.).

GRÄTTIDICUS, a, um, adjekt. (graues et dico), qui gratias agit. *Rustic. Conc.* I. 4. p. 68. gratidicæ voces.

GRÄTILO, as, äre, a. I. latro. *Gloss.* I. p. 92. «catulus gratilans».

GRÄTIO, is, ire, n. 4., i. q. gratilio. *Eug. Tolet.* Carm. 41. 6. (= *Anth.* II. 730.) «dissona vox hominis... signat.. quod gratit calculus» (var. gratiti).

GRÄTOITO, adv. V. *Lexicon*. — *Gratuita* in *Gloss.* II. 348. 41, corr. a *Goetz* «gratuito». Item ap. *Cic. 2. Off.* 66. et *Suet. Cæs.* 17. *gratuita* est falsa lectio pro *gratuto*.

GRÄTÜLABILIS, e, adjekt. (gratulor), qui gratulatur, laetus, opp. tristis. *August. Serm.* 285. 6. «vox gratulabilis "intra in gaudium Domini lui"».

GRÄVIO, as, elc. idem quod *gravo*, os, in *Itala* (Taurin.) *Math.* 13. 15. «oculos enrum gravia».

GRÄVÖSUS, a, um, adjekt., onustus, plenus, oneratus. *Gloss.*

GRËGICULUS, i, m. 2., nom. demin. a *grego*, pusillus grex. *August. Ep.* 93. 49. «hæc pestileta... vestrum gregiculum penelravit».

GRÉMIUS, ii, m. 2., forma omisa in *Lexico*, sed usurpata ap. *Charis. gramin.* 451. 26. B. *Auct. de Idom. gen. gramin.* IV. 574. 43. — *Gremiu* ἀρχ., acc. C. I. Z. 1. 33.

GRESSUS, us, m. 4. (gradior). V. voc. in *Lexico*. — Monemes ap. *Cic. 1. Off.* 131. nunc legend. in *ingressu*.

GRESSÜTUS, a, um, adjekt. (gressus). Ila in *Gloss.* IV. 347. 50. et V. 544. 8. «Gressutus, pedestris», et in *Gloss.* ap. *Mai. Class. Auct.* 8. p. 249. «Gressutus, id est magnus gressus habens, sicut manus dicitur qui habet magnas manus». *Ps. Augustin. Categor.* 7. gressillum animal.

GROSA, v. GROSSA, m, f. 1., est instrumentum rasiatorium. *Gloss.* V. 206. 9. «Grosa rosaria (rasoria?) argentarii» et III. 207. 44. ξυρίζει; *Arn. Nat.* 6. 14. «simulacrum grossis rasa»; *Chiron.* 593. «Ubi bene ossum cedideris grossa radex».

GROSSÄMEN, inis, n. 3., crassitudo, it. *grossezza*. *Itala* III. *Reg.* 7. 12. (*Legion.*) «grossamer columnæ» (deest in *Vulg.*, gr. πάχος).

GROSSESCO, is, äre, inchoat 3., grandior filo, cresco, intumeo, it. *ingrossare*. *Greg. M. Reg. pasti.* 1. 11. «humore defluente infirmata palpebra grossescunt». Translate ap. *eund. Moral.* 5. 61. «mens grossescit» et *Epist.* 9. 147. «culpa grossescit».

GRÜGÜLO, as, äre, n. 1. *Gloss.* I. p. 93. «equi hinniunt vel grugulant».

CRÜINUS, a, um, adjekt., ad gruem pertinens. *Marcell. Med.* 18. 7. «adipes gruina». *Plin. Nat.* 5. 33. «pedes gruina».

GRÜTÄRIUS v. SCRÜTÄRIUS, ii, m. 2., scrutorum venditor. *Gloss.* III. 201. 57. γρυτοτέλης. (Cf. *Gloss.* II. 265. 26. «scrutarini γρυτοτέλης»). *Charis. Syn. Cic.* p. 445. 10. B. «scrutarii, grytarii, mangones, capones, dardanarii».

GRÜTÄRIUM, ii, l. q. gr. γρυτάριον. *Pallad. Hist. mon.* II. 9. p. 354.^a «Grutaria (y. e. frumenta) vendens».

GÜBERNÄBILIS, e, adjekt., qui gubernari potest. *Sen. 3. Nat.* 20. 2. «Corpus natura gubernabile».

GÜBERNÄTIVUS, a, nun, adjekt., ad gubernium pertinens, gubernatoria, ut *gubernativa sapientia Novell. Justin.* 98. *præf.*

GÜBERNÄTORIUS, a, um, adjekt., gubernatoris proprius, ut *gubernatoria disciplina*, ap. *Mutian. Chrysost.* hom. 8. 4. p. 297. — Absol. ap. *Orig.* in *Math.* 18. 12. p. 1616.^c «Gubernator, qui dicit gubernatoriam» (*subaud.* artem).

GÜBERNÄTUS, us, m. 4., i. q. gubernatio. *Ps. Rufin.* in *Os.* 3. 1-5.

GÜBIO, önis, m. 3. (*Pol. Silv. Chron.* I. p.

544.) et *GUBIUS*, ii, m. 2. (*Oribas. Syn.* 8. 3., t. q. *GOBIUS* q. V. in *Lexico*.

GÜLÖSITAS, atis, f. 3. (gulosus), gulæ vitium. vel gulæ aviditas, it. *golosità*. *Greg. M. in I. Reg.* 5. 1. 4. et *Avien. Fabul. apol.* 30.

GUNNA, æ, f. 1., mastruca, vestis pellicea, *Schot. Bern. Virg. Georg.* 3. 383. *Anth. Lat.* 209. 4.

GUNNARIUS, ii, m. 2. (gunna), gunnaram fabricator. *Gloss.* V. 441. 32. «gunnarii, artepelones». *Papyr. Marini* 74. 6. 8. «Laureoli.... gunnarius».

GUNTA v. GUNTHA, æ, f. 1., vox significationis incerte quæ leg. in *C. I. L.* XIV. 4295. (*In margine palealis*) «guntas fecerunt» et *Ibid.* XI. 6222. «cenationem ad guntham ex voto edificavit». Cf. gr. γαύτην.

GURGA, æ, f. 1., nom. idem ac gurses. *Gramat. Vet.* 330. 19.

GURGITO, as, äre, a. I. latro. *Gloss.* I. p. 92. «catulus gurgitans».

GRATIO, is, ire, n. 4., i. q. ingurgito.

Cassiod. in *Ps.* 35. 8. «inebriabuntur.... qui

vino nimio gurgitati mente lepescent».

GURGO, önis, m. 3., garrulus. *Gloss.* V. 299. 22. (Cf. *Gloss.* IV. 81. 25. garro, garrulus, verbosus); *Virg. gramin. Epit.* p. 18. et *Epist.* p. 121.

GUSTÜLUM, i, n. 2., dem. a *gnus*. *Apul. Met.* 2. 10. «dulce et amarum gustulum carpis»; *Ibid.* 9. 38. «cogitas... gustulum nobis preparare».

GUTTIO, is, ire, n. 4. *Gloss.* V. 299. 18. «guttit, paulatim pluit» et 459. 18. «guttit, stillicidium, id est guttae quæ ab altitudine cadent».

Charis. gramin. p. 478. 19. B. «guttio, πάντες».

GUTTO, as, äre, n. 1. «guttal, στριχει. (*Gloss.* II. 36. 46.), parum pluit (V. 299. 18. etc.)». (Cf. *Osb.* p. 263. «guttitare sèpe guttars, quod et guttire dicuntur»). *Cassiod.* var. 1. 46. 1. «aquis guttantibus».

GUTUATER, tri, m. 2., vox gallica, fere idem ac sacerdos in *C. I. L.* XIII. 1577. (sæc. I. p. Chr.), 2585. 11225. et 11226.

GYNÄCANTHÉ, es, f. 1., genus vitis ap. *Plin.* 23. N. H. 27. «Esl... nigra (vitis), quam proprie brynniam vocant, alii Chironiam, alii gynæcanthen vel aproniæ».

GYPSÖDES, (es), adjekt. (γυψόδοτης), qui colorem habet gypsi, sc. albus et subcanus. *Chiron.* 72.

GÝRÖVÄGUS, a, um, adjekt. (gyrus et vagus), circumvagans. (*Gloss.* V. 413. 40.), it. *girovego*. *Bened. Reg.* 1. «Quartum... genus est monachum quod nominalur gyrovagum, qui... per diversas provincias terris vel quaterno diebus per diversorum cellas hospitantur, semper vagi et nonquam stabiles».

H

HÄRÖO, es, etc. V. in *Lexico*. — Est grecum ἕρεν in ultraque significatione ut sit et posse et debere. — a) *Terfull. Apol.* 22. «Haben ille incolatu acris etc.» h. e. possunt incolentes et mansionem habentes in aere etc. — b) *Id. Anim.* Ceterum totiens animiani revocari habere, qui minus quid intulerit» h. e. debere revocari.

HÄBILÉ, adv. (habeo), i. q. habiliter. *Gloss.* II. 316. 20. ἔχειν. Italiæ facile signif. ap. *Greg. Tute. Hist. Fr.* 7. 2. et 9. 16.

HÄBILLES, e, adjekt. diciunt etiam qui se habet, id est integer, fortis. *Gloss.* IV. 348. 8.

HÄBILITER, adv. V. *Lexicon*. — Adhuc super habiliſſime ut est in *Greg. Tute. Chor. Mart.* 50. p. 523. 15.

HÄBITAS, atis, f. 3. (haheo), habitus, qualitus, *Chiron.* 327.

HÄBITIUNCULA, æ, f. 1., nom. demin. ob *habitatio*, purva habitatio, habitaculum. *Hieronym.* in *Abd. ante med.* «Omnia australis regio tun-

maorum in specubus habitationes habet». Adde *Sab.* de *Gub.* *Dei* 5. 38.

HABRÓIÆTUS, i., m. 2. (ἀβροδιαιτος), qui mollier vivit. *Plin.* 35. *N. H.* 71.

HAORA, æ., f. 1., idem ac lapis. *Schol. Bern.* *Virg. Georg.* a. 158. *Hag.*

HÆMLIA, æ., f. 1. (ædulus) parva capra. *Gloss.* ἐπιφος hædus, ἐπιφον hædilia. V. HÆOULLA in *Lexico*.

HÆMAGOGUS, um, adject. (χιράγωγος), qui sanguinem educit, ut *pessarium hæmagogum* ap. *Soran.* app. 43. et *Cass. Fel.* 80. p. 192. 7.: « hæmagogum clyster » ap. *Oribas. Syn.* 1. 19. p. 825.

HÆMÀLOPS, òpis, m. 3. (χιράλωψ), suffusio sanguinolenta oculorum. *Diosc.* 2. 60.

HÆSITÁBILIS, e., adject. (hæsito), qui hæsillat v. dubitat. *Mutian. Chrysost. Hom.* 22. 1. p. 373.

HÆSITANTER, adv. (hæsito). *Gloss.* cunctabunde, *Augustin. Serm.* 117. 10. 17. « titubanter atque hæsitanter » (*opp. certius et clarius*).

HÄGETÈR, (accus. agetera), m. 3. (ἄγητήρ), dux, de Hercule dieitur ap. *Plin.* 84. *N. H.* 56.

HAGNEUONTES, m. pl. 3. (ἀγνεύων), purum facio v. fito), qui se sanctificant (*Gloss.* IV. 18. 24., V. 164. 41), qui se castificant *Rufin. Hist.* 11. 23. p. 1027. 6. (græce script.).

HALATÍO, ônis, f. 3: (halo), actus halandi, exhalatio. *Cassiod.* in *Ps.* 37. 13. « balationes ejus (Job) uxoris charitas sustinere non potest ».

HALOSANTHUS v. HALOSANTHOS, i., m. 2. (ἅλος et ἄνθος) flos salis, sc. « veluti pinguis, quod aqua supernata ». (*Galen. Alfab.* 10.) quodque « invenitur super petras Nili fluminis et in stagnis ipsius » (*Diosc.* 5. 37.). — *Philagr. Med.* 4. p. 120. *Diosc.* 5. 87. *Alex. Trall.* 1. 127. et *Oribas.* 2. 1. A. 14.

HALLELUJA, scribitur eliam cum aspiratione, ut ap. *Paul. Noi. Epist.* 32. ad *Sever.* 5; item adj. *hallelujaticus*, ut *Psalmi hallelujatici* ap. *Augustin. Ps.* 165. I. V. supra *Alleluia*.

HAMATÍLIS, e., adject. (hamus) ad hamum pertinens, ut *hamatile spiculum* ap. *Tertull. c. gnost.* 1. b. e. aduncum in summo, quod inter vulnerandum restringit illa nodorum series et de venuta infundit venenum suum ulceri retrahens. *Addre Plaut. Rud.* 299. (ut in *Lexico*) et hinc *Front.* p. 224. 14. (sed iuxta al. hammatilium).

HAMATÓRES, óris, m. 3. (hamo), qui hamo piscatur. *Gloss.* V. 601. 32. « hamatores, piscatores ».

HAMNÍTIS, idis, f. 1. (ἅμνητις). V. voc. in *Lexico*. — *Isid.* tame 16. *Orig.* 4. 29. habet ammites, æ., m. (ἅμνητης), gemma ignota, similis nitro, sed durior, quae gigantor in Aegypto vel Arabia.

HAPALOCROCODES, is, a. 3. (ἀπαλός lenis et κροκώδης) est genus collyrii. *C. I. L.* XIII. 10021. VII. 1319.

HARIOLUS, (ariolus), m. 2. V. *Lexicon*. — Eliam farcius (*Donat.*) Addimus ex *Gloss. Placid.* V. 23. 2. « Harioli dicuntur insani, qui spiritu nescio quo inflati vaticinantes circa aras et templo discurrunt atque bacchauntur ».

HARUSPICATÍO, ônis, f. 3. (haruspex) extremitas inspectio. *Act. Lud. Sept. Sev.* 3. 78.

HASTILIARIUS, ii., m. 2. (hastile). i. Est genus prefectorum equitum legionis, ut in *C. I. L.* VIII. 2562. 7. et etiam genus prefectorum equitum singularium imperatoris. *C. I. L.* VI. 3192. 2. V. *Domesziewski. Westst. Zs.* 14. 1895. 88. 93.

HASTINA, æ., f. 1. (hasta), ζόρη, ἀκόντιον. *Gloss.* II. 88. 21. V. *Rösch. Coll. Phil.* p. 202.

HASTO, as. avi, åtum, äre, a. 1. hasta armo v. munio, ap. *Virgil. gramm.* Ep. 5. p. 165. 29. H. et 166. 3. H. *Gloss. nov. Latin.* p. 27. « Hastare se omnes et calciaverunt et scutantes se incuruerunt ». — *Hastata turma* ap. *Val. Flacc.* 6. 120. etc.

HÉRÉFACTUS, a., um, adject. (hebes et facio), hebes factus, stupefactus, atomitus. *Vita Sim.* 16. p. 332.^B (*Migne* 79.) « hebelactus planxi amarissime ».

HÉBÉTISSIMÈ, adv., superl. (hebes), stultissime. *Jul. Ecl.* (*Augustin. op. imperf.*) 5. 25. p. 1462. hebetissime calumniari.

HÉCATOMPÓLIS, is, f. 3. (ἐκατόπολης), nom. gr. ab ἑκάτοντα, centum et pars, pars. Epitheton est Cretæ insulae, centum urbibus insignis. *Serv. Aen.* 3. 103. et *Istd.* 14. *Orig.* 6. 16. « Fuit autem quodam (Creta) centum urbibus nobilis, unde et hecatompolis dicta est ». Cf. *Strab.* 8. 362.

HÉCATONTARCUS, i., m. (ἐκατόνταρκος) qui centum militibus praest. *Ps. Rufin.* vert. *Jos. B.* J. 3. 5. p. 712. et 713. etc. (ed. *Basil.*)

HECCDÉCASYLLÁBUS, (a), um, adject. (ἐκατόδεκασυλλαβος), est versus sexdecim syllabas habens. *Fortun. gramm.* VI. 302. 6. *Mar. Victor. gramm.* VI. 181. 11. et 167. 21. *Dion. gramm.* I. 505. 25.

HEDUPHAGETICA, (ex gr. conj. ἡδυφαγητικα), est titulus comedie Enni. *Apul. Apol.* 39.

HEGUMENUS, i., m. 2. (ἡγούμενος), est archimandrita, seu abbas qui monasterio praest, ap. *Viel. Tonit. Chron.* II. p. 202. et *Concas.* II. 5. p. 117.

HEIC, adv., arch. pro hic. *C. I. L.* I. 551. 590. 1007. 1009. 1297. Apud *Lucil.* 9. 15. et 29. 117. heic Ita ex conject. *Müller*, ut heice 9. 21.

HELCÓDES, (es), adject. (ἔλκωδης), ulcerosus. *Orib. Syn.* 5. 15. et 17.

HELCÓSIS, is, f. 3. (ἔλκωσις), est vulneratio jecoris. (*Gloss.* III. 600. 36) vel epatis (*Istd.* 601. 1.).

HELÉOSPÁRÁGUS, vel HELYOSPÁRÁGUS, i., m. 2. (Ἑλεος σπάραρχος), genus quoddam asparagi. *Alex. Trall.* 1. 47. « caulis et rapa et heliosparagus ».

HELIÓDRÓMUS, i., m. 2. (ἥλιοδρόμος), est gradus initiationis Mithriacæ. *Hieronym. Epist.* 107. 2. 2. p. 292. (V. *Cumont: Die Myst.* d. Mithra 1923. 138. sqq.).

HELIÓSÍS, acc. -in, f. 3. (ἥλιωσις), terminus technicus medicinae, i. q. apricatio. *Cœl. Aur. Chron.* 4. 1. 1. et 4. « Sole corpus torrendum, quod Graeci ἥλιωσι vocant ». *Cass. Fel.* 54. p. 141. 2. « solatione quam heliosis vocant ».

HEMIASTATON, abl. -ō, a. 2. (ἥμιαστατον), est figura rhetorica de qua *Sacerd. gramm.* VI. 469. 31. « semiastalon est... cum dictio continet speciei ignorantiam et scientiam generis ».

HEMIÓBOLION et HEMIÓBOLUM, n. 2. (ἥμιοβόλον) dimidium oboli, pondus. *Marcell. Med.* 16. 8 et *Diosc.* 4. 160.

HEPÁTIARIUS, a., um, adject. (hepar), hepaticus. *Plaut. Cœr.* 219.

HEPÁTUS, i., m. 2. (ἥπατος), nomen piscis colem habens hepatis. *Oribas. Syn.* 4. 14. p. 14. Cf. *Aristot. 2. Hist. Anim.* 17. 27.

HEPTÁLYCHNUS, i., m. 2. (ἑπταλύχνος), candelabrum Hebreorum septem lucernas habens. *Petr. Crisol. Serm.* 194. p. 664.^B Cf. infra HEP-TAMÍXOS.

HEPTAMÍERES, adject. (ἕπταμερης), qui septem partibus constat. *Ter. Maer.* 1957.

HEPTAMÝXOS, ôn, (ἕπταμερος), adject. gr. septem ellychnias habens. — Translate. *Interpr. Iren.* 5. *Hær.* 20. 1. de predicatione veritatis quæ est « eptamixos lucerna ». *Ps. Ambros. Apolog.* David II. 9. n. 49. « Lux Christi in legе præcessit, cuius postea in evangelii gratia, quasi in heptamixo Spiritu, universa muandi huius impletivit » h. e. in septiformi Spiritu. Alluserunt Irenæus et Ambrosius ad candelabrum veteris legis, in quo erant lucernæ septem, quibas septiformis gratia Sancti Spiritus designabantur.

HEPTÁTICUS, i., m. 2. subaud. codex, liber, h. e. heptateuchus. *Greg. M.* 12. *Epist.* 30. « Codicem heptatici de substantia Antonini dari volumus ».

HERBACANTHUS, i., m. 2. (herba et ἄκανθος), i. q. acanthus. *Serv. 1. Aen.* 649. « (acanthus) genus virgulti flexuosum, quod vulgo herbacanthum dicunt ». *Pass. coron.* 3. p. 328. 26. et 4. p. 330. 1. W.

HERBÁGO, inis, i. 3. (berba), est nomen herbae, quæ græce dicitur πεπαρούσατο. *Ps. Diosc.* Vind. 4. 100. p. 256.

HERBÁNUS, a., um, adject. (herba), qui herbis pascitur. *C. I. L.* X. 6012. 6012. (a. 249.) « ursis herbanis ».

HERBITUM, i., m. 2. (herba), locus herbae abun-

dans, herbeum, herbitum. — Est etiam nom. vulgare rhododendri ap. *Istd.* 17. *Orig.* 7. 55. « Herbitum (al. herbelum) vocaverunt pastores eo quod vice herbae præbeatur pecoribus, ubi desunt pasturae ».

HÉREDES, is, m. 3. idem ac heres. *Illa Gal.* 4. 1. (cod. d.) *Commod. Apot.* 380. *Ven. Fort. Carm. App.* 84. 12.

HÉREDIFICO, as, äre, a. 1. (heres et facio), bereditate accipio, heredito. *Interpr. Iren.* 4. *Hær.* 22. 1. « Hic est enim finis humani generis hereditificans Deum ».

HÉRMON, anatema *Gloss.* IV. 61. 12. V. 364. 54. (Vox est hebraica a rd. חֵרְמָן haram h. e. devovit). Cf. *Rösch.* M. Rh. XXXI. p. 481.

HÉHÓAS, ädis, i. 3., idem ac herois. *Placid. Gloss.* V. 24. 30.

HÉHÓIDA, æ., f. 1., idem ac herois v. heroas. *Fulg. Myth.* 1. præf. p. 4. *M.*

HERPÉN, acc. -ena, m. 3. (ἕρπην), genus morbil qui se papulis rubris per corpus ostendit, erpete. Ita *Ps. Diosc. Herb. sem.* 29.

HESTERNUS, a., um, adject., est etiam novus, nuperus. *Tertull. c. Prax.* 2. « Etiam ante priores nuperus Tertullianus, nedum *Praxeam hesternum* ».

HEXÁHEORUM et EXAHEDRUM, i., n. 2. (ἕξδεπον) est corpus solidum sex lateribus constans. *Chalcid. Tim.* 53. « exahedra et octahedra ».

HEXDÉCASYLLÁBUS, a., um, adject., i. a. EC-DECASYLLABUS (v. supra) *Shol. Hor.* 1. *Od.* 11. pr.

HIERANTHÉMIS, is, f. 3. (ἱεράνθεμις), nomen herbaræ. *Ps. Apul. Herb.* 28. I. 10.

HIERARCHIA, æ., f. 1., sacer principatus. *Gloss.* III. 279. 6.

HIERARCHICUS, a., um, (ἱεραρχικός), ad hierarchiam pertinens. *Abs. Greg. M.* 3. *Epist.* 2. « Convenientibus hierarchicis cunctisque cleri primoribus ». h. e. qui primas tenent in hierarchia, ut archiepiscopi et episcopi.

HIERÓCÓMIUM, ii., u. 2. (ἱεροχομίου), locus ubi senes curantur, casa di ricovero. *Greg. M. Epist.* 11. 2. p. 261. 20. « testicula in hierocomio... quod constructum est deesse ».

HIERÓPRÉPES, es, adject. (ἱεροπρεπῆς), dignus sacerdos ap. *Aut. Brac. Lucian. Epist. rec.* A. 2.

HILUM v. HILLUM, i., u. 2., idem ac hillia. *Schol. Hor.* 2. *Sat.* 4. 60. « Hilli dicuntur satsa intestina. Hirri positivus est, diminutive hilli dicuntur; haec illa quidam in diminutione neutri generis esse dicunt, ali hilli sive hilli farfata salsa salsicia ». Cf. *Charis. gramm.* p. 130. 16. B.

HINC, de hac re. *Hinc viderit*, phrasis Tertulliana pro eo quod est: non curo, mea nihil refert, ut 1. c. *Mare.* I. « Si quid gestum est nos aduersus Marconem, jam hinc viderit ».

HINNIOLA, æ., f. 1., idem ac hinnula. *Ps. Augustin. Serm. app.* 265. 6.

HIPPITO, as, äre, idem ac oscito. *Gloss.* passim et ap. *Loewe Prodr.* *Gloss.* 4. 12.

HIRCIGENA, æ., m. 1. (fort. ab hircus et gigno), qui ab hircu originem ducit, ab *Anth. Lat.* 682. 2. Inter Panis epitheta recensetur.

HIRNIOLA, æ., f. 1. (demín. ab birnea), parva birnea. *Dion. gramm.* 1. 328. 22.

HIRQUICOMANS, antis, adject. (hircus et coma), qui comam hircinam habet. *Queral.* p. 32. 19.

HISPIDITAS, atis, f. 3. (hispidus), status ejus qui hispidus seu trucus animi est. *Gloss.* (= *Anth.* 19. 7.).

HISTÓRIALITER, adv. (historialis), secundum rationem rerum gestorum. *Gaudent. Serm.* 7. 9. *G. Philastr.* 107. 11. *Schol. Virg. Bern. ecl.* 9. præf.. et al.

HISTÓRIOLA, æ., f. 1. (demín. ab historia), brevis historia. *Isid. Vir. ill.* 46. « (Maximus cassarangustanus scripti) brevi stilo historiolam de his quæ temporibus Gothorum in Hispaniis acta sunt ».

HISTÓRIUNCULA, æ., f. 1. (demín. ab historia), fere idem ac historiola ap. *Jord. Rom.* 6. « (Cupio) in modum historiunculæ... gesta strictim breviterque collegere ».

HISTRIONIUS, a., um, adject. (histrion) ad histrion-

nein pertinens. *Cæcil. com.* 181. — Absolute fem. *histrionica* sc. *ars Plaut. Amph.* 90. *Senec.* 9. *Contr.* 2. I. *Macr.* 3. *Sat.* 14. 12.

HÜLÇATÍO, önis, f. 3. (*hiulco*) idem ac hiatus. *Sacerd. gramm.* VI. 454. 19.

HÖLOCAUSTÓS, ön, (*δλοκαυστος*), idem ac holocaustus, dictum de tola (*δλος*) victimæ combusta (*καυστος*). *Cypr. Test.* 3. 15. et 20.

HÖLOCAUSTÓSIS, f. 3. (*δλοκαυστωσις*), rectius holocaustosis. — Est idem ac holocaustum. *Itala Levit.* 6. 9. et 10. apud *Augustin.* 3. *Quæst. in Heptat.* 10. «Ista holocaustos super incensio- nem ejus super altare etc.». Adde *ibid.* 9. — *Accus.* holocaustos in *Ibid. Levit.* 6. 10. et holocaustos *Augustin.* 17. Cf. D. 7. D.

HÖLOGRAPHIA, æ, f. 1. (*δλος et γραφω*). *Gloss.* V. 301. 4. «propria manu totum conscriptum testamento», *testamento olografo*.

HÖLÖLAMPUS, a, um, adjekt. (*δλος et λαπτω*), qui undique lucet. Sic interpretatur etymon vocis "Olympus" a *Serv.* 4. *Aen.* 268. et ab *Isid.* 14. *Orig.* 8. 9.

HÖLÖSERICATUS, a, um, (*holosericus*), totus ex serico, ut *vestis holosericata* (opp. pannosa). *Augustin.* in *Ps.* 85. 3.

HÖLÖVITREUS, a, um, adjekt., totus vitreus v. ex vitro. *Primas.* in *Epist. ad Hebr.* 10. «Holo caustum dicebatur sacrificium, quod lotum cre- mabatur in altari, quasi totum incensum; sicut holovitreum, totum vitreum». *Gloss. Scalig.* V. 606. 38. Cf. *Loewe. Prodr. Gloss.* XIV. Adde *Ps. Ambr. Act. Seb.* 16. 54. «cubulum holovitreum».

HÖMICIDALIS et HÖMICIDIÁLIS, e, adjekt. (*homicida*) ad homicidium pertinens, *miciida*, ut *a- nima homicidialis* ap. *Augustin. Serm.* 8. 7; *Interp. Iren.* 1. *Hær.* 6. 3. «homicidiale spectacu- lum» et *ibid.* 3. 18. 8. «sententia homicidialis». Adde *Dioscor.* 1. 144. 4. 79. etc.

HÖMICIDALITER, adv. (*homicidialis*), homicidi al modo, sicut homicida. *Interp. Orig.* in *Matt.* 14.

HÖMICIDIATOR, önis, m. 3. (*homicidium*) *ἀνθρόπον*. *Gloss.* III. 508. 8.

HÖMICIDIÓSUS, a, um, adjekt. (*homicidium*), qui homicidia perpetravit v. ad homicidia promptus est. *Philo Vita contempt.* 9.

HORCISTA, æ, f. 1., mulier dissoluta seu mi- ma in veterum orchestris. *Cassiod.* 4. *Var.* 51. 8. «His (*rusticis*) sunt additæ horcistarum loquacis simæ manus z. Cf. *I. de Divin. litt.* c. 30.

HORDIOR, är, ärli, (*hordium = hordeum*), hordeo sature. *Pelag. Vel.* 5. p. 47. — Partic. *hordiatus* ap. *eund.* 19. 278. (al. *hordeatus*).

HORTICOLUS, i, m. 2. (*hortus et colo*), i. q. hortulanus. *Appor.* in *Cantic.* I. VII. p. 27. *Mat.*

HOSPITIA, æ, f. 1. idem quod hospitium. *Prob. app.* (IV) 194. 18.

HOSPITO, as, äre, n. 1. idem quod hospitor, hospes sum, deversor. *Augustin. Serm.* 160. 3. *Mat.*

HUC, pro quo etiam *hoc* ap. *Plaut. Capt.* 480.; *Merc.* 871. *Pers.* 605. etc., *Ter. Eun.* 394. et 501. *Virg. 8. Aen.* 423. — Hoc et illoc ap. *Pe- tron.* 39. 8.

HÜMILIS, e, adjekt., v. voc. in *Lexico*, ubi superlat. *humillimus* ponitur; addimus tamen etiam *humilissimus* posse usurpari, ut ap. *Ps. Cyprian. ad. Jud.* 6.

HÜMILIO, ävi, ätus, äre, pro humili habet *Itala* (*Psall. Veron.*) *Ps.* 38. 3. ; 74. 8. ; 89. 15. *Itala cod. Aug.* et *Freis.* 2. , *Cor.* 12. 21. , *Lact. Epit.* 48. 2. (cod. *Plaff.*) *Coripp. Joh.* 6. 494. et 7. 404.

HÝPOBRÄCHYS, ys, acc. -yn, adjekt., versus membrum, quod constat — — — . *Diomed. gramm.* I. 481. 19.

HÝPOCAUSTÉRIUM, ii, n. 2., idem ac hypocaustum, h. e. vaporarium. *Compend. Virg.* 16. p. 300. 18. *Rose p.* 274. *Krohn.*

HÝPOLYDIUS, a, um, adjekt. (*ὑπολύδιος*), ad harmoniam pertinens antiquissimæ græcorum musice. *Censorin.* fr. 12. 2. et *Boët. Inst. music.* p. 342. 18. *Fr.*

HYSTERA, æ, f. 1. (*ὑστέρα*), uterns. *Interp. Iren.* 1. *Hær.* 31. 2.

Num. 26. 3. et al. *Orig. Princ.* 4. 16. — *Accus.* *idioten*, *Hieronym.* ad *Gal.* 6. 18.

IDIOTICE, adv. (*idioticus*), est indecte, imperite = *ἰδιωτικός*. *Interpret. Iren.* 1. *præf.* §. 3. et 5. 30.

IDÖLÖLATRÍO, as, äre, a. 1. (*εἰδωλολατρίον*), idololatriam facio. *Didasc. Apost.* 49. 12.

IDÖLÖLATRÍX, tricis, f. 3. (*idololatra*). V. IDÖ-
LOLATRIS in *Lexico*.

IDÖNEUS, a, um, adjekt. aptus. Construitur etiam apud prosæ scriptores, præterquam poetæ, ut apud *Tertull. Resurr. carn.* II. «Et utique idoneus est reficere qui fecit».

IDÖNIO, as, ävi, åtum, äre, a. 1. (*idoneus*), i. q. innocentem in judicio testor. *Lex. Sal. capit.* 1. 9. et *C. I. L.* XII. 1172.

IDURÍQ, onis, m. 3., vox obscure significatio- nis et originis fortasse peregrina recurrit *Inscr. christ. Diehl* 2705. (Cf. *adnot. Diehl* I. c.).

IGNARE, adv. (*ignarus*), ignoranter. *Synon. Cic.* ap. *Char. gramm.* p. 424. 4. B. «erravit: securus fecit, ignaro fecit». Adde *Oros. Apol.* 8. 2.

IGNATUS, a, um, adjekt. — ¶ 1. *ἀρχ.* pro innatus. — ¶ 2. ab *ignis*, i. q. ignitus *Oribas. Syn.* 1. 17. p. 817.

IGNAVITER, adv. (*ignarus*), idem quod ignave. *Exc. Bob. gramm.* I. 557. 16. «quatuor haec excepta quæ proferuntur contra regulam per- ter, ut naviter, ignaviter... quæ quamvis antiquitatibus assignant grammatici, tamen dicunt etiam secundum suam rectam analogiam proferri posse, ut nave et ignave etc.». Alia v. in *Lexico*.

IGNEO, es, ère, a. 2. (*ignis*), in ignem converto. *Priscian. gramm.* II. 466. 25.

IGNIFORMUS, a, um, ad. ignitus, igneus ignis formam habens. *Anonym. Rav.* 1. 9. p. 23. *Pind.* «*igniformus sol*».

HÉATICUS, a, um, adjekt. (*heos*), illi morbo laborans. *Cæl. Aur. Diæt. pass.* 44. p. 230.

ILICINUS, a, um, adjekt. (*ilex*), i. q. ilicinus. *Act. Arv.* a. 37. II. 55. *Plin. Med.* 3. 4. p. 77. et *Schol. Hor. app. Sat.* 2. 4. 40.

ILLACRIMOSUS, a, um, adjekt. (in *negat.* et *lacrimosus*) indefletus. *Ammian.* 14. 11. 24.

ILLEDIBILIS, e, adjekt. (in et *laido*), id. e. ille-
tabilis. *Isid. Ord. creat.* 10. 9. «corpus ille-
dibile».

ILLÄQUEÁTIO, önis, f. 3., actus illaqueandi, impictatio. *Isid. 6. Epist.* 3.

ILLASSABILIS, e, adjekt. (in *neg.* et *lassabilis*), infaligibilis, ut *lassabili* patientia ap. *Conc.* 4. 2. p. 102.

ILLELECTRIX, (inlectrix), tricis, f. 3. (*illicio*), que illicit, *allelectrice*. Ap. *Cassian.* 20. *Coll.* 11. 2. «Materiam avaritiae, illectricem suæ deceptionis, abscondit». Adde *ibid.* 22. 6. 4.

ILLEGÁLIS, e, adjekt. (in et *legalis*), non le-
galis. *Gloss.* II. 564. 41.

ILLIBATE, adv. (*illibatus*), sine tabe, integre. *Greg. M. 8. Epist.* «sed concuta illibate et sine aliqua studeat revelatione servare». *Epist. Pontif. Migne* 13. 349. «Sacerdotum illibate servati». Cf. *Inscr. Chr. Diehl.* (a. 378).

ILLICENTER, adv. (in *negat.* et *licenter*), i. q. illicite v. illico. *Epist. Pontif.* 322. 1. (= *Au- gustin. Epist.* 182. 1.). Alii leg. *illiciter*.

ILLICITAMENTUM, i, n. 2. (*illicitio*), i. q. ille-
cebra, nt *illicitamenta vñctorum*, ap. *Pallad. Hist. mon.* I. 1. p. 252.^b, et *gloriæ panæ illicitamen- ta* ap. *eund. ibid.* p. 25 p. 311.^a

ILLICITATÍO, önis, f. 3. (*illictio*), 91. actus il-
licitandi v. frequenter illicendi. *Cassian.* 5. *Voll.* 4. et 6. 91. *Greg. Tur. Hist. Fr.* 9. 39.

ILLIMO, as, atum, äre, a. 1. (in et *limo*), limo oblitio. *Colum.* 9. 7. 4. ubi dicit alvaria «into panico frondibus illimitatis adnumbrati». Cf. etiam *Gloss.* II. 83. 43. et *Act. martyrs. S. Vincent.* 8. *Ruinart.*

ILLINGUIS vel INLINGUIS, e, adjekt., mutus. *Gloss.* IV. 354. 18.

ILLÜMINANTER, adv. (*illuminans*), i. q. clare, perspicie in *Itala Ps.* (*Ps. Cæs.*) «illuminanter ostende vultum tuum» (LXX. *Ἑλιξαντος*. *Vulg.* il-
lustra).

ILLÜMINATÍO, önis, f. 3. (*illuminatio*), actio illu-
minandi. — Translate, consolatio, solatium. *Vulg.*

Ps. 26. 1. Dominus illuminatio mea et salus mea, quem imitebo?». Sic locutio *illuminatio vultus* pro hilaritate, levitatem, benevolentia in *Ps.* 43. 4. Cf. *Ps.* 4. 7. «Signum est super nos lumen vultus tui, Domine», cuius sensus, de quo loquimur, eo parallelismo, uti ejus, poetico clare confirmatur; sequitur enim: «deditis levitatem in corde meo». Non igitur de lumine rationis est hoc intelligendum, nisi simplici accommodatione verborum.

ILLUMINO, as, avi, atum, are, a. 1. Translate seu figurate accipitur pro baptismo ablucere in illo *Vulg.* *Hebr.* 6. 4. «Impossibile est enim eos, qui semel sunt illuminati... rursum renovari ad penitentiam», h. e. qui semel baptizati sunt, non possunt post apostasiam iterum baptizari. Haec locum interpretantur omnes Patres Graeci, et ex Leontius Ambrosius alii doctores et interpres et Thomas, Estius, Mazenoury etc.; alii vero recentiores plerique cum Hieronymo intelligunt de maxima difficultate, cui subiacent apostatae, ad fidem redeundi.

ILLUSIO, onis, f. 3. (*illudo*), derisio, ut in *Lexico*. — Sed *Augustin.* *de Ver. rel.* 34. § 64. usurpat pro detectione, *iustitiae*; inquit enim: «anima mea impleta est illusionibus». Quo sensu occurrit semper ap. *Vulg.* et eccles. scriptores. V. *Packer, Subind.* p. 423.

ILLUSTRABILIS, e, adjet. (*illistro*), illustrans *Cassiod.* in *Ps.* 118. p. 835.^b

ILLUSTRIA, ae, f. 1. (*illustris*), celebritas parentum. *Schol. Bern.* in *Lucan.* 5. 207.: paterna, *ibid.* 6. 420. Sed alii rectius leg. putant: *industria*.

ILLUSTRICENARIS, e, adjet. deriv. ut videtur ab *illustris* et *cœna*, v. ab innuit. *Illustricenium*, de Venere dieciur in *Carm. epigr.* 255. 1. et 5. «Salve, mille animarum illustricenare opus, salve».

ILLUVIO, onis, f. 3. (*in et lavo*), inundatio, diluvium, *καταχλιπός*, it. *illuvione*, *alluvione*. *Ps. Apul. Ascl.* «Deus... malignitatem omnem vel illuvione diluens vel igne consumens». *Chalc. Tim. comin.* 128. «lēmpestatum alque illuvionis incommodo». *Hieronym.* in *Jœl.* 2. 1. p. 188. V. «illuvione illuvium».

IMAGINÄLIS, e, adjet. (*imago*), qui est ex imagine, it. *immagine*. *Interpr. Iren.* 1. *Haer.* 14. 5. «Emanationes imaginates» et 5. *ibid.* 8. «imaginis descriptio». *Mar. Victorin.* 1. *adv. Arrium.* 19. «Si imago Dei Christus, de Deo Christus. Imago imaginis imago. Imaginalis autem Deus: imago ergo Christus. Sed imago imaginis imago et quod imaginale est principale etc.». *Augustin.* 10. *Trin.* 10. 16. «imaginale figuramentum».

IMBÉCILLE, v. **IMBÉCILLITER**. V. *Lexic.* Adsum inveniri etiam positivum *imbécille* ap. *Sen.* 5. *Dial.* 28. 3. «nihil tam imbécille natum est... ut sine elidentis periculo pereat» (sed al. ut adjet. *Interpr.*); et *imbécilliter* ap. *Augustin. Epist.* 120. 6.

IMBÉCILLOR, aris, ari, imbecillis fio v. sum. *Charis. gramm.* p. 465. 8. *B. Dosit. gramm.* VII. p. 431. 10. *Gloss.* II. 247. 31.

IMBÉCILLOSUS, a, um, adjet. (*imbécillus*), fere i. q. *imbécillus*. *August. Ver. rel.* 15. 29. «Corpus hominis... post peccatum factum est imbecillorum et morbi destinatum».

IMBRÓMIDO, as, are, n. 1. (*in neg. et bromus gr. ἔριψης*), faslidio sum, pulesco. *Philon. Med.* 2. 82. p. 34. «Ulcera imbrimidantur et sordidantur».

IMBÚMANTUM, i. n. 2. (*imbuo*), documentum. *Gloss.* V. 210. 4. * *Imbumentis*, documentis*. Cf. *Fulg.* 9. 5. ed. H. V. in *Lexic.* **IMBUTAMENTUM**.

IMBÚTIO, onis, f. 3. (*imbuo*). *Gloss.* II. 79. 37. *προβεβαπτός μόντις*, i. q. instruelio, ut *disciplina imbutio* ap. *Cassian. Instit.* 2. 13. 2. et *imbutio legis* ap. *Epist.* in *Cant.* 108. p. 56.

IMITATORIUS, a, um, adjet. (*imitor*), ad imitandum idoneus. *August. Serm.* 57. 1. *Mat.* «imitatoria disciplina»; vel ab imitatione prodiens, ut ap. *eund. c. Julian. Pelag.* 6. § 77. «imitatorium peccatum».

IMPITUS, adv. funditus, medullitus, penitus, ut

est in *Lexico*. Adde *Gloss.* V. 209. 28. «imitus, medullitus funditus» et *Dicit. gramin.* I. 407. 18.

IMMÄCULÄTIO, onis, f. 3. (*immaculatus*) statutus ejus qui immaculatus est. *Mar. Victorin.* in *Eph.* 1. 4. 1242.^b «Vides... quid habeat immaculatus».

IMMÄNESCO, is, ère, n. 3. (*immanis*), immanis fio, opp. mansuesco, ap. *Thaps. c. Eutych.* 1. 11. p. 104.^b «mansuescere lenitate, furore atque ira immanescere».

IMMEDIABILITER, adv. (*in et mediare*), i. q. immediate. *Rustic. c. Acephe.* p. 1208.^b «conjunctione... eorum... quæ immediabiliter non sunt unita»; *ibid.* p. 1210.^b «quæ habet persona habet immediabiliter et natura».

IMMENDO, as, are, a. 1. (*in et mendum*), implico mendis. *Augustin. c. Mend.* «mendum... non auferimus sed nos potius immendamus». *Gloss.* IV. 95. 26. et V. 460. 54. «immendat, depravat».

IMMENSIBILIS, e, adjet. (*in et metior*, gr. *ἀπέργηστος*), immensurabilis. *Filastri.* 93. 4. «immensibilis Trinitas» et *Vit. Patr.* 7. 44. 2 «mare immensibile».

IMMISERABILIS, e, adjet., qui alienus non miseret, immisericors, ap. *Sero. Virg.* 6. *Aen.* 315. «Tristis: asper, immiserabilis, severus». *Schol. Bern.* in *Virg.* 4. *Georg.* 512. «durus: immiserabilis». Alta significatio opp. V. in *Lexico*.

IMMISSURA, è, f. 1. (*in et mitto*), dicitur de pannis quæ vestimentis insuuntur, ap. *Halam Luc.* 5. 36. «nemo immisuram... immittit in tunicam velerem». (*Vulg.* commissaram, l. gr. *ἐπιβλητα*).

IMMIXTIBILIS, e, adjet. (*immixeo*), qui mixeri non potest. *Boët.* in *Porph. comm.* pr. 2. 25. p. 125.

IMMORÄTIO, onis, f. 3. (*immoror*), actus immorandi. *Interpr. Iren.* 1. *Haer.* 8. 4. «immoratio in passionibus». *Boët. Top. Arist.* 1. 4. p. 912.^b «circa definitiones... plurima sit immoratio».

IMMÖRÖSUS, a, um, adjet. (*in neg. et mos*, moris), qui non moris est, seu, ut videtur, insolutus. *Virg. gramm. Epit.* 4. p. 120. 10. compar. «immorosior eloquentia».

IMMORTÄLITER, adv. (*immortalis*), sine morte, perpetuo. — 1.º Proprie: *Augustin.* 10. *Civ. D.* 15. «immortaliter beati (angeli)». *Greg. M. Moral.* 4. 5. «(anima in gehenna) immortaliter mortalitatis est». — 2.º *Translate*: a) est maximopere, ut in *Lexico*; b) de longo tempore dicitur ap. *Novell. Justin.* 26. pr.; c) est etiam spiritualiter, cui opponitur carnaliter ut in *Augustin. de Catech. rud.* 23. n. 42. «Nec promissum regem carnaliter expectantes sed immortaliter intelligentes».

IMMÖTÄBILIS, e, adjet., forl. pro immutabili, v. ut aliis videtur, assiduus, ap. *Virg. gramm. Epit. præf.* p. 107. 18. «immobilis lectio fastidium».

IMPÄCIFICUS, a, um, adjet. (*in et pax et facio*), qui pacem non servat, minime pacificus. — 1.º Proprie. *Cyprian. Sent. Episc.* 1. p. 347. «Pacem dat impacificus»; et *Ambros.* in *Ps.* 43. § 12. — 2.º *Translate*. *Hilar.* in *Matth.* c. 4. n. 18. «Impacificus oratio» et *Cassian.* 18. *Coll.* 16. 4. «impacificum cor».

IMPALPÄBILIS, e, adjet. (*in et palpo*), qui palpari nequit. *Ps. Arnob. Conflict. de Deo* 2. 7. «Ut impalpabilis palpabilis fieret». Etiam de Deo dicitur ap. *Augustin. Epist.* 130. 19. *Interpr. Iren. ad Polyc.* 3. *Leo M. Serm.* 30. 6.

IMPARTICIPÄBILIS, e, adjet. (*in et participo*), qui participari non potest. *Hieronymus in Didym. de Spir. Sancto* 61.

IMPELLO, is, etc. V. *voc.* in *Lexico*. — Hic tantum addimus a *Ps. Cyprian. de Sina et Sion* 9. p. 113. 19. *H. partic.* *impulitus* pro *impulsus* usurpari, non imitandum.

IMPENBIÖSUS, a, um, adjet., qui magna impendia facit, prodigus, ap. *Plaut. Bacch.* 396. «Impendiosus præstat te, quam ingratum dicier».

IMPENSO, as, are, a. 1. (*intens. ab impenso*), ejusdem fere ac impendo significationis. *Gloss.* IV. 355. 1. «impensat, consumit».

IMPENSOR, oris, m. 3. (*impendo*), qui impen-

dit v. suam pecuniam erogat. *Augustin. Epist.* 192. 2. p. 166. 23. «Non... potes esse verus charitatis impensor nisi fuerit benignus exactor».

IMPERFORÄBILIS, e, adjet. (*in neg. et inus. perforabilis*), invulnerabilis. *Vita Patr.* 5. 2. 11. «imperforabilis manet a sagittis iniuncti, qui a malo quietem». Adde *ibid.* 5. 10. 34.

IMPETITIO, onis, f. 3. (*impelo*), i. q. pelatio. *Ps. Augustin. Quæst. test.* 61. (*Migne* 35. p. 225).

IMPIETO, as, avi, are, n. 1. (*impieitas*), impie ago. *Itala Ps.* 105. 6. (*Cas.*) «inique egimus, impietavimus». (*Vulg.* iniquitatem fecimus. *LXX.* ἀδικήσασθε).

IMPILLO, as, avi, are, a. 1. (*in et pilus*), pilos evelere. — Translate. *Plac. Gloss.* V. 28. 23. «Impilasti, convicio concidisti, interdum castigasti».

IMPINGUÄTIO, onis, f. 3. (*ab impinguo*), actus impinguandi. *Eucher. Instr.* 1. «In impinguatione locutus tumorem pedum ostendit». *Ps. Ruf.* in *Os.* 12. 12. «Post salientem alque impinguationem calcitravit dilectus» (nempe: populus Israël). *Greg. M. Moral.* 25. 16. «caritatis impingatio».

IMPINGÜIS, a, adjet. (*in et pinguis*), crassus, pinguis. *Heges.* 8. 26. 2. et *Interpr. Epist. Clem. ad Cor.* 2. 2.

IMPLANTO, as, atum, are, a. 1. (*in et planto*). 1.º est sero, it. *implantare*. *Oribas Syn.* 6. 29. p. 115. et *Orig.* in *Matth.* 17. 8. — 2.º Est etiam translate supplanto, seduco in *Itala Jer.* 23. 32. (*Wirsch.*) (*Vulg.* seduxerunt).

IMPLETOR, oris, m. 3. (*imploro*), qui impler, ut impletor legis ap. *Augustin. Serm.* 170. § 2. Ad eund. in *Eusng. Johan.* 24. 7. «(Christis) impletor prophetarum».

IMPLÖRATOR, oris, m. 3. (*imploro*), qui implor, ut implor. *Augustin. Serm.* 83.

IMPÖNO, is, sdi, situm, ère, a. 3., præter alia significat etiam condit, extruo. *Tertull. Pall.* 1. «Ubi membra Statilini Taurus imposuit».

IMPORTÄTOR, oris, m. 3. (*importo*), qui merces importat. *C. I. L.* XIII. 8568. «Priminio ingenuo negotialeri vestiariori importatori sur(i)».

IMPORTUNIUM, ii, n. 2. (*importunus*), i. q. importunitas. *Conc. Matisc.* a. 585. p. 168. 11.

IMPÖTÄBILIS, e, adjet. (*in et potabilis*, qui potari nequit. *Hieronym. Epist.* 78. *Mans.* 5.

IMPÖTENTÄBILIS, e, adjet. (*impotens*), qui in impotentiā versatur. *Itala Marc.* 1. 27. (cod. d.), doctrina impotentabilis.

IMPRÄCISUS, a, um, adjet. (*in negat. et præcisis*) non præcisus v. non sectus ap. *Greg. M. Moral.* 32. 20. «imprecisum umbilicum».

IMPRÄPARÄTUS, a, um, adjet. (*in neg. et præparo*) non præparatus, it. *impæparato*. *Hieronym.* in *Eph.* 6. 11. p. 243.^c «qui præparavit in fine opera sua... (non) cum his qui impæparati sunt condemnabitur». Adde *Conc. II.* 5. p. 72. 42.

IMPRÄESCIUS, a, um, adjet. (*in neg. et præscis*), qui non est præscius. *Ambrosiast.* in *Rou.* 3. 24. p. 80.^a «permisil... se diabolo savienti sed impræscio». *Ps. Augustin. Quæst. test.* 1. 46. 3. p. 85. et 104. 3. p. 228.

IMPRÄESTANS, antis, adjet. (*in neg. et præsto*), qui nihil prestat, impræstabilis. *Interpr. Iren.* 4. *Haer.* 38. 4. «No quis eum (sc. Deum) potest invidiosum aut impræstabilem».

IMPRÄTERMISSE, adv. (*imprætermisus*), nunquam prætermittendo. *Possid.* *Vita Augustin.* 31. «Verbum Dei... usque ad extremam ægritudinem imprætermisse, alaceriter et fortiter... prædicavit». Adde *Conc. II.* 2. 1. p. 48. 6.

IMPRÄTERMISSSUS, a, um, adjet. (*in neg. et prætermisso*), non prætermisssus. *Virg. gramm. Epit.* 7. p. 64. 19. «ex imprætermisso præsenti tempore».

IMPRÄVARICABILIS, e, adjet. (*in et prævaricor*), qui prævaricari non potest, prævaricationi subesse nequit vel non subest. ut *imprævaricabile sacerdotium* ap. *Ambros.* *de Fug.* sac. 3. 16. Adde *Italam ad Hebr.* 10. 23. et *Interpr. Epist. Iren.* ad *Eph.* 20.

IMPRESSIOR, oris, adjet. compar. (impresso), profundior. *Auct. Physogn. ap. Rose Anecd.* 1. 106. 21. « oculi impressiores ».

IMPRIMEDO, iñis, f. 3. (impresso), idem fere ac compressio, *Cæl. Aur. Actu. exc.* 6. p. 690. « imprimedo gravedoque capitlis ».

IMPROBOSUS, a, um, adject. (improbos), enor-mis, immoderatus, *smiturato*, *excessivo*. Occurrit ap. *Ps. Cyprian. de Sing. cler.* 26.

IMPRODUCIBILIS, e, adject. (in neg. et producibilis), qui produci nequit. *Hieronym. vert. Hom. Orig. in Jer.* 3. 1. p. 404. 9.

IMPROPERITER, adv. (improperus), non pro-pe-re, tente, tarde. *Jul. Val.* 3. 27. p. 94. 21.

IMPROSPECTE, adv. (improspecte). — Translate est improvise, inculta. *Tertull. Anim.* 24. « Satis improspecte ». *Hieronym.* 1. adv. *Jovian.* n. 23. « (Jephte) improspecte noverat ».

IMPUDÉFACTUS, a, um, adject. (impudens et factus), impudicus, ut *impudefactus adulter* ap. *Moutan. Epist.* 1. 7.

IMPUDORATÉ, adv. (in et pudoratus), sine pudore. *Interpr. Iren.* 1. *Hær.* 27. 2. et 4. « impudore blasphemans eum (Deum) ». *Alii leg.* impurata.

IMPUDORATUS, a, um, adject. (in et pudor), qui est sine pudore. *Lucif. Caral.* 1. pro s. *Athan.* 1. 43. « Non despisis revera conviperitos tuos arianos, nos videlicet de impudore (sic) patre vestro diabolo ». *Itala* 2. *Tim.* 2. 16. « operarium impudoralium (Vulg. inconclusibile) » et *Ibid. Jer.* 3. 3. « impudorata es tu ». Adde *Gloss.* V. 504. 31. « impudorum, con arubescentem ».

IMPULSIVUS, a, um, adject. (impello), in arte rhetorica, cum impulsione seu affectione agens opp. *ratiocinatus*. *Sic enim Fortunat. Rhet.* 2. 2. p. 103. 21. sq. « Onnis causa qualis est? aut impulsiva, ut ira, odio, aut ratiocinativa; aut impulsiva graeci quid vocant? ἐργατική αἵτινες ».

IMPÜTATI, adv. (imputativus), imputativo modo ap. *Cassiod.* in *Ps.* 4. 6. p. 50.³

INPUTRESCIBILIS, e, adject. (in neg. et putre-sibilis), qui non putrescit, imputribilis, *incorrutibile* *Op. imperf.* in *Math.* 3. p. 650 translate: « imputrescibilis et incorpabilis ecclesia »; *E-piph.* in *Cant.* 230. p. 93. « corpus inputrescibile ».

INABLUTUS, a, um, adject. (in neg. et abluo), non ablulus, translate, ut *inabluata sordes peccati* ap. *Greg. M. Epist.* 3. 7. p. 166. 31.

INACCESSIBILITAS, atis, f. 3. (inaccessibilis), locus inaccessus. *Arnab.* in *Ps.* 138. « Ubicumque inaccessibilitas sole fugitivum abscondere ». *Heges.* 2. 9. 1. « Enphrates... inaccessibilis ». *Rufin. vert. Orig.* in *Jos.* 4. 1. « quæ inaccessibilita videntur, plana efficiuntur et proclivia » *V. etiam Lexie*.

INACTUALIS e, adject. (in neg. et actualis), sine actuna, inactualis. *Prisc. Lyd. Solut.* 2. p. 53. 5.³ « In ipsa soporationis hora viuetur... anima per quasdam quidem partes actualis et per quasdam silentia et inactualis ». *Ibid.* p. 58. 13. « (anima) sopila et inactualis ».

INACTUALITAS, atis, f. 3. (in neg. et actualitas), actionis carentia. *Prisc. Lyd. solut.* 2. p. 53. 5. B. « inactualitas... est non sentire quid neque scire ».

INADJUVATUS, a, um, adject. (in neg. et adjuvo), non adjutus. *Cassiod.* *Var.* 3. 47. 2.

INADULTERATUS, a, um, adject. (in et adultero), malime adulteratus. *Interpr. Iren.* 4. *Hær.* 26. 5. « Id, quod est sanum et inadulteratum et incorruptibile ».

INADVERSUS, adv. (in et adversus), in adver-sam partem. *Iren. Fort. Vita s. Mart.* 1. 238. et 2. 171.

INÆMULATUS, a, um, adject. (in et æmulatus), non æmulatus gr. οὐχιμιλοῦς. *Ps. Rufin. vert. Jos. bell. Jud.* 7. 43.

INÆMULOR, atis, ari. dep. a. 1. (in et ammu-lor), idem quod æmulator. sector. *Itala Gal.* 4. 18. « bonum inæmulumini ». (Vulg. æmulamini).

INÆQUABILITAS, atis, f. 3. V. voc. in *Lexi-co*. — Significat etiam apud grammaticos ea quae dicitur anomalia (ἀνεγκαθία), ut ap. *Varr.* 9. L. 1. « Inæquabilitas sermonis ».

INÆSTIMABILITER, adv. (inæstimabilis), inæst-imabili ratione. *Mar. Mercat. de Anath. Cyr.* p. 923. M. « Incomparabiliter et inæstimabiliter... illud Verbum Dei filius etc ». Addo *ibid.* p. 964. *Faustin. de Trinit.* 7. n. 1. « Quorum (angelorum et hominum) natura a divina substantia inæstima-biliter discreta est ».

INAFFECTIO, ónis, f. 3. (in neg. et affectio), amoris defectus, ap. *Greg. M. Moral.* 31. 18. et 37. 2.

INAMPLEXIBILIS, e, adject. (in neg. et iñus), amplexibilis, quem non valemus amplexi, sc. Deus, ap. *Cassiod.* in *Ps.* 17. 18.

INANESCO, is, ère, 3. V. voc. in *Lexico*. Ad-dimus, etiam translate usurpari ab *Augustin.* 10. *Confess.* 29. 64., ut sil. « vanus fio, vanitatis vi-tio labore ».

INANILÓQUIUM, ii, n. 2. (inanis et loquor), inane eloquium v. sermo, *zavlokojū*. *Itala* 2. *Tim.* 2. 16. (*Vulg.* vaniloquia).

INANIMAL, alia, adject. inanimalis, non animalis. *Interpr. Iren.* 5. *Hær.* 7. 1. « Posteaquam exierit anima sine spiratione et inanimal efficietur ». Sed alii coll. *Hil.* in *Ps.* 123. 5. ibi legunt inanimale v. inanimalis. (*Harvey*).

INANIMO, as, ère, a. 1. (in et animo), i. q. animo v. excito. *Lucif. Mortiend.* 5. p. 952.

INANITIO, ónis, f. 3. (inanio), gr. οὐνωνις, ac-tus inaniendi, vacuandi. *Isid.* 4. *Orig.* 6. 11. de spasmo, « Fit autem duobus modis aut ex repli-catione aut ex inanitione ».

INANITUM, i, n. 2. (inanio), vacuum (eui opp. plenum). — 1. Proprie. *Tertull. de Resurr. carni.* 4. — 2. Translate, quod est infirmum v. iñfir-matum. *Commodian. Apol.* 312.

INATTINGIBILIS, e, adject. (in et attingo), qui attagi non potest. *Isid. Sent.* 2. 7. 5. Cf. *Gloss.* V. 164. 2.

INÄUXILIATUS, a, um, (in et auxilio), auxiliu-expers. *Vulg. Sap.* 12. 16. « Parentes animarum inauxiliarum perdere voluisti per manus parentum nostrorum ».

INÄVÄRUS, a, um, adject. (in neg. et avarus), non avarus ut *inavara cura*, ap. *Cassiod. Compt.* in *I. Petr.* 5. 1.

INÄVERTIBILIS, e, adject. (in et averti), qui averli nequit. *Vulg. Interpr. Ital. Job.* 9. 13. ap. *Augustin. Annal.* in *Job* « ipsius (Dei) enim inavertibilis ira ».

INCÄNIGÉNIA, ae, I. l. (incanus et genns), primigenia. *Gloss.* V. 210. 9.

INCAPABILIS, atis, f. 3. (incapabili), incomprehensibilitas ei dicitur — 1. de Deo: *Augustin. c. Maxim.* 2. 9. 2.; — 2. de divina scientia in *Concr.* 1. 3. vers. *Tur.* p. 149.

INCAPACITAS, atis, f. 3. (incapax), conditio incapaci. *Fidestr.* 70. 1. et *Rufin.* transl. *Orig.* in *Exod.* 4. 2. p. 173.

INCAPITÄLIS, e, adject. (in et capitalis), ικάπιτας. (*Gloss.* II. 222. 39.) sine capite sau principio, dicitur de Christo a *Rustic. c. Acephe.* p. 1230.³

INCAPITÄTUS, a, um, adject. (in neg. et capi-to), sine capite, ικάπιτας. *Gloss.*

INCARNÄLITER, adv. (ab iñrus. incarnatis), i. q. carnaliter. *Mar. Victorin.* *adv. Arrium.* 1. 26. p. 1059.³

INCARNÉUS, a, um, adject. (in neg. et carneus gr. οἰντης). *Mar. Victorin.* *ad Just.* 15. « Ex ligno homo, ex carneo caro ».

INCÄTENÄTUS, a, um, adject. (in et calena), catenis vinetus. *Ps. Quint. Decl.* exc. *Monac.* 6. p. 364.

INCENSÖRIUS, a, um, adject. (incendo), qui vim uenandi habet, causticus. *Cass. Fel.* 18.

INCEPTÄTIO, ónis, f. 3. (incepito), i. q. incep-tio, incohatio. *Hyg. Mun. cast.* 28.

INCERTITUDO, iñis, f. 3. (incertus), obscuritas, incerta rei condicio. *Greg. M. Epist.* 1. 50. « incertitudo temporis » et *Moral.* 5. 1. « gravis incertitudinis caligo ».

INCESTATOR, óris, m. 3. (incesto), qui inces-tat, incensum perpetrat. *Zeno* 2. *Tract.* 40. « Veneficiis, homicida, adulter, incelsator ». *Augustin. Unit. Eccl.* 2. 3. « incelestores consecratae pudi-

citiae ». Translate: detractor ap. *Greg. Tur. Hist. Fr.* 3. 18.

INCESTIVUS, a, um, adject. (incestus), incestus, obscenus. *Lex. Vistig.* 3. 5. 2.

INCIDENTIA, ae, f. 1. (incidente), in arte rhetori-ca, i. q. circumstantia gr. *κατίστασις*. *Jul. Vict. Rhet.* 3. 13. p. 383. 28. et *Mar. Victorin. adv. Arrium.* 1. 52. p. 1080.

INCIPIENTIA, ae, f. 1. (incipio), slatus incipien-tis. *Rufic. Epist.* 2. 40 p. 425. et *Epist. Merov.* 11. p. 451. ter.

INCIRCUM, præp. (in et circum), idem quod circum. *Varr.* 5. L. L. 25. « incircum eum lo-num », et fort. *Macer. Dig.* 1. 7. 37. 1.

INCIRCUMSCRIPTIBILIS, e, adject. (in neg. et circumscriptibilis). — 1. de Deo: infinitus, imme-nsus. *Rust. Conc.* 1. 4. p. 243. 38. ubi opp. *circumscriptus*, et p. 245. 4. sq. — 2. Est etiam qui decipi nequit et de Deo asseritur in *Concr.* II. 5. p. 51. 18. *necnon de prudentia*, *ibid.* II. 3. 1. p. 144. 27.

INCIRCUMSCRIPTIO, ónis, f. 3. (in neg. et circumscriptio), status ejus qui infinitus est, sive Dei. *Greg. M. Morat.* 10. 14. et *Theod. Mop-saest.* in *Eph.* 1. 22. sq.

INCIRCUMSPECTUS, a, um, adject. (in neg. et circumspectus) imprudentis, inconsideratus, temerarius. *Greg. M. Morat.* 1. 34. *Oros.* 2. *Hist.* 6. 14. et *Cassian.* 12. *Coll.* 2. 2.

INCLAUDIBILIS, e, adject. (in et claudo), qui claudi nequit. *Gloss. Placid.* V. 26. 13-14. « In-claudicabilis ad pedem refectur, inclaustribus ad locum, inclaudibilis vero irrationalis ». Cf. *Gloss.* V. 76. 17.

INCOERCITUS, a, um, (in et coéreco), minime coercitus, ut *ineoérctus affectus* ap. *Augustin. op. imperf.* c. *Julian.* 4. 41.

INCÖGİTATE, adv. (incogitalus), cum incog-i-tantia. *Interpr. Iren.* 2. *Hær.* 16. (?) (ap. *Quiche-rat. addend.* *Lex. Lat.* p. 13).

INCÖHÄMEN, iñis, n. 3. (incoho), actus inco-bandii, principium. *Carm. Med.* ed. *Hagen.* 19. 14.

INCÖHO, pro inchoo, incipio, etiam scribitur ap. antiquiores ut in fragm. *Plautin.* in *fragm. Tryacie.* *Catull.* et *Virg.* et in recd. edd. *Cl. Dio. med.* 56. 17., *Prob. Cath.* (IV.) 38. 28. *Osann. ad Cic.* 1. 55.

INCÖNQUINÄBLITAS, alis, f. 3. (in et coin-quino), condicio ejus, qui inquinari nequit. *Fulgent.* 1. ad *Tresin.* 5. B. *Migne* « Sapienlia in-coinquinabilitas ».

INCOMPÄRÄBLIS. V. voc. seq.

INCOMPÄRÄVILIS, pro incomparabilis in *C. I. L.* XIV. 1010. et 1767. — Abl. sing. vulg. etiam incomparabile in *C. I. L.* VIII. 3166.

INCONSIDERANTER, adv. (inconsiderans), in-considerante, it. *inconvientemente*. *Ulp. Dig.* 26. 10. 3. § 17. « Tuler qui inconsideranter pipillum vel dolo abstineat hereditate ». Ita *Torrentin.* et *Holoander* edidit *inconsiderante*. Sed *Hieronym. Epist.* 108. n. 20. « Ne quod inconsideranter et ultra vires sumpta onera probem ».

INCONSIDERÄTO, adv. i. q. inconsiderante. *Tertull. Præscr. hær.* 1.

INCONVERTIBILITER, adv. (inconvertibilis), im-mutabilitas. *Dionys. Eriq. de Creat. hom.* 28. « Stat autem per omnes has imitationes species inconvertibiliter in se signa, que sibi semel a natura sunt impressa, non deserens ». *Adde Mar. Mercat.* p. 936. M.

INCRIDIBILITER, adv. V. voc. in *Lexico*. Ad-dimus tanum, etiam comparat, usurpari ab *Augustin. Epist.* 1. 3. « Utilius quam incredibilis putare (aliquid) credeendum ».

INCRÉDITUS, a, um, (in et credo), Animad-veritus, ap. *Apul. de Deo Socrat.* nunc esse le-gend. *Ita creditam*, ut monent *Bursian* et *Kiesling*.

INCREDÜLE, adv. (incredulus), non creduliter. *Augustin. Seru.* 75. n. 3. ed. *Mai* de *Thoma*: « Quamquam hoc nou tam incredule, quam sollicite faciebat ».

INCREPATOR, óris, m. 3. (increpō), reprehensor, censor, viluperator. *Augustin.* in *Evang. Joh.* *Tract.* 37. 5.

INCUDIS, iñis, f. 3., pro *incus*, *udis*, οὐδεῖς

spud Auct. de Idiom. gent. gramm. IV. 577, (e) 23.

INDÉLIBERANTER, adv., animo non deliberato, sine consilio. *Anonym.* in Job. 2. p. 126. « Melius est ut congregari, quam ante secundam iunctuonem indelibanter fugiam ».

INDINOSCIBILIS, e, adject. qui dignosci nequit. *Hin.* Alex. 21. *Votum.* (Mai 20. ed. Paris. 50. non dinoscibile).

INDISCO, is, ère, 3. diligenter, adamussim discos. *Schol. Juven.* 6. 474.

INDISCRÉPANS, antis (in et discrepo), qui non discrepat, sine discrepancy. *Augustin. Epist.* 216. 6. « Indiscrepans mercium premium ».

INDISCRÉTUS, a, um, adject. non discretus, indiscreto, senza discrepanza. ap. *Greg. M. 9. Epist.* 30. « Quia eorum iudicio indiscretus esse ex tali admonitione reprehendor ».

INDORMISCO, is, ère, 3., idem fere ac indormio. *Augustin. Epist.* 1. 2. « Tanto torpore indormiscent ut nec cælesti tuba evigilent ».

INDOTUÉOR, ers, dep. a. (Indo = in et tueor), àpx. pro intueor. *Enn. Ann. frg.* 33. *Valmaggi:* « Indotuerit ibi lupus femina ».

INDÚBITATIM, adv. (indubitatus), indubitate, indubie. *Gloss.* IV. 91. 35. et V. 210. 40.

INDÚTIAE, érum, f. pl. I. V. voc. in Lexico; addimus tantum usurpari posse sing. num. indutia, ut ap. *Gell.* 19. 8. 13.

INÉLIQUATUS, a, um, (io et eliquo), minime liquefactus v. fusus v. purgatus. *Augustin. op. imperf. c. Julian.* 1. 27.

INÉMIGRABILIS, e, adject. (in et emigro), qui emigrare non potest v. alio et vita abire. *Anonym.* in Job. 2. p. 128. « Immobilis et inexabilitatis et inemigrabilis atque simplex in iisdem semper, jugiter permanens Deus ».

INÉMUNDABILIS, e, adject. qui mundari nequit. *Innoc.* ap. *Augustin. Epist.* 181. 1.

INÉNARRANDUS, a, um, (in et enat), inenarrabilis. *Hilar. de Trinit.* 5. 32. « Inenarranda cælestium mysteriorum audiens sacramento ». Adde *ibid.* 11. 23.

INERTER, inertius, inertissime, adv. *Gramm. Suppl.* (*Anon. Bern.*) p. 79. 9. Cf. tamen *Charis. gramm.* I. 185. 10. sq. « Iners... habuit dubitationem an omnino in adverbium transire possit, inquamvis in vulgari consuetudine sīl inerter... Inertissime quin recte dicatur dubitare non possumus ».

INEXORABILITER, adv. (inexorabilis), implacabiliter. *Donat. Ter. Andr.* 1. 2. 18. « Certe et severe et inexorabiliter deauniat ».

INEXTIMABILIS, e, adject. (in et extimo sive testimo), qui extimari v. testimoni nequit. *Gloss.* II. d1. 30. « Inextimabilis, ἀνεξικατος ». et V. 211. 4. « extimatione excedens ».

INFAMIS, e, adject. V. voc. in Lexico, cui addenda nova ejus significatio reporta in *Inscr. Altit. Potestatis* ubi *infamis* est idem ac *ignotus*. V. *POTESTAS* in *Onomastico*.

INFECTRIX, tricis, f. 3. (inficio), quem inficit v. lingit (coloribus). *Augustin. Art. gramm.* 6. Mai.

INFÉLOX ET INFELLOX, oecis, m. 3., vox allata a *Priscian. de Accent.* § 34 (*Gramm. Lat.* III. 526. 3.) « Ox syllaba finila breviantur, ut infelox, velivox, esox, altox, celox, et in obliquis producantur, ut infelocis, velivocis, esocis, altoxis, celocis, celocis ». Quid vero significet, non liquet.

INFÉRO, ers, etc. V. voc. in Lexico. — Addimus fut. form. *inferebis* quam pro *inferes* usurpat Apic. 4. 159. cod. A; et partic. *infartus*, fort. *Apul. Met.* 4. 26. cod. F pro *inflatus*.

INFIRMOR, aris, arī, 1. pass. ap. scriptores Eccles. est niger sum, negro. — 1.º Proprie. *Vulg. Joh.* 11. 2. « Domine, ecce quem amas, infirmatur ». Adde *ibid.* 4. 46., etc. — 2.º Translate *ibid. Rom.* 4. 19. de *Abr.* « Et non infirmatus est fide ». Et 2. *Cor.* 11. 29. « Et infirmati sunt mente sua et clamaverunt ». Et *Mich.* 1. 12. « Infirmata est in bonum (Jerusalem) », h. e. vigorem amisit ad bene agendum.

INFLÄTRIX, tricis, f. 3. (influo), quæ inflat. — Translate. *Augustin. Serm* 118. 5. Mai « Venit Christus, mutavit legem in gratiam, illam in flatricem, istam adjutricem ».

INGRÀVATIÖ, ónis, f. 3. V. voc. in Lexico. Addimus usurpatam fuisse sensu translato seu ethico ap. *Augustin. Quæst.* in *Gen.* 2. qu. 3. ubi « ingravatio cordis » est durities, induramento.

INÍQUUS, a, um, adject. Scribitur eliam *Iniquus* ap. *Prob. app. gramm.* IV. 195. 3. et *inicus* ap. *De Rossi Inscr. Christ.* 1. p. 478. n. 1044.

INJUSTO, adv. (injustus), idem ac injuste. *Itala Job* 35. 6.

INNOCUS, pro innocuus in *De Rossi Inscr. Christ.* 1. 370.

INOPINATÉ, adv. V. voc. in Lexico, ubi ap. *Senec. ad Helv.* 5. 3. nunc non *inopinate*, sed *inopinantis* legendum est.

INOPPORTUNÉ, adv. (inopportunitus), non opportune. *Augustin. c. Faust.* 22. 72. et *Quæst. evang.* 7. 16.

INÓRUS, a, um, adject. V. voc. in Lexico, ubi ap. *Gell.* 7. 6. 1. non *inora* sed *inodora* legendum est.

INQUIRÖ, is, etc. V. voc. in Lexico; cui addimus perf. *inquisitum* ap. *Paul. Dig.* 47. 2. 67. (66.) 4.; plusq. perf. *inquisitos* ap. *Lib.* 22. 7. 11. et infin. perf. *inquisisse* ap. *eund.* 40. 14. F.

INSECO, (insequo), sèquis, ζεχαῖωσ. t. q. inquam (in-squam) aliquid comunico, refero. *Placid. Gloss.* V. 29. 20.; imperat. *inseque* ap. *Enn. n. Paul. Fest.* 111. 11. et *Gloss.* II. 86. 53., sed *insece* ap. *Enn. Ann.* 326. et *Liv. Andr. Odys. frg.* ap. *Gell.* 18. 9. 5.: partic. fut. pass. *insecunda*. *Cat. frg.* V. *Gell.* 18. 9. 1. sqq.

INSÉCUS, adv. (in et secus), idem ac prope. *Gloss.* II. 86. 47. *insecus*, εἰς ἄγριος. Cf. *Hand. Tarselli.* III. p. 382.

INTERCÁPITO, as, are, a. 1., in capita distribui. *Virgil. grazim.* p. 5. *Mat.* « Ut renovatio fiat nostra legens vicissitudinis librorum suorum divisa intercapitant opuscula ».

INTERDICO, is, dixi, dictum. ère, a. 3., praeter alia, que in Lexico exponuntur, etiam extra rem forenum, de qua ibi agitur, pro jubeo, prescribo. *Cic. L Rep.* 39. 10.

INTERDICTUS, us, m. t., interdictum, prohibito, veritatem. *Greg. M. in Infans. Christ.* p. 211. *Mat.* « Sub interdictu anathematis ». Adde *Ibid.* p. 214.

INSENSATIÖ, ónis, f. 3. (insensatus), condicio ejus, qui insensatus est, dementia, stoliditas. *Interpr. Iren. præf.* 2. « Præcipias ei observare se a profundo insensatiois. *Id.* 4. *Hær.* 41. 4. « Dementiam insensatiois ostendere ».

INSENSUALITAS, átis, f. 3. (insensualis), sensus defectus, status ejus, qui insensualis est. *Augustin. de Gen. ad litt. § 24.* « Insensibilitas quedam vel si melius insensualitas dicitur ». *Id. c. Faust.* 15. 4. « Insensualitas lapidis ».

INSIBILATÖ, óris, m. 3. (insibile), qui insibilat et etiam afflat, ut ap. *Augustin. in Evang. Joch. 1. tract.* 8. 6. « veneni insibiliter ».

INSOMNITAS, átis, f. 3. (insomnis), somni defectus. *Schol. Pers.* 3. 84.

INSÓNABILITER, adv. (in et sonabilis), sine sono. *Augustin. Epist.* 147. 37.

INSPECTATOR, óris, m. 3. V. voc. in Lexico. Addimus ap. *Fronton. ad Marc. Cœr.* 1. 7. p. 19. 9. *N. cod.* legend. *imperator*, et ap. *Symm. Epist.* 5. 9. *codd. opt. leg. inspectores*. Cf. *Klusmann-Enendatt. Fronton.* p. 26.

INSPEX, icis, m. 3. (inspicio), qui inspicit v. contemplatur v. examinat. *C. I. L.* 2. 5078.

INSTIGATÖRIUS, a, um, adject. (instigo), ad instigationem pertinens. Ut *Instigatoria verba* ap. *Cassian. Coll.* 16. 20.

INSTIPULÖR, aris, arī, 1. pass. ap. scriptores Eccles. est niger sum, negro. — 1.º Proprie. *Vulg. Joh.* 11. 2. « Domine, ecce quem amas, infirmatur ». Adde *ibid.* 4. 46., etc. — 2.º Translate *ibid. Rom.* 4. 19. de *Abr.* « Et non infirmatus est fide ». Et 2. *Cor.* 11. 29. « Et infirmati sunt mente sua et clamaverunt ». Et *Mich.* 1. 12. « Infirmata est in bonum (Jerusalem) », h. e. vigorem amisit ad bene agendum.

INFLÄTRIX, tricis, f. 3. (influo), quæ inflat. — Translate. *Augustin. Serm* 118. 5. Mai « Venit Christus, mutavit legem in gratiam, illam in flatricem, istam adjutricem ».

INTÉGULÄTUS, a, um, (in et tegula), tegulis cooperitus. *Augustin. Enarr. in Ps.* 128. 11. « Fenum tectorum herba est, quæ nascitur in lectis, in solarie integrulata ».

INTÉNÉBRÄTUS, a, um, (tenebræ), tenebris obductus. — Translate: *Interpr. Iren.* 3. *Hær.* 25. 6. « Vacua enim doctrina ipsorum et intenebrata ».

INTERDÜATIM, adv. V. voc. in Lexico. — Animadvertisimus tamen ap. *Plaut. Truc.* 4. 4. 29. *Spegel leg. Interdum, furthim*, *Goetz-Schoell* (v. 882.) « interum fulatim ». Locus corruptus.

INTERFECTÖRIE, adv. (intersectorius), apte ad interficiendum. *Augustin. c. Epist. Parmen.* 3. 14.

INTERMÄNO, as, are, 1. (inter et mano), inter aliqua mano. *Chalcid. Tim.* 214. « Ibi primum nasei dicunt initium sentiendi et intermanare ad ceterum corpus ».

INTERSÆPTIO, ónis, f. 3. (inter sepio), interclusio ut *intersæptio faucium* ap. *Eustath. Hexaëm.* 7. 1.

INTERSTITIES, ei, f. 3. (intersisto), idem ac interstitium. *Chalcid. Tim.* 93.

INTERSTIFIO, ónis, f. 3. V. voc. in Lexico. — Apud Arnob. 6. 12. *Reiffersch.* legit *interstinetio*.

INTEXTUS, us, in. 4. V. voc. in Lexico. — Apud *Quiutill.* 8. 4. 8. *Bonnell* nunc legendum est *contexta*.

INTRESÉCUS, adv. intro v. intus, cui opponitur foris. *C. I. L.* 14. 137.

INTRÓITUS, us, m. 4. (introeo). V. hanc voc. in Lexico. — Heterodict. dat. et abl. *introito*, in *C. I. L.* 3. 2119. et 4441.

INTÚITIO, ónis, f. 3. (intueor). actus intuendi, intuitus. *Interpr. Iren.* 2. *Hær.* 6. 1. « Invisibile enim ejus, cum sit potens, magnam mentis, intuitionem et sensitatem omnibus praestat potentissimam et omnipotentis eminentiam ». Adde *Chalcid. Tim.* 239. 241. et 257.

INLUNDATÖ, ótis, f. 3. V. hanc voc. in Lexico, cui addre allum ejus usum sive significacionem translatam, ut *inundatio sermonis* ap. *Chalcid. Tim.* 19. E.

INVENIABILIS, e, adject. non veniabilis, venia indignus. *Ambros.* in *Ps.* 35. 12. « Quemadmodum laudabilis est ille, qui bonum, quod quesivit, inventit: ita inveniabilis, qui laboravit, ut malum, quod quiescunt inventiret ».

INVESTIO, is, etc. V. voc. in Lexico. — Apud *Plin.* 35. N. H. 52. nunc legend. « publicas porticas occupavit pictura ». Et ap. *Prudent. c. Symm.* 2. 38. nunc *vestita*.

INVEXATUS, a, um (in et vexo), non vexatus. *Augustin. op. imperf. c. Julian.* 1. 21. « ut illa invexata maneat ». V. loc. integr.

INVIDIA, ae, f. 1., (ἰδίωσις) ab invidendo, quod est valde videre et contenta oculorum acie intueri in aliquid vehementissime. *Tertull. Apol.* 40. « Invidia cœtum tundimus ».

INVISITO, as, are, 1., (frequent. ab inviso), sepius inviso. *Cassiod.* in *Ps.* 134. 6. « Quando nos sol verus invisibilis ». *Ibid.* 102. 12. — Ad loc. *Jul. Val.* 1. 50. cit. in Lexico, ed. *Kuebler* p. 52. 20. habet « mensitare ».

IRRÉTICENTIA, ae, f. 1. (in et reticeo), reticente defectus. Figura rhetorica = Cf. *παρρησία*, quæ est dicendi libertus. *Carut. de fig.* 130. p. 68. *H.*

IRRÜO, is, ui, uitum, ere, 3., preter atia est infero, injicio. *Tertull. Anim.* 31. « Hermotimus fabam quoque in pabulis communibus irruerat ».

ISCLÄ, æ, f. 1. schota. *Tertull. c. Valent.* 8. « In isclis Chartaginensis fuit quidam rigidissimus rhetor Latinus ». — Vocabulum est Chartaginense: Syris iscola: Latinis schota.

ITINÉROR, ari, 1. dep. (iter), iter facio = *ἀπόστημα*. *Gloss.* II. 379. 16. *Augustin. de Music.* 6. 1. « itinerandi necessitas ». — Particip. subst. *itinerantes* est ap. *Ambros.* in *Ps.* 1. 25. *Augustin. de Dial.* 6. p. 1. 2. *Cr.*, *Salvius. Gab.* *Dei* 1. 9. 43.

J

JACTATÖRIUS, a, um, adject. (jacto), fort. efficax ad ejiciendum. *Oribas. Eup.* 2. 1. *H.* 10.

JACTITÄTIO, ónis, f. 3. (jactito), actus jactandi, jactatio. *Ambros. de Heliis* 8.

JACTIVUS, a, um, adject. (jacio), est qui promissum legitimum neglexit. *Lex Sal.* 50. 3. et 51. 1.

JACTUROR, acis, atus sum, ari, dep. a. 1. (jactura), idem ac jacturam facio. *Itala Marc.* 8. 36. « Si jacturus fuerit animam suam ». (*Vulg.* detrimentum patiatur).

JOCULOR. V. voc. in *Lexico*, ubi ap. *Phædr.* 4. 2. 1 nunc legitur: *joculari tibi videtur*.

JUBILÆUS, i, m. 2. V. voc. in *Lexico*; hic tamen ad eam melius declarandam huc addimus. — a) *Orthogr.* Scribitur, et rectius, *Jobelæus* v. *Jubeleus*, ratione etym. V. sub c. — Errant qui scribunt *Jabilæum* gen. neutr. nulli enim haec positio fundamento innilitur; non sacra scriptura, cui vult *Georges* s. v., absolute ibi vocem (*Lev.* 25.) usurpatam, ad genus neutrum refereunt; neque scriptorum ecclesiasticorum, qui, quod sciam, masc. tantum utuntur uno fort. altero excepto recentiore notis auctoritatis; sed uni tantum, ut puto, stilo Curiæ Romanae, qui corrigendus omnino est. — b) *Prosod.* Si quantitas Hebraicæ vocis spectet, prima et secunda syllaba longæ sunt; hinc licenter utramque corripuit *Arat. loc. cit.* — Sunt tamen qui primam producent secundam breviant (*Georges*): vet primam breviant et alteram producent (*Lanfranchi*): vel denique qui utramque corripunt (*Forcelli, Furlanetti, De Vit.* fort. *Aratori obscurū*). — Certam aribilominus ac sequendam quantitatatem a nobis propositam putamus, solido argumento probatam; nec tamen quandam in hisce exoticis vocibus computandis postularum heciam improbamus. — c) *Etymol.* Vox *Jubileus* ortur ab *Hebr. yobel* (LXX. ἴωβηλ), nom. instrumenti, quod nunciendo jubilæe inserriebat. — Varius est sensus, in quem haec vox accipitur a veteribus, sc. *remissionis*, ἄφεσις (LXX.); vel *liberalis* (*Joseph*); vel *arietis* (*Talmudist.*), ul est apud Arabes. (Cf. *Roberston, Thes. ling. sanct.* p. 282; *Corp. Inscr. Senti.* 1881. I. p. 224.; *Bloch, Phöniz.* *Gloss.* 1891. p. 32.); vel *jubili* (*Hieronym. coll. Sil.* II. 14. 475. et *Colpurn. Ecl.* 1. 80.); sed omnia bæc non vim vocis, sed effectum inde ortum significant. — In latioram vero sensum *yobel* occurrit pro cornu arietis, mox pro ejus sono, denique pro sollemnitate jubilæi. — Memoratur *Arat. de Act. ap.* 2. 677. « quinquagesimus annus / Cum jubilæus a-

dest, proprii distractio ruris / Antiquo donatur hero; servire coactos / Libertas amissa petit etc. ». *Hieronym.* 2. in *Is. sub init.* « Jubilæus, id est dimissionis annus ». *Ambros. de Fid. resurr.* 2. 108. « Septima igitur tuba hebdomadis requiem videtur significare, quæ non solum in diebus et annis et periodis estimatur; unde et jubilæus sacratus est etc. ». — Hinc derivant nonnulli adj. jubilæaris vel et quidem pejus, *jubilaris*, utrumque a nullo, quod sciam, auctore usurpatum. Quia re pro *festum jubilare* dicas *festum jubilæi* vel aliud. — Non est porro confundendum quadragesimus nonus annus cum jubilæo, quo anno ea omnia præscribuntur agenda in *Levit.* 25. 8-10., cui respondet *Deut.* 16. 9. Sunt enim qui contendunt quadragesimum nouum esse annum, de quo agimus, hac unica ratione nisi, quod veracium ultimi anni sabbatici et subsequentis anni, nempe quinquagesimi penuriam annonæ aut famem attulisset: nam longe hoc veracium diu ante cognitionem monobat frumentum reponere. Ceterum ea omnia facta fuisse, jubilæo recurrente, testantur *Philo de Cartif.* p. 404. et *de Septen.* p. 1178 et 1188. *Jos. Ant.* 3. 18-3., et *Judæi, Rabbanilæ, Caræi.* — Hic annus, decima die mensis, Tishri diei (= Septembr. Octobr.), die propitiationis, a sacerdotibus indicebatur clangore cornuum (yobel) *Levit.* 25. 8-18. 21-24., *Num.* 36. 4., *Is.* 61. 1. 2.). Praeter ea, quæ annos sabbaticos obtinebant. 1.º omnia mancipia originis Hebraicæ in libertatem dimittabantur; 2.º omnes agri et domus pagorum et urbium Levitarum et sacerdotum, prioribus annis venditæ, venditoribus reddiebantur, illis exceptis, quæ Deo sacrate nec ante annum jubilæum redemptæ fuerant; 3.º cum debitores plerunque agrum creditori in hypothecam et usum traderent, ut ita ager creditori venundaretur, adeoque anno jubilæo debitori redideretur; debiti quoque haec remissa erant, ut etiam debita eorum, qui, cum non essent solvedandi, in servitutem venundali fuerant et nunc libertatem paneiscebantur. Hinc recentiore ævo generatim valebat anno jubilæo novas tabulas fieri, teste *Jos. Ant.* 3. 12. 3. — Alia accuratius pertractata vides apud *Lesêtre, Dict. Bibl.* III. 1750. — Haec aulem lex aliquando neglecta fuit. (Cf. 3. *Reg.* 21. 2-16., *Is.* 5. 8., *Mich.* 2. 2-4.). — Post redditum a captivitate Israëlitæ in ea serva-

bantur condicione, ut legem jubilæi amplius servare non possent; in libro enim *Esdræ* II. mention fit dumtaxat anni sabbatici; hinc, ancorum Judæorum testimonio, statu potest hanc legem exinde desisse. Cf. *Reland, Carpzov, Bähr, Schmalz.*

JUCUNDATIÖ, ónis, f. 3. (jucundo) delectatio, jacunditas. *Arnob.* in *Ps.* 146. « in quo Deo nostro sit jucundatio ».

JUGIFLUUS, a, um, adject. (jugis et fluo), jugiter fluens. *Paulin. Nol. Carm.* 32. 487. « jugifluua semper liberis ».

JUGUMENTUM, i, n. 2. idem ac jugamentum. *V. Lexicon*, et add. *jugmentum sync.* legi etiam in *Gloss.* II. 93. 53. « Jugmenta ζέμπατα ».

JURARIUS, a, um, adject. (Juro), epitheton *Jovis* in *C. I. L.* VI. 379. C. VOLCACI C. F. HAR. (sc. barnspex) DE STIRPE JOVI JVRARIO etc. *Orioli* in *Bull. cit.* a 1855. p. 6. sq. Iectionem falsam putat et pro *jurario* reponeret ex conjectura *Jurario*, quam vocem a *Jurore* deduceret ita ut sub hoc nomine invocatum conjiceret Jovem contra morbos Iurom inducentes, qualis ex. gr. est morbus regius.

JURIGO, as, äre, 1. (jurgium), increpo, contumelias afficio v. in atiq. invehor. *Comedian. Apol.* 487.

JURO, as, etc. — Forma *jurassot* pro *juravere* rit *Vet. Lex. ap. Marini frat. arv.* p. 70. 20. — *Αρχ. Jouro*, ut *C. I. L.* I. 198. 23. *jouret Ibid.* 1. 198. 18. et 23. *jourato et Ibid.* 1. 197. 17. sqq. *jourente*.

JUSSORIUM, ii, n. 2. (jubeo), acriptum quo aiquid jubetur. *Gloss.* V. 462. 14. (= V. 504. 68.). « Jussorium: lex precepit ». Cf. *Gloss.* IV. 414. 24. « jussoriam rem preceptione ».

JUTRIX, tricis, f. 3. (juvo), quæ juvat, adjuvrix. *C. I. L.* 10. 354.

JUVENCULESCO, is, äre, 3. (juvenulus), idem fere quod *juvenesco*. — Translate. *Ambros. de Cain et Abel* 1. 4. n. 12. « Ne ergo dubiles talibus natura admonitus exemplis, quod malitia præcedat tempore, sed juvenculescat infirmitate » et *Ibid.* 2. 1. n. 2. « Juveoculescat adulescentia, senecta canescat ».

JUVENIX, idem ac *junix* contr. *Plaut. Mil.* 304. V. *Junix* in *Lexico*.

JUVO, as, etc. V. voc. in *Lexico*. — *Αρχ. οχθος* juvo imper. pro *juba*, ap. *Acc. tr.* 489. R³ p. 231.

J. PERIN

APPENDIX

AD

LEXICON

TOTIUS LATINITATIS

L - Q

L

LÄBESCO, *la*, *ēre*, *n.* 3. idem fere ac labor; *Rufin. Interpr. Grig. In Epist. ad Rom. 9. 32.*

LÄBIBUNDS, *a*, *um*, *edject.* ibendo vel tap-
sui fascis. *Tiberian. Cerm. 1. 14.* « Labibunda
fluente ».

LÄBILITER, *adv.* (lebillis), ibili modo vei ia-
bendo. *Augustin. de Genes. ad litt. 2. tt. 24.*
« Aqua labiliter fluxa ». Adde *Ibid. 3. 3. 5.*

LÄBISCOR, *ēris*, *i*, *n.* 3. (incusat. a labor), labi
incipio, casum minor. *Diodor. gramm. t. 344.*
22. Cf. LABASCO.

LÄBITO, *as*, *ēre*, *n.* 1. (*intens. v. frequent.* e
iabo), idem quod iabo (*Hilar. Arel. Poem. de
Manich. v. 87.* « Regne, quae parvo labientia
tempore dantur ». *All. leg.* labentia).

LÄCRIMÄTORJUS, *a*, *um*, *adject.* (lacrima), la-
cramis efficiendis inserviente. *Sex. Placit. de Mo-
dic. 17. 1.* « Et si ieucoma lacrimatorum est, non
insanabile efficit; dat enim sliquatenuus clarita-
tem ».

LACTATIO, *ōnis*, *f.* 3. (iacto), actus lactandi,
præbitio lactis. — *Traaslate. Interpr. Iren. 4. Hær.
38. 1.* « Et propter hoc, quasi infantibus, illie, qui
erat panis perfectus Patris, lac nobis eometipsum
præstavit... ut quasi a mammilla carnis ejus enu-
triti et per talen lactationem assuti manducare
et bibere Verbum Dei et enim, qui est immorta-
litatis panis, qui est Spiritus Patris in nobis ipsa
continere possumus ». Adde *Mar. Mercat. ver-
temen Epist. 2. Nestor. ad Cyril. n. 14. p. 322. M.*

LÄCUNAR, *ēris*, *n.* 3. V. *voc.* in *Lexico*. — Add.
piñr. *lacunaria. Gloss. Plac. V. 3t. 7.* « Lacunaria
sunt quæ cameram subtegunt et ornant quæ et
isquearia dicuntur ». *Gloss. IV. t04. 8.* « pendan-
tia luminaria ». Cf. *Ibid. 20. Grig. 10. 4. ubi la-
cunaria, confusum fortasse, enim *laquearia* ». Atio
seus, a *lacuna* derivat., *Gloss. V. 308. 7.* « La-
cunaria, locus aquarum quales (sic!) aquaria ».
*Gloss. ap. Loewe, Prodr. Gloss. p. 108.**

LÄTTITIAS, *ātis*, *f.* 3. (tutus), idem quod lasti-
tia. *Inscr. ap. Cavedoni Bull. erch. Napol. VIII.
n. 181. sq.* et in nummo Faustinae junioris ap.
*Cohen, descr. d. Monnaies frappées sous l'Em-
pire Rom. n. 188.*

LÄMENTÖSUS, *a*, *um*, *adject.* (lamentum) la-
mentis plenus, querulus. *Eugypp. vll. Severin.
t2. cod. B.* « Ad castetum lamentosa vocifera-
tione revertitur ». (*Cod. A. luctuosa*).

LÄMENTDS, *i*, *m.* 2. *Gloss. Placid. V. 2t5. 5.*
coll. V. 30. 3. et t1t. 47. « Lamenta dictim
genere neutro numero semper plurall, la-
mentus autem genera masculino dicunt Iudæi et eo-
rum filii, cimices non lecti genitall, sed sandepi-
lae amphitheatrali ».

LAMPADITAS, *ātis*, *f.* 3. (lampse), longa discla-
ritas. *Virgil. gramm. p. 88. 23.* « Lapedes di-
cuntur de sua lampadite, quia ex eis lampades
ignis accenduntur ».

LAMPAS, *ādis*, *f.* 3. V. *voc.* in *Lexico*. — Ad-
de *Gloss. V. 2t5. 5.* « Lampades solstitium vesti-

vum, quod est octavo Kalendas Julias: ideo lampades dicitur eo quod ex eo die lampas solis clari-
tatem majorem accipiunt coloremque nimium sd-
venientie vestitis infundat ».

LÄNA, *ās*, *f.* 1. V. *voc.* in *Lexico*. — Add. ia-
nam dici de vilioso stte denso īnēpā, quo
mulieres cerabri partem obtegebant. *Tertull. de Virg. vel.* « Mitris enim et lanis quedam non ve-
lant caput, sed contigant, a fronte quidem pro-
tectæ: qua proprie autem caput est, nūcle ».

LANCEA, *ās*, *f.* 1. V. *voc.* in *Lexico*. Metapbo-
rice, radins (solis), ut ap. *Tertull. de Pudicil. 7.*
« Non lucernæ spiculi lumine, sed totius solis
tancea opns est ».

LANCIA, *ās*, *f.* *t.* idem ac lancea. *Gloss. II.
t2t. 8. III. 299. 16. λάρνη.* (Cf. *Gramm. Lat. K.
IV. t938.*) *Gloss. IV. 359. 8.* « lanciam, pugio-
nem, framesm ».

LANGÖN, *ōnia*, *acc.* piñr. langonas, *m.* 8. (λά-
ρνων). — Scribitur et *languon*. Est autem qui lan-
guet. *Vet. Interpr. ad Virg. 2. Georg. 93. p. 308.
ed. Lion.* « *Languon* est, juxta Dieteticos, pedi-
bus infirmis; unde et pigros vei otio deditos
languones vocaront ».

LÄNIÄTURA, *ās*, *f.* 1. (ianio), actus ianandi,
ianatio, *Gloss. Placid. V. 3t. 5.* « *Laniens* locus
nbi animalia mactantur, dictus a *ianiatra* ».

LÄNIFICO, *ās*, *ēre*, *a.* 1. *lanam facio* ἀπούργω-
ap. *Gloss. II. 814. 27.*

LÄNIFRÄRIDS, *āi*, *m.* 2. (iena et frico), qui
tanum fricat. *C. I. L. IV. t190.*

LÄNILÄVIUS, *āi*, *m.* 2. (iana et lavo), idem quod
ianulator v. *ianam lavans* in *Gloss. tV. 359. 4.*

LÄNISTA, *ās*, *m.* *t.* V. *voc.* in *Lexico*. — A-
pud *Ibid. 10. Grig. 158.* est idem ac carnifex,
a *v. ianio*, *arc.* Item ap. *Gloss. IV. 105. 27.* « *La-*
nista (*ianistarii cod.*) macellarii qui carnes fer-
rant ».

LÄNISTÄRIUS, *v.* *voc.* præsc.

LÄNITIUM, *āi*, *n.* 2. (iana). — Male scribitur a
quibusdam *lanicum*. — Est idem quod *iana* vel
ianæ preventus. V. *voc.* in *Lexico*.

LÄPICULA, *ās*, *f.* 1. nom. demin. a *lapis* pro
lapidicuria. *Virgil. gramm. p. 28. t8. H:* « *Lapis*
est ex quo babes lapiculum ».

LÄPIDÄTRIX, *tricis*, *f.* 8. (iapiido), quæ lapidat.
Interpr. Grig. in Math. comm. 28. « *Jerusalem*
interfex et lapidatrix proptetarum ».

LÄPILLÖSUS, *a*, *um*, *adject.* (iapiilius), iaptillis
plenus. *Schol. Bern. ad Virg. 2. Georg. 212.* « La-
pillosa terra ».

LAPSÄNIUM, *ti*, *n.* 2., idem origine et signifi-
catione ac *lapsana*. *Heronym. in Reg. s. Pachom.*
52. « Sed reddere poterit ei, qui attulit, sive *lapsa-*
nia, quod genus herbarum est viñorum, sive
psene sive oiera præmordica ». *Cassian. 4. Instit.*
22. « *Lapsania*, sal frictum olivæ etc. ». *Id. 4.
Ibid. tt.* « *Summae* reputantur delicias, si berba
se condita, quam *lapsanium* vocant, aqua diluta
ad refractionem fratribus apponatur ». *All. leg.
lapsanum.*

LÄSCIA, *ās*, *f.* 1., funiculus ad vestum orna-
tum pertinens. *Gregor. Tur. 4. Hisl. 26.* « Aspi-

cit hunc (*ianarium artificem*) fascias regias com-
ponentem ».

LÄSCIVO, *ās*, *ēre*, *n.* *t.* (lascivus), idem ac la-
scivio. *Anhol. Lat. 173. t3.* « Cedat Cecropii ta-
cavane bucta fabri ».

LÄTERO, *ās*, *ēre*, *n.* 1. (latens), sepono, isteri
sdpono. *Priscian. gramm. II. 274. 91.* « Omne
neutre eupra syllabam in “-us” desinentia, si
babuerint verba in “-ero” exentile, per “-eris”
ficiunt genetivum, ut “pondus ponderis pondero
ponderas...” “latens lateris latero lateras” ».

LÄTRIA, *ās*, *f.* 1. (λατρία), status et condicio
mercenarii aive ministerium, quod pro mercede
præstatur; speciatim vero epud Ecclesiasticos scri-
ptores cultus Deli, adoratio. — 1. Proprie. *Gloss.*
V. 308. 48. « Latris grecæ cultus Deli solins ». —
2. Transiste. *Pseud. Cessad. de Antic. 38. (38).*
« Divitiae aut delicie temporibus quosdem la-
triam exhibere ».

LÄTRINÆ, *ārum*, *f.* *pl.* 1. V. *voc.* in *Lexico*.
Add. latrinarum entites, quæ Cloecinæ deæ pre-
est. *Tertull. Pall. 4.* « Et cum latrinarom antistes
sericum ventilar ».

LÄTRÖCINATER, *adv.* (latrociniens), idem ae
latrociniater. *Auguatin. op. imperf. c. Julian. 5. 34.*

LADDÄTIVÈ, *adv.* (laudativus), laudationi ac-
comodate. *Donat. Ter. Eun. 5. 3. 5. et Schol.*
Bern. ad Virg. 3. Ecl. 1.

LÄVÄBLIS, *ā*, *adject.* (lavo), qnl lavari potest.
Schol. antiqu. ad Stat. Achill. 1. 58. Mal. « Hic
tres potestates designantur, potabilis, navigabilis,
invabillie ». Quæ tamen scholia sero compilata annit.

LÄVÄCRUM, *āi*, *n.* 2. (lavo). V. *voc.* in *Lexico*.
Adnotamus tantum secundum corripi ab *Alcim.*
Aoll. poëm. 5. 7t4. et Venant. Carm. 5. 5. 98.
ita ut sit licenter *lävärum* pro *lävärum*.

LÄVÄTÖRIUS, *a*, *nm*, *adject.* (lavo), ad lavan-
dum pertinens vel lavando inserviens, nt *lavato-*
ris herba. *Schol. Bern. app. ad Virg. Georg. 1.
t94.* p. 990. H.

LÄVERNA, *ās*, *f.* 1., ferramentum latronum et
furum; item latro et qui filios alienos edocet;

item gladiator et etiam deis furum. *Gloss. passim.*

LÄGISOÄTIO, *ōnis*, *f.* 3. (lex et datio), Idem
quod legislatio. *Interpr. Iren. 4. Hær. 38. 2.* « Et
qui priores sive primum per servilem legislatio-
nem, vocaverat Deus, hic posteriores sive postes
per adoptionem, aseumpit ». *Id. Ibid.* « Per eam
legislationem, quæ est per Moyens ». Adde *Ibid.*
8. 10. 1., 4. 4. 2. et 4. 9. 1.

LÄMURES, *ām*, *m.* ptur. 8. V. *voc.* in *Lexico*.
— Vulg. forma *lemores* est ap. *Charis. gramm.*
1. 82. 23. (ubi *lemores*, *vuxtrapivo* δατρόψας) et in
Gloss. Placid. V. 29. 37. « *temorum*, *tarvarum* ».

LÄNÖNIÈ, *adv.* (lenonus), lenonus more. *Lam-*
prid. Commod. 15. 4. ed. Peter ubi vulg. *lemo-*
nics in *Lexico*.

LENS, tendis, 8. V. *voc.* in *Lexico*, ubi est gen.
femin.; eed ap. *Cheris. gramm.* I. 32. 21. et
Diodor. gramm. I. 1. 543. 28. etiam gen. masc.

LÄONTEUS, *a*, *um*, *adject.* (λεόντιος), ad leo-
nem pertinens, leonticus. *Fulg. Myth. 3. 1. p. t04.
M. Leontea virtus.*

LÉPORIA, æ, f. 1. (lepor), ars venuste scriben-
di v. loquendi venustas. *Virg. gramm.* p. 17. 21. H.
« Nostræ philosophæ artea sunt multæ... leporia,
dialectæ » et 18. 23: « Leporia est ars quaedam
locuplex atque amoenitatem mordacitatemque in
sua facia præferens ».

LÉPÓRICUS, i, m. 2., magister leporiae. *Virg. gramm.* 16. 20. H. « Quædam carminum genera...
a rhetoribus ac leporicis usurpantur » et *ibid.* p.
17. 12.

LÉPÔS, òris, m. 3. V. voc. in *Lexico*. — In
recto scribitur *etiam lepor*, ut in *Authot. Lat.* 1239.
4. M. (non amplius ap. *Agræc.* 122. 5. K.).

LESSUS, v. voc. in *Lexico*. — Apud *Plaut. Truc.*
731. *Schöll* legit: « *lamentando lausun* fecit fi-
lio »; sed est *textus corruptus*.

LETHARGIA, æ, f. 1. V. voc. *banc* in *Lexico*.
Apud *Plin.* 24. N. H. 63. nunc legend. « in le-
thargo ».

LIBENS, entis, adj. (libet), placens, gratus. *Tertull.* 1. c. *Marc.* 1. « Sol nunquam libera » h. e.
« qui placeat spectantibus » (al. tamen alit. leg.).

LIBENTIOSE, adv. (libet) læte, jucunde, cum
voluptate. *Hist. Apollon.* 39.

LIBÉRAMENTUM, i, n. 2. (libero), idem ac li-
beratio. *Augustin.* 6. *Civ. D.* 9. 1.

LIBRÄMEN, inis, n. 3. V. *hanc* voc. in *Lexico*. — Apud *Liu.* 42. 65. 10. legend. nunc est
« huic abiegnæ breves pinnæ tres ».

LICET, licuit, etc. V. voc. in *Lexico*. — Adde
ἀρχαίως *lēcessit* = licuerit ap. *Plaut. Asin.* 603.
— Imper. *liceto* in *C. I. L.* I. 197. l. 12., I. 198.
l. 87. et 1. 200. l. 26. 29. 41. 58. etc. — *Lex Falcid.* ap. *Paul. Dig.* 35. 2. 1.

LICITÉ, adv. (ticeat), licenter seu licentiose. *Tertull. c. Hermog.* 1. « *Præterea pingit licite* ». Alii
aliter leg. — Alia significatio V. in *Lexico*.

LIGNUM, i, n. 2. compea lignea. *Vulg. Act.* 16.
« Pedea eorum strinxit ligno » h. e. lignea com-
pede. Alia in *Lexico*.

LIMEN, inis, n. 3. V. voc. in *Lexico*. — De
limine offendere est, locutio proverb. de iis, qui
initio rei, quam agendam auscepérunt, peccant si-
cūt qui domo diacedentes in ipso limine cadunt.
Tertull. c. Valent. 3.

LINITECTOR, òris, m. 3., qui linum texit, λι-
νοῦτε. *Gloss.* II. 361. 24. Cf. etiam in *Gloss.*
linetero et *linio* subst. quæ idem significant. (V.
Loewe Gloss. N. 107.).

LITANIE, ärum, plur. f. 1. (λιτανία). Græco
nomine appellantur quæ Latino dicuntur rogati-
ones. Inter litanias autem et exhomologesim hoc
interest, quod exhomologesis per solam peccato-
rum confessionem agitur; litaniae vero indicuntur
propter rogandum Deum et impetrandam in ali-
quo misericordiam ejus. Sed nunc jam utrumque
vocabulum sub una designatione habetur; nec
distat vulgo, utrum litanie an exhomologesis dic-
tatur: haec et supplicia dicuntur. Litanias autem tri-
bus diebus in ecclesia celebrare de exemplo sum-
ptum est Ninivitarum, qui damnati pristinis vitiis,
totos se tribus diebus jejuno ac pœnitentiæ con-
tulerunt et operti saccis Deum ad misericordiam
provocaverunt. Ita *Mai.* *Gloss. Class. Auct.* VII.
566.

LITATOR, òris, m. 3. (lito), prosiliator. *Itala*
1. *Iohann.* 4. 10. « Et misit filium suum litato-
rem pro peccatis nostris ». *Vulg. nostr.* habet pro-
pitiationem.

LITHOGNÖMON, ónis, m. 3. (λιθογνόμων), gno-
mon lapideus. *Ambros.* in *Ps.* 118. *Serm.* t6. § 4t.

LOCATORIUS, a, um, adject. V. voc. in *Lexico*. — Apud *Cic.* 15. *Att.* 9. 1. nunc legend. « legato-
riam provinciam ».

LÖCULÄRIS, e, adject. (loculus). — ¶ 1. Est
ad loculos sive ad tocum pertinens, ut *locularis*
motus ap. *Chalcid.* *Tlm.* 33. *D.* 121. 137. —
¶ 2. Item qui loculus servatur, ut *locularis resi-*
na ap. *Pallad.* 3. 25., ubi eam pici liquidæ mix-
tam in arborum morbis jubet adlini truncis.

LÖCÜPLÉTER, adject. (locuples), locuplete, di-
te. *Anon. Bern. gramm.* *Suppl.* 79. 8. *Hagen.* —
Hinc comparat. *locupletius* et superl. *locupletissi-*
mus ap. *eund. ibid.*

LONGIO, as. äre, 1. (longus), idem ac longo.

Diomed. gramm. I. 505. 22. *dc metro antispasto*.
« Longiatur autem a dimetro usque ad pentame-
trum ». Alii vero teg. ita ut sit a *longo*.

LONGISCO, is, ère, 3. (longus), longus fio, in
longum cresco. (*Gloss.* V. 643. 60). *Enn. Ann.* 451.
et 452. *Vahlen* 2. ed. (*Non.* 429. et 480.). Al.
leg. *langisco* v. *languesco*.

LÜBRICITAS, átis, I. 3. (lubricus), ad laben-
dum facilitas, lävitatis. *Ps Cassiod. de Amic.* 22.

LÜCERNATUS, a, um, adjct. lucerna illustratus.
V. voc. in *Lexico*. — Ad rem declarandam luc-
e addimus. Antiquitus in ornata publica privatique
tætitia mos erat, januam ornari lauris et lucernis.
Eiusmodi lucerne pensiles erant suspendebantur
quæ catenulis ad ædium januas aut fenestræ ac-
cessæ. *Tertull.* 2. *ad Uxor.* 6. Cf. *ejusd. Apol.* 35.
« Cur die lato non laureis postes obumbramus?
ne lucernis dieum infringimus? ».

LÜGO, is, ère, a. 3. i. q. lugeo, ut *splendo pro*
splendeo etc. *Itala Joliel* 1. 13. « *Lugite* (*Vulg.*
ululate) desercentes aalaria ». Item *Itala* (Cant.)
Matth. 5. 5. « *Beati qui lugunt* (*Vulg.* lugent),
quoniam ipsi consolabuntur ». (Hæc lectio *lugunt*
non in fragmentis tantum extat, verum etiam in
ipso Matthæi integro textu translationis veteris a
Mai edito *Script. Vet.* T. 3. part. 2. p. 258. Cf.
Augustin. Specul. ap. eund. Mai 23. *Spicil. Rom.*
IX. app. p. 57. et *Patrum nov. Bibl.* 1. 2. p. 36.).

LUSIO, ónis, f. 3. actus ludendi, lulus. — A-
pud *Tertull. c. Hermog.* 6. est præludio. « *Con-*
gressionia lusionem deputa, lector; ostendam, sed
non imprimam vulnera ». Aliud ad prælusiones
gtadiutorum, quæ siebant rudibus.

LÜTINA, æ, f. 1. (πτηλωρξ) nom. a *lutum*, ab-
solute adhibitu in loco lutoso. In sing. nun.
est ap. *Auct. de Idiomat. gen. gramm.* IV. 581.
— Sæpius vero in plur. num., immo secundum
alios grammaticos hoc numero tantum adhibetur.
Charis. gramm. I. 33. 16. *Lutinae*, πτηλωρξ. *Charis. Excerpt. gramm.* I. p. 549. « *Hæ lutinæ: πτηλω-*
ρωρξ. Adde *Auct. append. Probr. gramm.* IV. p.
195. K. et *Gloss.* II. 545. 54.

LÜTITO, as, äre, a. 1. (lutum), sæpius luto,
conspurco. — Translate *Plaut. Trin.* 292. *Schoell.*
« *Nam hi mores majorum laudent. Eosdem lutin-*
tant, quos conlaudent ». Ita *Ritschl* et *Schoell*
codd., ubi vulg. *lutulant*.

LÜTLENTO, as, ävi, äre, I. (lutum), idem ac
luto. *Placid. Gloss.* V. 30. 10., ubi "lutulentas-
sit" lutulentum fecerit. Cf. *Loewe Gloss. Nom.* 89.

M

MACÉFACIO, is, èrr, a. 3. (inaceo et facio),
idem ac tubefacio, marcescere facio ap. *Evagr.*
Sent. Virg. (Rev. Ben. 28.) p. 149. 59. « *Fames*
et sitiæ macefacentiæ concupiscentias malas ».

MACELLENSES, iuni, in. 3. pl. (macellum) in-
colæ regionis ad macellum sitæ. *C. I. L.* VI. 31897.

MACELLÖTÆ, ärum, I. pl. 1. (gr. μακελλωτæ)
sc. δῆρει forez cancellatæ ap. *Varr.* 5. L. L. 146.

MACERA, æ, f. t. idem ac muchæra, quam
voc. V. in *Lexico*.

MACERATURA, æ, f. 1. (macero), i. q. mace-
ratio ap. *Novell. Valent.* 18. 1.

MACINO, as, åtum, åre, a. 1. (macina - machi-
na), uolo, it. *macinare*. *Oribas. frg. Bern.* 1. 39
p. 2. 1t. H. « *Allita de hordeo frieta et maci-*
nata ».

MACRITUDO, inis, f. 3. (inacer). V. voc. in *Le-*
xico. — Apud *Non.* p. 136. 2. (sel *Plaut. Capt.*
135. nunc legend. *ægritudine*).

MACRÖCÉPHALUS, i, m. 2. (μακροκέφαλος),
qui longum habet caput. *Ippocr. Aer.* p. 33. 3.

MACRÖNÖSIA, æ, f. 1. (μακρονοσία), longa æ-
gritudo. *Cass. Fel.* 4. p. 12. 1. et *Dioscor.* t. 140.

MACULATIM, adv. maculis distincte ap. *Augu-*
stin. Gen. ad litt. 5. 10: « *Vestis... etiam si non*
continuatu set inaculatum fiat ».

MÆSTIFICO, as, are, a. 1. (mæstus et facio).
opp. læstifico, scribitur etiam mestifiro, et **MÆS-**

TIFICO q. V. in *Lexico*. tdem pro **MÆSTUS** et
ounnia derivata.

MÄGA, æ, f. 1. V. voc. in *Lexico*. — *Ovid.* 7.

Met. 195. sq. nunc legend. *magorum* et *magos*.

MAGGANUM, (maganum), i, n. 2., vas ligneum
vinarium seu dolium. *Schol. Cruq. et Acron. Hor.*
Od. 1. 9. 8. Cf. *Du Cange* in v. *manganum*. —
Alia forma maggana, æ, f. 1. *Suid.* in v. Λαζάρος.

MÄGISTERIALIS, e, adject. (magisterialis), ad
magisterium vel doctrinam pertinens, ut *magiste-*
rialis sedes ap. *Rustic. Conc.* I. 4. p. 21. et *ma-*
gisterialis potestas apud *eund.* I. 3. p. 90.

MÄGISTRATUS, us, m. 4. V. voc. in *Lexico*.

— Declin. in genet. *magistratus* fort. in *C. I. L.*
X. 4725. 6. Dat. sing. *magistratu* citatur a *Prisc.*
grammu. I. 387. 7. — Abl. *magistrato* in *C. I. L.*
II. 5439. 4. 2. *lin.* 4., *magistratus* in *S. C. de*
Bacch. (C. I. L. t. 581.). — Nominat. et accus.
plur. *magistratus*. *C. I. L.* X. 3678.; *magistra-*
tes ap. *Charis.* 32. 26.; *magistrati* in *Fast. Pitto-*
locali 31. Dec. (C. I. L. t. 587. 278.); *Accus.* plur.
magistratos. *C. I. L.* I. 195. *lin.* 3.

MAGNANIMITER, adv. (magnanimis), magnu-
m animo, generose. *Mar. Victor.* in *Eph.* 4. 2. « pa-
tienter et magnanimiter terras ». *Adile Cassian.*
Inst. 7. 3t. et 6. *Coll. 9.* 3.

MAGNATUS, i, m. 2. (magnus) magnas, caput
v. princeps populi. *Vulg. Eccli.* 4. 7.: plur. *ibid.*
8. 10.: 11. 1. etc.

MAGNOLQUÄCITAS, ális, f. 3. (magniloquax),
ostentatio v. tactatio in *Itala* 1. *Reg.* 2. 3.

MAGNIPOTENTIA, æ, f. 1. (magnus et potens),
ideæ feræ ac omnipotentia ut *magnipotentia Con-*
ditoris (Domini) ap. *Faust. Rei. Symb.* 2.

MAGNISONUS, a, um, adject. (magnus et sono),
grandisonus, ut *tuba magnisona* in *Hieronym.*
transl. Homil. Orig. in *Jer.* 3. 1.

MAGÜLUM, i, n. 2. (μάγουλον *Gloss.*). *Schol.*
Juvien. 2. 16.

MAJÄLINA, æ, subst. f. 1., subaud. *caro* ap.
Gloss. III. 316. 40.

MAJÖRO, as, äre, a. 1. (major), ponitur a *Charis.* (*Art. gramm.* p. 414. 10. ed. *Barwick*) inter
synonia Ciceronis « *Cumulat adjungit propagat*
majorat».

MÄLÄCISSO, as, are, t. V. voc. in *Lexico*. —
Apud *Senec.* Ep. 66. 53. nunc leg. *malaxandos*.

MALANORIE, ärum, f. plur. t. idem ac ma-
lantria (orum). *Plin. N. H.* 24. 44. et 26. 149.
Marc. Empir. 34.

MÄLÄTUS, a, un, adject. (malus) infirmus, it.
malato. *Gloss.* II. 126. 25.

MÄLÄTUS, a, um, adject. sync. a *maxillatus*,
sicut mala a maxilla. *Gloss.* V. 115. 3.

MÄLEA, æ, f. 1., fort. gr. μαλεῖα est « arbor
quæ et malus dicitur ». *Gloss.* II. 587. 2.

MÄLEFICIO, = malefacio. Pass. *malicio*; unde
malifiunt *Cass. Fel.* 41. p. 94. 5. *Cæl. Aurel. Prae-*
sal. 89. (Rose, *aneod* 2. p. 234.). *Venant.*
5. 6. *Carm.* 27. *Alex. Trall.* 3. 45.

MÄLETUM, i, n. 2. (málus), est locus malis
consitus et recurrat in *Diff. Suet.* p. 286 10. « po-
meta, sicut olivetæ et ficetæ, malæta ». Cf. etiam
Isid. Diff. app. 65.

MÄLIGNATIO, onis, f. 3. (malignor), actus ma-
lignandi. *Interpr. Iren.* 1. *Hær.* 25. 3. « *Artes... in-*
magicas... incantationes et reliquæ malignationes ».

MALINA, æ, f. 1. æstus majores. *Gloss.* V. 572.
23. Cf. voc. *ledo*, *onis*. *Gloss. Scalig.* V. 602. 47.
(Osb. 326.) « *ledo*, maris æstuatio » et V. 571.

37. « *ledones, majores æstus* », et *Marc. Med.* 36.
49. et *Isid. Ord. creat.* 9. 4. et 5. — V. *Du Cange*.

MÄLOGRÄNATUM, i, n. 2. (malum et grana-
num). V. voc. in *Lexico*. — Apud *Plin.* 13. 9.
et 26. 49. nunc legend. *malum granatum* et ap. *Isid.* t7. *Orig.* 7. 6. (coll. *Diff.* 1. 377.) nunc
ut videtur, *malus granata*.

MALUS, i, m. 2. Abs. de diabolo nonnulli in-
terpretantur illud ap. *Vulg. Math.* 6. 13. in oratione
dominica « sed libera nos a malo » sc. a
diabolo, cuius est huiusmodi ad malum culpæ inducere. Favet huic interpretationi etiam *Syr. ed.*
diuō. — Abs. est etiam ap. *Tertull. de Cult. fe-*
min. 5. et de *Idol.* 16. et 21.. ubi *malus* = *πονηρός*.

MAMMICULA, m. f. 1. demin. a mamma sp. Plaut. *Pseud.* 160. ubi P. leg. *anicula*.

MAMMONA, V. voc. in Lexico, quem nos exponendam amplius rectinque ita esse ceneemus.

Mammoma (μαμόνδιον) vel potius μαμόνδη. Are-

melice est ΜΑΜΟΝΔΙΟΝ μάμονδη empbat. τοῦ μαμόνδη.

— Etymon vocis incertum est. (V. Kautzsch, Gramm. d. bibl. Aram., Leipzig 1884. p. 11. Cf. Delman, Gramm. d. Jud. paläst. Aram. Leipzig 1894; Leug. Neu-Hebr. n. Chald. Wörterb., Leipzig III. 1683. p. 138-189). Duplex litt. m. in plurimis

edd. Graecis error est (V. Nestle ap. Cheyne En-

cycl. bibl. III. 1902. — Quater bœc vos legitur in N. T. sc. Matth. 6. 24. Luc. 18. 9. 11. 13.; sed in text. Hebr. bibl. non lovenitur: tantum in

Targum (*Onkelos* Erod. 22. 30.) et in *Mishna Pirke Abot*. II. 12. etc. — Videntur LXX. vñt

legisse Mammon pro ἀμάνθη = veritas, fidelitas, in Ps. 83. (Hebr. 87.) 8. Augustin. verit mam-

mona per divitiae (Quæst. Evang. 2. 84.) et per

tucrum (De asen. Dom. in mont. 2. 47); sed illud hebraice, hoc pualce. Certa quidem est illa

significatio apud Hebreos, ut est epud Aremmos (Smith, Thea. agr. II. 1901.); sed perperem ab

illis mammona creditor significare *thesaurus*; ut

ab illis, qui putant esse demouem vel deum, qui

Platon a Græcis et Romaolis dicitur. *Gloss. ordin.* in Matth. 6. 24. Cum enim Christus quasi per-

sonam *mammon* usurpat, non ut falsum deum

aut idolum aliquod accipit, sed figurate loquitur secundum vulgariter usum. Sic *Tertull.* c. Marc. 4. 33. « in iustitiae auctorem et dominatorem totius seculli numnum acimus omnes » et *Didascal.* (ap. Haurer. p. 46.): « Da solo mammona cogit quantum deus est ascellus ».

MAMPHULA, m. f. 1. V. voc. in Lexico, ubi

corrigit. seu mutand. מַמְפָלָה in מִנְפָלָה el rectius pro מִנְפָלָה.

MANCIPATOR, óris, m. 3. qui mancipat, co-
participat. *Gloss.* III. 201. 66.

MANCIPIOLUM, l. n. 2. demin. a mancipium,

mancipium minoris gradus, servulus, ap. Paul. Not. Epist. 13. 4. « peto ut el mancipiolum præ-
tetur ». Addo *Conc. Agath.* a. 506. (Manet 6. 325.), et *Turon.* 20 (19.) a. 567. p. 128.

MANDALUS, l. m. 2. gensis clausuræ hostili seu
repagulus. *Gloss.*

MANDRAGÓRICUS, a, um, adject. (mandragora), ad mandragoram pertinens. *Augustin. c. Faust.* 22. 23 « mandragorica mala ». — Absolute. *Ital. Genes.* 30. 14. 15. 16. 45. « insuper et mandra-
gorica filii mei vñs accipere? ». *Vulg.* bebet *man-
dragoras*.

MANDUCABILIS, e, adject. (manduco), qui man-
duncari potest. *Interpr. Iren.* 1. *Hær.* 11. 4. « Fruc-
tus manducabilis ».

MANE, adv. et nom. neutr. gen. ita Lexico.; sed gen. fem. babat in infima tatiitale. *Ital. Matth.* 20. 1. « Traditus est Punctio Pilato preaudi-
prima mane ». *Carm. poet. min.* V. 35. 1. « que-
dam mane ».

MANENTIA, m. f. 1. (maneo), actus manendi
in aliquo loco, mansio, mors. *Augustin. Epist.* 11.
3. at Ps. *Augustin. Sent.* 7. p. 728.

MANIACUS, a, um, adject. (mania), ad maniam
pertinens. *Ater. Trell.* 1. 56. « maniacis verbis ». *Gloss.* III. 602. 49. *parvus* voc.

MANIFESTANTER, adv., (manifestans) eviden-
tor. *Nax. Taur. Serm.* 81. p. 398.º

MANIFESTATIM, adv., (manifesto) manifeste,
sperte. *Virg. gramm. Epist.* 3. p. 141.

MANIOTICUS, a, nm, adject. (mania), idem ac
maniacus gr. πανίστερος ap. *Diosc.* 4. 1. p. 9. 22.

MANNA, m. f. 1. cibus prodigiis datus He-
breis. *Hieronymi* in Ps. 131. 16., *Augustin. Serm.* 353. *Sulpic. Sev. Chron.* 1. 20. 3. — Est etiam
neutr. indeci, quod solum in Lexico ponitur.

MANSO, m. Atum, āre, a. 1. (mando). *Nan.* p.
140. 3. « manum mandendum aut manusnam ». *Gloss.* V. 464. 31. « mandit manducat mesticat
mansa ».

MANSORIUS, a, um, adject. (maneo), qui ma-
net (cui opp. transitorias), *Augustin. Doctr. Chr.*
1. 35. n. 39. « Non quasi mansoria dilectio ut

que delectatio, sed transitoria potius, tanquam
vix ». — Absol. subat. locus habitandi *Tract.* in
Luc. 5. 3. p. 201.

MANSUS et MÄSUS, na, m. 4. (maneo), com-
moratio v. peroctatio in *C. I. L.* IV. 1314. el VII.
Patr. Iren. 3. 17.

MÄNUA, m. f. 1. (manus), manipulus, mancia-
ta, ut « manus feni» ap. *Schol. Juvan.* 8. 153.
et « ollot seris manuam » (θρῆμα). *Interpr. Deu-*
ter. 24. 19. *Ps. Augustin.* VII. christ. 8. 1038.:
cf. *Gloss.* III. 465. 56. « manus, θρῆμα » et
« manus, διάπτωτη »; *Gloss.* V. 507. 17. n. 9.
« maoua, manipulus ».

MÄNUALIS, e, adject. (manus), ad manum per-
tinens. — Hinc *Tertull. Apol.* 39. 63. *manualis*
aqua, que ac. manibus abludans post cocoam ef-
fundebatur, ad discrimen balnearum, quibus ante
concam vates stebantur.

MÄNUFACTILIS, e, adject. (manus et facio),
Idem ac scriptile v. manufacetus. *Itala Lev.* 26. 1.
(ap. *Hesych.* in *Lev.* 26. 1. *Migne* p. 1138.).

« Non faciemus nobis idolum et scriptiles, sive, ut
Septuaginta, manufacte (t. gr. LXX. χαρποντής).
Cf. *Gloss.* II. 476. 39. « manufacte χαρποντής ».

MÄNUMISSICIA, m. f. 1. (manumissus), liber-
ta mulier. *Lex Visig.* 8. 2. 4. « Si... servo alieno
manumissicia se... conjanxerit etc. ».

MÄNÜPRETIARIUS, l. m. 2. (manus et pretium),
mercedearius in *C. I. L.* XIII. 1056.

MÄNUSCRIPTIG, ónis, f. 3. (manus et scribo),
cbirographum sive libellus propriæ monn scriptus.
Conc. Cart. a. 848. (ap. *Manet* 8. 149.º). « Ma-
nuscriptiones nostræ tenentur ». *Gloss.* V. 350. 18.
« chirographum manuscriptio ».

MÄNÜTUS, a, nm, adject. (mannus), magnas ma-
nas habens. *Gloss.* *Scalliq.* V. 605. 5.

MÄRÄNÄTHÄ, nom. indecl. aram. נָרָנָתָה
quod aliquando recurril ut formulis sacra in scrip-
tis Novi Testamenti et Ecclesiæ primævæ. (Cf. 1.
Cor. 16. 22. et Διδαχὴ 10. 3.). De significione
autem: a) est idem ac « Dominus noster venit ».
Hieronymi. Nom. 4. 2. b) Est etiam, ut videtur,
formula devotionis: *Vulg.* 1. Cor. 16. 22. et *Po-
tam. Epist. ad Athan.* « anathema maranatha »
sc. perditio in adventum Domini. Cf. *Gloss.* IV.
536. 45. el 247. 29. et V. 265. 89. V. *Rönsch.
Mus. Rhan.* XXXL 453.

MÄRASMO (MÄRASMUS), m. 2. (ὑδραιογ-
Gloss. III. 599. 14. *marasmus κακεῖα*; *Gloss.*
V. 809. 30. accus. « marasmon, corium adhærens
casibus ».

MÄRÄTHRINUS, a, nm, adject. (mærethrom),
subaud. vñnum, idem ac mærethrites, sc. vñnum
marathrom infusum babens. *Diosc.* 5. 86.

MÄRE, is, n. 3. Alia forme maria m. *C. I. L.*
V. 3014. — Acc. marum in *Inscr.* ap. *Visconti
Mus. Pio-Claud.* L p. 67. (ubi usque ad marum).

MÄRIAMBULUS, l. m. 2. (mare et ambulo), qui
per mare ambulet. *Augustin.* in *Ps.* 39. 9. « Pe-
trus noster non fuiambulus, sed si ita dicam,
mariambulua ».

MÄRMORIENSIS, e, adject. (marmorarius),
idem fort quod marmorarius, in *C. I. L.* II. 1043.
« Titulum posuerunt compagani marmorarienses ».

MÄRGNES, m. pl. nomen annumerorum Umbro-
rum magistratum, qui poatea « duoviri » nomi-
nat sunt. *C. I. L.* I. 2112. « Post Mimesius C. f.
V. Volsienus T. f. marones murum... faciundum
coiravere ».

MÄRELLUS, l. m. 2. dem. a martulus v. mar-
culus, idem qui parvus malleus. *Istd.* 19. *Orig.*
7. 2. « Martellus, mediocris (malleus) ». — *Gloss.*
V. 221. 17. « Martellus mediocris mellens dictus
per diminutionem ». Cf. It. *martello*, francog.
martes, bisp. *martillo*.

/ MÄTYRARIUS, l. m. 2. (martyr), sedittus
martyrii. *Conc. Aurs.* a. 533. p. 63. 9. « Abba-
tes, martyrai, reclusi vel presbiteri apostolis
dara non praesumant. Addo *Greg. Tur. Hist. Fr.*
4. 11. at *Jul.* 43. b.

MÄTYRÄLIS et MÄTYRÄLIS, e, adject.
(martyrium v. martyr), ad martyrium v. ad marty-
rem pertinens. *Vigil. Trid. ad Ioh.* 7. « tormentis
martyrialibus ». *August. Serm. ed. Mal* 151.

4. stipendia et 56. 1. corona. *Conc. Carth.* a. 411.
(*Manet* 4. 169.º) gloria. *Greg. Tur. Gtnr. mart.* 89.
ex aquila.

MÄTYRIZG, ax, āvi, ātum, 1. *Transit. pass.*
martyr flo, martyr. afficior. *Hin. Thad.* 2. p.
137. 15. « ibi domans Basilius martyrizatus es ». —

— Intrans. martyr. fero. *Fest. Vind.* II. *Chron.*
1. p. 290. « Multi martyrizaveront, in quibus...
Petrus... capite truncatus est. Martyrizavit VII. kl.
Decam. ».

MÄSCULÄRIUS, e, adject. (masculinus), ad masculum
pertinens, i. q. masculinus. *Mar. Vtct. adeo.*
Arritum 1. 51. « mascularia Virginis partus ».

MÄSCULINITER, adv. Idem quod masculine,
sed rorioris neus. *Interpr. Iren.* 1. *Hær.* 3. 2.
« Et Spiritum Sanctum et Dominum masculiniter
(occasi) ».

MÄSCULOFEMINA, m. l. 1. qui utrumque se-
xum in se habet, bermabrotitus. *Interpr. Iren.*
1. *Hær.* 1. 1. Addo *Ibid.* 1. 21. 5. et 1. 30. 6.
Philost. de Hæres. 61. 3. « Masculo... feminas
quasdam (deos) esse dicentes (Manichæi) et nrius-
que naturæ participes ». — Sic et *Tertull.* aduers.
Valentinian. 1. « Feminae mæs dixit ». et *Ruf.*
Clem. 8. 9. el 10. 17.

MÄSCULOFEMINÆUS, a, nm, (masculofamina),
nriusque aenæ particeps. *Iren.* *Interpr.* 1. *Hær.*
18. 2.

MÄSSÄCEUS, a, um, adject. (massas), ex massa
solidæ constans, de plumbo et stanno dict. ap.
Gram. p. 860. 11.

MÄSSÄRIUS, l. m. 2. (massa), officina man-
ceptra gr. ἐργαστηραὶ φηγῆ. *Gloss.* III. 807. 47. C.
I. VI. 9560.

MÄSTICATORIUS, a, nm, adject. (masticō), (sc.
medicamentum), per masticationem efficiens. *Cass.
Fst.* 82. p. 64. 4.

MÄSTIGO, m. Atum, āre, a. 1. (masticō), L q.
gr. παστιγώ, sc. flagello, verbero. *Itala IV. Bodr.*
15. 12. et 51.

MÄSTURBOR, elc. V. voc. in Lexico. — Usu-
patur etiam active « masturbat, διάπαι καὶ διάπαι-
ται ». *Gloss.* II. 127. 43.

MÄTERNE, adv. (mater) mare matris. *Don.* ad
Tar. Hec. 594. 5. « nimis matere atque anilliter ».

MÄTRASTRA, m. f. 1. (mater), L q. neverca.
Gloss. el *C. I. L.* XI. 6780. 4. (in opere musiva):
« Hic est Herculis qui a matrastra sua perivit ». Cf. *Hisp. mædrastra* el *Francog. mædræs*.

MÄTRICÄRIUS, l. m. 2. (matrix), ad matricem
pertinens, fort. cortum genus militum magistratui
apparentium. *Inscr.* 17. *Ber. d. Röm.-Germ. Knoss.*
1929. *Novelt. Justin.* 18. 5. el *Julian. Epit. no-
velli.* 28. 1.

MÄTRICULÄRIUS, a, um, adject. (matricula),
ad matriculam pertinens. — 1. Matricula pa-
perom receptus. *Gloss.* *Scalliq.* V. 308. 60. « pa-
peræ inops ». *Greg. Turon. Hisl. Fr.* « matriculari et
reliqui pauperes ». *Conon. Migne* 716.º de dia-
coilia que ecclesæ stipendiis allatur. — 2. Qui
matriculæ confidencia curam gerit. *Lygg. Mieg.*
8. 86. p. 157. 18.

MÄTRIGNA, m. f. 1. (mater), L q. neverca v.
matrastra. *Conon. Migne* 56. 891.º « qnl incestas
unptias contrahnt, id est matrignam... in conju-
gio sibi sociant ». Cf. It. *matrigna*.

MÄTURO, adv. Idem ac mature. *Cato ap. Cha-
rict. gramm.* I. 205. 20. *E. Begez.* 1. 44. 8.

MAX, interjectio festinandi. *Virgil. gramm.* p.
173. 8. H.

MÄDELA, m. f. 1. V. voc. in Lexico. — Quid
ad scriptiōem sītēt, occurrit etiam medella, dup-
lici f. — *Hertz* scribit ap. *Gell.* ad *Leschn. Lu-
cres.* p. 204. *medella* scribi; Item *Schnit. Bob.* ad
Cic. or. post red. ad pop. p. 251. 8. B.

MÄDUS, l. m. 2. species potns, de qnn *Iald.*
20. *Orig.* 3. 13. « Medus quasi melus, qnla ex
mella sit, sicul calamitas pro cedamitas ».

MÄLINUS, a, nm, adject., ad martem v. melem
pertinens, nt *melina pallis* in *Edict. Dioc.* 8. 29.
pelle di mortara n di tasso.

MÄLIUSCOLE, adv. (meliucusulus), panlin me-
lius. V. voc. in Lexico. — Apud *Plaut. Most.*
967. *Ritschi* et *Lorens* leg. *na plus*.

MEMBRANUS, a, um, adject. (membrana), mem-

brana conslans, membraneus. *Interpr. Orig.* in *Matth.* 11. — Substantia membranum, idem ac membrana. *Gloss.* passim * membranum: *ὑπῆρχε*. — Item codex, liber. *Ibid.* 6. *Orig.* 11. 1. et 4. * Luteum membranum bicolor est etc. ». — In plur. num. ap. *eund.* *Ibid.* * Membrana autem candida aut lutea aut purpurea sunt ».

MEMBRIPOTENS, entis, adjecit. 3. (membrum et potens), fortis, validus, membra habens robusta ac vi praedita. *Augustin. op. imperf. c. Julian.* 2. 11. « Membripotens regina mentium ».

MEMBROSITAS, atis, f. 3. (membrosus), conditio ejus, qui membrorus est. *Eustath. Hexaem.* 9. 5.

MENINX, ingis et **MENIX**, gis, f. 3. (*μενίγγις*), membrana circa cerebrum. *Liv.* 22. 3t. *Eliam meninga*, æ 2. *Gloss. Pl. c. V.* 621. 33. * Meningæ sunt juncturæ capitæ et meniga, æ; *Lib. gloss. cum nota Galeni*: «menigam Graeci appellant membranam capitæ». Cf. *Gloss. Placid. V.* 32. 20.

MENSIS is m. 3 V. voc. in *Lexico* — Adnotamus tanum declin. genet. plur. eliam mensuum ap. *Cic. 2 Divin.* 65. et 3. *Fam* 6. 5. cod. *M. Capitoli. Gord.* 28 codd. *BP.*, *Eutr.* 8. 21.; mensum ap. *Plaut.*, *Cat. Vari. Cæs.*, *Cie.*, *Sen.*, *Gell.*, *Plin.*, *Suet.* 6. 1. *L* etc.; mesum ap. *Donali Inscr.* 434. 14.; et mensorum ap. *Fabrett. Inscr.* 31. 50. a mensu; et mesorum ap. *Fabrett. Inscr.* 397. a mesu».

MENTIUNCULA æ 1 1, demin. a mentio, parva mentio *Virg. gram.* p. 17. 12. *H.* «Quoniam de rhetoribus ac leporicis mentiuncula facta est ».

MERAX, æ, is, adjecit. compar. *meracio*; supert. *meracissimus*. — Est purus, meracus, clarus. *Vulg. Deut.* 32. 14. « ut.. vinum uir biberet meracissimum ».

METÄPHÖRICOS, v. metaforicos (*μεταφορικός*), adv. i. q. metaphorice. *Schol. Juvenal.* 7. 55., *Schol. Hor. sat.* 1. 3. 20 sqq., 1. 4. 34 *Ep* 1. 3. 19.

METÖNYMICOS, adv. (*μετωνυμικός*), f. in etymiam. *Schol. ad Stat.* 1. *Theb.* 147 « Dixit metonymicos per id, quod continet, id, quod continetur ». *Porphyri. ad Hor.* 3. od. 12. 5.; *epolet.* 13. 16.

METÖNYMICUS, a, um adjeci (*μετωνυμικός*), ad metonymiam pertinens, translatus. *Eucher. in Genes.* 1. p. 6. « Metonymico tropo ».

METUEO, es, ere, e? idem ac metue. *Vulg. Eccl.* 18. 27. « Homo sapiens in omnibus metuebit ».

METUS, us, n. 4. V. voc. in *Lexico*. — *Αρρώστιον* vel vulg. venet metus ap. *Ter. Phorm.* 482., *Dat. metu* ap. *Virg. I. Aen.* 297., *Tac.* 11. *Annal.* 32. el. 15. 60.

MILES, ilis, m. 3. V. voc. in *Lexico* Athli mus miles gener etiam fem. usurpari. *Opunt.* 6. *Her.* 54. et 11. 49. Cf. *Prisc.* 5. 28. — Aliae Iuriae: inilex ap. *Grom. vet.* 246. 19.; milis in *C. L. XIV.* 241.

MILLENI, æ, a, adj. V. voc. in *Lexico*, nbi hæc leguntur: *Millemus* sing ap. *Cassiod.* 2. *Var.* 37. * sed hic millesimum corrigendum puto ». Sed hancionem hanc firmari dicimus auctoritate *Augustin. serm.* 101. 3. *Boët. art. yevin* p. 398. et 399. *Fr. et Anthol. Lat.* 483. 5. R'.

MIMÖLOGIA, æ, f. 1. doctrina de mimis. *Schol. ad Lucan.* 1. 544 * Sed hoc falso nra esse inventi in libro Catulli, qui scribitur per mimologiam ».

MISCO, is, ere, a. 3. alia forma = misces. *Sulp. Sev. Chron.* 2. 39. 5. præs. miscunt et *Venant. Vit. s. Mart.* 1. 39. fut. miscum: et *Apic.* 2. 55. misces, et *Augustin. Spec.* 35. Mai. imp. misce. Pass. misce. illud in *Gloss. IV.* 36a. 28. Partic. misces mixtus est in apl. inss. et edil. libr. et generatiu in *Inscriptionibus*, unde deriv. mixtio, mixtura etc. iſſ de hac re eliam *Lexic.*

MISIS (*μίσης*), genus malitiæ, ab Hebr. *másah* = liquefecit, illat. *capparosa galla*; cuius parum certa est declinatio. — Genet. misis ap. *Cels.* 5. 19. n. 15. et n. 24. 6. 7 n. 2 D. (ubi Krause dedid *misgas*) et *Veget.* 6. 16. 1. *Schn.* misys habet *Scribon.* 39.; et misgos ap. *Plin.* 34. N.

H. 114. et 117. *Scrib.* 227.; abl. misy ap. *Cels.* 6. 14.

MISTE, v. mixte, adv. (misceo), mixtim. *Greg. Tur. Hist. Fr.* 2. *prol.* * Prosequentes ordinem temporum mixte confuse tam virtutes sanctorum, quam strages gentium memoravimus ».

MITIO, is, ire, a. 4. (mitis), leuem facio. *A. pic.* 2. 47. et 5. 197. Cf. *Gloss. IV.* 365. 38. * Mittit, ligitat: corr. « milit, levigat ».

MÖDESTIA, æ, f. V. voc. in *Lexico*. — Alia significatione ap. *Tertull. Apol.* 38. « De providentia constat modestia publicæ, ne civitas in partes scinderetur », h. e. quieti.

MÖDICUS, a, um, adjecit. V. *Lexicon*. « Comparat. modicior et superlat. modicissimus ars habere non permittit » ut ait *Anonym. gramm.* Bern. p. 77. *Hagen.* — Pro superlativo lamen afferuntur *Cass. Fel.* 72. p. 173. 6. et *Fulg. Exp. serm.* ant. 566. 21. « genus navicella modicissimum ».

MÖDÜLUS, i, m. 2. (modus), dispositio. *Tertull. c. Gent.* 21. « Ita et de spiritu spiritus et de deo deus modulo alterum non numeri, gradu non statu fecit ». h. e. Pater et Filius distanti moduli, sc. dispositione, distincione, non vera diversitate vel numero: gradu ut Filius sit secunda persona in deitate, non vero status quasi alter Deus.

MÖLO, as, are, a. 1., idem ac moto, is. *Itala (S. Germ. II.) Matth.* 24. 41.

MÖNÄCHA, æ, f. 1, habet in dat. et abl. monachus ap. *Venant. Vit. Radeg.* 23. et 34. et *Greg. Tur.* 10. *Hist. Franc.* 16.

MÖNARCHUS, i, m. 2. (*μονάρχης*), qui solus imperat, a *ρύπος* = solus et *ἄρχει* = imperium. Hæc forma 2.^æ decl. tantum leg. in *Gloss. ex. g.* III. 297. 41. « monarchus αὐτοκράτορες » et IV. 259. 1. « monarchus, singularis rex ». Ad illud autem *Mar Victor.* 2551. 6., ubi *Lexic.* legit *inonarcha*, *Keil menæta* legendum putat.

MÖNEÆA, (*μονάχα?*). Damascena (sc. pruna), pruna selecta, sapidissima, ut erat Damaesci. E. dict. *Diocil.* 6. 86.

MÖNOCHORDOS, on. (*μονόχορδος*), unius chordæ sonum reddens v. promens, ut *monochorda* cithara ap. *Schol. Horat. Art. poēt.* 216. — Subst. *monochordon* est *Boët. Inst. iuns.* I. 27.

MÖNOPTÖTOS, a, um, adjecit. (*μονόπτωτος*), de eo dicilur, qui unum modo nudum habet, it. *monocolo*. Est ap. *Gloss. Scalig.* V. 603. 57. Cf. *Not. Tiron.* 106. 75. et *Ribbeck Comic. rel.* p. 400.

MÖNOPTÖTOS, on, adjecit. (*μονόπτωτος*), qui unum tanum habet casum, a *πέριττος*, unus, ei *τέττανος*, *cadu*, sc. indeclinabilis. *Monoptola* dicuntur a grammaticis nominu, que unum tantum habent positionem, ut *fas*, *nefas*, *nequam*. *M. Plot. Saecara. gramm.* VI. p. 428. 18. et *Consent. gramm.* V. 351. 21. K — Subst. *monoplotia*, n. pl. (*μονόπτωτα*), nomina unius casus. *Dionys. gramm.* I. 309. 14.

MONSTRIFER, fera, ferum, adjecit. (monstrum et fero) V. voc. in *Lexico*. — Apud *Plin.* 6. N. H. 187. et 36. 88. nunc legendi est * monstrifera effigies.

MONTIGENA, æ, c. (mons et genit seu gigas). V. vni in *Lexico*. — In *Anth. Latin.* 81. I. M. num: legit Meyer * fera montium dra et Riese * fera mors Veneris ».

MÖRA, æ, f. 1. V. vni in *Lexico*. Usu naturam in re medica. se mors est pars caulis, in quem crux fractum, ex quo deligitur est, coniicitur. Dicilur uenem mors, quia moratur crux fuisse: ut nullatum est delicit et delabit in justi ipsius sede non palitur. Eiusmodi mors sunt in sagittis, que moruntur res, ne forte reverteri aut avelli possint. V. *Cels.* 8. 10. 5. *Tertull. de Poenit.* 12. * Cervus sagittis transfixus, ut ferrum et irevocabilem crux eius de vulneri expallat etc. *

MÖROSUS, a, um, adjecit. (mora), enoribus, tardus ul *morsus redditus* ap. *Cassian. Coll.* 17. 5. — Alio usitatum sensu frequenter V. in *Lexico*.

MÖRS, mortis. I. 3. V. vni in *Lexico*. All. dimissus oxymerorum illud mortem vivere, quod de morti mortui usurpat *Tertull. de Pall.* 2. * Et propinquitus mortis juxta enim solo mortem vivit ». h. e. mors illud etiamnum visitur et vivit sed

mortuum voratur. Similiter *Augustini* de morte, quæ sit etiam vita in Christi impunitur.

MÖRTIGENA, æ, c. (mors et genit v. gigas), morte gentis. *De Rossi Inscr. christ.* II. 53. 3. 11.

MÖRTÖRIO, is, ire, n. 4. (mors), mori empio. *Cic. frg.* ap. *Augustin. Regn.* 516. 17. K. (Cic. fr. L. n. 29. p. 146. K).

MÖTIVUS, a, um, adjecit (nuvleo), qui innvet. *Chalcid. Tim.* 57. motivus viror, et *ibid.* 225. motiva vis. et 292. motivus spiritus.

MÜ, interj. (p̄). V. voc. in *Lexico*. — Apud *Plaut. Stich.* 256. nunc *Guelz Schöll* leg.: « Negat ipsum dem nec mihi nec mulum ».

MULCATÖR, oris, m. 3. (mulceo). V. vnc. in *Lexico*. — Est eliam verhale a mulceo, al sit lenitor. *Isid.* 10. *Orig.* 179. « Mulcalor, eo quod blandis verbis mulcat ad dulcissimum animum; traslatio a mulso; id est, quod acceptum lenire suæ fauces dolentis aut oppletum sordidus stomachum ». *Gloss. Placid. V.* 33. 2. « Mulcalor, delinitor, compositor; mulcere enim delinire est a mulso dictum ». Cf. *Löwe. Prod. Gloss.* 358.

MULCÉBRUS, e, adjecit. (mulceo), unlcemti vim hahens. *Chalcid. Tim.* 45. B « Due sunt, opinor, virtutes ignis: altera exaltat et peremptoria; altera mulcibris innoxia lumine ». Adile *ibid.* 247. Cf. *Mulciber*.

MULCIFICO, as, am, n. 1. * frequenter mulcen; mulcere enim blandire est vel verbis blandis delinire animam: translatio a mulso, id est nulle quod acceptum lenire fauces intentes aut oppletum sordibus stomachum sulet ». Ha *Gloss. Placid. V.* 84. 19. Alii leg. etiam *multifico* (a multum = mulsum) v. *mulcito*.

MULCO, as, etc. V. voc. in *Lexico*. — *Ἄρχει μυλασσῖς* pro *mulcaveritis* ap. *Plaut. Mil.* 163.

MÜLTİDO, mis, f. 3. dictio furlasses ab inde mulina sexus, nisi sil legendum *annihilo*, unde et mulier *Isid.* 11. *Orig.* 2. vocem derivat; sed hoc prohibet *Virgil. gramm.* qui 86. 16. *H.* habet: « mulier, a multitudine sexus » et p. 77. 28. 29. * prolitatem in filiis, multitatem in conjugibus ».

MULITAS. V. voc. præc.

MULTICLINATUM, i, n. 2. (multus et clinu) = πολλάκιστον, apud rhetores abs. dicitur figuræ, quæ plures casus habet, non omnipotens *equiclinatum* = ἐπιστριπτόν, h. e. similes casus habent. *Auct. Carm. de fig.* 105. « *Acquiclinatum* est, quod casus promunus uno. — Multiclinatum contra, varisintibus quod fili ».

MULTICOLA, a, m. 1. (nullus et colo), qui nullus (dous) nulli. *Fulg. Rusp. c. Arrian.* 7. p. 219. B. *Myne* * filius vera nec tres Deos recipit, quod faciunt pagani nullities ».

MULTIFORMITAS, atis, f. 3. (multiformis), varietas. *Amyntha. de lerv. rel.* 21. 41. * Multiformis variarum speciem ».

MULPLEX, mis, adjecit. (nullum et plex v. plu). V. voc. in *Lexico*. — Apud *Plin. Stich.* 420. nunc legendi. *mulcaverim* pro *multiplieci* ap. *Grill.* 19. 7. 16.

MULTO, (multum), ns, etc. V. vnc. in *Lexico*. Apud *Plaut. Stich.* 420. nunc legendi. *mulcaverim* pro *multaverim*.

MULTUS, a, um, adjecit enjus superh gradus multissimum pro *plurimus*, non multum, est apud *Virgil. gramm.* Epit. 8. « Appellativa nominum multissima species habent », similiter a *parus* parvissima pro *minimus* et raro eliam *minimis*.

MUNDANUS, a, um, adjecit. V. vni in *Lexico*. Additum *quondam*, *primum*, nbs. pl. n. res mundi, mundus. *Chalcid. Tim.* 251.

MUNDIVAGUS, a, um, (mundus et vngue), qui per mundum vagatur. *De Rossi Inscr. Christ.* II. p. 111. 69. 11. « Mundivagus penitus nullis illectus habens ».

MUNEROR, mis, etc. V. vni in *Lexico*. — Apud *Ter. Heaut.* 300. *Fleckensen* et *Wayner* leg. demunerarier.

MUNIA, unu, n. pl. 3 V. vnc. in *Lexico*. Declaratio vni varii est: Genet. *inun* ap. *Tertull. Cor. mil.* 11. meret. *inun* in C. I. L. VI. 1793. Dat. *inun*, *χάρη*, *inun* ap. *Claudia. Land. Sti.* 3. 76. — serius *inun* ap.

Ammian. 31. 2. 20., *Serv. ad Virg.* 12. *Aen.* 5. 9., *Salvian.* *Gub. Dei* 5. 8. 43., *Cod. Just.* 8. 10. 8. etc.; *muuis C. I. L.* VI. 1725.

MUNIFICENS, entis, (munus et facio) = munificus, in posit. unus, ap. *Fest.* p. 154. (a) 30.

MUNITIO, onis, f. 3. V. voc. in *Lexico*. — Apud *Cic.* de *Orat.* 2. 320. nunc legitur *campanianum*.

MUSCELLA, æ, f. 1. (demin. non a *musca*, sed ut videtur, *Glossa præsertim inspecta, a mula*, parva mula. *C. I. L.* IV. 2016. « *Milus hic muscellas docuit* » (signif. fort. obscena). *Gloss.* II. 373. 29. « *Muscella προκατέστη* ». *V. De Rossi: Bull. crist.* 1862, p. 72.

MUSCELLUS, i, m. 2. (demin. a *mus*), i. e. musculus, parvus mus. *Gloss.* III. 205. 28. μῆτη.

MUSCIPULA, æ, f. 1. el *muscipulum*, i, n. 2. V. voc. in *Lexico*. — Adilimus hanc vocem usurpari etiam translate = παχύς. *Augustin. Serm.* 130. 2. « *muscipulam fenderet* », h. e. insidias, et *Vulg. Sap.* 14. 11. « *Creature Dri in odio facte sunt* » et in *muscipulam* pedibus insipientium. Adde *Senec. Epist.* 48. 6.

MUTTIO et MUTIO, is, etc. V. voc. in *Lexico*. — Est etiam γένος, murmuru, mussito. *Vulg. Exod.* 11. 7. « *Apud omnes filios Israel non mutuit canis* ».

MYRIAS, ädis, f. acc. pl. *myriadas* (μυριάς), numerus deceni milium, decem milia. *luterpr. treu. I. Hær.* 24. 6. « *Seit unum a mille et duo a myriadibus* ».

MYRÖBALANUM, i, n., ut in *Lexico*; sed etiam *myrobalanus*, m. ap. *Priscian.* I. 31. cf *Plin. Val.* 2. 18. et 22.

MYSTERIÁLIS, e, adject. (mysterium), mysticus. *Interpr. Orig.* in *Matth.* 23. « *Interior et mysteriális sensus* ».

MYSTERIÁLITER, aly. (mysterialis), mystice. *Interpr. Iren. I. Hær.* 3. 1. « *Mysterialiter autem a Salvatore per parabolam ostensa iis, qui possunt intelligere* ».

MYXÁRION, ii, n. 2. (μυξάριον), primum Damascenum, aliter myxa dictum. *Cassian. Coll.* 8. 1. « *Apposuit myxaria hinc, caricas singulas* ».

N

NABIS, pro *navis solita permutatione b* et *b* in *Edit. Dioc.* 7. 14.

NÄTCOS v. NETCOS, muras. *Gloss.* V. 374. 13. (cf. III. 500. 64.; *neas, murus*).

NÄVUS, i, m. 2. V. *Lexic.* — In *Gloss.* scribitur etiam *nevu*, *neu*, *neus*. Cf. it. *neo*.

NAGO, as, arc. 1. vacillo, hic illucque fluctuo. *Gloss. Scalig.* V. 605. 58. « *Nagare, vacillare, hic et illuc fluctuare* ». (*Osb.* 385; *nac(c)are Semlerus.* nature?)

NANCISCO, is, etc. pro *nancisor* in *Gloss. Græc.-Lat.* II. 280. 53. « *Δραπερός*: prendo (sic), apprehendo, nancisco (ed. *Stephan.* nancisor), compredor».

NANUS, i, m. 2. genus placentæ ex caseo et oleo, in *Gloss.* p. 788. ap. *De-Vit.*

NAPHTA, æ, f. 1., et *naphtas*, æ, m. 1., et etiam *imdeel.* (νάφτη) (*Sall.* ap. *Prob. Cath. grænu.* IV. 29., 3. sqq. ubi *naptas*). Docti voc. conferunt cum syr. *ueft* et zend. *naptar*, purificare. — Naphtha dicitur purgamenta lini vel cujuslibet roi Sallustius scribit in historia, quod naphtha genus sit somitis apud Persas, quo vel maxime nutritur incendia. Alii ossu olivarum, quæ projiciuntur cum amurca arefacta, naphtam appellari putant; unde et græc. νάφτη ab eu quod νάφη, id est quod ignem nutrit. *Gloss.* V. 225. 7. (De loco *Sall.* vid. *Maureubr.* IV. 61. et etiam *Lexicon* ubi alia plura adduntur). — Est gen. fem. nūn māsc., ut putat *Forcellin.* Cf. *Hieronymus*, in *Dan.* 3. 46.

NAPÖCAULIS, is, t. 3., genus oleris (it *caponiu rapa*), de quo *Isid.* 17. *Orig.* 10. 9. « *Napocaulis ex duoties oleribus campositum nomen habet, quia dum sit sapore napa similis, non in radice sed in thyro conceundit ut canticum* ».

NARCISSUS, i, m. 2. V. voc. in *Lexico*. In *Gloss.* III. 618. 9. leg. etiam *narcissu*, et V. 119. 8. *narcissum* (nisi casus accus. sit).

NARDUM, i, et NARDUS, i, m. v. n. 2. V. *Lexicon* et addit. *Nardum spicatum*, species nardi in modum spicæ. *Gloss.* V. 374. 33. et 225. 9. (= *Eucher. Istr.* p. 148. 19.) — *Nardum pisticum*. *Gloss.* IV. 260. 40. « *nardum pisticum*, nardum fidelem, id est sine fraude»; et *Gloss. Scalig.* V. 605. 39. « *crysma sine impostura* » i. e. sincerum, cui fides latienda est, a πίστις fides, non autem speciale nardi genus, ut dubius opinatur *Augustin. Tract. in Johann.* 50. 11. 6. « *quod ait "pisticum" locum aliquem credere debemus, unde hoc erat unguentum prætiosum* ».

NARÓSUS, grandes nares habens. *Gloss.* II. 588. 1. Cf. in *Lexico* NARINOSUS.

NARRATÖRIUS, a, um, adject. (narro), ad narrationem pertinens, qui fit narrando, narrativus, ut *narrativa manifestatio* (it. *rappresentazione*) ap. *Augustin. Divers. quæst.* 80. 3.

NASTALIS. Ita in *Gloss.* V. 504. 39. « *Institi, nastalis ligamina mortuorum* » et *Gloss. Mai* in *Class. Auct.* VII. 564; « *Institi, parvis linteolis aut nastalis, nude mortuorum pollices ligantur* ». — Cf. it. *nastro*.

NASUTE, adverb. V. voc. in *Lexico*. — Ap. *Phædr.* 4. 7. 1. non est adverb., sed *vocativ.* a. *adject. nasutus*.

NATIBULUM, latibulum, absconsorium. *Gloss.* V. 467. 33. (= V. 507. 45.).

NATINA, disordia. *Gloss.* IV. p. XVIII *præf.* (cf. *Mus. Rhen.* XL [a. 1885.] p. 326 et *Voc. NATINATOR* in *Lexico*).

NATÍO, onis, f. 3. (nascor) ¶ i Pervul-

galissimum quidem vocabulum et quidem in bonum *sensum usurpatum* (V. *Lexicon*): sed tamen vetus Ciceronis *Vat.* interpres *pro Sextio* p. 156 ed. *Mai* dicit *uastionis* infame aliquando esse vocabulum. Sane in vett. *Glossis* ap. *Mai. Class. Auct.* VII. 570. sic definitur: *nationes, vagi homines in montibus habitantes sine lege atque rectore*. — ¶ 2. Est etiam generatio lato sensu accepta, non hominum societas; sed potius et proprie *uatiōes* sunt vires genitales mundi, putata virtutes, quas Deus plantis, herbis, etc. dedit sanundi, ut est græc. σωτήρ: *salubres*. *Sap.* 1. 14. « *Et sanabiles fecit nationes* » i. e. generaliter res natæ et productæ, quas fecit salutiferas ab eaurum origine, et ad generandum sibi similes idoneas.

NAUCELLA, æ, f. 1., nom. deinde a *nantis*, idem ac *navicula*. *Marcian. Dig.* 33. 7. 17. 1. M.

NAUCÚPES, ad eundum aculum habens petrum. *Gloss. Scalig.* V. 605. 56. et *Osb.* p. 385. a. Cf. *Loewe Prodr.* *Gloss.* p. 19.

NAUFICUS, NAUPÉUS et NAUPICUS, apud *Gloss.* i. q. naupagus et naupigarius, de quibus voc. V. *Lexica*.

NAUSIO, idem ac *nauseo* ap. *Seuec. de Ira* 3. 37. 3. « *Nuniquis (miratur) in mari nauiare* »: *Oros. Apol.* 11. 6. *Caper grænum*. VII. 93. 10. *Gloss.* II. 375. 16. « *nausio ναυσίων* ». — *Depon. nauis* ap. *Cap.* I. 1. Cf. etiam *nauisia* pro *nausea* in quibusdam codd. *Vulg. Num.* 11. 20. quod magis gr. ναυσίων respondet.

NAUTIBELLUM, pugnam maritimam lacere. *Gloss.* IV. 367. 36.

NÄVÄLIUM, ii, n. 2., ex gr. νεύρων, v. ex neutro plur. absol. *nanalia* natum, ut censem Goetz. Recurrat in *Gloss. Græc.-Lat.* II. 375. 17. « *ναύτηρος navalium* »; et 376. 8. « *νεύρων navalium* ».

NÄVÄNTER, adv. (navans a navo) idem et nauter. *Cassiod.* 7. *Var.* 7. p. 713 B. « *Quid est nauti palchris, quam in illa urbe operam navanter impendere diligenter tunc, ubi tales testes videantur assistere?* » et *ibid* 2. 23. p. 558. C. et al.

NÉCESSITAS, alis, I. 3. in genet. plur. pro *necessitatibus* habet etiam *necessitatem*, ut *cuntas* aliqua huiusmodi nomina. *Liv.* 9. 8. I. « *hannignaros fortunarium luminarum necessitatiumque* » et *Suet. Tib.* 47. « *justas necessitatium causas* »

NECTARÉUS, a, um, adject. V. *Lexic.* In *Gloss.* saepè leg. etiam *nectarius*.

NÉFANDE, adv. (nefundus) habet lantum superl. *nefundissime* ap. *Cassiod. Hist. Eccl.* 10. 28.; nam, qui in *Lexico* locus ponitur ex *Sall. Hist. fr. inc.* 62. (28.) *D.* et *Kr.* ap. *Prisc.* 14. 40. *H.* alter se habet nempe pro « *ubi multa nefande etc.* » multa nefanda legendum est. Non tantum dannaverim, si quis pro *nefarie usurpet posil.* *nefande*, quod ab usitato ejus superl. argui potest.

NÉFATUM, et nefarium unum est et sceleratum. *Gloss.* V. 313. 24.; nefatus, nefandus *ibid.* II. 588. 5.

NÉGATIVA, æ, f. 1. substantivorum more usurpavit pro particula *negativa* *Donat. Ter. Andr.* 205. « *Neque tu haut dices tibi non prædictum* » duæ *negativæ* unam consentivam faciunt: tres *negativæ* pro una *negativa* accipiuntur, ut hic: « *neque haud non* ».

NÉGATOR, öris, m. 3. (nego), qui negat præter quam generatim, ut in *C. I. L.* X. 2483., speciatim de religione seu fide, quam quis neget, cui opp. confessor, adhibetur. *Tertull. ad. Hæret.* 11. « *Fidem meam deserens, negator invenior* ». *Prudent. I. Cathemer.* 57. « *Flevit negator denique* ». *Sidon.* 9. ep. 16. in *Carm.* p. 287. 59. *M.* « *negatorem Jovis ac Minervæ* ».

NEMO, V. voc. in *Lexico*. — Hic adnotamus apud classicos scriptores usurpari tantum dat. *nemini* et acc. *neminem*. *Abl. nemine* habet Cic. solum in *Orat.* in *tog. cand.* fr. 19. p. 24. *K.* Cf. *Stürenburg comment.* 2. ad *Cic. Off.* p. 176. sqq. — *O* fin. longa est ap. *Horat.* 1. *Sat.* 1. 1. brevis ap. *Martial.* 1. 40., *Juvenal.* 2. 83. etc.

NÉMORATORES silva strati. *Gloss.* IV. 123. 17.; V. 167. 47 (silvstrati v. silbestri); *ubi silvestres, silva nati, silvatici*. *Nettleship* "Journ. of Phil." XIX. 190.

NÉNIOR, iris, vana loquor, εἰκασίολογος. *Dosit. grænum.* VII. 131. 24.

NÉNIOSUS, βαττούχος. *Gloss.* III. 334. 13. Cf. *Gloss. Scalig.* V. 605. 22. *ninos*, *garrulus*; et IV. 346. 8. *garrulus*, *ninos*, *argutus*.

NÉO, is, etc. — Adnotamus tantum formas quasdam, ut: *præs. neio νήθω*. *Gloss.* III. 75. 15.; *nit filat* *Gloss.* IV. 124. 42.; *neuet filat* *Gloss.* IV. 261. 34. *neunt Tibull.* 3. 3. 36. *L.* et *M. Itala Matth.* 6. 28. et *Luc.* 12. 27. (ubi *Vulg.* *nenit*), *Gloss.* Sync. perf. *nerunt* ap. *Ovid. I. Pout.* 8. 64. (cf. *Prisc. grænum.* II. 10. 16.); plus quam perf. *neresse* ap. *Claudian.* in *Eutr.* 1. 274. sed ibi *Koch* leg. *nosse*.

NÉOMENIUM, ii, n. 2., novilunium in *Gloss.* V. 313. 13. Plerumque tamen est generis femin. ut in *Lexico*.

NÉPOTATIO, ônis, f. 3. (nepos et nepa), i. q. luxuria in *Gloss. Plac.* V. 35. 2. « *Nepa: scorpius, qui natos consumit, nisi eum, qui dorso ejus inhæserit. Rursum ipse, qui servatus fuerit consumit patrem. Unde homines qui bona parentum per luxuriam consumunt nepotes dicuntur. Hinc quoque nepotatio pro luxuria ponitur, qua certe quæque res consumuntur* ». Fere eadem ap. *Isid.* 10. *Orig.* 194.

NÉQUAM, adject. V. voc. in *Lexico*. Addimus form.: *nequa* in *Itala Matth.* 6. 23. *Mai.* et *Gloss.* IV. 261. 2. « *nequa, malus* ». — Item *nequis* in *Gloss.* et abl. *nequo* *Gloss. Græc.-Lat.* « *ἀπὸ μηδεὶς a nequo* ».

NÉRIO, i. q. *virtus* *Gell.* 13. 27. — *Nerio.... sabinum verbum est eoque significatur virtus et potentia*.

NÉRIOUS, resistens, fortis. *Gloss.* IV. 124. 22. Cf. *voc. græc.*

NÉRÖ, ἀνθρώπος. *Gloss.* II. 133. 13. Cf. græc. ζεῦρος, genit. ζεύρος et epic. ζεύρος, necon *Suet. Tib.* 1. « *Inter cognomina autem et Neronis asumptis, quo significatur lingua sabina forlis ac strenuus* ». *Vides Loewe. Prodr.* *Gloss.* p. 149-50.

NESCIA, e, f. 1. i. q. scia v. *ischias*. *Marcell. Engr. Medic.* c. 13., v. 70 et c. 25. *vv.* 11. 13. 14. 32. 33. 16. 17. *Gloss.* III. 603. 22. « *Nescia præstis in lun. distro* »

NETA, offa *Gloss.* II. 586. 4. — Fort. gr. νῆτη Buech.

NEXILITAS, átis, f. 3. (naxilis), naxio, conne-
xio. *Fulgent.* 3. *Mgth.* 10. « Atia (*apud rhetores*)
constricta varitatisque indaganda curiosa nexilita-
ta » h. e. dialactica, quæ per syllogismos stricte
veritates connectit.

NIBARUS, nivus splendidus. *Gloss.* Cf. *Lnewe Prodr.* *Gloss.* p. 427.

NICTURA, æ. V. **NITURA**.

NICTUS, ns, m. 4. V. voc. in *Lexico*. — Ap. *Guld.* 6. *Met.* 460., *Art. am.* 1. 136. et 1. *Fast.* 416. non *nictus* sed *nutus* legend.

NIDOR, óris, m. 3. V. voc. in *Lexico*. — Ap. *Plaut. Most.* 5. hshant mas. « ext nidora cni-
nam »; *Pglad.* « exl, inquam, nidor e cutina »;
Ritschl « ntdorcape (voc. = *nidoricapus* = *xvto-*
cn̄d̄wxt̄ης). — Est etiam odor igois adustua, lar-
goria significatio idem fere quod fetor, *Lnewe Gloss.* num. p. 225, ubi versus cit. sic tegitur:
« Exi, inquam, nidor e pupina ».

NIDORICAPUS. V. voc. præc.

NIGER, gra, grum, adject., cuius anperlat. *nt-*
griaslñm pro *ngarrimus* occurrit ap. *Serg.* in
Expos. ad *Donati prior*. *Gramm. suppl.* p. 144.
33. *Hag.*

NIGRE, adv. nigro colore. *Serg.* in *Expos.*
prior. *Gramm. suppl.* p. 155. 5. — Compart.
nigrus; superlat. *nigritissime*. *Ibid.*

NINNARUS, cnjus nxor moechatur, scit et tacet.
Gloss. V. 375. 1. et al. An idem qnt *gignarus*,
ignarus? Cf. *Loewe Prodr.* *Gloss.* p. 19.

NITILLA, æ. f. 1., t. q. nepeta montana. *Gloss.*
II. 366. 46. « ὅπιαννη, napita montana, nitilla ».

NITURA v. **NICTURA**, æ. f. 1. (nitor), genitura.
Gloss. IV. 125. 9. et al.

NIVIFER, éra, érum, adject. V. voc. in *Lexico*. — Ap. *Salvian. Gub.* *Dei* 8. 2. 10. *Halm* legit
inferus balles pro *nivifera*.

NOCIBILIS, βλαβερός. *Gloss.* II. 257. 49.

NOCIO, as, ère, pro noceo. C. I. L. X. 4053.
« Rogo ta, viator, ni nocias meos ».

NODELLUM v. **NUDELLUM**, frustellum. *Gloss.*
III. 563. 62. at 601. 27. (gr. τραχόν).

NÖLA, æ. f. 1. Error typothetarum ad h. v.
citat. *Avianus* pro *Avianus*.

NÖLO, non vis, etc. V. voc. in *Lexico*. — A.
llæ formæ: *nollo* pro *nolin* ap. *Pisut. Stich.* 718.
734. — *Nollis* pro *non vis* in C. I. L. VII. 140.

— *Neuill* pro *non vult*. *Non velis* pro *nolis* ap.
Pisut. Poen. 244. et *Trin.* 671. — *Non vellit* pro
nolit ap. ennd. *Marc.* 452. sq. — *Non vellit* pro
nolint ap. *eund.* *Mvt.* 681. — *Non vellem* pro
nolle ap. *eund.* *Cist.* 506. — Imp. ἀρχ. *nolet*
C. I. L. I. 1081. et 1456. — Oenet. gerond. *no-*
lend ap. *Boët. Cons. Phil.* 6. 11. — Ahl *nolend* ap. *Tertull. C. Marc.* 1. 27. — Part. *nolns*
pro *invitis*. *Apul. Met.* 6. 27. *Eyas*, *Augustin.*
11. *Civ. D.* 33., *Ennod. Ep.* 7. 22.; *Lucan.* et
al., qnqd ad partícip. attinet. V. in *Lexico*: una-
da phr.: *volsna nolsnaqua* ap. *Augustin.* 10. *Cto.*
D. 27. Sic *volens* an *nolens*, *tbd.* 19. 23.

NÖMEN, inis, n. 6. V. voc. in *Lexico*. — Ad-
notamus tantum, ἀρχαιώς genet. sing. *nominus*
pro *nomini* in C. I. L. I. 196. *Itin.* 6. — Item
abt. sing. *nomini* pro nomina item in C. I. L.
1. 620.

NÖMINATOR, óris, m. 3. V. voc. in *Lexico*. —
Addimis speciatim usurpari in re amatiora seu
nuptiati. *Augustin. de Nupt. et concupisc.* 2. 29.

NON, adv. negandi. Arch. *nōenu* *Enn. Ann.*
frg. 261. *Valmaggia*: « Noenu decet mussare bo-
na», *Lucil.* 30. 20. *M.*, *Lucret.* 3. 199. et 4.
710.; *noenam* *Pisut. Aul.* 67., *Varr. frg.* apud
Non. 209. *L.*: « Varro ep̄st̄ta ad Fn̄fum: Si
hodie noenum venis, cras quidem, sis, veneris».

NONOENI, et *nōengantani*, æ. s. (nonganti) ap.
Prac. de Fig. num. gramm. III. 414. 3.

NÖNÖ, adv. (nonua), nono loco. *Cassian. Inat.*
4. 39. et *Cassiod.* de *Anim.* 12.

NÖVÄCULÄRIUS, ξυποτούς. *Gloss.* III. 308.
69. et 520. 52.

NÖVÄRIUB, χλινουργός (χαῖνουργός *Hagen*),
novarlus tectuarus. *Gloss.* III. 308. 30. Cf. III.
308. 26. χλινουργός faber tectuarus.

NOXATIO, σύθυσις. *Gloss.* II. 134. 55.

NÜBIFER, fera, férum, adject. (nubes et fero),
nubibus obductus. *Pseudn-Augustin. Serm.* 80. 3.
« Lectica nubifara ».

NÜCARIUS, χαρούσθενθρον. *Gloss.* II. 580. 50.

— Palma nucaria φούνις χαροῦ(ρ)α» III. 428. 17.
NÜCICLA, æ. f. 1. (demin. a nux), i. q. amygdala
lata *Isid.* 17. *Grig.* 7. 23.: « Amygdala nomen
græcum est, quæ latine nux longa vocatur. Hanc
alii nuciclam vocant, quasi minorem nucem »;
et *Gloss.* V. 520. 7.

NÜCIFER, fera, férum, adject. (nux et fero),
qui fert nuces. *Schol. Bern. ad Virg.* 1. *Ecl.* 14.
« corylos, arboras nuciferas appetiant ».

NUOA, æ. f. 1. turpitudo, macula. *Gloss.* V.
227. 6. unda adject. *nugaa* (= *nugax*), σαπρός,
fodus, indecorus etc. in *Gloss.* — De plur. v.
Lexic. — Form. *nuges* in C. I. L. I. 1297.

NÜGACISSUMÉ, adv. superl. ab inuauit. *nugaci-*
ler ap. *Plaut. Trin.* 619.

NÜLLATIONEM, mutationem. *Gloss.* *Plac.* V.
34. 7., 68. 4., 122. 50. *Loewe* (*Prodr. Gloss.* p.
426. 28.) censem *esse* *voc. contractam ex novel-*
latio.

NÜLLUM, pro nec id. *Lib. Glossar.* ap. *Loewe*,
Anal. Plaut. p. 215. (ubi amendat: nullum pro
nihil).

NÜMÉRUS, i, m. 2., chorda citharæ. *Gloss.*
Placid. V. 35. 3. *Deu.* « Numeros omnimodo
pulsas tuo plectro. Numeros dicit chordas sive
nervos citharae; nam citharas diversis numeris a
veteribus constat esse compositas juxta harmo-
niam mundi; unde hi, qui ex quattuor elemen-
tis constara universa dixerunt, tetrachordon face-
ront. Quidam pentachordon, addantes quatuor elemen-
tis divinam providentiam. Nonnulli hepta-
chordon juxta numerum septem deorum, quorum
dias nominibus nuncupantur. (Cf. *Serv. in 2. Aen.*
255.). Alli ennachordon, qui his septem adjun-
xarunt cælum at terram vel propter novenarium
ah astigii » (astigii *G. P.*).

NÜMIDA, æ, m. 1. (a νέψω, pasco). Ita *Paul.*
Fest. p. 179. 5. *L.* « Nnmtas dicimus, quos
Græci Nomadas, sive qnqd id genus hominum
pecoris negotiatur, sive quod herbis, ut pecora
aluntur »; *Plin.* 5. *N. H.* 3. 22. et *Gloss.* *Scatly.*
V. 605. 57. — V. alia in *Gnom.*

NUNCIAM, pro nunc iam = jam, ubi iam est
disyllab., it. *auvia*, *presto*, *inmantinente*, ap.
Plaut. Trin. prol. 3. — V. *Gramm.* VI. 581. 3.
« Scanros in eadem fabula (*Pseud.* 116. 497.
546. 557.) sic: « Nnnc iam : jam divisa in duas
syllabas metri causa ».

NUNCIN, pro nuncne ap. *Ter. Andr.* 663.

NUNCUPAMÉNTUM, i., n. 2. (nuncupo), nun-
cupato. *Chalcid. Tim.* 606. « Alia multis ad de-
clarationem ejus naturæ coaventientibus nuncupati-
menta usus est ».

NUNDINARIUS, a, um, adject. V. voc. in *Le-*
xico. — Ap. *Ulpian. Dlg.* 17. 2. 69. legand.
nundinas.

NÜPTÖRIUM, ii, n. 2. (nubo), domus et locus
nubantum. *Gloss. Scal.* V. 605. 51.

NÜTRIFICO, as, ère, a. 1. (nutrio et facio), tac-
præbeo. *Anecd.* *Heb. gramm. Suppl.* 282. 12.
« Inter nutrit et nutritifat hoc interest, quod nu-
trit mulier, nutritifat nutritrix ».

NYCTALMUB, est passio, qua per diem visus
patantibus oculis denegatur, et nocturnis irruenti-
bus tenebria redhibetur, aut versa vice (ut pte-
risque volunt) die redditur, nocte negatur. *Isid.*
4. *Orlg.* 8. 8. Cf. *Gloss.* V. 621. 40. « Nitalmus
est qui noctibus non videt ».

O

ÖA, adverb. hortandi, ap. *Petr. gramm.* VII.
p. 166. 9. *Hag.* « (Adverbia) hortandi, ut beia, oa,
a, æ ». — *Gloss.* V. 123. 4. « Oa oua græce ».

ÖBDÜCO, is, xi, ctum, ère, a. 3. — Praeter
alia (V. *Lexicon*) significat etiam refellere, sive

contraria ac inter se pugnantia asserentem cap-
tum tenere. *Tertull. Apol.* 46. « Sed dum unicui-
que manifestatur veritas vestra, interim incredul-
tiss dum de bono secte hujus obducitur etc ». —
Id. c. Herniogen. 38. « et obducere corpores
infinitam faciem, cum locum ei adscribens, in-
tra tocum et extremam locum includis ». —
Addit. form. part. præter. *obducsta*. *Gloss.* V. 123.
12. obducata oppositæ aut contracta circumfusa.

ÖBEDO, (edi), èsum, èdere, s. 3. (ob et edo),
consumo. *Auct. Aetn.* 436. « nec obesa bitumine
terra est ».

ÖBHORRESCO, is, horrū, ère, 3. idem atque
borreo. *Itala Jer.* 2. 12.

ÖBICULA, psrvus obex. *Gloss. Scal.* V. 606. 3.
ÖBIFER. (V. *OVIFER* in *Lexico*), ova ferens
v. parsiens. *Edict. Diocl.* 8. *Lexic. Graec.-Lat.* p.
580. 20. *Vulc.*

OBJECTUS, us, m. 4. V. voc. in *Lexico*. —
Ap. *Nep. Hann.* 5. 2. tegitur nunc: « quo repen-
tino objecto visu ».

OBJURIOO, as, èvi, ètum, ère, a. 1., pro o-
bjurgo ap. *Plaut. Trin.* 70., *Bacch.* 1020., *Merc.*
46.

OBLISCOR, èris, etc. contr. ab *obliviscor* ap.
Acc. Tr. 486. « An ego Ulixem obtiscar unquam? »
— parsq. tñfin. præs. *obliscer* ap. *Acc. Tr.* 190.
« Utinam memet possim obliiscer » — partie. fut.
pass. *oblioscendus* ap. *Plaut. Mil.* 1359. *Leo (Goetz-*
Schoell leg. obliviscendi).

OBЛИTO, καταχρίω. *Gloss.* II. 145. 12. χρή
11. 476. 50.

OBЛИVIOSÉ, adv. (obtiviosus), cito obliaviendo.
Virgil. gramm. p. 146. 30. *H.* « Ne non tam da in-
dustria, quam obliviose ponere putaretur ».

OBЛUSTRO, circumeo. *Gloss.* V. 123. 40. et
oblustrans circumpecciana IV. 283. 18. etc.

OBMÙTISCO, is, ère, n. 3., tacao. *Gloss.* IV.
546. 53. Cf. *Loewe Prodr.* *Gloss.* p. 369. nota.
Cf. *obmutesco*.

OBMÙTUS, ἀχανής. *Gloss.* II. 254. 16.

OBNECTO, is, (nexni), ère, a. 3. ¶ 1. Est tor-
queo, *altorcigliare* ap. *Acc. Tr.* 257. — ¶ 2.
Item oblio. *Paul. Fest.* p. 207. 21. *L.*

OBNITOR, èris, etc. V. *Lexicon*. Etiam active
usurpatur in *Gloss.* IV. 129. 2.; 544. 45.; V.
123. 41. « obnitere restatere ».

OBNIXE, adv. V. voc. in *Lexico*. — Nunc ap.
Liv. 4. 26. 12. et *Senec. Epist.* 95. 1. leg. *valde*.
OBNIXIUS, subjectus, obnixii subditus rei. *Gloss.*
II. 263. 21-22. et al.

OBNUBILATIO, önis, f. 3. (obnubilo), actus ob-
nubitandi, obtenebratio. — Translate. *Auguſtin. Serm.* 94. 4. « Sina utlo incurso atque obnubi-
latione tristitia ».

OBNUBO, ts, nupsi, nuptum, ère, a. 8. V. voc.
in *Lexico*. — Seriuia ap. *Ennod. Dct.* 1. p. 467.
plus quam perf. *obnuberal* pro *obnupserat*. Cf.
Gloss. Placid. V. 36. 4. et IV. 370. 24.

OBNUO, is, ère, a. 8., obtego, obnuo, opario,
obvolvo. *Gloss.* passim.

OBREDITOR, óris, m. 3. (obœdito), qui obcedit
(obedit). *Auguſtin. Serm.* 23. 6. « Obœditor præ-
ceptorum suorum ».

OBRA, πενθαρχία. *Gloss.* III. 458. 19. et 486.
32. — *Buecheler* censat idem esse ac *opera*.

OBREPENTER, obrapticle. *Gloss.* IV. 417. 33.;
direpticia V. 376. 45.

OBRIGATIO, önis, f. 4. irrigatio. *Eulych. Art.*
gr. *Gramm.* V. 455. 28.

OBRIPO, pro obrepo, unde *obripit* ap. *Venant.*
Vit. S. Mrt. 4. 5., at *obriplat* ap. *eund.* App.
23. 19. Cf. *subripo* pro *obrepo* sd h. v.

OBRÜBESCO, is, ère, n. 3., idem ac rubesco
(cui opp. *paltasco*). *Auguſtin. Serm.* 117. 7.
« Frons aut pudore obrubeat, aut timore pale-
scit ».

OBSÄEPTIO, önis, f. 3. (obsaepio), actus ob-
saependi. *Auguſtin. op. Imperf. c. Julian.* 3. 110.
« Obsæptio crassi bumeria ».

OBSCÈNUS, a, um, adject. ore sævus, id est
est canens. *Gloss.* IV. 130. 49.

OBSCURILÖQUIUM, II, n. 2. (obscurus et lo-
quor), ænigma, obscura dictio. *Gloss.* IV. 410. 22
et V. 598. 48.

OBSÈCUNDOR, aris, atus sum, ēri, 1. depon idem ac obsecundo. *Lucif. de Reg. apost.* p. 802. *M.*

OBSENTER, obsessive. *Gloss.* V. 470. 25. et 508. 10. (fort. i. q. *obsidenter*).

OBSÉRICATÙS, a, um, srirca veste circum v. totus induitus. *Augustin. Serm.* 61. 6.

OBSERVANTIES, ei, f. 5., idem ac observantia. *Charis. gramm.* I. 118. 20. « Si manus veterum licentiae porrigitur, potest et copia et observantiae et henevolenties dici ».

OBSIDIĀLIS, e, adject. idem ac obsidionalis. *Liv.* 7. 37., 2. *Heges.* 5. 20. 2., *Itin. Alex.* 18. (47.) *Mai.*

OBSIGNO, as, etc. a. 1., speciali sensu, transiste, ap. *Tertull. ad Uxor.* 1. 6. « Quo enim sunt, qui statim a lavacro carnem suam ohsignant? » h. c. a baptismō dant virginitati et constitutū operam.

OBSISTO, is, etc. habet etiam partic. fut. obstiturus in *Itin. Alex.* 21. (55.) et 27. (66.) *Mai.*

OBSÖNOR, āris, ātua sum, ēri, 1. sbs. idem ac absono. *Plaut. Stich.* 681. « Stichua obsonatus » et *Aul.* 295. Hic non poterat de suo sexen obsonari filiui pupilli ».

OBSORBÈO, es, būi, ēre, 2. V. voc. in Lexico. — Ap. *Horat.* 2. *Sat.* 6. 24. nunc absorbere legend. est.

OBSTĒTRICOR, āria, atus sum, ēri, 1., idem ac obstetrico. *Interpr. Iren.* 4. *Hær.* 33. 3. « Semel ipso obstetricatos esse affirmant ».

OBSTIGILO, ἀντικοτῶ. *Gloss.* II. 229. 49.

OBSTRICITI, ὄνια, f. 3. (obstringo), actus obstringendi. *Cassian.* 1. *Inst.* 2. « Nisi vidisset... eum... paulisper datecta membra solita cinguli obstrictione laxasse ».

OBSTUPÉO, es, ēre, 2. ¶ 1. Intr. idem ac atupesco. *Gloss.* II. 326. 24. « obstupao, θαυμόδηται ». ¶ 2. Trans. idam ac atupefacio. *Gloss.* II. 343. 2. « obstupeo, καταπλήσσω ». Cf. *Gloss.* II. 343. 3. *obstuplo* καταπλήσσεται et III. 458. 24. *obstupuo* οὐαπώ.

OBSTUPESCO, is, etc. V. *Lexicon.* — Obstupescens leg. *Riese* ap. *Pa. Varr. Sent.* 74., ubi *De-Vit.* 62. leg. *obstupendus*.

OBSTUS, το δοκιμάζον τὸν χρυσὸν δταν παρατρβῆται. *Gloss.* II. 137. 12. (*Meursius ohrussa*).

OBTENTUS, us, m. 4. (obtineo), actus obtinendi, consegulmento. Occurrat ap. *Fulgent. Epist.* 18. ad *Regn.* p. 494. A. « Illo scilicet nostrae salutis obtantu ». Adde *Chalcid. Tim.* 161. 161. 284.

OBTÉRO, ia, trivi, tritum, ēre, a. 3. V. voc. in Lexico. — Adnotamus form. obtrissit pro obtrivisset ap. *Liv.* 3. 58. 8.; et *obteruerit* ap. *Apul. Apol.* 8. 10. *Helm.* (*Krüger* tamen *obtriverit*).

OBTEXO, is, tsxūi, textum, ēre, a. 3. V. In Lexico. Addimus usurpatum abstr. ab *Ambros.* in *Luc.* 6. 102. « Diaholus, qui falsa veris s̄epe permisit, ut apacie veritatis testimonium fraudis obtexat ».

OBTUÉOR, ēris etc., contr. obtuor (optuor); unde 2. pers. indic. præs. optuēre et *Pleut. Most.* 69. « Quid est, quod tu me nunc optuere, furcifer? » *Ibid.* v. 837. — Infin. præs. obtuī ap. *Acc. Trag.* 286. « Quibus oculis quisquam nostrum portat illorum obtui vultus ». *Ibid.* 319.

OBTUNDO, is, udi, sum, ēre, a. 3. præter alia, translate, est refello. *Tertull.* 4. c. *Marc.* 38. « Non David arrorem scribarum ohtundebat, sed honorem Christo David procurabat ».

OBTŪNSITAS, ātis, f. 3. (ohitusus), condicio ejus, qui ohtusua est, hebetudo v. bebetatio. *Chalcid. Tim.* 2i. « Quod enim est acumen contra obtunitatem, hoc subtilitas juxta corpulantiam ». *Ibid.* 22. Adde *Isid. de Nat. rer.* 11. 1. nbi obtusitas.

OBTŪTIÓ, ἀτνισμός. *Gloss.* II. 249. 5.; idem ac obtutus.

OBUMBRACCLUM, i, n. 2. (obumbratio), id quod obumbrat, obumbratio. *Augustin. Serm.* 163. 11. 14. « Dictum est hoc virginis... fida ferventi, non concupiscentia carnis aestuanti... Virtus Altissimi obumbrabit tibi. Quæ isle obumbraculum haheret, quando ardore libidinis aestuaret? ».

OBŪRO, καταφλέγω. *Gloss.* II. 344. 58. καταφλέγω II. 341. 3. περιφλέγω II. 405. 37.

OBVĀRICAT, παρεγχειτηρι, παρέλκει, παράλκει. *Gloss.* II. 562. 8.

OCCIDŪS, a, um, adject. V. voc. in Lexico. — Adde *occidus*, ὄρυμ, plur. n. translate pro rebus caducis. *Chalcid. Tim.* 76. « Ne quis putet illa æterna et beata gensratorom et occiduorum causa sic esse disposita ». Cf. *Paul. Nol. Carm.* 32. 304.

OCCRESCO (obcrescō), is, ēre, n. 3., erigor, vaide cresco, magnum incrementum capio. *Augustin.* 2. *Civ. D.* 3. in *lemm.* « Antequam Christiana religio occreasaret ».

OCCULÙS, is, ūl, ultum, ēre, a. 3. V. voc. in Lexico. Adnotamus tantum formas parf. *occulerunt* ap. *Arnob.* 5. 63.; plusq. perf. *occulerat* ap. *Val. Fl.* 2. 280.

OCCURSIO, ὄνις, f. 3. V. voc. in Lexico. — Ap. *Senec. ad Marc.* 18. 2. at *Sulpic. Sev. Dial.* 21. 21. 3. nunc legend. *occursibus* pro *occursio-* *nibus*.

OCLĀTA, μελάνουρος. *Gloss.* III. 69. 7. et al. Cf. *Gloss.* 17. 2. *oculata* μελάνουρος.

OCTOÖESIMUS, pro quo etiam *octogensimus* ap. *Plin. jun.* 2. ep. 1. 4. *Kuk.* — *Otagensis-* *mus* ap. *Ulp. Dig.* 36. 5. 14. *M.* *Octuagessimus* inuita.

OCTUS, pro *octussis*, ap. *Volus. Mæcis.* in *Metrolog. script.* p. 68. 6. *H.*

OCULĀTUM, adv. (oculatus), ocularitar. *Cassian.* 12. *Inst.* 29. « Quo... passionis hujus radices at oculatum deprehensæ atque parspectæ, val conveill facilius valeant, vel vitari ».

OCULĀTUS, a, nm, adject. V. voc. in Lexico. — Apud *Cic.* 4. *Att.* 6. 3. legendum est *occultior*.

OCULISSIMUS, V. in Lexico. — Apud *Plaut. Cura.* 16. nunc legend. *occlusissimum*; et *Men.* 696. *exclusissimus*.

OCULÖSUS, a, nm, adject. (oculus), de thopho dict. *Gloss.* II. 595. 41. « Thophus: lapis oculoaus ». — *OCY* is, adject. valox. *Comment. Einsidl.* in *Dost.* (*Gramm. Suppl.*) p. 215. 26-28. *Heg.* « Ocy græce, velox latina, inda Oceanus dicitur mare magnum a valocitate undarum ».

ODICUS, i, m. 3. aholns. *Gloss.* passim.

OE, interject. *Plaut. Men.* 262. *S. Gloss.* IV. 284. 23.; « Oa, compellatio personæ ». — *ODEMA*, inflatio in facia aquosa. *Gloss.* III. 602. 14.

OFFECTŪRA, æ, f. 1. (officio), obscenrites, nt *erroris offectura* ap. *Cyprian. Sent. episc.* 10.

OFFICIDATA, aqua cum naturali colore. *Gloss.* 603. 36.

OPPIČIO, is etc. V. vnc. in Lexico. — Apud *Lucret.* 5. 886. (889.) legendum est *occipit* pro *officit*.

OPFERO, fera etc., unda partic. *offertus* pro *oblatus*. *Luculent. Homil.* in *Joh.* p. 807.^B « Agnus occius est in Ahal, offertus in Isaac, immolatus in Agypto ». *Gloss.* IV. 128. 5. et 263. 16. « ohlata offeria ».

OLEA, φλέσταρον. *Gloss.* II. 497. 31.; ὄφλα-*tron* II. 523. 42. Form. *Gif* in *Gloss.* II. 568. 25.

OLEUS, m. pro oleum, n. est ap. *Gribas. fr. Bern.* II. 6. p. 6. 28. *H.* — Acc. oleum viridem ap. *Apic.* 1. 27.; 5. 190. codd. (*Glarr.-Vollm.* viride).

OLFACIO, is etc. V. voc. in Lexico. — Impar. olfac ap. *Augustin. 10. Conf.* 35. — *Gif* passiv. = ὄφραντος ap. *Dositih. gremm.* VII. 434. 31. et *Gloss.* II. 368. 33.

OLÉAOINARIUM, ἀγρισλάδιον. *Gloss.* II. 294. 1.

OLÉATOR, λαχανοπώλης. *Gloss.* III. 371. 36.

OLENTUS, bene redolens, *Gloss.* II. 588. 28.

OLIBA, æ, f. 1. Idem ac oliva, litt. b et v parmutatis. *Edit. Diocl.* 8. 89. 91.

OLIDO, ὄξω. *Gloss.* 379. 43.

OLISERUM, olaratum. *Gloss.* III. 815. 23. et 627. 25.

OLISERUS, hismirion. *Gloss.* III. 612. 59. et al.

OLITANUS, ὄρχατος. *Gloss.* II. 246. 27.; olitans, vetusta IV. 264. 36. et al.

OLOOORIA, iniuria. *Gloss.* V. 622. 13. (Goetz oligoria).

OLOR, ὄρις, m. 3. (= odor) idem ac odor. V. *Lexic. B.*; sed ap. *Apul. Met.* 1. 17. et *Arnob.* 2. 59. falsa est lectio pro *odor*.

OMAX, genus marmoris. *Gloss.* IV. 132. 33. Fnrt. i. q. onyx.

OMENTRUM v. OMENSTRUM, auguria majora. *Gloss.* IV. 132. 27. et V. 316. 14. Sed *Gloss.* V. 377. 5.: omenstrum, auguria modica.

OMNIA, plur. neut. (omnis), aliquando disyllab. usurpatur apud poëtas. V. *Lachmann. Lucret.* 1. 1106. p. 72. Cf. *Virg. I. Aen.* 2. « Laviniaque litora », ut legit *Ribbeck*, pro *Lavineque*, quam lectionem meliorem putamus.

OMNIMORBUS, παμπαθής. *Gloss.* III. 393. 11.

OMOPHORIUM, παλιοῦ. *Gloss.* V. 574. 16.

ONYCHNUS, a, um, adject. pro onychinus ap. *Juvenc.* in *Exod.* 1081.

OPÉRIO, is atc. V. voc. in Lexico. — Adnotamus form. sync. imperf. *operibat* ap. *Propert.* 3. 13. 35. — *operibantur* ap. *Varr.* 5. *L. L.* 167. — fut. ἄρχ. *operibo* ap. *Pompon. Com.* 147. *R.*

OPHIASIS, ἀλωτηχία. *Gloss.* III. 603. 33.

OPHTHALMICUS, a, nm, adject. (όφθαλμικός), ad ophthalmiam partinana. *Cassian. Coll.* 24. 15. « Ophthalmicus morbus ».

OPINATRIX, tricia, f. 8. (opinor), quæ opinatur. *Chalcid. Tim.* 216. « (Rationis) duplex virtus, altera intelligeus, opinatrix altera ». *Ibid.* 137.

OPINIOSUS, a, nm, adject. V. voc. in Lexico. — Apud *Cic.* 2. *Acad.* 143. (ms.) *opinosissimi* est certa corruptum; fort. lagandum est « opinonia omnini ingeniosissimi ».

OPPIO, σύντορ. *Gloss.* II. 619. 5.

OPPÉRIOR, iria etc. V. voc. in Lexico. — Parag. inf. *opperiar* est *Plaut. Ciet.* 592.; *Truc.* 628. at *Ter. Eun.* 890. — ἄρχ. parf. *opperitus* sum ap. *Plaut. Most.* 766. (contra *oppertus* sum ap. *Ter. Phorm.* 514.). — Fut. *opperibor* ap. *Plaut. Pseud.* 323., *Truc.* 209. et *Ter. Heaut.* 619. *opperibere* ap. *Plaut. Bacch.* 46. at *Ter. Heaut.* 663. — Insupar *opperimino* est *Plaut. Truc.* 196. et *Apul. Met.* 1. 22.

OPPIDUM, i, n. 2. Alit *opidum*, unic. p. in *C. I. L.* I. 1166. at 1555., quæ scriptura mallus respondet etymo, quod proponit *Varro* 5. *L. L.* 141., nempe ab *opi*. — Alia forma est *oppodum* in *C. I. L.* I. 200. 81. — Genat. plur. *oppidum*. *Cic.* 4. *Fam.* 5. 4., ahl. plur. *oppideta*, *C. I. L. I.* 204. col. 2. 28. et 2S. et *oppedita*, *Ibid.* I. 196. 31.

OPPILAGO, curcilla. *Gloss.* IV. 372. 24. at *Scal.* V. 606. 11. Quicquid in ora ponitur ad ipsum os obturandum. *Gsb.* 402.

OPPILASCO, τριχοφυῖ. *Gloss.* II. 459. 59.

OPPITO, sospito, valde saluto. *Gloss.* *Scal.* V. 606. 37.

OPPOSITIO, ὄνις, f. 3. V. voc. in Lexico. — Apud *Cic. de Inv.* 1. 42. *Strobel* nunc legend. *præpositione* et ap. *Gell.* 7. (S.) 1. 4. *adpositione*.

OPPROBRO, as atc. V. voc. in Lexico. — Parag. inf. *opprobriar* ap. *Plaut. Most.* 301. — Depon. *opprobror* cum dat. nt « nhprobror tīhi » (= ὀνιδίζω oo). *Auct. inc. de Idm. ces. Gramm.* IV. 667. 6.

ORELLA, φήττα. *Gloss.* III. 318. 25.

ORBIA, genus quoddam ascarum quod quidam Saturni obiam vocant. *Gloss. Pfac.* V. 36. 7. et al.

ORBS, orbis, m. 3., naupatur in racto pro *orbis* a *Venant.* 6. 6. (7.). 196. at 9. 3. 14.

ORCARIUS, ligulus, καρπαύσ. *Gloss.* III. 270. 51. Cf. infra *ORDATIA*.

ORCHISTRUM, pulpitum. *Gloss.* V. 506. 47. et 574. 38.

ORCINUS, (orcivus), a, um, adject. In epitaphio Nasvii (*Moral Frg. poët. Lat.* p. 28. 84. nunc leg. *Grchi* pro *Grecin.*

ORDATIA, φῆοα διχθύς. *Gloss.* II. 460. 34. Cf. supra *ORBELLA*.

ORDIUM, διασρα (ordior). *Gloss.* III. 209. 58. at « ordia, initiamanta ». *Gloss.* V. 471. 56. (cf. *Lucr.* 4. 28. ordia prima = primordia).

ORGĀNICUS, a, um, adject. (όργανικός), ut *organicum corpus* ap. *Chelcid. Tim.* 222. — Alio sensu. V. *Lexicon*.

ORICUS, ioquax. *Gloss.* V. 630. 26. et « loquax, qui magnum os habet ». *Gloss.* *Scal.* V. 606. 16.

ORIGO, onis, n. 3., neutrum est, et est velum

navis vel habet in plurali numero origona. *Ila Granti*. VII. 282. 10-11. et *Gloss.* V. 574. 32.

OS, oris, n. 3. V. voc. in *Lexico*, in quo nullum est cas. obliquorum plur. exemplum. — Adnotamus genet. plur. *orium* ap. *Cassian.* de *Incar.* *Chr.* 7. 5. et *Verecund.* *Cant.* *Deuter.* 32. et *Fragin.* *Bob.* de *nomin.* *gramm.* V. 561. 11. ubi *orum* — dat. et abl. *oribus* ap. *Varr.* 7. L. L. 64. *Virg.* 8. *Aen.* 486. — *Arnob.* 1. 64. et 3. 10. et *Augustin.* *Serm.* 34. 6.

OS, ossis, n. 3. V. voc. in *Lexico*. — Addimus tantum alia ad declinal. pertinentia, ut a) *Ossum*, i.: genet. plur. *osorum* ap. *Soran.* *Lar.* p. 30. 7., p. 92. 24., p. 93. 10.; b) *Ossu*: unde plur. nomin. *ossua* et genet. *osuum* (V. in *Lexico*); et elium *osuorum* ap. *Ps. Cyprian.* de *Aleat.* 6.; c) *Ossina* in *C. I. L.* 1. 957.; d) *Ossa*, a. f., unde genel. plur. *osarum* ap. *Oribas.* 21. 16. — Abl. plur. *osibus* in *C. I. L.* V. 381.

OSSAFRÄGOR, ὄστοντός. *Gloss.* 140. 6.

OSSIFRÄGIUS, ὄστοντός. *Gloss.* III. 435. 10.

OSSIFRÄGOR, ὄστοντός. *Gloss.* II. 388. 24.

OSTENTÄTÖRIE, adv. (ostenlatorius), cum ostentatione. *Eustath.* *Hexaëm.* 5. 6.

OSTENTÄTURA, ostensio insolita, veluti si fiat in nocte repentina lux. *Gloss.* IV. 266. 13. ; ostensio V. 471. 70.; osensem IV. 372. 58.; osensem V. 574. 39.

OSTO, as etc., prn *obsto*, ap. *Commod.* *Instr.* 2. 18. 15. D. — (Ludwig obstent). Prael. perf. etiam *obsteti* pro *obstili* ap. *Afran.* *Com.* 31.

OSTRÉUM, purpuratum. *Gloss.* IV. 418. 17. et V. 472. 2.

OSTRIA, a. f. 1., idem ac *ostrea*. *Edict.* *Diocl.* 5. 6.

OUILS et **ULS**. V. **ULTRA** in *Lexico*.

ÖVÄRÖLÜS, puer lenonis sic dicitur. *Gloss.* IV. 135. 7. et V. 636. 17. Cf. *Loewe.* *Prodri.* *Gloss.* p. 419.

ÖVIFICUS, a. um. adject. (ovum et facio), qui ovum facit; ut *animalia ovifica* ap. *Eustal.* *Heæm.* 7. 1.

ÖVIPARUS, a. um. adjecit. (ovum et pario). — Active usurpatur et est qui ovum parit, ut ap. *Apul.* *Apol.* 38. 15. H. et *Auson.* *Mos.* (= *Edyll.* 10.) 133. — Passive, qui ahi ovo paritur, ut *öviparus fetus* ap. *Fulgent.* *Myth.* 1. 12.

ÖVISPEX, ovinem inspector. *Gloss.* *Scal.* V. 606. 29. (*Osb.* 401. *ovinspeks*).

ÖXYBAPHON, i. n. 2. (ξερπάφων), acebulum mensura liquidorum. *Auct. de ponder.* p. 92. 76. H. — *oxybaphus* in *Lexico* ap. *Ibid.* 16. *Orig.* 26. 4. est falsa forma; *Hultsch* (*Metrol. script.* *reliq.* p. 116. 14) Ing. *oxifalus*, sed est textus corruptus.

ÖXYPOLYFÄGIA, multum comedentes et cibi digerentes. *Gloss.* III. 603. 30.

OZASANGA, militum calciamenta. *Gloss.* V. 375. 19..

P

PÄBÜLÖR, aris etc. V. *Lexic.* — Etiam active in *Gloss.* II. 258. 52. «pabulo, πάσχω».

PÄCATIO, onis, f. 3. V. voc. in *Lexico*. — *Schol.* ad *Germ.* *Arat.* 146. p. 391. 3. ita legit *Eissenh.*: «quod hi principes dicantur mare in tum... reddidisse».

PACTO, πάγωσθαι. *Gloss.* II. 443. 28., III. 458. 72., 486. 67.; παρατηρεῖ εἰπει τοῦ παραγόντος. II. 448. 22.

PÄDULÉ, is, n. 3., item ac *patus*, it. *pathule*. *Isai.* 40. 18. «Quae sine aqua est, erit in pudore».

PÄDITÄTUS, i. m. 2., propagatio filiorum ac nepotum. *Gloss.* ap. *Mai.* in *Class.* *Auct.* VI. 537. et VII. 572. — *Gloss.* IV. 139. 3., 270. 18., 549. 25., 138. 31. habent *peditatus*, sed male; est enim a gr. πάτης, πατέζης, puer.

PÄGNIUS, locus Insuris. *Gloss.* V. 385. 27. — Neutr. in *Gloss.* V. 820. 24. *pugniant* grece locus luxurians (luxurians?).

PÄNE, superl. pænissime (περι. pænissimum). *Plaut.* *Aul.* 466. et 668.; *Mosl.* 656.; *Apul.* *Met.* p. 181. 10. H.; *Apol.* p. 109. 15. H. et *Flor.* p. 26. 9. H.

PÄGANICIUS, ut cultus. *Gloss.* IV. 266. 21. et al.

PÄGÆ, memoriae sine inolis. *Gloss.* *Scalig.* V. 606. 50. et al. *Sensus obscurus*.

PÄGANISMUS, i. m. 2. (paganus), religio seu supersticio paganorum. *Augustin.* de *Div. quæst.* q. 83 M. Consequens est ut paganismus forniciatio deputetur». *Mar.* *Victorin.* 2. in *Epist. ad Galat.* vers. 9. «Reprobendit, illos etiam ad paganismum esse conversos» et *Mar.* *Mercat.* *Collect.* *prima excerp.* *Nestor.* p. 885.ⁱⁱ «Convertere ad agnitionem veritatis ex paganismo».

PÄGÜLA, örum, n. plur. 2. frena. *Gloss.* IV. 548. 50. et al. Cf. *repagulum*.

PAGUS, i. m. 2. Adile in *Lexic.* — ¶ 1. Collegium curiæ. *Gloss.* IV. 135. 16. el al. — ¶ 2. Item «possessio ampla, sed sine aliquo iure, unde et paganos dicimus alienos a jure vel sacris constitulisi». *Gloss.* IV. 276. 23.; 373. 13.; V. 318. 31.

PÄLÆSMÄTA, locus luctæ. *Gloss.* V. 384. 19. *palsinatis* locus luctæ IV. 548. 2. et V. 317. 34. Cf. *Palæstra*.

PALEAR, is, n. 3. — Est etiam forma *paleare*, is in *Comment.* *Einsidl.* in *Donat.* *Suppl.* *gramm.* p. 265. 10. el 11.

PÄLISMATIS, V. *supra PALÆSMATA*.

PALLA, ω. f. 1. V. var. in *Lexico*. — Ap. *Cic.* *Rep.* 4. 4. legend. est nunc «pallii interjectis».

PALLEATUS, παλικούς. *Gloss.* II. 141. 13.

PALLEX, adulescens græne. *Gloss.* V. 128. 25.

PÄLUDETUM, paluster locus. *Gloss.* II. 588. 63.

PÄLUDO, ξαξ. *Gloss.* II. 295. 39.

PAMÆUM, i. n. 2., vestis pastoralis. *Gloss.* *Scalig.* V. 607. 66. — Alii emendant: *pæmenium* v. *pilleum*.

PANCRÀ, rapina. *Gloss.* IV. 136. 8. et al. Cf. *Loeve Prodri.* *Gloss.* 339-340.

PANDEX, icis, m. 3. (pando), qui semper pandil ad potandum. *Gloss.* *Scalig.* V. 607. 15.

PÄNIS, is, m. 3. V. voc. in *Lexico*. — Præter ea que in *Lexico* exponuntur, addimus. ¶ 1. Panis specialium ac mystice — a) pro corpore Christi. *Vulg.* *Ioh.* 6. 41. et 51. «Ego sum panis vivus, qui de cælo descendit» — b) de sacramento Eucharistiae. *Tertull.* 5. c. *Marc.* 8. «Panis et calicis sacramenta jam in Evangelio probavimus, corporis et sanguinis dominici veritatem adversus phlasiam Marcionis» — c) pro doctrina Dei. *Id.* 4. *ibid.* 7. «Ecce doctrina sue patrum prioribus offert Israëlium» — d) de manna. *Ps.* 77. 25. «Panem angelorum manducavit homo»; cfr. *Sap.* 16. 20. — ¶ 2. *Panes propositiuni*, sc. panes azymi, luri et sali conspersi (*Ieo.* 24. 7.), numero duodecim (= tribuum num.), duplice ordine dispergit, qui singulis sahhalis a sacerdotibus permulhantur, hebrei dicti *leithem panum*, panis lacini, h. e. positi ante Inciem seu solium Jahweh. *Exopt.* 25. 29-30.; 1 *Reg.* 21. 6.; *Mall.* 12. 4. — ¶ 3. *Panis collyris*, panis quadrangularis. *Gloss.* V. 380. 25.

PÄNUCELLIUM, πάγιον. *Gloss.* II. 141. 47.

PAPIRO, onis, m. et f. 3. avis, ipsa nunquam erexit. *Amogn.* *Beru.* p. 110. 7. *Hay.* Cf. *PAPILIO*.

PAPONIUS, V. voc. srj.

PAPOTENTIA, ἀριτεῖα græne: paponius ergo chriostus. *Gloss.* V. 231. 4.

PÄRÄBATA, empolus. *Gloss.* IV. 137. 13. etc.

PÄRÄTURA, ω. f. 1., constitutio. V. voc. in *Lexico*. — Addimus hoc *Tertull.* *Apol.* 22. «celestis superre paraturns». Sensus totius luci hirsuti: Possunt inobentes et immensum habentes in aere sideribus virium et imbutis ardenti seire constitutio aeris indeoque pluvias, siccitatatem, pestilentiam, fumem praedicere. *Id.* *ibid.* 47. «Ex hominum (philosophorum) sententi et nostrum hanc mortuorum paraturns viri quidam... adulteraverunt». *La Centa* mortalium Christianorum seruum intelligit; alii vero novum instrumentum.

PÄRCITUO, mis, f. 3., idem ac *parcimonia*

v. *parcimonia* *Gloss.* II. 470. 26. φεδειλία, parcitudo.

PÄRECLUM, i. n. 2., idem quod par, uu pajo, in *Colloq.* *Lat.* Gr., quod *Haupt*, *Opusc.* II. p. 446. πέραν τὸ πορῷ quanli pareclum?

PÄREGORIZO, v. paragorizo, as, are, n. 1., mitigo, lenio, oblecto. *Ps. Soran.* *Quæst. med.* 15.

PARTICIPABILIS, e. atijort. (participio), qui potest cum aliis participari. *Chalcid.* *Tun.* 339. «Form:atum enim, quidquid compositum sit, necesse est ex participante et ex participatiū, ut statua, in qua participat quidem æs, participatur vero impressa forma». Adde *Interpr.* *Iren.* 3. *Hær.* 8. 3.

PÄRTIOR, iris, etc. Adnot. parag. infin. *partier* usurpal. ab *Auson.* *Epigr.* 139. 7. et *Vulg.* *partior* pro partier in *Ps.* 59. 8.

PÄRTUS, ns, m. 4. (pario). V. voc. in *Lexico*.

— Adilimus ablat. plur. *partibus* ap. *Horat.* *Epod.* 5. 5., *Apul.* de *Flat.* 2. 26., *Pompon.* *Dig.* 15. 2. 3., *Augusti*. 7. *Civ.* D. 3., 15. 23. et 16. 8., *Serv.* ad *Virg.* 4. *Georg.* 199., *Diomed.* 308. 2., *Prisc.* *gramm.* II. 364. 24. *Caper gramm.* VII. 119. 18. — Etiam *partibus*, non imit. *Apul.* *Met.* 9. 33. Ed. *Giarrafa*.

PASSACRIARIUM, βασικ. *Gloss.* III. 471. 54. (Vas aquarium *Vulc.*)

PASSITO, ns, are, n. 1. vox slurnorum. *Suel.* *frg.* 161. p. 253. 1. *Reiffers* «sturnorum passitare». Cf. *Anth.* *Lat.* 762. 17. «slurnus tunc pusilat ore». Ati lamen habient *pusito* v. *pardo*.

PASSIVITAS, atis, f. 3. (passivis). V. voc. in *Lexico*. — Adilimus ex *Tertull.* c. *Heroy.* 41. «Et passivitas non est», h. e. affectio passim diffusus el motibus expusita, dissolutio, confusio et c. *Valentinianos* 30. «Hili vero el passivitate vita est», h. e. vila incomposita el pro libidine transiit, quia Valentinianos fuisse notabilies irem niens auctor esl.

PASTELLUS, i. m. 2., sigillum impressum in pasta circa. *Greg.* M. 4. *Epist.* 44.

PASTIENDA, glebae *Gloss.* II. 588. 57.; βαλοστρόφειν II. 142. 42. Cf. eliam. *Gloss.* II. 260. *pastilema* βαλοστρόφετε γῆ el II. 260. 54. pastinum βαλοστρόφιον.

PASTINA, νερπίτεια. *Gloss.* II. 375. 57.

PASTORIUM, atrium lempli vel sacrificium. *Gloss.* IV. 571. 14. V. *Pastophorium*.

PÄTER, tris, m. 3. V. voc. in *Lexico*. — Adilimus declin.: genel. sing. πάτη, *patrus* in *C. I. L.* t. 1469. — Item dat. sing. *patre* in *C. I. L.* t. 182. — *patrei* in *C. I. L.* 1. 807.; V. 3876.; IX. 4084.; XIV. 2387. — Abl. sing. *patre* ap. *Plaut.* *Stich.* 71. vnlg. genel. plur. *patruum* in *C. I. L.* XIV. 374. 15.

PÄTERNE, atlv. (paternus), paterno modo. *Augustin.* *Epist.* 37. 3. et *Conf.* 4. 3.

PÄTESCO, et eliam *palisco*. V. *Lexic.* — Depon. infi. *palesci* ap. *Venant.* *pref.* 3. *Leo.*

PATRONISSA, patrona græca. *Gloss.* V. 129. 57.

PAXIMATIUM, punis subincertius. *Gloss.* *Scal.* V. 607. 64.

PAXMATIUM, diuidia libra, II. pax libra una *Gloss.* *Werth.* *Gallée* 340.

PÉCORATUS, albindans pecoribus. *Gloss.* IV. 270. 13. el V. 575. 6. Cf. *Loeve* *Gloss.* *Nom.* p. 168.

PECOSUS, graece leprus. *Gloss.* V. 320. 23.

PRECTO, as, are, a. 1., idem ac *depecto*; et translate, discerni. *Vulg.* *gramm.* p. 86. 2-4. H. «Pertus., diriut u peccatum, ol est discernendo, unde pertus dicitur».

PÉCU, V. var. in *Lexic.* Athl. nlio sensu. *Gloss.* V. 231. 31. «Perna, lura que pecuria appellatur».

PÉCÚA, perus femina. *Gloss.* V. 231. 37.

PÉCUDIARIUS, pastor. *Gloss.* IV. 250. 1. et V. 509. 41.

PÉCULANTIA, ω. f. 1. (peculari) idem ac *peculatus*. *Commodian.* *Instr.* 2. 29. 13.

PÉCULATIUS, ποτζούς, ποτζούς, peculator. *Gloss.* II. 144. 7.

PÉCUS, ovis, n. 3. et eliam t. *Venant.* V. 5. *Mart.* 3. 311.

PÉDÁTUM, carcer. *Gloss.* IV. 374. 56. et al. *Ci. peitūr*, squalor.

PÉDITATUS v. PÉDITATUS.

PÉDICO, προχίστης. *Gloss.* II. 260. 26. Cf. *pedita*.

PÉDITIO, πεδητής. *Gloss.* II. 407. 19.

PÉDITO, homo qui saltare potest. *Gloss.* II. 589. 31.

PÉDIUS, πέδιος τὸ τῶν γραμμάτων. *Gloss.* II. 402. 3.

PÉDOR, uris, el rellins *Pædor*. V. voc. in *Lexico*.

PÉDUCULĀRIS, adjekt. (pedunculus), est morbus i. q. græc. φερεπίζος. *Serb.* ad *Virg.* 3. *Georg.* 564.: « Iamundus sudor » morbus pedicularis, qui est φερεπίζος.

PÉDUCULO, φερεπίζος. *Gloss.* II. 471. 3. etc.; *pehmenel* φερεπίζος; III. 7. 10. et 459. 54. (perduclat).

PEGNIDES, f. pl. (πεγγή fons). Musarum epitheton. Ita ex *Paul. Fest.* p. 235. 8. L. « Peginides Muse dicte sunt a fonte, quem Pegasus inclinatus singulare aperuisse. Oh quam rausam et Greece appellata sunt πεγγαῖς » Fere eadem in *Gloss.* IV. præf. 18.

PEJURIO, i. n. 2. i. q. perjurium. *Plaut. Rud.* t. 1. 137. 7. *Oras.* 4. *Hist.* 5. 2.

PEJURO, as, avi, alnum, are, l. idem ac perjurio. *Itala Matth.* 5. 33. (*Vulg.* perjurabis).

PEJURUS, a, um, adjekt. (per et jus), qui perjurat. — Compar. ap. *Plaut. Triu.* 201. « Nil est stultus... neque prijurious etc. »

PÉLAGIZANTES, πελαγίζοντες. *Gloss.* III. 433. 58.

PELENUM, vehiculum. *Gloss.* V. 385. 15. Cf. *Pileatum*.

PELLACATIO, πελάτης. *Gloss.* 233. 40. — V. in *Lexico*. PELLICATIO.

PELLATOR, πελαθῆτης. *Gloss.* II. 243. 32.; *compellens* II. 589. 40.

PELLECTOR, persuasor. *Gloss.* IV. 270. 22.; *persuasor vel incitator* IV. 139. 18. etc.

PÉLORA, ae, f. 1., nomen avis, de qua *Carneu de filomela. Anth. Lat.* 762. 11. ed². R. « Dulce melora sonat, dicens quoniam nomine droscam ». — *PELTARIA*, pollis (uel pelles), que a mento hovis pendet (vel penitus). *Gloss.* IV. 552. 39. et V. 319. 39. Cf. PALEAR in *Lexico*.

PENDO, pro pendeo legilur in *Iuser. Afr.* ap. *Reuer* 3132. « et ante similes pendunt in vilius insulae ».

PENNIRÄPUS, velox in pennis. *Gloss.* V. 575. 19.

PENTECONTARCHUS, quinquagenarius. *Gloss.* IV. 110. 20. etc.

PÉRAMARUS, a, um, adjekt. (per et amarus), valde amarus. *Augustin. Serat.* 31. ed. *Mai* « genitus primum et peraramini » (uniramini, avversus usus) et *ibid.* n. 2. « Hinc est quod Christus... nuntiavit suscepit peraramini ». Adde *Interpr. Ital. Ps.* 77. apud *Acab. juu.* et *Cassiod.* v. 10.

PÉBRANNUS, aeternus. *Gloss.* ap. *Loewe Peatr* Glass. 119. — *bleui* q. perennis

PERCITATIM, velociter. *Gloss.* V. 529. 15. V. voc. seq.

PERCITE, velociter, referenter. *Gloss.* IV. 550. 36

PERCUSSO, πεκτίζω. *Gloss.* II. 279. 9.; πεκτίζω II. 355. 18.; πεκτίζω II. 399. 40.; πεκτίζω II. 456. 12. — V. *percuso*.

PERDITES, us, m. 1. amissio. *Ps. Cyprian. de Aleat.* 6. « Possessum amissio et penniarum ingentium perditus ».

PERDIVIDO, is, usum, ere, 3. idem ac dividu vel plane dividu. *Itala (Wring.) Jord.* 3. 2. « et terrum usum perdivisoem » (*Vulg.* divisemus).

PERDÖCHIS, valde diuersus. *Gloss.* IV. 142. 3. et al.; *satis diuersus* IV. 375. 48.

PERDHELLIS, is, m. 3. (per et duellum, ἀγέλη bellum), publicus hostis, ipse enim hellum est. V. *vire* in *Lexico*, ubi expanditur 1.º usus vocis proprius, sed omnis est 2.º Irenius latius, ipse significatur omnium privatus. *Plaut. Pseud.* 583. « Facile ut spediem meos perduellus meis perfidiis ». *Id. itid.* 589. « Engam perduellimus meis (iniqui) ».

NB. Observatione dignum est voca-

bium hoc non attributum reperi, sallem huc usque, pro reo perduellionis sed ejus loco usitatum fuisse *perduellionem* aut *parricidam*. Ita De *Vit.*

PÉRDŪRO, as, etc. V. voc. in *Lexico*. Apnd *Prudent. Psych.* 446. nunc legend. *prædurat* et Col. 7. 8. 7. in cod. *Sang.* « caseus muria *præduratus* pro *perduratus* ».

PÉREGRINO, as, are, n. 1., idem ac peregrinor. *Jul. Val.* 2. 35. (21) cod. A.; *Gloss.* III. 124. 7. ἀποδημός; II. 377. 58. peregrino peregrinor *ξενίσιον* et al.

PÉREGRINATUS, περιπέθεσις. *Gloss.* 512. 62.

PÉREXCELSUS, e, um, adjekt., idem ac valle excelsus. *Cic.* 4. *Verr.* 107. ubi alii perperam leg. *præcelsus*.

PÉREXÉO, is, ivi, ilum, ire, 4. (per et exeo), verbum origine quidem intransitivum sed transitivorum more usurpatum, ut in *Lexico*. Usurpaliter etiam intransitive in *Claucl. Tim.* 80. 11. « per hanc ineta pereexual linea »; et *Interpr. Iren.* 2. *Hær.* præf. 1. « Diligenter relinquis el quoniam modo per numeros et per virginis qualior elementa alphabeti, verilalem affirmare conantur et dent, minitalem perexivimus h. e. exposuimus sc. commemoravimus ».

PÉREXEXTENSUS, a, um, partic. ab inus. perextendo, valde extensus. *Virgil. gramm.* p. 14. 16. H. « Perexensi versus usque ad XII. pervenient ».

PÉRFECTUS, us, m. 4. (perficio). V. voc. in *Lexico* — Apnd *Vitr.* 1. 2. 6. *K.* nunc legend. *prospectus* pro *perfectus*, sed *Vitr.* 10. 3. 1. *K.* *perfecitus* ».

PÉRFESTINÁTIM, festine. *Gloss.* V. 646. 26.

PÉRFLUVIES, sordis effusio. *Gloss.* V. 232. 27.

PÉRFICO, as, ieni ele. V. voc. in *Lexico*. — Ap. *Coruif. Rhet.* 4. 14. nunc legend. *defricari*. — Ille ap. *Cic. Verr.* 3. 62. nunc *conficaret*. Item ap. *Ovid. Art. an.* 3. 216. nunc *defricuisse*.

PÉRFIGESCO, is, frixi, ere, n. 3. V. voc. in *Lexico*. — Ap. *Plin. Val.* 1. 57. perfect. leg. *perfriguerit* pro *perfrixerit*.

PÉGENUAT, genibus pergit. *Gloss.* IV. 141. 35. et al.

PÉRICLITOR, áris, ele. V. voc. in *Lexico*. — Addinus: aliquando est idem sic ut proprie abesse, partim abesse, quin, nl gr. καταρίζεσθαι. *Tertull.* c. *Hermag.* 21. « et non periclitatur, ne ex aliquo factum existimetur » h. e. partim abest quin ex aliquo etc.

PÉRICULUM, i. n. 2., est etiam dannum. *Tertull.* c. *Prax.* 15. « Ille sine pericolo innimis ex peritis est ». h. e. sine dannu.

PÉRIMPIUS, a, um, adjekt., maxime impius. *Ambrosiast. ad Rom.* 1. 27. « Idolatria perimpius et gravissimum delictum est ».

PÉRIPÓDION, i. n. 2. (περιπόδιον), vestis lataris. *Ps. Arri. Horat. Sat.* 1. 2. 99. « (Palla) præperiodio postul, quid dicens tunica, pallium ».

PÉRLAVIA, περιπάτης. *Gloss.* II. 147. 23. V. *infra perlavium*.

PÉLUSTATOR, uris, m. 3. (perlustror), qui diligenter et altente instruit. *Grey. Tur.* 1. *Hist. Franc.* 10. « Cujus (Nil) nunc libra mudi brennum perlustratores, referla sacris munasteris dicit esse ».

PÉRLUVIUM, περιπάτης. *Gloss.* II. 410. 53.

PÉMEJO, is, mixi, ère, n. 3., valde irru. *Dosith. græcum.* VII. 425. 11. « emmejo herum et permejo (commixi et permixi) ». Cf. *Beda de Orth.* ihid. 267. 7.

PÉMENSIBRO, us, are, a. 1., idem ac mensura v. plane mensura. *Gromat. vet.* 212. 11. « (glutagustus) conueni terram suis levigatibus fecit permensuram et veterans adsignari ».

PÉMENSTRATOR, mdy. (permetto), vigilando, permutando. *Maxim. Taur. Horat.* 62. « Vigilus celestivimus, orationibus pernotanter instans ».

PÉRORSUS, perlatus. *Gloss.* V. 320. 43.

Ali inus. *perverdatur*.

PÉRPEDIOSUM, lignum in quo domestici pendunt supercedilia. *Gloss.* II. 589. 20.

PÉPPENNIUS, πεπτης. *Gloss.* II. 146. 12. et 148. 31.

PÉPENSUM, i. n. 2. (perpendio), index, quo-

regiones agri cuiusque cognosci possunt, groma seu gruma. *Gromat. vet.* 26. 11. « Cum perpenso (Thulin p. 18. 11-12. propenso) solis spatium consummamus »; et 32. 18. « omnia momenta perpenso dirigere ».

PÉRPÉRIO, is, ire, n. 4., prorsus pereo. *Pseud. Cyprian. Sing. Cler.* 43. « Perperitam erogat fortitudinem ».

PÉPESO, πεπεσώ. *Gloss.* II. 467. 3.

PÉPESSOR, óris, m. 3. (perpetior), qui perpetitur. *August. Serm.* 313. 2. « Tante illius persecutionis pro veritate perpresso ».

PÉPLURIMUS, a, um, adjekt., valde plurimus *Rufin. Hist. eccl.* 6. 7. « de aliquo perplurima memoria tradere ».

PÉPRANDÉO, ea, ere, n. 2. jenlare. *Venant vit. S. German.* 30. « Antequam perpranderet se de mensa Sanclus proripuit ». — Aude formp. perf. *perprandierunt*, ἀποριστήσαν in *Gloss.* III. 413. 52.

PÉPROCLIVUS, plus proclive. *Gloss.* V. 510. 12.

PÉSIPHIENS, πάνω φερόμενος. *Gloss.* II. 148. 8. (perspiciens e).

PÉSÓLENTER, assidue. *Gloss.* *Scalig.* V. 608. 26.

PÉSONÁRIUS, προσωποποιός. *Gloss.* III. 309. 19.

PÉSORIDUS, a, um, adjekt., valde soridus. *Ambrosiast. Epist. ad Rom.* 1. 27. « Idololatria... persordida passio est ».

PERSPEX, leis, adjekt. (perspicio), fort. i. q. perspicax. *Gloss.* V. 663. 38. perspx animus.

PÉSTRICTE, adv. (perstrictus) breviter el concise. *Augustin. Ep.* 221. 3.

PÉTRADO, πεταδίθωμος. *Gloss.* II. 368. 55.

PÉRÚ, ἀπανούτης. *Gloss.* II. 343. 9.

PÉVAGATIO, onis, f. 3., actus pervagandi, evagatio. *Cassian.* 6. *Instit.* 1. « Instabiles cordis pervaigationes coērcens ac revocans », el *Coll.* 14. 11. cogitationum pervaagatio.

PÉVENTO, περιχύνομαι. *Gloss.* III. 156. 24.

PÉVIGILIS, e, adjekt., i. q. pèvigil. *Apul Met.* 11. 26. « Quietem meam cursus interpellat numini(s) benefici cura pèvigilis ».

PESTINUNTIA, qui pestum nuntiat. *Gloss.* V. 320. 21. el al.

PÉTALUS, i. q. petalum in *Gloss.* IV. 142. 21.

PÉTULUS, a, um, adjekt. (peto), i. q. petulans. *Gloss.* IV. 142. 22. petulum, lascivum; IV. 151. 7. el al. petule, petulantes hilares; V. 555. 45. meretricies.

PÉHALANGA, ae, f. 1., idem ac phalanx. *Greg. Tur.* 1. *Hist. Fr.* 43. « Nne media omnis Pie lava scinco phalanx comprimilur »; et 2. 2. « Ne pertent quæso populi ultrisque phalanæ ».

PÉHASCOLIUM, i. n. 2. (παχακόλιον), sacculus pretiosus idem ac pisceolus. V. *Lexic.* PHASCOLA, currigendum *Phascolia* (*Paul. ex Fest.* 223. 6. 1.).

PÉLOSOPHO, as, are, n. 1., idem ac philosophor, philosophorum more dispulo. *Virgil. gramm.* p. 126. 17. H. « Quirini (Tusculani) natura fertur... nihil aliud amare quam semper philosophare ».

PÉLOXENIA, ae, f. 1., amor donorum. *Gloss.* ap. *Loewe Peatr. Glossar.* p. 161. — Græce φιλοξενία proprie est liberalitas in hospites, sicut φιλοξενος est liberalis in hospites.

PÉHALGICI, urini, m. phr. 2., leg. apud *Th. Prise.* 21. *fut.* 308. (a); ipsi vero vox significet, non liquet, nisi quod ἀλγεῖται (?), ah ἀλγεῖ, dolor, ens subindurat, qui dolere v. morbo aliquo affectuantur in ignoto corporis parte. Videant eruditiss.

PÉHYSIÖGNOMIA, ae, f. 1. (φυσιογνωμία), peritia cognoscendi naturas sive de natura judicandi. Habet *Ps. Apul. Physiogn.* 105. Rose « Primo igitur cognoscendum est quid physiognomia proficitatur ».

PÉATRIX, tricis, f. 3. (pin). V. voc. in *Lexico*.

— Apud *Plaut. Mil.* 695 legend. nunc "plicatrix", non "pinatrix". (p. 172. *Guetz-Schöell*).

PÉCATIO, onis, f. 3. (pīro), actus peccandi seu pīce linendi ut *vasicum pīcatio* ap. *Donat. Ter. Eeu* 4. 5. 6.

PICTACIOLUM, i. n. 2. (demin. a piciacim v. pictacium), parva schedula Hieronym. in Matth. 23. 6. « Pictaciolum ita Decalogi phylacteria vocant a. Cf. *pittacium*, membranita. *Gloss.* V. 416. 44.; et *pittaculum*, membrana *Gloss.* *Scallg.* V. 806. 62.

PICTIÖNES, um, m. plur. (pingo), qui vincunt in picturam certamine. *Gloss.* IV. 143. 18. et al.

PIETATICULTRIX, tricia, f. 3. (pletas si colo), quem pletatas cotit *Publili. Syr. Com. frg.* p. 869. 6. R. (Cf. *Petr. Sat.* 55. 8.). « Cionia aliena grata, peregrina, hospita, pietaticultrix gracilipes, crotalistris avis». Ita porro appellatur, quia cionia, ut alt. *Plin.* 10. N. H. 23. 62., « genetrix cum senectam invicem educant».

PIGELLA, δαρμοφύλαι. *Gloss.* III. 75. 46.; 146. 15.; χαλκίον III. 203. 54.: artipta, genua valvis *Scallg.* V. 607. 14. Cf. etiam II. 150. 86.: *pigræ* κρυφικηρις.

PIORA. V. supra PIOELLA.

PIORITER, δικηρησ. *Gloss.* III. 219. 55. et 654. 12.

PILAX, murilegas, cat(?)us. *Gloss.* *Scallg.* V. 607. 34. Ita emendanda eadom glosa in Lexico ad voc. MURILEOUS.

PINGOR, παχύνομαι. *Gloss.* III. 155. 20. et 21.

PINSATIO, oīs, f. 3. actus pineendi. V. *Lexic.* — Sed *Vitr.* 7. 1. 8. Krohn leg. *pistello*.

PIPIUNCULUS, accipiter, acceptor. *Gloss.* IV. 877. 18.; V. 607. 2. et 880. 40.

PIRATUS, acerarius. *Gloss.* V. 885. 39.; acerarius, pungens, piabilla V. 321. 4.

PISCIUNCULUS, i. m. 2., nom. demin. a *piscis*, piaculus. *Anthim.* 44.

PISSA, pia, pice. *Gloss.* V. 186. 26.

PISSAOO, pix liquida. *Gloss.* *Scallg.* V. 608. 43.

PISTRILLA, m. f. 1. (demin. a pistrinam), parvum pistrinum. *Ter. Adelph.* 584. « Apud Ipanum lacum est pistrilla et ex adiutorum fabrica ». *Præc. gramm.* II. 115. 12.; *Dosith. gramm.* VII. 695. 14.; *Gloss.* V. 588. 41. a pistrilla pistrinum diminutiva. Addo form. *pistrilla* in *Gloss.* V. 511. 1.

PITHANOCOLOGIA, m. f. 1. (πιθανολογία et πειθανολογία), sermo planisitius sive oratio ad persuadendum apta, a πιθανός, perauasoria, et λέγος, sermo. *Interpr. Iran.* 2. *Hær.* 14. 8. « Hi autem penitentia manaueti disaudentes per pithanologiam assumere predicationem emulsionem, infrenunt etc. ».

PITTACIÖRUM, II. n. 2. (pictacium), permisus ac ripina aliquid faciendi, ut ex. c. palei fodiendi. *Lex metalli Vipasc.* in *C. I. L.* 5161.

PITTACIOLA et PITTACIUNCULA, V. supra *Pictaclunculum*.

PLACILLAT, placat. *Gloss.* V. 476. 59.

PLAOARIUS, II. l. q. questionarius. *Gloss.* II. 591. 8. « questionarius, plagarius, flagellator, plagiator (plagator?) ».

PLAOARIA, m. f. 1. (plagium), quem homines surripit, animas vendit; translale vero, quem illecebris seducit, ut Venus plagiaria. *C. I. L.* IV. 1410.

PLANCTIO, κοκκωτός. *Gloss.* II. 495. 27.; 520. 1.; *planctia* II. 569. 54.

PLANETICA, m. f. 1., genua vestis, quem totum corpus involvit. *Cassian.* 1. *Instit.* 7. « Planeticum atque horrorum pretia alii ambitionemque declinant (monach) ».

PLANOFEDUM, κατώγανον III. 190. 86. et 269. 5.

PLASIE, ia, f. 6. (πλάσις). — Oecl. in acc. *plas-* et abl. *plasi*. — Est uroamentum, ut *plasis* oraturia ap. *Pa. Aeon.* *Cic.* II. *Verr.* 1. 56. p. 174. 14. *G. B.* « Oretorie plei hanc albi objectit questionem ».

PLASMA, m. f. 1., idem quod pleuma (ātis), sc. fictio, figuratum. *Commodian.* *Apol.* 811. « Descendit in tumulum Dominus, autem plesma misertus ».

PLASTOGRAPHIS, falsum scriptum. *Gloss.* IV. 144. 31. et al.

PLAUOO, ia, etc. V. voc. in Lexico. — Perag. Infus. *plaudier* ap. *Plaut.* *Rud.* 1250. — Fut. *plaudebit* ap. *Vulg.* (Ainian.) *Ecccl.* 12. 19.

PLAUSTELLUM, i. n. 2., dimin. a *plaustrum*, vehiculum breve. *Gloss.* IV. 419. 39. et V. 478. 67. *Loewe Prodr. gloss.* p. 414.

PLAUSTRIT, quod de *plaustru* sonat. *Gloss.* IV. 144. 2. et al. Cf. *Loewe Prodr. gloss.* 846.

PLÆBESCIERE, plebem alloquuntur. *Gloss.* *Scallg.* V. 606. 66. Est etiam forma: *plebesca*, plebem alloquuntur. *Gloss.* V. 664. 16.

PLEBISCITAT, plebem alloquuntur. *Gloss.* IV. 144. 16. et al. — Form. dep. in *Gloss.* *Scallg.* V. 808. 37. *plebisciari*, plebem imitari.

PLEONEXIA, m. f. 1. (πλεονεξία) avaritia. *Gloss.* III. 415. 25. « Pleonexia a plus habendo dicta ».

PLÉTHORICUS, a, nm, adjec. (πληθώρα), abundabilis, suco plena. *Cass. Fel.* 38. « Si et plethericum corpus habuerint agrotantes, quod nos in illo sermone abundum dicimus ». *Ibid.* 41. Cf. *Gloss.* III. 604. 21. nbi pectorum.

PLETHRON, i. n. 2. (πλεθρόν), superficies decem milium ped. quadr. *Jul. Frontin. de Limit. in Corp. Agrim. Rom.* I. p. 18. *Th.* « Primum agri modum fecerunt plerunque centenum pedum in ultra parte, quod Greci plethron appellant ».

PLORABUNOE, adv. (piorandus), valde flebiliter. *Porphyri. Hor. Epos.* 1. 17. 52.

PLOSTROR, aria, ari, l. 1. dep. (*plostrum*), pianatra v. currus fecio = ἀμαζηλετῶ. *Dosith. gramm.* VII. 492. 6.

PLUITO. V. infra PLUVICINARE.

PLURIME, adv. (plurimus), idem ac pluratum. *Gromat. def.* 885. 26. « Ex tertia hora ipsum alagnum finalem constitutimus et quam plurime contra tertiam horam ».

PLURIMUM, adv. pro ut plurimum, ital. per lo plu. Ap. *Tertull. c. Marc.* I. 24. « Ex recordatione plurimum deticti etc. ». Item *Ter. Phorm.* 194. « domum ire pergam, ibi plurimumat ».

PLUVIALITER, adv. ad modum pluviae. *Ibid. Grd. creat.* 7. 5. « Pluvialiter imbre ad terram delapsi caduila ».

PLUVICINARE, pluitare, sepe pluere. *Gloss.* *Scallg.* V. 606. 66. Cf. Ital. *plouigginare*.

POA, genua herbe ubi vestimenta lavantur. *Gloss.* IV. 276. 16.

POCULATOR, propinctor. *Gloss.* II. 593. 64.

POOLUS, II. m. 2., idem ac pedium. *Chronogr.* ed. *Mamms.* p. 684. 26.

PCENICENTAURUS, avis quem quasi purpurea pinnas (vel pennas) habet. — *Gloss.* IV. 145. 28.; 554. 18.; 264. 19. Fort. l. q. *Phænicopterus*.

POLLUCTARE, conaenrata. *Gloss.* IV. 147. 11. et al.

POLUM, i. n. 2., l. q. polus. *Gloss.* passim.

PÖLYLÖOUS, multilocus, Ideat verbosus vel vaniloqua. *Gloss.* *Plac.* V. 93. 21. et 136. 6.

PÖMÄTUM, II. n. 2., motilis et liquidus cibua ex pomis. *Gloss.* *Scallg.* V. 606. 39.

PÖMETARIUS, θωματόλης. *Gloss.* III. 371. 87. ac pomorum venditor.

POMPÖLENTUS, pompa plenus. *Gloss.* IV. 146. 14. et al.

PÖMUM, I. n. 2. V. voc. in Lexico. — Translate. *Tertull. de Cultu fam.* I. 6. « ad hoc enim conches noverim maria poma ». Ita appellat conchas, quod non ad fastum sed ad saporem et escem ait ordinata.

PONDÉRATORIUM, ζυγοταctov. *Gloss.* III. 196. 32. et 267. 56.

PONTARIUS, II. V. Lexico. — Alio sensu, a ponte deriv. in *Gloss.* III. 178. 24. Pontarius γαφορβάτος.

PÖPÖLUS, I. m. 2. V. voc. in Lexico. — *Carm. Sel. ap. Fest.* 205. 24. piur. poplos. Cf. *Osann. Clic. Rep.* 2. 53. p. 217.

PÖRCINÄRIUM, II. n. 2. (porcus); 1. at in Lexico, locus, ubi pascunt v. commorantur porci, porcilia. Occurrit in *Gloss.* II. 463. 2. Τοφορβάτοv, porcinarium; 2. Locus ubi porci mactantur. *Gloss.* III. 196. 37. et 267. 62. Χοιροποτοv, porcinarium.

PÖRCÜLA, menaure, pertica. *Gloss.* V. 578. 39. Cf. *Colum.* 5. I. 5.

PÖRRIGISILIS, e, adjec. (porrigo), qui porrigi potest. *Chalcid. Tim.* 44. E. « Addita est crurum

quoque et brachiorum porrigitia ei flexuosa substantia ».

PORTENTIÖQUIUM, II. n. 2. (portentum et loquor), sermo de re portentosa. *Interpr. Iran.* 2. *Hær.* 16. 4. et 6. 4. 2.

PORRO, adv. etiam certe. *Gloss.* ap. *Loewe. Prodr. gloss.* p. 176.

PORTENTOSE, monstruose, exempli causa cum sex digitis nat. *Gloss.* V. 411. 66.

PORTIO, oīs, f. 8., par v. similia translatate videtur ap. *Tertull. Apol.* 6. « Tenaverat si Domitanus portio Nerois de crudelitate ». Sic atib *edicti portio* pro simili editio.

POSCARIUS, οἰκουματοπόλης. *Gloss.* III. 308. 67. sc. poscas venditur.

POSTIGENA, m., m. 1., l. q. postumua. *Gloss.* II. 589. 59. postumua postigena.

POTAMENTUM, I. n. 2., potio. *Iaid. Grd. creat.* 9. I. « Sicutibus potamenti solatia exhibere a.

POTENTIO, ss, ēvi, ētū, ētū, ēre, a. 1. potentia opprimo. *Vulg. Interpr. Ital. Jarem.* 7. 6. et 22. 6. ap. *Lucif. Caral.* 2. pro a. *Athan.* p. 146. 21. H. « Prosternum, pauperem et viduum non potestabat ».

PÖVER, éti, m. 2. = puer. *Anthol. apigr. spec.* 1. ed. *Buech.* n. 11. p. 7.

PRÆAPTO, ss, ēvi, ētū, ētū, ēre, a. (pre et apto), ante apto, predisponere, apparechiare. *Interpr. Iran.* 4. *Hær.* 20. 6. « Spiritus Dei per prophetas futura significavit preformata et preaptens ad id, ut auditi Deo aimus ». *Id. Ibid.* 23. 2. « Non multum laboravit circa eum Philipus, quoniam erat in timore Oei preaptatus a prophetis ».

PRÆBEO, es, etc. V. voc. in Lexico. — Parag. iufic. præbēter ap. *Plaut. Poen.* 177. et 657. *Plaut. Amph.* 1027.

PRÆCESSANT, sepe precedunt. *Gloss.* IV. 269. 17.

PRÆCÔNO, ss, ēre, a. 1. nuntio, lando. *Gloss.* II. 849. 20. etc. præcōno, κηρύξσει; *Gloss.* V. 135. 26. præconare, laudare.

PRÆDICO, ss, ēvi, ētū, ētū, ēre, a. 1. V. *Lexic.* Alio sensu: predicatione doceo. *Luculent. comm.* ad *Phil.* p. 643.^b « Hoc predicavit apostolus Paulus a doctrina imbuti ».

PRÆDUCTILE, instrumentum infantinum. *Gloss.* 323. 16. et 14.

PRÆOURO, ss, ēvi, ētū, ētū, ēre, a. etiam intransitivorum more usurpat, ut ap. *Ps. Cyprian. de Laud. martyrum.* 8. « prædorantibus... costis ».

PRÆFASCINUS, τὸν βάσκανον. *Gloss.* II. 393. 55.

PRÆFLÖREO, es, florui, ēre, 2. etiam translate adhibetur. *Hieronyn.* in *Ps.* 29.

PRÆJUVO, ss, jūvi, ēre, a. 1., ante juvo; sed focus, qui unicas affert ex Tacito, aliter legendus videtur. Non igit est *præjucisse* sed *parcisse* juuisse, ut legunt *Halm* et *Heræus*.

PRÆLOVİUM, pelagus. *Gloss.* IV. 459. 41. et *Scallg.* V. 607. 67. sc. aquarum abundantia. Cf. *Serv. ad Virg. I. Aen.* 246.

PRÆMENORATUS, a, um, partic. ab innisi. *præmenzoro*, antea memoratus. *Greg. M.* 9. *Epiſt.* 7. « Respondit præmemoratum abbatissam inuidi se monachica veste notuisse ».

PRÆMIATOR, ūria, m. 3. (præmior), idem est etiam ac remunerari, ut ap. *Ambros.* in *Ps.* 38. 57. — Alio sensu V. *Lexic.*

PRÆMOICUS, valde modicus. *Gloss.* IV. 156. 24.; V. 822. 63.

PRÆNASCOR, ūria, asci, 3. dep. sole nascor. — Uarputur etiam translate. *Chalcid. Tim.* 143. « luxit Platōnē prænascitur providens ».

PRÆNIMIUM, adv. idem ac prænimis, ut « prænimis opulentē dicitur » ap. *Charis. gramm.* I. 235. 12.

PRÆNÖMINÄTIVS, a, um, adjec. (prænomino), ad prænomen pertinet. *Cassent. g. gram.* V. 839. 18. « Publius Cœlio, sc. Scipio Africanus. Est ergo nomine proprium prænominativum, ut Publius etc. ».

PRÆÖLO, ia, ere, n. 3., l. q. ,meoleo. *Plaut. Mil.* 41. « Curamque adhibere, et præolat mihi quod tu velis a.

PRÆPOLLENS, entis, adjec. (præpolleto), cuius

superl. *præpotentissimus* usurpat *Augustin.* *Ep.* 137. 15. Cetera *V.* in *Lexico*.

PRÆPONDÉRATIO, onis, I. 3. (præpondero), actus præponderandi; *Chalcid. Tim.* 352. « Nec quisquam in ea esset æquate, quod jactationem præponderationemque corporum coerceret ». — V. etiam *Lexic.*

PRÆRÖGÄTIO, onis, f. 3. (prærogo). ¶ 1. Est prærogativa. *Senec. Contr.* 1. 2. 19. « Habemus quandam prærogationem sacerdoti ab ipso nomine datam ». ¶ 2. Est etiam distributio. — 1. Proprie. *Fulg.* 1. *Myth.* 2. « Saturnus per annorum prærogationem ad se populos attrahens, a saturando Saturnus dictus est ». *Maxim. Taurin. Honi.* 1. « Prærogatio copiosa (*eleemosynarum*) non desit ». — 2. ^a Transtate. *Augustin. Enarr. in Ps.* 93. 7. « (*Deus*) veniet et judicabit... ingratos prærogationi misericordiaæ suæ ».

PRÆSÄGAX, äcis, adject., valde v. magis sagax. *Auonym. Bern. gramm. suppl.* 74. 24. « sagio sagax, unde præsagio præsagax ».

PRÆSCINDO, is, scidi, ère, a. 3., (præ et scindo), ante scindo, divido. *V. Lexic.* Adde *Vulg.* 1. *Reg.* 24. 12. « Cum præscinderem summittatem clamidis tuæ, nolui extendere manum meam in te » et 2. *ibid.* 10. 4. « Et præscidit vestes eorum medianas » et 2. *Mach.* 7. 4. « Iussit (*Antiochus*) summas quoque manus et pedes ei præscindi ». — Apud *Vitr.* 5. 6. 5. nunc legendum est “præcidantur”.

PRÆSIGNIS, e, adject., iam designatus ad aliquam dignitatem. *Gloss. Placid.* *V.* 94. 20. — Alia in *Lexico*.

PRÆSCRIPTIUNCULA, æ, f. 1., nom. demin. a *præscriptio*, parva præscriptio. *Cassian.* 7. *Incarn. Clr.* 5. « Et tu nativitatí terrenarum opinionum præscriptiunculas objicis ».

PRÆSECTIO, ἀποτομή. *Gloss.* II. 241. 48.; ἀποτύπωσις II. 241. 47.; ἀποκοπή III. 460. 67.; præcilio membrorum. *Gloss.* *Werth. Gallée* 363.

PRÆSENTIÁLITER, adv. (præsens), per se non per atium, in præsentiā. *Acro Horat.* 1. *Epist.* 1. « Mæcenas multa commoda contulerat Horatio, per que eum præsentialiter rogabat ». Adde *Venant. vit. s. Amantii* 9. « Venit... quasi innocentinam suam præsentialiter præmonstraturus » et s. *Leobini* 5. præsentialiter pandere.

PRÆSPICABILIS, conspicabilis. *Gloss.* *V.* 475. 12.

PRÆSTOLÁTOR, expectans observans. *Gloss.* *IV.* 379. 41.

PRÆSTRÉPO, is, ère, n. 3., valde strepo. *Gloss.* *IV.* 479. « præstrepit strepitum facit ».

PRÆSTRIGIAE, arum, f. plur. 1. (præstringo), i. q. præstigia. Occurrit ap. *Cæcil. Com.* 209. p. 80. R. ^a « præstigias præstrinxit ». *Cic.* 3. *Nat. D.* 73. ed. *Müller*; et ap. *Front. ad M. Cæs.* 1. 5. p. 13. 1. *N.* in cod.

PRÆSTRIGIATOR, oris, m. 3. et

PRÆSTRIGIATRIX, tricis, I. 3. (præstringo), i. q. præstigiator et præstigiatrix. *Plaut. Aul.* 630 « Ego... te, præstigiator... accipiam »; et *Poen.* 1125. « præstigiator hic quidem Poenus probust »; et *Truc.* 134. « Mala's præstigiatrix » (quem loc. corrig. in *Lexic.*).

PRÆSUMMUS, a, um, omnino v. plane summus. *Oros. Apol.* 32. 9. p. 662. 2. *Zangemeister.*

PRÆSUMPTÍVUS, et præsumtivus, a, um, adj. In *Lexico* errore occurrit post voc. *præsumptus*. Adde etiam: — Translate, antea sumptus. *Gild.* 2. *Excid. Britau.* 7. 2. « præsumptiva nuptiae ».

PRÄTERLÜO, is, ère, n. 3., juxta fluo. *Gloss.* III. 433. 26. præterluit πραπέει: et *IV.* 154. 28. et *V.* 136. 20.: juxta fluit. — Part. præs. *V.* in *Lexico*.

PRÄTÓRIÁNUS, a, um, adject. *V.* voc. in *Lexico*. — Apud *Ulp. regul.* 11. 24. nunc legend. *praetorius* tutor.

PRANDEUM, v. *brandeum*, genus zonarum. *Gloss. Syriac.* *V.* 606. 47. Cf. *Loeve Prodr.* *Gloss.* 27.

PRANSRIX, ricis, f. 3. (prandeo), que prandet. Fingitur a *Prisc. Partit.* XII. vers. *Aen. gramm.* III. 463. 15-16. « Nemo dicit pransrix, cursrix, tonsrix, propter asperitatem pronuntiationis ».

PRÄTURA, æ, f. 1. (πράτης), venditio. *Arcait. Diy.* 50. 4. 18. 19. *M. Kr.* (Vulg.) *OSPRATURA*, quam voc. *V.* in *Lexico*.

PRÄVO, as, ère, a. 1., pravum facio. *Gloss.* II. 438. 55. Στρεψλῶ, pravo.

PREHENSIO, onis, f. 3. *V.* voc. in *Lexico*. — Apud *Cæs.* 2. *B. C.* 9. 6. nunc legend. *pressionibus*, non *presensionibus*.

PRELLA, æ, f. 1. (premo), qui imprimet v. excedit. Gr. μαστίφ. *Auct. de idiom. gen. gramm.* IV. 577. 61.

PRESBYTÉRA, æ, f. 1. (presbyter), uxor presbyteri quani habuit ante ordinationem (*Gloss.* V. 523. 35. et 411. 47). *Greg. M.* 4. *Dial.* 11. « Qui ex tempore ordinationis acceptæ presbyteram suam... ad se proprius accedere nunquam sinebat ».

PREX, nomin. sing. *Serv. ad Virg.* 1. *Aen.* 587. et *Gloss.* II. 331. 49., invitatis *Charis. gramm.* I. 93. 17. et *Prisc. gramm.* II. 371. 19. — Dat. *precii* etiam *Ter. Phorm.* 547.

PRIDIÁRIUS, heslernus. *Gloss.* II. 590. 11.

PRIMIGENES, is, 3. = πρωτογενῆ, adject. hybridum, protogenes, primogenitus. *Ambros. de Noe et arca* 29. 107. « Ergo sicut ille primigenes (Adam) magister ferrum videtur operatus, ita etiam egressus ex arca Noe seminationis et culturae auctor factus est ».

PRIMITIÆ, arum, f. pl. 1., habet etiam sing. *primitia* in *Itala Num.* 18. 12. et ap. *Commod. Instr.* 1. 11. 18. « A primilia quoque pecora pavisse referunt ».

PRIMOCRÉATUS, a, um, (primus et creo), qui primus creatus est. *Ambros. de Fide* 1. 7. 48. « Primogenitus, non primocreatus ».

PRIMOR, oris, prior. *Gloss.* IV. 273. 5. et V. 576. 5.; primiores, primarii vel electi IV. 151. 41. et V. 475. 42. — *V.* in *Lexic.* PRIMORIS.

PROASTIÓ et **PROASTIA**, suburbana. *Gloss.* *V.* 576. 40. et 525. 4.

PRÓBER, ra, rum, adject., antiq. = probrosus. — a) De inanimatis. *Gell.* 1. 5. 2. « Compellationes probra ». — b) De animatis. *Gell.* 9. 2. 9. « Animalia spurca atque probra ». *Plaut. Most.* 407. « Pluma haud interest, patronus an ciens probrior (*al. propriior*) siet ». Hinc subst. n. probrum. — *V.* etiam *Lexic.*

PROCAS, æ, m. 1., qui post mortem patris nascitur. *Gloss.* ap. *Loeve. Prodr. gloss.* p. 177., coll. 395., ubi conjecturam suam satis probabilem affert ad hanc glossam recte intelligendam.

PRÖCHIRUM, sporta innvensis. *Gloss.* *V.* 576. 49.

PROCINGO, προζωννώ. *Gloss.* II. 417. 45. προζωννώ II. 421. 19.

PROCITER, velociter, celeriter. *Gloss.* *V.* 475. 59. et 511. 6.

PROCONSULARITAS, proconsulatus προπολεῖται. *Gloss.* II. 227. 49.

PRÖCRÉATIO, onis, f. 3. (procreo), generatio. — 1. ^a Proprie. *V. Lexicon.* — 2. ^b Meton. qui producit. — a) *Augustin. serm.* 4. *Mai.* « Ut procreationes suas non perdat terra ». — b) Item fructus ventris. *Vitr.* 2. 9. 1.

PRÖDE, decurt. prod. = pro (*Charis. gramm.* I. 236. 29.); cun verb. « prode est, prode esse » in *Itala Bib.* (V. *Rönsch. Ital.* p. 468.); « prode erit ». *Gromat. vet.* 36. 34. (sed *Gaj Inst.* 2. 141. *Studemund* leg. « prodest » contr. *Lachmann*); — Compar. *prodius*. *Non.* 67. 10. *sqy. L.* « *Prodius* dictum interius, longius, a prodeundo, quasi porro eundo *Varro Vergula divina*: Primum venit in urbein atque intra muros; deinde accedit *prodius* et introit domum ».

PRÖDITORIUS, a, um, adject. (prodo), ad productionem pertinens, ut *proditorius* γλαῦtus ap. *Augustin. Serm.* 161. 3. *Mai.*

PRODIUS, adv. *V.* PRODE.

PROFLUXIO, onis, f. 3., (profluo) actio extra fluendi. *Augustin. in Ps.* 109. 20. « Quid est torrens? profluxio mortalitatis humanæ ».

PRÖFUNDO, is, etc., habet primam brevem, ut ap. *Lurret. Virg. Ovid. Sil. It.* etc.; sed longam up. *Catull.* 64. 202.

PRÖGASTOR, ventrosus. *Gloss.* *V.* 511. 9. 525. 28. 576. 41.

PROGENIES, ei, f. 5. *V.* voc. in *Lexico*. — Rabet plur. *progeniebus* in *Itala Act. Ap.* 15. 21. (*Caut.*)

PRÖIMPENDO, προθέτανω. *Gloss.* II. 417. 3.

PRÖLATÁTIM, adv. (prolate), cum mora, morando, ap. *Diomed. gramm.* I. 407. 6. interdictionis in -im desinentia.

PROLOQUIUM, ii, n. 2. (proloquor), v. *Lexic.* Alio sensu: prologus, præfatio. *Donat. Ter. Eun.* 3. 4. 1. « *H*eri aliquot adolescentuli coimus in Piræo ». In hoc proloquio insinuatio personæ ejus est etc. ».

PROLÓQUOR, èris etc., habet etiam particip. passivo sensu usurpatum ap. *Hieronym. Chron.* 2.; et etiam ap. *Varr. 6. L. L.* 56. (*Goetz-Schoell*). ubi huius est lectio incerta.

PRÖMA, æ, f. 1. (promo), promptuarium v. ærarium, τρυπίσω. *Tertull. c. Marc.* 2. 10. « De multitudine negotiationis tuæ promas tuas replesti ». Adde *Gloss.* II. 451. 22. et *Werth. Gallée* 362. Cf. in *Lexic.* PROMUS.

PRÖMEDITARE, prospicere. *Gloss.* V. 476. 32.

PRÖMENTARIUM, τρυπίσω. *Gloss.* III. 313. 48.

PRÖMENTÁRIUS, τρυπούχος. *Gloss.* III. 305. 11.

PRÖMETÍTOR, öris, m. 3., idem ac metator. *Schol. ad Lucan.* 1. 382. *Web.* « *Metator* : castrorum positor vel *prometitor* ».

PRÖMISTHÓTA, æ, m. 1., locator scænicorum. *C. I. L.* III. 6113. (5208. *Dessau*) « *T.* Ultidienus Venerianus archim. Latinus et officialis (*sic*) an. XXXVII. promisthota an. XVIII. etc. ».

PRÖMÚRİUM, spatium quod circa muros est. *Gloss.* IV. 150. 30. *coll. V.* 476. 42. et 511. 22. Cf. in *Lexic.* POMERIUM.

PROPEMÖDÖ, adv. v. in *Lexico* PROPEMODUM, ubi ad loc. *Liv.* 24. 20. nunc legend. *prope mœnibus*, et non *propemodo*.

PRÖPRETATIO, onis, f. 3. (propheto), actus prophetandi, propheta, *Vulg. Interpr. Itala* 1. *Thess.* 5. 20. « Prophetationes nolite spernere ». *Vulg.* habet *prophetias*. Adde *Interpr. Iren.* 4. *Hær.* 22. 2. et 33. 10. et *Augustin.* 10. *Civ. D.* 32. et 17. 24.

PRÖPÖLÄRIUS, est publicus negotiator. *Gloss.* *V.* 622. 17.; negotiator *V.* 511. 32. et 576. 56. Cf. *propola*.

PRÖPOSTERUS, a, um, adject., idem ac præposterus. *C. I. L.* IX. 3058.

PRÖPÜDÖSE, turpiter. *Gloss.* IV. 549. 26.; 556. 51.; *V.* 476. 56.

PRÖSATICUS, a, um, adject. ad prosam pertinens, ital. *prosastico*, ap. *Virgil. granut.* 148. 22. *H.* « Simplicibus ad prosaticis exordium sumpsit haec scribendi consuetudo ».

PROSULTARE, explorare. *Gloss.* V. 476. 63. et 511. 38. prosultati prospecti *V.* 476. 64.

PRÖSÉCO, as, ecui, ectum, äre, a. 1. *V.* voc. in *Lexico*. — Partic. *prosecatus* (non *prosectus*), habet *Paul. ex Fest.* 252. 11. *L.* « *Proscium*, quod prosecutæ proicitur ».

PRÖSELÉNUS, i, on. 2. (πρό = ante, σελήνη, luna) ante lunam natus (*Gloss.* *V.* 556. 28.). *Serv.* ad *Virg.* 2. *Georg.* 342. « Qui (*Arcadæ*) se proselenos esse adserunt, id est ante lunam natos ».

PRÖSÖPÖLEPSIA, personarum acceptio. *Gloss.* III. 502. 73.

PRÖSTIBULATRIX, meretrix quæ prostat. *Gloss.* *V.* 511. 42. *coll. IV.* 381. 52.

PRÖTENSE, extense expanse. *Gloss.* IV. 460. 17.

PRÖTEXERE, cooperire. *Gloss.* IV. 549. 39.; 557. 8.; *V.* 476. 7.

PRÖTUTO, προσταχιζούσι. *Gloss.* II. 416. 18.

PROVECTIO, onis, f. 3. (proveho), actus provehendi, promotio (*Lact.* 5. 11. 8. etc.) ut est in *Lexico*; sed etiam progressio, ut ap. *Chalcid. Tim.* 74. « Quasi ad contrarium iter prioris illius provectionis ».

PSONTRONPHÄNICUS, occultorum inventor. *Gloss.* *V.* 576. 60.

PSYCHOGENIA, æ, f. 1. (ψυχογονία), origo animalium. *Chalcid. Tim.* 208. « Admonens rorū, que in psychogonia docuerit etc. ». *Ibid.* 95. « Tebennus memoria priorum psychogoniae descriptionem ».

- PUBOR, πατέσιοπαι. *Dosith. gramm.* VII. 432.
 7. Cf. infra PUPIOR.
 PUDIBUNDĒ, pudenter. *Gloss.* V. 363. 7.
 PUDICUNDUS, verecundus. *Gloss.* V. 477. 17.
 et 511. 50.

PÜERIOLÆ, foderis portatores. *Gloss.* V. 477.
 28. et al.

PUGILATIÖ, ónis, f. 3. (pugilior). — Scribitur etiam *pugillatio* duplicitⁱ (Cf. *Cic.* 2. *Legg.* 88). — Est actua pugilendi. *Fulg. contin. Virg.* p. 95. *Helm.* « Nem vide quis et pugillationam exercent, id est: virtutis artam Entelius ei Dares peragunt ». — Ap. *Cic. loc. cit.* nunc pro *pugillatione* legand. *pugillatu*.

PÜOILLÄRE, is, n. 8., idem ac pugillar. *Itala Luc.* 1. 83., ubi *Vulg.* hebet *pugillaria* (subst.).

PÜGILLÄRIUS, pugillarum opifex. *Gloss.* II. 590. 42.

PÜGILLÄTIO, ónia, f. 8. ¶ 1. Est idem ec pugillatio. ¶ 2. Est etiam missio pugillerium (*spedizione postale*) per regium procuratorem. *C. I. L.* XIV. 2045.

PULLÄMEN, Inis, u. 3. (pullo), pullus. *Schol. Bern. Virg. Geogr.* 1. 869. « Tertio die pullamina excluduntur » (it. *pollente*). —

PULPA, es, f. 1. loligo, (fr. *poulpe*; it. *pesc calamaro*). *Th. Prisc.* 4. 2.

PULSATUS, us, m. 4. (puiso), idem ac pulsatio. *Aegril. Perdic.* 169. (*Bährens, Poët. Lat. Min.* V. p. 120. et *Anthol. Lat.* II. p. 292. « Improbiter digitos quatenus pulsatibus urguit »).

PÜNICÄVIT, erubuit. *Gloss.* IV. 153. 7. — Part. PUNICANS. V. in *Lexico*.

PÜNIO (ponio), is, lvl v. üi, Itum, ire, 4. e.; dapon, puuior (ponior). V. voc. in *Lexico*. — Syncop. imperf. *paenbat* ap. *Lucret.* 6. 1238.; fut. passiv. *paenblu(r)* *C. I. L.* VI. 18758.

PÜPIOR, πατέσιοπαι. *Gloss.* II. 165. 21. Cf. supra PUBOR.

PUPPUP, interjectio deridenis. *Gloss.* ap. *Laxwe, Prodr. gloss.* p. 160.

PUPUPI, est interjectio dolentis. *Gloss.* V. 622. 26.

PÜTEAL, älis, u. 8. V. *Lexicon*. — Add. sensu speciali: 1.º In *Gloss.* V. 585. 19. at 607. 12. « sedes prætoris » 2.º *Ibid.* 624. 36. « Trepelio veli puteat est locus in quo rei verberabentur ».

Q

QUÄDRANOÖLIS, e, adject. I. q., quadrange-
lus. *Cel. Aur. de signif. diæt. pass.* 115.

QUÄDRAS, pro quadrena, lili. n extira ente s. *Metrol. script.* p. 87. 18. *Hultsch.* — Etiam quadran, indecl. depravate forme. *Gromat. vet.* 339. 28., *Metrol. script.* p. 180. 15. *Hultsch, Hil- rian. Expos. da pasch.* 9.

QUÄDRICEPS, cipitis, m. 8. (caput), qui quatuor capita habet. *Auguatin. Regul. gramm.* V. 502. 40. et 43. « Auceps at biceps et triceps at quadriceps... genetivum singularem... in -pla syllabam mittunt, non in -pla, ut... quadriceps quadriplicis ». Cf. *BICEPSOS* in *Lexic.*

QUÄDRICOLOR, öris, adject. (quattuor et color), qui est quatuor colorum. *Istd. de Nat. rer.* 8t. 2. « Quadricolor (arcus) enim est et ex omnibus elementis in se repit species ». —

QUÄDRIFARIÉ, adv. (quadrifarius), idem ac quadrifariem. *Auguslin. Sarm.* 252. 10. « Et annus quadrifarie variatur, verno, æstate, autumno et hieme ».

QUADRIFONUS, e, um, adject., quattuor sonos hebeus. *Virgil. gramm.* p. 15. 8. « Sunt qui edicunt trifonos ei quadrifooos versus »; *ibid.* 1. 17.: « Gergissus... quadrifonis persæpe usus est veraibus ».

QUÄDRIGUM, i, n. 2., fort. i. q. quadrijugum. *Gloss.* II. 165. 55. « quadrigum τετράγυον ».

QUÄDRIMÖDUS, a, um, adject. (quattuor et modus), qui est quadruplicis modi. *Hilar. de Trinlit.* 8. 29. « Iu præsenti sermone quadrimode significatio intelligitur ». *Isid. de Differ.* 2. 154.

QUADRIPORTICUS, e, um, adject. (quettuor et porticus) quettuor porticus hebens. *Gloss.* V. 269. 7. « Atrium quadriporticum idest messalum ».

QUÄDRUPÉDÄRIA, ὄπος ζώων τετραπόδων ἀγρυπή. *Gloss.* III. 461. 65. et 476. 1.

QUANTÖTUS, e, um, adject. *Virgil. gramm.* p. 48. 14. H. « Sunt et alia, quæ e quibusdam licet incongrue ratione introducta sunt, ut quantotus, tantotus, genetivus *quantotius*, *tantotius* et reliqua, quibus Fabianus poeta frequenter uti solet, sicut in quadam versu eligenter posuit: « Quantotæ tue tonant carminibus Julianæ uxores aptæ ».

QUOTUSCUM QUE

QUÄSILLÄRIUS, κοφινοκούός *Gloss.* tit. 461. 74.

QUÄTERGEMINUS, a, um, adject. idem ac quadrigeminus. *Augustin.* 7. *Civ. D.* 24. *Vis quisier-gemina;* *Oros.* 2. *Hist.* 6. 10. *quatergemina ha-bitatio*.

QUEO, is, lvl et ii, Itum, ira, n. 4. V. voc. in *Lexico*. — Syncop. perf. *quisila* ap. *Juvenc.* 2. 672.: *quissent* ap. *Auson. Epligr.* 189. 8.: *quissa* ap. *Lucret.* 5. 1420: *queena* singitur a *Prisc.* da nom. et pronom. *gramm.* lili. 458. 22.: « excipiatur eo et queo, quæ euphonias causa *iens* pro *aens* et *quiens* pro *queens* faciunt ».

QUÈRÉLO, as, äre, a. 1. queror. *Schol. ad Rhat. ad Har. præf.* (ap. *Suringar Hist. Scholiast.* 1. p. 219.). — Depon. *querelor Pa. Arnob.* in *Psalm.* 76. « de malis præsentibus quærelatur ». *Gloss.* IV. 383. 83. « querellatus, quæstus ». Part. præs. V. *Lexic.*

QUERIMÔNIA, æ, f. 1. (queror), accusatio. *Gloss.* V. 388. 17.

QUÈRÜLÄ, querella minor. *Gloss.* IV. 383. 36. et V. 545. 9. Fort i. q. querellule.

QUILISMÄTA, um, u. plur. 3., vibrations vo-
cum, in *Gloss.* ap. *Loewe, Prodri. Gloss.* p. 877.

QUINCUPICITER, (quincuplex) idem ac quin-
upliciter. *Itala Gen.* 43. 34., *Ambroa. de Josaph.* 10. 59. *extr.*, *Augustin. Locul. da ganea.* 1. 178.

QUINCÚPLICO, es, äre, a. 1., quinques dupli-
co. *Boëth. Inst. arithm.* 2. 44. p. 147. 8. Fr. V. in *Lexic.* QUINQUIPLICO.

QUINDÉNÄRIUS, a, um, adject. (quindeni), ut *quindensrius numerus* (= quindecim) ap. *Ambros. Cant. cantic.* 3. 25. *extr.*

QUINICI, philosophi sunt, a canibus vitam du-
centes. Ita *Gloss.* IV. 123. 26. et al. Sed aliter
scribendum, sc. *cyncl.* V. voc. in *Lexico*.

QUINQUÉNÄRIUS, a, um, adject. ut *quinque-
narius numerus* (= quinarius) ap. *Anonym. de Solemn.* 10. (in *Spicil. Solesm.* 1. p. 12. b).

QUINQUIPLEX, pro quincuplex, ap. *Mertisl.* 14. 4. 2., *Vopiac. Prob.* 7. 4., *Flor.* 3. 2. Cf. *Gloss.* II. 401. 20. « quinqueplex (sic) πανταπλοῦς ».

QUOTIDIÄNÄRIUS, a, um, adject., I. q. quotidi-
anus. *Pseud. Soran. Quest. med.* 146. « Quotidi-
anus typus (corr. typhus, sc. febris), quotidie
necessario patitur ». Adde *Galan. lat. ad Glauc.* 1. 21. *Mal.*

QUOTUSCUMQUE, quotecumque, quotumcum-
que, v. collocumque etc. V. voc. in *Lexico*. — Apud *Ovid.* 13. *Her.* 60. *Ehwald* legit « quota
quemque ».

FINITO DI STAMPARE IN BOLOGNA NEL SETTEMBRE 1965
PRESSO LA CASA EDITRICE ANTONIO FORNI

J. PERIN

APPENDIX

A D

LEXICON

TOTIUS LATINITATIS

R - Z

R

RABBI, indecl. n. (Hebr. *rabbī*, cum suffixo primae pers. "magister meus", universum magister, doctor a rad. *rabb* [רָבִּי], "maltus, magnus"; Gr. *παππός*). Est autem titulus illorum, qui arte aliqua vel doctrina praestabat, ortus circa tempora Christi ex Phariseorum fastu. Scriptores Iudaici docent *rabbī* esse plus quam *rab*, et *rabbōn* v. *rabbōni* plus quam *rabbī*. Porro apud veterem synagogam septem dumtaxat doctores hoc titulo *rabbōn* decorabantur perinde ac septem sapientes Græciam (V. *Drach.*, *Harm. de la Synag.* etc. p. 146.). — Occurrit ap. *Vulg.* *Joh.* 1. 38. «Qui dixerunt ei: Rabbi (quod dicitur interpretatum magister)». *Math.* 23. 7. *de Phariseis*. «Amant salutationes in foro et vocari ab hominibus rabbī». *Evang.* *Nicod.* 1. «Rabbi Levi» et mox «Rabbi Addæ» etc. — Rabbi abs. inter varia Christi nomina refert *Sive. in carm.* (quod nonnulli Damaso tribuunt) in *Anth. Lat.* 689. 7. *R. et Eucher. Instr.* p. 146. 3. — Hinc Italorum rabbi.

RABBITIS, is, idem ac *rabbi*. *Evang.* *Nicod.* 2. 1. 5. «Tunc direxerunt ad eos Nicodemum et Joseph et tres viros rabbites Galliæos, qui videbant etc.». — Forma corrupta est in *Inscr.* que ad pueram Iudaicam pertinet in *Bull. dell' Isit. archeol.* a. 1867. p. 152. «Duo apostoli (sic) et duo rabbites» (*Ieg. rabbits*). V. *De-Vit* s. v.

RABBON. V. **RABBI**.

RABBONI, indecl. m. (Syro-Chald. *rabbōnī*; Gr. *παππονί* et *παππονί*, vox composita ex *rabbōn* et suffix. prim. pers., idem fere ac *rabbōn* h. e. magister meus, dominus meus. *Vulg. Marc.* 10. 51. «Cœcus autem dixit ei: Rabboni, ut videam»; et *Joh.* 20. 16. «Dicit ei Jesus: Maria! Conversa illa dicit ei: Rabboni (quod dicitur magister)».

RABIDOSUS, a, um, adjec. (rabidus), valde rabidus. *Lucif. Catar. pro S. Athan.* 1. p. 865. *M.* «Rapaces canes, rabidosi atque antichristi saeculi nostri».

RABO, ónis, m. 3. mensura. *Augustin. Epist.* 102. 23. «Modii et rabones, urnæ et amphoræ». — Alio sensu. V. in *Lexico*.

RACA, indecl. Vox hebraica (רָכָא), stolidus (*testa ruota, imbécille*). *Vulg. Matth.* 5. 22. «Qui autem dixerit fratri suo: raca, reus erit concilio» h. e. synhedrio. Adde *Augustin. Doctr. Chr.* 2. 11. 16.

RACEMO, as, áre, a. 1., (racemos) racemos carpo v. colligo. — *Translato. Itala Jer.* 6. 9. «Racemate, racemate, quasi in vinea, reliquias Israël». (*Vulg.* usque ad racemum colligent).

RADIA, m. f. 1. πλήρην. *Gloss.* II. 409. 47. et χωνική τοῦ τροχοῦ. *Gloss.* II. 473. 39.

RADIUM, ii, n. 2., i. q. radina. *Gloss.* V. 576. 38. et 386. 87. *virga philosophorum*, et III. 21. 9. et al. καρκίς. Plur. radia καρκίδες III. 174. 4. et al.

RAMALIS, e, adjec., ad ramam pertinens, ut *prix ramalis* ap. *Isid.* 17. *Orig.* 7. 72. — *Ramale laureum* gestamen erat Apollinis, ut tradit *Cappell.* 1. 7. et antiquæ monumenta testantur (Kopp ad l.). — *Ramale*, subst. V. *Lexicon*.

RAPATUS, a, um, adjec. (rapa), γαγγιλωτός. *Gloss.* III. 218. 56. et al.

RAPSO, as, átum, are, a. 1., idem ac rapio. *Auct. Bell. Afr.* 73. 3. W. rapsare; *Gell.* 2. 6. 5. H. rapsatur. *C. I. L.* VI. 1527. a. 15. rapsata.

RAPTATIO, ónis, f. 3. (rapto), actus raptandi. *Chalcid. Tim.* 81. «Totius mundi raptatio» et 116. «Si remissio erit raptatio».

RAPTER, σφύρα μεγάλη τοῦ καλλέως. *Gloss.* II. 539. 20. et 551. 43.

RATABUNDE, adv. (reor), rationaliter. *Virg. gramm.* 156. 2. «Ita historicæ expositio, si recte ac rataboode fuerit perordita, nullius reprehensionis tecum alterius habebit».

RATIOCNÄLE, λογικός. *Gloss.* II. 169. 9. — Ratiocinalia λογικὰ II. 169. 12.

RATIONATIVUS, a, um, adjec. (ratio), ut *co-nunctiones rationativæ*, h. e. ad causam pertinentes, il. *causal*, ap. *Asper gramm.* V. 558. 21. Fort. i. q. *ratiocinalius* quam voc. V. in *Lexico*.

RATO, as, avi, alium, are 1., (ratus) putare. *Virg. gramm.* p. 49. 20. «Et hoc omnes rataver, quod nihil ad testimoniorum compositionem faciendam utilius et competenter esse quam ut verbi integra expositio digne dignoscatur».

RATUS, a, um. V. voc. in *Lexico*. — Hinc toculio *rato fieri* ap. *Tertull. de Anim.* 35. «Nulli enim vitam istam rato fieri, nisi universis, quæ arguent eam, expunctis» i. e. nullam vitam ratam fieri et in rationes referri nisi omnia absoluter atque perfecerit, quæ pertinent ad vite træducendæ medium. Locutiones forenses.

RAUCHFLÜUS, raucam emulens vocem. *Gloss.* V. 612. 24. et al.

RAUCITUDO, amputatio vocis. *Gloss.* III. 604. 46.

RÄVÄCAULIS, i. q. brassica. *Gloss.* III. 583. 58.

REÆDIFICO, as, ávi, álum, áre, a. 1., iterum edifico. V. in *Lexico*. — Apud *Liv.* 5. 53. 7. et *Cic.* 6. Att. 1. legend. est *edificare* pro *reædificare*.

REÄMICO, as, etc. reconcilior. *Gloss.* V. 141. 48. «Reconciliat, reamicat».

REBAPTISMA, átis, n. 3. baptismus iteratus, rehabilizatio. *Ps. Cyprian. de Rebaptismate*.

REBELLUM, ii, n. 2. V. *Lexic.* ubi ad *Liv.* 42. 21. 3. nunc legend. ad rebellandum.

RÉCÁPITULOR, áris, ári, dep. 1., i. q. recapituto. *Interpr. Iren.* 3. *Her.* 21. 9.

RÉCARPO, is, áre, a. 3., rurus carpo. *Schol. Bern. ad Virg.* 1. *Georg.* 290. «Puerum... nocturna pensa recarpentes».

RÉCEPΤATRIX, tricia, I. 3. (receptio), quæ receptat. *Hieronym. Did. de Spir.* S. 5. «Receptatrix alterius boni».

RÉCEPTOR, óris, m. 3. (recipio). V. voc. in *Lexico*. — Significat etiam quæ est auctor con-

cordiæ, medius *Gloss.* IV. 422. 1. Cf. etiam *Gloss.* V. 609. 55. et 388. 2.

RECESSA, a, f. 1. (recedo), idem quod recessus, et dicitur lantum de maris extu. *Itin. Hieros.* init. «Civitas Burdigala, ubi est fluvius Garonna, per quem facil more accessa et recessa (sic) per teugas plus minus centum». Adde *Isid. de Ord. Creat.* 9. 7.

RÉCERTATOR, antagonistia. *Gloss.* IV. 585. 9.

RECESSIO, ónis, f. 3. (recedo), idem ac recessus v. recedendi actus. V. voc. in *Lexico*. — Addimus hoc dictum etiam de pers. ut ap. *Hieronym.* in *Matth.* 2. 12. 26. et quidem magis proprie quam de ventio ap. *Vitr.* lib. cit.

RÉCISAMEN, inis, n. 3. (recedo), fractum ligni recisum. *Inscr.* ap. *Dessau (Lex metalli Vipsalensis)* 689t. 28. «Conductori ve[n]dere ligna nisi ex recisamentibus ramorum, que ostili (sc. usitati) idonea non erunt ne licet».

RÉCITABOLUM, i, n. 2. (recito), locis ubi recitatur. *Gloss. Scalig.* V. 609. 41.

RECOGNATUS, filios patris. *Gloss.* IV. 422. 13. et al.

RECOGNITIO, ónis, f. 3. V. voc. in *Lexico*. — Apud *Cic. Verr.* 4. 110. nunc legend. *recordatione* pro *recognitione*.

RECONGERO, is (cessi), gestum, ēre, a. 3. idem ac simul pono. congero. *Hebes.* 1. 40. 10.

RECONO, ἀνταπχαρῶ. *Gloss.* II. 229. 1. (par. reconor).

RECONSÍDERA, melius retracta. *Gloss.* V. 512. 32.; reciprocal, reconsiderat vel reddit vicem IV. 278. 26.; recitare reconsiderare V. 512. 28.

RECONVINCO, is, ēre, a. 3., errore argui, peccatum convinco, refuto. *Ambros. de Parad.* 8. 89. «Nunc autem eterque redarguitur aliquæ reconvinxitur».

RÉCORDANTIA, a, f. 1. (recordor), idem ac recordatio. *Ambros. de Job* 4. 7. 19. «Cheribim, in quibus est recordantia sacra cogitationis».

RECTITAS, átis, f. 3. rectilido, aquilas. *Gloss.* IV. 461. 30. et V. 609. 42. «rectitas, justitia, aquitas, veritas».

REDITUS, us, m. 4. (reddo), idem ac redditus, proventus. *Cassiod.* 1. *Var.* 25. «Portum Lucil deputatis redditibus reparari Justo nostra constituit».

RÉDINSERTAVIT, denuo inseruit. *Gloss.* IV. 161. 19. et al.; *redinsertare* denuo inserere V. 182. 11. et 240. 6.

RÉDUX, úcis, m. 3. (reduco). V. voc. in *Lexico*. — Apud poetas rédux babet etiam primam aitabam longam. *Plaut. Capt.* 928. et *Rud.* 909.

— Ab aing. ap. poetas etiam reduci, ut *Ovid.* 6. *Her.* 1. et *Boëth. de Consol. philos.* 8. 9. o. 21.

RÉFERSUS, a, um, partic. pro vulg. *refertus*, a *referio* occurrat etiam ap. *Ps. Cyprian. de Ju-dice* credul. 8.

REFINDIT, reescindit aut demutat. *Gloss.* IV. 161. 36.; et V. 478. 64.; cf. IV. 661. 35.

REFLORATI, delibatio. *Gloss.* IV. 385. 44.

RÉFOCILO, (non refocillo) as, ávi, átum, ēre,

a. I., refoco, reficio. *Vulg. Judic.* 15. 19., t. *Reg.* 16. 23., *Hieronym.* *Vit. Melchi* 10., *Cassian.* *Inst.* 5. 9., *Gloss.* II. 170. 56. « refocat ἀνατάται τὸν λαυτοθρόναντα » et V. 631. 7. « Refocat, recreat » et al. passim. — Apud *Plin.* *Epiſt.* 3. 14. 4. et 16. 12. falsa lectio.

REFRAORAVIT, refixit. *Gloss.* V. 512. 86.

REFRANGO, ἀποκλεῖ. *Gloss.* II. 237. 44.; refrangere, infringere. IV. 886. 46.

REFRIGERATIVOS, a., um, adject. (refrigerio), qui refrigerat. (*cui opp. calidatorius*), ut *refrigerativa sanatio* ep. *Cass. Fel.* 52. p. 186. 15. Rose.

REFRIGEROSUS, a., um, adject. (refrigerio), qui valde refrigerat, ut *amazuita refrigerosa* sp. *Ps. Augustin.* *Serm.* app. 181. 3.

REFRIOESCO, is, vulg. perl. *refrigui*, ut ap. *Augustin.* *Serm.* 99. 6. et *Sarm.* 107. 1. et *refriguerit* sp. *Marc. Empir.* 86.

REFUGA, ἀστοάτα. *Gloss.* IV. 276. 43. et III. 488. 76.

REFUGAT, apostatast. *Gloss.* V. 512. 41. — Alio sensu in *Lexico*.

REGILLUS, βασιλικός. *Gloss.* II. 256. 18. βασιλέως II. 462. 35. regulus IV. 865. 50. et V. 609. 18.

RÉGIMONIUM, il, n. 2. (rego), regimen. (*Gloss.* V. 142. 26. et al.) *C.I.L.* IV. 918. « Secundus regimonium tenet falciter ». Cf. *Gloss.* III. 130. 29. βασιλεῶν; V. 479. 7. et al. gubernatio, diocesis.

RÉGIONARIUS, il, m. 2. Ille qui munere suo fungitur in Urbis regione sibi assignata. Hoc titulo quo diaconi, subdiaconi, notarii et defensores ornabantur, peculiaris honor additus erat, de quo v. *Greg. M. 8. Epist.* 14. — *Ibid.* « Constituta ut scilicet in schola notariorum et que subdiaconorum... sunt regionarii constituti, ita quoque in defacisoribus septem... honora regionario decorantur », ubi regionarius etiam adjec. usurp. Cf. etiam *Ibid.* 9. 11. « Joanne regionario ad nos remesente ».

REGIONARIUS, a., um, adject. V. voc. præc.

REGLUBO, ἀδίπο. *Gloss.* II. 171. 20. Cf. Olubo.

REOUNIM, i, n. 2. (rego). V. voc. in *Lexico*.

— Addimus hujus vocis significaciones in Novo Test. Est itaque regnum metaphorice felix rerum status, felicitas maxime futura vita. *Matth.* 86. 84. *Luc.* 12. 52. — Formula autem, quæ occurrit in N. T. empliisse, sc. *regnum Dei*, *regnum cœlorum*, *regnum Iesu Christi*, vel simpliciter *regnum* (βασιλεῖα), ad explicandum interdum heud faciles ob eorum ambiguitatem, ita intelligi possunt ut ex propheticis V. T. partim atque expectatione Messiae desumptæ, quas Jesus et Apostoli a popolaribus prejudiciis purgaverunt et pro sua sapientia retinere meluerunt. Sunt autem haec varia significacionum genera. — a) Dei dominatio, missione Iesu Christi sub novo respectu instaurata. *Matth.* 8. 2.; *Marc.* 1. 15.; *Luc.* 10. 9. b) Potestas Christi regia super homines *Joh.* 18. 36. — c) Omnis salus et felicitas per Christianum hominibus parta. *Matth.* 12. 26. *Luc.* 12. 31. — d) Interdum ex hebreica formula *malakh hash-shanayim*, regnum cœlorum de religione vere divina usurpatum. *Matth.* 5. 3. 13. 11. coll. v. 24. 31. 38. 36. 44. 47. 52. coll. loc. parall. *Marc.* et *Luc.*, *Act.* 19. 6. 8. 28. 23. 31. *Rom.* 14. 17. 1. *Cor.* 4. 20. *Apoc.* 1. 9. — e) Cœlius, « Ecclesiis », societas Christianorum in his terris. *Matth.* 11. 11. *Marc.* 10. 23-25. *Hebr.* 12. 26. *Joh.* 3. 3. et 6. — f) Imperium spirituale et invisibile quo Christus cœstum sectatorum suorum hia in terra tuerit et aorit quamque doctrinam in dies magis propagat. *1. Cor.* 15. 24. *Apoc.* 11. 15. — g) Interdum ipse triumphalis propagatio religionis Christianæ post excidium Jerusalem. *Matth.* 16. 28.; *Cof.* 4. 11. — h) Futura christiana justorum felicitas in cœlo cum radice Christi e cœlo conjuncta. *Matth.* 5. 10.; *Marc.* 9. 46.; *Luc.* 16. 29. *Act.* 14. 21.; 1. *Cor.* 15. 50. — i) Regnum messianicum terrenum et aspectabile, quod sibi fixerat Iudeorum credulitas. Christi et Apostolorum maxime stata, devictis hostiis insigne. *Matth.* 18. 1. 20. 21. *Marc.* 15. 43. *Luc.* 17. 20. 19. 11.

REGRAOR, aris, atq; sum, āri, dep. I., idem ac regrado, regredior. *Chalcid.* Tim. 74. « Hi quippe ignes (stelizæ)... numquam ad præcedentia signis transiit faciunt, sed ad ea semper, quæ sequuntur, propteræque nec subsistunt in motu, nec regredantur unquam », et *ibid.* 85. « Sequitur, ut quoniam videntur quedam nobis earum modo stare in progressu, modo regredari... quæ causa sit bujus imaginis, consideretur ». Adde *Ibid.* 83. et 86.

REGULA, a., f. 1. norma, ordo, statutum v. formula. Hinc *regulari fidei Tertull.* de *Præscript.* 12. et alii locis vocat, quod vulgo Apostolorum symbolum vocamus (Κανὼν τῆς ἀληθείας: Εὐ- πίνον τῆς ἀληθείας. *Iren.* 2. 187.) et c. *Hermog.* 1. « veritatis regula », et alib.

RÉGULOR, āris, āri, dep. 1., idem ac regula. Gr. κανών. *Dosit.* *gramm.* VII. 482. 10. et *Gloss.* II. 338. 31. De form. act. v. *Lexicon*.

REHISCO, ἀντιπροσωπεύω. *Gloss.* II. 230. 31.: ἀντικαίνω II. 230. 58.

RÉINCLINAT, evergit, incurvat, reflectit. *Gloss.* IV. 337. 26. coll. V. 512. 59.

RELATRIX, tricis, f. 8. (reflexo), quæ refert v. vulgar, ut *relatrix facie* sp. *Dracont.* *Carm.* 9. 17. *Duhn*: « Sad sensum cum luce simul post facta perire Senibus et pueris mentitur fame reflectrix ».

RÉLATUM, i, n. 2. (reflexo), figura rhetorica, quæ habet cum plures sententiae eodem vocabulo incohantur = ἐπινυχφά. *Aquill.* *Rom.* 34.

RELINO, is, ἦν, itum, éra, 2. a. V. voc. in *Lexico*. — Apud *Plaut.* *Stich.* 720. 1sgend. « nulli rei erimus portes ».

RELUCTANTER, adv. (reluctor), relinquenter. *Augustin.* de *Lib. Arrib.* 3. 23. 69. « (Animæ) relinquenter et reluctanter intendantur in eam passionem corporis ani ».

RELUCTANTIA, a., f. 1. (reluctor), reluctatio, obstatio. *Pseud. Soran.* Περὶ σφύγου, p. 275. Rose. « Periculosa reluctantia ».

RELUMINATIO, ἀνταύγηση *Gloss.* II. 226. 53. ἀνταύγαστο II. 17f. 47.

REMANCIPATIO, ônis, f. 3. (remancipo), actus remancipandi. *Collat. Mos.* et *Rom.* 16. 9. 2. K. « Quod si is, qui dcessit, liber fuit ex mancipatione citra remancipationem menumissori, lex quidam duodecim tabularum manumissori legitimam bequeditatem detulit ».

REMASTICO, as, are, a. 1. rumin. *Gloss.* IV. 368. 1. « pecus quando remasticat, hoc est ruminat ».

REMÉATIO, ônis, f. 3. (actus remeandi), figura rhetorica, eadem qæ græce μετάβασις. *Auct. Carm.* de *fig.* 98. « Al remeatio fit, cum rureus me redigo ad ram ».

REMIGAMEN, ônis, n. 3. (remigo), remigatio fig. ap. *Fulg.* *Aet. mund.* 146. 78. « Ignis (Si-nai montis)... hilato remigamine cornuacætor crispati anhelo vibramine ligutis virentes rubi ramulos innocuos curvitate lambebat ».

REMIGATOR, ôris, sp. 3. remax. *Gloss.* IV. 279. 3. et 366. 6.

REMORATIO, ἀστραγή ἡ ἀναστροφή. *Gloss.* II. 270. 37. ἀστροφή II. 270. 17.

RENATIO, παλιγγενεσία. *Gloss.* II. 392. 46.

RENÉO, ère, a. 2. V. voc. in *Lexico*. — Apud *Stat.* 3. *Silv.* 1. 171. nunc legendo. « illa tenebo ».

REOR, ôris, èri, vulg. form. *rabar*, *rabamini*, *readam* *Gloss.* V. *Loewa Prodr.* *Gloss.* p. 346. et *Gloss.* *Nomin.* p. 142. — Reor passiv. apud *Prisc. gramm.* II. p. 379. 7. et 382. 9. *Reo* act. unda *remus* ap. *Venant.* 7. 3. 3. (Cf. *Leo*, not. crit.).

REPELTA, lapsi excelsus. *Gloss.* V. 614. 52.

REPENDIUM, est remunratio. *Gloss.* V. 623. 8.

REPLANTO, as, èvi, ètum, ère, a. 1., iterum planto. — Translate, *Ital.* *Jerom.* 24. 6. « Replantabo eos et non evellam ». *Vulg.* habet plantereo. *Augustin.* de *Unit. Eccl.* 25. 74. « manu divina replantati ». *Paulin. Nol. Epist.* 23. 41. « Poteos... est... Domicus... vna... vestro cœpili replantare ». *Facund.* *Defens.* *trium capit.* 5. 5. « Si minime possumus, raedificare et replantare, melloribus hoc reservamus ».

RÉPLETIVUM, i, n. 2. (repleo), id, quod replet (sc. vocabulum), græce παραπληρωματικόν. *Prisc. gramm.* II. p. 337. 7. « Nostri (Latini) quoque frequenter "ergo" repletivi loco accipiunt ».

RÉPORTUNUS, miser infelix. *Gloss.* II. 591. 21. σχέτλος II. 450. 5.

RÉPROBATICIUS, ἀποδοκιμαστός. *Gloss.* II. 286. 37.

REPRÓBATOR, ἀποδοκιμαστής. *Gloss.* II. 127. 45.

RÉPÔBRESCO, πάλιν παῖς γίνομαι. *Gloss.* II. 392. 61. — V. REPUERASCO in *Lexico*.

RÉPÔDIA, a., f. 1. quies. *Virgil. gramm.* p. 40. 1. H. « Nomina quæ duplice declinatione gaudent.. tertiæ latititæ, requies requia, facies facia ». *Ibid.* 7. « Requies refrigerii, a labore est, requia otiositas ».

RÉS, réi, f. 5. Apud *Lucret.* 2. 112. réi babet primam syllabam longam; item apud *eund.* 3. 916, réi est una syllaba longa.

RÉSECO, se, eccl, ectum, ère, a. 1. — Addens est etiam perfecti forma resecavi, quæ occurrit ap. *Augustin.* *Serm.* 27. *Met.* *Symm.* *Epist.* 10. 73., *Mart. Cap.* 8. 837. Sic partic. *resecatus* ap. *Incert. (Eumen.) gratiar.* ac 11. 5.

RÉSIGNATOR, ἀποφραγματής. *Gloss.* II. 241. 15.

RÉSSOR, στροφοπόδες. *Gloss.* II. 439. 10. σχολ. II. 450. 15. — V. RESTIO.

RÉSORDÉO, es, ère, n. 2., abjectua v. sordidus apparet. *Anthol. Lat.* 311. 3. « Tibi munus Cereris resordet ».

RÉSPONDÉO, es, ère, n. 2. v. doc. in *Lexico*. — *Satolan. Gab.* D. 2. 1. 1. habet fat. *respondeam* pro *respondebo*.

RESTOR, funum factor. *Gloss.* II. 591. 31. — V. RESTIO.

RÉTIBITIO, οδις, f. 3., redhibilio. *Fulg. Aet. mund.* p. 142. 6. *Heilm* « (Abrahæ) nec in acceptione (filii) ingratu exsilit, nec in refutatione solum mormuravit ».

RÉUNITIO, configitio. *Gloss.* IV. 562. 37.

RÉUSTUS, iterum incœsus. *Gloss.* V. 386. 39. reusli, iterum usci. *Gloss.* V. 421. 5. et V. 429. 52. — Ab inus. reuro.

RÉVÉLATIVUS, a., um, adject. (revefo), grammatico sensu est demonstrativus, ut ap. *Virgil. gramm.* p. 170. 2. H. Pronomen demonstrativum vel revelatum; *ibid.* 171. 32. « conjunctiones revelativa, quæ sensum revelant, ut "scilicet, videlicet, illuc" ».

RÉVELLATOR, ôris, m. 3. (rehello), qui rebat. *Gloss.* ap. *Loewa Prodr.* *gloss.* p. 125.

RÉVERTO, ia, etc. et revertor, ôris etc. V. voc. in *Lexico*. — Particip. *reversus* ante tempora Augusti raro usurpalur (ap. *Cic.* tantum 6. *Phil.* 10.; ap. *Cæs.* tantum *B. G.* 6. 42. 1.) — Preps. in form. ect. est criticum certum dumtaxat ap. *Lucret.* 5. 1151. revertit; *Pompon. Com.* 61. revertit; *Augustin.* *Serm.* 194. 5. *Mal* (obi "ad Marciam revertere"). — Parag. infinit. revertier ap. *Phædr.* 4. 18. 14.

RÉVIMINATUM, παρεστραμμένον. *Gloss.* II. 562. 33.

RÉVOLUTIO, ônis, f. 3. (revolvo), actus revolandi, rivolgimento. ¶ 1. Proprie. *Leo Serm.* 71. 3. « Revolutio lapidis », h. e. quo claudebatur Christi aspergillum. ¶ 2. Translate. *Dionys. Exig.* de *Ratione paschæ* 1. p. 20.³ (Migne 67). « De cernovenalem quoque recurva et paschales quartasdecimas lunas easdem omnium ævorum revolutione reperias ». *Augustin.* 22. *Cic. D.* 12. de Pythagorica animarum migratione. « Ut post multas itidem per diverse corpora revolutiones ali quando temen eam (animam), sicut Porphyrius, finire miseras etc ». Adde *eund.* 12. *Trin.* 24. et *Eulog.* in *Cic. Top.* p. 407. 17. B. « Revo-litio lunaris cursus ».

RHÉTORIA, a., f. 1., compositio poetica, de qua *Virg. gramm.* p. 17. 23. H. « Inter poëma et rhetoriam hoc distat, quod poëma sui varietate contenta sangusta atque obscura est; rhetorica gravis sui ampleritate gaudens, latitudinem ac pulchritudinem cum quadam metrorum pedem reser-

tenorum sylabarumque magnifica numeratione praepedit.

RIMARIUS, ii, m. 2. (rimor), qui rimatur. Rimarii dieti sunt Gallicani forte quod obscura et difficultate rimarentur. *Greg. M. 9. Epist. 127.*

RIMATIO, scrutatio, exquisitio. *Gloss. IV. 422. 28. et V. 480. 16.*

RIPATIM, ripanea loca designat; ita enim dicimus ripatim quasi vicatum, quasi ostiatum, quasi minutatum et cetera talia. *Gloss. Plac. V. 97. 8.*

RIPOSUS, s, um, adjekt. (ripe), de extantibus, quae excrescent circa vultum et articulos in elephantiasi. *Cass. Fel. p. 176.* Rosa + Extantia riposa, quae Graeci onus octodes (Ογκος διθύρας) vocant, id est riposis verticibus prominentibus circa vultum et articulos.

RIUS, pro rius vulg. (unde Ital. rie), usurpatum fuisse arguitur ex *Prob. Append. gramm. IV. 199. 2.*, qui ejus vocis usum improbat.

RODANE, (ῥόδινη), Itāma græce. *Gloss. V. 144. 38.*

RÖDANIZO, (ῥόδανιζω), torqueo. *Gloss. V. 144. 39.*

ROGA, a, f. 1. (ῥογή) donalium, honorarium, stipendium. *Greg. M. 5. Epist. 30.* « Rogas quoque militum ita... facte aut ut dona dominorum cunctis... gratias agendo susciperent ». Addit. *eund. ibid. 2. 46. et 9. 123.* Vide etiam *Lexic.*

ROSCIDANS, antis, adjekt., roscidus. *Pseud. Augustin. Serm. 170.* « Malognatā roscidantia ».

ROSCIBOLUM, rore madidum. *Gloss. V. 241. 15.*

RÖSINÖSUS, a, um, adjekt. (ros), brumosus. *Gloss. IV. 449. 44. et al.* « brumosus annus, rosinosus annus ». Cf. *Læwe Prodr. Gloss. p. 80.*

RUBETULA, rana. *Gloss. V. 479. 38.* ranuncula V. 512. 55.

RÜBERIACUS, a, um, adjekt. (ruber), ad mare Rubrum pertinens. *Vulg. Act. mund. 149. 12.* « Ihs princeps (Aegypti) Ierusalem sitiens sanguinem rubriacis debriatus potionibus lomuit ». Addit. *ibid. 156. 6.*

RÜBRO, a, atus, are, a. 1. rubrum facio. *Fulg. Act. mund. 149. 1.* « Unda Nilica rubratur in sanguine ». V. in *Lexic.* RUBRANS et RUBRATUS.

RUCINNULUS, i, m. 2. vox, ut videtur, corrupta ap. *Rufin. de benedict. Jud. pref. 2.* « Elixia vitem dicunt Graeci, non tam palmitum... quam illos quasi rucinnulos vel ramis arboris vel palis vel qfibuscumque illis innititur adminiculatis, quos capreolos, ut arbitror, appellant agricolas ». Alii potius legendum potant *rascinalis*, ali *runcinalis*, ali depique *cincinalis*, coll. *Varr. 1. R. 81. 4.*

RÜES, ruina in *C. I. L. I. 28.* (*Carm. fr. art. val.*), et *Gloss. IV. 281. 5. et al.*: « rues, ruina » et II. 425. 56. roes οὐτῶς ἀτι σχεδομῆς.

RULLUS, a, um, adjekt. mendicus in *Gloss. II. 175. 60.* « mendicus, ἀγύρτης ». Alii tamen alter leg.

RÜMINA, a, f. 1. dens. *Virg. gramm. p. 87. 16. H.* « Deates dicimus. aliū ruinas nomina veront, atī meodibules ».

RUNCILIO, δράπανον. *Gloss. III. 23. 38. et 299. 71.* κλαδευτήριον *III. 299. 70.* Cf. *Gloss. II. 262. 43.* « Runculus γένος δράπανον διαδροτόμον ».

RUPTUO, as, are, a. 1., i. q. ructuo v. ructo. *Fulg. Myth. p. 14. 1.*, *Cont. Virg. p. 86. 10.* *Aet. mund. p. 168. 11.*

RUSTICITER, adv. rustice. *Fulg. Act. mund. p. 130. 16.* « Quasso ergo te, domine, ut non rusticiter me sensisse dijudices ».

RUTELLUS, fornicator. *Gloss. II. 591. 47.* Cf. *Cic. 9. Fam. 22. 3.*

RUTICILIA, ἀποθύνει prosicie. *Gloss. II. 228. 69.* — ἀποθύνει autem primitus frugum, primitiae manobiarum, quae dies afferebantur, primitiae qualilibet; apollorum decimae; sed de vocis Latinæ origine nihil sciimus, si tamen certa sit lectio.

RUTELLUS, fornicator. *Gloss. II. 591. 47.* Cf. *Cic. 9. Fam. 22. 3.*

RUTICILIA, ἀποθύνει prosicie. *Gloss. II. 228. 69.* — ἀποθύνει autem primitus frugum, primitiae manobiarum, quae dies afferebantur, primitiae qualilibet; apollorum decimae; sed de vocis Latinæ origine nihil sciimus, si tamen certa sit lectio.

SABABIM, indecl., aranearum filia per aërem volantia (hebr. Sababim, quæ vox significat proprie fragmenta), quæ dum videntur, intereunt et in atomos aliquæ in nihil dissolvuntur. Ila Hieronym. *Comment. in Os. 2. 8. 6. p. 884. C* et *Læwe Prodr. Gloss. p. 118.*

SABBATISMUS, i, m. (sabbatum), sabbati observatio, οἱρατισμός. (V. voc. in *Lexic.*). ¶ 1. Proprie. *Augustin. 22. Civ. D. 30. 5.* « Iste sabbatismus evidenter apparabit, quoniam septimum invenitur ». Addit. *Hieronym. Epist. 140. 8.* et *surd. in Isa. 16. 58. 13.* ¶ 2. Translate est requies et felicitas æterna in cœlis. *Vulg. Hebr. 4. 9.* « Itaque relinquuntur sabbatismus populo Dei. Festivus ergo ingredi in illam requiem etc. ». V. integr. loc.

SABETH, indecl. (Hebr. sebach, Grec. σαβέτης) tactus itaque scribendum sabee v. sabech. — Est autem vepretum sive locus multis fraticibus perplexus. *Eucher. 2. Insr. 3.* « Sabeth, virgitti aperit. Hebrews nomen est, in *Gen. 22. 13.* : Ecce, inquit, aries post tergum eius tenebatur in virginem sabeth ». *Vulg.* aliter vertit « viditque (Abraham) post tergum arietem inter vepres haerentem cornibus ».

SACCG, ὄνις, m. 1. (saccus), usurarius. *Cic. Epist. ad Attic. 7. 13. 6.*

SACERDOTIA, a, f. 1. (sacerdos), i. q. sacerdotissa. *C. I. L. XIII. 1754.*

SACERDOTO, es, are, n. 1. (sacerdos), sacerdotis munere fungor. *Hilar. Libell. 11.* « Viro enim omni competit sacerdotare Deo. Et ita debet tam in catechismo, quam etiam in laica vita conversationem suam mundissimam exhibere ut, si... munere atque officio sacerdotali non fungitur, vita tamen similitudine sacerdotio coequetur ».

SACRALIS, καθησφενή. *Gloss. III. 170. 38.*

SACRAMENTARIUM, ii, n. 2. (sacramentum), liber liturgicus altari inserviens; speculum vero, et rectius clarissimum quæm in *Lexic.* s. v., ita vocabatar Missale, ubi distinctis ejus collectionibus, diversa continebantur, nempe pro diversitate ecclesiistarum diversis ritibus ac precibus ordo Missæ celebraudæ differebat. Et sane anlequam Missalia plenaria oblinuerunt, Istini utebantur Antiphonario, quod dicitur, in quo partes Missæ s. choro plerumque canendæ continebantur; Lectinario vel Epistolario, in quo lectiones Scripturae, presertim epistola S. Pauli, legebantur; Evangelionario seu Evangeliorum libro; Sacramentario, quo prater orationes, prelaciones, canonem aliasque Missæ preces, titus etiam aliquando conferrendi Sacros Ordines, administrandi Baptismum aolemne, administrundi Sacrum Oleum etc. comprehendebantur. Admissus, Misso nomine Sacramentarii sortitus esse, ex eo etiam quod olim Missa vocaretur *Sacramentum*. Præcipua vero sunt Sacramentarium Leonianum, Gelasianum et Gregorianum (dictum a Oreg. M. is enim non tam primus illud costruxit, sed jam constitutum refractari aliquæ vel concertans vel subtrahens vel superaddens: Joh. Diac. 2. 27. cf. Grasser, Duchesne, Farducci, V. *Greg. M. in Onom.*) His porro accedunt alia plura, pro diversis Ecclesiis, ut diximus, concinnata. Origo autem petens est ab ipso Apostolorum principe, Latine liturgia, ut ex traditis referi Baronius (a. 102.) auctore ac deinde ab Apostolorum discipulo Clemente pont., ut docet Proclus, Constantiopolitanus episcopus, scriptis consignatae. Hic tamen liber qui vulgo nunc Missale dicitur, *Sacramentale* a Lindano, liber *Misteriorum* ab Hieronymo, liber *Sacramentorum* a Rhemeosi concilio, *Libellus* a Gregorio Parvenses appellatus iuit. (Cf. Wilson, *The Gelas. Sacram.* Oxford 1824. et *The Gregor. Sacram.* etc. Lond. 1919.).

SACRIFICATORIUS, a, um, adjekt. (sacrifico), sacrificio persigendo inservios. — Hinc absolute

Interpr. S. Ignat. ad Rom. 2. « Plus autem mihi non tribuetis quam sacrificari Deo, dum adhuc sacrificatorium paratum est » h. e. allare.

SÆPIOR, superl.. saepissimus; a, um, (sepe), frequenter, frequentissimum. *Prisc. gramm. III. 80. 25.* « Antiqui... et saepior et saepissimus protinus inventiuntur, aic ultra... anterior ultimus ». *Ibid. II. 90. 15.* « A "sæpe"..., superlativum posuit Cato Nepos de actionibus ad populum... facit vobis in mentem veniat... saepissimam discordiam fuisse ».

SÆPTOR, φράκτης. *Gloss. III. 809. 59.*

SAGINATUM, i, n. 2. (sagino), animal quodvis pinguefactum. *Vulg. Ital. Math. 22. 4. ed. Mal.* « Tauri mei et saginata mea occisa sunt ». *Vulg. habet altiss.*

SALMENTUM, i, n. 2., form. vulg. sync. a *salsamentum*, q. V. in *Lexic.* — *Charis. gramm. L 265. 16.* ait *salsamentum* pro *salsamento* ab imperiis dicti et *Donat.* *Ibid. IV. 392. 15.* usum hujus vocis barbarismum appellat: « *Fluit barbarismus...* per detractionem... syllabæ, ut *salmentum* pro *salsamentum* ». *Caper* tamen *Ibid. VII. 101. 8.* « *Salmenta* proferre ne timeas, quia latīnum est ». *Auctor Comment. in Donat.* *Ibid. V. 327. 17.* docet *salmentum* differre a *salsamento*: « *Salmentum...* est purgamentum maris, *salmentum* vero *salsugo* dicitur in qua liquefit sal ut carnes condiantur ». Cf. etiam *Gloss. V. 394. 35.* et at.

SALTICUS, s, um, adjekt. (saltus), qui saltare solet. — Hinc etiam *salticus* fabula, quæ in usum pantomimorum, qui eas saltare solebant, scriptæ sunt. *Suet. Vit. Lucan. p. 78. 16. Reiff.*

SALTIO, σαλτίς, salisatio. *Gloss. II. 393. 8. coll. II. 177. 37.*

SALTUS, us, m. 4., præter alia, (V. *Lexic.*) spectatim apud *Vulg. Is. 21. 18.* « in saltu dormire » est lecto carere, quod de fugitiis et prostratis dicitur. — Præterea in illo 2. *Reg. 21. 19.* el 1. *Par. 20. 5.*, ubi Adeodatus filius Salus dicitur, *Saltus* est interpretatio nominis proprii Jair apud Hebrews latine *saltum* significantis.

SALVIOLA, nardoelicta. *Gloss. III. 593. 13. ; 614. 63. ; 627. 2. et al.*

SANCTIFER, atra, érum, adjekt. (sanctus et fero), qui sancta fert. *Interpr. Ep. S. Ignat. ed Eph. 9.* « Estis igitur convivantes Deiferi et templiféri et Christiféri, sanctiféri, secundum omnia ornati ».

SANCTIMONIUM, ii, n. 2. Idem est ac sanctimonia, sanctitas. *Vulg. Ital. Hebr. 12. 14.* « *Panem sequimini cum omnibus, et sanctimonium, sine quo nemo videbit Deum* ». Addit. *Exod. 75. 17. ; Petr. de Incarn. ed Fulg. 12. 1.* *Augustin. in Ps. 99. 13.* Titulus, quo in primis episcopi et presbyteri appellantur. *Herm. Past. ep. ad Timoth. presb.*

SANCTIO, ὄνις, i. 3. (sancio), actus sanciendo, rogatio, lex. (V. voc. in *Lexic.*). — *Apk. abl. sanctioni pro sanctione* in *C. I. L. I. 198. 1. 56.*

SANCTITAS, Etis, i. 3. (sanctus). V. voc. in *Lexic.* — Addimus sequentes Latinitatis tempore *sancitas* fuisse reversalem appellationem. a) senatorum. *Constantin. M. in Cod. Theod. 15. 14. 4. ad senat.* « *Placuit vestrae sanctitati judicium exameque mandare* ». b) episcoporum. *Cassiod. 3. Varr. 37. ad Petr. episc.* « *Ideas sanctitas vestra a Germisno nos aditos flebilis allegatione cognoscet etc.* ». Addit. *Collat. Carthag. Cognit. 1. n. 51. et Justinian. ad Hormisd. Epist. p. 450. c* (Migne 63.). Ille sanctitudo et bestitudo, quod posterioribus temporibus titulus est tantum Pontificum Romanorum.

SANCTUARIA, ὄντα, n. ptur. 2., præter alia (V. *Lexicon*) significat etiam, labente Latinitate, vela seu pannos que contacto reliquiarum sancctorum, sacra et ipsa habebantur, ac veluti reliquias colebantur. *Legati Justiniani*, petentes pro eo reliquias a Pontifice maximo (a. 519.) apud *Hormisd. Pap. Epist. p. 474. D* (Migne 63.) « *Sanctuaria beatorum apostolorum Petri et Pauli secundum morem ei largiri precipite;* et si fieri potest ad secundam cataractam ipsa sanctuaria deponere, vestrum est deliberans ». Cataractæ quæ hic memorantur, erant fenestella clathris seu cancelli-

ha ferreis manit, per quae sanctuaria sive paoni illi super sanctorum reliquias dimittitbatur; et ha duplices erant, alias exteriores, in altari vel pavimento, ab quo condite erant sacrae reliquiae, alias interiores, in ipsa capsa seu arca, qua reliquiae claudebantur. Pelunc ergo legati ut ad secundam cataractam sacrum fenestrum panni deponebantur, veint ad contrabendum ex proximo contactu majorem virtutem. Ita Thiel ad l. C. De-Rossi in *Bull. Crist.* a. 1872. p. 14. sq.

SANCTUS, a, om., adjct. (sanctio). V. voc. in *Lexico*. — Addimus: 1.º Sanctus Del dictus est Christus Dei filius. *Vulg.* *Marc.* 1. 24. « Scio qui sis Sanctus Del ». Addes *Luc.* 4. 34. — 2.º Idem iter sanctus repetitur, ex more Hebreicō, quo designatur gradus superlativus, sed mysticas intelliguntur de SS. Trinitate. Formula est apud *Is.* 6. 3. « Clamsant (Seraphim) alter ad alterum: sanctus, sanctus, sanctus Domlnus Deus exercituum » h. e. sanctissimus. Ea autem *Trisagion* (triodiū) vulgo dicitur, ubique locorum inde a primis ecclesiis adhuc repetitur. (*Tillemont, Mém. d'Hist. Eccl.* XIV. p. 713. et *Sacramen. Gelas.* 8. 18. Cf. eam hæc formula *Inscr.* apud *De-Rossi* in *Bullett. Crist.* a. 1871. p. 148. quam legitur locis in paribus antiquissime edis Clitunno sacra, dein in eccm Christianorum conuerso. — 3.º Sanctus vel Sanctissimus fuit etiam titulus episcoporum satis usitatus. (Cf. *Augustin. Epist.* 149. 209. etc. *Epiph. ad Hormisd.* *Epist.* 61. p. 494. *C. Migne* 68. al. sibī), episcopatum vero episcopi Romani, qui et Sanctissimos absunt spallata ait; nunc nulce illi titulus uti Pontificis Maximus tribuitur. — 4.º Item sanctus vocabulatur quilibet Del servus. *Augustin. Epist.* 126. « Dominus sanctus ac venerabilis familiā Dni Albino Augustinus in Domino salutem ». — 5.º Hinc universim et absolute, substantivorum mors, Sancti appulit sunt: — a) In Veleri Tsslamato Israelitæ, veri Del cultores (qedushim), ut est apud *Vulg.* *Po.* 16. 3. « Sanctis qui suci in terra ejus etc. ». *Prov.* 9. 10. « Scientia sanctorum prudentia » etc. — b) Præserium in Novo Testamento omnes baptismo abiuti sive Christianorum catus Sic *Rom.* 1. 7. « Omnibus qui sunt Romæ... vocatis sanctis » et 8. 27. « Qui autem acrutarunt corda, acti quid desiderat spiritus, quia secundum Denm postalai pro sanctis » et 15. 25. « Nunc igitur proficiat... ministrare sanctis ». — c) Speciatim Sancti καὶ ἁγοῦται appellati sunt Martyres, itam prophetæ et apostoli, inde a sancto Christi quarto, et pluribus exemplis demonstrat *De-Rossi* in *Roz.* *Sotter.* II. p. 280. sq. Hinc formula "Spiritum tuum inter Sanctos" in titulo Christiano p. 257. Cf. etiam *Bullett. Crist.* a. 1871. p. 108. — Cf. *De-VII* a. v.

SANTONICUM, i. n. 2. herba, que etiam itale vocatur *santonico*, idem ac absinthium *santonicum*. *Veg.* *Mulomedic.* 1. 44. 3. et 5.; 1. 45. 2.; 2. 119. 7. « Hec præparabitur potio: broteal uncias quatuor, santonici uncias quatuor » et *Cet. Aurel.* 4. *Chron.* 8. 121. « Decotiones absinthii anti-santonici ». V. in *Lexic.* adjct. *santonicus*.

SANTUS, a, um, adjct., i. q. sanctus in *C. I. L.* V. 2. 8186.

SAPIDIOSUS, a, um, adjct., ergutus *Virg. gramm.* 22. 2. H. « Hec de dialectica arta atq[ue] dicta quam sofisticam id est argutam alio ex sapido sapidiosam nonnulli appellaverunt ». Cf. *Ibid.* 4. 2. sapido, laus.

SAPIENS, entis, p. adjct. (sapio). V. voc. in *Lexico*. — Monemus genit. plur. in prosa oratione nunc la opt. mss. ubique esse *sapientum*, apud poetas *sapientum*: *Lucret.* 2. 8. *Horat.* 2. *Set.* 3. 296. Differt porro *sapiens* a prudente, ut docet *Istd.* 1. *Diffr.* 499. « Inter sapientiam et prudentiam ita discordi solet, ut *sapiens* vocatur is, qui intellectum interiorum rinvialit; prudentia vero, qui ea, quæ aeneibus corporis expiriuntur ».

SAPIENTIA, a. f. 1. (sapio), præter ea, quæ de hac voce in *Lexico* exponuntur, addendum:

¶ 1. Sapientia est titulus libri V. T. (græco coopta) deutero-canonical. — ¶ 2. Sapientia est idem ac religio Christiana. *Tertull.* de *Pell.* 4.

« Com hunc primum sapientiam vestit, quæ va-

nissimis superstitionibus renuit etc. », h. e. statim atq[ue] Christianam religionem professi patlio in-duti sunt etc. — Alia V. in *Lexico*.

SAPIFICO, ss. are, 1. (sapio), sapiens sum. *Virg. gramm.* p. 17. 19. H. « Omnis qui in qua-cumque parte sive cœlesti sive terrestri puro s- more et intenta sollicitudo sapificat, filosophus diceodus est recte » et 18. 18. « Multi... sapifi-car incipiebant a pueris ».

SAPIO, is, lvi, et II, *reius* sapul, sapera, n. 3. V. voc. in *Lexico*. — Addimus apud scriptores ecclesiasticos sapere nicoque modo, sive trans-sitiva sive intransitive usurpari et "sapientem esse" significare in his, quæ ad salutem eternam referuntur eaque cognoscere et facere, quæ sa-pientia dicta, non sulari, quem sunt secundum carnem (*Rom.* 8. 5.). Hinc *Po.* 93. 8. « El stulti aliquando sapire »; *Math.* 18. 28. « Vade post me salsoa: scadistolum es mihi, quis non sapix ea, quæ Dei sunt »; *Rom.* 12. 3. « Noo plus sa-pere, quam oportet sapere », 12. 16. « Non alta sapientes, sed humiliora coesentientes »; 14. 6. « Qui sapit diu, Dominus sapit ».

SARCA, a, f. 1. (σάρπη), caro, corpus. *C. I. L.* V. 6294.

SARCINO, πάρτω. *Gloss.* II. 427. 34.

SARCÓGENA, a, m. 1. (σαρκογένεις), ex carne natae. *C. I. L.* V. 6251.

SARDINÁRIUS, a, um, adjct. (sardina), ad sardines pertinens. *Chronogr.* ed. *Moatinsen* p. 647. 26. « Polyphagus, qui manducaret vescel-lum sardinarium ».

SATÆLICUS, a, um, adjct., ad Satanas pertinens. *Vulg.* *Aet. mund.* p. 142. 13. « Job... satælicus (per. satanicas) usurparer virtutis »; *ibid.* 25. « Satælicam... (per. esthaozicam) virtutem ob-tulerit ».

SÄTICULUS, seminator. *Gloss.* V. 578. 36.

SÄTILLUM, i. n. 2., demin. a salis. *Plaut.* *Trin.* 492.: « Satillum sciens qui quom axtemplo amiciamus ». G.-S.

SAXUS, i. n. 8., idem q. saxum. *C. I. L.* X. 4481. et XI. 137.

SCALATIM, adv. gradatim. *Virg. gramm.* p. 4.

1. H. « Ad superiora scalatim perfendant ».

SCALPULUS, ζυγίη. *Gloss.* II. 582. 23.

SCATESCO, is, ôre, idem se scatoe. *Oros.* 1. *Hist.* 19. 2.: « Multie præliis undiqua scatesco-tibus ».

SCÉLÉRATOR, qui sapientis admittit scelos vel aliato sceleris contaminatur. *Gloss.* V. 578. 62.

SCENÔMA, elis, n. 3. (σκηνωμα), tentorium. *Serv.* ad *Virg.* 8. *Aen.* 351. T.

SCHOLA, a, f. 1. V. voc. in *Lexico*. — Addimus apud scriptoras ecclesiasticos scholam scipi pro dormitorio communis in oceanoib. *Conc. Tur.* II. (a. 557.) *can.* 14.: « Nec licet monachis cellulas habere communas, ubi aut bini me-stant, aut peculiares reponi possint; sed schola labore communal construatur, ubi omnes jaceant, aut abbate ait præposito gubernatois ».

SCIBBOLETH, iudeci (Hebr. *shibboleth* "spica"). Legitur hoc nomen in libro *Judic.* 12. 6. *Gatanditæ*, fugientes Ephrathæs hostes persecuti, in Jordane transeundo ad ejus vada, cum illi se Ephrathæs eas negarent, na ab eis occiderantur, varum explorarunt per pronunciationem vocis *Sibboleth* (שְׁבֹלֶת); Ephrathæi enim leniter et quasi blesse sibilante dicabant *Sibboleth* (שְׁבֹלֶת), sic pro scin efferentes indeque agili jugulan-tur.

SCIDIUM, ii. n. 2., l. q. discidium. *Fulg.* *Aet. mund.* p. 169. 7. « Mariaca pestis scidium ci-vico sanguine astillatio ».

SCIN, iudeci. nom. littera alphabeti Hebreici (א) prima et vigesima, hebreice יָם, quod idem יָם scen = dens, lat. et spectat ad figuram ejus quæ pesu in omnibus Semitarum alphabetis audem est, ut ait *Gesen.* in *Lex.* Hebr.: respondet autem densiori sono Germ. sch vel Ang. sh; non confundenda cum *Sh*, leniore eo-no prononciata.

SCIOMANTIA, a, f. 1. (σκιμα et παντελ.), umbras evocatio. *Serv.* ad *Virg.* 8. *Aen.* 149.: « Dno... horum sacrorum genera faire possunt: unum

sciromantia... et aliud sciomantia » et *ibid.* « In sciomantia vero, quis umbra tantum est evoca-tio, sufficit solus interitus ».

SCORUSCATIO, doce, f. 3. scoruscatio, scoruscus et scoruscus, præmissa litt. sibilanti, vulgo usur-pata fuisse pro coruscatio, coruscus et coruscus patet ex *Gloss.* III. 347. 16. et al. « Scorusatio ἀσπράγη », *Vulg.* *Ital.* *Matth.* 24. 27. (ubi scoruscatio), et *Luc.* 9. 29. Cf. *Loewe Prodr. Gloss.* 355-356 et *Prob. Append. gramm.* IV. 198. 3. ubi: « coruscus, non scoruscus ».

SCRIBO, ónia, m. 3. *Gloss.* V. 515. 12. « Scribo, scribonia, scriptor, qui scribere scit ». Cf. *Gloss.* V. 572. 32.

SCRINIUM, II, n. 2. V. voc. in *Lexico*. — Accipitur etiam pro scriptura in eo condita aliqua reservata. *Tertull.* *Apol.* 19. « Deos vestros ipsa tempia et oracula et sacra oculos interim propheta scrinium seculis vincit ».

SCRIPTERO, se, avi, atum, era, 1. scribo. *Virg. gramm.* p. 187. 27. seqq. H. « Multi oostiorum, maxime Gallorum, hoc verbum primæ conjugationis esse opinantur, ut dicant sepa "scripsari" et "scripserabo" ac "scripseram" et cetera ».

SCRIPTRIX, tricis, f. 3. (scribo), quem scribit ill. scriptrice. *Grammat. inc. de Orthogr.* VII. p. 298. 16. et 301. 6. *Hag.*

SCRUTAMEN, inis, n. 3. (scrutor), scrutatio. *Joh. Dic.* ad *Sener.* 2. « Requir... scrutinium quid sit, aut quare tertio aote Pascha scrutacionis infantes, aut quid sibi haec distinctio vel sollicitudo scrutaminis vindicetur ».

SCRUTATE, adv. idem ac scrutoter, diligenter. *Virg. gramm.* p. 189. 28. H.

SECEL, hebrei id. q. sicutus, uncis pondus. *Isid.* 16. *Orig.* 25. 18. et *Gloss.* IV. 288. 7.

SECUNDARIE, adv., opp. *principali* ap. *Virg. gramm.* p. 52. 3. H. « Objurgant dicentes indicati-vum modum... principali usurpatum impati-tivum autem secundariu[m] semper habilitum ».

SEDENI, a, a, (sex et dani), omen numerale distributivum. *Anth.* *Lst.* 680. 15. « Sedans Fe-brua cito solus ab omnibus errat ».

SEIRONASTES, is, m. 3., genus hastæ. *Hieron. Epist.* 147. 9. « Cave ne in Phineas cum Media-nitate formicantem seironaste configat ».

SÈMEDIUS, a, uni, adjct., pac leuis inquietissima oac lotus visitus. Ita *Virg. gramm.* p. 89. 6. H.

SÈMIARIDUS, a, um, adjct. non omnino aridus. *Herm. Pest.* 3. 8. 1. et al.

SÈMICUPIUM, ii. n. 2. (il. *semicupio*, gr. ημικύπεδο) latus. med. *Cass. Fel.* p. 185. 17. « Etiam ex calida (aqua) ai oleo semicupio depositis embasim exhibebit »; et p. 162. 22. « In calda semicupio depositum usque ad guttur embasi a-dhibebit fontenibus ».

SÈMIDIKTUS, part. ab inca *semidictu*, non place dirco. *Don.* ad *Virg.* 8. *Aen.* 8. « Eset enim solaciun in adversis si aliquid saltum (*Troilæ*) seminustum vel eisdidictum remansisset ».

SÈMIGRAVATUS, a, nm, partic. (ab inca *semigravio*), non omnino gravatus. *Virg. gramm.* p. 152. 5. H.

SÈMITOLA, a, f. 1., nom. demin. a *semita*, parva semita. *Virg. gramm.* p. 19. 12.; 132. 27. et 31. H.

SEMNIJON, (σεπνός), v. *Lexic.* — Alia assau: *Gloss.* IV. 169. 34. « Semnion, monasterium » et *Gloss.* V. 422. 20.; 431. 20.; 624. 9. « bonis-rum conuentuum ».

SEMPERUM, adv. semper. *Jord. Gel.* 48. 249. et 251.

SÈMUNCIDEUNK, dicens, f. 3., semiuncia ei deunx. *Metr. Script. Reliq.* II. p. 73. 26. et 74. 1. H.

SEPTESEMIDIOLIS, a, adjct., obscuræ significationis. *Inscr. ap. Dessa* 2850. et 2881. ubi *pilatus* septesemidiolis. *Nikolos* adnotavit *Mommsen*, strepitus est remi aqnam percussio ussurusque item pro ipso remigio; sed quomo-do miles hoc vocabulo appellari potuerit et quid omnino alii veli vocabulum *sepsemitodiolis*, ob-scum est. Ita *Dessa* in h. loc.

SÈRATISSIMUS, a, om., adjct. superi ab *ter-*

posit. *seratus*, ut *seratissima* conobis ap. *Virg. gramm.* 106. 11. *H.*

SERPENTIFORMIS, *a.*, *adject.*, qui habet formam serpantis. *Interpr. Iren.* 1. 30. 5.

SESSULUS, *a.*, *um.*, *adject.*, sessioni inserviens. *Jul. Val.* 1. 24.

SEXCUPLARIS, *e.*, *adject.* (*sexcuplus*), *I. q.* *sexcuplus*. *Chalc. Tim.* 35. « *Epititi et sexcuplaries* si duplices et triplices... numeri sonique nescionator »; 45. « *Numerus sexcuplarius* », *Ibid.* « *religionis sexcuplariem* »; 92. « *potentia sexcuplaria* ».

SEXTARIATICUM, *I.*, *u.* 2., *opus* quod exigebatur a coloio supra singulos sextarios. *Greg. M.* 1. *Epist.* 44. « *loquum et iugatum esse prospicimus, et a rusticis Ecclesiam de sextariis aliquid accipiantur* ».

SICLOSESCLUS, *I.*, *m.* 2., *situs* cum *sextule*. *Metrof. Script. Rel.* II. p. 128. 3.

SIDERO, *es.*, *ére*, *a.* 1., *I. q.* *coosidero*. *Virg. gramm.* p. 84. 11. *H.* « *O Virgili, primom sidera oce... eredes* ».

SIDEROSUS, *επιστρέψας*, *ἐπιληπτικός*. *Gloss.* II. 188. 41.

SILICIDA, *συλτρεψυρδες*. *Gloss.* I. 193. 57.

SIMONIACUS, *a.*, *om.*, *adject.*, *ut hæresis simoniaca h. e.* Simonis Magi ap. *Greg. M.* 11. *Epist.* 48. « *Errorum simoniacam hæreses compascat* »; et 5. *Epist.* 55. « *Nobis est nuntiatum quod sacri ordines per simoniacam hæresim, id est accepto premio conferantur* ». Adda *Ibid.* 5. 67.; 4. 13. etc.

SINAPIDIARE, *angere*. *Gloss.* III. 605. 19.

SINGILLO, *es.*, *ére*, *a.* 1. *secerno*. *Virg. gramm.* p. 160. 3-6. *H.* « *Singillo trite legitur iuxta illud Domini... dicens: non est medicoris vel laicis negotii bonum singillare a malo* ».

SISMUS, *(στομάτι)*, *terre motus*. *Gloss.* V. 150. 31.

STIUNCULA, *στέρα ἡ Σίτων*. *Gloss.* III. 433. 12.

STÖNICUM, *I.*, *n.* 2. (*στονικόν*), *vix* absolute *aumpta* ex *adject.* *στονικός*; *locum* *indicat*, *ubi* *reponuntur* *frumenta*, *horreum* *publicum*. *Greg. M.* 1. *Epist.* 2. « *Tenta (frumenta) transmissa sunt, quæ... ad replendum sitonicum redderentur* ». Cf. *Sitona* et *Sitonia* in *Lexico*, *qui omnia a sitog, frumentum, deducuntur*.

SÖDÖMIA, *es.*, *f.* 1. *turpissimum vitium*, *a Sodoma*, *urba Palæstinae*, *hac longitudine inquinata et igne successiva*, *nomine acceplio*. *Greg. M.* 10. *Epist.* 4. *Sodomie illum sceleris maculatum* ».

SOLIDATÖRUM, *χάλλητρο*. *Gloss.* III. 325. 85.

SORDITAS, *stis*, *I. 3.*, *sordidus*, *sordidus*. *Satlonius* in *Proc. Selom.* 63. *Migne* 986.^B « *Si aliquam sordiditatem viliorum ioveceris, citius castigare et emundare stude* ».

SPERNISIUS, *καταρροντής*. *Gloss.* II. 345. 1.

SPONDOLUS, *I.*, *m.* 2., *idem* ac *spondylus*. *Gloss.* V. 40. 18.; V. 100. 6.; V. 152. 6.

SPREBLITAS, *stis*, *I. 3.* (*sporno*), *contemptus*. *Fulg. Cont. Virg.* p. 100. 18. « *Spreblitas defecione torquetur* ».

SQUAMEO, *λεπτός*. *Gloss.* II. 359. 27.

STABULANUS, *stabularius*. *Gloss.* IV. 393. 17.

STAGNO, *es.*, *etc.* *V.* *veo* in *Lexico*. — *Alijs* *elagallatione* *est* *secero* *metalla mela*. *Gloss. Scal.* V. 831. 88.

STATUTE, *adv.* *certe*, *syn.* *definita*. *Virg. gramm.* p. 159. 23. *H.*

STAURO, *es.*, *ére*, *a.* 1., *iustastro*. *Fulg. Art. mund.* p. 153. 16. « *Sus* *victoriam crucis* *staurat* *interitum* ».

STILLAMENTUM, *I.*, *n.* 2. *stillidium*, *trahit*. *Fulg. Art. mund.* p. 149. 16. « *Imber carneus contra naturam pinnigero guitarum stillamento dilabitur* ».

STUPROSE, *adv.* (*stuprosus*), *stupre*, *turpiter*. *Greg. Tur.* 2. *Hist. Franc.* 12. « *stuprose detraheret* ».

STYRATA, *es.*, *f.* 1., *styrax*. *Plin. Valerian.* 1. 2. « *Styrax uncias tres pro styracem: ut videtur* ».

SUBEDUCO, *es.*, *etc.*, *a.* 3. *subducit*. *Cass. Fel.* p. 170. 2. « *Venter... cylstra subdecodens erit* ».

SUBERECTIO, *ónis*, *I. 3.* (*suberigo*), *modica erecție*. *Cass. Fel.* p. 187. 13. « *precordiorum suberectio* ».

SÜBİNAMIO, *is*, *ire*, *a.* 4., *vacuesfacio*. *Cass. Fel.* p. 75. 20. « *subincanare ventrem* ».

SÜBINSÄNUS, *παρεμπληγής*, *παρεκκλησιογένες*, *cerritus*, *garriosca*. *Gloss.* II. 532. 18.

SUBITANTER, *adv.*, *subito*, *mox*, *cito*. *Fulg. Art. mund.* p. 141. 19. « *(Abraham) jubetur reliquaque subitanter que habuit* ».

SUBJUNCTIM, *adv.*, *conjunctionem*. *Virg. gramm.* 150. 3. *H.*

SUBLÉNIS, *e.*, *adject.* *suavis*. *Est tantum form. compar. subleior in C. I. L. X.* 2938. « *Te ueniam sodalibus tuis subleior* », *sc.* *suavior v. submiserior*.

SUBLONGUS, *ἐπιμήκης*. *Gloss.* III. 329. 36.; 493. 41.; 519. 10.

SUBMINISTRATORIUS, *a.*, *om.*, *adject.*, *subministrando inserviens*. *Translate Virg. gramm.* 48. 8-9. « *Pronomen autem est pars subministratore orationis, quæ quidem absque nominis ammunculo infirma esse videtur* ».

SUBNARRATIO, *non legitime causæ narratio*. *Gloss.* V. 659. 23.

SUBNOXIĀVIT, *subnoxios fecit*. *Gloss.* V. 580. 1.

SUBOSTENDO, *is*, *ére* *e.3.*, *aliquatum ostendo*. *Virg. gramm.* 128. 9. *H.*

SUBSEOEŌ, *es.*, *ére*, *a.* 2., *I. q.* *subideo v. subsido*, *opp.* *superequito*. *Translate Virg. gramm.* 31. 2. *H.* « *Superlativus... omnibus asperequitat, sicut et possivis omnibus subsedet* ».

SUBSPISSUS, *a.*, *um.*, *adject.* *aliquantum spissa*, *ut subspissus pulsus* ap. *Psaud. Soran.* p. 279. *Rose.*

SUBSŪMEN, *ἀνακλαψή ἀποθέλαιρα*. *Gloss.* II. 191. 14.

SUBTERFOGIUM, *ὑποφυγή*. *Gloss.* II. 193. 27.; 532. 1. *H.* « *καταφυγή* II. 345. 3.; 505. 52.; 532. 41.

SUBTORREFACTUS, *part. ab inus* *subtorrefactio*, *aliquantum torrefactus*. *Cass. Fel.* p. 129. 8. « *(potio) erit subtorrefacti* ».

SUCCENTIO, *ónis*, *I. 3.* (*sub et cano*) *termīnas*, *de quo ita* *Per. Eul.* p. 15. 16. *H.* « *Ubi nimis incitioribus pulsus (chordarum) est, acēdūto vocitator, succentio vero cum lenior larynge pulsatio est r.*

SUMEO, *es* *etc.*, *I. q.* *sumo*, *fat. sumebit*, *ap. Fulg. Art. mund.* p. 138. 14. *Halm.*

SUPERADUSTIO, *ónis*, *I. 3.*, *ómita aduersio*. *Cass. Fel.* p. 51. 11. « *(Collyrium libanum) coenavit et doloribus et superadustionibus et disruptionibus* ».

SUPÉRAGIUS, *a.*, *um.*, *adject.*, *sanctissimus*. *Vox bybida — supar et ἄγρος, sanctus*. *Legitor in Inscr. in opere munivo, quod extat in parte S. Mariae Majoris Romæ, illustrata e Du-Rossi, qui aliam etiam interpretationem edmitteret, si vox corrupta poterat pro *supereggare* (nempe *supereggere* Servil Tali), quo vocabulo situs templi indicaretur*.

SUPEREQUITO, *es*, *are*, *a.* 1., *enpr v. ante* *alios equito*, *opp.* *subsedeo*. *Translate Virg. gramm.* 31. 2. *H.*

SUPEREXUBERO, *es*, *ére*, *n.* 1., *superabundo*, *redendo*. *Fulg. Art. mund.* p. 174. 2. « *Ubi exaltavit malitia, superexuberat grata* ». (Cf. *Fulg. Rom.* 3. 20.).

SUPÉRINSURRECTIO, *ónis*, *I. 3. I. q.* *extansia v. promiscuitas*. *Cass. Fel.* p. 42. 9. « *Cum postularum superinsurrectione* ».

SUPÉRINUNCTÖRUM, *adjact.*, *(soper et innago) sc. collyrium, genus quoddem collyril* « *quod Graeci yperenthriston (ὑπεράγριον) vocant* ». *Cass. Fel.* p. 59. 4.

SUPPÉTITOR, *ónis*, *m.* 3. (*suppeto*), *qui ad petitia alia eddit*. *Don. ad Virg.* 9. *Aen.* 284. « *(Gro) usum, inquit, ne post tanta que promissa fuerant odio suppeditar fieret* ».

SURCULÁTOR, *foras*. *Gloss.* II. 594. 24.

SURTÁRIA, *es.*, *I. 1.*, *vestis genus vel scutum oblique pictæ imagines*. *Greg. M.* 9. *Epist.* 62. « *Oireximus tibi surtaris doas, imaginem Oai Salvatoris et sancti Del genitrici Mariæ, beatorumque apostolorum Petri et Pauli continentem* ». Alli leg. *scutarias*.

SUSPICENTER, *venerabiliter*. *Gloss.* IV. 485. 68. et 518. 89.

TESSARESCADECÁTTAE, *aram*, *m.* *piar.* 1. *dici*, *qui XIII luna Pascha cum Jodis servandum contendit; tessera enim qualiter, deca decem significant*. *Iald. 8. Orig. 5. 61. Addo Mar. Merc. Nest. Eph. Syn.* « *Anastatis annem hæresim, et maxime tessarescadecattarum* ».

TESTIMÖNIUM, *ll.*, *n.* 2. (*testor*), *significat etiam eloquorem*. *Vulg. Ps.* 92. 5. « *Testimonia tua credibilia facta sunt timis* » *h. e.* *eloquia Del sunt valde (nihil) credibilia, plenum fiduciam merentur; ejus enim fiducia ac verecunda certissime sunt*. *V. plura in Lexico*.

TETRASYLLABATUS, *a.*, *um.*, *adject.* *quatuor syllabis constans*. *Virg. gramm.* p. 185. 22. *H.* « *Ad tetrasyllabata transcursum, qui sic declinatur: latello ergo etc.* ».

THEE, *indecl. (hebr. הָתֵא)* « *conclavis* »; *LXX*. *Sal.* *Est ligatae concilia, quem vocem cum illis*.

SUSPICENTIA, *es*, *f.* 1. (*suspicio*), *reverentia, admiratio*. *Cassian. Coll.* 23. 16. « *(Pactus) quem nosl' esse apostolum Christi, quem tota suspicentia venerabilis etc. =* » *Gloss.* V. 485. 7. et 514. 50. « *Suspicentia, adulratio* ».

SYLLABOLA, *es.*, *I. 1.*, *dem.* *e syllata*. *Virg. gramm.* p. 16. 16. *H.* « *primam acutum syllabula et novissimam calcamus* ».

SYNODALITER, *adv.* (*synodalis*), *juxta synodis prescriptum*. *Synod. V. Rom.* sub *Symmecho* *Papa celebrata a. O.* 503. « *Hic libellus integrime synodaliter ab omibus tenetur; quia syndicall authoritate conceperat est et robatur* ».

SYNTHRONUS, *consessor*. *Gloss.* V. 579. 21.

SPRINGOTÖMUM, *ll.*, *n.* 2., *ferrum quo utitur mediel ad incidendas fistulas*. *Cass. Fel.* p. 80. 13. *Melius est fistulam ferro modare, id est ex fistoloto vel springotomo appellato* ». (Cf. *Gal.* 10. 415. τὰ καλούμενα σφρυγγοτόρα... τὰ μαχαιρίου).

T

TÆDESCO, *is*, *ére*, *inchoat. s. tendere*. *Premier form. Imper.* *Impres.* in *Lexico* *s. V. tædescit, habet form. pers. in Gloss. II. 481. 32. « *tædeco cix-xatovis* » et II. 219. 24. « *ἄγδις[Capax]* ».*

TÆSUS, *odiosus (tudo)*. *Gloss.* IV. 281. 44. et 574. 18.

TALITAS, *τίτλος*, *I. 3. (titulus)*. *Virg. gramm.* p. 48. 12. *H.* « *Qualitas talitas, quantitas titilas* ».

TATANS, *interjectio gemend*. *Virg. gramm.* p. 178. 10. *H.*

TAXÄTIUNCULA, *brevis taxatil*. *Gloss.* IV. 424. 38.

TÄXÖTA v. TAXEÔTA, *es*, *m.* 1., *officialis*. *Gloss.* V. 518. 25. et *sl.* — Occurrunt etiam *ap. superiores jurisconsultos*.

TECTAMENTUM, *καλυπτήριον*. *Gloss.* II. 537. 59.

TECTO, *παχαλύτω*. *Gloss.* II. 308. 26.

TECTORIATUS, *tecto cooperitus*. *Gloss.* V. 506. 18. et 531. 47.

TEGO, *as*, *are* 1., *Id. q. tago, is, sed ligurate*. *Virg. gramm.* p. 59. 1. *H.* « *Tego, tagas celatio consilii est, et tago, tagis tectorum visibile significat* ».

TEGULÄTUS, *part. ab inus* *tegalo*, *I. q. tago*. *Fulg. Art. mund.* p. 138. 18. « *legulato latera* ».

TENÖR, *ónis*, *m.* 3. (*teneo*), *liber in quo describuntur expensæ seu regestæ*. *Greg. M.* 2. *Epist.* 32. « *Scriptas ministrat ut legitæ que ex labore Antonini defensoris a nobis debentur monasteriis vel illa... solvereantur* ». — *Alio sensu V. Lexicon*.

TERMENTÖRUM, *ἀπόλαυση*. *Gloss.* II. 538. 57.

TERRISÖRUM, *ll.*, *n.* 2., *solum trilem bubas et aratro*. *Et vox a Servio ad Virg. 5. Aen.* 755. *conflictus in territori etymo exponendo*. « *Territorium dictum est quasi territoriorum trilem bubas et arstro* ».

TERRICIPİUM, *foveam*. *Gloss.* V. 485. 68. et 518. 89.

TESSARESCADECÄTTAE, *aram*, *m.* *piar.* 1. *dici*, *qui XIII luna Pascha cum Jodis servandum contendit; tessera enim qualiter, deca decem significant*. *Iald. 8. Orig. 5. 61. Addo Mar. Merc. Nest. Eph. Syn.* « *Anastatis annem hæresim, et maxime tessarescadecattarum* ».

TESTIMÖNIUM, *ll.*, *n.* 2. (*testor*), *significat etiam eloquorem*. *Vulg. Ps.* 92. 5. « *Testimonia tua credibilia facta sunt timis* » *h. e.* *eloquia Del sunt valde (nihil) credibilia, plenum fiduciam merentur; ejus enim fiducia ac verecunda certissime sunt*. *V. plura in Lexico*.

TETRASYLLABATUS, *a.*, *um.*, *adject.* *quatuor syllabis constans*. *Virg. gramm.* p. 185. 22. *H.* « *Ad tetrasyllabata transcursum, qui sic declinatur: latello ergo etc.* ».

THEE, *indecl. (hebr. הָתֵא)* « *conclavis* »; *LXX*. *Sal.* *Est ligatae concilia, quem vocem cum illis*.

similibus recenset Eucher. 2. Instr. 3. «Thee, thalamos etc.».

THÉOS, græce, Deus latine. Gloss. V. 42. 18. et 101. 26. «Thens, Deus est; atheos dicitur qui eare Deo» v. qui Deum negat.

THIA, m. f. 1. (θεῖα), l. q. amita. Greg. M. 1. Epist. 39. «Domina Paleria thiae meæ».

THIRÓPAGUS, i. m. 2. (θηροφάγος), qui feas manducat. Fulg. Act. mund. p. 166. 15. «Di-cam... inertes thirofagos».

THÓRÁCICLA, sculptæ imagines. Gloss. V. 396. 1.; sculpta imago pectoralis usque ad pectus in auro vel in quolibet derivata a thorace quod est pectora. Gloss. V. 624. 27. (fort. synec. a thoraculta v. thoraciculum).

THRENÆ, erum, f. plur. 1., id. q. threnus. Schol. Lucan. 6. 648.: «Inde vocatus est Threnus; nam threnæ dicuntur lamentationes».

TOFUS, a, um, adjekt. evans. Schol. ad Lucan. 1. 236. Web. «Tuba, quasi tofa, id est cava».

TOLUS, τριπτήρ. Gloss. II. 198. 56. Triptēr est, qui terit, Irritor vel prelum aul vas in quo aliquid teritur.

TONDITO, ss, äre, s. 1. frequent., sepe tondo. Gloss. IV. 185. 40. et al. «tondilantes, sepe tondentes».

TONITRUALIS, e, adjekt. (tonitrus). V. voc. in Lexico. — Apud Cic. 1. Diclin. 72. «rituale libri» legendum pro tonitruales. V. RITOALIS.

TONITRUO, is, äre, n. 3. idem ac tonitruare. Virg. gramm. p. 91. 9. H. «Hic (Virgilius Assinus)... siebat de tonitruo... spiritum esse inusitatim venti, qui præstutus temporibus mundo intonat at eugen sonus tonitruit».

TONSURATOR, oris, m. 3., natus ex illis qui præpositi erant colonis seu possessoribus prædiorum Ecclesie Romanæ, qui erant tonsurati in signum subjectionis more Romannorum. Greg. M. 9. Epist. 62. «Pervenit ad nos quod tonsuratores in Sicilia prava alibi præsumptione nomine defensorum sumerent».

TORMENTALIS, e, adjekt. ad tormentum pertinens. Fulg. Act. mund. p. 153. 12. «Tomentalis ullio ultio facia est poena».

TORMENTALITER, adv. moleste, acerba. Fulg. Act. mund. p. 153. 10. «Carent tormentaliter heliolantes quod lati iovaseral triumphantes».

TORQUIMENTUM, tormentum. Gloss. II. 595. 37.; βάσανος II. 505. 68. et 532. 54.

TRABE, ia, f. 3. V. voc. in Lexico. — Ad modum scribendi quod attinet, præter es, quæ ibi leguntur, addendum putamus formam træps, quæ ap. Nonium p. 262. 32. L. el in commate et in verso Varronis legitur, nempe Sat. Men. loc. cit. Cf. Charis. gramm. I. 42. 13. et Cassiod. de Græcogr. gramm. VII. p. 159. 22.: «Trapa et urpis per p. debet scribi».

TRACTIVUS, a, um, adjekt. ut «tractiva... (nomina), quæ in diversas species possunt dividiri, ut animal, arbor». Inc. in cod. Bern. p. XXVI. Hagen.

TRANSGRESSIONALIS, e, adjekt. ad transgressionem v. culpam perfidens. Fulg. Act. mund. 135. 17. «Adæ peccatis transgressionate plantarium».

TRAULUS, (τραύλος), blæsus, raucus. Gloss. V. 571. 20.; 526. 27. coll. II. 458. 18. Cf. TRAULIZI in Lexico.

TRICAMERUS, a, um, adjekt., tres habens configurationes, l. q. tricameratus. Fulg. Act. mund. p. 188. 4. «Aedificat arcum sapienter tricanis ram».

TRIFONUS, a, um, adjekt., Iriplici sono seu peda v. metro constans. Virgil. gramm. p. 15. 3. H. «Sunt qui adiulcent trifones aut quadrifono veruna».

TRILUSTRUM, li, n. 3., apatum trium lustrorum. Fulg. Act. mund. 198. 11.

TRIPEDICA, a, f. 1., pedica triplex v. tripus. Greg. M. 2. Dial. 30. «Dum ad beatissimis oratorium... pergeret, ei antiquus hostia in multitudini specie obviam factus est, cornu et tripedicam ferens».

TRISSYLLABATUS, a, um, adjekt., Id q. tri-syllabica. Virg. gramm. p. 156. 20. H.: «trissyllabata verba».

TRISTOR, aris, etc. V. voc. in Lexico. — Apud Senec. de Prov. 2. 5. et de Ira 2. 7. 1. legend. nunc est contristari.

TRIVIUM, i, n. 2. V. voc. in Lexico. — Adsumus trivium significare tres disciplines, ut in Schol. Vindob. ad Hor. Art. pœt. 807.

TRYPERHA, a, f. 1., genus medicamenti, de quo Scrib. Larg. p. 92. 29. H. «Metior tryphera - hoc enim nomen superius positum (cap. 229) medicamentum appellatur - facit ad omnia que ferro debent tolli sine magno dolore».

TURBIDO, lais, l. 3., vesti vertigo. Gloss. IV. 425. 19.; perturbatio. Gloss. V. 517. 47. et al. Cf. Loewe Prodr. Gloss. 411. et Gloss. Nom. 145.

TORMARCHA, qui præst exercitui. Gloss. V. 487. 53.

U

ULCERULENTUS, a, um, adjekt. ulcerosus, ut ulcerulenta cicatrix ap. Falg. Act. mund. 151. 8.

ÜLIGO, lais, l. 3., herba palustris. Gloss. V. 336. 62. — Alio sensu in Lexico.

ULLULUS, a, um, adjekt. dæmin. ab ullus. Virg. gramm. p. 48. 21. H.: «Dæminuliva suot ol aululos ullulus».

ULTOR, òris, m. 3. (oltus), judex. Gloss. IV. 194. 22. et 580. 17. — Alio sensu in Lexico.

ULTUÍRE, vindicare vel nescisci. Gloss. IV. 194. 25.; 580. 21. et al.

UNICOLEUS, πονοπότις unileatus (q. v. infra). Gloss. II. 373. 2.

UNIPES, πονοπότις unicoleus (q. v. supra). Gloss. II. 373. 2.

URINO, urens venitus. Gloss. V. 399. 8.

URIS, is, m. 3., idem ac urus, bos agrestis, sitivicus. Gloss. ap. Loewe Prodr. Gloss. p. 175. et Gloss. V. 400. 16. «uris, urum». V. URUS in Lexico.

URSAR, òris, m. 3., instrumentum poliendo pavimenta ioversiens. C. I. L. XIII. 5703.

USPIS, indecl. Virg. gramm. p. 46. 2. H. «Non nulla (pronomina) solo nominativo flectuntur, ut uspis, unde usquam».

USSITAT, frequenter comburit. Gloss. V. 528. 2.; 583. 17. (frequentat. ab uro); comburit Gloss. IV. 198. 13. et al.

USTRAX, acis, 3. ignis. Virg. gramm. p. 6. 18. H. «Ustrax da ureoda».

ÜSURPATIO, ônis, f. 3. (usurpo), nominatio, presumpcio, usus. Gloss. IV. 403. 20. — Alio sensu v. in Lexico.

ÜTILIS, a, adjekt., (ator), qui in uso est. Terfull. Pall. 3. «Pars vero (indumentorum) passivitus omib[us] utilis, ut hoc pallium».

ÜTRARIUS, li, m. 2. (uter), v. Lexicon. — Alio sensu, Gloss. III. 307. 6.: Utrarius ἀκονοτοῖς. Form. utriarius in Gloss. II. 248. 2.

ÜTRICUM, ἀστιον. Gloss. II. 247. 52.; III. 487. 2. et 488. 37. id. q. ultriciscus. q. V. v. in Lexico.

ÜTRICULOSUS, a, um, adjekt. (utriculus), de genere quodam hydropticæ passionis praedit. Cass. Pet. p. 181. 7-8. «Sunt disstante passionis dues, quarum una a veteribus ascesi nominatur, id est utriculos, ab opulis vel spleoïs saxatile creatæ».

UTRUMQUALIS, (unica voce), agnoscitur ab incerto apud Hagen Anecd. Hebr. p. 299. 20.

UXORIO, as, älus, äre, a. 1., uxore duco. Virg. gramm. 22. 19. de muliere infatuata qua uxorata est. Cf. ibid. 86. 16.

V

VABRA, (vabrum) idem ac valra, vafrum, in Gloss. IV. 576. 33. «vabra calidus artificiosus»; unde argui potest vulgo hanc formam per litteratum communiationem usurpatam fuisse.

VADATOR, (vador), sidejusso. Gloss. II. 596. 27.

VÄDOR, öria. Gloss. V. 488. 1t. et al.: Vadibus, sequacibus.

VÄLVITOR, ostiarius. Gloss. V. 488. 26.

VÄNITO, as, äre, a. 1., vanitati indulgeo, vanus sum. Augustin. de Mor. Eccl. 1. 21. 39. «Exequitur omnia, vanitantes esse eos qui rebus hujusmodi falluctur», ubi paulo supra etiam Eccl. 1. 2. ita citatur: Vanitas vanitatum, dixit Ecclesiastes, vanitas vanitatum et omnia vanitas. Postea tamen Retract. 1. 7. 3.; «Quod posui de libro Salomonis: Vanitas vanitatum, dixit Ecclesiastes; in multis quidam codicibus legi, sed hoc Græcus non habet; quod postea videt; et inventi eos Latines esse veriores, qui habent vanitatum, non vanitatum».

VÄRICO, äs, etc. et

VÄRICOR, äris, etc. Quod attinet ad primam formam, cum significat divarico, prior syllaba longa ast; cum vero pro varior accipiatur, brevis debet esse, ut in varias, quod recte monet Furlanetto. — Ad secundam deponentis formam quod attinet, a quibusdam usurpata dicitur, sed analogia tantum, ut puto, potest firmari, prævaricor inspecto.

VÄRIFARIUS, a, um, adjekt., varius. Virg. gramm. p. 132. 2. H. «Nescientes quod latinitas tanta sit et tam profunda, ut multimodis varifaria explicare sensibus necesse sit».

VARIOLATUS, a, um, adjekt., pustulatus, de cautele. Cass. Pet. p. 38. 6. Cf. Galen. 1t. 76. Cæl. Aur. p. 558. pustulatus.

VAROVERRIMUS, vox corrupta, quæ legitur apud Auct. Lib. 1. Colon. p. 250. Gram. ed. Lachmann.

VAS, vädie, m. 3. V. Lexic. Alio sensu: «Vades diuotur qui legaliter causas agunt». Gloss. V. 251. 36. Adde form. nomin. vadis ap. Ennod. Vita Epiph. p. 348. 19. H.

VELLITIO, γέραλον. Gloss. II. 261. 41.

VERMARUM, genus herbeæ quod in locis humidis nascitur. Gloss. V. 488. 46. et 527. 18.; herba IV. 578. 40.

VENTER, tris, m. 3. V. voc. in Lexico; id lentum addimus ad declinationem quod attinel, genet. plur. esse semper ventrium. V. Plin. 9. Hist. nat. 157. Solin. 32. 26., Arnob. 7. 24. etc.

VENTILABILIS, e, adjekt. (ventilo), qui potest ventilari. Virg. gramm. p. 148. 1. H. «De optativo quoque modo famosa et ventilabilis quæstio nascitur».

VENTRICOUS, a, um adjekt., ventrem magnum habens, ventriosus. Schol. Pers. 3. 31. et Gloss. II. 596. 50. «Ventricosus, magnum ventrem habens».

VERBIGERATIONE, termocipatione. Gloss. IV. 190. 24. et V. 414. 50. v. VERBIGERO.

VERMICULATIM, minutum. Gloss. V. 649. 8.

VERNAČULATIM, modo vernacuto, ad nostram regionem accomodate, familiariter. Virg. gramm. p. 117. 24. H. «Datius cassus vernaculatum verbum neutrale dicoostirat».

VERNICARIUS, a, um, adjekt., de genere quodam nitri. Cass. Pet. p. 129. 14. Cf. Galen. 6. 430. vitriος τοῦ βερνίκιαπον καλυπένος et Orib. 6. 239. berinicari.

VERNOLÄRIS, e, adjekt. (vernula), servilis, de igne Sinai montis Fulg. Act. mund. p. 148. 10. «vernutarem (sic) præbens obsequium».

VERSATOR, habitator. Gloss. V. 492. 58.

VERTIGO, fois, f. 3. (vertigo), tempesetas, a vertendo. Gloss. IV. 190. 34. et al. Cf. Loewe Prodr. Gloss. p. 120.

VERTO, is, etc. V. voc. in Lexico. — Vertere capillum ap. Terfull. de Virginib. 12. non Mea significare videatur, ex si verbū, ac interrogare. Monent verba illa 2. de Cæl. fem. 6. «Vides quasdam et capillum croce vertere», quæ de matatæ linctisque crubibus intelligere est apud veteres.

VÉRÜACTUM, i, n. 2. Terra præcess. vetro. id est vortere actum. Gloss. II. 205. 13. ~~17.~~ Orig. 2. 5.: «Verus actum dictum, quasi vere actum, id est vero aratum». Cf. Gloss. V. 522. 22.

VESPLIATOR, τριπόδιος. Gloss. II. 431. 1.

VESTIMENTICULUM, i., n. 2., nom. dem. a vestimentum, parva vestis. *Ps. Aug. Serm.* 152. 5. « Evenit ut per negligentiam vestimenticula mea, quae debuerunt accipere pauperes, devorarentur a tinea ».

VĒTURNUS, vetustus. *Gloss.* IV. 190. 12.; veterans et valvus, παλαιός *Gloss.* II. 207. 49.

VLĀTICUM, i., n. 2. V. *Lexic.* — Addimus hujus vocabuli in re christiana significations. — 1.º latiore sensu vialicum est id omne quod ad securu[m] ex hac vila discessum proderat, ac pro p[ro]minentibus absoluto, baptizamus pro catechumenis, quo ex corpore recedentes defrauder[er]i vetat ex aliquam legis regule *Conc. Nicænum Can.* 12. — 2.º Stricto sensu est Sacra Eucharistia quae graviter ægrotis affertur. *Paulin. Vita s. Ambros.* 47.: « Honoreatus... sacerdos... descendens, obtulit sancto Domini corpus: quo accepto, ubi glutivus, emisit spiritum, bonam viaticam secum fereos; ut in virtute esse animæ refector, angelorum... consortio... latetur». *Greg. M. 4. Dial.* 15.: «(Rому) viaticum petiti et accepit» 5. *Epist.* 7.: «(Salurninus) viaticam tantummodo exitus eul tempore percipiat».

VICTÓRIO, as. èlum, ère, n. 1. (victoria), victoriem assequor, vincere. *Virgil. gramm.* p. 140. 28. H. « Nam cum dicas victorio, nescio quomodo sed meditationem perlineat, quodcumque sensu intelligatur; sive ut nos dicimus, quandoque vincemus, sive ut quidam, voto vincere ». Cf. VICTORIOR dep. in *Lexico*.

VILICIO, onis, genus seminis, i. q. ami. *Cass. Fel.* p. 112. 1. « Ameos, idest seminis vitilicionis ». Adde p. 124. 11.

VIRISSO, as. ère, l., viriliter sapere v. facere. *Gloss.* IV. 198. 27. et al.: « virissat, viriliter sapit »; V. 527. 46. « viriliter facit »; V. 582. 55. « virissant, viriliter faciunt ».

VITIATIM, adv. viliose. *Virg. gramm.* p. 159. 11. H. « Necnon etiam ax communis ac deponentis participialis Idem doctor (Galbungus) adverbia venire nisi vitiatim abneget ».

VITRUM, i., n. 2. V. voc. in *Lexico*. — Addimus proverbium. « Si tanti vitrum, quanli margaritum ? » ad sigmoidicandam ingentem terum inæquilibet et distantiam. *Tertull. ad Martyr.* 4. Cf. *Hieronym. Epist.* 79. 7. « Si tanti vilesimum vitrum, quanli pretiosissimum margaritum ? ». *Epist.* 107. 8. et 130. 6.

VOCISSARE, veciferare. *Gloss.* IV. 195. 48. et al.

VÖLÜCRE, substant. pro volucris, sp. *Vulgar. Jer.* 12. 4. « Consumptum esl animsi ei volucro ».

VÖLUNTÄTIM, adv. ex voluntate. *Virg. gramm.* p. 180. 9. H.: « Nounulli etiam ex prima nominib[us] venire adverbia suspicantur, ut partim, quod sit ex parte dictum, et voluntallim ex voluntate ». Cf. *Loewe Prodr. Gloss.* p. 430.

VÖRSUM, i., n. 2., plethron, b. s. superficies decem milium ped. quadrat. *Jul. Frontin. de Litteris in Corp. Agric. Rom.* p. 13. Th.: « quod

Graci plebros appellant, Osci et Umbri vorsum ».

VOS, vestrum, pron. pars. V. TU in *Lexico*. — Addimus alias formas, præter *vostrī*, *vostrum* pro *vestrī*, *vestrum* et *vostrorum* spud poëtias comicas, etiam abl. ἀπx. *vobels* pro *vobis*, in *C. I. L.* I. 196. 29., I. 201. 5. et 8., *Plaut. Poen.* 643. 676., 1216. et 1217. — *Vopte* = vos ipsi. *Cato sp. Paul. Fest.* 519. 30. *L. Forscam* pro *vobiscum* improbetur a *Prob. App. gramm.* IV. p. 199. 15.

Z

ZACCARIO, onis, 3., genus herbae. *Cass. Fel.* 68. p. 187. 4. *Rose* « Impones herbam quam dicit zaccariensem ».

ZAZA, m. f. 1., ld. q. gaza. *Virg. gramm.* p. 60. 17. H. « Cito bauriatia zazam ».

ZERNOSUS, a., um, adjact. ad zernam pertinens. *Cass. Fel.* 9. p. 16. 21. *Rose*: « Allo medicina[m] uteris ad. maculas nigras et zernosas ».

ZIPHÆL, oris adspersiones, hebr. *Hilar. Tract.* in *Ps.* 53. 8. « Ziphæl... significatur, que nobiscum sunt oris adspersiones: haec ab Hebreis ziphæl nuncupantur ».

ZIROTHA, serles. *Gloss.* IV. 298. 33.

ZIZYGA, rustica galla. *Gloss.* V. 337. 27.